

LENIN

OPERE COMPLETE

TRADUCEREA IN LIMBA ROMANA
APARE IN URMA HOTĂRIRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST INTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL IN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1965

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

36

Martie — iulie 1918

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1965

P R E F A Ț A

Volumul 36 din Operele complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise din martie pînă în iulie 1918, în perioada primului răgaz de pace, obținut prin încheierea tratatului de pace de la Brest.

Ieșirea din războiul imperialist, consolidarea Puterii sovietice în întreaga țară, preluarea posturilor de conducere dintr-o serie de ramuri importante ale economiei naționale de către statul muncitorilor și țăranilor au însemnat începutul unei noi etape în dezvoltarea revoluției socialiste în Rusia. Statul sovietic a căpătat, pentru prima oară, posibilitatea să-și concentreze principalele sale forțe în munca pașnică de construcție economică și de ridicare culturală, să acorde principala atenție rezolvării sarcinilor, deosebit de importante, ale făuririi unei societăți noi, socialiste. În această perioadă, Lenin elaborează în continuare bazele planului științific de construire a socialismului în țara noastră.

Poporul sovietic, sub conducerea partidului comunist, a trecut la construirea noii societăți în condiții extrem de grele. Statul sovietic era încercuit de puteri imperialiste ostile, care se pregăteau să întreprindă o intervenție militară împotriva Republicii Sovietelor. Bazându-se pe sprijinul imperialiștilor străini, clasele exploatoare duceau o luptă înverșunată împotriva Puterii sovietice. Dificultățile construirii socialismului erau agravate de înapoierea social-economică, tehnică și culturală moștenită de la vechea orînduire ; în afară de aceasta, eco-

nomia națională era extrem de zdruncinată și ruinată de primul război mondial. Pentru lichidarea acestor greutăți și scoaterea țării la drumul larg al construirii unei vieți noi se cereau eforturi eroice din partea partidului și a întregului popor.

Înarmat cu planul leninist, partidul comunist a însuflit și a organizat pe muncitorii și țărani din Rusia, antrenându-i în munca plină de abnegație pentru reorganizarea întregii vieți pe baze socialiste. În lucrările cuprinse în volumul de față se reflectă limpede activitatea multilaterală de conducere a partidului și a statului, de călăuzire a maselor populare, desfășurată de Lenin în aceste condiții complexe, activitate în care o mare hotărâre și fermitate revoluționară se îmbina cu suplețea și prudența.

Volumul începe cu materialele Congresului al VII-lea extraordinar al P.C.(b) din Rusia, care a avut loc între 6 și 8 martie 1918. Acesta a fost primul congres al partidului bolșevic după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Hotărârile lui au marcat o etapă importantă nu numai în viața Republicii sovietice, dar și în viața întregii lumi. Congresul a fost convocat în vederea adoptării unei hotărâri definitive în problema păcii. Necesitatea convocării lui de urgență a fost dictată de faptul că în cadrul Comitetului Central și în unele din organizațiile locale ale partidului nu exista o unitate de vederi în privința ieșirii din războiul cu Germania. Lupta în jurul păcii de la Brest a căpătat un caracter ascuțit și periculos, amenințând să provoace o sciziune în partid. În cursul acestei lupte, Lenin a arătat că divergențele „comuniștilor de stînga” și ale troțkiștilor cu partidul decurg din faptul că ei contestă posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară, din teza lor greșită că menținerea dictaturii proletariatului și a cuceririlor Marii Revoluții Socialiste din Octombrie este cu puțință numai cu condiția victoriei revoluției socialiste mondiale, care trebuie „îmboldită” printr-un război cu imperialismul mondial.

Respingînd aserțiunea „comuniștilor de stînga“ că încheierea păcii cu Germania ar duce la o slăbire a revoluției internaționale, Lenin sublinia că tocmai în interesul mișcării revoluționare mondiale este necesar să fie menținută Republica sovietică, să fie apărată patria socialistă. El a arătat în mod convingător că apărarea libertății și independenței primului stat din istorie al oamenilor muncii, asigurarea dezvoltării Statului sovietic pe calea socialismului și comunismului determină, în ultimă instanță, viitorul omenirii. Lupta dîrză, perseverentă, dusă de Lenin împotriva „comuniștilor de stînga“ și a troțkiștilor a făcut să se producă o cotitură : înainte de congres, majoritatea organizațiilor de partid au sprijinit linia indicată de Lenin și s-au pronunțat pentru încheierea păcii de la Brest, care a fost semnată, pe baza unei hotărîri a C.C. al partidului și a C.E.C. din Rusia, la 3 martie 1918.

Lucrările congresului, care s-au desfășurat într-o atmosferă de luptă încordată cu „comuniștii de stînga“ și cu troțkiștii, s-au aflat în întregime sub îndrumarea lui Lenin. El a prezentat raportul politic al Comitetului Central, în care a făcut o profundă analiză a modului cum s-a desfășurat revoluția socialistă din Rusia, a situației internaționale și a mișcării revoluționare mondiale, a fundamentat sub toate aspectele teza că ieșirea din război și asigurarea unui răgaz, prin încheierea tratatului de pace, constituie o necesitate vitală pentru consolidarea Puterii sovietice, a schițat perspectivele construirii socialismului și sarcinile privind întărirea capacității de apărare a Statului sovietic.

Lenin s-a pronunțat cu hotărîre împotriva lozincilor aventuriste ale „comuniștilor de stînga“ cu privire la accelerarea, „îmboldirea“ revoluției internaționale printr-un război revoluționar. „Revoluțiile — a arătat el — nu se fac la comandă, nu se fixează pentru o dată sau alta, ci se maturizează în procesul dezvoltării istorice și izbucnesc într-un moment care este determinat de un întreg complex de cauze interne și externe“ (volumul de față, p. 564). Cei ce cred că revoluția poate să ia naștere la comandă,

printr-o înțelegere, prin „îmboldire“ din afară, sînt „sau niște smintiți, sau niște provocatori“ (p. 486).

Congresul partidului a adoptat cu majoritate de voturi rezoluția propusă de Lenin cu privire la necesitatea ratificării tratatului de pace cu Germania, semnat de guvernul sovietic. Cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc în zilele de 14—16 martie 1918, ascultînd raportul prezentat de Lenin, a ratificat tratatul de pace de la Brest.

Obținînd astfel un răgaz, Lenin, partidul comunist și guvernul sovietic au luat măsuri pentru stabilirea de relații normale cu țările capitaliste, pentru organizarea de legături comerciale, ceea ce constituie un factor deosebit de important pentru o coexistență pașnică. În rapoartele prezentate la Congresul al VII-lea al partidului, la al IV-lea și al V-lea Congres general al Sovietelor, în rapoartele și intervențiile la ședințele C.E.C. din Rusia, în interviul acordat unui corespondent al ziarului „Folkets Dagblad Politiken“, care este inclus pentru prima oară în Opere, — pretutindeni Lenin a dezvoltat ideea că „o ordine mai bună nu poate fi creată ... prin război și prin vărsare de sînge“ (p. 514). Lenin a subliniat în permanență că guvernul sovietic este gata să facă tot ce este necesar pentru ca răgazul obținut prin încheierea păcii să dureze cît mai mult : „Noi — spunea Lenin — promitem muncitorilor și țăranilor că vom face totul pentru pace“ (p. 361), dar dacă imperialiștii vor ataca Rusia Sovietică, avertiza el, poporul nostru, iubitor de pace, toți oamenii muncii „se vor ridica ca un singur om, pentru a-și apăra țara cu arma în mînă“ (p. 558).

Puterea sovietică este un apărător credincios și consecvent al păcii în lumea întreagă. Principiul, deosebit de important, al coexistenței pașnice a statelor cu sisteme social-economice diferite pe baza recunoașterii egalității depline în drepturi a tuturor popoarelor, respectării suveranității și independenței lor, neamestecului în treburile lor interne, care stă la temelia politicii externe a statului sovietic, principiu proclamat prin istoricul decret leninist asupra păcii, a fost aplicat în mod consec-

vent încă din primele zile de existență a Puterii sovietice. Acest principiu a constituit și constituie și de acum încolo linia generală a politicii externe a Uniunii Sovietice.

În raportul cu privire la revizuirea programului și la schimbarea denumirii partidului, prezentat de el la Congresul al VII-lea, Lenin a arătat de ce este necesar ca de aici înainte partidul să se numească Partidul Comunist (bolșevic) din Rusia. Această denumire, a spus el, este justă din punct de vedere științific, deoarece definește clar țelul pe care-l urmăresc transformările propuse de partid — „și anume crearea societății comuniste“ (p. 49). Renunțând la vechea denumire, arăta Lenin, partidul nostru declară în fața oamenilor muncii din lumea întreagă că rupe orice legături cu partidele socialiste conduse de lideri oportuniști.

O dată cu victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, principala sarcină pusă de primul Program al partidului — răsturnarea dominației burgheze și instaurarea dictaturii proletariatului — a fost îndeplinită. În noile condiții istorice era nevoie de un nou Program al partidului, în care să fie definite sarcinile fundamentale ale construirii socialismului. În primul capitol din „Conceptul de proiect de program“ (vezi p. 76—82), care a fost distribuit delegaților la congres, Lenin a expus principiile de bază ale noului Program, a formulat sarcinile în domeniul politic, economic și internațional. Acordând o importanță cu totul deosebită experienței construirii socialismului în Rusia Sovietică, Lenin a cerut ca Programul să arate în mod concret „muncitorilor europeni de ce treabă ne-am apucat, cum ne-am apucat“ (p. 56). În același timp, el avea în vedere posibilitatea unor forme specifice de trecere de la capitalism la socialism în diferite țări, arăta că este inevitabil ca „în Europa aceste stadii de trecere să se prezinte altfel“ (p. 54).

Lenin a propus ca în noul Program al partidului să fie dezvăluite esența și imensa superioritate a Puterii sovietice „ca formă — deja verificată de experiență și creată de mișcarea de masă și de lupta revoluționară — a dictaturii proletariatului și a tăranimii sărace (a semi-

proletarilor)" (p. 77—78). În „Conceptul de proiect de program" și într-o serie de alte lucrări, printre care și în conceptul „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice", care se publică pentru prima oară în Opere, Lenin dezvoltă învățătura despre Soviete ca formă a dictaturii proletariatului, arată deosebirea principială și superioritatea democrației proletare față de democrația burgheză. Această deosebire, sublinia el, constă în strămutarea centrului de greutate, în problemele democratismului „de la *recunoașterea* formală a libertăților (cum era cazul în condițiile parlamentarismului burghez) la asigurarea efectivă a *folosirii* libertăților de către oamenii muncii, care răstoarnă pe exploatare" (p. 80). Unul din avantajele hotărâtoare ale democratismului socialist constă, după părerea lui, în atragerea tuturor oamenilor muncii la conducerea statului. „Pentru noi este important să atragem la conducerea statului pe toți oamenii muncii, fără excepție. Aceasta este o sarcină nespus de grea. Dar socialismul nu poate fi introdus de o minoritate — de partid. El poate fi introdus de masele de zeci de milioane, atunci când vor învăța s-o facă ele însele" (p. 58). Mărețele principii ale democratismului sovietic au fost întruchipate pe plan legislativ în prima Constituție sovietică, care a fost elaborată sub conducerea lui V. I. Lenin și cu participarea lui directă și a fost adoptată de Congresul al V-lea general al Sovietelor din Rusia.

Adoptînd în unanimitate rezoluția propusă de Lenin cu privire la schimbarea denumirii partidului în Partidul Comunist (bolșevic) din Rusia, congresul a ales o comisie, în frunte cu Lenin, pentru întocmirea Programului partidului. Elaborarea Programului partidului comunist a fost terminată în 1919. Pe baza raportului prezentat de V. I. Lenin, Congresul al VIII-lea al P.C.(b) din Rusia a adoptat noul Program, care caracteriza cuceririle Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și definea sarcinile partidului în perioada de trecere de la capitalism la socialism.

Un loc central îl ocupă în volumul de față lucrările: „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice", „Principala sar-

cină a zilelor noastre“, „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez“, „Schița unui plan de lucrări tehnice-științifice“, „Principiile de bază ale politicii economice și în special al politicii bancare“ și altele, în care Lenin, făcînd o sintetizare teoretică a practicii transformărilor economice revoluționare, a experienței căpătate de masele de oameni ai muncii în făurirea unei vieți noi, elaborează principiile fundamentale ale unui plan științific de construire a socialismului în Rusia, schițează măsuri concrete pentru construirea socialismului, indică direcția principală a politicii economice a statului proletar în perioada de trecere de la capitalism la socialism și elaborează principiile gospodăririi sovietice.

Planul leninist de construire a socialismului prevedea socializarea socialistă a principalelor mijloace de producție, crearea unei industrii moderne, electrificarea economiei naționale, transformarea micii gospodării țărănești pe baze socialiste, înfăptuirea revoluției culturale. Țara sovietică, arăta Lenin, dispune de tot ce este necesar pentru construirea societății socialiste. „Noi — scria el — avem tot ce ne trebuie : și bogății naturale, și rezerve de forțe umane, și minunatul avînt pe care marea revoluție l-a imprimat forțelor creatoare ale poporului, pentru a făuri o Rusie cu adevărat puternică și îmbelșugată“. Lenin îndemna pe oamenii muncii să-și încordeze toate puterile și „să strîngă piatră cu piatră pentru a clădi un fundament solid societății socialiste“ (p. 86).

Planul leninist de construire a socialismului se baza pe legitățile obiective ale trecerii de la capitalism la socialism, corespundea întru totul necesităților arzătoare ale dezvoltării sociale a țării, se sprijinea pe o profundă analiză științifică a economiei și claselor din perioada de trecere. Dezvăluind specificul pe care-l prezenta economia Rusiei în perioada de trecere, Lenin arăta că în această economie se împleteau „elemente, părți, bucăți și de capitalism, și de socialism“, elemente a cinci formațiuni social-economice diferite (economia patriarhală, mica producție de mărfuri, capitalismul privat, capitalismul de stat, socialismul). Economia perioadei de trecere îmbină trăsături și însușiri ale socialismului, în curs de construire, și

aie capitalismului, care a fost răsturnat, dar n-a fost încă distrus; lupta dintre socialism și capitalism constituie principalul conținut al perioadei de trecere, a cărei sarcină este crearea unor „condiții în care burghezia să nu poată să existe și nici să apară din nou“ (p. 185).

În lupta împotriva „comuniștilor de stînga“, care se pronunțau împotriva rolului conducător al Statului sovietic în construirea socialismului, Lenin fundamentează teza cu privire la rolul hotărîtor al dictaturii proletariatului în înlăturarea transformărilor socialiste; dictatura proletariatului, sublinia el, este „esența“ revoluției proletare, care este îndreptată împotriva bazelor economice ale capitalismului. Lenin a arătat în mod convingător că numai dictatura proletariatului este în măsură să înlăturească munca uriașă și îndelungată de creare și dezvoltare a sectorului socialist, de îngrijire și înlăturare a elementelor capitaliste la orașe și sate, de transformare socialistă a economiei bazate pe mica producție de mărfuri; numai dictatura proletariatului poate să asigure victoria socialismului.

Teoria și practica comunismului științific, experiența istorică a Uniunii Sovietice au dovedit că dictatura proletariatului, care organizează și unește masele, care înlăturează o conducere planificată a construcției economice și culturale, care asigură apărarea cuceririlor revoluționare ale maselor de oameni ai muncii, este principalul instrument pentru transformarea socialistă a societății. Teza, deosebit de importantă, a teoriei marxist-leniniste cu privire la rolul dictaturii proletariatului în transformarea revoluționară a societății și-a găsit expresia și în noul Program al P.C.U.S.

Schițînd perspectivele construirii socialismului și definind principalele sarcini ale dictaturii proletariatului în domeniul economic, Lenin pune sarcina „de a duce pînă la capăt, de a desăvîrși exproprierea, deja începută, a moșierilor și a burgheziei, de a face ca toate fabricile, uzinele, căile ferate, băncile, flota și alte mijloace de producție și circulație să devină proprietate a Republicii sovietice“ (p. 77). Ca urmare a primelor transformări revoluționare săvîrșite în domeniul economiei, încă din

primăvara anului 1918 cele mai importante întreprinderi au fost naționalizate, formațiunea socialistă a ocupat poziții hotărâtoare în marea industrie. Totuși, în practică, luarea în stăpânire a mijloacelor de producție naționalizate, socializarea producției, rămânea, de fapt, considerabil în urma ritmului de expropriere a capitalului. Un mare pericol prezenta stihia mic-burgheză, a micii proprietăți private, care nu se supunea controlului de stat și reglementării. În legătură cu aceasta, Lenin, în „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“ și în alte lucrări ale sale, a fundamentat necesitatea unei strămutări a centrului de greutate al muncii economice și politice asupra organizării evidenței și controlului în întreprinderile naționalizate și în întreaga economie națională.

Importanța deosebit de mare a lucrării „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“ și a articolelor și documentelor legate de ea constă în faptul că în cuprinsul lor au fost indicate, pentru prima oară, căile și metodele concrete de transformare socialistă a economiei în condițiile dictaturii proletariatului. Planul leninist prevedea îndeplinirea socializării socialiste a mijloacelor de producție prin folosirea unor căi și a unor metode diferite. Paralel cu răscumpărarea parțială a principalelor mijloace de producție (vezi p. 236), planul leninist de construire pașnică a socialismului presupunea folosirea pe scară largă a capitalismului de stat pentru transformarea treptată a proprietății private a capitaliștilor mici și mijlocii în proprietate obștească.

Lenin a arătat că transformarea treptată și pașnică a economiei capitaliste nu înseamnă cîtusi de puțin integrarea pașnică a capitalismului în socialism: socializarea socialistă a mijloacelor de producție, în orice formă a ei, este o transformare revoluționară îndreptată spre lichidarea exploatării omului de către om, spre victoria socialismului.

Lenin considera capitalismul de stat, în condițiile perioadei de trecere, ca o formă specifică a luptei dintre socialism și capitalism, dintre clasa muncitoare și burghezie. Proletariatul învingător, arăta el, trebuie să îmbine metodele luptei hotărîte împotriva capitaliștilor care

subminează măsurile Statului sovietic, cu metodele compromisului sau ale unei răscumpărări cu caracter aparte față de capitaliștii civilizați care acceptă capitalismul de stat, sînt în stare să-l traducă în viață și sînt folositori proletariatului ca organizatori cu experiență ai marilor întreprinderi.

Împotrivirea înverșunată opusă de marea burghezie, care a dezlănțuit războiul civil, și intervenția pornită de imperialiștii străini au redus posibilitatea de a folosi pe scară largă măsurile îndreptate spre o trecere pașnică și treptată de la proprietatea privată asupra mijloacelor de producție la proprietatea socială socialistă. Burghezia rusă, instigată de imperialiștii străini, a refuzat să lucreze sub controlul Puterii sovietice în condițiile capitalismului de stat. Aceasta a determinat Puterea sovietică să recurgă la mijloace nepașnice de înfăptuire a transformărilor socialiste.

Ideile planului leninist de construire pașnică a socialismului în condițiile dictaturii proletariatului au fost dezvoltate mai departe în noul Program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. „Clasa muncitoare și avangarda ei, partidele marxist-leniniste — se spune în Programul P.C.U.S. —, tind spre înfăptuirea revoluției socialiste pe cale pașnică. Aceasta ar corespunde intereselor clasei muncitoare și ale întregului popor, intereselor naționale generale ale țării“. În condițiile creșterii continue a forțelor socialismului, întăririi mișcării muncitorești și slăbirii pozițiilor capitalismului, în unele țări se poate crea o situație în care pentru proletariat va fi avantajos să răscumpere de la burghezie principalele mijloace de producție, iar pentru burghezie să accepte această răscumpărare. Programul are în vedere și posibilitatea trecerii nepașnice la socialism, în cazul cînd clasele exploatatoare vor recurge la violență împotriva poporului. Totodată, în concordanță cu indicațiile lui Lenin, în Program se subliniază că gradul de înverșunare a luptei de clasă va depinde de tăria cu care cercurile reacționare se vor împotrivi voinței majorității covârșitoare a poporului.

În lucrările cuprinse în volumul de față este scoasă în evidență deosebirea radicală care există între revoluția

socialistă și cea burgheză. Capitalismul ia naștere în sînul orînduirii feudale, și, ca atare, în fața revoluției burgheze se pune o singură sarcină : „aceea de a mătura, de a azvîrli, de a distruge toate cătușele societății de pînă atunci“ (p. 6). Socialismul nu poate să ia naștere în mod spontan în sînul societății capitaliste, și de aceea în fața revoluției socialiste, în afară de înlăturarea și lichidarea relațiilor sociale capitaliste, se ridică o sarcină incomparabil mai importantă : aceea de a făuri o societate nouă, socialistă. În revoluția socialistă, după reprimarea împotrivirii claselor exploatatoare și consolidarea noului stat, principala sarcină a proletariatului și a țărănimii conduse de el devine „activitatea pozitivă sau creatoare“ — construirea noii economii, ridicarea bunăstării și culturii poporului.

Lenin considera că mijlocul cel mai important, mijlocul principal pentru victoria socialismului și comunismului, este ridicarea pe toate căile a productivității muncii. După cucerirea puterii de stat de către clasa muncitoare și desfășurarea cu succes a exproprierii burgheziei, scria el, „pe primul plan se pune, în mod necesar, sarcina fundamentală de a crea un sistem social superior capitalismului, și anume de a obține o sporire a productivității muncii și, în legătură cu aceasta (și în acest scop), de a asigura o organizare superioară a muncii“ (p. 198).

În planul leninist de construire a socialismului a fost pusă și fundamentată sarcina de a crea și dezvolta prin toate mijloacele o mare industrie mecanizată ca bază economică a socialismului. În „Schita unui plan de lucrări tehnice-științifice“ a fost formulată pentru prima oară ideea programatică a electrificării țării. Lenin a pus în fața forțelor tehnice-științifice din țară, și în special în fața Academiei de Științe din Rusia, sarcina de a alcătui „un plan de reorganizare a industriei și de ridicare economică a Rusiei“, acordînd o deosebită atenție electrificării economiei naționale. Ideile leniniste cu privire la crearea unei mari industrii mecanizate și la electrificarea țării, cu privire la dezvoltarea cu precădere a industriei grele, care au fost dezvoltate și concretizate în lucrările ulterioare ale lui Lenin, în vestitul plan GOELRO, elabo-

rat sub conducerea lui, precum și în alte planuri economice, constituie linia generală, principală a partidului comunist, care a asigurat construirea socialismului în U.R.S.S. și duce poporul sovietic la victoria comunismului.

Lenin a atras atenția asupra necesității de a introduce în mod consecvent în economia națională ultimele realizări ale tehnicii moderne și ale științei înaintate, a formulat cerința de „a transforma întregul tezaur de cultură, cunoștințe și tehnică acumulat de capitalism și care pentru noi constituie ceva istoricește absolut necesar, — de a transforma toate acestea, dintr-un instrument al capitalismului, într-un instrument al socialismului“ (p. 404). Trebuie, spunea Lenin, „să preluăm în mod efectiv cultura care a fost creată de vechile relații sociale și care a rămas ca o bază materială a socialismului“ (p. 275).

Lenin ne-a învățat că, pentru construirea socialismului, clasa muncitoare care a reperat victoria trebuie să atragă de partea ei pe specialiștii burghezi — ingineri, agronomi etc. — și să folosească experiența lor. El lua în derîdere raționamentele „comuniștilor de stînga“, care susțineau că e posibilă construirea socialismului și fără folosirea specialiștilor, și spunea că aceasta e mentalitatea unor primitivi. Lenin considera că eliberarea științelor din subordinea capitalului, pregătirea unei noi intelectualități, a unor noi cadre tehnice-științifice provenite din rîndurile muncitorilor și țăranilor constituie una dintre cele mai importante sarcini ale revoluției socialiste.

În „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“ și în alte lucrări cuprinse în volumul de față se acordă o mare atenție problemelor organizării socialiste a muncii, făuririi unei noi discipline a muncii. Încă din primăvara anului 1918, Lenin a pus, în toată amploarea ei, în fața poporului sovietic sarcina de a învăța să muncească în chip nou, aplicînd principiile științifice de organizare a muncii, să așeze la temelia relațiilor de muncă o disciplină nouă, tovărășească. „Este o sarcină extrem de grea — spunea Lenin la primul Congres al consiliilor econo-

mice —, dar totodată și nobilă, fiindcă numai atunci când o vom rezolva în mod practic, numai atunci se va putea spune că a fost bătut ultimul cui în coșciugul societății capitaliste pe care o înmormântăm noi“ (p. 408).

Lenin a arătat că victoria revoluției socialiste și trecerea mijloacelor de producție în proprietatea obștească au creat, pentru prima oară în istoria omenirii, condiții de muncă care asigură posibilități nelimitate de dezvoltare și de folosire rațională a capacităților creatoare ale maselor populare, de creștere a nivelului de cultură și de calificare al fiecărui muncitor, de desfășurare a întrecerii socialiste. Lenin a descoperit în întrecerea socialistă o formă remarcabilă de desfășurare a activității și inițiativei creatoare a maselor, un mijloc puternic de atragere a oamenilor muncii în opera de construcție economică și culturală. Respingînd teoriile burgheze reacționare care proslăveau concurența și inițiativa particulară, considerate de ele drept forță motrice unică și de neînlocuit a dezvoltării economice, Lenin a arătat că activitatea creatoare a oamenilor muncii liberi de exploatare reprezintă un izvor incomparabil mai puternic de progres al economiei, științei și culturii.

Lenin a prevăzut că întrecerea socialistă cu caracter de masă e menită să joace un rol tot mai mare în ridicarea productivității muncii, în avîntul economiei naționale bazate pe proprietatea obștească. Ideile leniniste cu privire la întrecerea socialistă au constituit o măreață descoperire, care a îmbogățit teoria și practica construirii socialismului și comunismului. Întrecerea socialistă este o metodă verificată de construire a comunismului; călăuzindu-se după indicațiile lui Lenin, partidul nostru caută prin toate mijloacele să obțină o dezvoltare a întrecerii socialiste, a formelor comuniste de muncă.

Relevînd rolul uriaș ce revine activității creatoare și entuziasmului maselor populare în construcția economică, Lenin a dezvăluit în același timp importanța excepțională pe care o are cointeresarea materială a celor ce muncesc, a fiecărui lucrător, în rezultatele muncii depuse, în îm-

bunătățirea activității diferitelor întreprinderi, ca și în avântul întregii economii naționale. El a arătat că cointeresarea materială a oamenilor muncii în dezvoltarea producției și încurajarea acelor care lucrează bine stau la baza organizării muncii și producției pe baze socialiste și constituie un factor puternic de ridicare a productivității muncii, de creștere și perfecționare a producției sociale.

Lenin a acordat o deosebită importanță popularizării și răspândirii experienței înaintate, organizării exemplare a producției celor mai bune întreprinderi. Ridicarea la nivelul fruntașilor, arăta Lenin, trebuie să devină lege în societatea socialistă; acumularea, verificarea minuțioasă și studierea experienței înaintate devin o sarcină a întregului popor. În această ordine de idei, el cerea ca statistica să fie pusă la îndemâna maselor, să fie popularizată „pentru ca încetul cu încetul oamenii muncii să fie în stare să înțeleagă și să vadă ei înșiși cum și cât trebuie să muncească, cum și cât pot să se odihnească, pentru ca *compararea rezultatelor practice* ale gospodăririi diferitelor comune să devină obiectul interesului și studiului general“ (p. 202—203).

Planul leninist de construire a socialismului, care a fost elaborat în primăvara anului 1918 și care este expus în lucrări incluse în volumul de față, cuprinde importante teze cu privire la căile de transformare a agriculturii pe baze socialiste. În martie 1918, Lenin scria despre necesitatea „trecherii treptate, dar neconținute, la lucrarea în comun a pământului și la marea agricultură socialistă“ (p. 77). El a definit unica politică justă, care prevede unirea treptată și liber consimțită a micilor producători de la sate în mari gospodării obștești, prin intermediul cooperăției. După victoria revoluției socialiste, în condițiile dictaturii proletariatului, caracterul cooperăției se schimbă în mod radical. „Cooperativa, ca o mică insulă în societatea capitalistă, este o prăvălie“, scria Lenin, demascând inconsistența și caracterul reacționar al concepțiilor cu privire la cooperăție ca mijloc de

trecere la socialism fără răsturnarea capitalismului. Dar „cooperativa, dacă cuprinde întreaga societate, în care pământul e socializat, iar fabricile și uzinele sînt naționalizate, este socialism” (p. 171). Tezele leniniste cu privire la natura socialistă a cooperației în condițiile dictaturii proletariatului și ale proprietății obștești asupra principalelor mijloace de producție, dezvoltate în anii următori, au stat la baza planului cooperatist al lui Lenin, care prezintă o importanță istorică mondială, au stat la baza politicii ulterioare a partidului comunist și a Statului sovietic, politică de trecere a micii gospodării țărănești pe calea marii producții socialiste colective.

Pentru îndeplinirea efectivă a sarcinii, de proporții grandioase și extrem de complexe, de transformare radicală a bazei economice a societății era nevoie de elaborarea teoretică a noilor probleme legate de conducerea producției sociale, de planificarea economiei naționale. Socialismul, spunea Lenin, înseamnă organizarea planificată a producției sociale și a repartiției produselor pe scara întregului stat.

Lenin a acordat o deosebită atenție organizării noului sistem de conducere economică și de planificare. La baza acestui sistem a stat principiul leninist al centralismului democratic. Lenin a arătat că centralismul democratic înseamnă îmbinarea conducerii de stat centralizate cu o amplă activitate creatoare a maselor și că el asigură „posibilitatea unei dezvoltări depline și nestînjene nu numai a particularităților locale, dar și a inițiativei locale, posibilitatea unei diversități de căi, metode și mijloace de înaintare spre țelul comun” (p. 163).

Lenin combătea cu toată hotărîrea denaturările birocratice ale centralismului și tendințele de patriotism local, regional, ca și pe cele anarho-sindicaliste. El lupta împotriva fărîmării proprietății naționalizate, care este un bun al întregului popor, în proprietăți de grup ale diferitelor colective de oameni ai muncii, deoarece așa ceva contravine caracterului proprietății socialiste. „Orice legalizare, directă sau indirectă, a proprietății muncitorilor

dintr-o fabrică oarecare sau dintr-o profesiune oarecare asupra producției lor aparte, sau a dreptului lor de a slăbi sau a frâna dispozițiile puterii de stat — scria el — constituie o foarte gravă denaturare a principiilor fundamentale ale Puterii sovietice și o totală renunțare la socialism“ (p. 511).

O deosebită importanță acorda Lenin întăririi și dezvoltării consiliilor economice ca organe ale conducerii economiei, care corespundeau cel mai deplin principiului centralismului democratic. El spunea că, o dată cu dezvoltarea revoluției socialiste, cu consolidarea continuă a orînduirii socialiste, rolul consiliilor economice va deveni tot mai însemnat. Aparatul de tipul acestor consilii, sublinia el, va crește, se va dezvolta și se va întări, cuprinzînd întreaga activitate principală a societății organizate.

Principiile leniniste ale conducerii economiei naționale constituie îndreptarul de bază în construirea socialismului și comunismului. Toate încercările făcute de adversarii marxism-leninismului de a denatura aceste principii și de a denigra practica conducerii de către stat a economiei naționale în țările socialiste s-au dovedit neputincioase și inconsistente. În ciuda afirmațiilor lor că economia socialistă planificată ar fi „un sistem de constrîngere“, în care poporul ar fi înlăturat de la conducerea producției sociale, realitatea a arătat că numai sistemul economic socialist asigură atragerea maselor largi de oameni ai muncii la conducerea întreprinderilor și a întregii economii naționale. Experiența dezvoltării socialiste a Uniunii Sovietice, a țărilor de democrație populară confirmă întru totul justetea principiilor centralismului democratic.

Într-o serie de scrieri ale lui V. I. Lenin, cuprinse în acest volum („În legătură cu foametea“ — scrisoare către muncitorii din Petrograd ; „Raport asupra luptei împotriva foametei“, prezentat la ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputați din Moscova și a sindicatelor ; cuvîntarea în legătură cu detașamentele de

aprovizionare, rostită la niște adunări muncitorești din Moscova etc.), un loc important îl ocupă problemele dezvoltării în continuare a revoluției socialiste la sate, ale organizării țărănimii sărace, sub conducerea clasei muncitoare, pentru lupta ce trebuie dusă împotriva capitalului și a chiaburimii, această burghezie a satelor. În primăvara și vara lui 1918, situația alimentară s-a înrăutățit considerabil, asupra țării s-a abătut foametea. Una din cauzele principale ale acestei situații era lupta înverșunată dusă de chiaburi împotriva Puterii sovietice, împotrivirea opusă de ei transformărilor socialiste. Soarta revoluției socialiste, desfășurarea construirii socialismului erau legate de rezolvarea problemei alimentare. Acest lucru apare deosebit de limpede în lozinca leninistă : Lupta pentru pîine înseamnă lupta pentru socialism !

Materialele cuprinse în volumul de față ne dezvăluie activitatea multilaterală desfășurată de Lenin, de partidul comunist în organizarea unei campanii a muncitorilor la sate, cu scopul de a uni și organiza țărănimea săracă pentru lupta împotriva chiaburilor, crearea de comitete ale sărăcimii, întărirea alianței dintre proletariat și țărănimea săracă și atragerea țărănimii mijlocașe de partea Puterii sovietice.

Într-o serie de cuvîntări etc. („Cuvîntare rostită la mitingul de la clubul din Sokolniki“, „Cuvîntare rostită la un miting în subraionul Simonovski“, „Convorbire cu un redactor al ziarului «Izvestiia C.E.C. din Rusia» în legătură cu rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga“, „Cuvîntarea rostită la ședința C.E.C. din Rusia și declarația făcută în numele guvernului“, „Raport prezentat la Conferința gubernială de la Moscova a comitetelor de întreprindere“ etc.) se reflectă activitatea desfășurată de Lenin, de partid și guvern în direcția întăririi capacității de apărare a Țării sovietice, de pregătire a ei pentru a respinge intervenția străină, pentru a asigura victoria Puterii sovietice în războiul civil dezlănțuit de burghezie.

Lucrările cuprinse în acest volum au o imensă importanță teoretică și practică. Ele sînt consacrate problemele fundamentale ale construirii socialismului în perioada de trecere de la capitalism la socialism, politicii externe și interne a primului stat din lume al muncitorilor și țăranilor. În ele este sintetizată experiența primilor pași spre socialism făcuți de poporul sovietic, care a deschis un drum încă nestrăbătut spre noua societate. Lenin a arătat că această experiență a construirii socialismului „nu va fi uitată... Ea a intrat în istorie ca o cucerire a socialismului, și pe baza ei își va înălța viitoarea revoluție internațională edificiul său socialist“ (p. 405).

*
*   *
*

În volumul de față au fost incluse 29 de documente care pînă acum n-au fost publicate în Operele lui Lenin. Printre ele se enumeră capitolele apărute pentru prima oară (o parte din cap. al IV-lea, precum și cap. al V-lea, al VI-lea, al VII-lea, al VIII-lea, al IX-lea și începutul cap. al X-lea) ale variantei inițiale a articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“, capitole în care se face o profundă analiză teoretică a desfășurării Revoluției din Octombrie, sînt puse sarcinile fundamentale ale construirii socialismului. Acest volum cuprinde de asemenea: cuvîntarea rostită de Lenin la un miting din raionul Presnea (Moscova), consacrată primei Constituții sovietice; intervenția lui în problema naționalizării mării industrii, la o ședință comună a reprezentanților Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia, ai Comitetului Central al sindicatului metalurgiștilor și ai Consiliului economic superior, și aceea în legătură cu disciplina muncii, la o ședință a prezidiului Consiliului economic superior; interviurile acordate corespondenților ziarelor „Daily News“ și „Folkets Dagblad Politiken“.

În acest volum se publică observațiile pe marginea unui proiect de hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate ; schița unui proiect de înțelegere cu Consiliul economic superior și cu Comisariatul pentru comerț și industrie în legătură cu condițiile schimbului de mărfuri între oraș și sat ; mesajul de salut adresat prezidiului primului Congres al Sovietelor Republicii de la Don ; prefața la broșura „Sarcina principală a zilelor noastre“, precum și două lucrări neterminate : „Cu privire la măsurile pentru combaterea foametei“ și „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice“. Schița punctului 20 din secțiunea a II-a a Constituției R.S.F.S.R. a fost scrisă în perioada elaborării proiectului ei.

Unsprezece din documentele incluse pentru prima oară în Opere reprezintă proiecte de hotărîri și decrete ale guvernului sovietic, precum și unele completări. Printre ele se află niște proiecte de hotărîri ale Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la combustibil, la îmbunătățirea transportului feroviar și la situația transportului pe apă ; completare la proiectul de decret cu privire la înregistrarea acțiunilor, obligațiilor și altor titluri purtătoare de dobîndă ; proiectul de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la organizarea bibliotecilor.

Unei probleme din cele mai importante ale acestei perioade — refacerea agriculturii și lupta împotriva foametei — îi sînt consacrate o serie de hotărîri ale guvernului ale căror proiecte (și completările respective) au fost scrise de Lenin, și anume cele cu privire la aprovizionarea agriculturii cu unelte de producție și produse metalice, cu privire la secția de organizare a suprafeței de pămînt cultivabile, cu privire la mobilizarea muncitorilor la lupta împotriva foametei, cu privire la aprovizionarea cu alimente pe cont propriu.

În secția „Materiale pregătitoare“ sînt publicate planul cuvîntării rostite la ședința fracțiunii comuniste la al

IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia și planul raportului cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest prezentat la congres, precum și planul articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice” și acela al raportului cu privire la lupta împotriva foametei, prezentat la ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a sindicatelor din 4 iunie 1918, „Insemnări cu privire la electrificarea industriei Petrogradului și Moscovei”, care sînt — toate — incluse pentru prima oară în Opere.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C. C. al P.C.U.S.*

V. I. LENIN
1918

CONGRESUL AL ȘAPTELEA EXTRAORDINAR AL P.C. (b) DIN RUSIA¹

6—8 MARTIE 1918

Publicat pentru prima oară în întregime (cu mici prescurtări și fără rezoluția cu privire la refuzul „comuniștilor de stînga” de a face parte din C.C.) în cartea „Congresul al șaptelea al Partidului Comunist din Rusia. Dovezi de seamă stenografică. 6—8 martie 1918”

Publicat în întregime în 1928, în cartea: „Procese-verbale ale congreselor și conferințelor Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia. — Congresul al șaptelea. Martie 1918”

Raportul politic al Comitetului Central, cuvîntul de încheiere la raport, raportul cu privire la revizuirea programului și la schimbarea denumirii partidului, intervențiile și propunerile se tipăresc după textul cărții editate în 1928, confruntat cu stenograma, cu însemnările secretarilor și cu textul cărții editate în 1923; completarea ia rezoluția despre război și pace și rezoluția cu privire la refuzul „comuniștilor de stînga” de a face parte din C.C. se tipăresc după manuscrise

---

!

RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL 7 MARTIE

Raportul politic ar putea să fie alcătuit dintr-o enumerare a măsurilor adoptate de Comitetul Central, dar în momentul de față nu de un asemenea raport avem neapărat nevoie, ci de o *privire generală asupra revoluției noastre, luată în ansamblu*; numai o asemenea privire poate să ne dea o fundamentare cu adevărat marxistă a tuturor hotărârilor noastre. Trebuie să analizăm întregul proces de pînă acum al desfășurării revoluției și să explicăm de ce au intervenit schimbări în dezvoltarea ei mai departe. În revoluția noastră există cotituri menite să aibă o uriașă însemnătate pentru revoluția internațională, și anume *Revoluția din Octombrie*.

Primele succese ale revoluției din februarie au fost determinate de faptul că proletariatul a fost urmat nu numai de masele sătești, ci și de burghezie. De aici ușurința cu care a fost obținută victoria asupra țarismului, pe care n-am reușit s-o dobîndim în 1905. Crearea spontană, cu de la sine putere, a Sovietelor de deputați ai muncitorilor în revoluția din februarie a repetat experiența din 1905; și nouă ne-a revenit misiunea să proclamăm principiul Puterii sovietice. Masele învățau, din propria lor experiență de luptă, care sînt sarcinile revoluției. Evenimentele din 20—21 aprilie au fost o îmbinare originală a unei demonstrații cu un fel de insurecție armată. Acest lucru a fost suficient pentru a provoca căderea guvernului burghez. A început o îndelungată perioadă de politică de conciliere, care decurgea

din însăși esența guvernului mic-burghez ajuns la putere. Evenimentele din iulie nu puteau să instaureze dictatura proletariatului, fiindcă masele nu erau încă pregătite. De aceea nici una dintre organizațiile de răspundere nu le-a îndemnat să facă acest lucru. Dar, ca o manevră de recunoaștere în tabăra dușmanilor, evenimentele din iulie au avut o importanță enormă. Rebeliunea lui Kornilov și evenimentele care au urmat ne-au dat învățămintele practice care au făcut posibilă victoria din octombrie. Greșeala acelor care și în octombrie voiau să împartă puterea cu alții² constă în aceea că ei nu înțelegeau că victoria din octombrie era în strânsă legătură cu zilele din iulie, cu ofensiva, cu aventura lui Kornilov etc. etc., care făcuseră ca mase de milioane de oameni să-și dea seama că Puterea sovietică devenise inevitabilă. A urmat apoi marșul nostru triumfal prin întreaga Rusie, care era însoțit de năzuința de pace a tuturor. Noi știm că printr-o renunțare unilaterală la război nu vom obține pacea; acest lucru l-am arătat încă de la Conferința din aprilie*. În perioada dintre aprilie și octombrie, soldații și-au dat cât se poate de limpede seama că politica de conciliere prelungeste mereu războiul, că ea duce la încercările absurde, nesăbuite ale imperialiștilor de a trece la ofensivă și de a se împotmoli și mai mult într-un război care are să dureze ani de zile. Tocmai pentru acest motiv era necesar să se treacă cu orice preț, și cât se poate de repede cu putință, la o politică activă de pace, era necesar ca Sovietele să ia puterea în mâna lor și ca proprietatea funciară moșierească să fie complet desființată. Voi știți că această proprietate era susținută nu numai de Kerenski, dar și de Avksentiev, și că ei au mers pînă acolo că au dat ordin să fie arestați membrii comitetelor agrare. Și iată că această politică și această lozincă: „Puterea în mâna Sovietelor!“, sădite de noi în conștiința celor mai largi mase populare, ne-au dat în octombrie posibilitatea de a ieși

* Vezi *V. I. Lenin. Opere complete*, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 398—399. — *Nota red.*

cu atîta ușurință învingători la Petersburg, au făcut din ultimele luni ale revoluției ruse un continuu marș triumfal.

Războiul civil a devenit o realitate. Prezicerea făcută de noi la începutul revoluției și chiar la începutul războiului și care era privită cu neîncredere sau chiar cu ironie de către o mare parte din cercurile socialiste, că războiul imperialist se va transforma într-un război civil, a devenit, la 25 octombrie 1917, un fapt real într-una din cele mai mari și mai înapoiate țări participante la război. S-a văzut că în acest război civil majoritatea covârșitoare a populației era de partea noastră și că de aceea am obținut victoria cu o ușurință extraordinară.

Trupele care se întorceau de pe front aduceau cu ele, oriunde se iveau, cea mai fermă hotărîre revoluționară de a pune capăt politicii de pactizare, și elementele conciliatoare, garda albă, odraslele de moșieri s-au văzut lipsite de orice sprijin în rîndurile populației. Războiul pe care-l purtam noi împotriva lor s-a transformat treptat, pe măsură ce masele largi și unitățile militare trimise împotriva noastră treceau de partea bolșevicilor, într-un marș triumfal al revoluției. Am văzut acest lucru la Petersburg, pe frontul de la Gaticina, unde cazacii pe care Kerenski și Krasnov încercau să-i arunce împotriva capitalei roșii au început să șovăie; și am văzut apoi acest lucru la Moscova, la Orenburg, în Ucraina. În întreaga Rusie se ridica valul războiului civil și peste tot biruiam cu o ușurință extraordinară, tocmai pentru că fructul era copt, pentru că masele trecuseră prin întreaga experiență a politicii de conciliere cu burghezia. Lozinca noastră: „Toată puterea în mâinile Sovietelor!“ fusese verificată în mod practic de mase, printr-o îndelungată experiență istorică, și le intrase în sînge.

Iată de ce primele luni de după 25 octombrie 1917 ale revoluției ruse au fost un continuu marș triumfal. Acest continuu marș triumfal a făcut să fie date uitării, să fie trecute pe planul al doilea greutățile de care se lovise de la început — și nu putea să nu se lovească —

revoluția socialistă. Una din deosebirile fundamentale care există între revoluția burgheză și cea socialistă constă în aceea că pentru revoluția burgheză, care ia naștere din feudalism, se creează treptat, în sînul vechii orînduiri, noile organizații economice, care modifică încetul cu încetul toate laturile societății feudale. În fața revoluției burgheze stătea o singură sarcină: aceea de a sfărîma, de a mătura, de a azvîrli toate cătușele societății de pînă atunci. Îndeplinind această sarcină, orice revoluție burgheză înfăptuiește tot ce i se cere: ea duce la o mai rapidă dezvoltare a capitalismului.

Într-o situație cu totul diferită se află revoluția socialistă. Cu cît este mai înapoiată țara căreia i-a fost dat, datorită unor zigzaguri ale istoriei, să înceapă revoluția socialistă, cu atît mai anevoioasă este pentru ea trecerea de la relațiile vechi, capitaliste, la relații socialiste. La sarcinile de distrugere se adaugă în cazul de față sarcini noi, nemaipomenit de grele, cu caracter organizatoric. Dacă geniul creator al poporului care a fost trezit de revoluția rusă și care a cunoscut marea experiență a anului 1905 n-ar fi creat Sovietele încă din februarie 1917, acestea în nici un caz n-ar fi putut să ia puterea în octombrie, deoarece succesul lor depindea numai de existența unor forme organizatorice gata pregătite ale mișcării, care cuprindea milioane de oameni. Această formă gata pregătită erau Sovietele, și de aceea în domeniul politic ne așteptau acele succese strălucite, acel neînterupt marș triumfal pe care l-am cunoscut, fiindcă noua formă a puterii politice era gata pregătită și nouă ne rămînea doar să prefacem, prin cîteva decrete, Puterea sovietică în așa fel, încît din starea embrionară în care se găsea în primele luni ale revoluției să treacă în forma, recunoscută prin lege, care s-a statornicit în statul rus și a căpătat o întruchipare în Republica sovietică rusă. Ea s-a născut dintr-o dată, și s-a născut atît de ușor pentru că în februarie 1917 masele creaseră Sovietele, înainte chiar ca vreun partid să fi apucat să lanseze această lozincă. Mărețul geniu creator al poporului care a trecut prin experiența amară

a anului 1905 și care a învățat din această experiență — iată cine a făurit această formă a puterii proletare. Sarcina de a învinge dușmanul dinăuntru a fost extrem de ușoară. Sarcina de a crea o putere politică a fost extrem de ușoară, fiindcă masele ne-au dat osatura, temelia acestei puteri. Republica Sovietelor s-a născut dintr-o dată. Dar mai rămâneau încă două sarcini, extrem de grele, a căror rezolvare nu putea să reprezinte în nici un caz un marș triumfal, asemănător aceluia pe care îl cunoscuse revoluția noastră în primele luni ale ei, și pentru noi nu era și nu putea să fie nici o îndoială că mai târziu revoluția socialistă avea să fie pusă în fața unor sarcini extrem de grele.

În primul rînd, erau sarcinile privind organizarea internă, care se pun în fața oricărei revoluții socialiste. Deosebirea dintre revoluția socialistă și cea burgheză constă tocmai în faptul că revoluția burgheză găsește formele relațiilor capitaliste gata pregătite, în timp ce Puterea sovietică, puterea proletară, nu capătă de-a gata aceste relații, dacă facem abstracție de formele cele mai dezvoltate ale capitalismului, care au cuprins, în fond, doar unele vîrfuri, nu prea însemnate, ale industriei și n-au atins încă decît în foarte mică măsură agricultura. Organizarea evidenței, controlul asupra marilor întreprinderi, transformarea întregului mecanism economic de stat într-o mașină unică imensă, într-un organism economic care să funcționeze în așa fel ca sute de milioane de oameni să se conducă după un plan unic — iată ce sarcină organizatorică uriașă apăsa pe umerii noștri. În condițiile de azi ale activității noastre, ea nu putea fi în nici un caz rezolvată printr-un atac hotărît în strigăte de „ura“, așa cum am reușit să rezolvăm sarcinile războiului civil. Însăși natura lucrurilor nu permitea o asemenea rezolvare. Dacă am învins cu atîta ușurință banda kaledinistă și am creat Republica sovietică, întîmpinînd o rezistență care nici nu merită să-i dai prea multă atenție, dacă această desfășurare a evenimentelor era determinată de întreaga dezvoltare obiectivă anterioară și nu ne mai rămînea decît să rostim ultimul cuvînt, să schimbăm firma și, în loc

de „Sovietul ființează ca o organizație profesională“, să scriem „Sovietul este singura formă a puterii de stat“, cu totul altfel se prezentau lucrurile în ce privește sarcinile organizatorice. Aici am avut de întâmpinat greutăți uriașe. Aici, pentru oricine voia să reflecteze în mod serios asupra sarcinilor revoluției noastre, era limpede, din capul locului, că numai pe calea lungă și anevoioasă a autodiscipliniei vom putea birui descompunerea provocată de război în societatea capitalistă, că numai printr-o muncă extrem de grea, de dîrză și de îndelungată vom putea să scăpăm de această descompunere și să biruim elementele care o agravează și care vedeau în revoluție un mijloc de a scăpa de vechile cătușe și de a-i smulge tot ce se poate. Ivirea în număr mare a unor asemenea elemente, într-o țară de mici țărani și într-un moment de nemaipomenită ruină, era inevitabilă, și vom avea de dus, împotriva acestor elemente, o luptă de o sută de ori mai grea și care nu promite nici o poziție spectaculoasă, o luptă pe care abia am început-o. Ne aflăm în primul stadiu al acestei lupte. Ne așteaptă încercări grele. Aici, în situația obiectivă existentă, nu vom putea în nici un caz să ne mărginim la un marș triumfal cu steagurile fluturînd în vînt, ca atunci cînd am mers împotriva kalediniștilor. Oricine ar încerca să transpună această metodă de luptă în domeniul sarcinilor organizatorice pe care le are de îndeplinit revoluția ar da un faliment total ca om politic, ca socialist, ca militant al revoluției socialiste.

Aceeași soartă îi aștepta pe unii dintre tovarășii noștri tineri — încîntați de marșul triumfal al revoluției, de la începutul ei — în momentul în care în fața acesteia s-a ridicat în mod concret a doua dintre enormele greutăți care apăsau pe umerii ei: problema internațională. Dacă am terminat atît de lesne cu bandele lui Kerenski, dacă ne-am făurit atît de ușor o putere de stat a noastră, dacă am dobîndit fără nici o sforțare, oricît de mică, decretul cu privire la socializarea pămîntului și pe cel cu privire la controlul muncitoresc, — dacă am obținut cu atîta ușurință toate acestea, faptul se explică numai prin aceea că un fericit concurs

de împrejurări ne-a ocrotit, pentru scurt timp, împotriva imperialismului internațional. Imperialismul internațional, cu întreaga putere a capitalului său, cu tehnica sa militară perfect organizată, care reprezintă o adevărată forță, un adevărat bastion al capitalului internațional, nu se putea împăca în nici un caz și sub nici o formă cu existența, alături de el, a unei Republici sovietice, atît datorită situației sale obiective, cît și intereselor economice ale clasei capitaliste întruchipate de el; și nu se putea împăca din cauza legăturilor comerciale, a relațiilor financiare internaționale. Aici conflictul este inevitabil. În aceasta constă greutatea cea mare a revoluției ruse, marea ei problemă istorică: necesitatea de a rezolva sarcinile internaționale, necesitatea de a dezlănțui revoluția internațională, de a înfăptui trecerea de la revoluția noastră, îngust-națională, la revoluția mondială. Această sarcină se pune în fața noastră cu toată greutatea ei nemaipomenită. Repet, foarte mulți dintre tinerii noștri prieteni care se consideră de stînga au început să uite lucrul principal, și anume ceea ce a făcut ca în cursul săptămînilor și lunilor de măreț triumf ce au urmat după Octombrie să avem posibilitatea de a merge atît de ușor din triumf în triumf. Or, lucrurile s-au petrecut astfel numai pentru că o conjunctură internațională specială ne-a ocrotit vremelnic împotriva imperialismului. Nu de noi îi ardea lui pe vremea aceea. Ni s-a părut atunci că și noi putem să nu ne sinchisim de el. Dar dacă unora dintre imperialiști nu le ardea de noi, faptul se explică numai prin aceea că întreaga forță uriașă social-politică și militară a actualului imperialism mondial era în acel moment divizată, de un război intestin, în două grupuri. Rechinii imperialiști angajați în această luptă merseseră atît de departe, se angajaseră într-o încheștare pe viață și pe moarte, încît nici unul dintre aceste grupuri nu putea să concentreze împotriva revoluției ruse forțe cît de cît serioase. În octombrie, noi am nimerit tocmai într-un asemenea moment: revoluția noastră s-a produs — ceea ce ar putea să pară un paradox, dar acesta e adevărul — în momentul fericit cînd nenorociri nemaipomenite se

abătuseră asupra mării majorității a țărilor imperialiste, ducînd la nimicirea a milioane de oameni, cînd suferințele fără seamăn provocate de război istoviseră popoarele, cînd în al patrulea an de război țările beligerante ajunseseră într-un impas, se aflaseră la o răspîntie, cînd se punea obiectiv chestiunea dacă popoarele aduse într-o asemenea situație vor putea să lupte mai departe. Numai datorită împrejurării că revoluția noastră s-a produs în acest moment fericit, cînd nici unul din cele două grupuri gigantice de tîlhari nu putea să se arunce imediat asupra celuilalt și cînd ele nu puteau să se unească numai decît împotriva noastră, și numai de acest moment al relațiilor politice și economice internaționale se putea folosi — și s-a folosit — revoluția noastră pentru a realiza strălucitul ei marș triumfal prin Rusia europeană, pentru a se întinde în Finlanda, pentru a începe să cucerască Caucazul și România. Numai așa se explică faptul că la noi, în cercurile înaintate ale partidului, s-au găsit printre activiști unii intelectuali-supraoameni, care, lăsîndu-se amețiți de acest marș triumfal, spuneau: așa-i venim noi de hac imperialismului internațional; o să fie și acolo un marș triumfal, fiindcă acolo nu există greutăți reale. Iată în ce constă deosebirea dintre situația obiectivă a revoluției ruse, care n-a făcut decît să profite de o dificultate vremelnică a imperialismului internațional, întrucît se oprise vremelnic mașina care trebuia să dea năvală peste noi, așa cum dă un tren năvală peste o roabă și o zdrobește; iar mașina se oprise pentru că se ciocniseră două grupuri de tîlhari. Și aici și acolo mișcarea revoluționară era în creștere, însă în toate țările imperialiste, fără excepție, ea se afla, în majoritatea cazurilor, abia în stadiul inițial. Ritmul ei de dezvoltare nu era în nici un caz același ca la noi. Oricine a analizat mai atent premisele economice ale unei revoluții socialiste în Europa n-a putut să nu-și dea bine seama că în Europa e infinit mai greu să începi revoluția, că la noi e incomparabil mai ușor s-o începi, dar că va fi mai greu s-o continui decît acolo. Datorită acestei situații obiective a trebuit ca noi să trecem printr-o cotitură extrem de grea și de bruscă a istoriei. De la neîntreruptul marș triumfal din octom-

brie, noiembrie și decembrie pe frontul nostru intern împotriva contrarevoluției, împotriva dușmanilor Puterii sovietice, a trebuit să trecem la o ciocnire cu adevăratul imperialism internațional, în adevărata lui atitudine dușmănoasă față de noi. De la perioada de marș triumfal a trebuit să trecem la aceea a unei situații extrem de grele și de anevoioase, de care, firește, nu puteam scăpa cu vorbe, cu lozinci strălucite — oricât de plăcut ar fi fost pentru noi acest lucru —, deoarece în țara noastră dezorganizată aveam mase neînchipt de obosite, care ajunseseră într-o asemenea situație că o continuare a războiului devenise cu totul imposibilă ; care erau atât de epuizate de cei trei ani de război chinuitor, că deveniseră complet inapte din punct de vedere militar. Încă înainte de Revoluția din Octombrie, am putut vedea reprezentanți ai maselor de soldați care nu făceau parte din partidul bolșevic, dar care nu se sfiau să rostească în fața întregii burghezii adevărul că armata rusă nu va mai lupta. Această stare a armatei a provocat o criză uriașă. Țara aceasta de mici țărani, care a fost dezorganizată de război și adusă într-o stare nemaipomenită, a fost pusă într-o situație extrem de grea : armată n-aveam, dar trebuia să trăim și de acum încolo alături de un tâlhar înarmat pînă-n dinți, care a rămas deocamdată și continuă să fie un tâlhar și pe care, desigur, agitația noastră în favoarea unei păci fără anexiuni și fără contribuții nu putea să-l impresioneze. Un pașnic animal domestic stătea lângă un tigru și încerca să-l convingă că trebuie încheiată o pace fără anexiuni și fără contribuții, cînd așa ceva nu s-ar fi putut obține decît printr-un atac împotriva tigrului. De această perspectivă, vîrfurile partidului nostru — intelectualii și o parte din organizațiile muncitorești — au încercat să scape în primul rînd recurgînd la frazeologie, la subterfugii : nu trebuie să fie așa. Pacea aceasta constituia o perspectivă prea de necrezut pentru ca noi — care pînă atunci dusesem o luptă deschisă, cu steagurile fluturînd în vînt, și care biruiserăm pe toți dușmanii cu strigătele noastre — să putem ceda, acceptînd condiții umilitoare. Așa ceva nu vom face niciodată ! Noi sîntem niște revoluționari prea mîndri și,

Înainte de toate, declarăm că „germanii nu vor putea să treacă la ofensivă“³.

Acesta a fost primul subterfugiu cu care au încercat să se consoleze acești oameni. Istoria ne-a pus acum într-o situație extrem de grea ; trebuie să desfășurăm o muncă de organizare nemaipomenit de grea și, în același timp, să suferim o serie de înfrîngerii cumplite. Dacă privim lucrurile pe scară istorică mondială, este în afară de orice îndoială că n-am putea spera în victoria finală a revoluției noastre dacă ea ar rămîne izolată, dacă n-ar exista o mișcare revoluționară și în alte țări. Dacă noi, partidul bolșevic, ne-am apucat singuri de această treabă, dacă am luat totul asupra noastră, am făcut-o cu convingerea că în toate țările revoluția se maturizează și că, la urma urmelor — și nu la începutul începuturilor —, oricare ar fi greutățile prin care ne va mai fi dat să trecem, oricare ar fi înfrîngerile ce ne-or fi sortite, revoluția socialistă internațională va veni, pentru că ea este pe drum ; ea va ajunge la maturitate, pentru că se maturizează și se va maturiza pe deplin. Izbăvirea noastră de toate aceste greutăți stă, cum am spus, într-o revoluție în toată Europa. Pornind de la acest adevăr, care e cu totul abstract, și conducîndu-ne după el, trebuie să veghem ca el să nu se transforme cu timpul într-o vorbă goală, căci orice adevăr abstract devine o vorbă goală dacă este folosit fără nici un fel de analiză. Dacă veți spune că în dosul fiecărei greve se ascunde hidra revoluției, că cine nu înțelege acest lucru nu e socialist, veți spune un adevăr. Da, în dosul fiecărei greve se ascunde revoluția socialistă. Dar dacă veți spune că orice grevă constituie un pas direct spre revoluția socialistă, veți spune o vorbă goală. Am auzit de atîtea ori această afirmație — „n-a fost zi de la Dumnezeu“ în care să n-o auzim — că ni s-a făcut lehamite, și muncitorii au respins toată această vorbărie anarhistă, fiindcă, pe cît este de neîndoielnic că în dosul fiecărei greve se ascunde hidra revoluției socialiste, pe atît de clar este că afirmația potrivit căreia de la oricare grevă s-ar putea trece la revoluție e o vorbă goală. Pe cît de indiscutabil este că toate dificultățile revoluției noastre vor fi învinse numai atunci cînd revo-

luția socialistă mondială, care se maturizează acum pretutindeni, va ajunge la deplină maturitate, pe atât de absurdă este afirmația că trebuie să ascundem orice dificultate concretă, actuală a revoluției noastre, spunând : „Eu mizez pe mișcarea socialistă internațională, așa că îmi pot permite să fac orice prostii“. „Are să ne scoată Liebknecht din încurcătură, pentru că el oricum are să învingă“. El va făuri o organizație atât de grandioasă, va orîndui din timp totul în așa fel, ca noi să preluăm formele gata pregătite, așa cum am preluat de-a gata și doctrina marxistă din Europa occidentală, și de aceea, poate, a biruit ea la noi în câteva luni, în timp ce în Europa occidentală pentru biruința ei a fost nevoie de decenii. Se preconizează, așadar, o aventură cu totul absurdă : vechea metodă, care constă în a rezolva problema luptei printr-un marș triumfal, este transpusă în noua perioadă istorică care a început și care ne-a pus în față nu niște stîrpituri ca Kerenski și Kornilov, ci un tâlhar internațional : imperialismul unei țări ca Germania, în care revoluția abia se maturizează, dar, evident, nu s-a maturizat încă. O aventură de acest gen a fost afirmația că dușmanul nu se va încumeta să treacă la ofensivă împotriva revoluției. Tratatul de la Brest-Litovsk⁴ nu reprezentau încă momentul în care noi am fi trebuit să acceptăm orice condiții de pace. Raportul obiectiv de forțe era de așa natură că obținerea unui răgaz ar fi însemnat prea puțin lucru pentru noi. Tratatul de la Brest-Litovsk erau menite să arate că germanii vor trece la ofensivă, că revoluția pe care o poartă în pîntecele ei societatea germană nu este încă într-o fază atât de înaintată încît să poată izbucni imediat și nu li se poate face o vină imperialiștilor germani că prin comportarea lor n-au pregătit încă această explozie sau, cum spun tinerii noștri prieteni care se consideră a fi de stînga, n-au creat o situație în care germanii să nu poată trece la ofensivă. Cînd li se spune că n-avem armată, că am fost nevoiți să demobilizăm, — că am fost nevoiți să facem acest lucru, deși n-am uitat cîtuși de puțin că alături de pașnicul nostru animal domestic se află un tigr, — ei nu vor să înțeleagă. Dacă am fost nevoiți să

demobilizăm armata, n-am uitat de loc că războiului nu i se poate pune capăt prin ordinul dat de una din părți de a înfige baioneta în pământ.

Și, totuși, cum se face că nici un curent, nici o orientare, nici o organizație din partidul nostru n-a fost împotriva acestei demobilizări? Ne pierduserăm noi mințile de-a binelea? Cîtuși de puțin. Ofițerii, care nu erau bolșevici, spuneau încă înainte de Octombrie că armata nu mai poate lupta, că ea nu mai poate fi reținută pe front nici măcar cîteva săptămîni. După Octombrie, lucrul acesta a devenit limpede pentru oricine voia să vadă faptele, să vadă trista și amara realitate, iar nu să se ascundă după deget sau să-și tragă căciula pe ochi și să se eschiveze prin declarații prezumțioase. Armată nu mai avem, nu putem s-o reținem. Cel mai bun lucru ce se poate face este s-o demobilizăm cît mai repede. Ea este o parte bolnavă a organismului; ea a îndurat suferințe nemaipomenite, este măcinată de lipsurile pricinuite de un război în care a intrat nepregătită din punct de vedere tehnic și din care a ieșit într-o asemenea stare, că la orice ofensivă este cuprinsă de panică. Nu li se poate face din asta o vină unor oameni care au avut de îndurat suferințe atît de cumplite. În sute de rezoluții, chiar și în cursul primei perioade a revoluției ruse, soldații spuneau cu toată sinceritatea: „Ne-am înecat în sînge, nu mai putem lupta“. Se putea tărăgăna în mod artificial terminarea războiului, se putea recurge la șarlatania lui Kerenski, se putea amîna deznodămîntul cu cîteva săptămîni, dar realitatea obiectivă își croia drum. Armata este o parte bolnavă din organismul statului rus și nu mai poate suporta povara acestui război. Cu cît o vom demobiliza mai repede, cu cît ea va fi mai repede resorbită de părțile care nu sînt încă atît de bolnave, cu atît mai curînd țara va fi în stare să facă față unor noi încercări grele. Iată ce am simțit noi cînd am adoptat în unanimitate, fără cel mai mic protest, această hotărîre — absurdă din punctul de vedere al evenimentelor externe — de a demobiliza armata. A fost o măsură justă. Noi am spus că ar fi o iluzie ușuratică

să se creadă că armata poate fi reţinută. Cu cât ea va fi demobilizată mai repede, cu atât va începe mai repede însănătoşirea întregului organism social. Iată de ce au făcut o greşală atât de amarnică, o supraapreciere atât de dureroasă a evenimentelor cei care au rostit fraza revoluţionară : „Germanii nu pot trece la ofensivă“, din care decurgea o altă frază : „Putem declara încetarea stării de război. Nici război, dar nici semnarea tratatului de pace“. Dar dacă germanii vor trece la ofensivă ? „Nu, nu vor putea trece la ofensivă“. Dar voi nu aveţi dreptul să puneţi în joc soarta revoluţiei internaţionale, ci trebuie să puneţi chestiunea concretă dacă nu veţi fi nişte complici ai imperialismului german atunci cînd va veni acest moment. Dar noi, care din octombrie 1917 am devenit cu toţii defensişti, care sîntem pentru apărarea patriei, ştim cu toţii că am rupt-o cu imperialismii nu în vorbe, ci în fapte : am anulat tratatele secrete⁵, am învins burghezia din ţara noastră şi am propus o pace făţişă, o pace cinstită, astfel că toate popoarele au putut într-adevăr să vadă toate intenţiile noastre. Cum de-au putut, nişte oameni care împărtăşesc serios punctul de vedere al apărării Republicii sovietice, să se lanseze în această aventură, care şi-a dat roadele ? Acesta este un fapt indiscutabil, fiindcă criza grea prin care trece partidul nostru, datorită formării în sînul său a unei opoziţii „de stînga“, este una din cele mai mari pe care le-a cunoscut revoluţia rusă.

Această criză va fi lichidată. În nici un caz partidul nostru sau revoluţia noastră nu-şi va frînge gîtul din pricina ei, deşi în momentul de faţă acest pericol era foarte apropiat, foarte posibil. O cheazăşie că n-o să ne frîngem gîtul de această problemă este faptul că în locul vechii metode de rezolvare a divergenţelor fracţioniste, în locul vechii metode care consta într-un noian de publicaţii, în interminabile discuţii şi într-un număr considerabil de sciziuni, în locul acestei metode vechi evenimentele le-au oferit oamenilor o nouă metodă de învăţătură. Această metodă constă în a verifica totul în lumina faptelor, a evenimentelor şi a învăţămintelor istoriei universale. Voi spuneţi că germanii nu pot trece la

ofensivă. Din tactica voastră reieșea că se poate declara încetarea stării de război. Istoria v-a dat o lecție, spulberînd această iluzie. Da, revoluția germană crește, dar nu așa cum am dori noi, nu atît de repede cum le-ar plăcea intelectualilor ruși, nu în ritmul pe care l-a înregistrat istoria noastră în octombrie, cînd, venind într-un oraș, noi proclamăm Puterea sovietică și în cîteva zile nouă zecimi din muncitori veneau alături de noi. Revoluția germană are nenorocul de a nu se desfășura atît de repede. Dar cine de cine trebuie să țină seama : noi de ea, ori ea de noi ? Ați vrut ca ea să țină seama de voi, și istoria v-a dat o lecție. O lecție, fiindcă este un adevăr absolut că fără revoluția germană sîntem pierduți — poate că nu la Petrograd sau la Moscova, ci la Vladivostok, ori în locuri și mai îndepărtate, în care va trebui, poate, să ne retragem și care se află, poate, la o distanță și mai mare decît cea de la Petrograd la Moscova ; dar în orice caz, admitînd toate peripețiile posibile și imaginabile, dacă nu vine revoluția germană, sîntem pierduți. Și, totuși, acest considerent nu face să se cîntească cîtuși de puțin convingerea noastră că trebuie să știm să suportăm fără fanfaronade chiar și situația cea mai grea.

Revoluția nu vine atît de repede pe cît ne așteptam. Lucrul acesta e dovedit de istorie, și trebuie să știm să-l luăm ca pe o realitate, trebuie să ținem seama că în țările înaintate revoluția socialistă mondială nu poate începe atît de ușor ca revoluția care a început în Rusia, țara lui Nicolaie și a lui Rasputin, în care unei imense părți din populație îi era absolut indiferent ce popoare trăiesc în regiunile periferice și ce se întîmplă acolo. Într-o țară ca asta a fost ușor să se înceapă revoluția, a fost ceva ca un joc de copii.

Dar a începe fără pregătire revoluția într-o țară în care capitalismul a ajuns la o înaltă dezvoltare și a da pînă și celui din urmă om o cultură și o organizare democratică înseamnă a comite o greșală, o absurditate. Aici abia ne apropiem de perioada chinuitoare a începutului revoluțiilor socialiste. Acesta e un fapt real. Noi nu știm, și nimeni nu știe, dar s-ar putea — acest lucru e pe deplin

posibil — ca ea să învingă în câteva săptămîni sau chiar în câteva zile, dar noi nu putem miza pe o asemenea eventualitate. Trebuie să fim pregătiți pentru a face față unor greutăți extraordinare și unor înfrîngeri nemaipomenit de grele, care sînt inevitabile, fiindcă în Europa revoluția n-a început încă, deși poate să înceapă mîine, și, atunci cînd ea va începe, nu ne vor mai chinui, desigur, îndoielile noastre, nu vor mai exista probleme ale războiului revoluționar; atunci vom avea un continuu marș triumfal. Așa va fi, va fi neapărat, dar nu este încă. Acesta este faptul simplu pe care ni l-a arătat istoria și cu care ea ne-a dat o lovitură extrem de dureroasă; dar un om bătut face cît doi nebătuți. De aceea cred eu că, după ce istoria ne-a dat o lovitură atît de dureroasă, spulberîndu-ne speranța că germanii nu vor putea trece la ofensivă și că vom putea obține totul printr-o simplă pornire la atac în strigăte de „ura“, — lecția aceasta, mulțumită organizațiilor noastre sovietice, va pătrunde foarte repede în conștiința maselor din întreaga Țară sovietică. Ele sînt în continuă mișcare, țin întruniri, se pregătesc de congres, adoptă rezoluții, reflectă asupra celor petrecute. La noi nu mai au loc vechile discuții de dinainte de revoluție, care rămîneau înăuntrul unor strîmte cercuri de partid; azi toate hotărîrile sînt aduse în discuția maselor, care cer ca ele să fie verificate prin experiență, să fie trecute prin proba practicii, și care nu se lasă niciodată antrenate de vorbe ușurate, nu se lasă niciodată abătute din drumul dictat de mersul obiectiv al evenimentelor. Desigur, dacă este vorba de un intelectual sau de un bolșevic de stînga, el poate să se eschiveze de la dificultățile care ne stau în față: el poate, desigur, să nu țină seama că nu avem armată sau că în Germania nu vine revoluția. Masele cuprind milioane de oameni și politica începe acolo unde ai de-a face cu milioane; nu acolo unde sînt mii, ci acolo unde sînt milioane, numai acolo începe politica serioasă; milioanele de oameni știu ce înseamnă armata, ele au văzut soldații care se întorceau de pe front. Ele știu — dacă ne referim nu la persoane izolate, ci la adevăratele mase — că nu putem duce

război, că fiecare om de pe front a îndurat toate suferințele imaginabile. Masele au înțeles adevărul că, dacă n-avem armată și lîngă noi se află o fiară sălbatică, sîntem nevoiți să iscălim tratatul de pace cel mai greu și mai umilitor. Acest lucru este inevitabil atîta timp cît n-a izbucnit revoluția, atîta timp cît n-am însănătoșit armata noastră, atîta timp cît n-am trimis-o acasă. Pînă atunci n-o să se însănătoșească bolnavul. Iar pe tîlharii germani nu-i vom putea birui printr-un simplu „ura!”, nu-i vom putea da peste cap așa cum am făcut cu Kerenski și cu Kornilov. Aceasta este învățătura pe care au tras-o masele, fără subterfugiile la care recurgeau unii, care voiau să ocolească cruda realitate.

Mai întîi am avut un continuu marș triumfal, în octombrie și noiembrie; apoi deodată revoluția rusă a fost înfrîntă în cîteva săptămîni de tîlharii germani și ea este gata să accepte condițiile unui tratat tîlhăresc. Da, cotiturile istoriei sînt foarte grele; la noi, toate aceste cotituri sînt grele. În 1907, cînd am semnat un tratat intern, nemaipomenit de rușinos, cu Stolîpin, cînd am fost nevoiți să trecem prin grajdul Dumei stolîpiniste, cînd ne-am luat anumite obligații prin semnarea unor fițuici monarhiste⁶, am cunoscut asemenea momente grele, însă nu ca cel de acum. Atunci unii oameni, care făceau parte din cea mai bună avangardă a revoluției, spuneau (și nici ei nu se îndoiau cîtuși de puțin că au dreptate): „Noi sîntem revoluționari cu simțul demnității, noi credem în revoluția rusă și nu vom accepta niciodată să facem parte din instituțiile legale ale lui Stolîpin”. Ba veți accepta. Viața maselor, istoria sînt mai tari decît asigurările voastre. Dacă nu vreți voi să acceptați, vă va sili istoria să faceți acest lucru. Aceștia erau niște oameni foarte de stînga, dar la prima cotitură a istoriei nu a mai rămas din ei, ca fracțiune, decît fumul. Dacă am știut să rămînem revoluționari, să lucrăm în condiții teribil de grele și să ieșim cu bine din această situație, vom ști să ieșim și de acum încolo, fiindcă aici nu este vorba de un capriciu al nostru, ci de o necesitate obiectivă, care, într-o țară ruinată pînă la ultimul grad, este

determinată de faptul că, în ciuda dorinței noastre, revoluția europeană și-a permis să întârzie, iar imperialismul german, împotriva dorinței noastre, și-a permis să treacă la ofensivă.

În asemenea situație trebuie să știi să te retragi. Realitatea, neînchipuit de tristă și de amară, nu poate fi ascunsă cu vorbe goale ; trebuie să spunem : să dea Dumnezeu să ne retragem în nu prea mare dezordine. Să ne retragem în perfectă ordine nu putem ; atunci să dea Dumnezeu să ne retragem într-o dezordine nu prea mare, să câștigăm un răgaz cât de mic, pentru ca partea bolnavă a organismului nostru să poată fi cât de cât resorbită. Organismul, în întregul lui, e sănătos : el va birui boala. Dar nu-i putem pretinde s-o biruie dintr-o dată, într-o clipă nu poate fi oprită în loc o armată care a luat-o la fugă. Când i-am spus unuia dintre tovarășii noștri tineri cu veleități de stînga : „Du-te pe front, tovarășe, și vezi ce se petrece în armată“, el a luat această propunere drept o ofensă : „Vreți să ne trimiteți în surghiun, ca să nu facem aici agitație pentru marile principii ale războiului revoluționar“. Făcînd această propunere, eu nu m-am gîndit, de fapt, să-i trimit în surghiun pe adversarii mei fracționiști : făceam o propunere care permitea să se constate că armata a început să se împrăstie într-un chip nemaipomenit. Noi știam asta și înainte, dar nici atunci nu puteam să închidem ochii asupra faptului că descompunerea a ajuns pînă la fapte nemaipomenite, pînă la a vinde tunurile noastre pe nimic germanilor. Știam toate astea, după cum știm că armata nu poate fi ținută în loc, și subterfugiul că germanii nu vor dezlănțui ofensiva a constituit o aventură fără precedent. Dacă revoluția europeană întârzie, ne așteaptă cele mai grele înfrîngeri, pentru că nu avem armată și nu avem organizare, pentru că aceste două sarcini nu pot fi rezolvate imediat. Dacă nu știi să te adaptezi, dacă nu ești dispus să te tîrăști pe brînci prin noroi, nu ești revoluționar, ci un palavragiu, și eu propun să ne tîrîm așa nu pentru că așa îmi place mie, ci pentru că altă cale nu există, pentru că istoria n-a luat o întorsătură atît de favora-

bilă ca revoluția să se maturizeze pretutindeni în același timp.

Lucrurile s-au desfășurat în așa fel că războiul civil a început ca o încercare de ciocnire cu imperialismul, și această încercare a dovedit că imperialismul e complet putred și că elementele proletare se ridică la luptă în fiecare armată. Desigur, vom ajunge să vedem revoluția mondială internațională, dar deocamdată ea este doar un basm frumos, nespus de frumos, și eu înțeleg foarte bine că copiilor le plac asemenea basme. Vă întreb însă pe dv. : îi stă bine unui revoluționar serios să creadă în basme ? În fiecare basm există și unele elemente de realitate : dacă v-ați apuca să le povestiți copiilor un basm în care cocoșul și pisica nu vorbesc o limbă omenească, el nu i-ar interesa. Tot așa, dacă îi veți spune poporului că în Germania e gata să izbucnească războiul civil și îi veți garanta că în locul unei ciocniri cu imperialismul se va produce o revoluție internațională pe câmpurile de luptă⁷, poporul vă va spune că-l înșelați. În felul acesta, numai în mintea voastră, în dorințele voastre sînt învinse greutățile pe care ni le-a pus istoria. Va fi bine dacă proletariatul german va fi în stare să pornească la acțiune. Dar ați măsurat voi această posibilitate, ați găsit voi un instrument cu care să stabiliți că revoluția germană va izbucni în cutare sau cutare zi ? Nu, voi nu știți așa ceva și nici noi nu știm. Voi puneți totul pe o carte. Dacă izbucnește revoluția, totul este salvat. Desigur ! Dar dacă ea nu se va desfășura cum vrem noi, dacă nu va birui mîine, atunci cum rămîne ? Atunci masele vă vor spune : ați procedat ca niște aventurieri, ați mizat pe această desfășurare fericită a evenimentelor, care nu s-a produs însă, v-ați dovedit incapabili să vă mențineți în situația ce s-a ivit în locul revoluției internaționale, care va veni neapărat, dar care astăzi nu e încă destul de coaptă.

Am intrat într-o perioadă de grele înfrîngeri, pricinuite de un imperialism înarmat pînă-n dinți unei țări care și-a demobilizat armata, care a trebuit să demobilizeze. Ceea ce am prezis eu s-a împlinit întocmai : în locul păcii de la Brest-Litovsk, am obținut — din vina celor

care n-au vrut s-o accepte — o pace mult mai umilitoare. Noi știam că din vina armatei încheiem pace cu imperialismul. Am stat la masa tratativelor cu Hoffmann, iar nu cu Liebknecht, și în felul acesta am ajutat revoluția germană. Iar acum voi ajutați imperialismul german, predându-i bogățiile voastre de milioane — tunuri, obuze —, și lucrul acesta ar fi trebuit să-l prevadă oricine a văzut starea nespuse de dureroasă în care se găsea armata. La cea mai mică ofensivă a germanilor am fi fost în mod sigur și inevitabil pierduți, — acest lucru îl spunea fiecare om cinstit care se întorcea de pe front. În câteva zile am fi devenit prada inamicului.

După ce am primit această lecție, vom lichida sciziunea noastră, criza noastră, oricât de grea ar fi această boală, fiindcă ne va veni în ajutor un aliat cu mult mai de nădejde : revoluția mondială. Când ni se vorbește de ratificarea acestei păci în genul păcii de la Tilsit⁸, care a fost o pace nemaipomenită, mai umilitoare, mai tâlhărească decît cea de la Brest-Litovsk, eu răspund : se înțelege că da. Trebuie să facem acest lucru, pentru că noi privim lucrurile din punctul de vedere al maselor. Încercarea de a transpune o tactică ce a fost folosită în interiorul unei singure țări în lunile octombrie-noiembrie, adică într-o perioadă de triumf al revoluției, de a o transpune, cu ajutorul fanteziei noastre, în domeniul desfășurării evenimentelor revoluției mondiale, este sortită eșecului. Când ni se spune că răgazul este o fantezie, când un ziar care își dă denumirea de „Kommunist“⁹ — care vine, probabil, de la cuvîntul „comună“ — încearcă mereu în coloanele sale să răstoarne teoria răgazului, atunci eu declar : mi-a fost dat să cunosc multe ciocniri fracționiste, multe sciziuni, așa că am o mare experiență în această privință, dar trebuie să spun că pentru mine e clar că această boală nu se va vindeca prin vechea metodă, a sciziunilor fracționiste în partid, fiindcă viața are s-o vindece mai devreme. Viața merge înainte cu pași repezi. În această privință ea lucrează admirabil. Istoria gonește atît de repede cu locomotiva ei, că, înainte ca redacția ziarului „Kommunist“ să apuce să scoată numărul următor, majoritatea muncitorilor din Petrograd

va începe să se arate dezamăgită de ideile lui, fiindcă viața arată că răgazul este o realitate. Iată, acum semnăm pacea, căpătăm un răgaz, ne folosim de el pentru a ne apăra mai bine patria, fiindcă, dacă am duce război, am avea acea armată care fuge cuprinsă de panică, care ar trebui să fie oprită și pe care tovarășii noștri nu pot și n-au putut s-o oprească, pentru că războiul e mai tare decât predicile și decât zece mii de raționamente. Dacă n-au înțeles situația obiectivă, ei nu pot să oprească armata și n-ar putea s-o oprească. Această armată bolnavă molipsea întregul organism, și noi am avut de suferit iarăși o nemaipomenită înfrângere, o nouă lovitură dată revoluției de către imperialismul german, o lovitură grea, datorită faptului că am rămas, în mod ușuratic, fără mitraliere în fața loviturilor imperialismului. Acum însă vom folosi acest răgaz pentru a convinge poporul să se unească și să lupte, pentru a spune muncitorilor și țărănilor ruși: „Creați o autodisciplină, o disciplină severă, altminteri o să stați și de acum încolo țintuiți sub călcâiul cizmei germane, așa cum stați azi și cum o să stați în mod inevitabil pînă cînd poporul o să învețe să lupte, să-și creeze o armată care să nu fie capabilă să fugă, ci să fie gata să îndure suferințe fără seamăn“. Acest lucru este inevitabil, pentru că revoluția germană nu s-a ivit încă și nu se poate garanta că ea are să vină mîine.

Iată de ce teoria răgazului, care este respinsă în întregime de puhoiul de articole din „Kommunist“, este impusă de viața însăși. Oricine poate să vadă că răgazul este o realitate, că fiecare se folosește de el. Am crezut că vom pierde Petrogradul în cîteva zile, atunci cînd trupele germane care veneau spre noi erau la o distanță de cîteva etape de marș de acest oraș, iar cei mai buni marinari și cei mai buni muncitori de la uzinele Putilov, cu tot entuziasmul lor admirabil, s-au pomenit singuri; cînd s-a produs un haos nemaipomenit, o panică care a făcut ca trupele să fugă pînă la Gacina; cînd se întîmpla să luăm înapoi ceea ce nici nu pierdusem. Și acest lucru se petrecea astfel: un telegrafist venea într-o gară, se așeza la aparat și comunica: „Nici picior de german. Gara e ocupată de noi“. După cîteva ore eram informat

telefonice de către Comisariatul căilor de comunicație : „Am ocupat gara următoare, ne apropiem de Iamburg. Nici picior de german. Telegrafistul trece la postul său“. Iată prin ce am trecut. Aceasta este istoria reală a acestui război de unsprezece zile¹⁰. Ea ne-a fost descrisă de marinari, de muncitorii de la Putilov, și pe ei ar trebui să-i invităm la congresul Sovietelor. Să spună adevărul. Este un adevăr grozav de amar, de umilitor și de dureros, dar el este de o sută de ori mai folositor, și poporul rus îl va înțelege.

Puteți să vă pasionați pentru o revoluție internațională născută pe câmpurile de luptă, pentru că ea o să vină. Toate vor veni la timpul lor ; acum însă căutați să introduceți autodisciplina, supuneți-vă cu orice preț ordinelor, ca să existe o ordine exemplară, ca măcar o oră pe zi muncitorii să învețe meșteșugul armelor. Așa ceva e mai greu decât să scornești un basm frumos. Asta e situația acum, și în felul acesta veți ajuta revoluția germană, revoluția internațională. Câte zile de răgaz vom avea — nu știm, dar un răgaz am obținut noi. Trebuie să demobilizăm cât mai repede armata, pentru că ea este un organ bolnav, și deocamdată vom ajuta revoluția finlandeză¹¹.

Desigur, călcăm tratatul, și l-am călcat pînă acum de vreo treizeci-patruzeci de ori. Numai un copil nu poate să înțeleagă că într-o asemenea epocă, cînd a început perioada îndelungă și chinuitoare a eliberării, care a creat de curînd Puterea sovietică și a făcut-o să se ridice cu trei trepte în dezvoltarea ei, numai un copil nu poate să înțeleagă că într-o asemenea epocă trebuie dusă o luptă îndelungată și prudentă. Rușinosul tratat de pace provoacă revoltă, dar, atunci cînd tovarășii de la „Kommunist“ vorbesc despre război, ei fac apel la sentimente, uitînd că oamenii strîngeau pumnii și vedeau roșu înaintea ochilor. Ce spun ei ? „Niciodată un revoluționar conștient nu va suporta așa-ceva, nu va îngădui o asemenea rușine“. Ziarul lor poartă denumirea de „Kommunist“, dar ar trebui să se numească „Șlehtic“, fiindcă privește lucrurile din punctul de vedere al aceluia șlehtic care, murind într-o poză frumoasă, cu spada în mînă, spunea :

„Pacea e rușinoasă, războiul e onorabil“. Ei judecă din punctul de vedere al unui șleahitic, iar eu din acela al țăranului.

Dacă accept să închei pacea într-un moment când armata fuge, când nu poate să nu fugă dacă nu vrea să piardă mii de oameni, eu accept, pentru ca să nu se întâmple și mai rău. Este oare rușinos să închei un tratat? Dar orice țăran serios și orice muncitor serios îmi va da dreptate, pentru că înțelege că pacea este un mijloc pentru acumularea de forțe. Istoria, așa cum am amintit în repetate rânduri, cunoaște eliberarea germanilor de sub jugul lui Napoleon după pacea de la Tilsit; dinadins am denumit eu pacea noastră o pace în genul celei de la Tilsit, deși noi n-am semnat clauze ca acelea care au existat atunci, nu ne-am luat obligația de a-i pune la dispoziție cuceritorului trupele noastre care să-l sprijine în campaniile lui de cucerire a altor popoare, dar în istorie lucrurile au ajuns pînă acolo, și vor ajunge și la noi pînă acolo, dacă ne vom pune nădejdea numai într-o revoluție internațională născută pe cîmpurile de luptă. Băgați de seamă ca istoria să nu vă ducă pînă la această formă de robie militară. Și atîta timp cît revoluția socialistă n-a biruit în toate țările, Republica sovietică poate să cadă în robie. La Tilsit, Napoleon le-a impus germanilor condiții de pace nemaipomenit de rușinoase. Acolo lucrurile s-au petrecut în așa fel că s-a încheiat pace de mai multe ori. Hoffmannul de atunci — Napoleon — îi prindea pe germani călcînd tratatul de pace și tot așa o să ne prindă și pe noi Hoffmann. Numai că noi o să căutăm să nu ne prindă așa de repede.

Ultimul război i-a dat poporului rus o lecție amară și dureroasă, dar serioasă: să se organizeze, să se disciplineze, să se supună, să creeze o disciplină exemplară. Învățați de la germani disciplina lor; altfel sîntem un popor pierdut și vom rămîne veșnic în robie.

Acesta, și nu numai acesta, a fost mersul istoriei. Istoria ne arată că pacea este un răgaz pentru război, iar războiul este un mijloc de a obține o pace ceva mai bună sau mai rea. La Brest, raportul de forțe a fost de așa natură că noi am semnat pacea ca un învins, dar nu

am obținut o pace umilitoare. La Pskov, raportul de forțe era de așa natură că ni s-a oferit o pace rușinoasă, mai umilitoare, iar la Petrograd și la Moscova, în etapa următoare, ni se va dicta o pace de patru ori mai umilitoare. Noi nu vom spune, ca tinerii noștri prieteni de la Moscova¹², că Puterea sovietică este doar o formă, nu vom spune că de dragul cutărilor sau cutărilor principii revoluționare poate fi sacrificat conținutul, ci vom spune că poporul rus trebuie să înțeleagă că e nevoie ca el să se disciplineze, să se organizeze și atunci va putea să suporte orice pace în genul celei de la Tilsit. Întreaga istorie a războaielor de eliberare ne arată că, atunci când ele cuprindeau masele largi, eliberarea venea repede. Noi spunem : dacă acesta e mersul istoriei, atunci va trebui să renunțăm la pace, să reîncepem războiul, și acest lucru se poate întâmpla chiar zilele acestea. Fiecare om trebuie să fie gata. Pentru mine nu există nici umbră de îndoială că germanii se pregătesc dincolo de Narva, dacă este adevărat că ea n-a fost luată, cum scrie în toate ziarele ; dacă nu la Narva, atunci în apropiere de Narva, dacă nu la Pskov, atunci lângă Pskov își concentrează germanii armata lor regulată, își organizează ei căile ferate, pentru ca printr-un nou salt să ocupe Petrogradul. Fiara aceasta știe să sară. A dovedit că știe. Și va mai sări o dată. În această privință nu poate să existe nici o îndoială. De aceea trebuie să fim gata, să nu facem pe fanfaronii, ci să acceptăm chiar și o singură zi de răgaz, căci și de o singură zi ne putem folosi pentru a evacua Petrogradul, a cărui cădere ar însemna, pentru sute de mii de proletari de-ai noștri, suferințe nemaipomenite. Țin să declar încă o dată că sînt gata să semnez și că consider de datoria mea să semnez un tratat de douăzeci, de o sută de ori mai umilitor pentru a obține măcar un răgaz de cîteva zile pentru evacuarea Petrogradului, fiindcă în felul acesta ușurez suferințele muncitorilor, care altfel ar putea să cadă sub jugul germanilor ; înlesnesc scoaterea din Petrograd a materialelor — a prafului de pușcă etc. — de care avem nevoie, pentru că eu sînt pentru apărarea patriei, pentru pregătirea unei armate, fie chiar și departe de tot în spatele frontului,

unde se procedează acum la însănătoșirea actualei noastre armate bolnave demobilizate.

Nu știm cât de lung va fi acest răgaz, dar noi vom încerca să folosim momentul. S-ar putea ca răgazul să fie mai lung, după cum s-ar putea ca el să dureze numai câteva zile. Aici totul este cu puțință, și nimeni nu știe, nu poate ști ce o să se întâmple, fiindcă marile puteri sînt toate angrenate și stînjenite în mișcările lor, sînt nevoite să lupte pe câteva fronturi. Atitudinea lui Hoffmann este determinată, pe de o parte, de faptul că în fața lui stă sarcina de a zdrobi Republica sovietică, iar pe de altă parte de faptul că țara lui poartă război pe o serie întregă de fronturi și, în sfîrșit, de faptul că în Germania revoluția se maturizează, crește, și Hoffmann știe acest lucru; el, după cum afirmă unii, nu poate în acest moment să ia Petrogradul, să ia Moscova. Dar s-ar putea să le ia mîine, acest lucru este perfect posibil. Repet: într-un asemenea moment, cînd în mod vădit armata este bolnavă, cînd căutăm să folosim fiecare clipă pentru a obține cu orice preț măcar o zi de răgaz, noi afirmăm că datoria fiecărui revoluționar serios, care e legat de mase și care știe ce înseamnă războiul, ce înseamnă masa, este s-o disciplineze, s-o însănătoșească, să caute s-o pună pe picioare în vederea unui nou război; orice asemenea revoluționar ne va da dreptate, va recunoaște drept justă încheierea oricărui tratat, fie el cât de rușinos, fiindcă acest lucru este în interesul revoluției proletare și al înnoirii Rusiei, pentru că înseamnă amputarea unui organ bolnav al ei. Orice om cu judecată înțelege că, semnînd această pace, noi nu punem capăt revoluției noastre muncitorești; oricine înțelege că, semnînd pacea cu germanii, nu suspendăm ajutorul nostru militar: noi le trimitem finlandezilor arme, dar nu și trupe, căci ele s-au dovedit a nu fi bune de nimic.

Poate că vom primi războiul; poate că mîine vom ceda și Moscova, iar după aceea vom trece la ofensivă; vom arunca armata noastră asupra armatei inamice, dacă în starea de spirit a poporului se va produce acea schimbare care se pregătește și care va necesita, poate, multă vreme, dar care se va produce atunci cînd masele larg:

vor spune altceva decît ceea ce spun acum. Sînt nevoit să primesc și cea mai împovărătoare pace, deoarece nu pot să-mi spun de pe acum că acest moment a venit. Cînd va veni momentul înnoirii, toată lumea va simți acest lucru și va vedea că rusul nu e prost ; el vede și înțelege că trebuie să ne stăpînim, că această lozincă trebuie pusă în aplicare, și aceasta este sarcina principală a congresului partidului nostru și a congresului Sovietelor.

Trebuie să știm să lucrăm în noile condiții. Acest lucru e cu mult mai greu, dar nu e de loc imposibil, și el nu va împinge în nici un caz spre prăbușire Puterea sovietică, dacă n-o vom face noi înșine să se prăbușească printr-o aventură stupidă. Va veni o vreme cînd poporul va spune : nu vreau să mă mai las chinuit. Dar la un asemenea rezultat se poate ajunge numai dacă nu ne vom lansa în această aventură, ci vom ști să lucrăm în condiții grele, în condițiile tratatului, nemaipomenit de umilitor, pe care l-am semnat zilele acestea, căci cu un război, cu un tratat de pace nu se rezolvă o asemenea criză istorică. Poporul german era încătușat de organizarea lui monarhică atunci cînd, în 1807, după cîteva umiltoare tratate de pace care se transformau într-un răgaz pentru o nouă umilință și pentru o nouă călcare de tratat, a semnat pacea sa de la Tilsit. Organizarea sovietică a maselor va face ca sarcina noastră să fie mai ușoară.

Lozinca noastră trebuie să fie doar una : să învățăm temeinic meșteșugul armelor, să facem ordine la căile ferate. A porni, fără a avea căi ferate, un război revoluționar socialist înseamnă a comite o nefastă trădare. Trebuie să facem ordine și să trezim în mase toată cea putere și energie care va permite ca revoluția să dea tot ce are mai bun.

Din moment ce ați obținut un răgaz, căutați să-l folosiți, fie și numai pentru un ceas, pentru a păstra contactul cu regiunile îndepărtate din spatele frontului, pentru a forma acolo noi armate. Lepădați-vă de iluziile pentru care ați fost pedepsiți de viață și pentru care veți fi pedepsiți și mai mult. În fața noastră se conturează

o perioadă de grele înfrângeri, aceasta e realitatea, și trebuie să știm să ținem seama de ea, trebuie să fim gata să desfășurăm o muncă perseverentă în condiții de ilegalitate, în condițiile unei vădite aserviri față de germani: n-are nici un rost să ascundem acest lucru; avem într-adevăr de-a face cu o pace în genul celei de la Tilsit. Dacă vom ști să procedăm în felul acesta, atunci vom spune, cu o absolută certitudine, că, în ciuda înfrângerilor suferite, victoria va fi a noastră. (A p l a u z e.)

*O scurtă relatare a apărut
la 9 martie (24 februarie) 1918
în ziarul „Pravda” nr. 45*

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
LA RAPORTUL POLITIC
AL COMITETULUI CENTRAL
8 MARTIE

Tovarăși, permiteți-mi să încep cu unele observații relativ mărunte, să încep cu sfârșitul. La sfârșitul cuvîntării sale, tov. Buharin a mers pînă acolo, încît ne-a comparat cu Petliura. Dacă el consideră că este așa, atunci cum poate să mai rămînă în același partid cu noi? Nu este asta o vorbă aruncată la întîmplare? Se înțelege că, dacă așa ar sta într-adevăr lucrurile, nu ne-am afla în același partid. Faptul că sîntem laolaltă cu Buharin dovedește că în proporție de nouă zecimi sîntem de acord cu el. Este adevărat că el a mai adăugat cîteva fraze revoluționare, din care ar reieși că noi am vrut să trădăm Ucraina. Sînt convins că de asemenea fleacuri evidente nici nu face să ne ocupăm. Revin la tovarășul Reazanov, și aici aș vrea să menționez că, așa cum o excepție care se întîmplă o dată la zece ani nu face decît să confirme regula, tot așa și lui i s-a întîmplat să spună, fără să vrea, o vorbă serioasă. (A p l a u z e.) El a spus că Lenin cedează spațiu ca să cîștige timp. Acesta e un raționament aproape filozofic. De data asta s-a întîmplat ca tov. Reazanov să spună într-adevăr o vorbă cît se poate de serioasă, care conține esențialul: că eu vreau să cedez spațiu învingătorului efectiv, pentru a cîștiga timp. Aici e esențialul, și numai aici. Tot restul — necesitatea unui război revoluționar, ridicarea la luptă a țărănimii etc. — e simplă vorbărie. Din moment ce tov. Buharin prezintă lucrurile ca și cum în privința posibilității unui război n-ar putea exista două păreri diferite, și spune: „Întrebați pe orice militar“ (mi-am notat propriile lui cuvinte), din

moment ce propune să fie întrebat orice militar, îi voi răspunde că am avut prilejul să stau de vorbă cu un asemenea militar oarecare, care era un ofițer francez¹³. Acest ofițer francez care mă privea, firește, cu ochi răi — fiindcă eu, pasămite, am vîndut nemților Rusia — mi-a spus : „Sînt regalist, sînt partizan al instaurării monarhiei și în Franța, sînt pentru înfrîngerea Germaniei, să nu vă închipuiți că sînt adept al Puterii sovietice — cum să-ți închipui așa ceva, cînd el e monarhist ? —, dar am fost de părere că trebuie să semnați tratatul de la Brest, fiindcă acest lucru era necesar“. Iată ce înseamnă „întrebați pe orice militar“. Orice militar trebuia să spună ceea ce am spus eu, și anume că era necesar să semnăm tratatul de la Brest. Dacă, acum, din cele spuse de Buharin reiese că divergențele noastre de păreri s-au redus foarte mult, aceasta se explică prin faptul că adepții lui au ascuns principalul punct al divergențelor.

Cînd Buharin tună și fulgeră acum împotriva noastră, acuzîndu-ne că am demoralizat masele, el are perfectă dreptate, numai că tună și fulgeră împotriva lui însuși, și nu împotriva noastră. Cine a provocat această harababură în Comitetul Central ? Dumneata, tovarășe Buharin. (Rîsete). Oricît ai să strigi d-ta „nu“, adevărul tot o să iasă la iveală : sîntem aici în familie, între tovarăși, ne aflăm la propriul nostru congres, așa că n-avem nimic de ascuns, și trebuie să spunem adevărul. Și adevărul este că în Comitetul Central au existat trei curente. La 17 februarie Lomov și Buharin n-au participat la vot. Eu am cerut ca datele în legătură cu votarea să fie reproduse, să fie multiplicare, pentru ca orice membru de partid să poată trece, dacă vrea, pe la secretariat și să ia cunoștință de vot — de votul istoric de la 21 ianuarie, care arată că ei sînt aceia care au șovăit, în timp ce noi n-am șovăit cîtuși de puțin, ci am spus : „să acceptăm pacea de la Brest, fiindcă o pace mai bună nu putem obține, pentru a pregăti un război revoluționar“. Acum am și cîștigat cinci zile pentru evacuarea Petrogradului. Acum a fost lansat apelul lui Krîlenko și Podvoiski¹⁴, care nu se numărau printre cei de stînga și pe care Buharin îi trata cu dispreț, spunînd că noi „am împins“ pe primul

plan pe un Krîlenko, ca și cum noi am fi născocit cele relatate de Krîlenko. Noi sîntem întru totul de acord cu cele relatate de el, fiindcă așa se prezintă situația; militarii au fost aceia care au demonstrat cele susținute de mine, iar voi căutați să scăpați printr-un subterfugiu, afirmînd că germanii n-o să treacă la ofensivă. Poate fi comparată această situație cu cea din octombrie, cînd nu tehnica era aceea care avea rolul decisiv? Nu, nu poate fi comparată, iar dacă vreți să țineți seama de fapte, atunci aveți în vedere că divergențele priveau ideea că nu este permis să se înceapă un război atunci cînd, în mod vădit, el este dezavantajos. Cînd tov. Buharin și-a început cuvîntul de încheiere cu întrebarea tunătoare: „Este oare posibil un război într-un viitor apropiat?“, am rămas foarte uimit. La această întrebare îi răspund fără nici o ezitare: este posibil, dar acum trebuie să acceptăm pacea. Aici nu există nici o contradicție.

După aceste scurte observații, voi da numaidecît răspunsuri amănunțite vorbitorilor precedenți. În ce-l privește pe Radek, trebuie să fac o excepție. Dar a fost o altă cuvîntare, aceea a tov. Urițki. Ce altceva mai conținea această cuvîntare în afară de Canossa¹⁵, „trădare“, „s-au retras“, „s-au adaptat“? Ei bine, ce sînt toate aceste vorbe? Nu v-ați inspirat voi, în această critică a voastră, din ziarul socialiștilor-revoluționari de stînga? Tov. Bubnov ne-a citit o declarație depusă la Comitetul Central de către unii din membrii acestuia, care se consideră a fi foarte de stînga și care au dat în mod efectiv un exemplu de demonstrație în fața întregii lumi: „comportarea Comitetului Central este o lovitură pentru proletariatul internațional“. Nu sînt oare toate acestea doar niște vorbe goale? „Își demonstrează neputința în fața întregii lumi!“ Dar prin ce demonstrăm? Prin aceea că am făcut propunerii de pace? Prin aceea că armata a luat-o la fugă? N-am dovedit noi că a nu accepta pacea de la Brest și a porni, în momentul de față, un război împotriva Germaniei înseamnă a arăta lumii că armata noastră este bolnavă, că ea nu vrea să meargă la luptă? Bubnov face o afirmație cu totul neîntemeiată atunci cînd spune că această șovăială a fost pe de-a-ntregul provocată de noi;

ea s-a produs din cauză că armata noastră este bolnavă. O dată și o dată tot trebuia să-i dăm un răgaz. Dacă ați fi urmat o strategie justă, am fi avut o lună de răgaz, dar, fiindcă ați urmat o strategie greșită, avem numai cinci zile, dar e bine și așa. Istoria războiului ne arată că pentru a opri în loc o armată care fuge cuprinsă de panică sînt de ajuns uneori și cîteva zile. Cine nu acceptă, cine nu semnează acum o pace diabolică este un om al vorbelor goale, și nu un om al strategiei. Iată unde-i nenorocirea. Cînd niște membri ai Comitetului Central ne scriu despre „demonstrarea neputinței“, despre „trădare“, noi spunem că aceasta este o frazeologie puerilă și cît se poate de dăunătoare. Am dat dovadă de neputință prin aceea că am încercat să luptăm atunci cînd nu trebuia s-o facem, cînd ofensiva împotriva noastră era inevitabilă. În ce privește țărani din Pskov, o să-i aducem la congresul Sovietelor, ca să povestească ei cum se poartă germanii și în felul acesta să creeze acea stare de spirit în care soldatul care s-a lăsat cuprins de panică și a luat-o la fugă va începe să se însănătoșească și va spune: „Da, acum am înțeles că acesta nu este războiul căruia au promis să-i pună capăt bolșevicii, este un război nou, pe care germanii îl duc împotriva Puterii sovietice“. Atunci o să vie însănătoșirea. Dar voi puneți o problemă care nu poate fi rezolvată, fiindcă nimeni nu știe cît o să dureze răgazul.

În continuare trebuie să vorbesc și despre poziția tov. Troțki. În activitatea lui trebuie să deosebim două aspecte: atunci cînd a început tratativele de la Brest, pe care le-a folosit de minune în scopuri agitatorice, am fost cu toții de acord cu el. Tov. Troțki a citat o parte din convorbirea avută cu mine, dar țin să adaug că între noi fusese convenit să rezistăm pînă la ultimatumul germanilor, iar după aceea să cedăm. Germanii ne-au păcălit: din cele șapte zile ne-au furat cinci¹⁶. Atîta timp cît a mers pe calea tergiversării, tactica lui Troțki a fost justă: ea a devenit greșită cînd s-a declarat încetarea stării de război și pacea nu era semnată. Eu am cerut cît se poate de categoric ca pacea să fie semnată. O pace mai bună decît cea de la Brest nu puteam obține. Pentru oricine este clar că răgazul ar fi fost de o lună, că noi

n-am fi avut de pierdut. Cum istoria nu ne-a lăsat o asemenea posibilitate, nu face să ne mai reamintim toate astea, dar e ridicol când Buharin spune : „Viața va arăta că noi am avut dreptate“. Eu am avut dreptate, fiindcă am scris în acest sens încă în 1915 : „Ar trebui să pregătim și să pornim un război revoluționar, el este inevitabil, bate la ușă, va veni“ *. Dar trebuie să acceptăm pacea. Și nu să ne rățoim fără nici un rost. Și trebuia cu atît mai mult să acceptăm pacea cînd vedeam că vine războiul, iar acum, cel puțin, ușurăm evacuarea Petrogradului și am ușurat-o chiar. Acesta este un fapt incontestabil. Cînd tov. Troțki formulează noi pretenții : „Promiteți că nu veți încheia pace cu Vinnicenko“, eu declar că în nici un caz nu-mi voi lua un asemenea angajament ¹⁷. Dacă congresul și-ar lua un asemenea angajament, nici eu și nici unul dintre tovarășii mei de idei nu și-ar asuma răspunderea pentru așa ceva. Ar însemna că, în loc să avem o linie clară de manevrare — retrăgîndu-ne, cînd e posibil, și atacînd, uneori —, să ne legăm din nou mîinile printr-o hotărîre formală. În război nu trebuie să-ți legi niciodată mîinile prin considerente formale. Este ridicol să nu cunoști istoria războaielor, să nu știi că un tratat este un mijloc de a aduna forțe : am citat, în această privință, un exemplu din istoria Prusiei. Unii judecă lucrurile întocmai ca niște copii : dacă am semnat tratatul, înseamnă că ne-am vîndut dracului, că am ajuns în iad. A crede așa ceva este pur și simplu ridicol, cînd istoria războaielor ne arată cît se poate de limpede că semnarea unui tratat în caz de înfrîngere este un mijloc de adunare a forțelor. Au fost cazuri în istorie cînd războaiele s-au succedat unul după altul ; toate acestea le-am uitat, vedem că vechiul război se transformă în... ** Dacă vreți, n-aveți decît să vă legați mîinile pentru totdeauna prin considerente formale și să dați atunci posturile de răspundere socialiștilor-revoluționari de stînga ¹⁸. Noi nu ne vom asuma răspunderea pentru așa ceva. În aceasta nu veți găsi nici urmă de dorință de

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 52. — *Nota red.*

** În stenogramă lipsesc cîteva cuvinte. — *Nota red.*

a provoca o sciziune. Sînt convinși că viața va face să trageți învățămintele necesare. La 12 martie, adică curînd de tot, o să căpătați un material bogat ¹⁹.

Tovarășul Troțki spune că vom comite trădare în adevăratul înțeles al cuvîntului. Eu susțin că acesta este un punct de vedere complet greșit *. Pentru a arăta acest lucru în mod concret, am să dau un exemplu : doi oameni merg împreună pe un drum și sînt atacați de alți zece ; unul luptă, celălalt fuge — asta este trădare ; dar să presupunem că e vorba de două armate de cîte 100 000 de soldați și că împotriva lor stau cinci armate ; o armată este înconjurată de 200 000 de oameni, iar cealaltă trebuie să-i vină în ajutor, însă știe că 300 000 de oameni sînt dispuși în așa fel că acolo i se întinde o cursă : poate ea să-i vină în ajutor ? Nu, nu poate. Aceasta nu este trădare și nici lașitate ; o simplă sporire numerică a schimbat toate noțiunile, asta orice militar o știe, — aici nu este vorba de o concepție personală : procedînd astfel, eu îmi păstrez armata, și chiar dacă cealaltă va fi capturată, am să mi-o refac pe a mea ; eu am aliați și am să aștept momentul potrivit, căci ei o să vină. Numai așa se poate argumenta ; dar, cînd la considerentele de ordin militar se adaugă și altele, nu rezultă nimic altceva decît vorbe goale. În felul acesta nu se poate face politică.

Noi am făcut tot ce se poate face. Prin faptul că semnăm tratatul, am păstrat Petrogradul, fie chiar numai pentru cîteva zile. (Secretarii și stenografii să nu cumva să înregistreze aceste cuvinte.) Prin tratat ni se impune să ne retragem trupele din Finlanda, care în mod vădit sînt inapte de luptă, dar nouă nu ne este interzis să trimitem arme în Finlanda. Dacă Petrogradul ar fi căzut acum cîteva zile, ar fi fost cuprins de panică și noi n-am fi putut evacua nimic din el, pe cînd în aceste cinci zile am ajutat pe tovarășii noștri finlandezi ; nu voi spune în ce măsură, asta o știu și ei.

---

* În textul procesului-verbal de la ședință, care începe cu cuvintele „...este un mijloc de adunare a forțelor...”, figurează următoarele : „este pentru adunarea forțelor. Istoria a creat sînge și tratate de tot felul. Dați deci posturile lui Troțki etc...”. — *Nota red.*

Afirmația că am trădat Finlanda este o vorbă goală, sau pur și simplu o afirmație puerilă. Noi i-am ajutat pe finlandezi tocmai prin faptul că ne-am retras la timp în fața germanilor. Niciodată n-o să piară Rusia, chiar de ar fi să cadă Petrogradul, aici are de o mie de ori dreptate tov. Buharin, dar, dacă ar fi să manevrăm după cum vrea dînsul, atunci am duce la pieire o revoluție reușită. (R î s e t e.)

Noi n-am trădat nici Finlanda și nici Ucraina. Nici un muncitor conștient n-o să ne facă un asemenea reproș. Ajutăm cu ce putem. Din trupele noastre n-am retras și nu vom retrage nici un om de ispravă. Dacă o să-mi spuneți că Hoffmann o să ne surprindă, o să ne prindă asupra faptului — firește, el poate s-o facă, de asta nu mă îndoiesc, dar în cîte zile — asta nu știe, și nimeni nu știe. În afară de aceasta, considerentele voastre c-o să ne surprindă, c-o să ne prindă asupra faptului, sînt legate de raportul de forțe pe plan politic, despre care am să vorbesc ceva mai pe urmă.

După ce am arătat de ce nu pot în nici un caz să accept propunerea lui Troțki — în felul acesta nu se poate face politică —, trebuie să spun că un exemplu care arată în ce măsură, la congresul nostru, tovarășii s-au descotorosit de frazeologie, care de fapt a rămas la Urițki, ne-a fost oferit de Radek. Referindu-mă la această cuvîntare, nu pot în nici un caz să-l învinuiesc de frazeologie. El a spus : „Nu este nici urmă de trădare și nu este nici o rușine, fiindcă este limpede că ați cedat în fața unei forțe militare covârșitoare“. Asta este o apreciere care răstoarnă întreaga poziție a lui Troțki. Cînd Radek a spus : „Cu dinții încleștați trebuie să ne pregătim forțele noastre“, el a spus un adevăr pe care îl subscriu în întregime : să nu ne rățoim, ci să ne încleștăm dinții și să ne pregătim.

Nu te rățoi, ci, încleștîndu-ți dinții, pregătește forțele necesare. Războiul revoluționar are să vină, în această privință nu există divergențe de păreri ; divergențe există în ce privește această pace tilsitiană : trebuie s-o semnăm sau nu ? Mai rău ca orice este, desigur, faptul că armata e bolnavă, și de aceea în Comitetul Central tre-

buie să existe o linie fermă, iar nu divergențe de păreri sau o linie de mijloc, care a fost susținută și de tov. Buharin. Nu încerc să prezint în culori trandafirii acest răgaz : nimeni nu știe cât o să dureze el și nici eu nu știu. Sînt ridicole eforturile aceluia care încearcă să afle de la mine cât o să dureze răgazul. Datorită faptului că ne-am menținut principalele linii de cale ferată, noi ajutăm Ucraina cât și Finlanda. Ne folosim de răgazul obținut, operînd manevre și retrageri.

Muncitorului german nu i se mai poate spune acum că rușii fac mofturi, fiindcă acum este limpede că vine imperialismul germano-japonez, și acest lucru o să fie clar pentru toată lumea ; germanii vor nu numai să-i sugrume pe bolșevici, dar și să-l lichideze pe dușmanul din apus ; acum toate s-au încurcat de-a binelea, și în acest nou război va fi necesar să manevrăm și trebuie să știm cum să facem acest lucru.

În ce privește cuvîntarea rostită de tov. Buharin, țin să observ că, atunci cînd îi lipsesc argumentele, dînsul lansează unele idei de ale lui Urițki, și spune : „Acest tratat ne dezonoarează“. Aici nu e nevoie de argumente : dacă sîntem dezonorați, înseamnă că trebuie să ne strîngem hîrțile și s-o ștergem din loc ; dar, chiar dacă am fi „dezonorați“, nu cred ca pozițiile noastre să fie zdruncinate. Tov. Buharin a încercat să analizeze baza de clasă a pozițiilor noastre, dar în loc de așa ceva ne-a povestit o anecdotă cu un răposat economist din Moscova. Cei ce au încercat să facă o legătură între tactica noastră și practica comerțului cu desaga au uitat — ceea ce e ridicol, zău — că atitudinea unei clase întregi, a unei clase și nu a desăgarilor, ne arată că burghezia rusă și toți acoliții ei — cei de la „Delo Naroda“ și de la „Novaia Jizn“²⁰ — încearcă din răspuțeri să ne încurce în acest război. Or, tocmai această realitate, cu implicații de clasă, voi n-o subliniați în nici un fel. A declara acum război Germaniei înseamnă a ne lăsa provocați de burghezia rusă. Aici nu e nimic nou, fiindcă aceasta e calea cea mai sigură — nu vreau să zic absolut sigură, fiindcă nu există nimic absolut sigur —, e calea cea mai sigură pentru a ne răsturna chiar acum. Cînd tov. Buharin spunea că viața

este de partea lor și că pînă la urmă noi o să admitem războiul revoluționar, el sărbătorească o victorie ușoară, fiindcă inevitabilitatea războiului revoluționar a fost prezisă de noi încă din 1915. Divergențele noastre porneau de la întrebarea : ce vor face germanii — vor trece ei la ofensivă sau nu ? — și ele priveau chestiunea dacă trebuie să declarăm încetarea stării de război, dacă în interesul războiului revoluționar trebuie să ne retragem fizicește, să cedăm teritoriu pentru a cîștiga timp. Strategia și politica ne dictează să acceptăm un tratat de pace nespus de odios. Divergențele noastre vor dispărea în întregime din momentul în care vom admite această tactică.

O scurtă expunere a fost publicată la 19 (6) martie 1918, în ziarul „Raboc-Krestianskii Nijegorodskii Listok” nr. 54

3

REZOLUȚIE ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII ²¹

Congresul consideră necesar să aprobe tratatul de pace, extrem de greu și de umilitor, încheiat de Puterea sovietică cu Germania, din cauză că nu avem armată, din cauză că unitățile demoralizate de pe front se află într-o stare extrem de proastă, din cauză că e necesar să folosim orice posibilitate de răgaz, fie ea cât de mică, înainte ca imperialismul să-și dezlănțuie ofensiva lui împotriva Republicii sovietice socialiste.

În actuala perioadă, cu care a început era revoluției socialiste, este istoricește inevitabil să se producă repetate agresiuni militare din partea statelor imperialiste (atît din Apus, cît și din Răsărit) împotriva Rusiei Sovietice. În actualele condiții, de extremă ascuțire a tuturor relațiilor de clasă existente înăuntrul statelor, cît și a relațiilor internaționale, inevitabilitatea istorică a unor asemenea agresiuni poate duce oricînd, într-un moment foarte apropiat și chiar în cîteva zile, la noi războaie imperialiste de agresiune împotriva mișcării socialiste, în general, și a Republicii Sovietice Socialiste Ruse, în special.

De aceea congresul declară că prima și principala sarcină a partidului nostru, cît și a întregii avangărzi a proletariatului conștient, precum și a Puterii sovietice, este să adopte măsurile cele mai energice, mai hotărîte și mai draconice pentru a întări disciplina în propriile sale rînduri și disciplina muncitorilor și țăranilor din Rusia, pentru a explica inevitabilitatea apropierii istorice a Rusiei de un război socialist de eliberare, de apărare a patriei, pentru a crea pretutindeni organizații de masă

cît mai strîns legate între ele și cimentate printr-o voință unică de fier, care să fie capabile de acțiuni unite și pline de abnegație, atît în momentele obișnuite, cît și, mai cu seamă, în momentele critice ale vieții poporului, și, în sfîrșit, pentru a organiza instruirea multilaterală, sistematică și generală a populației adulte, fără deosebire de sex, în domeniul cunoștințelor militare și al operațiilor militare.

Congresul consideră că cea mai sigură garanție pentru consolidarea revoluției socialiste care a învins în Rusia o poate oferi numai transformarea ei într-o revoluție muncitorească internațională.

Congresul este convins că, din punctul de vedere al intereselor revoluției internaționale, pasul făcut de Puterea sovietică, în condițiile actualului raport de forțe pe arena internațională, a fost inevitabil și necesar.

Convins că revoluția muncitorească se maturizează neconținut în toate țările beligerante, pregătind înfrîngerea deplină și inevitabilă a imperialismului, congresul declară că proletariatul socialist din Rusia va sprijini, cu toate forțele și prin toate mijloacele de care dispune, mișcarea revoluționară frățescă a proletariatului din toate țările.

*Scris în martie 1918,
nu mai tîrziu de 8 ale lunii*

*Publicat pentru prima oară
la 1 ianuarie 1919,
în ziarul „Kommunar” nr. 1*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar,
confruntat cu manuscrisul*

4

INTERVENȚII ÎMPOTRIVA
AMENDAMENTELOR LUI TROȚKI
LA REZOLUȚIA ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII
8 MARTIE ²²

1

Tovarăși, în cuvîntarea mea am mai spus că nici eu și nici adepții mei nu considerăm posibilă adoptarea acestui amendament. În nici o manevră strategică nu trebuie să ne legăm mîinile, sub nici o formă. Totul depinde de raportul de forțe și de momentul dezlănțuirii atacului împotriva noastră de către unele țări imperialiste sau altele, de momentul cînd însănătoșirea armatei noastre — care, fără îndoială, a și început — va ajunge la un punct cînd vom fi în stare și vom fi obligați nu numai să refuzăm semnarea păcii, dar și să declarăm război. În locul amendamentelor propuse de tov. Troțki aș accepta să fie adoptate următoarele :

În primul rînd, să spunem — și asupra acestui lucru vreau să insist neapărat — că prezenta rezoluție nu se publică în presă, ci se anunță doar ratificarea tratatului.

În al doilea rînd, să se prevadă că, avînd în vedere o eventuală ofensivă a japonezilor, Comitetul Central are dreptul de a introduce modificări în formele publicării și în conținut.

În al treilea rînd, să spunem că congresul dă Comitetului Central al partidului depline puteri pentru a rupe toate tratatele de pace, cît și pentru a declara război oricărei puteri imperialiste și lumii întregi, atunci cînd

Comitetul Central va considera că este momentul potrivit.

Trebuie să acordăm Comitetului Central această împuternicire de a rupe tratatele în orice moment, dar asta nu înseamnă cîtuși de puțin că le rupem acum, în situația azi existentă. În momentul de față nu trebuie să ne legăm mîinile cu nimic. Cuvintele pe care ne propune tov. Troțki să le introducem vor întruni voturile acelor care sînt împotriva ratificării în genere, ale acelor care sînt pentru o linie de mijloc, ceea ce, iarăși, va crea o situație în care nici un muncitor, nici un soldat nu va înțelege nimic din rezoluția noastră.

Noi vom hotărî acum că trebuie ratificat tratatul și vom da Comitetului Central depline puteri să declare război în orice moment, deoarece împotriva noastră se pregătește o ofensivă, poate, de trei părți; Anglia sau Franța va căuta să ne răpească Arhanghelskul, așa ceva este perfect posibil, dar, în orice caz, nici în ce privește ruperea tratatului de pace, nici în ce privește declararea războiului noi nu trebuie să stingherim cu nimic instituția noastră centrală. Ucrainenilor le dăm un ajutor financiar, îi ajutăm cu ce putem. În orice caz, nu trebuie să ne legăm mîinile printr-o hotărîre în sensul că nu vom semna nici un fel de tratat de pace. Într-o epocă de extindere a războaielor, care se succedă unul după altul, se ivesc noi combinații. Tratatul de pace nu este decît o manevrare vie : ori ne situăm pe această poziție a manevrării, ori ne legăm din capul locului, în mod formal, mîinile în așa fel că nu ne vom putea mișca ; nu se poate să nu faci pace și nici să porți război.

2

Am spus, pare-mi-se : nu, nu pot accepta acest amendament. El conține o aluzie, exprimă ceea ce vrea să spună tov. Troțki. Dar în rezoluții nu trebuie să fie introduse aluzii.

Primul punct spune că noi acceptăm ratificarea tratatului și considerăm că e necesar să folosim orice posibilitate, fie ea cât de mică, pentru a obține un răgaz înainte ca imperialismul să pornească ofensiva împotriva Republicii sovietice socialiste. Vorbind despre răgaz, noi nu uităm că ofensiva împotriva republicii noastre continuă. Aceasta este ideea mea, pe care am subliniat-o în cuvântul de încheiere.

5

INTERVENȚIE ÎMPOTRIVA DECLARAȚIEI
GRUPULUI „COMUNIȘTILOR DE STÎNGA“
CU PRIVIRE LA SPRIJINIREA
AMENDAMENTULUI LUI TROȚKI
8 MARTIE ²³

Nu am posibilitatea să răspund acum la polemica inițiată de tov. Radek, deoarece, cum eu nu votez, pentru mine nu se pune chestiunea motivării votului. Pe cale obișnuită nu pot să răspund, și nu vreau să-i răpesc timp congresului cu rugămintea de a mi se da cuvîntul pentru a răspunde la această polemică. De aceea reamintesc numai cele spuse în cuvîntul de încheiere, iar în al doilea rînd protestez împotriva încercării de a transforma o cuvîntare, care avea drept obiect motivarea votului, într-o polemică la care n-am posibilitatea să răspund.

6

COMPLETARE LA REZOLUȚIA
ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII
8 MARTIE

Cer cuvîntul și propun următoarea completare a rezoluției :

Congresul consideră necesar să nu publice rezoluția adoptată și obligă pe toți membrii de partid să păstreze secretul asupra acestei rezoluții. În presă va fi publicată doar o înștiințare — și nu astăzi, ci atunci cînd se vor primi indicații din partea Comitetului Central — în sensul că congresul este pentru ratificare.

În afară de aceasta, congresul subliniază în mod deosebit că Comitetul Central este împuternicit să rupă în orice moment toate tratatele de pace cu statele imperialiste și burgheze, precum și să le declare război.

7

INTERVENȚIE
ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI
PROPUS DE ZINOVIEV LA COMPLETAREA
REZOLUȚIEI ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII
8 MARTIE

Eu, cred, tovarăși, că nu e nevoie de acest amendament pe care-l propune tov. Zinoviev²⁴. Sper că în sală se află numai membri de partid și cred că, dată fiind importanța statală a acestei probleme, putem adopta hotărîrea de a se lua un angajament scris de la fiecare din cei prezenți aici.

Aceasta nu este de loc o măsură inutilă ; ne aflăm într-o situație cînd secretele militare capătă pentru Republica rusă o importanță cu totul deosebită și devin problemele cele mai esențiale. Dacă vom da publicității o declarație în sensul că congresul a admis ratificarea, atunci nu mai rămîne loc pentru nedumeriri. Propun numai să nu se voteze această propunere acum, deoarece s-ar putea să se mai introducă unele modificări ; chiar astăzi trebuie să sosească știri — noi am luat măsuri speciale ca să primim informații din nord-est și din sud — și ele pot să aducă unele schimbări. Din moment ce congresul se declară de acord că, în interesul unui război revoluționar, trebuie să manevrăm și să dăm chiar depline puteri Comitetului Central să declare război, este clar că în această privință ambele părți ale partidului sînt de acord și că controversa privea doar chestiunea dacă trebuie sau nu să continuăm războiul, fără nici un fel de răgaz. Consider că, propunînd acest amendament,

spun un lucru incontestabil atît pentru majoritate, cît și pentru opoziție ; cred că nu se pot da alte interpretări. Sînt de părere că e mai practic să se confirme numai că rezoluția trebuie ținută în secret. În afară de aceasta, trebuie să se adopte unele măsuri suplimentare și să se ia în această privință un angajament scris de la fiecare din cei prezenți în sală.

8

PROPUNERE
ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUȚIA
ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII
8 MARTIE

1

Întrucît rezoluția a fost distribuită, nu s-ar putea adopta chiar acum o hotărîre în sensul că toți cei care au primit rezoluția trebuie s-o depună imediat aici, pe această masă? Aceasta ar fi una dintre măsurile pentru păstrarea secretului militar.

2

Cer să se pună la vot. Centrele noastre de partid sînt alcătuite din oameni maturi, care vor înțelege că comunicările ce conțin un secret militar se fac verbal. De aceea insist în mod categoric ca toate textele rezoluțiilor care se află în mîinile delegaților să fie depuse imediat aici, pe această masă.

9

RAPORT
CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI
ȘI LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI
8 MARTIE ²⁵

Tovarăși, în chestiunea schimbării denumirii partidului, după cum știți, s-a desfășurat în rîndurile lui, începînd din aprilie 1917, o discuție destul de amplă, și de aceea în Comitetul Central s-a ajuns numaidecît la o hotărîre care, după cît se pare, nu provoacă prea multe discuții sau, poate, chiar nici un fel de discuții, și anume: Comitetul Central vă propune să schimbăm actuala denumire a partidului nostru, astfel ca el să se numească Partidul Comunist din Rusia, cu adăugarea, în paranteză, a cuvîntului bolșevic. Această adăugare o considerăm cu toții necesară, fiindcă cuvîntul „bolșevic“ a căpătat drept de cetățenie nu numai în viața politică a Rusiei, dar și în întreaga presă din străinătate, care urmărește, în linii generale, desfășurarea evenimentelor din Rusia. Că denumirea de „partid social-democrat“ este necorectă din punct de vedere științific, lucrul acesta a fost de asemenea lămurit în presa noastră. Cînd muncitorii și-au creat un stat al lor, au ajuns să înțeleagă că în procesul dezvoltării revoluției noastre vechea noțiune de democratism, democratismul burghez, a fost depășită. Noi am ajuns la un tip de democrație care n-a existat nicăieri în Europa occidentală. El și-a avut prototipul său numai în Comuna din Paris. Iar despre Comuna din Paris, Engels a spus că ea n-a fost un stat în sensul propriu al cuvîntului ²⁶. Într-un cuvînt, în măsura în care masele de oameni ai muncii preiau ele însele conducerea statului și creează o forță armată care să susțină noua ordine de stat, în aceeași măsură dispare aparatul special de con-

ducere, dispare aparatul special prin care statul își exercită violența lui și deci în aceeași măsură noi nu putem fi pentru democrație în forma ei veche.

Pe de altă parte, trecînd la înfăptuirea transformărilor socialiste, noi trebuie să avem clar în fața noastră scopul pe care-l urmăresc, în ultimă analiză, aceste transformări, și anume crearea societății comuniste, care nu se mărginește la exproprierea fabricilor, uzinelor, a pămîntului și a mijloacelor de producție, nu se mulțumește doar cu o evidență și un control strict al producției și repartiției produselor, ci merge mai departe spre înfăptuirea principiului: de la fiecare după capacitate, fiecăruia după nevoi. Iată de ce denumirea de „partid comunist“ este singura justă din punct de vedere științific. În Comitetul Central, obiecția că o asemenea denumire ar face să fim confunđați cu anarhiștii a fost imediat respinsă, fiindcă anarhiștii nu-și spun nici o dată pur și simplu comuniști, ci mai adaugă anumite cuvinte. În această privință există toate varietățile de socialism posibile, dar ele nu duc la o confuzie între social-democrați și social-reformiști, socialiști naționali sau alte partide asemănătoare.

Pe de altă parte, un argument foarte important în favoarea schimbării denumirii partidului este că vechile partide socialiste oficiale din toate țările înaintate din Europa nu s-au dezbărat nici pînă astăzi de acea ameteală a social-șovinismului și social-patriotismului, care în actualul război a dus la falimentul total al socialismului european oficial, astfel că pînă astăzi aproape toate partidele socialiste oficiale au constituit o adevărată frînă pentru mișcarea socialistă revoluționară muncitorească, o adevărată piedică în calea ei. Iar partidul nostru, care se bucură acum, fără îndoială, de mari simpatii în rîndul maselor de oameni ai muncii din toate țările, este dator să declare cît se poate de hotărît, de categoric, de clar și de precis că rupe orice legături cu acest vechi socialism oficial, și mijlocul cel mai potrivit pentru atingerea acestui scop va fi schimbarea denumirii partidului.

Apoi, tovarăși, o problemă mult mai grea este aceea a părții teoretice a programului, ca și aceea a părții practice și politice. În ceea ce privește partea teoretică a pro-

gramului, noi avem unele materiale ; astfel, la Moscova și la Petrograd a fost editată câte o culegere cu privire la revizuirea programului partidului²⁷ ; în două organe teoretice principale ale partidului nostru — „Prosveșcenie“²⁸, care apărea la Petrograd, și „Spartak“²⁹, care apărea la Moscova — au fost publicate articole care încercau să fundamenteze o direcție sau alta în care să fie modificată partea teoretică a programului partidului nostru. În această privință există un oarecare material. S-au conturat două puncte de vedere principale, între care, după părerea mea, nu există deosebire, sau, în orice caz, nu există o deosebire radicală, principială ; un punct de vedere, acela pe care l-am susținut eu, este că n-avem nici un motiv să eliminăm vechea parte teoretică a programului nostru și că așa ceva ar constitui chiar o greșeală. Trebuie doar s-o completăm cu o caracterizare a imperialismului ca stadiul cel mai înalt de dezvoltare al capitalismului, iar apoi cu o caracterizare a erei revoluției socialiste, pornind de la faptul că această eră a revoluției socialiste a început. Oricare ar fi soarta revoluției noastre, a detașamentului nostru din armata proletară internațională, oricare ar fi viitoarele peripecii ale revoluției, în orice caz situația obiectivă a țărilor imperialiste ce s-au încurcat în acest război, care a dus la foamete, ruină și sălbăticitare cele mai înaintate țări, este, obiectiv, o situație fără ieșire. Și aici trebuie să amintim de cele spuse de Friedrich Engels cu trei decenii în urmă, în 1887, când a făcut o apreciere a perspectivei probabile a unui război european. El spunea că în Europa coroanele se vor rostogoli cu duzinile pe caldarâm și nu se va găsi nimeni ca să le ridice ; el spunea că țările europene sînt sortite să ajungă într-o stare de ruină inimaginabilă și că rezultatul final al grozăviilor unui război european nu poate fi decît unul. El s-a exprimat astfel : „Ori victoria clasei muncitoare, ori crearea unor condiții care să facă posibilă și necesară această victorie“³⁰. În această privință, Engels se exprima extrem de precis și de prudent, spre deosebire de cei care denaturează marxismul, care ne servesc cu întîrziere falsele lor raționamente potrivit cărora socialismul nu poate fi clă-

dit pe ruine. Engels înțelegea perfect de bine că orice război, chiar și într-o societate înaintată, oricare ar fi ea, va aduce nu numai ruină, sălbăticiere, suferințe și calamități maselor, care se vor îneca în sânge, că nu se poate garanta că toate acestea vor duce la victoria socialismului; el spunea că rezultatul va fi „ori victoria clasei muncitoare, ori crearea unor condiții care să facă posibilă și necesară această victorie“, adică aici mai este posibilă o serie întreagă de anevoioase trepte de trecere, în condițiile unei uriașe distrugerii de valori culturale și de mijloace de producție, dar rezultatul nu poate fi altul decât un avânt al avangărzii maselor muncitoare, al clasei muncitoare, și trecerea la luarea puterii, în vederea construirii societății socialiste. Căci, oricât de mari ar fi distrugerile de valori culturale, cultura nu poate fi ștersă din viața istorică; ea va putea cu greu să fie refăcută, dar niciodată o distrugere nu merge atât de departe încât această cultură să dispară cu desăvârșire. Un domeniu sau altul al acestei culturi, unele rămășițe materiale sau altele ale ei nu vor putea fi înlăturate, și vor fi greuți numai atunci când se va trece la refacerea ei. Iată, așadar, un punct de vedere potrivit căruia noi trebuie să menținem vechiul program, completându-l cu o caracterizare a imperialismului și a începutului revoluției sociale.

Eu am exprimat acest punct de vedere în proiectul de program publicat de mine *. Un alt proiect a fost publicat de tov. Sokolnikov în culegerea apărută la Moscova. Al doilea punct de vedere a fost exprimat în convorbirile noastre, în special de tov. Buharin, iar în scris de tov. V. Smirnov, în culegerea apărută la Moscova. Acest punct de vedere constă în aceea că trebuie să suprimăm în întregime, sau să înlăturăm aproape în întregime, vechea parte teoretică a programului și s-o înlocuim cu una nouă, care să caracterizeze nu istoria dezvoltării producției de mărfuri și a capitalismului, cum a făcut programul nostru, ci stadiul actual, cel mai înalt, al dezvoltării capitalismului — imperialismul — și trecerea directă la era revoluției sociale. Nu cred că între aceste două

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—172. — Nota red.

puncte de vedere este o deosebire radicală și principială, dar îmi voi susține totuși punctul meu de vedere. Mi se pare că n-ar fi just, din punct de vedere teoretic, să înlăturăm vechiul program, care caracterizează dezvoltarea de la producția de mărfuri pînă la capitalism. Nu e nimic greșit în acest program. Așa au mers lucrurile, așa merg și acum, fiindcă producția de mărfuri a dat naștere capitalismului, iar acesta a dus la imperialism. Aceasta este perspectiva istorică mondială generală, și bazele socialismului nu trebuie uitate. Oricare vor fi viitoarele peripeții ale luptei, oricît de multe zigzaguri va trebui să învingem în anumite cazuri (și ele vor fi foarte multe; vedem, în practică, ce cotituri gigantice face istoria revoluției, și asta deocamdată numai la noi; lucrurile se vor desfășura într-un mod incomparabil mai repede și mai complicat, ritmul dezvoltării va fi mai trepidant, iar cotiturile vor fi mai complicate atunci cînd revoluția se va transforma într-o revoluție europeană), pentru ca să nu ne pierdem în aceste zigzaguri, în aceste cotituri bruște ale istoriei, și să păstrăm perspectiva generală, pentru ca să vedem firul roșu care leagă întreaga dezvoltare a capitalismului de întregul drum spre socialism, drum pe care noi, firește, ni-l închipuim drept, și trebuie să ni-l închipuim așa, pentru a vedea începutul, continuarea și sfîrșitul — în viață el nu va fi niciodată drept, ci va fi extrem de complicat —, pentru ca să nu ne pierdem în aceste cotituri, să nu ne pierdem în perioadele de dare îndărăt, de retrageri, de înfrîngeri temporare, sau atunci cînd istoria sau dușmanul ne va arunca înapoi, pentru ca să nu ne pierdem va fi important, după părerea mea, și va fi singurul lucru just din punct de vedere teoretic, să nu înlăturăm vechiul nostru program de bază. Căci ne aflăm acum la noi, în Rusia, abia pe prima treaptă de trecere de la capitalism la socialism. Istoria nu ne-a oferit acea situație pașnică — pe care teoretic ne-o închipuiserăm pentru o anumită perioadă și care era de dorit pentru noi — care ne-ar permite să parcurgem repede aceste trepte de trecere. Vedem dintr-o dată cît de multe greutatea a creat în Rusia războiul civil și cum acest război civil se împletește cu o serie

Întreagă de războaie. Marxiștii n-au uitat niciodată că violența va fi în mod inevitabil însoțitorul prăbușirii capitalismului pe toată linia și al nașterii societății socialiste. Și această violență va cuprinde o întreagă perioadă de istorie mondială, o întreagă eră de războaie de tot felul : de războaie imperialiste, de războaie civile înăuntrul țărilor, de împletire a unora cu celelalte, de războaie naționale, de războaie de eliberare a naționalităților strivite de imperialiști, de războaie ale diferitelor combinații de state imperialiste, care în epoca uriașelor trusturi și syndicate capitaliste de stat și militare intră inevitabil într-o alianță sau alta. Aceasta este o epocă de uriașe prăbușiri, o epocă de colosale deznodăminte militare violente, de crize ; ea a început — se vede clar — și e abia la început. De aceea n-avem nici un motiv să înlăturăm tot ce se referă la caracterizarea producției de mărfuri în general, a capitalismului în general. Noi am făcut abia primii pași pentru doborârea completă a capitalismului și pentru a începe trecerea la socialism. Câte etape de trecere spre socialism vor mai fi, asta n-o știm și n-o putem ști. Asta depinde de momentul când va începe în adevărata ei amploare revoluția socialistă în Europa, de ușurința și repeziciunea sau încetineala cu care ea va învinge pe dușmanii săi și va ieși la drumul liber al dezvoltării socialiste. Asta n-o știm, iar programul unui partid marxist ~~trebuie să pornească de la~~ fapte stabilite în mod absolut precis. Numai în aceasta stă forța programului nostru, care și-a găsit confirmarea în toate peripețiile revoluției. Numai pe această bază trebuie să-și construiască marxiștii programul lor. Trebuie să pornim de la faptul, stabilit cu o precizie absolută, că dezvoltarea schimbului și a producției de mărfuri a devenit, în lumea întreagă, un fenomen istoric predominant și a dus la capitalism, iar capitalismul s-a transformat în imperialism ; aceasta este un fapt incontestabil, care trebuie să fie, înainte de toate, consemnat în program. Că acest imperialism inaugurează era revoluției sociale — este de asemenea fapt cert, care este evident pentru noi și despre care trebuie să vorbim limpede. Făcând constatarea acestui fapt în programul nostru, noi

ridicăm în văzul lumii întregi făclia revoluției sociale, nu numai în sensul de cuvânt agitatoric, ci și ca pe un program nou, și spunem tuturor popoarelor din Europa occidentală : „Iată la ce concluzii am ajuns noi, împreună cu voi, din experiența dezvoltării capitaliste. Iată ce a fost capitalismul, iată cum a ajuns el la imperialism și iată era revoluției sociale care începe și în care primul rol în timp ne-a revenit nouă“. Vom adresa tuturor țărilor civilizate acest manifest, care nu va fi numai un apel înflăcărat, ci un apel fundamentat în mod absolut precis, bazat pe fapte recunoscute de toate partidele socialiste. Cu atât mai clară va deveni contradicția dintre tactica acestor partide — care acum au trădat socialismul — și premisele teoretice pe care le împărtășim noi toți și care i-au intrat în sînge fiecărui muncitor conștient : dezvoltarea capitalismului și transformarea lui în imperialism. În ajunul războaielor imperialiste, congresele de la Chemnitz și Basel au făcut în rezoluțiile lor o caracterizare a imperialismului care este în flagrantă contradicție cu tactica actuală a social-trădătorilor³¹. De aceea trebuie să repetăm această teză fundamentală, pentru a arăta și mai clar maselor muncitoare din Europa occidentală ce învinuire li se aduce conducătorilor lor.

Iată motivul principal pentru care consider eu că o asemenea întocmire a programului este singura justă din punct de vedere teoretic. Din caracterul istoric al desfășurării evenimentelor nu rezultă că trebuie să aruncăm, ca pe o vechitură, caracterizarea producției de mărfuri și a capitalismului, căci noi n-am depășit primele trepte ale trecerii de la capitalism la socialism, și la noi această trecere se complică prin particularități ale Rusiei care în majoritatea țărilor civilizate nu există. Prin urmare, e nu numai posibil, dar și inevitabil ca în Europa aceste stadii de trecere să se prezinte altfel ; de aceea ar fi greșit din punct de vedere teoretic să ne fixăm toată atenția asupra acelor trepte de trecere specifice naționale, care pentru noi sînt necesare, dar care pentru Europa ar putea să nu fie necesare. Noi trebuie să începem cu baza comună a dezvoltării producției de mărfuri, a trecerii la

capitalism și a transformării capitalismului în imperialism. Prin aceasta noi ocupăm și întărim din punct de vedere teoretic o poziție de pe care nu ne va putea scoate nimeni dintre cei ce n-au trădat socialismul. De aici decurge o concluzie tot atât de inevitabilă, și anume că era revoluției sociale începe.

Procedînd în felul acesta, noi ne menținem pe terenul unor fapte indiscutabil stabilite.

Mai departe, sarcina noastră este să facem o caracterizare a statului de tip sovietic. În cartea mea „Statul și revoluția” * am căutat să expun concepțiile mele teoretice în această problemă. Mi se pare că concepția marxistă despre stat a fost denaturată în cel mai înalt grad de socialismul oficial dominant în Europa occidentală, fapt confirmat în chip deosebit de pregnant de experiența revoluției sovietice și a creării Sovietelor în Rusia. În activitatea Sovietelor noastre mai există o mulțime de elemente rudimentare, nedesăvîrșite, acest lucru este neîndoielnic, este clar pentru oricine privește îndeaproape această activitate, dar ceea ce e important în Soviete, ceea ce prezintă o valoare istorică, ceea ce constituie un pas înainte în dezvoltarea mondială a socialismului este că aici a fost creat un nou tip de stat. În Comuna din Paris, un asemenea stat a existat doar cîteva săptămîni, într-un singur oraș, fără ca cei de acolo să fie conștienți de ceea ce fac. Comuna nu era înțeleasă de cei ce o creau, ei erau călăuziți în opera lor de instinctul genial al maselor care se deșteptaseră, și nici una dintre fracțiunile socialiste franceze nu era conștientă de ceea ce face. Noi ne aflăm într-o situație în care, datorită faptului că ne bizuim pe experiența Comunei din Paris și pe îndelunga dezvoltare a social-democrației germane, putem să vedem clar ce facem cînd creăm Puterea sovietică. Masele populare, cu tot primitivismul și lipsa de disciplină care se constată în Soviete și care reprezintă o rămășiță a caracterului mic-burghez al țării noastre, au creat un stat de tip nou. El nu funcționează doar de cîteva săptămîni, ci de mai multe luni

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—120. Nota red.

de zile, și nu a fost introdus doar într-un singur oraș, ci într-o țară imensă și de către mai multe națiuni. Acest tip de putere, Puterea sovietică, s-a dovedit a fi bun, de vreme ce s-a extins asupra unei țări atât de deosebite, din toate punctele de vedere, cum este Finlanda, unde nu există Soviete, dar unde puterea de stat este de asemenea de tip nou, proletar³². Aceasta este o dovadă a faptului, indiscutabil din punct de vedere teoretic, că Puterea sovietică este un nou tip de stat, fără birocrație, fără poliție și fără armată permanentă, în care democratismul burghez este înlocuit printr-o democrație nouă, printr-o democrație care împinge pe primul plan avangarda maselor muncitoare, făcând din ele legiuitor, executor al legilor și pază militară, și creează un aparat capabil să reeduce masele.

În Rusia, acest lucru a fost abia început, și n-a fost început cum trebuie. Dacă vom înțelege ce anume este rău în ceea ce am început, atunci vom lichida acest rău dacă istoria ne va da posibilitatea să muncim la făurirea acestei Puteri sovietice un timp ceva mai îndelungat. De aceea cred că caracterizarea statului de tip nou trebuie să ocupe un loc important în programul nostru. Din păcate, a trebuit să lucrăm acum la întocmirea programului într-o vreme când eram ocupați cu treburile guvernării, când eram atât de grăbiți încât n-am reușit nici măcar să instituim o comisie și să elaborăm un proiect oficial de program. Textul care a fost distribuit tovarășilor delegați poartă denumirea de concept*, și oricine își va da limpede seama că așa este. Problemei Puterii sovietice i-a fost rezervat în acest concept un loc destul de însemnat, și mie mi se pare că aici trebuie să iasă la iveală însemnătatea internațională a programului nostru. Cred că ar fi cu totul greșit să limităm importanța internațională a revoluției noastre la chemări, lozinci, demonstrații, proclamații etc. Așa ceva nu este suficient. Trebuie să arătăm în mod concret muncitorilor europeni de ce treabă ne-am apucat, cum ne-am apucat și cum trebuie înțelese toate acestea; asta îi va face să-și pună

* Vezi volumul de față, p. 76—82. — *Nota red.*

În mod concret problema cum să ajungă la socialism. Aici ei trebuie să privească astfel lucrurile : rușii se apucă de o treabă bună, și dacă ei n-o fac cum trebuie, o s-o facem noi mai bine. Pentru asta trebuie să le dăm cât mai mult material concret și să le spunem care este noul pe care am încercat noi să-l creăm. Puterea sovietică reprezintă un nou tip de stat ; să căutăm să schițăm sarcinile lui, structura lui, să încercăm să explicăm în ce constă acest nou tip de democrație, în care există atâtea elemente de haos și de absurd, să arătăm ce anume constituie sufletul lui viu : trecerea puterii în mâna oamenilor muncii, lichidarea exploatării, a aparatului de reprimare. Statul este un aparat de reprimare. Exploatații trebuie să fie reprimați, însă ei nu pot fi reprimați cu ajutorul poliției, acest lucru îl pot face doar masele înseși ; aparatul trebuie să fie legat de mase, să le reprezinte, sub forma Sovietelor. Acestea sînt mai aproape de mase, ne dau posibilitatea să fim mai aproape de ele, ne dau mai multe posibilități să educăm aceste mase. Știm foarte bine că țăranul rus năzuiește spre învățătură, însă noi vrem ca el să învețe nu din cărți, ci din propria lui experiență. Puterea sovietică este un aparat, un aparat care are menirea de a ajuta masele să înceapă imediat să învețe a conduce statul și a organiza producția pe scară națională. Aceasta este o sarcină extrem de grea. Istoriceste însă este important că noi pășim la îndeplinirea ei și, făcînd acest lucru, nu ne situăm numai pe punctul de vedere al țării noastre, dar chemăm în ajutor și pe muncitorii din Europa. Noi trebuie să explicăm concret programul nostru tocmai din acest punct de vedere general. Iată de ce considerăm că noi continuăm drumul pe care a pornit Comuna din Paris. Iată de ce sîntem convinși că, o dată ce am pășit pe acest drum, muncitorii europeni vor putea să ne ajute. Ei pot să facă mai bine ceea ce facem noi, iar centrul de greutate se mută de pe punctul de vedere formal pe condițiile concrete. Dacă altădată prezenta o deosebită importanță o revendicare ca garantarea dreptului de întrunire, punctul nostru de vedere asupra acestui drept este că acum nimeni nu poate să împiedice ținerea unei întruniri și

că Puterea sovietică trebuie să pună doar la dispoziție sala necesară. Pentru burghezie prezenta importanță doar proclamarea generală a unor principii răsunătoare : „Toți cetățenii au dreptul să se întrunească, însă numai sub cerul liber, fiindcă săli n-o să le dăm“. Iar noi spunem : „Mai puține vorbe și mai multe fapte“. Trebuie să luăm în stăpânire palatele, și nu numai palatul Tavriceski, ci și multe altele, iar despre dreptul de întrunire să nu spunem nimic. Și acest lucru este valabil și pentru toate celelalte puncte din programul democratic. Noi înșine trebuie să fim judecătoria. Cetățenii trebuie să participe cu toții la împărțirea dreptății și la conducerea țării. Și pentru noi este important să atragem la conducerea statului pe toți oamenii muncii, fără excepție. Aceasta este o sarcină nespuse de grea. Dar socialismul nu poate fi introdus de o minoritate — de partid. El poate fi introdus de masele de zeci de milioane, atunci când vor învăța s-o facă ele însele. Considerăm că meritul nostru constă în aceea că ne străduim să ajutăm masele să se apuce imediat ele însele de această treabă, și nu s-o învețe din cărți, din prelegeri. Iată de ce, dacă vom enunța în mod concret și precis aceste sarcini ale noastre, vom determina toate masele din Europa să discute și să pună în mod practic această problemă. Poate că noi nu facem cum trebuie ceea ce trebuie făcut, însă noi împingem masele spre ceea ce trebuie ele să facă. Dacă ceea ce face revoluția noastră nu este o întâmplare — și noi sîntem profund convinși de asta —, dacă nu este produsul unei hotărîri a partidului nostru, ci produsul inevitabil al oricărei revoluții pe care Marx a desemnat-o prin denumirea de populară, adică o revoluție care este înfăptuită de înseși masele populare prin lozincile lor, prin năzuințele lor, și nu prin repetarea programului vechii republici burgheze ; dacă punem chestiunea în felul acesta, vom obține lucrul cel mai esențial. Și aici ajungem la chestiunea dacă trebuie să înlăturăm distincția dintre programul-maximum și programul-minimum. Și da, și nu. Nu mi-e frică de această înlăturare, fiindcă punctul de vedere care mai exista în vară nu mai trebuie adoptat acum. Nu spuneam „e prea devreme“, atunci când încă

1

Съездом подгруппы инициативы
вперед нашей партии (Росс. Д. Рабочую
Партию Бюджетников) Российской
Коммунистической Партии с добра-
хочением в скобках "бюджетников".

Съезд подгруппы инициативы
программу нашей партии, перера-
ботав теоретическую часть и
дополнив ее характеристической
манерами и какавшеюсь
этой ^{международной} социалистической револю-
ции. Задача инициативы коммуни-
стической партии нашей программы

Prima pagină
a manuscrisului lui V. I. Lenin
„Rezoluție cu privire la
schimbarea denumirii partidului
și la modificarea
programului partidului”. — Martie 1918

nu luaserăm puterea ; acum, cînd am luat această putere și am încercat-o, nu mai e prea devreme *. Acum, în locul vechiului program trebuie să întocmim un nou program al Puterii sovietice, dar fără să renunțăm cîtuși de puțin la folosirea parlamentarismului burghez. Ar fi o utopie să credem că nu vom mai fi aruncați înapoi.

Din punct de vedere istoric nu se poate contesta că Rusia a creat Republica sovietică. Noi spunem că, ori de cîte ori vom fi aruncați înapoi, noi, fără să renunțăm la folosirea parlamentarismului burghez — dacă forțele de clasă dușmane ne vor împinge pe această veche poziție —, ne vom îndrepta spre ceea ce am cucerit prin experiență, spre Puterea sovietică, spre statul de tip sovietic, care e un stat de tipul Comunei din Paris. Acest lucru trebuie exprimat în program. În loc de programul-minimum vom introduce programul Puterii sovietice. Caracterizarea noului tip de stat trebuie să ocupe un loc important în programul nostru.

Este clar că în momentul de față nu putem să elaborăm programul. Trebuie să elaborăm principiile lui fundamentale, după care urmează ca o comisie sau Comitetul Central să elaboreze tezele fundamentale. Ba chiar și mai simplu : elaborarea se poate face pe baza rezoluției cu privire la conferința de la Brest-Litovsk, care a elaborat deja unele teze **. Pe baza experienței pe care o oferă revoluția rusă trebuie să facem o astfel de caracterizare a Puterii sovietice, și după aceea să propunem transformări practice. Aici, mi se pare, trebuie să menționăm, în partea istorică, că acum a început exproprierea pămîntului și a mijloacelor de producție³³. Aici vom pune sarcina concretă a organizării consumului, a universalizării băncilor, a transformării lor într-o rețea de instituții de stat care să cuprindă toată țara și care să introducă o contabilitate publică, o evidență și un control exercitat de populația însăși și care să stea la baza viitorilor pași ai socialismului. Cred că această parte, cea mai grea, trebuie enunțată sub forma unor cerințe concrete

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 389 — 393. — Nota red.

** Vezi volumul de față, p. 38—39. — Nota red.

ale Puterii noastre sovietice, care să specifice ce anume vrem să facem imediat, ce reforme intenționăm să înfăptuim în domeniul politicii bancare, al organizării producției de articole de consum, al organizării schimbului, evidenței și controlului, al introducerii obligativității muncii etc. Când vom reuși, vom adăuga ce pași — mai mari sau mai mici — am făcut în această direcție. Aici trebuie să arătăm absolut limpede și precis ce a fost început la noi și ce n-a fost dus pînă la capăt. Știm cu toții foarte bine că o mare parte din cele începute de noi n-au fost isprăvite. Fără să exagerăm cîtuși de puțin, fără să ne îndepărtăm de fapt, în mod absolut obiectiv, trebuie să arătăm, în programul nostru, ceea ce există și ceea ce intenționăm să facem. Acest adevăr îl vom arăta proletariatului din Europa și-i vom spune: asta trebuie făcut, — pentru ca ei să spună: cutare și cutare lucru rușii nu-l fac bine, dar noi o să-l facem mai bine. Și, atunci cînd această năzuință va cuprinde masele, revoluția socialistă va fi de neînvins. În văzul tuturor se desfășoară războiul imperialist, un război cu totul prădalnic. Faptul că războiul imperialist se demască în văzul tuturor, că el se transformă într-un război al tuturor imperialiștilor împotriva Puterii sovietice, împotriva socialismului, va da un nou impuls proletariatului din Occident. Trebuie să dezvăluim acest lucru, să înfățișăm războiul ca o coaliție a imperialiștilor împotriva mișcării socialiste. Iată considerațiile generale pe care am socotit necesar să vi le împărtășesc și pe baza cărora fac propunerea concretă de a ne expune acum principalele păreri în legătură cu această problemă și apoi să elaborăm, poate chiar aici, cîteva teze fundamentale, iar dacă se consideră că așa ceva e greu, să renunțăm acum la treaba asta și să transmitem chestiunea programului nostru Comitetului Central sau unei comisii speciale, pe care s-o însărcinăm ca, pe baza materialelor existente și a notelor stenografice ale dezbaterilor congresului sau a proceselor-verbale de la lucrările congresului, să întocmească un program al partidului, care trebuie să capete de îndată altă denumire. Mi se pare că lucrul acesta poate fi făcut în momentul de față și că toți vor fi de

acord că, întrucît evenimentele ne-au surprins cu programul nepregătit în ceea ce privește redactarea, acum nu se mai poate face altceva. Sînt convins că în cîteva săptămîni vom putea face treaba asta. Avem, în toate curentele din partidul nostru, destule forțe teoretice pentru ca să obținem acest program în cîteva săptămîni. Firește, s-ar putea ca el să conțină multe lucruri greșite, fără să mai vorbim de defectuozițai de redactare și de stil, fiindcă noi nu dispunem de luni de zile pentru a ne ocupa de această treabă cu liniștea care e necesară pentru o muncă de redactare.

Toate aceste greșeli le vom îndrepta în procesul muncii noastre, avînd deplina convingere că dăm posibilitate Puterii sovietice să înfăptuiască acest program. Dacă noi, cel puțin, fără să ne îndepărtăm de realitate, vom formula precis ideea că Puterea sovietică este un nou tip de stat, o formă a dictaturii proletariatului, că am fixat democrației astfel de sarcini, că am transpus sarcinile socialismului, din formula abstractă generală a „expropriării expropriatorilor“, în formule concrete ca naționalizarea băncilor³⁴ și a pămînturilor, înseamnă că vom fi alcătuit o parte esențială din program.

Problema agrară va trebui să fie pusă altfel, în sensul că vedem aici primele indicii că mica țărănime — care vrea să fie de partea proletariatului, să-l ajute în revoluția socialistă —, că ea, cu toate prejudecățile ei, cu toate concepțiile ei vechi, și-a pus sarcina practică de a trece la socialism. Noi nu încercăm să impunem altor țări această soluție, dar asta este realitatea. Țărănimea a arătat prin fapte, și nu prin vorbe, că vrea să ajute, și ajută proletariatul, care a cucerit puterea, să înfăptuiască socialismul. Degeaba ni se atribuie intenția de a introduce cu de-a sila socialismul. Noi vom împărți pămîntul în mod echitabil, ținînd seama mai ales de mica gospodărie. Totodată, noi dăm preferință comunelor și marilor arteluri de producție³⁵. Noi sprijinim monopolizarea comerțului de cereale. Sprijinim, așa spunea țărănimea, exproprierea băncilor și a fabricilor. Sîntem gata să-i ajutăm pe muncitori la înfăptuirea socialismului. Cred că trebuie să publicăm în toate limbile legea fun-

damentală a socializării pământului. Acest lucru se va face, dacă nu s-a și făcut⁸⁶. Ideea aceasta o vom exprima în mod concret în program; trebuie s-o exprimăm în mod teoretic, fără să ne îndepărtăm măcar cu un pas de la faptele constatate în mod concret. În Occident se va proceda altfel. Poate că facem greșeli, dar sperăm că proletariatul din Occident le va îndrepta. Și ne adresăm proletariatului european cu rugămintea de a ne ajuta în munca noastră.

Așadar, noi putem să elaborăm programul nostru în câteva săptămîni, iar greșelile pe care le vom face le va îndrepta viața, le vom îndrepta noi înșine. Ele vor fi ușoare ca fulgul în comparație cu rezultatele pozitive ce se vor obține.

*O scurtă expunere a fost publicată
la 20 (7) martie 1918,
în ziarul „Raboce-Krestevskii
Nijegorodskii Listok” nr. 55*

10

REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI
ȘI LA MODIFICAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI

Congresul hotărăște ca partidul nostru (Partidul muncitoresc social-democrat bolșevic din Rusia) să poarte de acum înainte denumirea de *Partidul Communist din Rusia*, cu adăugarea, în paranteză, a cuvântului „bolșevic“.

Congresul hotărăște să modifice programul partidului nostru, prin refacerea părții lui teoretice sau prin introducerea unei caracterizări a imperialismului și a erei revoluției socialiste internaționale, care a început.

După aceea modificarea părții politice a programului nostru trebuie să conștie într-o caracterizare cât mai precisă și mai amănunțită a noului tip de stat, Republica sovietică, ca formă a dictaturii proletariatului și ca o continuare a acelor cuceriri ale revoluției muncitorești internaționale cu care a început Comuna din Paris. Programul trebuie să arate că partidul nostru nu va renunța nici la folosirea parlamentarismului burghez, dacă mersul luptei ne va arunca pentru un timp oarecare înapoi pe această treaptă istorică, depășită în momentul de față de revoluția noastră. Dar, în orice caz și în orice împrejurări, partidul va lupta pentru Republica sovietică — tip superior de stat democratic și formă a dictaturii proletariatului —, pentru doborârea jugului exploatare și zdrobirea împotrivirii lor.

În același spirit și în aceeași direcție trebuie refăcută partea economică, inclusiv cea agrară, precum și partea pedagogică și celelalte părți ale programului nostru. Cen-

trul de greutate trebuie să conștie într-o caracterizare precisă a transformărilor economice și a altor transformări începute de Puterea noastră sovietică, precum și într-o expunere concretă a sarcinilor concrete imediate pe care și le-a pus Puterea sovietică și care decurg din măsurile practice pe care le-am și realizat în ceea ce privește exproprierea expropriatorilor.

Congresul instituie o comisie specială, pe care o însărcinează să întocmească cât mai curînd posibil, pe baza directivelor de mai sus, un program al partidului nostru, care să fie aprobat ca program al partidului nostru.

Scris la 8 martie 1918

*Publicat la 9 martie 1918,
în ziarul „Pravda” nr. 45*

Se tipărește după manuscris

11

PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ
CU REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI
8 MARTIE

Tovarăși, permiteți-mi să dau citire unui proiect de rezoluție care formulează o propunere oarecum diferită, dar, în fond, întrucîtva asemănătoare cu ceea ce a spus antevorbitorul meu³⁷. Aș vrea să supun atenției congresului următoarea rezoluție. (Citește.)*

Tovarăși, această propunere se deosebește prin aceea că aș vrea mai întîi să-mi motivez ideea mea cu privire la publicarea urgentă a programului și la necesitatea de a se trasa direct Comitetului Central sarcina de a-l publica sau de a institui în acest scop o comisie specială.

Ritmul dezvoltării a devenit atît de năvalnic, încît chestiunea nu trebuie amînată. Date fiind greutățile timpului de față, o să avem un program care o să conțină multe greșeli, dar asta nu e o nenorocire; viitorul congres are să-l îndrepte, cu toate că ar însemna să facem prea repede îndreptări în program; dar viața merge atît de repede înainte, că, de va fi nevoie să facem o serie de îndreptări în program, le vom face. Acum programul nostru are să fie întocmit nu atît după cărți, cît pe baza practicii, pe baza experienței Puterii sovietice. De aceea cred că este în interesul nostru să ne adresăm proletariatului internațional nu cu apeluri înflăcărâte, cu discursuri de miting pline de îndemnuri sau cu chemări, ci cu un program precis și concret al partidului nostru. Nu e nimic dacă acest program o să fie mai puțin satisfăcător

* Vezi volumul de față, p. 63—64. — *Nota red.*

decît unul care ar fi elaborat de cîteva comisii și aprobat de congres.

Vreau să sper că vom putea adopta această rezoluție în unanimitate, fiindcă eu am ocolit divergența de păreri la care se referă tov. Buharin ; am formulat-o în așa fel că am lăsat chestiunea deschisă. Putem să sperăm că, dacă nu se vor introduce modificări prea mari, vom putea să avem un nou program, care va fi un document precis pentru partidul nostru, partidul întregii Rusii, și vom evita o situație penibilă ca aceea în care am fost pus eu cînd, la congresul precedent, un suedez de stînga m-a întrebat : „dar ce fel de program are partidul dumneavoastră, — e la fel cu acela al menșevicilor ?“³⁸. Să fi văzut ce ochi mari a făcut acest suedez, care știa prea bine cît de departe sîntem noi de menșevici. Nu putem lăsa să dăinuiască o contradicție atît de monstruoasă. Cred că acest lucru va aduce un folos practic mișcării muncitorești internaționale, iar ceea ce vom cucerii va precum-păni, fără îndoială, asupra neajunsului că programul va conține unele greșeli.

Iată de ce propun să ne grăbim cu publicarea programului, fără a ne teme cîtuși de puțin de faptul că congresul va trebui să facă unele îndreptări.

12

INTERVENȚIE
 ÎN LEGĂTURĂ CU PROPUNEREA LUI MGHELADZE
 PRIVIND ATRAGEREA CELOR MAI IMPORTANTE
 ORGANIZAȚII DE PARTID
 LA ELABORAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI
 8 MARTIE

În condițiile în care se află astăzi Rusia — în stare de război civil, când i-au fost smulse o serie de regiuni —, așa ceva e inadmisibil. Este de la sine înțeles că, atunci când se va ivi cea mai mică posibilitate, comisia care va face îndreptările le va da imediat publicității și de fiecare dată organizațiile locale se vor putea pronunța, vor trebui să se pronunțe, dar, ca să ne legăm în mod formal de ceva irealizabil într-un timp apropiat, înseamnă să tergiversăm și mai mult lucrurile decât prin convocarea unui congres.

13

INTERVENȚIE
ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI LARIN
CU PRIVIRE LA DENUMIREA PARTIDULUI
8 MARTIE ³⁹

Tovarăși, sînt de acord cu cele spuse de tov. Larin că se vor găsi într-adevăr unii care vor căuta să speculeze schimbarea denumirii partidului și eliminarea cuvîntului : „muncitoresc“, dar nu putem să ținem seama de acest lucru. Ar însemna să ne afundăm prea mult în lucruri mărunte dacă am ține seama de fiecare inconvenient. Noi nu facem decît să revenim la vechiul și bunul model care e cunoscut în întreaga lume. Cunoaștem cu toții „Manifestul Partidului Comunist“, și întreaga lume îl cunoaște, așa că îndreptarea pe care o propunem nu constă în aceea că proletariatul este singura clasă consecvent revoluționară, că toate celelalte clase, inclusiv țărănimea muncitoare, nu pot fi revoluționare decît în măsura în care își însușesc punctul de vedere al proletariatului. Acesta este un principiu, o teză a Manifestului Comunist⁴⁰ atît de cunoscută în lumea întreagă, că în această privință nu pot exista nedumeriri care să fie cît de cît de bună credință ; în cazul celor de rea credință, orice-ai face, nu scapi de răstălmăciri. Iată de ce trebuie să revenim la vechiul, la bunul model, care e indiscutabil just, care și-a avut rolul său istoric, făcînd ocolul întregii lumi, al tuturor țărilor ; cred că n-avem nici un temei să ne abatem de la acest model, care este cel mai bun.

14

INTERVENȚIE
ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI PELȘE
LA REZOLUȚIA CU PRIVIRE
LA PROGRAMUL PARTIDULUI
8 MARTIE

Mie mi se pare că antevorbitorul meu n-are dreptate ⁴¹. Masele nu sînt niște copii și își dau seama că lupta este extrem de serioasă. Ele au văzut cum mai înainte, nu mai departe decît în iulie, am fost aruncați înapoi. Este imposibil să scoatem aceste cuvinte. În nici un caz nu trebuie să creăm impresia că nu punem aici un preț pe instituțiile parlamentare burgheze. Ele reprezintă un imens pas înainte în comparație cu ceea ce a fost în trecut. Așa că, scoțînd aceste cuvinte, am crea impresia că dispunem de ceva care în realitate nu există încă, am crea impresia unei absolute trăinicii a treptei deja atinse. Noi știm că nu-i chiar așa. Vom putea spune că e așa atunci cînd mișcarea internațională ne va sprijini. Sînt gata să șterg cuvintele „în nici un caz“; putem lăsa cuvintele „partidul nu va renunța la folosirea“, dar nu putem deschide drum negării pur anarhiste a parlamentarismului burghez. Acestea reprezintă niște trepte care sînt nemijlocit legate una de alta; orice aruncare înapoi ne poate readuce la această treaptă. Nu cred că asta ar putea provoca o depresiune sufletească în rîndul maselor. Dacă prin mase înțelegem oameni cu totul nepregătiți din punct de vedere politic, atunci e clar că ei nu vor înțelege acest lucru, dar membrii de partid și simpatizanții vor înțelege, își vor da seama că noi nu

considerăm definitiv consolidate pozițiile cucerite. Dacă, printr-o uriașă încordare de voință, vom dezvolta energia tuturor claselor și vom consolida această poziție, atunci vom da uitării trecutul. Dar pentru asta avem nevoie de sprijinul Europei. Și dacă vom spune acum că putem lucra și în condițiile cele mai rele, nu se va produce nici o depresiune în rîndurile maselor.

15

INTERVENȚII
 ÎMPOTRIVA AMENDAMENTULUI LUI BUHARIN
 LA REZOLUȚIA CU PRIVIRE
 LA PROGRAMUL PARTIDULUI
 8 MARTIE ⁴²

1

Nu pot să fiu câtuși de puțin de acord cu amendamentul propus de tov. Buharin. Programul caracterizează imperialismul și era, care a început, a revoluției sociale. Că era revoluției sociale a început este un lucru stabilit în mod absolut precis. Ce vrea atunci tov. Buharin? Să caracterizăm societatea socialistă în forma ei dezvoltată, adică comunismul. Aici constatăm la el unele inexactități. Noi sîntem acum în mod categoric pentru stat, dar, cînd spui că vrei să faci o caracterizare a socialismului în forma lui dezvoltată, în care nu va mai exista stat, n-ai să descoperi nimic altceva decît, că atunci va fi înfăptuit principiul : de la fiecare după capacitățile sale, fiecăruia după nevoile sale. Dar pînă atunci mai e mult, și a spune așa ceva înseamnă a nu spune decît că terenul de sub picioarele noastre e slab. Noi vom atinge pînă la urmă acest obiectiv dacă vom ajunge la socialism. Pentru a înfăptui cele spuse de noi, vom avea destul de lucru. Dacă vom reuși să facem așa ceva, ne vom cîștiga un merit istoric uriaș. Nu putem să facem caracterizarea socialismului ; cum va arăta socialismul atunci cînd va căpăta forme finite, asta n-o știm și n-o putem spune. A spune că era revoluției sociale a început, că am făcut cutare lucru și că vrem să facem cutare lucru, asta o știm, asta o vom spune și asta va arăta muncitorilor europeni că noi, ca să spunem așa, nu ne supraevaluăm câtuși de puțin forțele : iată ce am început să facem și ce avem de gînd să facem. Dar ca să știm de pe acum cum o să arate socialismul în forma

lui desăvârșită, asta nu putem. Teoretic, în lucrările teoretice, în articole, în cuvântări, în prelegeri, vom dezvolta ideea că lupta împotriva anarhiștilor este dusă de Kautsky într-un mod greșit, dar în program nu putem să spunem așa ceva, pentru că nu există încă materiale pentru o caracterizare a socialismului. Cărămizile din care se va clădi socialismul nu au fost încă create. Mai mult nu putem spune nimic și trebuie să fim cât mai precauți și mai preciși. În aceasta, și numai în aceasta, va consta forța de atracție a programului nostru. Dar dacă pretindem cât de puțin că vom da ceea ce nu putem da, nu vom face decît să slăbim forța programului nostru. Oamenii vor începe să bănuiască că programul nostru este o simplă fantezie. Programul este o caracterizare a ceea ce am început să facem și indică pașii următori pe care vrem să-i facem. Nu sîntem în măsură să facem o caracterizare a socialismului, și această sarcină a fost greșit formulată.

2

Intrucît formularea n-a fost făcută în scris, o neînțelegere este, desigur, posibilă. Dar tov. Buharin nu m-a convins. Denumirea partidului nostru arată destul de clar că noi mergem spre comunismul deplin, că formulăm teze abstracte ca aceea că fiecare dintre noi va munci după capacitățile sale și va primi după nevoile sale, fără nici un fel de control militar și fără nici o constrîngere. Ar fi prematur să vorbim acum despre acest lucru. Cînd va începe să dispară statul? Pînă atunci vom mai avea încă timpul să convocăm mai mult de două congrese, pentru a spune: priviți cum dispăre statul nostru. Dar deocamdată e prea devreme. A proclama dinainte dispariția statului înseamnă a comite o încălcare a perspectivei istorice.

16

CUVÎNTARE ÎN PROBLEMA ALEGERILOR
PENTRU COMITETUL CENTRAL
8 MARTIE ⁴³

Lomov s-a referit în termeni foarte spirituali la cuvîntarea mea în care formulam cerința ca Comitetul Central să fie în stare să urmeze o linie unitară. Asta nu înseamnă că toți cei din Comitetul Central trebuie să aibă una și aceeași convingere. A nu admite acest punct de vedere înseamnă a merge spre o sciziune; de aceea am propus congresului să nu adopte o astfel de declarație, pentru a da posibilitate tovarășilor ca, după ce se vor fi sfătuit cu organizațiile lor locale, să chibzuiască asupra hotărîrii lor. M-am aflat și eu, în Comitetul Central, într-o situație asemănătoare atunci cînd s-a adoptat propunerea să se încheie pacea, și am tăcut, fără a încheie de loc ochii asupra faptului că nu-mi iau răspunderea pentru o asemenea hotărîre. Fiecare membru al Comitetului Central are posibilitatea să-și decline răspunderea fără să se retragă din Comitetul Central și fără să facă scandal. Firește, tovarăși, în anumite condiții acest lucru e admisibil și uneori este inevitabil, dar că el ar putea să fie necesar acum, cînd există o asemenea organizare a Puterii sovietice care ne dă posibilitatea să verificăm în ce măsură nu pierdem contactul cu masele, de asta mă îndoiesc. Cred că, dacă se pune chestiunea lui Vinnicenko, tovarășii pot să-și apere punctul lor de vedere fără să se retragă din Comitetul Central. Dacă ne vom situa pe punctul de vedere al pregătirii pentru un război revoluționar și pe punctul de vedere al manevrării, atunci trebuie să rămînem în Comitetul Central, putem să declarăm că divergențele de păreri au apărut

de jos și avem tot dreptul să declarăm acest lucru. Nu există nici un pericol ca istoria să-i facă răspunzători pe Urițki și Lomov pentru faptul că nu renunță la titlul de membri ai Comitetului Central. Trebuie să încercăm să găsim un frâu oarecare, pentru a termina o dată cu moda retragerii din Comitetul Central. Trebuie să spunem că congresul își exprimă speranța că tovarășii își vor formula dezacordul lor prin proteste, iar nu prin retragerea lor din Comitetul Central, și, ținând seama de această declarație a lor, vor respinge retragerea candidaturilor grupului de tovarăși și vor proceda la alegeri, invitându-i să-și retragă declarațiile.

17

REZOLUȚIE CU PRIVIRE
LA REFUZUL „COMUNIȘTILOR DE STÎNGA“
DE A FACE PARTE DIN COMITETUL CENTRAL

Congresul consideră că, în actuala situație a partidului, refuzul de a face parte din Comitetul Central este cu totul de nedorit, deoarece un asemenea refuz, care în general este principial inadmisibil pentru oricine dorește să asigure unitatea partidului, ar constitui, în momentul de față, un dublu pericol pentru această unitate.

Congresul declară că nu prin retragerea din Comitetul Central, ci printr-o declarație corespunzătoare poate — și trebuie — oricine să-și decline răspunderea pentru acele măsuri ale Comitetului Central cu care nu este de acord.

De aceea, în speranța fermă că, după ce se vor sfătui cu organizațiile de masă, tovarășii își vor retrage declarația lor, congresul procedează la alegeri fără să ia în considerație această declarație.

Scris la 8 martie 1918

18

CONCEPT DE PROIECT DE PROGRAM

Să se ia drept bază proiectul meu * (broșura, p. 19 și urm. **).

Partea teoretică să rămână, eliminându-se ultimul alineat al primei părți (p. 22 din broșură, de la cuvintele „De aceea, în epoca” pînă la cuvintele „conținutul revoluției socialiste” ***), adică să fie scoase cinci rînduri.

În alineatul următor (p. 22), care începe cu cuvintele : „îndeplinirea acestei sarcini”, se va introduce modificarea indicată în articolul „Cu privire la revizuirea programului partidului”, apărut în „Prosveșcenie” (nr. 1—2, septembrie-octombrie 1917), p. 93 ****.

În același alineat să se pună în loc de „social-șovinism” :
 (1) „*Oportunismului* și social-șovinismului” ;
 (2) „între *oportunism* și social-șovinism, de o parte”, și lupta revoluționar-internaționalistă dusă de proletariat în vederea îndeplinirii orînduirii socialiste, de altă parte”.

Mai departe totul va trebui să fie refăcut cam în felul următor :

Revoluția din 25 octombrie (7 noiembrie) 1917 a instaurat în Rusia dictatura proletariatului, care e sprijinit de țărănimea săracă, adică de semiproletari.

* Denumirea partidului e simplă : „Partidul comunist” (fără a se adăuga cuvintele „din Rusia”), iar în paranteza : (partidul bolșevic).

** Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—172. — *Nota red.*

*** Op. cit., p. 161. — *Nota red.*

**** Op. cit., p. 165, și Opere complete, vol. 34, p. 387—389. — *Nota red.*

Această dictatură pune în fața Partidului Comunist din Rusia sarcina de a duce până la capăt, de a desăvârși exproprierea, deja începută, a moșierilor și a burgheziei, de a face ca toate fabricile, uzinele, căile ferate, băncile, flota și alte mijloace de producție și circulație să devină proprietate a Republicii sovietice ;

de a folosi alianța dintre muncitorii de la orașe și țărani săraci — care a și avut drept rezultat desființarea proprietății private asupra pământului și legea cu privire la acea formă de trecere de la mica gospodărie țărănească la socialism pe care ideologii de azi ai țărănimii care a trecut de partea proletariatului au denumit-o socializarea pământului — în vederea trecerii treptate, dar neconținute, la lucrarea în comun a pământului și la marea agricultură socialistă ;

de a întări și a dezvoltă mai departe republica federativă a Sovietelor ca formă de democrație incomparabil mai înaltă și mai progresistă decât parlamentarismul burghez și ca singurul tip de stat care, pe baza experienței Comunei din Paris din 1871, ca și pe baza experienței revoluțiilor ruse din 1905 și 1917—1918, corespunde perioadei de trecere de la capitalism la socialism, adică perioadei de dictatură a proletariatului ;

de a folosi sub toate formele și prin toate mijloacele făclia revoluției socialiste mondiale care a fost aprinsă în Rusia, pentru ca, paralizând încercările statelor burgheze imperialiste de a se amesteca în treburile interne ale Rusiei sau de a se coaliza în vederea unei lupte directe și a unui război împotriva Republicii sovietice socialiste, să extindă revoluția în țările mai înaintate și, în general, în toate țările.

ZECE TEZE DESPRE PUTEREA SOVIETICĂ

Întărirea și dezvoltarea Puterii sovietice

Întărirea și dezvoltarea Puterii sovietice ca formă — deja verificată de experiență și creată de mișcarea de masă și de lupta revoluționară — a dictaturii proletariatului și a țărănimii sărace (a semiproletarilor).

Întărirea și dezvoltarea trebuie să constea în înfăptuirea (într-o înfăptuire mai largă, mai generală și mai sistematică) a sarcinilor puse de istorie în fața acestei forme a puterii de stat, a acestui nou tip de stat, și anume :

(1) unirea și organizarea maselor muncitoare și exploatare, asupra de către capitalism, și numai a acestora, adică numai a muncitorilor și a țăranilor săraci, a semi-proletarilor, cu excluderea automată a claselor exploatare și a elementelor bogate ale micii burghezii ;

(2) unirea părții celei mai energice, mai active și mai conștiente a claselor asupra, a avangărzii lor, care trebuie să educe întreaga populație muncitoare, fără excepție, în vederea participării ei de sine stătătoare la conducerea statului, nu în teorie, ci în practică.

(4) (3) Desființarea parlamentarismului (ca separare a activității legislative de cea executivă) ; unirea activității legislative cu activitatea executivă a statului. Contopirea activității administrative cu cea legislativă.

(3) (4) O legătură mai strânsă — decât în formele anterioare de democratism — a întregului aparat de stat și administrativ cu masele.

(5) Crearea unei forțe armate a muncitorilor și țăranilor, care să fie cât mai puțin izolată de popor (Sovietele = muncitorii și țăranii înarmați). Imprimarea unui caracter organizat înarmării întregului popor, ca unul din primii pași spre înfăptuirea ei deplină.

(6) Un democratism mai deplin, ca urmare a faptului că va exista mai puțin formalism și că alegerea și revocarea se vor putea face mai ușor.

(7) O legătură strânsă (și nemijlocită) cu profesiunile și cu unitățile producătoare-economice (alegeri pe fabrici, pe circumscripții țărănești și meșteșugărești locale). Această legătură strânsă oferă posibilitatea de a înfăptui adânci transformări socialiste.

(8) (În parte, dacă nu în întregime, se încadrează în cele spuse mai înainte) — posibilitatea de a înlătura bi-

rocrăția, de a ne dispensa de ea ; începutul realizării acestei posibilități.

(9) Deplasarea centrului de greutate în problemele democratismului de pe recunoașterea formală a unei egalități formale între burghezie și proletariat, între bogați și săraci, pe asigurarea în mod practic a folosirii libertății (democrației) de către masele muncitoare și exploatate ale populației.

(10) Dezvoltarea mai departe a organizării sovietice a statului trebuie să constea în aceea că fiecare membru al unui Soviet, pe lângă faptul că participă la adunările Sovietului, va trebui să depună o muncă permanentă în domeniul conducerii statului, apoi în aceea că întreaga populație, fără excepție, urmează să fie atrasă treptat la o colaborare cu organizația sovietică (cu condiția subordonării față de organizațiile oamenilor muncii), cât și la prestarea de serviciu în cadrul administrației de stat.

Îndeplinirea acestor sarcini necesită :

a) În domeniul politic :

dezvoltarea Republicii sovietice.

Superioritatea Sovietelor („Prosvetșenie“, p. 13—14) * ;
[6 puncte]

extinderea constituției sovietice, *pe măsură* ce încetează împotrivirea exploatatorilor, asupra întregii populații ;

crearea unei federații de națiuni ca fază de trecere la o unitate *conștientă* și mai strânsă a oamenilor muncii, care vor fi învățat să se ridice *de bunăvoie* deasupra discordiei naționale ;

necesitatea reprimării fără nici o cruțare a împotrivirii exploatatorilor ; normele democrației „generale“ (*adică* burgheze) sînt subordonate acestui scop, cedează în fața lui :

„Libertăți“ și democrație *nu* pentru toți, ci *pentru* masele muncitoare și exploatate, în interesul eliberării lor de sub jugul exploatării ; reprimare necruțătoare a exploatatorilor ;

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 319 — 321. — Nota red.

N.B.: centrul de greutate se deplasează de pe *recunoaşterea* formală a libertăţilor (cum era cazul în condiţiile parlamentarismului burghez) pe asigurarea efectivă a *folosirii* libertăţilor de către oamenii muncii, care răstoarnă pe exploatare.

De exemplu, de pe *recunoaşterea* libertăţii întrunirilor pe *treccrea* tuturor sălilor şi localurilor celor mai bune în mîna muncitorilor, de pe recunoaşterea libertăţii cuvîntului pe trecerea tuturor tipografiilor mai bune în mîna muncitorilor ş.a.m.d.

{ O scurtă enumerare a acestor „libertăţi“ din
vechiul program-minimum
[Înarmarea muncitorilor şi dezarmarea burgheziei] }

Trecerea, *prin intermediul* Statului sovietic, la desfiinţarea treptată a statului prin atragerea sistematică a unui număr tot mai mare de cetăţeni, iar apoi a tuturor cetăţenilor, *fără excepţie*, la prestarea directă şi zilnică a părţii de muncă ce le revine în conducerea statului.

b) În domeniul economic :

organizarea socialistă a producţiei pe scara întregului stat : *organizaţiile muncitoreşti* (sindicatul, comitetele de întreprindere etc.) exercită funcţii de administrare sub conducerea generală a Puterii sovietice, singura *suverană*.

Acelaşi lucru în ce priveşte transporturile şi repartitia (la început monopolul de stat asupra „comerţului“, apoi înlocuirea completă şi definitivă a „comerţului“ printr-o *repartiţie* organizată în mod planificat prin uniunile de funcţionari din comerţ şi industrie, sub conducerea Puterii sovietice).

— Încadrarea obligatorie a *întregii* populaţii în comune de consum şi de producţie.

Fără a desfiinţa (temporar) banii şi fără a interzice încheierea de diferite acte de vânzare-cumpărare de către diferite familii, trebuie înainte de toate să decretăm prin lege obligativitatea încheierii acestor acte prin intermediul comunelor de consum şi de producţie.

— Trecerea imediată la înfăptuirea deplină a obligativității generale a muncii, extinzînd-o, cu cît mai multă precauție și cît mai treptat, asupra țăranilor cu pămînt puțin, care trăiesc de pe urma gospodăriilor lor fără a folosi muncă salariată ;

prima măsură, primul pas spre obligativitatea generală a muncii trebuie să constea în introducerea cărțuliilor de muncă și de consum (de buget) (care să fie obligatorie) pentru toți oamenii bogați (adică pentru persoanele cu un venit de peste 500 de ruble lunar, apoi pentru proprietarii de întreprinderi cu muncitori salariați, pentru familiile cu servitori etc.);

vînzarea-cumpărarea este admisă și altfel decît prin intermediul comunei proprii (în timpul călătoriilor, în piețe etc.), dar cu înregistrarea obligatorie a tranzacției (dacă trece de o anumită sumă) în cărțuliile de muncă și de consum.

— Concentrarea totală a sistemului bancar în mîinile statului și a întregii circulații bănești-comerciale în bănci. Universalizarea conturilor curente bancare : trecerea treptată la posesiunea obligatorie de conturi curente la bancă, la început de către unitățile economice mai mari, iar apoi de către *toate* unitățile economice din țară. Păstrarea obligatorie a banilor la bănci și efectuarea de transferuri bănești *numai* prin bănci.

— Universalizarea evidenței și controlului asupra întregii producții și repartiții a produselor, urmînd ca această evidență și acest control să fie efectuate la început de către organizațiile muncitorești, iar apoi de către întreaga populație, *fără excepție*.

— Organizarea întrecerii între diferite comune (între toate comunele) de consum și de producție din țară pentru îmbunătățirea continuă a organizării, pentru întărirea disciplinei și ridicarea productivității muncii, pentru trecerea la o tehnică superioară, pentru economii de muncă și de materiale, pentru reducerea treptată a zilei de lucru la 6 ore, pentru egalizarea treptată a *tuturor* salariilor și lefurilor în *toate* profesiunile și categoriile.

— Măsuri perseverente, sistematice pentru (trecerea la Massenspeisung *) înlocuirea menajului individual al diferitelor familii prin alimentația în comun a unor mari grupuri de familii.

În domeniul pedagogic :

?

vechile puncte, plus

În domeniul financiar :

Înlocuirea impozitelor indirecte printr-un impozit progresiv pe venit și pe avere, precum și prin prelevarea unui (anumit) venit de la monopolurile de stat. În legătură cu aceasta, să se dea în natură grâne și alte produse muncitorilor care efectuează în contul statului anumite categorii de lucrări de utilitate publică.

Politica internațională

Sprijinirea mișcării revoluționare a proletariatului socialist, în primul rînd în țările înaintate.

Propagandă. Agitație. Fraternalizare.

Luptă necruțătoare împotriva oportunismului și social-șovinismului.

Sprijinirea mișcării democratice și revoluționare în toate țările în general, și mai ales în colonii și în țările dependente.

Eliberarea coloniilor. Federația ca bază de tranziție la contopirea de bunăvoie.

*Scris în martie 1918.
nu mai tîrziu de 8 ale lunii*

*Publicat la 9 martie 1918
în ziarul „Kommunist” nr. 5*

Se tipărește după manuscris

---

* — alimentația publică — *Nota traq.*

NOTĂ ÎN LEGĂTURĂ CU COMPORTAREA „COMUNIȘTILOR DE STÎNGA“

Cîțiva tovarăși care își zic „comuniști de stînga“ au adoptat, după încheierea păcii de la Brest-Litovsk, o atitudine de „opoziție“ în partid, și din această cauză activitatea lor alunecă tot mai mult spre o încălcare cu totul neloială și inadmisibilă a disciplinei de partid.

Tov. Buharin a refuzat să primească funcția de membru al Comitetului Central, în care a fost numit de congresul partidului.

Tovarășii Smirnov, Obolenski și Iakovleva și-au părăsit posturile de comisari ai poporului și de secretar general al Consiliului economic superior.

Acestea sînt niște procedee absolut neloiale, netovărășești, care încalcă disciplina de partid, și o asemenea comportare a fost și continuă să fie *un pas spre sciziune* din partea tovarășilor menționați... *

Scris între 8 și 18 martie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1929,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XI*

Se tipărește după manuscris

---

* Aici manuscrisul se intrerupe. — *Nota red.*

PRINCIPALA SARCINĂ A ZILELOR NOASTRE ⁴⁴

Tu ești și calică,
Tu ești și-nstărită,
Tu ești și voinică,
Ești și vlăguită,
Măicuță Rusie !

Istoria omenirii săvârșește în zilele noastre o cotitură dintre cele mai mari și mai grele și care prezintă o însemnătate imensă — am putea spune chiar, fără nici o exagerare, o însemnătate universală — pentru eliberare. De la război la pace ; de la războiul dintre tâlharii care trimit să se măcelărească între ei milioane de oameni ce muncesc și sînt exploatați, pentru a stabili o nouă modalitate de împărțire a prăzii jefuite de cei mai puternici dintre tâlhari, la războiul asuprașilor împotriva asuprașilor, pentru eliberarea de sub jugul capitalului ; de la infernul de suferințe, chinuri, foamete și sălbăticiune la viitorul luminos al societății comuniste, al bunăstării generale și al păcii trainice ; — și nu e de mirare că în punctele cele mai hotărîtoare ale acestei cotituri atît de bruște, cînd de jur împrejur se surpă și se prăbușește cu trosnete și vuiete îngrozitoare tot ce e vechi, iar alături, în chinuri de nedescris, se naște o lume nouă, unii sînt apucați de amețeli, alții se lasă cuprinși de desperare, iar alții încearcă să evadeze din realitate, care uneori e prea amară, refugiindu-se sub aripa unei frazeologii frumoase, atrăgătoare.

Rusiei i-a fost dat să cunoască într-o formă deosebit de pregnantă, să treacă în chip deosebit de greu și de dureros prin cele mai bruște dintre cotiturile bruște ale istoriei, care cîrmește de la imperialism spre revoluția comunistă. Noi am distrus în cîteva zile una dintre cele mai vechi, mai puternice, mai barbare și mai bestiale monarhii. În cîteva luni am străbătut o serie de etape de

conciliatorism față de burghezie, de lichidare a iluziilor mic-burgheze, pentru care în alte țări a fost nevoie de zeci de ani. Doborînd burghezia, am zdrobit în cîteva săptămîni, într-un război civil, împotrivirea ei fățișă. Am străbătut de la un capăt la altul, într-un victorios marș triumfal al bolșevismului, o țară imensă. Am ridicat la libertate și la viață de sine stătătoare păturile cele mai de jos ale maselor muncitoare, care erau asuprite de țarism și de burghezie. Am instaurat și am consolidat Republica sovietică, un stat de tip nou, care e infinit superior celor mai bune dintre republicile burghezo-parlamentare și incomparabil mai democratic decît ele. Am instaurat dictatura proletariatului, care e sprijinit de țărănimea săracă, și am inaugurat un sistem de transformări socialiste de mari proporții. Am trezit încrederea în propriile forțe și am aprins flacăra entuziasmului în milioane și milioane de muncitori din toate țările. Am lansat pretutindeni chemarea la revoluția muncitorească internațională. Am aruncat o sfidare rechinilor imperialiști din toate țările.

Și în cîteva zile am fost doborîți la pămînt de o fiară imperialistă, care s-a năpustit asupra unor oameni neînarmați. Ea ne-a silit să semnăm o pace nemaipomenit de grea și de umilitoare, care constituie un tribut pentru îndrăzneala noastră de a ne smulge, fie și pentru foarte scurt timp, din cleștele de fier al războiului imperialist. Fiara strivește și sugrumă Rusia și o sfîrtecă cu o înverșunare cu atît mai mare, cu cît în fața ei se ridică tot mai amenințător spectrul revoluției muncitorești în propria ei țară.

Am fost nevoiți să semnăm o pace „tilsitiană“. Nu trebuie să ne amăgim pe noi înșine. Trebuie să avem curajul să privim în față adevărul amar, fără să-l înfrumusețăm. Să cunoaștem în întregime, în toată adîncimea ei, prăpastia înfrîngerii, a dezmembrării, a aservirii, a umilirii în care am fost împinși acum. Cu cît ne vom da mai limpede seama de toate acestea, cu atît mai fermă, mai călită, mai oțelită va fi voința noastră de eliberare, năzuința noastră de a ne ridica din nou de la înrobire la independență, hotărîrea noastră nestrămutată de a face

cu orice preț ca Rusia să nu mai fie calică și vlăguită, ca ea să devină puternică și înstărită în adevăratul înțeles al cuvântului.

Ea poate să devină o astfel de țară, fiindcă ne-a rămas totuși destul spațiu și destule bogății naturale pentru a asigura tuturor mijloace de existență într-o cantitate, dacă nu abundentă, cel puțin îndestulătoare. Noi avem tot ce ne trebuie: și bogății naturale, și rezerve de forțe umane, și minunatul avânt pe care marea revoluție l-a imprimat forțelor creatoare ale poporului, pentru a făuri o Rusie cu adevărat puternică și îmbelșugată.

Rusia va deveni o astfel de țară dacă se va dezbăra de orice descurajare și de orice frazeologie, dacă, încleștindu-și dinții, își va aduna toate puterile, își va încorda fiecare nerv și fiecare mușchi, dacă va înțelege că *numai* pe calea revoluției socialiste internaționale, pe care am pășit noi, este posibilă salvarea. Să mergem înainte pe această cale fără să ne lăsăm descurajați de înfrîngeri; să strîngem piatră cu piatră pentru a clădi un fundament solid societății socialiste, să muncim fără preget pentru a crea o disciplină și o autodisciplină, pentru a întări pretutindeni spiritul de organizare, ordinea, operativitatea, colaborarea armonioasă a forțelor întregului popor, evidența și controlul general al producției și repartiției produselor — iată calea care duce la crearea unei forțe militare și a unei forțe socialiste.

Unui adevărat socialist nu-i este permis să facă pe grozavul și nici să cadă în desperare atunci cînd a suferit o grea înfrîngere. Nu este adevărat că n-avem nici o ieșire și că nu ne rămîne decît să alegem între o moarte „fără glorie“ (din punctul de vedere al unui șleahitic polonez), cum este o pace extrem de grea, și o moarte „glorioasă“ într-o luptă fără sorți de izbîndă. Nu e adevărat că, semnînd o pace „tilsitiană“, ne-am trădat idealurile sau prietenii. N-am trădat nimic și pe nimeni, n-am consfințit și n-am acoperit nici o minciună, n-am refuzat să ajutăm pe nici un prieten și pe nici un tovarăș de suferință cu tot ce puteam, cu toate mijloacele de care dispuneam. Un conducător de oști care-și retrage în in-

teriorul țării rămășițele armatei zdrobite sau cuprinse de panică și care în caz de extremă nevoie acoperă această retragere printr-o pace din cele mai grele și mai umilitoare nu comite nici o trădare față de acele trupe ale sale pe care nu poate să le ajute și care au fost izolate de către inamic. Un asemenea conducător de oști își face doar datoria, alegînd singura cale de salvare a ceea ce mai poate fi salvat, refuzînd să se preteze la o aventură, evitînd să ascundă poporului amarul adevăr, „cedînd spațiu pentru a cîștiga timp“, folosind *orice* răgaz, fie el cît de mic, pentru a-și aduna forțele, pentru a îngădui armatei atinse de descompunere și demoralizare să mai răsuflă puțin sau să se refacă.

Noi am semnat o pace „tilsitiană“. Când, în 1807, Napoleon I i-a impus Prusiei pacea de la Tilsit, cuceritorul, care zdrobise toate armatele germane, a ocupat capitala țării și toate orașele mari, a introdus propria lui poliție, a impus învingșilor obligația de a da cuceritorului corpuri de armată auxiliare în vederea unor noi războaie de jaf, a fărîmițat Germania și a încheiat alianțe cu unele state germane împotriva altora. Și cu toate acestea, chiar după o *asemenea* pace, poporul german a rezistat, a știut să-și adune forțele, a știut să se redreseze și să-și cucerească dreptul la libertate și independență.

Pentru oricine vrea și e în stare să gîndească, pacea de la Tilsit (care a fost doar unul din numeroasele tratate grele și umilitoare impuse germanilor în acea epocă) constituie un exemplu care arată limpede cît de puerilă și de naivă este ideea că o pace grea înseamnă, în orice condiții, o prăpastie care duce la pieire, iar războiul este un drum al gloriei și al salvării. Epocile de război ne învață că nu rareori în istorie pacea a jucat rolul unui răgaz pentru strîngerea de forțe în vederea unor noi lupte. Pacea de la Tilsit a însemnat pentru Germania cea mai mare umiliță și totodată o cotitură spre un mare avînt național. Pe atunci situația istorică nu îngăduia acestui avînt să capete altă orientare decît aceea spre un stat *burghez*. Pe atunci — cu o sută de ani și ceva în urmă — istoria o făceau un mănunchi de nobili și

cîteva grupulețe de intelectuali burghezi, în timp ce masele de muncitori și țărani rămîneau în stare de somnolență și de adormire. Datorită acestui fapt, pe atunci istoria nu putea să înainteze decît cu o extremă încetineală.

În prezent, capitalismul a ridicat la un nivel cu mult mai înalt cultura în general și cultura maselor în special. Prin grozăviile și suferințele fără seamăn provocate de el, războiul a răscolit și a trezit masele. El a dat un imbold istoriei, și acum ea gonește cu iuțeala unei locomotive. Istoria o făuresc acum, în chip de sine stătător, milioane și zeci de milioane de oameni. Capitalismul a ajuns acum într-o fază destul de înaintată pentru a se trece la socialism.

Și de aceea, dacă acum Rusia se îndreaptă — și ea se îndreaptă fără îndoială — de la o pace „tilsitiană” spre un avînt național, spre un mare război de apărare a patriei, orientarea acestui avînt nu este o orientare spre un stat burghez, ci o orientare spre revoluția socialistă internațională. Începînd de la 25 octombrie 1917, noi sîntem defensiști. Sîntem pentru „apărarea patriei”, dar războiul de apărare a patriei spre care ne îndreptăm noi este un război pentru patria socialistă, pentru socialism ca patrie, pentru Republica sovietică ca *detașament* al armatei mondiale a socialismului.

„Urăște-i pe germani, bate-i pe germani!”, aceasta a fost și este și azi lozinca patriotismului obișnuit, adică burghez. Noi însă spunem: „Urăște-i pe tîlharii imperialiști, urăște capitalismul, moarte capitalismului!” și totodată: „Învață de la germani! Rămîi credincios alianței frățești cu muncitorii germani. Ei au întîrziat să ne vină în ajutor. Să cîștigăm timp, așteptarea noastră nu va fi zadarnică, ei o să ne vină în ajutor”.

Da, învață de la germani! Istoria merge în zigzag și pe drumuri ocolite. S-a întîmplat că tocmai germanii întruchipează acum nu numai imperialismul bestial, dar și principiul disciplinei, al organizării, al colaborării armonioase, bazate pe cea mai modernă industrie mecanizată, pe evidența cea mai strictă și pe controlul cel mai strict.

Or, tocmai așa ceva ne lipsește nouă. Tocmai asemenea lucruri trebuie să învățăm noi. Tocmai aceste lucruri îi lipsesc marii noastre revoluții pentru ca, pornind de la un început victorios și trecînd printr-un șir de grele încercări, să ajungă la un sfîrșit victorios. Tocmai de aceste lucruri are nevoie Republica Sovietică Socialistă Rusă pentru ca să nu mai fie calică și vlăguită și să devină, pentru totdeauna, puternică și înstărită.

11 martie 1918

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 46 din 12 martie 1918
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul broșurii :
N. Lenin „Principala sarcină
a zilelor noastre”, Moscova, 1918

CUVÎNTARE ROSTITĂ
ÎN SOVIETUL DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR,
ȚĂRANILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN MOSCOVA
12 MARTIE 1918

(Apariția tovarășului Lenin este întâmpinată cu aplauze furtunoase.) Tovarăși! Ne este dat să sărbătorim aniversarea revoluției ruse într-un moment când revoluția trece prin zile grele, când mulți sînt pe punctul de a se lăsa cuprinși de descurajare și dezamăgire. Dar dacă vom arunca o privire în jurul nostru, dacă ne vom aminti ce a făcut revoluția în cursul acestui an și cum evoluează situația internațională, atunci nimeni dintre noi, sînt sigur, nu va avea motive de desperare sau de descurajare. Nu trebuie să existe nici o îndoială că, cu toate greutățile și obstacolele ce-i stau în cale, cu toate eforturile depuse de dușmanii ei, cauza revoluției socialiste internaționale, care a început în octombrie, va birui.

Tovarăși, amintiți-vă pe ce căi a mers revoluția rusă... Amintiți-vă cum în februarie, datorită faptului că proletariatul a mers împreună cu burghezia, care văzuse că sub țarism nu este posibilă existența nici chiar a societății burgheze, în cîteva zile, datorită colaborării muncitorilor cu partea cea mai luminată a țărănimii, și anume cu soldații, care trecuseră prin toate grozăviile războiului, în cîteva zile s-a ajuns la răsturnarea monarhiei, care în anii 1905, 1906 și 1907 a rezistat unor lovituri incomparabil mai grele și a înecat în sînge Rusia revoluționară. Și când, după victoria din februarie, a ajuns la putere burghezia, revoluția a luat o dezvoltare extrem de rapidă.

Prin ceea ce a creat ea, revoluția rusă se deosebește radical de revoluțiile din Europa occidentală. Ea a creat

o masă revoluționară, pe care anul 1905 a pregătit-o pentru acțiuni de sine stătătoare ; a creat Societele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, care sînt niște organe incomparabil mai democratice decît toate cele de pînă acum și care ne-au permis să educăm, să ridicăm la un nivel mai înalt masa lipsită de drepturi a muncitorilor, soldaților și țăranilor, s-o facem să meargă cu noi, și, datorită acestor împrejurări, revoluția rusă a străbătut în cîteva luni acea perioadă a politicii de conciliere față de burghezie care în Europa occidentală a durat lungi decenii. Burghezia aduce acum clasei muncitoare și reprezentanților ei — bolșevicii — învinuirea că armata n-a fost la înălțimea misiunii sale. Dar noi vedem acum că dacă atunci, în martie, în aprilie, s-ar fi aflat la putere nu conciliatorii, nu burghezia, care căuta să obțină prin tocmeală posturi grase, care aducea la cîrma țării pe capitaliști și în același timp lăsa armata dezbrăcată, înfometată, cînd la putere se aflau niște domni de teapa lui Kerenski, care își ziceau socialiști, dar care în realitate ascundeau prin toate buzunarele tratate secrete în virtutea cărora poporul rus era obligat să lupte pînă în 1918, atunci poate că armata și revoluția rusă ar fi fost scutite de încercările și umilințele nespuse de grele prin care am fost nevoiți să trecem. Dacă atunci puterea ar fi trecut în mîinile Sovietelor, dacă atunci conciliatorii, în loc să-l ajute pe Kerenski să arunce armata în foc, ar fi venit cu propunerea de încheiere a unei păci democratice, armata n-ar fi fost atît de prăpădită. Ei ar fi trebuit să-i spună : stai liniștită ! Ea ar fi ținut într-o mîină, rupt în bucăți, tratatul secret încheiat cu imperialiștii, precum și propunerea de încheiere a unei păci democratice, adresată tuturor popoarelor, iar în cealaltă mîină arma și tunul, și frontul ar fi fost menținut în întregime. Atunci s-ar fi putut salva armata și revoluția. Un asemenea gest — chiar în fața unui dușman cum este imperialismul german, chiar dacă în ajutorul lui ar fi venit toată burghezia, toți capitaliștii din lumea întreagă, toți reprezentanții partidelor burgheze — ar fi putut, oricum, să îndrepte atunci lucrurile. Acest gest ar fi putut să-l pună pe dușman într-o

asemenea situație, că el ar fi văzut, pe de o parte, pacea democratică propusă și tratatele demascate, iar pe de altă parte arma. Azi n-avem un front atît de puternic. Fără artilerie nu-l putem întări. Restabilirea lui e o treabă prea grea și ar merge prea încet, fiindcă noi n-am avut încă de-a face cu un asemenea dușman. Una era să lupti împotriva idiotului de Romanov sau a fanfaronului de Kerenski și alta este să ai de-a face cu un dușman care și-a organizat toate forțele și toată viața economică a țării pentru a se apăra de revoluție. Noi știam că guvernul Kerenski, în loc să rupă tratatele imperialiste, a aruncat în iunie 1917 armata în ofensivă, după care forțele ei au slăbit definitiv. Și cînd acum auzim cum burghezia strigă în gura mare că s-a ajuns la o nemaipomenită destrămăre și la o rușine națională, își închipuie ea oare că o revoluție născută din război, născută din distrugeri nemaipomenite, poate să se desfășoare așa de liniștit, de lin și de pașnic, fără chinuri, fără zbucium și fără grozăvii? Dacă cineva spune că așa și-a închipuit el nașterea revoluției, înseamnă că spune vorbe goale sau că în felul acesta poate să gîndească doar vreunul dintre intelectualii slabi de înger, care nu înțelege semnificația acestui război și a acestei revoluții. Da, așa judecă ei. Noi însă vedem limpede cum acest întreg proces este străbătut de un uriaș avînt popular, lucru pe care nu-l văd cei ce strigă în gura mare că s-a ajuns la o rușine națională.

Oricum ar fi, noi ne-am smuls din vîltoarea războiului. Nu spunem că ne-am smuls fără să dăm nimic, fără să plătim un tribut. Dar ne-am smuls din vîltoarea războiului. Am dat poporului un răgaz. Nu știm cît de lung o să fie acest răgaz. S-ar putea ca el să fie de foarte scurtă durată, fiindcă dinspre apus, ca și dinspre răsărit, se îndreaptă împotriva noastră rechinii imperialiști și în mod inevitabil va începe un nou război. Da, noi nu închidem ochii asupra faptului că la noi totul e distrus. Dar poporul a știut să scape de guvernul țarist, de guvernul burghez și să creeze organizații sovietice, care abia acum, cînd s-au întors soldații de pe front, au cuprins și cel din urmă sat din cel mai îndepărtat fund de provincie.

Atît necesitatea, cît și importanța acestor organizații au fost înțelese de pătura cea mai de jos, cea mai împilată, de masa oprimată, care era batjocorită de țari, de moșieri și de capitaliști și care rareori avea posibilitatea să-și pună la contribuție sufletul, geniul ei creator. Ea a reușit să facă în așa fel ca Puterea sovietică să devină nu numai un bun al marilor orașe și al centrelor industriale, dar să pătrundă și în toate colțurile cele mai îndepărtate. Fiecare țaran, care pînă acum n-a văzut din partea puterii de stat decît împilare și jecmănire, vede că acum la putere se află un guvern al celor săraci, un guvern pe care-l alege el însuși, un guvern care l-a izbăvit de asuprire și care, în ciuda unor obstacole și a unor greutăți nemaipomenite, va și să-l ducă înainte și de acum încolo.

Tovarăși ! Deși acum trecem prin zile de grea înfrîngere și oprimare, cînd revoluția rusă geme sub cizma moșierilor și imperialiștilor prusaci, eu sînt convins că — oricît de mare ar fi revolta și indignarea în unele cercuri — în adîncurile maselor populare se desfășoară un proces de creație, de acumulare de energie și disciplină, care ne va da tăria să suportăm toate loviturile și care dovedește că noi n-am trădat și nu vom trăda revoluția. Și dacă ne-a fost dat să trecem prin asemenea încercări și înfrîngeri, asta s-a întîmplat pentru că în istorie lucrurile nu se desfășoară atît de lîn și de agreabil, încît toți oamenii muncii să se ridice o dată cu noi în toate țările. Nu trebuie să uităm cu ce dușman avem de-a face. Dușmanii cu care am avut de-a face pînă acum : și Romanov, și Kerenski, și burghezia rusă — care este atît de obtuză, de neorganizată și de incultă și care mai ieri îi lînga cizmele lui Romanov, iar după aceea umbla cu tratatele secrete în buzunar — prezintă ei oare vreo valoare în comparație cu burghezia mondială, care a făcut din toate cuceririle minții omenești un instrument de înăbușire a voinței celor ce muncesc și care și-a adaptat întreaga ei organizare spre exterminarea oamenilor ?

Iată ce dușman s-a năpustit asupra noastră într-un moment cînd noi am dezarmat complet, cînd trebuie să spunem fără nici un ocol : armată n-avem, și o țară

care a rămas fără armată trebuie să accepte o pace nespuse de rușinoasă.

Noi nu înșelăm pe nimeni, nu trădăm pe nimeni și nu refuzăm să dăm ajutor confrăților noștri. Dar va trebui să acceptăm o pace nespuse de grea, să acceptăm condiții îngrozitoare, să acceptăm să facem o retragere pentru a câștiga timp pînă nu e prea tîrziu, ca să ne poată veni în ajutor aliații, căci aliați avem. Oricît de mult am urî imperialismul, oricît de puternic ar fi sentimentul nostru legitim de indignare și de revoltă împotriva lui, trebuie să ne dăm seama că acum sîntem defensiști. Noi nu apărăm tratatele secrete, noi apărăm socialismul, apărăm patria socialistă. Dar pentru a avea posibilitatea s-o apărăm, am fost nevoiți să acceptăm cele mai grele umiliri. Noi știm că în istoria fiecărui popor există perioade în care el e nevoit să se retragă în fața presiunii unui adversar cu nervi mai tari. Am obținut un răgaz și trebuie să profităm de el pentru ca armata să se odihnească cît de cît, pentru ca marea ei majoritate — nu numai zecile de mii de oameni care în marile orașe participă la mitinguri, ci și milioanele și zecile de milioane de oameni care s-au împrăștiat prin sate — să înțeleagă că vechiul război a luat sfîrșit, că începe un nou război, la care noi am răspuns prin propuneri de pace, dar în fața căruia am cedat, pentru a birui lipsa noastră de disciplină, moliciunea noastră, slăbiciunea noastră, cu care am putut să învingem țarismul și burghezia rusă, dar cu care nu putem să învingem burghezia internațională europeană. Dacă vom ști să biruim aceste neajunsuri, vom ieși învingători, pentru că aliați avem, și de acest lucru sîntem convinși.

Oricît și-ar face acum de cap imperialiștii din lumea întregă văzînd înfrîngerea noastră, în țările lor sporește numărul dușmanilor lor și al aliaților noștri. Noi am știut și știm cu certitudine că în rîndurile clasei muncitoare din Germania acest proces se desfășoară, poate, mai încet decît ne-am așteptat noi, mai lent, poate, decît dorim noi, dar este neîndoielnic că crește revolta împotriva imperialiștilor, că sporește numărul celor ce

ne sînt aliați în activitatea noastră și că ei ne vor veni în ajutor.

Să știm să strîngem forțe, să știm să lansăm o lozincă, să introducem disciplina, iată care este datoria noastră față de revoluția socialistă. În aceste condiții vom putea să ne menținem pînă în momentul cînd proletariatul aliat ne va veni în ajutor, și împreună cu el vom învinge pe toți imperialiștii și pe toți capitaliștii.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 47 din 14 martie 1918

Se tipărește după textul ziarului,
confruntat cu stenograma

AL IV-LEA CONGRES GENERAL EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA ⁴⁵

14—16 MARTIE 1918

Proiectul de rezoluție în legătură cu mesajul lui Wilson a fost publicat la 15 martie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 48; raportul cu privire la ratificarea tratatului de pace — la 16 și 17 (3 și 4) martie 1918 în ziarul „Pravda” („Soțial-Demokrat”) n. 47 și 48; cuvîntul de încheiere la raport — la 19 (6) martie 1918 în ziarul „Pravda” nr. 49; rezoluția cu privire la ratificarea tratatului de la Brest — la 16 (3) martie 1918 în ziarul „Pravda” („Soțial-Demokrat”) nr. 47

Proiectul de rezoluție în legătură cu mesajul lui Wilson se tipărește după manuscris; raportul — după stenogramă, confruntată cu textul publicat în ziarul „Pravda” („Soțial-Demokrat”); cuvîntul de încheiere — după stenograma care a fost confruntată cu textul apărut în ziarul „Pravda”; rezoluția cu privire la ratificarea tratatului de la Brest — după textul apărut în ziarul „Pravda” („Soțial-Demokrat”) care a fost confruntat cu manuscrisul

1

PROIECT DE REZOLUȚIE
ÎN LEGĂTURĂ CU MESAJUL LUI WILSON ⁴⁶

Congresul își exprimă recunoștința sa față de poporul american, și în primul rînd față de clasele celor ce muncesc și sînt exploatați din Statele Unite ale Americii de Nord, în legătură cu faptul că în aceste zile, în care Republica Sovietică Socialistă Rusă trece prin grele încercări, președintele Wilson și-a exprimat, prin intermediul congresului Sovietelor, simpatia sa față de poporul rus.

Republica Sovietică Rusă, care a devenit o țară neutră, profită de mesajul adresat de președintele Wilson pentru a exprima tuturor popoarelor care suferă și pierd pe urma grozăviilor războiului imperialist caldă ei simpatie și convingerea ei fermă că nu sînt departe vremurile fericite cînd masele muncitoare din toate țările burgheze vor scutura jugul capitalului și vor instaura orînduirea socialistă a societății, singura care e în stare să asigure o pace trainică și dreaptă, precum și cultură și bunăstare pentru toți oamenii muncii.

Scris la 14 martie 1918

2

RAPORT CU PRIVIRE
LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE
14 MARTIE

Tovarăși, trebuie să adoptăm azi o hotărîre într-o problemă care marchează un punct de cotitură în dezvoltarea revoluției ruse, și nu numai a celei ruse, dar și a celei internaționale; și pentru a adopta o hotărîre justă în problema acestei păci extrem de grele pe care au încheiat-o, la Brest-Litovsk, reprezentanții Puterii sovietice și pe care Puterea sovietică o propune spre aprobare sau ratificare, pentru a putea adopta o hotărîre justă în această problemă, lucrul cel mai necesar pentru noi este să înțelegem sensul istoric al cotiturii la care am ajuns, să înțelegem care a fost principala particularitate a desfășurării de pînă acum a revoluției și care este cauza principală a înfrîngerii grele și a perioadei de grele încercări prin care am trecut.

Mie mi se pare că principalul izvor al divergențelor din rîndurile partidelor sovietice⁴⁷ în această problemă îl constituie tocmai faptul că unii se lasă prea lesne stăpîniți de sentimentul de legitimă și îndreptățită indignare față de înfrîngerea provocată de către imperialism Republicii sovietice, se lasă uneori prea lesne cuprinși de desperare și, în loc să țină seama de condițiile istorice ale desfășurării revoluției, așa cum s-au creat ele înainte de această pace și cum ni se înfățișează după această pace, încearcă să dea, în legătură cu tactica revoluției, un răspuns care a izvorît de-a dreptul din sentiment. Or, întreaga experiență a istoriei tuturor revoluțiilor ne învață, că, atunci cînd avem de-a face cu o mișcare de masă sau cu o luptă de clasă, mai ales cu o luptă de

clasă ca aceea din zilele noastre, care nu se desfășoară numai pe întreg cuprinsul unei singure țări, fie ea și din cele mai mari, ci cuprinde toate relațiile internaționale, în acest caz la temelia tacticii noastre trebuie să punem înainte de toate și mai mult ca orice o apreciere a situației obiective, să examinăm în mod analitic mersul revoluției de pînă acum și să vedem de ce s-a schimbat într-un mod atît de amenințător, atît de brusc și de nefavorabil pentru noi.

Dacă vom privi din acest punct de vedere dezvoltarea revoluției noastre, vom vedea limpede că pînă acum ea a trecut printr-o perioadă de relativă și, într-o măsură considerabilă, aparentă neatîrnare și vremelnică independență față de relațiile internaționale. Drumul pe care a mers revoluția noastră de la sfîrșitul lunii februarie 1917 și pînă la 11 februarie anul acesta⁴⁸, cînd a început ofensiva germană, a fost, în linii generale, un drum de succese ușoare și rapide. Dacă privim dezvoltarea acestei revoluții pe scară internațională și numai din punctul de vedere al dezvoltării revoluției ruse, vom vedea că în acest an am trecut prin trei perioade. În prima perioadă, clasa muncitoare din Rusia, împreună cu tot ce era înaintat, conștient și viu în rîndurile țărănimii și sprijinită fiind nu numai de mica burghezie, dar și de marea burghezie, a lichidat în cîteva zile monarhia. Acest succes amețitor se explică, pe de o parte, prin aceea că din experiența anului 1905 poporul rus a dobîndit o uriașă rezervă de combativitate revoluționară, iar pe de altă parte prin aceea că Rusia, ca țară deosebit de înapoiată, a avut foarte mult de suferit de pe urma războiului și a ajuns deosebit de repede într-o stare de absolută imposibilitate de a continua acest război sub vechiul regim.

După un scurt și vijelios succes, cînd a fost creată o nouă organizație — aceea a Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țărănilor —, au urmat pentru revoluția noastră lungile luni ale perioadei de tranziție, în care puterea burgheziei, subminată dintr-o dată de către Soviete, era sprijinită și întărită de partidele conciliatoriste mic-burgheze — menșevicii și socialiștii-revoluționari, care sprijineau această putere. Aceasta era o

putere care sprijinea războiul imperialist și apăra tratatele secrete imperialiste și care ținea clasa muncitoare doar cu promisiuni, o putere care nu făcea absolut nimic și doar întreținea ruina. În această perioadă atât de lungă pentru noi, pentru revoluția rusă, Sovietele au acumulat forțe ; a fost o perioadă lungă pentru revoluția rusă, dar scurtă din punct de vedere internațional, fiindcă, în majoritatea țărilor centrale, pentru lichidarea iluziilor mic-burgheze, pentru învingerea conciliatorismului diferitelor partide, fracțiuni și nuanțe a fost nevoie nu de o perioadă de câteva luni, ci de multe și lungi decenii ; această perioadă, de la 20 aprilie și pînă la reluarea războiului imperialist, în iunie, de către Kerenski, care purta în buzunar un tratat imperialist secret, a avut un rol hotărîtor. În această perioadă am cunoscut înfrîngerea din iulie, am avut de înfruntat rebeliunea lui Kornilov, și numai din experiența luptei de masă, numai cînd masele largi de muncitori și de țărani și-au dat seama — nu din predicile ce li se țineau, ci din propria lor experiență — de toată zădărnicia conciliatorismului mic-burghez, numai atunci, după o îndelungă dezvoltare politică, după o îndelungă pregătire și după ce s-a produs o schimbare în mentalitatea și în concepțiile grupărilor de partid, s-a creat terenul pentru Revoluția din Octombrie și a început a treia perioadă a revoluției ruse în prima ei fază, care era ruptă sau în mod vremelnice separată de revoluția internațională.

Această a treia perioadă, a lui Octombrie, a organizării este perioada cea mai grea și în același timp perioada celor mai mari și mai rapide triumfuri. Începînd din octombrie, revoluția noastră, care a trecut puterea în mîna proletariatului revoluționar, care a instaurat dictatura acestuia și i-a asigurat sprijinul imensei majorități a proletariatului și a țăranimii sărace, începînd din octombrie revoluția noastră a înaintat în marș victorios, în marș triumfal. În toate colțurile Rusiei a început războiul civil, sub forma împotrivirii opuse de exploata-tori, de moșieri și de burghezie, care erau sprijiniți de o parte din burghezia imperialistă.

A început războiul civil, și în acest război civil forțele adversarilor Puterii sovietice, forțele dușmanilor maselor muncitoare și exploatare, s-au dovedit a fi cu totul neînsemnate; războiul civil a fost un triumf continuu al Puterii sovietice, fiindcă adversarii ei, exploatare, moșierii și burghezia, n-au avut nici un fel de sprijin, nici politic, nici economic, și atacul lor a eșuat complet. Lupta împotriva lor nu consta atât în operații militare, cât în agitație; noi pături și noi mase, printre care și acelea ale căzăcimii muncitoare, se desprindeau de exploatare, care încercau să le îndepărteze de Puterea sovietică.

Această perioadă de marș victorios, triumfal al dictaturii proletariului și al Puterii sovietice, în care ea a atras de partea sa în mod cert, categoric și irevocabil mase uriașe ale celor ce muncesc și sînt exploatați în Rusia, a marcat punctul final și culminant al dezvoltării revoluției ruse, care în tot decursul acestei perioade s-a desfășurat oarecum independent de imperialismul internațional. Aceasta a fost cauza pentru care țara cea mai înapoiată și cea mai pregătită pentru revoluție prin experiența anului 1905 a adus la putere atât de repede, atât de lesne și atât de sistematic o clasă după alta, eliminînd diferite combinații politice, și a ajuns în cele din urmă la o alcătuire politică care este ultimul cuvînt nu numai al revoluției ruse, dar și al revoluțiilor muncitorești din Europa apuseană, pentru că în Rusia Puterea sovietică s-a consolidat și și-a cîștigat simpatiile definitive ale celor ce muncesc și sînt exploatați, pentru că ea a nimicit vechiul aparat de opresiune al puterii de stat, a creat din temelie un nou tip de stat, superior, așa cum a fost el întruchipat într-o formă embrionară de Comuna din Paris, care a doborât vechiul aparat și a pus în locul lui forța armată directă a maselor, a înlocuit democratismul parlamentar-burghez prin democratismul maselor muncitoare, exceptînd pe exploatare, și a reprimat în mod sistematic împotrivirea acestora.

Iată ce a făcut revoluția rusă în această perioadă, iată de ce într-o mică avangardă a revoluției ruse s-a creat impresia că această desfășurare rapidă, acest marș triumfal

al revoluției ruse poate să conteze pe noi victorii. Și tocmai aici era greșeala, pentru că perioada în care revoluția rusă era în plină dezvoltare, făcând ca în Rusia puterea să treacă din mâinile unei clase în mâinile altelea și punând capăt conciliatorismului de clasă numai între hotarele Rusiei, a fost istoricește posibilă numai pentru că cei mai mari dintre rechinii imperialismului mondial fuseseră vremelnice opriți în mișcarea lor ofensivă împotriva Puterii sovietice. O revoluție care în câteva zile a răsturnat monarhia, care în câteva luni a pus capăt tuturor încercărilor de conciliere cu burghezia și în câteva săptămâni de război civil a înfrînt orice împotrivire a burgheziei, — o astfel de revoluție, care este revoluția unei republici socialiste, a putut să se mențină în mijlocul puterilor imperialiste, în mijlocul tâlharilor internaționali, alături de rechinii imperialismului internațional, numai în măsura în care burghezia, angajată într-o luptă intestină pe viață și pe moarte, era paralizată în ofensiva ei contra Rusiei.

Și iată că a început perioada pe care ne este dat să o resimțim atît de concret și de dureros, perioada unor înfrîngeri foarte grele, a unor încercări foarte grele pentru revoluția rusă, o perioadă în care, în loc să efectuăm o ofensivă rapidă, directă și fățișă împotriva dușmanilor revoluției, ne este dat să suferim înfrîngeri foarte grele și să ne retragem în fața unei forțe incomparabil mai mari decît a noastră — în fața forței imperialismului internațional și a capitalului financiar internațional, în fața unei forțe militare pe care întreaga burghezie, cu tehnica ei modernă, cu întreaga ei organizare, a adunat-o și a îndreptat-o împotriva noastră cu scopul de a jefui, asupra și sugruma popoarele mici; a trebuit să ne gîndim la o echilibrare a forțelor, să facem față unei sarcini nespuse de grele, să ne măsurăm puterile într-o încăierare directă nu cu un dușman ca Romanov și ca Kerenski, care nu pot fi luați în serios, — a trebuit să dăm piept cu forțele burgheziei internaționale în toată tăria ei militară-imperialistă, să înfruntăm pe rechinii imperialismului internațional. Și e de la sine înțeles că, întrucît ajutorul proletariatului socialist internațional se lasă aș-

teptat, a trebuit să ne angajăm singuri într-o ciocnire cu aceste forțe și să suferim o înfrîngere extrem de grea.

Și aceasta este o perioadă de grele înfrîngeri și de retrageri, o perioadă în care trebuie să salvăm măcar o mică parte din pozițiile noastre, retrăgîndu-ne în fața imperialismului și așteptînd pînă ce se vor schimba condițiile internaționale în general, pînă ce ne vor veni în ajutor forțele proletariatului european, care există, care se maturizează, care n-au putut să termine atît de ușor cu dușmanul lor cum am făcut-o noi, fiindcă ar fi cea mai greșită iluzie și cea mai mare greșeală să uităm că revoluției ruse i-a fost ușor să înceapă, dar îi este greu să facă pași mai departe. Acest lucru era inevitabil, deoarece nouă ne-a fost dat să începem cu cel mai putred și mai înapoiat regim politic. Revoluția europeană trebuie să înceapă cu burghezia, ea are de-a face cu un dușman incomparabil mai serios și în condiții incomparabil mai grele. Pentru revoluția europeană începutul va fi incomparabil mai greu. Noi vedem că ei îi este incomparabil mai greu să facă prima breșă în orînduirea care o apasă. Îi va fi mult mai ușor să urce a doua și a treia treaptă a ei. Și nici nu poate fi altfel atîta timp cît există actualul raport de forțe între clasele revoluționare și cele reacționare pe arena internațională. Aceasta e cotitura decisivă pe care o scapă permanent din vedere aceia care, în considerațiile lor asupra situației actuale — neobișnuit de grea — a revoluției, nu privesc lucrurile din punct de vedere istoric, ci dintr-un punct de vedere impus de sentimentele și de indignarea lor. Și experiența istoriei ne arată că întotdeauna, în toate revoluțiile — în decursul unei perioade în care revoluția trecea printr-o cotitură și o trecere bruscă de la victorii rapide la o perioadă de înfrîngeri grele —, a început o perioadă de frazeologie pseudorevoluționară, care a pricinuit întotdeauna un mare prejudiciu desfășurării revoluției. Și iată, tovarăși, numai atunci cînd ne vom impune obligația de a ține seama de cotitura care ne-a aruncat de la victorii rapide, ușoare și depline la înfrîngeri grele, numai atunci vom fi în stare să apreciem just tactica noastră. Această problemă nespus de grea și de complicată care este un

rezultat al punctului de cotitură ce s-a ivit în dezvoltarea actuală a revoluției, de la victorii ușoare înăuntru la înfrângeri neobișnuit de grele în afară, și punctul de cotitură care a apărut în întreaga revoluție internațională, de la perioada de activitate propagandistică și agitatorică a revoluției ruse, în condiții când imperialismul se afla în expectativă, la acțiunile ofensive ale imperialismului împotriva Puterii sovietice — pune în fața întregii mișcări internaționale vest-europene o problemă deosebit de grea și de acută. Dacă nu vom pierde din vedere acest moment istoric, va trebui să ne dăm seama cum s-a format principala sferă de interese a Rusiei în problema actualiei păci extrem de apăsătoare, care este calificată drept o pace rușinoasă.

În polemica mea cu cei ce negau necesitatea de a accepta această pace, nu o dată mi s-a întâmplat să aud spunându-se că punctul de vedere în favoarea semnării păcii nu exprimă altceva decît interesele maselor țărănești oboșite, ale soldaților declasați etc. etc. Și întotdeauna, auzind asemenea afirmații și referiri, m-am mirat cum de scapă din vedere tovarășii aspectul de clasă al dezvoltării naționale. Acești oameni caută cu tot dinadinsul explicații proprii, ca și cum partidul proletariatului, luând puterea, n-ar fi avut dinainte în vedere că numai o alianță a proletariatului cu țărănimia săracă, adică cu majoritatea țăranilor din Rusia, că numai o asemenea alianță poate în această țară să treacă puterea în mâinile unui guvern revoluționar al Sovietelor — adică al majorității, al adevăratei majorități a poporului —, că fără această alianță orice încercare de a instaura puterea, mai ales în momentele de grea cotitură ale istoriei, nu are nici un sens. Ca și cum am putea ocoli acum acest adevăr, admis de noi toți, și ne-am putea mulțumi cu referiri pline de dispreț la starea de oboșală a țăranilor și a soldaților declasați. În ce privește starea de oboșală a țărănimii și a soldaților declasați, trebuie să spunem că țara va fi gata să opună rezistență, că țărănimia săracă poate opune rezistență numai în măsura în care este în stare să-și angajeze forțele în luptă.

Cînd am luat puterea, în octombrie, era clar că evenimentele evoluează inevitabil în această direcție, că cotitura spre bolșevism făcută de Soviete înseamnă o cotitură în întreaga țară, că venirea bolșevismului la putere este inevitabilă. Cînd, conștienți de acest lucru, am hotărît, în octombrie, să luăm puterea, noi ne spuneam absolut limpede și răspicat, nouă înșine și întregului popor, că este vorba de trecerea puterii în mîinile proletariatului și ale țărănimii sărace, că proletariatul este sigur că țărănimea îl va sprijini, și în ce anume îl va sprijini asta o știți și dumneavoastră : în lupta lui activă pentru pace, în hotărîrea lui de a duce mai departe lupta împotriva marelui capital financiar. În această privință nu ne înșelăm, și oricine rămîne cît de cît în cadrul forțelor de clasă și al relațiilor de clasă nu poate să facă abstracție de adevărul neîndoielnic că nu putem cere unei țări de mici țărani, care a făcut atît de mult pentru revoluția europeană, ca și pentru cea internațională, să ducă lupta în aceste condiții grele, extrem de grele, cînd proletariatul vest-european este, fără îndoială, gata să ne vină în ajutor, așa cum a dovedit-o prin fapte, prin greve etc., dar cînd acest ajutor pe care urma să-l primim a întîrziat, fără îndoială. Iată de ce spun eu că asemenea referiri la oboseala maselor țărănești etc. se explică pur și simplu prin lipsa de argumente și prin completa neputință a celor ce recurg la aceste argumente, prin totala lor incapacitate de a cuprinde toate relațiile de clasă în ansamblul lor, în adevăratele lor proporții : acelea ale revoluției proletariatului și țărănimii, considerată în masa ei ; numai atunci cînd la fiecare cotitură bruscă a istoriei ținem seama de raportul dintre clase în ansamblu, dintre toate clasele, și nu alegem exemple izolate și cazuri izolate, numai atunci simțim că ne sprijinim ferm pe analiza unor fapte autentice. Îmi dau perfect de bine seama că burghezia rusă ne împinge acum spre un război revoluționar într-un moment cînd pentru noi el este absolut imposibil. Așa cer interesele de clasă ale burgheziei.

Cînd ei nu fac altceva decît să strige : „e o pace rușinoasă !“, fără să spună măcar o vorbă din care să se vadă

cine a adus armata în această situație, eu îmi dau perfect de bine seama că prin glasul lor vorbește burghezia și cei de la „Delo Naroda“, vorbesc menșevicii lui Țereteli, adepții lui Cernov și acoliții lor (a p l a u z e), îmi dau perfect de bine seama că burghezia este aceea care face tapaj pe tema declanșării unui război revoluționar. Asta o cer interesele ei de clasă, dorința ei ca Puterea sovietică să facă un pas greșit. Acest lucru este explicabil la niște oameni care, pe de o parte, umplu coloanele ziarelor lor cu mîzgăleala lor contrarevoluționară... (V o c i : „Au fost interzise toate“.) Încă nu toate, din păcate, dar o să le interzicem pe toate. (A p l a u z e.) Aș vrea să văd și eu un proletariat care ar permite contrarevoluționarilor, partizanilor burgheziei și celor ce duc o politică de conciliere cu ea să continue a folosi monopolul bogățiilor pentru a ameți poporul cu opiul lor burghez. Un asemenea proletariat n-a existat niciodată. (A p l a u z e.)

Înțeleg foarte bine de ce din paginile unor astfel de publicații se ridică un val de urlete, vaiete și vociferări împotriva păcii rușinoase. Îmi dau foarte bine seama că pentru acest război revoluționar se pronunță oameni care în același timp, de la cadeți și pînă la socialiștii-revoluționari de dreapta, îi întîmpină cu bucurie pe germani în ofensiva lor și exclamă pe un ton triumfător : iată germanii, și-i lasă pe ofițerii lor să se plimbe cu epoleți pe umeri în localitățile invadate de imperialismul german. Da, nu mă miră de loc că asemenea burghezi și asemenea conciliatori pledează pentru un război revoluționar. Ei vor ca Puterea sovietică să cadă în cursă. Și-au dat arama pe față acești burghezi și acești conciliatori. Noi i-am văzut și îi vedem în carne și oase, noi știm că în Ucraina cei de teapa domnului Vinnicenکو nu sînt altceva decît niște Kerenski ucraineni, niște Cernovi ucraineni și Țereteli ucraineni. Acești domni, acești Kerenski, Cernovi și Țereteli ucraineni, au ascuns poporului pacea pe care au încheiat-o cu imperialiștii germani, iar acum, cu ajutorul baionetelor germane, încearcă să răstoarne Puterea sovietică în Ucraina. Iată ce au făcut acești burghezi și acești conciliatori și cei ce gîndesc la fel cu ei. (A p l a u z e.) Iată ce au făcut acești burghezi

și conciliatori ucraineni — al căror exemplu îl avem în fața noastră —, care au ascuns și continuă să ascundă poporului tratatele lor secrete și care cu ajutorul baionetelor germane merg împotriva Puterii sovietice. Iată ce vrea burghezia rusă, iată încotro împing, în mod conștient sau inconștient, acoliții burgheziei Puterea sovietică: ei știu că acum ea n-ar putea în nici un caz să se măsoare, într-un război imperialist, cu un imperialism puternic. Iată de ce numai în această situație internațională, numai în această conjunctură generală de clasă vom înțelege cât de amar și greșesc aceia care, asemenea partidului socialiștilor-revoluționari de stînga, s-au lăsat antrenați de o teorie care în mod obișnuit își face apariția în momentele grele din istoria tuturor revoluțiilor și care constă pe jumătate din desperare și pe jumătate din frazeologie, o teorie care, în loc să ne îndemne să privim lucid realitatea și să apreciem din punctul de vedere al forțelor de clasă sarcinile revoluției față de dușmanii dinăuntru și din afară, ne cere să rezolvăm sub presiunea sentimentului, și numai din punctul de vedere al sentimentului, o problemă serioasă și extrem de dificilă. Această pace este nespus de grea și de rușinoasă. În declarațiile și cuvîntările mele am calificat-o și eu de mai multe ori drept o pace în genul celei de la Tilsit, care i-a fost impusă de cuceritorul Napoleon poporului prusian și poporului german după o serie de înfrîngeri grele. Da, această pace reprezintă o grea înfrîngere și ea umilește Puterea sovietică, dar dacă dv., pornind de la acest deznodămînt și mărginindu-vă la el, apelați la sentiment, căutați să stîrniți indignare și încercați să rezolvați astfel această mare problemă istorică, ajungeți în situația ridicolă și jalnică în care s-a aflat cîndva întregul partid al socialiștilor-revoluționari (a p l a u z e), cînd în 1907, într-o situație care în anumite privințe era întrucîtva asemănătoare, a făcut și el apel la sentimentul de revoluționar, cînd după înfrîngerea extrem de grea suferită de revoluția noastră în anii 1906 și 1907 Stolîpin ne-a impus legile cu privire la Duma a treia — care însemnau condiții de activitate extrem de grele și de rușinoase într-una dintre cele mai mîrșave instituții reprezentative —, cînd

partidul nostru, după oarecare șovăieli (în rîndurile sale s-au manifestat, cu acest prilej, mai multe șovăieli decît acum), a rezolvat această problemă în sensul că nu avem dreptul să ne lăsăm conduși de sentiment, că, oricît de mare ar fi indignarea și revolta noastră împotriva rușinoasei Dume a treia, trebuie să recunoaștem totuși că aici nu e vorba de ceva întîmplător, ci de o necesitate istorică a luptei de clasă în dezvoltare, care n-a mai avut suficiente forțe ca să meargă mai departe și care și le va aduna chiar și în aceste condiții rușinoase ce ne-au fost impuse. S-a văzut că noi aveam dreptate. Cei ce au încercat să antreneze și pe alții prin frazeologia lor revoluționară, să-i înflăcăreze vorbindu-le de dreptate, întrucît ea exprima un sentiment cu totul legitim, au primit o lecție pe care n-o s-o uite nici un revoluționar care gîndește și judecă.

Revoluțiile nu se desfășoară atît de lin încît să ne asigure o ascensiune rapidă și ușoară. N-a existat nici o mare revoluție, fie ea și pe scară națională, care să nu fi trecut printr-o grea perioadă de înfrîngeri, și într-o problemă atît de serioasă ca aceea a mișcărilor de mase, a revoluțiilor în plină desfășurare nu este permisă atitudinea aceluia care declară că un revoluționar nu se poate împăca cu o pace rușinoasă și umilitoare; nu e de ajuns să debitezi aici fraze agitatorice, să ne copleșești cu reproșuri în legătură cu această pace; acesta este un adevăr elementar al revoluției, care e îndeobște cunoscut, și el exprimă o cunoscută experiență a tuturor revoluțiilor. Experiența noastră datează din 1905, și dacă sîntem bogați în ceva, dacă există ceva care a făcut ca clasa muncitoare rusă și țărănimea săracă rusă să-și asume rolul, nespus de greu și de mare cinste, de a începe revoluția socialistă internațională, este tocmai faptul că poporul rus a reușit, mulțumită unui concurs special de împrejurări istorice, să facă la începutul secolului al XX-lea două mari revoluții; apoi, din experiența acestor revoluții trebuie să învățăm, trebuie să înțelegem că numai ținînd seama de raportul schimbat al legăturii de clasă între un stat și altul se poate stabili în mod vădit că acum nu sîntem în stare să facem față unui

război ; trebuie să ținem seama de acest lucru și să ne spunem : oricare ar fi răgazul, oricât de șubredă și de efemeră, oricât de grea și de umilitoare ar fi pacea obținută, ea e preferabilă unui război, deoarece dacă maselor populare posibilitatea să mai răsuflă puțin, deoarece dacă posibilitatea de a îndrepta ceea ce a făcut burghezia, care acum vociferează pretutindeni unde poate, mai ales sub protecția germanilor în regiunile ocupate. (A p l a u z e.)

Burghezia susține în gura mare că bolșevicii au descompus armata, că nu mai există armată și că vinovați de această situație sînt bolșevicii ; dar să aruncăm o privire în trecut, tovarăși, să vedem în primul rînd cum s-a desfășurat revoluția noastră. Oare dumneavoastră nu știți că în armata noastră dezertările și descompunerea au început cu mult înainte de revoluție, încă din 1916, că oricine a văzut cum arăta armata trebuie să recunoască acest lucru ? Și ce a făcut burghezia noastră pentru a nu se ajunge la o asemenea situație ? Nu este oare limpede că singura șansă de a ne izbăvi de imperialiști a fost atunci în mîna ei, că această șansă s-a ivit în lunile martie și aprilie, cînd organizațiile sovietice puteau să ia puterea printr-un simplu gest de amenințare împotriva burgheziei, și că, dacă atunci Sovietele ar fi luat puterea, dacă intelectualitatea burgheză și mic-burgheză, împreună cu socialiștii-revoluționari și menșevicii, în loc să-l ajute pe Kerenski să înșele poporul, să tănuiască tratatele secrete și să ducă armata la ofensivă, ar fi venit atunci în ajutorul armatei, aprovizionînd-o cu armament și cu alimente și ar fi silit burghezia să ajute patria cu concursul întregii intelectualități, nu patria afaceriștilor, nu patria tratatelor care ajută la exterminarea poporului (a p l a u z e), dacă Sovietele, silind burghezia să ajute patria oamenilor muncii, a muncitorilor, ar fi ajutat armata, care era dezbrăcată, desculță și flămîndă, — numai în acest caz am fi obținut, poate, o perioadă de zece luni, care ar fi fost suficientă pentru a da posibilitate armatei să răsuflă și pentru a-i da un sprijin unanim, pentru ca ea, fără să se retragă măcar cu un pas de pe front, să propună o pace democratică generală și să rupă tratatele secrete, dar

să se mențină pe front, să nu dea nici cu un pas înapoi. Iată care erau șansele de a obține o pace pe care o ofereau și o aprobau muncitorii și țărani. Aceasta este o tactică de apărare a patriei, dar nu a unei patrii a Romanovilor, Kerenskilor și Cernovilor, nu a unei patrii a tratatelor secrete, a unei patrii a burgheziei venale, ci a unei patrii a maselor muncitoare. De aici se vede cine a făcut ca trecerea de la război la revoluție și de la revoluția rusă la socialismul internațional să se desfășoare în condițiile unor încercări atît de grele. Iată de ce o propunere ca aceea de a declanșa un război revoluționar sună ca o vorbă goală, cînd știm că n-avem armată, cînd știm că a fost imposibil să ținem în loc armata, și cunoscătorii în materie nu puteau să nu vadă că decretul nostru de demobilizare nu este ceva născocit, ci este rezultatul unei necesități evidente, al simplei imposibilități de a ține în loc armata. Armata nu mai putea să fie ținută în loc. Și a avut dreptate acel ofițer, care nu era bolșevic, și care a spus încă înainte de Revoluția din Octombrie că armata nu poate să lupte și nu va lupta ⁴⁰. Iată la ce au dus lunile de tocmeală cu burghezia și toate pledoariile în legătură cu necesitatea de a continua războiul; oricît de nobile ar fi fost sentimentele care dictau o asemenea poziție unui număr mare sau mic de revoluționari, pledoariile lor s-au dovedit a fi o simplă frazeologie revoluționară, care deschidea drum liber tentativelor de agresiune ale imperialismului internațional pentru ca el să ne jefuiască încă pe atît și chiar mai mult decît a reușit s-o facă după ce noi am comis greșeala, tactică sau diplomatică, de a ne codi să semnăm tratatul de la Brest-Litovsk. Cînd spuneam adversarilor semnării păcii: dacă am obține un răgaz mai de lungă durată, ați înțelege că interesele însănătoșirii armatei, interesele maselor muncitoare sînt mai presus de orice și că în numele acestor interese trebuie să încheiem pace, — ei susțineau că nu poate fi vorba de nici un răgaz.

Dar revoluția noastră s-a deosebit de toate cele dinaintea ei tocmai prin aceea că a stîrnit în mase o puternică dorință de muncă constructivă și de activitate creatoare, cînd în satele cele mai îndepărtate masele

muncitoare, care erau umilite, împilate și asuprite de țari, de moșieri și de burghezie, se ridică la luptă ; și această perioadă a revoluției se încheie abia acum, când la sate are loc o revoluție care făurește o viață nouă. Și pentru a obține acest răgaz, oricât de scurt și de neînsemnat ar fi el, sîntem datori — dacă punem interesele maselor muncitoare mai presus de interesele bătaioșilor burghezi care agită săbiile și ne îndeamnă la luptă —, am fost datori să semnăm acest tratat. Iată ce ne învață revoluția. Ea ne învață că, atunci când comitem greșeli diplomatice, când credem că muncitorii germani ne vor veni mîine în ajutor, când sperăm că Liebknecht are să învingă acum (și noi știm că el, într-un fel sau altul, va fi învingător, acest lucru este inevitabil în dezvoltarea mișcării muncitorești (a p l a u z e)), înseamnă că, dacă ne lăsăm antrenati de sentimente, lozincile revoluționare ale mișcării socialiste, al cărei drum este atît de anevoios, se transformă în frazeologie. Și nici un reprezentant al oamenilor muncii, nici un muncitor cinstit nu va da înapoi în fața oricăror sacrificii, fie ele oricât de mari, când va fi vorba să dea ajutor mișcării socialiste din Germania, pentru că în tot acest timp cît s-a aflat pe front el a învățat să facă deosebire între imperialiștii germani și soldații chinuiți de disciplina germană, care în cea mai mare parte simpatizează cu noi. Iată de ce spun eu că în mod practic revoluția rusă a îndreptat greșeala noastră, a îndreptat-o prin acest răgaz. După toate probabilitățile, el va fi de foarte scurtă durată, dar fapt este că avem posibilitatea să obținem un răgaz, fie el și de scurtă durată, pentru ca armata, care este istovită și înfometată, să se pătrundă de conștiința că a căpătat posibilitatea să mai răsufle puțin. Pentru noi este limpede că perioada vechilor războaie imperialiste a luat sfîrșit și că sîntem amenințați de izbucnirea unor noi războaie, care ar aduce cu ele noi grozăvii ; dar perioade de războaie de acest fel au existat în multe epoci ale istoriei, și ele au căpătat către sfîrșitul lor forme deosebit de acute. Și este necesar ca acest lucru să fie înțeles nu numai la mitingurile de la Petrograd și de la Moscova ; trebuie ca el să fie înțeles și de zecile de milioane de oameni de la sate, ca cei

mai luminați dintre sătenii care s-au întors de pe front și care au trecut prin toate grozăviile războiului să facă în așa fel ca acest lucru să fie înțeles de toți și ca marea masă a țăranilor și muncitorilor să se convingă de necesitatea unui front revoluționar și să spună că noi am procedat just.

Ni se spune că am trădat Ucraina și Finlanda — o, ce rușine ! Dar s-a creat o asemenea situație că sîntem izolați de Finlanda, cu care am încheiat mai de mult — înainte de revoluție — un tratat tacit, iar acum unul formal⁵⁰. Ni se spune că cedăm Ucraina, pe care Cernov, Kerenski și Tereteli vor s-o nimicească ; ni se spune : trădătorilor, voi ați trădat Ucraina ! La acestea eu răspund : tovarăși, am văzut destule lucruri în istoria revoluției, ca să nu pot fi tulburat de privirile și de țipetele dușmănoase ale unor oameni care se lasă stăpîniți de sentimente și nu sînt în stare să judece. Am să vă dau un exemplu simplu. Închipuți-vă că doi prieteni merg împreună noaptea și deodată sînt atacați de zece oameni. Dacă acești nemernici îl capturează pe unul dintre ei, ce-i rămîne celuilalt de făcut ? Să-i sară în ajutor nu poate ; dacă o ia la fugă, este el un trădător ? * Și acum închipuți-vă că nu este vorba de persoane sau de domenii în care se rezolvă probleme legate de un sentiment nemijlocit, ci că se întîlnesc cinci armate de cîte o sută de mii de oameni, care încercuiesc o armată cu un efectiv de două sute de mii de oameni, și că o altă armată trebuie să vină în ajutorul acesteia. Dar dacă această armată știe că are să cadă cu siguranță în cursă, trebuie să se retragă ; ea nu poate să nu se retragă, chiar dacă pentru acoperirea retragerii ar trebui să semneze o pace rușinoasă, odioasă — calificați-o cum vreți —, dar care totuși trebuie semnată. Nu trebuie să ne lăsăm călăuziți de sentimentul unui duelgiu care scoate spada și spune : trebuie să mor pentru că sînt silit să semnez o pace umilitoare. Noi știm însă cu toții că, orice hotărîre veți lua, armată nu avem, și nici un fel de gesturi nu ne vor scuti de necesitatea de a ne retrage

* În stenogramă s-a strecurat, probabil, o greșeală ; trebuie citit : „să nu-i sară în ajutor nu poate ; dacă o ia la fugă, nu e el un trădător ?” (vezi volumul de față, p. 34). — *Note red.*

și de a câștiga timp pentru ca armata să poată răsufli puțin, și oricine privește realitatea în față și nu se amăgește singur cu fraze revoluționare va fi de acord cu această concluzie. Oricine privește realitatea în față și nu se amăgește cu vorbe goale și arogante, trebuie să știe acest lucru.

Și, dacă știm acest lucru, datoria noastră revoluționară este să semnăm și un tratat greu, extrem de greu, și impus cu forța, fiindcă astfel vom dobândi o situație mai bună pentru noi cât și pentru aliații noștri. Am pierdut noi oare prin faptul că am semnat, la 3 martie, tratatul de pace? Oricine vrea să privească lucrurile din punctul de vedere al relațiilor de masă, și nu din acela al unui nobil duelgiu, va înțelege că într-un moment ca acesta, când n-avem armată sau avem doar o rămășiță de armată îmbolnăvită, a accepta un război și a spune că el e un război revoluționar înseamnă a te înșela singur, înseamnă a înșela în mod cu totul nepermis poporul. Datoria noastră e să-i spunem poporului adevărul; da, condițiile păcii sînt foarte grele, Ucraina și Finlanda se prăpădesc, dar noi trebuie să acceptăm această pace, și întreaga Rusie muncitoare conștientă o va accepta, pentru că ea cunoaște adevărul crud, știe ce înseamnă războiul, știe că a miza totul pe o carte, în speranța că va izbucni de îndată o revoluție în Germania, înseamnă a te amăgi singur. Semnînd pacea, noi am obținut ceea ce prietenii noștri finlandezi au obținut de la noi; un răgaz, un ajutor, și nu am fost duși la pieire.

Cunosc cazuri în istoria popoarelor cînd a fost încheiată o pace cu mult mai tîlhărească, care lăsa la discreția învingătorului popoare cu o puternică vitalitate. Să comparăm această pace a noastră cu pacea de la Tilsit; pacea de la Tilsit a fost impusă Prusiei și Germaniei de un cuceritor victorios. Această pace era atît de grea, încît, potrivit prevederilor ei, nu numai că au fost ocupate toate capitalele tuturor statelor germane, iar prusienii au fost împinși pînă la Tilsit, ceea ce e ca și cum noi am fi împinși pînă la Omsk sau pînă la Tomsk. Dar nu numai atît: nenorocirea cea mai mare a fost că Napoleon a obligat popoarele învinse să-i pună la dispoziție

trupe auxiliare pentru războaiele sale, și când, cu toate acestea, situația a evoluat în așa fel că popoarele germane au trebuit să țină piept presiunii cuceritorului, când perioadei de războaie revoluționare duse de Franța i-a urmat o perioadă de războaie imperialiste, de cucerire, a ieșit limpede la iveală ceea ce nu vor să înțeleagă niște oameni care, lăsându-se antrenați de frazeologie, prezintă semnarea păcii drept o prăbușire. O asemenea mentalitate este lesne de înțeles din punctul de vedere al unui nobil duelgiu, dar nu din acela al muncitorului și al țăranului. Acesta din urmă a trecut prin școala grea a războiului și a învățat să judece. Au existat încercări și mai grele, din care au reușit să iasă și popoare mai înapoiate. S-a întâmplat să fie încheiată o pace și mai grea, și anume de către germani, într-o perioadă când nu aveau armată sau când armata lor era bolnavă, așa cum este astăzi armata noastră. Ei au încheiat o pace extrem de grea cu Napoleon. Și această pace n-a însemnat prăbușirea Germaniei; dimpotrivă, ea a fost un punct de cotitură, care a asigurat apărarea națională și a provocat un nou avânt. Și noi ne aflăm în preajma unui asemenea punct de cotitură și trecem prin condiții similare. Trebuie să privim adevărul în față și să ne debarasăm de frazeologie și declamație. Trebuie să spunem că, dacă este nevoie, trebuie încheiată pacea. Războiul de eliberare, războiul de clasă, războiul popular va lua locul războiului de tip napoleonian. Sistemul războaielor napoleoniene se va schimba, pacea va lua locul războiului, războiul va lua locul păcii și totul arată că din fiecare nouă pace apăsătoare a rezultat întotdeauna o și mai largă pregătire de război. Cel mai apăsător dintre tratatele de pace, cel de la Tilsit, a intrat în istorie ca punct de cotitură într-o perioadă când în rîndurile poporului german a început o cotitură, când el s-a retras pînă la Tilsit, pînă la granițele Rusiei, dar în realitate a căutat să cîștige timp, a așteptat pînă când situația internațională care un timp oarecare i-a dat posibilitate lui Napoleon — care era un tîlhar tot atît de mare cum sînt astăzi Hohenzollern și Hindenburg — să triumfe, pînă când această situație s-a schimbat, pînă când conștiința poporului german, care era istovit de deceniile

de războaie napoleoniene și de înfrîngeri, s-a însănătoșit, pînă cînd el s-a trezit la o viață nouă. Iată ce ne învață istoria, iată de ce orice desperare și orice frazeologie este o crimă, iată de ce oricine va spune : da, vechile războaie imperialiste iau sfîrșit. Cotitura istorică a început.

Începînd din octombrie, revoluția noastră a mers din triumf în triumf, dar acum au venit îndelungate vremuri grele ; nu știm cît de mult o să țină ele, dar știm că reprezintă o lungă și grea perioadă de înfrîngeri și retrageri, fiindcă așa se prezintă raportul de forțe, fiindcă prin retragerea operată de noi vom da poporului un răgaz. Să facem în așa fel ca fiecare muncitor și fiecare țaran să înțeleagă adevărul că vom avea de-a face cu noi războaie ale rechinilor imperialiști împotriva poarelor asuprite, cînd muncitorul și țaranul își vor da seama că trebuie să ne ridicăm să apărăm patria, pentru că, începînd din octombrie, noi am devenit defensiști. Începînd de la 25 octombrie, noi am spus deschis că sîntem pentru apărarea patriei, pentru că a noastră este această patrie, din care am alungat pe alde Kerenski și Cernov, pentru că am anulat tratatele secrete, am luat măsuri represive împotriva burgheziei, deocamdată încă nu așa cum se cuvine, dar o să învățăm să facem treaba asta mai bine.

Tovarăși, mai există încă o deosebire, și mai importantă, între situația poporului rus, care a avut de suferit înfrîngeri extrem de grele din partea cuceritorilor germani, și situația poporului german ; e o deosebire foarte mare, despre care e cazul să vorbim, deși am amintit pe scurt despre ea în partea de la început a cuvîntării mele. Tovarăși, atunci cînd, în urmă cu o sută de ani și ceva, poporul german s-a aflat într-o perioadă de grele războaie de cucerire, într-o perioadă în care a fost nevoit să se retragă și să semneze o pace rușinoasă după alta, înainte ca el să se trezească, situația era de așa natură că el nu era decît un popor slab și înapoiat, și nimic mai mult. Împotriva lui erau nu numai forța și puterea militară a cuceritorului Napoleon, împotriva lui era o țară superioară Germaniei din punct de vedere revoluționar și politic, superioară sub toate aspectele, o țară care se

ridicase la un nivel mult mai înalt decît celelalte, o țară care își spusese ultimul cuvînt. Ea se afla la un nivel cu mult mai înalt decît acest popor, care lîncezea sub călcîul imperialiștilor și moșierilor. Și acest popor, care, repet, nu era decît un popor slab și înapoiat, a știut să învețe din lecțiile amare și să se ridice. Noi sîntem într-o situație mai bună : noi nu sîntem un popor despre care să se poată spune că nu e decît un popor slab și înapoiat ; noi sîntem poporul care a știut — nu datorită unor merite deosebite sau unei predestinări istorice, ci datorită unui concurs special de împrejurări istorice — să-și asume glorioasa misiune de a ridica steagul revoluției socialiste internaționale. (A p l a u z e.)

Știu foarte bine, tovarăși, și în repetate rînduri am spus fără nici un înconjur că acest steag se află în mîini slabe și că muncitorii unei țări dintre cele mai înapoiate nu vor reuși să-l păstreze atîta timp cît nu le vor veni în ajutor muncitorii din toate țările înaintate. Transformările socialiste pe care le-am înfăptuit noi sînt în mare măsură imperfecte, slabe și incomplete ; ele vor servi drept indicație pentru muncitorii înaintați din Europa occidentală, care-și vor spune : „Rușii n-au început cum se cuvine treaba de care au trebuit să se apuce“, dar important este că, în comparație cu poporul german, despre poporul nostru nu se poate spune doar că este slab și înapoiat, ci că este un popor care a ridicat steagul revoluției. Dacă burghezia din orice țară umple toate coloanele publicațiilor ei cu calomnii la adresa bolșevicilor, dacă în această privință glasurile presei imperialiștilor din Franța, Anglia, Germania etc. se unesc într-un singur cor pentru a poneгри pe bolșevici, apoi nu există nici o țară în care să se poată convoca o adunare de muncitori și la care numele reprezentanților puterii noastre socialiste și lozincile ei să provoace explozii de indignare. (O v o c e : „Minciună !“) Nu, nu e o minciună, ci un adevăr, și oricine a fost, în ultimele luni, în Germania, în Austria, în Elveția sau în America vă va spune că ceea ce vă spun eu nu e o minciună, ci un adevăr, că numele și lozincile reprezentanților Puterii sovietice din Rusia sînt întîmpinate cu un entuziasm imens de către muncitori, că, în pofida

tuturor minciunilor debitate de burghezie, în Germania, Franța etc. masele muncitorești au înțeles că, oricât de slabi am fi noi, ceea ce se face aici, în Rusia, este și cauza lor. Da, poporul nostru trebuie să poarte pe umerii săi povara extrem de grea pe care și-a luat-o, dar un popor care a știut să făurească Puterea sovietică nu poate să piară. Și eu repet : nici un socialist conștient, nici un muncitor care reflectă asupra istoriei revoluției nu poate să conteste că Puterea sovietică, cu toate deficiențele ei — pe care eu le cunosc cât se poate de bine și le apreciez cum se cuvine —, este cel mai înalt tip de stat, este o continuare directă a Comunei din Paris. Ea s-a ridicat cu o treaptă mai sus decît celelalte revoluții europene, și de aceea noi nu ne aflăm în condiții atît de grele ca acelea în care s-a aflat poporul german cu o sută de ani în urmă. Să aștepte o schimbare în raportul de forțe dintre tâlhari, să profite de conflictul ivit între ei și să satisfacă pretențiile unor tâlhari ca Napoleon și Alexandru I sau ca reprezentanții monarhiei engleze — iată ce le mai rămăsese atunci ca unică șansă unor oameni apăsăți de șerbie, și cu toate acestea poporul german n-a fost adus la pieire de pacea de la Tilsit. Noi însă, cum am spus, ne aflăm în condiții mai bune, pentru că avem un puternic aliat în toate țările vest-europene ; acest aliat e proletariatul socialist internațional, care e cu noi, orice ar spune adversarii noștri. (A p l a u z e.) Acestui aliat, bineînțeles, nu-i este ușor să-și ridice glasul, după cum nu ne-a fost nici nouă ușor pînă la sfîrșitul lunii februarie 1917. Acest aliat trăiește în ilegalitate, în regimul de închisoare militară în care au fost transformate toate țările imperialiste ; dar el ne cunoaște și înțelege cauza noastră ; lui îi este greu să ne vină în ajutor, și de aceea trupele sovietice au nevoie de mult timp și de multă răbdare și vor trebui să treacă prin grele încercări pînă ce va sosi acel moment ; vom căuta să folosim orice șansă, fie ea cît de mică, pentru a cîștiga timp, fiindcă timpul lucrează pentru noi. Opera noastră se consolidează, forțele imperialiștilor slăbesc, și, oricare ar fi încercările și înfrîngerile de pe urma

acestei păci „tilsiene“, noi trecem la o tactică de retragere ; repet încă o dată : nu începe îndoială că atît proletariatul conștient, cît și țărani conștienți sînt alături de noi, iar noi vom ști nu numai să înaintăm eroic, dar și să ne retragem eroic, și vom aștepta pînă ce proletariatul socialist internațional ne va veni în ajutor și vom începe o a doua revoluție socialistă, de astă dată pe scară mondială. (A p l a u z e).

3

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
 LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA RATIFICAREA
 TRATATULUI DE PACE
 15 MARTIE

Tovarăși, dacă aș vrea să găsesc o confirmare a celor spuse de mine în prima mea cuvîntare cu privire la caracterul războiului revoluționar ce ni se propune, apoi cea mai bună și mai concretă confirmare mi-ar oferi-o raportul făcut de reprezentantul socialiștilor-revoluționari de stînga ⁵¹ și cred că cel mai nimerit lucru este să citez după stenogramă cuvîntarea lui; vom vedea astfel ce argumente aduc ei în sprijinul tezelor lor. (Citește din stenogramă.)

Am să vă dau o mostră de argumentele pe care se sprijină ei. S-a vorbit aici de o adunare de plasă ⁵². Cei cărora adunarea de față li se pare a fi o adunare de plasă n-au decît să recurgă la asemenea argumente, dar este limpede că unii oameni repetă aici cuvintele noastre, însă nu sînt în stare să le pătrundă înțelesul. Ei repetă ceea ce i-au învățat bolșevicii pe socialiștii-revoluționari de stînga pe vremea cînd aceștia se mai aflau încă laolaltă cu socialiștii-revoluționari de dreapta, și, cînd vorbesc ei, se vede că au învățat pe de rost ceea ce spuneam noi, dar n-au înțeles pe ce se întemeiau spusele noastre și acum le repetă întocmai. Țereteli și Cernov erau defensiști, dar acum noi sîntem defensiști, noi sîntem „trădători“. Acoliiții burgheziei vorbesc aici de o adunare de plasă — și ei fac cu ochiul cînd spun așa ceva —, dar orice muncitor înțelege foarte bine țelurile defensismului de care erau călăuziți Țereteli și Cernov, precum și motivele care ne determină pe noi să fim defensiști.

Dacă noi am fi sprijinit pe capitaliștii ruși care voiau să obțină Dardanelele, Armenia și Galiția, așa cum scria în tratatul secret, atunci s-ar fi putut vorbi de un defensism în spiritul lui Cernov și al lui Țereteli, și acest defensism s-a acoperit pe atunci de rușine, în timp ce defensismul pe care-l promovăm noi acum e onorabil. (Aplauze.)

Și când, alături de asemenea argumente, în stenograma cuvîntării lui Kamkov dau de două ori peste aceeași afirmație că bolșevicii sînt niște vechili ai imperialismului german (aplauze în rîndurile celor de dreapta) — ceea ce e o expresie destul de tare —, sînt foarte bucuroși că toți aceia care au promovat politica lui Kerenski subliniază acest lucru prin aplauze. (Aplauze.) Și se înțelege, tovarăși, că nu am să ridic obiecții împotriva unor expresii tari. Niciodată n-am să ridic obiecții împotriva lor. Dar pentru a folosi asemenea expresii trebuie să ai dreptul s-o faci, și acest drept ți-l conferă concordanța dintre vorbe și fapte. Iată o mică condiție, pe care mulți intelectuali nu pun prea mare preț, dar pe care muncitorii și țărani au sesizat-o atît la adunările de plasă, care li se par unora atît de meschine, cît și în organizațiile sovietice, și la ei vorba e în concordanță cu fapta. Însă noi știm perfect de bine că ei, socialiștii-revoluționari de stînga, au făcut parte din același partid cu socialiștii-revoluționari de dreapta pînă în octombrie, adică într-o vreme cînd aceștia participau la împărțirea privilegiilor, cînd erau vechili, fiindcă li se promisese un portofoliu ministerial cu condiția de a păstra tăcere în privința tuturor tratatelor secrete. (Aplauze.) În nici un caz însă nu poți să-i califici drept vechili ai imperialismului pe niște oameni care i-au declarat război prin fapte, care au rupt tratatele, acceptînd riscul legat de o asemenea măsură, și au recurs la tergiversarea tratatelor de la Brest, deși știau că asta ar putea să ducă țara la pieire, au suportat o ofensivă militară, au suferit o serie de înfrîngerii nemaipomenite și n-au ascuns poporului absolut nimic.

Martov a vrut să ne încredințeze aici că n-a citit tratatul. Să-l creadă cine o vrea. Noi știm că oamenii ăștia

obişnuiesc să citească multe ziare, dar tratatul — spun ei — nu l-au citit. (Aplauze.) Asta s-o creadă cine o vrea. Eu însă vă spun că dacă partidul socialiștilor-revoluționari știe prea bine că noi dăm înapoi în fața mijloacelor de violență, pe care chiar noi le-am denunțat fără rezerve, că facem acest lucru în mod conștient și spunem deschis că în momentul de față nu putem să luptăm, ci trebuie să cedăm — și istoria cunoaște o serie de tratate din cele mai rușinoase și o serie de războaie —, când drept răspuns la cele arătate de noi acești oameni ne gratifică cu epitetul de „vechili“, apoi asemenea cuvinte tari îi demască pe ei; și, atunci când afirmă că își declină orice răspundere, ce fac ei? Nu e ipocrizie să-ți declini orice răspundere și în același timp să rămâi mai departe în guvern? Eu susțin că, atunci când ei spun că își declină orice răspundere, ei nu și-o declină, categoric nu, și degeaba își închipuie ei că aici au de-a face cu o adunare de plasă. Nu, aici se află cele mai bune și mai cinstite elemente din rîndul maselor muncitoare. (Aplauze.) Aici nu e un parlament burghez, în care o dată pe an sau o dată la doi ani sînt aleși niște oameni care să ocupe locuri în bănci și să încaseze diurne. Aici sînt oameni trimiși din toată țara, care mîine vor fi iarăși în localitățile lor și vor arăta că, dacă voturile partidului socialiștilor-revoluționari de stînga se topesc pe zi ce trece, asta se întîmplă pe bună dreptate, fiindcă acest partid, care se comportă astfel, este și în rîndurile țărănimii o bășică de săpun, cum s-a dovedit a fi și în rîndurile clasei muncitoare. (Aplauze, voci: „Așa e!“.)

În continuare am să vă citez încă un pasaj din cuvîntarea lui Kamkov, ca să vă arăt ce atitudine adoptă în această chestiune orice reprezentant al maselor muncitoare și exploatate. „Dacă tovarășul Lenin a afirmat ieri aici că tovarășii Țereteli, Cernov și alții au descompus armata, să nu avem noi curajul să spunem că și noi împreună cu Lenin am descompus armata?“. A nimerit cu oiștea în gard! (Aplauze). A auzit și el că noi am fost defetiști și și-a adus aminte de acest lucru după ce noi am încetat să mai fim defetiști. Prea tîrziu și-a adus

aminte. Au învățat o vorbă pe de rost și s-au apucat să facă zarvă revoluționară, dar nu sînt în stare să judece cum stau lucrurile. (A p l a u z e.) Eu afirm că, din o mie de adunări de plasă în care s-a consolidat Puterea sovietică, în mai mult de nouă sute se vor găsi oameni care să-i spună partidului socialistilor-revoluționari de stînga că nu merită nici o încredere. Ei vor spune: ia te uită, noi am descompus armata și acum trebuie să ne aducem aminte de acest lucru. Dar cum am descompus noi armata? Noi am fost defetiști pe vremea țarului, dar pe vremea lui Țereteli și a lui Cernov n-am mai fost defetiști. Noi am publicat în „Pravda“ — sub titlul „De ce mă duc la Petrograd“ — un apel pe care Krîlenko, pe atunci încă prigonit, l-a răspîndit în rîndurile armatei. În acest apel el spunea: „Noi nu vă chemăm la rebeliune“. Asta nu era o acțiune de descompunere a armatei. Armata au descompus-o cei care prezentau acest război drept un mare război.

Armata au descompus-o Țereteli și Cernov, pentru că ei se adresau poporului cu vorbe frumoase, de felul acelor pe care s-au obișnuit să le vînture în fața lui diverși socialiști-revoluționari de stînga. Vorbele cîntăresc puțin, dar poporul rus s-a obișnuit, la adunările de plasă, să chibzuiască atent și să ia lucrurile în serios. Dar dacă lui îi spuneau că vor pace și că discută condițiile războiului imperialist, atunci vă întreb: dar cum rămîne cu tratatele secrete și cu ofensiva din iunie? Iată prin ce au descompus ei armata. Dacă i se vorbea poporului despre lupta împotriva imperialiștilor, despre apărarea patriei, el se întreba: dar sînt oare undeva lași de guler capitaliști? Iată cu ce descompuneau ei armata și iată de ce am spus eu, și nimeni nu m-a contrazis, că armata ar fi fost salvată dacă noi am fi luat puterea în martie și aprilie și dacă exploataorii, în loc să manîfeste o ură turbată împotriva noastră pentru că-i supunem unor măsuri de presiune — și această ură a lor este cu totul firească —, ar fi căutat să pună interesele patriei celor ce muncesc și sînt exploatați mai presus de interesele patriei lui Kerenski, de tratatele secrete ale lui Reabușinski și de planurile în legătura cu Armenia, Galiția și Dardanelele; atunci

am fi fost salvați ; în loc de toate acestea însă, începînd de la marea revoluție rusă, și mai cu seamă din martie, cînd a apărut apelul echivoc către popoarele din toate țările⁵³, guvernul care a publicat acest apel și care îndemna la răsturnarea bancherilor din toate țările a avut grijă să împartă cu bancherii veniturile și privilegiile, și asta a descompus armata și de aceea ea n-a mai putut să reziste. (A p l a u z e.)

Și eu afirm că noi, începînd cu acest apel al lui Krîlenko, care n-a fost primul⁵⁴ și de care eu îmi amintesc pentru că mi s-a întipărit în mod deosebit în minte, n-am căutat să descompunem armata, ci i-am spus : țineți frontul ; cu cît o să luați mai repede puterea, cu atît o să vă fie mai ușor s-o păstrați, și a susține acum că noi sîntem împotriva războiului civil și sîntem pentru insurecție înseamnă a te preta la o treabă nedemnă și a te îndeletnici cu o odioasă pălăvrăgeală. Cînd toate astea vor ajunge la sate și cînd acolo soldații care au văzut războiul altfel de cum l-au văzut intelectualii și care știu că e atît de ușor să agiți o sabie de carton vor spune că ei, care erau desculți, dezbrăcați și istoviți de suferințe, au fost ajutați, în momentul critic, prin aceea că au fost mînați la ofensivă, o să li se spună : nu-i nimic, n-o să fie armată, dar o să fie insurecție. A mîna poporul împotriva unei armate regulate, înzestrate cu o tehnică superioară, este o crimă, și asta am spus-o noi ca socialiști, iar războiul ne-a învățat multe, ne-a arătat nu numai că oamenii au avut de suferit, dar și că victoria este de partea aceluia care posedă cea mai înaltă tehnică, cea mai bună organizare și disciplină și cele mai perfecționate mașini ; asta ne-a învățat războiul și e foarte bine că ne-a învățat. Trebuie să înțelegem odată că fără mașini și fără disciplină nu se poate trăi în societatea modernă : ori îți însușești cea mai înaltă tehnică, ori vei fi strivit. Anii de chinuitoare suferințe i-au învățat, desigur, pe țărani ce este războiul. Și dacă i se va năzări cuiva să se ducă să-și țină discursurile lui la adunările de plasă, dacă partidul socialiștilor-revoluționari de stînga o să meargă acolo, o să primească pedeapsa atît de binemeritată. (A p l a u z e.)

Încă un exemplu, încă un citat din cuvîntarea lui Kamkov. (Citește.)

Uneori este uimitor de ușor să pui întrebări; numai că v-aș aminti de o zicală cam nepoliticoasă și grosolană, dar, n-ai ce-i face, din cîntec nu poți scoate nici un cuvînt: un prost aruncă o piatră în baltă și zece înțelepți se căznesc s-o scoată. (Aplauze, rumoare.)

Tovarăși, în acest citat pe care vi l-am citit aici sînt invitat să răspund la întrebarea: cît o să dureze acest răgaz, o săptămînă, două sau mai mult? Eu afirm că dacă la o adunare de plasă sau într-o fabrică s-ar apuca cineva, în numele unui partid serios, să pună în fața poporului o asemenea întrebare, va fi luat în derîdere și silit s-o șteargă din loc, pentru că la orice adunare de plasă oamenii vor înțelege că nu poți pune întrebări despre ceea ce nu se poate ști. Lucrul acesta îl va înțelege orice muncitor și orice țăran. (Aplauze.) Dacă vreți numaidecît să căpătați un răspuns, am să vă spun, bineînțeles, că orice socialist-revoluționar de stînga dintre aceia care scriu la ziare sau care vorbesc pe la mitinguri vă va explica de ce anume depinde acest termen: de momentul cînd va ataca Japonia, cu ce forțe va ataca și ce rezistență va întîmpina; de măsura în care germanii se vor împotmoli în Finlanda și în Ucraina; de momentul în care va începe o ofensivă pe toate fronturile și de felul cum se va desfășura; de felul cum va evolua conflictul intern din Austria și din Germania și de multe alte cauze. (Aplauze.)

De aceea, cînd la o adunare serioasă cineva pune, cu un aer sigur de sine, o întrebare ca aceasta: spuneți-mi cît o să dureze răgazul? — eu spun că astfel de oameni vor fi alungați din adunările muncitorilor și ale țăranilor de către cei ce înțeleg că, după trei ani de război atît de chinuitor, fiecare săptămînă de răgaz este o mare binefacere. (Aplauze.) Și eu afirm, oricît de mult ne-ar ocarî unii aici, că dacă mîine ar fi adunate toate aceste cuvinte de ocară cu care ne-au împroșcat socialiștii-revoluționari de dreapta, cei aproape de dreapta sau din preajma celor de dreapta, socialiștii-revoluționari de stînga, cadeții și menșevicii și dacă, adunîndu-le și tipărindu-le, s-ar strînge

sute de puduri, toate acestea ar cîntări pentru mine cît un fulg în comparație cu faptul că la noi, în fracțiunea bolșevică, nouă zecimi din reprezentanții ei au spus: noi știm ce e războiul, și acum, cînd am obținut acest scurt răgaz, vedem că el înseamnă un avantaj pentru însănătoșirea armatei noastre bolnave. Și, la fiecare adunare țărănească, nouă zecimi din țărani vor spune ceea ce știe oricine urmărește cu interes această chestiune, iar noi n-am respins nici o propunere practică și nu o respingem atunci cînd putem să ajutăm cu ceva.

Am căpătat posibilitatea de a avea un răgaz fie și numai pentru douăsprezece zile, și aceasta datorită unei politici care a mers împotriva frazeologiei revoluționare și a opiniei „publice”. Cînd Kamkov și socialiștii-revoluționari de stînga încep să cocheteze cu dv. și vă fac ochi dulci, pe de o parte ei vă fac vouă ochi dulci, iar pe de altă parte se adresează cadeților, spunîndu-le: nu uitați că sîntem cu sufletul alături de voi. (O voce din sală: „Minciună“.) Și cînd unul dintre reprezentanții socialiștilor-revoluționari, pare-mi-se nu dintre cei de stînga, ci de extrema stîngă, un maximalist, a vorbit despre frazeologie, el a spus că frazeologie este tot ce se referă la onoare. (O voce: „Așa e“.) E și firesc ca din lagărul celor de dreapta să se strige „așa e”; acest strigăt îmi este mai plăcut decît strigătul „minciună”, deși nici acesta din urmă nu mă impresionează de loc. Aș mai înțelege așa ceva dacă i-aș fi acuzat de frazeologie fără să aduc un argument clar și precis, dar eu am prezentat două exemple, pe care nu le-am scos din închiuire, ci din istoria vie.

Amintiți-vă dacă nu cumva reprezentanții socialiștilor-revoluționari s-au aflat într-o situație identică atunci cînd, în 1907, au dat iscălitură lui Stolîpin că vor servi cu credință și devotament monarhului Nicolaie al II-lea? Sper că în lungii ani de revoluție am învățat și eu cîte ceva, și, atunci cînd sînt acuzat de trădare, eu spun: trebuie mai întîi să știi să te orientezi în mersul istoriei. Dacă am vrut să imprimăm o cotitură istoriei și s-a constatat că am făcut noi o cotitură, iar istoria nu, atunci

puteți să ne tăiați capul. Istoria n-o convingi cu discursuri, și ea va arăta că noi am avut dreptate, că noi am dus organizațiile muncitorești la Marea Revoluție din Octombrie 1917, dar am putut să facem acest lucru numai datorită faptului că ne-am ridicat deasupra frazelor și am știut să privim în față faptele, să învățăm de la ele; și când acum, la 14—15 martie, a ieșit limpede la iveală că dacă am fi declanșat un război am fi ajutat imperialismul, am fi distrus complet transporturile și am fi pierdut Petrogradul, vedem că n-are rost să ne aruncăm vorbe unii altora și să agităm o sabie de carton. Dar când Kamkov se apropie de mine și mă întrebă: „cât o să dureze acest răgaz?“, la așa ceva nu se poate răspunde, deoarece n-a existat în mod obiectiv o situație internațională revoluționară. Reacțiunea nu poate dispune acum de un răgaz de lungă durată, pentru că pretutindeni situația obiectivă e revoluționară, pentru că pretutindeni masele muncitoare sînt cuprinse de indignare, se află la capătul răbdării, sînt extrem de istovite de pe urma războiului, acesta e un fapt indiscutabil. Peste acest fapt nu se poate trece, și de aceea am căutat să vă demonstrez că a fost o perioadă în care revoluția mergea înainte și noi mergeam în frunte, iar socialiștii-revoluționari de stînga se țineau după noi. (A p l a u z e.) Dar acum a venit o perioadă în care sîntem nevoiți să batem în retragere în fața unei forțe copleșitoare. Aceasta este o caracterizare absolut concretă. Nimeni nu va putea s-o conteste. O analiză istorică trebuie să confirme acest lucru. Firește, în ce privește adunarea de plasă, ne putem aștepta la atacuri din partea marxistului, cvasimarxistului nostru Martov; el ne va aduce acuzații în legătură cu interzicerea ziarelor; se va lăuda că ziarele asuprite și obișnuite au fost interzise pentru că ajută la răsturnarea Puterii sovietice; el se va deda la atacuri (a p l a u z e)... Aceste lucruri nu le va trece sub tăcere. Vi le va prezenta pe toate, dar ca să încerce să dea un răspuns la întrebarea cu caracter istoric, pusă de mine fără înconjur, dacă este sau nu adevărat că noi, începînd din octombrie, am mers în marș triumfal sau nu... (V o c i d i n r î n d u r i l e

celor de dreapta: „Nu“.) Voi spuneți că „nu“, dar toți aceștia vor spune că „da“. Vă întreb: dar putem noi acum să pornim o ofensivă în marș triumfal împotriva imperialismului internațional? Nu, nu putem, și toată lumea știe acest lucru. Dar când spunem în mod deschis acest lucru, în cuvinte simple și nemeșteșugite, pentru ca oamenii să învețe cum se face revoluția — căci revoluția e o știință plină de înțelepciune, grea și complicată —, pentru ca să învețe și muncitorii și țărani care fac revoluția, adversarii noștri încep să strige: lașilor, trădătorilor, ați lăsat să vă scape steagul din mână și acum căutați să scăpați cu vorbe goale, pretinzând că nu este așa. Trebuie spus că istoria revoluțiilor a văzut mulți revoluționari ai frazeologiei de felul acestora și praful și pulberea s-a ales din ei. (A p l a u z e.)

Un alt exemplu, tovarăși, pe care l-am dat eu a fost acela al Germaniei, al Germaniei strivite de Napoleon, al Germaniei care a văzut păci rușinoase alternând cu războaie. Sînt întreat dacă vom respecta multă vreme tratatele. Dacă un copil de trei ani mi-ar fi pus întrebarea:  i o să respectați tratatul sau nu? — curiozitatea lui mi s-ar fi părut simpatică  i naivă. Dar c nd asemenea întrebare e pusă de un om matur cum e Kamkov, care face parte din partidul socialistilor-revoluționari de stînga, știu că puțini muncitori  i țărani maturi vor crede că el face asta din naivitate  i cei mai mulți vor spune: „Nu fi ipocrit“. Fiindcă exemplul istoric pe care l-am dat aici ne vorbește c t se poate de limpede de războaiele de eliberare ale unor popoare care au rămas fără armată —  i asta s-a  nt mplat nu o dată —, ale unor popoare strivite pînă-într-at t că  i-au pierdut întregul teritoriu  i au pus la dispoziția cuceritorului corpuri de armată auxiliare pentru noi campanii de cucerire,  i asemenea fapte nu se pot șterge din istorie  i în nici un fel nu te poți descolorosi de ele. Iar atunci c nd socialistul-revoluționar de stînga Kamkov, ridic nd obiecții împotriva celor arătate de mine, a spus, aș  cum se vede din stenogramă: „dar în Spania au fost totuși războaie revoluționare“, el n-a făcut dec t să confirme spusele mele  i să se contrazică

singur. Tocmai Spania și Germania confirmă exemplul meu, care arată că este pueril să rezolvi problema perioadei istorice a războaielor de cucerire în funcție de faptul că „veți respecta sau nu tratatul, și că, atunci când îl veți călca și vă vor prinde...”, fiindcă istoria ne arată că orice tratat este determinat de o încetare temporară a luptei și de o schimbare a raportului de forțe, că au existat tratate de pace din care, după câteva zile, n-a mai rămas nimic și altele care după o lună au avut aceeași soartă; că au fost perioade de ani îndelungați în care Germania și Spania încheiau pace și după câteva luni o încălcau, și o încălcau de mai multe ori, și într-un șir de războaie popoarele învățau ce înseamnă să porți război. Când Napoleon a dus trupele germane ca să sugrume alte popoare, el le-a învățat cum trebuie dus un război revoluționar. Iată care a fost mersul istoriei.

De aceea spun eu, tovarăși, că sînt profund convins că hotărîrea adoptată de nouă zecimi din fracțiunea noastră bolșevică⁵⁵ va fi adoptată de nouă zecimi din toți muncitorii și țărani muncitori conștienți din Rusia. (A p l a u z e.)

Avem un mijloc de a verifica dacă am dreptate sau greșesc în ceea ce spun, căci veți merge în localitățile dv. și fiecare dintre dv. va prezenta un raport Sovietelor locale și peste tot se vor adopta hotărîri locale. În încheiere vă spun: nu vă lăsați provocați. (A p l a u z e.) Burghezia celor de teapa lui Vinnicenکو, burghezia Kerenskilor, Țetretelilor și Cernovilor ucrainieni știe ce face, știe de ce a jubilat la Pskov și, după aceea, mai zilele trecute, la Odesa. Ea a jubilat pentru că și-a dat perfect de bine seama cît de mare greșeală diplomatică a săvîrșit Puterea sovietică în aprecierea situației atunci cînd a încercat să ducă război cu o armată bolnavă, care o luase la fugă. Burghezia vrea să vă atragă în cursa războiului. Nu întotdeauna poți să înaintezi, uneori ești nevoit să te și retragi. Asta o știe orice soldat. Trebuie să înțelegeți că burghezia ne atrage și pe noi și pe voi în cursă. Trebuie să înțelegeți că întreaga burghezie, precum și toți acei

care, cu sau fără voia lor, sînt complicii ei ne întind această cursă. Veți și să suportați cele mai grele înfrîngeri, să păstrați cele mai anevoioase poziții și, retrăgîndu-vă, să cîștigați timp. Timpul lucrează pentru noi. Îmbuibați peste măsură, imperialiștii vor crăpa, iar în pîntecele imperialismului crește un nou gigant ; el crește mai încet decît am vrea noi, dar crește totuși și ne va veni în ajutor ; și cînd vom vedea că el dă prima lovitură, vom spune : s-a sfîrșit cu retragerea, începe epoca ofensivei mondiale și victoriei revoluției socialiste mondiale. (Aplauze furtunoase și prelungite.)

4

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA RATIFICAREA
TRATATULUI DE LA BREST

Congresul aprobă (ratifică) tratatul de pace încheiat de reprezentanții noștri la Brest-Litovsk în ziua de 3 martie 1918.

Congresul consideră că Comitetul Executiv Central și Consiliul Comisarilor Poporului au procedat just atunci când au hotărât să încheie această pace nespuse de grea și umilitoare, care a fost impusă prin forță, dat fiind că nu avem armată și că războiul a dus la o extremă sleire a forțelor poporului, pe care burghezia și intelectualitatea burgheză nu l-au sprijinit când a căzut în urgie, ci a căutat să-l folosească în interesul lor egoist de clasă.

Congresul consideră, totodată, că delegația de pace a procedat absolut just atunci când a refuzat să discute în amănunțime condițiile de pace puse de germani, întrucât aceste condiții ne-au fost impuse printr-un ultimatum vădit și prin violență fățișă.

Congresul pune în modul cel mai insistent în fața tuturor muncitorilor, soldaților și țăranilor, în fața tuturor maselor muncitoare și asupra cea mai importantă sarcină imediată și urgentă a momentului de față: aceea de a întări disciplina și autodisciplina oamenilor muncii, de a crea pretutindeni organizații trainice și bine încheiate, care să cuprindă, pe cât posibil, întreaga producție și întreaga repartiție a produselor, de a duce o

luptă necruțătoare împotriva haosului, a dezorganizării și a ruinei, care sînt o moștenire istoricește inevitabilă a unui război extrem de chinuitor, dar care constituie, în același timp, cea dintîi piedică în calea victoriei definitive a socialismului și a consolidării bazelor societății socialiste.

Acum, după Revoluția din Octombrie, după ce am răsturnat puterea politică a burgheziei din Rusia, după ce am denunțat și am publicat toate tratatele secrete imperialiste, după ce am anulat împrumuturile contractate în străinătate, după ce guvernul muncitorilor și țăranilor a propus tuturor popoarelor, fără excepție, o pace dreaptă, — Rusia, care s-a smuls din cleștele războiului imperialist, este în drept să declare că nu ia parte la jefuirea și sugrumarea altor țări.

De acum înainte Republica Sovietică Federativă Rusă, care condamnă în mod unanim războaiele de jaf, consideră că are dreptul și datoria de a apăra patria socialistă împotriva oricăror agresiuni, puse la cale de oricare dintre puterile imperialiste.

De aceea congresul consideră drept o datorie imperioasă a tuturor maselor muncitoare să-și încordeze toate forțele pentru a restabili și spori capacitatea de apărare a țării noastre, pentru a reface forța ei militară pe baza creării unei miliții socialiste și a instruirii generale a tuturor adolescenților și cetățenilor adulți de ambele sexe în vederea însușirii cunoștințelor militare și a pregătirii militare.

Congresul își exprimă convingerea nestrămutată că Puterea sovietică, care și-a îndeplinit cu fermitate toate îndatoririle ce decurg din solidaritatea internațională a muncitorilor din toate țările în lupta lor împotriva jugului capitalist, și pentru socialism, va face și pe viitor tot ce-i stă în putință pentru a sprijini mișcarea socialistă internațională, pentru a asigura și a accelera mersul înainte al omenirii spre eliberarea ei de sub jugul capi-

talului și din robia salariată, spre făurirea societății socialiste și stabilirea unei păci trainice, drepte între popoare.

Congresul este profund convins că nu mai e mult pînă la revoluția muncitorească internațională și că victoria deplină a proletariatului socialist este asigurată, cu toate că imperialiștii din toate țările nu se dau în lături de la cele mai bestiale mijloace de reprimare a mișcării socialiste.

Scris la 13 sau 14 martie 1918

PREFAȚĂ LA CULEGEREA „ÎMPOTRIVA CURENTULUI“

Majoritatea articolelor cuprinse în acest volum au fost publicate în „Soțial-Demokrat“, organul din străinătate (Organul Central al P.M.S.D.R.-bolșevic)⁵⁶, care de la sfârșitul anului 1914 și pînă la începutul anului 1917 a apărut în Elveția. Doar un singur articol mai mare, de revistă, a fost luat din „Kommunist“⁵⁷ (din care a apărut un singur număr, în 1915, în Elveția).

Pentru o justă înțelegere a legăturii dintre diferitele articole trebuie să se țină seama de ordinea cronologică a apariției lor în ziar.

Articolele se împart în două categorii principale. O parte este consacrată caracterizării războiului și a sarcinilor politice ce decurg din această caracterizare. În cealaltă parte se face o analiză a relațiilor existente înăuntrul partidului, a luptei dintre fracțiuni, care multă vreme li s-a părut unor miopi a fi un „haos“ sau un „conflict personal“, dar care în realitate a dus acum, după cum poate vedea oricine, la delimitarea adevăraților socialiști de lacheii burgheziei — de domnii Liberdani⁵⁸, Martovi & Co.

Se înțelege că prima parte sau prima categorie de articole are o însemnătate incomparabil mai mare. Aceste articole trebuie neapărat să le cunoască orice muncitor conștient care dorește să înțeleagă dezvoltarea ideilor revoluției socialiste internaționale și a primei sale victorii de la 25 octombrie 1917.

N. Lenin

*Scris între 19 și 26 martie 1918
Publicat în 1918, într-o culegere
editată de Sovietul de deputați
ai muncitorilor și soldaților
din Petrograd*

Se tipărește după textul culegerii

INTERVIU ACORDAT LUI A. RANSOME,
CORESPONDENTUL ZIARULUI „DAILY NEWS“ 59

Una dintre părțile cele mai slabe ale discursului lui Balfour o constituie declarația că japonezii vin în ajutorul rușilor ⁶⁰. *În ajutorul căror ruși anume?*

În Rusia există astăzi o singură putere, care prin natura ei este predestinată să ducă o luptă pe viață și pe moarte împotriva agresiunilor puse la cale de imperialismul internațional: aceasta este Puterea Sovietelor. Primul lucru pe care l-ar face rușii căroră intenționează să le dea „ajutor“ japonezii ar fi ca, de îndată ce se vor ivi zvonuri despre o apropiere a acestora, să ceară înlăturarea Puterii sovietice. În caz că japonezii vor înainta în interiorul Siberiei, aceiași „ruși“ pe care se pregătesc „să-i ajute“ japonezii vor cere înlăturarea Sovietelor în întreaga Siberie. Dar prin ce ar putea fi înlocuită Puterea sovietică?

Ea n-ar putea fi înlocuită decât printr-un guvern burghez. Dar în Rusia burghezia a dovedit destul de clar că nu poate să se mențină la putere decât cu ajutor din afară. Dacă un guvern burghez, sprijinindu-se pe ajutor din afară, s-ar menține la putere în Siberia, iar Puterea sovietică ar pierde Rusia răsăriteană, atunci și în Rusia apuseană Puterea sovietică ar fi slăbită în așa măsură, încât este îndoielnic că ea ar putea să se mențină multă vreme, iar succesorul ei ar fi un guvern burghez, care și aici ar avea, de asemenea, nevoie de ajutor din

afară. Statul care i-ar da acest ajutor n-ar fi, bineînțeles, Anglia. Este ușor de înțeles ce perspective ar deschide o asemenea posibilitate.

Confirm că am spus într-adevăr toate acestea în convorbirea mea cu Ransome și permit ca ele să fie publicate.

Lenin

Moscova, 23.III.1918

*Publicat pentru prima oară
în 1932 în limba rusă (în fotocopie)
și în limba engleză în cartea:
R. H. Bruce Lockhart, „Memoirs
of a british agent”, London*

*Se tipărește după textul
dactilografiat, însoțit
de mențiunea scrisă de V. I. Lenin*

VARIANTA ÎNȚIALĂ A ARTICOLULUI
„SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE“⁶¹

CAPITOLUL AL IV-LEA

...*

Acum această sarcină, care, firește, n-a fost încă dusă pînă la capăt și care niciodată nu va putea fi pe de-a-n-tregul epuizată, nu mai ocupă primul loc printre sarcinile Puterii sovietice. Ultimele congrese ale Sovietelor, și în special Congresul general al Sovietelor din Rusia, care a avut loc la Moscova, au arătat că majoritatea covârșitoare a claselor de oameni ai muncii a trecut în mod conștient și temeinic de partea Puterii sovietice, în general, și a partidului bolșevic, în special. Se înțelege de la sine că un guvern cît de cît democratic nu poate niciodată să lase cu totul la o parte sarcina de a convinge masele populare; dimpotrivă, ea va figura întotdeauna printre sarcinile importante ale conducerii. Dar ea trebuie să ocupe primul loc numai în cazul partidelor din opoziție sau al acelor care luptă pentru înfăptuirea unor idealuri de viitor. După ce bolșevicii au reușit încă din timpul țarismului, pe de o parte, și al guvernului Kerenski, pe de altă parte, să atragă de partea lor majoritatea elementelor active și conștiente ale maselor muncitoare, în fața partidului nostru s-a pus sarcina de a cuceri puterea și de a zdrobi împotrivirea opusă de exploataatori. În locul sarcinii de a convinge, s-a pus pe primul plan sarcina de a cuceri Rusia. De la sfîrșitul lunii octombrie 1917 și pînă prin februarie 1918, această sarcină de luptă sau militară s-a aflat pe primul plan,

* Inceputul stenogramei n-a fost gasit. — *Nota red.*

așa cum trebuie ea în mod firesc să se afle pe primul plan pentru orice partid politic care a obținut dominația în condițiile unei lupte ascutite și deosebit de înverșunate. Se înțelege de la sine că pentru partidul proletariatului sarcina de a zdrobi împotrivirea exploataților se pune într-un mod deosebit de acut, pentru că împotriva maselor muncitoare, care se situează de partea proletariatului, acționează aici, în strânsă unitate, reprezentanții claselor avute, care sînt înarmați atît prin puterea capitalului, cît și prin puterea pe care le-o dau cunoștințele lor și o îndelungată — ca să nu spunem seculară — rutină și deprindere de a conduce. Datorită condițiilor istorice speciale care s-au creat în Rusia sub influența învățămintelor încă neuitate ale revoluției din 1905 și a învățămintelor, mult mai grele și mai aspre, ale actualului război, bolșevicii au reușit să rezolve cu o ușurință destul de mare sarcina cuceririi puterii atît în capitală, cît și în principalele centre industriale ale țării. Dar în provincie, în localitățile depărtate de centru, și mai cu seamă în acele regiuni ale țării în care era concentrată, mai mult ca oriunde, o numeroasă populație relativ înapoiată, care se crampona cu toată tăria de tradițiile monarhiei și ale feudalismului, bunăoară în ținuturile locuite de cazaci, Puterea sovietică a trebuit să facă față unei împotriviri care îmbrăca forme militare și care abia acum, după ce s-au scurs mai bine de patru luni de la Revoluția din Octombrie, se apropie de sfîrșitul ei definitiv. În momentul de față, sarcina de a frînge și a înăbuși împotrivirea exploataților în Rusia este, în linii generale, rezolvată; Rusia a fost cucerită de bolșevici, în primul rînd pentru că — așa cum a recunoscut de curînd și Bogaevski, unul dintre fruntașii cei mai de seamă ai căzăcimii contra-revoluționare de la Don — majoritatea covîrșitoare a poporului, chiar și din rîndurile căzăcimii, a trecut în mod conștient, cu fermitate și hotărîre, de partea bolșevicilor. Dar condițiile speciale în care se află clasele avute, datorită situației lor economice, le dau în mod firesc posibilitatea nu numai să organizeze o rezistență pasivă (sabotaj), dar și să repete încercarea de a se opune

cu forța armată Puterii sovietice. De aceea sarcina de a reprima împotrivirea exploatatorilor nu poate fi socotită nici ea terminată. Dar, în orice caz, este evident că acum ea a fost deja rezolvată în linii generale și trece pe planul al doilea. Puterea sovietică nu-și va permite nici un moment să dea uitării această sarcină și în nici un caz nu se va lăsa abătută de la îndeplinirea ei prin fel de fel de epitete și declamații politice sau pretins socialiste. E bine să precizăm acest lucru, pentru că la noi atât menșevicii, cât și socialiștii-revoluționari de dreapta se comportă ca exponenții cei mai activi și, uneori, chiar cei mai insolenți ai contrarevoluției, ducînd împotriva Puterii sovietice o luptă mult mai dîrză decît aceea pe care și-au permis s-o ducă împotriva guvernelor reacționare și moșierești, ca unii ce-și fac socoteala că eticheta sau denumirea partidului lor constituie o pavăză destul de sigură pentru ei. Se înțelege că Puterea sovietică nu va da niciodată înapoi de la îndeplinirea sarcinii ei de a reprima împotrivirea exploatatorilor, oricare ar fi steagurile de partid sau epitetele bombastice și populare sub care ar încerca să se ascundă această împotrivire. Dar în momentul de față sarcina de a reprima această împotrivire este, în linii generale, îndeplinită și la ordinea zilei se pune acum conducerea statului.

Și tocmai această trecere — de la sarcina, aflată pe primul plan, de a convinge masele populare, de a cuceri puterea și a zdrobi prin forță armată împotrivirea exploatatorilor la sarcina, care se situează acum pe primul plan, de a conduce statul — constituie specificul principal al momentului actual. Greutatea pe care trebuie s-o biruie Puterea sovietică constă în mare măsură în a face ca atât conducătorii politici ai poporului, cât și toate elementele conștiente din rîndurile maselor muncitoare în general să-și dea bine seama care sînt particularitățile acestei treceri. Fiîndcă este de la sine înțeles că, în condițiile războiului civil, care pe alocuri nu s-a terminat încă, în condiții cînd mari pericole militare amenință Republica sovietică atât din apus, cât și din răsărit, și,

În sfârșit, în condițiile unei ruine economice fără precedent provocate de război, trecerea la sarcinile pașnice ale exercitării conducerii de către întreaga populație, fără deosebire de clasă, constituie o greutate imensă.

CAPITOLUL AL V-LEA

Sarcina de a conduce statul, care se află acum pe primul plan în fața Puterii sovietice, mai prezintă și o altă particularitate, și anume că acum este vorba, poate pentru prima oară în istoria contemporană a popoarelor civilizate, de o conducere în care importanța primordială o capătă economicul, iar nu politicul. În mod obișnuit, de cuvîntul „conducere” se leagă în primul rînd tocmai o activitate care este mai ales politică sau chiar pur politică. Or, înseși bazele, însăși esența Puterii sovietice, ca și esența trecerii de la societatea capitalistă la cea socialistă, constau în faptul că sarcinile politice ocupă un loc subordonat față de cele economice. Și acum, mai cu seamă după experiența practică a celor patru luni și ceva de existență a Puterii sovietice în Rusia, pentru noi trebuie să fie cît se poate de clar că sarcina de a conduce statul se reduce acum în primul rînd și înainte de toate la sarcina pur economică de a vindeca țara de rănile ce i-au fost pricinuite de război, de a reface forțele de producție, de a organiza evidența și controlul asupra producției și repartiției produselor, de a ridica productivitatea muncii; într-un cuvînt, ea se reduce la sarcina de a reorganiza economia.

Această sarcină, putem spune, se subdivide în două rubrici principale: 1) evidența și controlul — în formele cele mai largi, mai generale și mai universale — asupra producției și repartiției produselor și 2) ridicarea productivității muncii. Aceste sarcini pot fi rezolvate de orice colectivitate sau de orice stat care trece la socialism, însă cu condiția ca principalele premise economice, sociale, culturale și politice să fi fost create în măsură suficientă de capitalism. Fără o mare producție mecanizată, fără o rețea mai mult sau mai puțin dez-

voltată de căi ferate, comunicații poștale și telegrafice, fără o rețea mai mult sau mai puțin dezvoltată de instituții de învățământ public, nici una din aceste sarcini nu va putea, fără îndoială, să fie rezolvată în mod sistematic și pe scară națională. Rusia se află acum într-o situație când o serie întreagă de premise primordiale ale unei asemenea treceri există. Pe de altă parte, o serie întreagă de asemenea premise lipsesc în țara noastră, dar ele pot fi destul de ușor preluate din experiența practică a unor țări învecinate, mult mai înaintate, pe care istoria și relațiile internaționale le-au pus de multă vreme într-o strânsă legătură cu Rusia.

CAPITOLUL AL VI-LEA

Sarcina fundamentală a oricărei societăți care trece la organizarea socialistă constă în victoria clasei dominante — sau, mai bine-zis, care devine dominantă —, a proletariatului asupra burgheziei, așa cum am arătat mai înainte. Și în mare măsură această sarcină se pune acum în fața noastră într-un chip nou, cu totul altfel decât s-a pus în decursul numeroaselor decenii de experiență ale luptei duse de către proletariat împotriva burgheziei pe plan mondial. Prin victoria asupra burgheziei, acum, după cuceririle Revoluției din Octombrie și după succesele obținute în războiul civil, putem și trebuie să înțelegem un lucru cu mult mai important, deși cu mult mai pașnic ca formă, și anume că acum, după ce am obținut o victorie asupra burgheziei pe plan politic și am consolidat-o prin forța armelor, trebuie să obținem o asemenea victorie și în domeniul organizării economiei naționale, în domeniul organizării producției, în domeniul evidenței și controlului exercitat de întregul popor. Pentru burghezie, evidența și controlul producției erau o sarcină pe care ea o rezolva cu tot mai mult succes, pe măsură ce producția căpăta proporții mai mari, iar rețeaua instituțiilor economice de stat devenea mai deasă, cuprinzând zecile și sutele de milioane de oameni care formează populația unui mare stat modern. Această sar-

cină noi trebuie s-o rezolvăm acum într-un chip nou, bazându-ne pe situația dominantă a proletariatului, pe sprijinul pe care i-l acordă majoritatea maselor muncitoare și exploatate, folosind elementele de talent organizatoric și de cunoștințe tehnice care au fost acumulate de societatea anterioară și care, în proporție de nouă zecimi și, poate, chiar de 990/0, aparțin clasei care are o atitudine de împotrivire și de vrăjmășie față de revoluția socialistă.

CAPITOLUL AL VII-LEA

Imperialismul german, care ne înfățișează în momentul de față cele mai mari progrese nu numai sub aspectul forței și al tehnicii militare, dar și sub acela al marilor organizații industriale apărute în cadrul capitalismului, și-a manifestat, între altele, progresivitatea lui economică și prin aceea că a realizat înaintea altor state trecerea la munca obligatorie. Se înțelege că în condițiile societății capitaliste în general, și mai cu seamă în condițiile statelor monarhice care duc un război imperialist, munca obligatorie nu este altceva decît o temniță cu regim militar pentru muncitori, un nou mijloc de înrobire a maselor muncitoare și exploatate, un nou sistem de măsuri pentru înăbușirea oricărui protest din partea acestor mase. Cu toate acestea, însă, rămîne neîndoios că numai datorită premiselor economice care au fost create de marile capitalism a putut să fie pusă la ordinea zilei și înfăptuită o asemenea reformă. Și la noi acum, în condițiile create de nemaipomenita ruină economică de după război, printre primele măsuri trebuie să figureze, fără îndoială, și o reformă de acest fel. Dar se înțelege că, începînd să înfăptuiască obligativitatea muncii, Puterea sovietică, care trece de la organizarea capitalistă a societății la cea socialistă, trebuie să pornească dintr-un alt punct decît acela din care a pornit imperialismul german. Pentru capitaliștii și imperialiștii din Germania, obligativitatea muncii a însemnat înrobirea muncitorilor. Pentru muncitorii și țărani săraci din Rusia, ea trebuie

să însemne, în primul rînd și mai ales, atragerea claselor bogate și avute la prestarea de servicii în folosul societății. Obligativitatea muncii trebuie s-o înfăptuim începînd cu cei bogați.

Necesitatea adoptării unei asemenea măsuri reiese, în general vorbind, nu numai din faptul că Republica sovietică este o republică socialistă. Ea reiese și din faptul că tocmai clasele bogate și avute au fost acelea care, prin rezistența lor militară și pasivă (sabotaj), au provocat cele mai mari greutăți în opera de tămăduire a țării de rănilor ce i-au fost pricinuite de război, în opera de însănătoșire și dezvoltare a ei economică. De aceea evidența și controlul, care trebuie să figureze acum, pe primul plan al întregii conduceri de stat, trebuie să fie impuse în primul rînd reprezentanților claselor bogate și avute. Tocmai reprezentanții acestor clase au profitat de tributul pe care l-au strîns, în proporții deosebit de mari, de la oamenii muncii în cursul războiului, tocmai ei s-au folosit de acest tribut pentru a se sustrage de la îndeplinirea sarcinilor, obligatorii pentru fiecare cetățean, de a participa la vindecarea și la reînnoirea țării, tocmai ei au profitat de tributul pe care l-au stors pentru a se refugia într-un best * inaccesibil și a împiedica prin orice mijloace ca principiul socialist de organizare a societății să învingă principiul capitalist. Unul dintre mijloacele principale de care s-au servit clasele bogate și avute, în această luptă împotriva Puterii sovietice și a socialismului, l-a constituit faptul că ele dețineau însemnate rezerve de semne monetare. Bogăția claselor avute, în societatea capitalistă, consta în primul rînd în faptul că ele stăpîneau pămîntul și celelalte mijloace de producție: fabrici, uzine etc. Datorită sprijinului dat de muncitori și de imensa majoritate a țăranilor, Puterii sovietice nu i-a fost greu să desființeze dreptul pe care-l aveau moșierii și burghezia asupra acestei principale forme de bogăție a țării. Nu i-a fost greu să decreteze desființarea proprietății private asupra pămîntului. Nu i-a fost greu să naționalizeze cea mai mare parte din

* A se refugia în best înseamnă a se ascunde într-un loc care să-ți ofere o imunitate vremelnică. — *Nota trad.*

fabrici și uzine. Și nu încapе îndoială că naționalizarea celorlalte mari întreprinderi industriale și a mijloacelor de transport constituie o sarcină care va fi înfăptuită cu ușurință în viitorul cel mai apropiat.

Dar societatea capitalistă a creat și o altă formă de bogăție, a cărei lichidare nu este nici pe departe atît de ușoară pentru Puterea sovietică. Această formă de bogăție o constituie banii, sau, mai precis, semnele monetare. În timpul războiului, emisiunea de semne monetare a atins proporții deosebit de mari. Rusia a fost izolată, prin zidul operațiilor militare, de schimbul comercial cu o serie întreagă de țări care pînă atunci participaseră într-o măsură mai însemnată la importul și la exportul ei. Și acumularea de semne monetare în mîinile claselor bogate și avute, care participau aproape în totalitatea lor, sub formă directă și indirectă, la specula cu furniturile și comenzile militare la prețuri ridicate, această acumulare a unui mare număr de semne monetare este unul dintre mijloacele principale de acumulare a bogățiilor și de întărire a puterii claselor avute asupra oamenilor muncii. În momentul de față, situația economică a Rusiei și, după cît se pare, a oricăreia dintre țările capitaliste care au trecut printr-un război de trei ani se caracterizează prin aceea că în mîinile unei minorități relativ restrînse a burgheziei și a claselor avute sînt concentrate și ascunse uriașe rezerve de semne monetare, care au fost considerabil depreciate prin imensele emisiuni de bani de hîrtie, dar care reprezintă, totuși, și în momentul de față un certificat care le dă dreptul să perceapă un tribut de la populația muncitoare.

În perioada de trecere de la societatea capitalistă la cea socialistă ne este absolut imposibil să ne lipsim de semnele monetare sau să le înlocuim, într-un scurt interval de timp, cu altele noi. În fața Puterii sovietice se ridică acum o sarcină grea, dar care trebuie totuși rezolvată cu orice preț: anume aceea de a lupta împotriva rezistenței opuse de cei bogați, care ia forma păstrării și ascunderii certificatelor pe baza cărora ei percep un tribut de la oamenii muncii. Asemenea certificate sînt semnele monetare. Desigur, dacă altă dată aceste semne

monetare dădeau dreptul de a achiziționa, de a cumpăra mijloace de producție — ca, de exemplu, pământ, fabrici, uzine etc. —, astăzi importanța acestor semne monetare scade și chiar se reduce la zero. Aceasta pentru că în Rusia cumpărarea pământului a și devenit imposibilă după publicarea legii cu privire la socializarea pământului, iar cumpărarea fabricilor și uzinelor, ca și a unor mijloace de producție și de transport de proporții similare, a devenit aproape imposibilă datorită procesului de naționalizare și confiscare a tuturor întreprinderilor mari de acest fel, care se desfășoară cu toată rezezițiunea. Prin urmare, procurarea sumei de bani necesare pentru cumpărarea de mijloace de producție devine un lucru tot mai greu și aproape imposibil pentru reprezentanții burgheziei și ai claselor avute (inclusiv burghezia țărănească). Dar, apărându-și vechile sale privilegii și căutând cu orice preț să încetinească și să îngreueze cât mai mult transformarea socialistă a țării, burghezia păstrează și ascunde certificatele ei care îi dau dreptul să-și însușească o parte din averea socială, certificatele ei care îi dau posibilitatea să perceapă un tribut de la oamenii muncii, păstrează și ascunde semnele monetare pentru a-și asigura măcar unele șanse de a-și menține situația și de a redobânda vechile privilegii în cazul unor dificultăți sau crize cu caracter militar și comercial care se mai pot abate asupra Rusiei.

În ce privește însă obiectele de consum, se știe că burghezia și clasele avute beneficiază încă din plin de posibilitatea de a le achiziționa cu ajutorul sumelor de semne monetare acumulate prin speculă în timpul războiului, întrucât într-o țară ca Rusia, unde există un număr imens de mici țărani și de mici meșteșugari, sarcina de a asigura o normare justă și o repartitie justă a acestor obiecte de consum prezintă greutatea imense, iar în condițiile ruinei economice pricinuite de război ea a rămas pînă azi aproape nerezolvată. Și în felul acesta, pentru a realiza evidența și controlul asupra producției și repartitiei produselor, Puterea sovietică este nevoită să înceapă prin a duce o luptă organizată împotriva cla-

selor bogate și avute, care sustrag de la orice control de stat sume uriașe de semne monetare.

Se poate considera că astăzi, în Rusia, se află în circulație semne monetare în valoare de aproape 30 de miliarde de ruble. Din această sumă, probabil că cel puțin 20 de miliarde, sau poate că o cifră mult mai mare, constituie o rezervă care nu este de loc necesară pentru schimbul comercial și care este păstrată, ascunsă, dosită de către reprezentanții burgheziei și ai claselor avute, în scopuri egoiste personale sau de clasă.

Puterea sovietică va trebui să îmbine introducerea muncii obligatorii cu înregistrarea în primul rând a reprezentanților burgheziei și ai claselor avute, să ceară o declarație cu conținut adevărat asupra cantității de semne monetare deținute de fiecare, să ia o serie de măsuri pentru ca această cerință să nu rămână doar pe hârtie și, totodată, să chibzuiască asupra unor măsuri tranzitorii în vederea concentrării tuturor rezervelor de semne monetare la Banca de Stat sau la filialele ei. Fără asemenea măsuri, evidența și controlul asupra producției și reparației produselor nu vor putea fi duse la bun sfârșit.

CAPITOLUL AL VIII-LEA

Dar introducerea muncii obligatorii nu se poate limita la evidența și controlul asupra sumelor de semne monetare care se află concentrate în mâinile claselor avute. Puterea sovietică va trebui să aplice principiile muncii obligatorii și în ce privește activitatea nemijlocită a burgheziei și a claselor avute în domeniul conducerii întreprinderilor și al deservirii lor cu diverse munci auxiliare: de contabilitate, de birou, de evidență, tehnică, administrativă etc. Și în această privință sarcina Puterii sovietice trece acum, din domeniul luptei directe împotriva sabotajului, în acela al organizării muncii în noile condiții, deoarece, după victoriile pe care le-a raportat Puterea sovietică în războiul civil, începând cu octombrie și terminând cu februarie, formele pasive de rezistență, și anume sabotajul practicat de burghezie și de intelec-

tualii ei, au fost, în fond, înfrînte. Nu este întîmplător că în prezent asistăm la o cotitură extrem de largă — am putea spune cu caracter de masă — în starea de spirit și în atitudinea politică a celor din tabăra foștilor sabotori, adică a capitaliștilor și a intelectualilor burghezi. În toate domeniile vieții economice și politice ne aflăm acum în fața ofertelor de serviciu făcute Puterii sovietice de către un număr imens de intelectuali burghezi și reprezentanți ai economiei capitaliste. Și sarcina Puterii sovietice în momentul de față constă în a ști să folosească aceste servicii, care sînt absolut necesare pentru trecerea la socialism, mai ales într-o țară țărănească cum este Rusia, și care trebuie să fie acceptate, respectîndu-se întru totul supremația, conducerea și controlul Puterii sovietice asupra noilor ei ajutori și colaboratori, care au acționat de cele mai multe ori împotriva voinței lor și care nutreau speranța ascunsă de a contesta legalitatea Puterii sovietice.

Pentru a arăta cît de necesar este ca, tocmai pentru trecerea la socialism, Puterea sovietică să folosească serviciile intelectualității burgheze, ne vom permite să recurgem la o expresie care la prima vedere ar putea să pară paradoxală: socialismul trebuie să-l învățăm, în mare măsură, de la conducătorii de trusturi, de la cei mai buni organizatori ai capitalismului. Că această afirmație nu constituie un paradox, se poate lesne convinge oricine ia în considerație că tocmai marile fabrici, tocmai marea industrie mecanizată, care a făcut ca exploatarea oamenilor muncii să capete proporții nemaipomenite, tocmai ele sînt centrele de concentrare a acelei clase care singură a fost în stare să lichideze dominația capitalului și să înceapă trecerea la socialism. De aceea nu e de mirare că pentru rezolvarea sarcinilor practice ale socialismului, cînd la ordinea zilei figurează latura lui organizatorică, este neapărat necesar să atragem de partea noastră, pentru o colaborare cu Puterea sovietică, un mare număr de reprezentanți ai intelectualității burgheze, în special din rîndul acelor care au avut ca îndeletnicire practică organizarea mării producții în cadrul capitalismului, și în primul rînd organizarea sindi-

catelor *, cartelurilor și trusturilor. Pentru rezolvarea acestei sarcini, Puterea sovietică va trebui, desigur, să concentreze energia maselor largi de oameni ai muncii, să stimuleze inițiativa lor în toate domeniile economiei naționale, fiindcă Puterea sovietică nu va oferi niciodată așa-zișilor conducători de altădată ai industriei veche lor situație de șefi și exploataatori. Conducătorii de altădată ai industriei, șefii și exploataatorii de altădată trebuie să ocupe posturi de experți, de conducători, consultanți și consilieri tehnici. Trebuie să rezolvăm sarcina nouă și grea, dar și cu cele mai mari șanse de succes, sarcina de a îmbina întreaga experiență și toate cunoștințele acumulate de acești reprezentanți ai claselor exploatoare cu spiritul de inițiativă, energia și munca păturilor largi ale maselor muncitoare. Fiindcă numai printr-o asemenea îmbinare vom putea să creăm o punte care să ducă de la societatea veche, capitalistă, la societatea nouă, socialistă.

Dacă revoluția socialistă ar fi învins în mod simultan în lumea întreagă sau cel puțin într-o serie întreagă de țări înaintate, sarcina de a atrage în procesul noii organizări a producției pe cei mai buni tehnicieni specialiști din rîndurile conducătorilor vechiului capitalism ar fi fost extrem de ușurată. Atunci o țară înapoiată cum e Rusia n-ar fi trebuit să se gîndească cum să rezolve singură această sarcină, fiindcă în ajutorul nostru ar fi venit muncitorii înaintați din țările occidentale și ne-ar fi scutit de o mare parte din greutățile legate de cea mai grea dintre sarcinile perioadei de trecere la socialism, și anume de aceea care poartă denumirea de sarcină organizatorică. Acum, cînd totul arată că în Occident ofensiva revoluției socialiste și-a încetinit mersul și întîrzie, iar Rusia se vede nevoită să ia în grabă măsuri în vederea reorganizării ei — fie măcar pentru a-și salva populația de foamete, iar după aceea pentru a salva întreaga țară de o eventuală invazie militară —, noi trebuie să căutăm să obținem din țările înaintate nu ajutorul unei organizații socialiste și sprijinul muncitorilor, ci

* E vorba de sindicatele capitaliste. — *Nota trad.*

ajutorul burgheziei din aceste țări și al intelectualității capitaliste.

Și împrejurările sînt de așa natură, că noi putem să obținem acest ajutor, organizînd sprijinirea noastră de către intelectualitatea burgheză, care să ne ajute să rezolvăm noile probleme organizatorice ale Puterii sovietice. Acest sprijin poate fi obținut printr-o retribuire ridicată a muncii celor mai buni specialiști din fiecare ramură de cunoștințe, atît a celor din țară, cît și a celor aduși din străinătate. Desigur, dacă privim lucrurile din punctul de vedere al unei societăți socialiste deja dezvoltate, găsim că este cu totul nedrept și greșit ca niște reprezentanți ai intelectualității burgheze să primească pentru munca lor o retribuție incomparabil mai mare decît aceea care se acordă celor mai bune pături ale clasei muncitoare. Dar, în condițiile realității practice... *; pentru rezolvarea acestei sarcini urgente trebuie să recurgem neapărat la o asemenea retribuție (nedreaptă) a muncii specialiștilor burghezi pe baza unor norme mult mai ridicate. Dacă am admite, bunăoară, că pentru organizarea producției pe baze noi în Rusia, pentru ridicarea productivității muncii, pentru instruirea poporului nostru în așa fel ca el să știe să muncească în condiții mai bune, dacă am admite că trebuie să angajăm în acest scop, să zicem, două mii de specialiști de seamă din diferite domenii ale științei — specialiști ruși și, în număr și mai mare, străini, să zicem americani —, dacă ar trebui să le plătim 50 000 000 sau 100 000 000 de ruble pe an, atunci, din punctul de vedere al intereselor economiei naționale, și în general din punctul de vedere al trecerii de la metodele de producție învechite la altele noi, mai perfecționate, o asemenea cheltuială ar fi pe deplin justificată. Pentru a învăța cele mai bune metode și procedee de producție trebuie să dăm o asemenea sumă, și merită s-o dăm, și va trebui să facem acest lucru, pentru că o altă posibilitate de a obține o asemenea conducere n-ar putea fi creată decît printr-o victorie a revoluției socialiste în alte țări.

* Aici a fost omisă o parte din frază, care era notată neclar. — *Nota red.*

Folosirea muncii unor reprezentanți ai intelectualității burgheze și aplicarea indicațiilor călăuzitoare date de ei, împreună cu controlul necesar înfăptuit de către organizațiile democratice ale oamenilor muncii și de către Soviete, vor face, desigur, să apară o serie întregă de noi probleme, dar ele pot fi pe de-a-ntregul soluționate. Și, atunci când este vorba de soluționarea lor, noi nu ne putem lăsa împiedicați de nici un fel de greutate, fiindcă altă cale de organizare superioară a producției în situația actuală nu există pentru noi.

Voi merge și mai departe. Marele capitalism a creat niște sisteme de organizare a muncii care, în condițiile exploatării maselor populației, au constituit cea mai odioasă formă de înrobire a oamenilor muncii și cel mai odios mijloc folosit de minoritatea claselor avute pentru a stoarce din ei o cantitate suplimentară de muncă, de forță, de sânge și de nervi, dar care, în același timp, reprezintă ultimul cuvânt al organizării științifice a producției; ele trebuie să fie preluate de Republica Sovietică Socialistă, să fie prelucrate de ea în vederea înfăptuirii unei evidențe și a unui control al nostru asupra producției, pe de o parte, și apoi în vederea ridicării productivității muncii, pe de altă parte. Astfel, cunoscutul sistem Taylor, care a căpătat o largă răspândire în America, a devenit celebru tocmai pentru că reprezintă ultimul cuvânt al celei mai deșănțate exploatări capitaliste. Se înțelege atunci de ce acest sistem a fost întâmpinat cu atîta ură și indignare de către masele muncitoare. Dar în același timp nu trebuie să uităm nici un moment că sistemul Taylor cuprinde în sine un uriaș progres al științei, care analizează în mod sistematic procesul de producție și deschide calea spre o uriașă creștere a productivității muncii omenești. Cercetările științifice care au fost începute în America în legătură cu introducerea sistemului Taylor, și în special analiza mișcărilor, cum spun americanii, au furnizat un bogat material care permite instruirea populației muncitoare în așa fel ca ea să-și însușească metode de muncă, în general, și de organizare a muncii, în special, care sînt incomparabil mai înalte.

Elementul negativ în sistemul Taylor îl constituie faptul că el a fost aplicat în condițiile robiei capitaliste și a servit drept mijloc pentru a stoarce din muncitori, în condiții de retribuire neschimbate, o dublă și triplă cantitate de muncă, fără a ține cîtuși de puțin seama dacă muncitorii salariați pot da, fără prejudicii pentru organismul lor, această dublă sau triplă cantitate de muncă în cadrul aceluiași număr de ore de lucru. Republicii Sovietice Socialiste îi revine o sarcină care poate fi formulată pe scurt în felul următor : trebuie să introducem sistemul Taylor și ridicarea științifică americană a productivității muncii în întreaga Rusie, îmbinîndu-l cu o reducere a timpului de lucru, cu folosirea noilor metode de producție și de organizare a muncii, în așa fel ca să nu aducă nici un prejudiciu forței de muncă a populației muncitoare. Fiindcă o adoptare a sistemului Taylor, dacă va fi bine îndrumată de înșiși oamenii muncii și dacă ei se vor dovedi a fi destul de conștienți, va constitui cel mai sigur mijloc pentru o reducere continuă și în proporții considerabile a zilei de lucru obligatorii pentru întreaga populație muncitoare, va constitui cel mai sigur mijloc pentru ca, într-o perioadă de timp destul de scurtă, să realizăm o sarcină care poate fi exprimată cam în felul următor : 6 ore de muncă fizică pe zi pentru fiecare cetățean adult și 4 ore consacrate muncii de conducere a statului.

Pentru trecerea la un asemenea sistem va fi nevoie să ne însușim foarte multe deprinderi noi și să înființăm numeroase instituții organizatorice noi. Nu încapе îndoială că această trecere ne va pricinui destule greutăți și că abordarea unei asemenea sarcini va provoca chiar unele nedumeriri sau, poate, și împotrivire din partea unor părți din rîndurile oamenilor muncii înșiși. Dar putem fi siguri că elementele înaintate ale clasei muncitoare își vor da seama de necesitatea unei asemenea treceri și nu există nici o îndoială că terenul pentru pregătirea opiniei publice a oamenilor muncii în această direcție a fost creat de înseși condițiile teribilei dezorganizări a economiei naționale, care abia acum au ieșit la iveală atît la orașe, cît și la sate, cînd de pe front s-au

întors milioane de oameni cu totul străini de problemele economiei și care pentru prima oară își dau seama de întreaga ei dezorganizare pricinuită de război, și că trecerea, care a fost schițată de noi mai sus doar în chip aproximativ și în linii generale, va fi pusă ca o sarcină practică de către toate elementele conștiente ale claselor de oameni ai muncii care s-au situat astăzi de partea Puterii sovietice.

CAPITOLUL AL IX-LEA

O trecere economică cu acest caracter cere și din partea reprezentanților Puterii sovietice să procedeze la o schimbare corespunzătoare în funcțiile lor de conducere. Era absolut firesc ca, într-o vreme când pe primul plan se punea sarcina de a convinge majoritatea poporului sau de a cuceri puterea și a zdrobi împotrivirea exploataților, pe primul plan să fie trecuți în special conducătorii care erau și agitatori ai maselor, fiindcă Puterea sovietică este mai strâns legată de ele decât oricare dintre formele democratice ale puterii de pînă acum. Era absolut firesc ca, pentru a convinge majoritatea populației sau pentru a o atrage într-o luptă armată grea și dificilă împotriva exploataților, să fie nevoie în special de aptitudini agitatorice. Dimpotrivă, sarcinile care au fost schițate pe scurt de noi în cele de mai sus și care constau în instituirea unei evidențe și a unui control asupra producției și repartiției produselor pun de astă dată pe primul plan pe conducătorii și organizatorii dotați cu spirit practic. Potrivit cu aceasta, trebuie să se procedeze la o anumită reevaluare a cadrelor de conducere, la o anumită redistribuire a lor, în măsura în care este imposibilă o adaptare a lor la noile condiții și la noua sarcină. Este firesc ca pentru statul-major de conducători din perioada precedentă, care s-a adaptat mai cu seamă la necesitățile sarcinilor agitatorice, o asemenea trecere să fie cît se poate de grea. Și se înțelege că, din această cauză, o serie întreagă de greșeli au fost inevitabile. Și acum trebuie, cu orice preț, să facem în așa fel ca atît conducă-

torii, cît și masele de alegători sovietici, adică masele muncitoare și exploatate, să-și dea și ele seama de necesitatea schimbărilor la care mă refer.

În rîndul maselor muncitoare și exploatate sînt mult mai numeroase talentele și aptitudinile organizatorice decît cele agitatorice, pentru că toate condițiile vieții de muncă ale acestor clase le-au impus să aibă într-o măsură mult mai mare priceperea de a-și organiza munca în comun, evidența și controlul asupra producției și repartiției produselor. Și tot condițiile vechi de viață au contribuit într-o măsură mult mai mică la ridicarea din rîndul maselor a unor militanți cu talent de agitator sau de propagandist. Poate că tocmai de aceea ne este dat acum atît de des să vedem cum agitatori și propagandiști de profesie sau prin vocație trebuie să-și asume sarcini organizatorice, să se convingă la fiecare pas că sînt prea puțin potriviți pentru rezolvarea acestor sarcini, să-și dea seama de dezamăgirea și nemulțumirea muncitorilor și țăranilor. Nu rareori vedem cum în țara noastră clasele ostile unei reorganizări socialiste a societății și reprezentanții partidelor burgheze sau ai acelor care la noi își dau denumirea de partide socialiste, dar care în mod obișnuit servesc cu mult zel burghezia, cum sînt menșevicii și socialiștii-revoluționari de dreapta, își manifestă bucuria pe care le-o provoacă aceste greșeli și insuccese ale Puterii sovietice. În realitate însă, în măsura în care aceste greșeli erau istoricește inevitabile, este clar că deficiențele din acest domeniu nu sînt altceva decît manifestări ale bolii de creștere a societății noi, socialiste. Reprezentanții Puterii sovietice din toate colțurile Rusiei vor putea să se recalifice în așa fel, încît să pună pe practicianul agitator pe primul loc ce i se cuvine, și nu începe îndoială că ei vor ști să se recalifice fără multă dificultate. Dar pentru asta este nevoie de timp, și numai experiența practică a greșelilor comise va putea să creeze conștiința clară a necesității de a proceda la o schimbare, va fi în stare să promoveze o serie întregă sau chiar o pătură întregă de persoane capabile să rezolve noile sarcini. În rîndul muncitorilor și țăranilor sînt, desigur, mai multe talente organizatorice

decît crede sau își închipuie burghezia, dar realitatea este că, în condițiile economiei capitaliste, aceste talente n-au nici o posibilitate să se distingă, să se afirme, să-și cucească o situație.

Și, dimpotrivă, dacă ne vom da acum bine seama de necesitatea de a atrage pe scară largă noi talente organizatorice la munca de conducere a statului, dacă, călăuzindu-ne întocmai după principiile Puterii sovietice, vom promova în mod sistematic activiști cu experiență practică în acest domeniu, vom putea în scurtă vreme să facem în așa fel ca, pe baza principiilor dezvoltate de Puterea sovietică, aduse la cunoștința maselor și înfăptuite apoi de ele sub controlul membrilor instituțiilor sovietice, care reprezintă masa, să se ridice o nouă pătură de organizatori practici ai producției, să-și cucească o situație, să ocupe locul de conducere ce i se cuvine.

CAPITOLUL AL X-LEA

De la obligativitatea muncii cu aplicare la cei bogați, Puterea sovietică va trebui să treacă, sau, mai bine zis, va trebui în același timp să pună la ordinea zilei sarcina de a face ca respectivele principii să fie aplicate la majoritatea oamenilor muncii, a muncitorilor și țăranilor. Aici chestiunea introducerii muncii obligatorii prezintă un alt aspect. Ea cere să fie altfel abordată și pe primul plan să nu se pună ceea ce trebuie îndeplinit față de clasele bogate. Consider că nu este neapărat necesar să fie înregistrați toți reprezentanții poporului muncitor, pentru a putea urmări rezervele lor de semne monetare sau consumul lor, întrucît toate condițiile ei de viață îi impun imensei majorități a acestor categorii ale populației necesitatea de a munci și o pun în imposibilitate de a strînge ceva rezerve, sau îi permit să strîngă doar unele rezerve cu totul neînsemnate. De aceea sarcina de a introduce în acest domeniu obligativitatea muncii face loc sarcinii de a introduce disciplina și autodisciplina în muncă.

În societatea veche, capitalistă, disciplina oamenilor muncii era menținută de capital printr-o permanentă amenințare cu foamea. Și cum această amenințare se îmbina cu o muncă peste măsură de grea și cu conștiința pe care o aveau oamenii muncii că nu lucrează pentru ei înșiși, ci spre folosul altora, întreaga ambianță a muncii se transforma într-o luptă permanentă, dusă de imensa majoritate a oamenilor muncii împotriva conducătorilor producției. Pe acest teren a fost inevitabilă apariția unei asemenea mentalități, care făcea ca în rîndul oamenilor muncii opinia publică nu numai să nu condamne treaba prost făcută sau sustragerea de la muncă, dar chiar să vadă în toate acestea un protest inevitabil și legitim sau o modalitate de a se opune pretențiilor exagerate ale exploatatorului. Dacă acum presa burgheză și ciracii ei ne împuiază urechile cu anarhia care și-a făcut loc în rîndurile muncitorilor, cu dezmațul lor sau cu revendicările lor exagerate, caracterul răuvoitor al acestei critici este prea evident ca să ne oprim mai mult asupra lui. Este firesc ca într-o țară în care majoritatea populației a răbdut atît de mult de foame și a avut atît de mult de suferit ca populația Rusiei în ultimii trei ani, este firesc ca o serie întreagă de cazuri de totală deprimare și de destrămare a oricărei organizări să fie absolut inevitabile. A pretinde în acest caz să se opereze o trecere rapidă sau a spera să se obțină schimbări în această privință prin emiterea cîtorva decrete, este tot atît de absurd ca și cînd ai încerca prin simple apeluri să insufli optimism și capacitate de muncă unui om căruia i s-a dat o bătaie soră cu moartea. Numai Puterea sovietică, care e făurită de înșiși oamenii muncii și care caută să creeze o atmosferă tot mai sănătoasă în rîndul maselor muncitoare, va fi în stare să introducă schimbări radicale în această privință.

Printre unii reprezentanți ai Puterii sovietice și printre unii din adepții ei, de exemplu printre conducătorii înaintați ai sindicatelor, s-a și înrădăcinat temeinic ideea necesității de a elabora o serie de măsuri sistematice menite să ducă la o întărire a autodisciplinei în rîndurile oamenilor muncii. Nu încape îndoială că în condițiile

societății capitaliste în general, și mai cu seamă în condițiile speculei turbate și deșănțate provocate de război, în rîndurile clasei muncitoare și-a făcut loc un spirit de demoralizare, împotriva căruia va trebui să ducem o luptă serioasă. Și aceasta cu atît mai mult cu cît, datorită războiului, și componența detașamentelor de frunte ale clasei muncitoare s-a schimbat, și nici pe departe în sensul cel bun. De aceea crearea unei discipline în rîndurile oamenilor muncii, organizarea unui control asupra cuantumului muncii, asupra intensității ei, introducerea unor instanțe industriale speciale care să stabilească cuantumul muncii, să tragă la răspundere pentru fiecare încălcare premeditată a acestui cuantum, să influențeze în mod sistematic majoritatea în vederea ridicării acestui cuantum reprezintă măsuri care se pun astăzi la ordinea zilei ca o sarcină deosebit de actuală a Puterii sovietice.

Trebuie ca totodată, pe cît se poate, să ținem seama că în societatea burgheză unul dintre principalele instrumente de educație socială, și anume presa, nu și-a îndeplinit de loc sarcina ce-i revenea în domeniul de care ne ocupăm. Și astăzi încă presa noastră sovietică se află în mare măsură sub influența vechilor deprinderi și a vechilor tradiții ale societății burgheze. Aceasta se vede, între altele, din faptul că și ea continuă să acorde, ca și vechea presă burgheză, prea mult loc și prea multă atenție mărunțișurilor politice, chestiunilor de ordin personal ale conducerii politice, cu ajutorul cărora capitaliștii din toate țările căutau să abată atenția maselor populare de la problemele cu adevărat serioase, importante, esențiale ale vieții lor. Și în această privință mai avem de făcut față, aproape de la început, unei sarcini pentru a cărei rezolvare există toate premisele materiale, dar nu și conștiința necesității acestei sarcini și hotărîrea de a o rezolva. E vorba de sarcina de a transforma presa, dintr-un organ de relatare a noutăților politice ale zilei, cum este ea prin excelență, într-un serios organ de educare economică a maselor populației. Va trebui să facem — și vom face — ca această presă, care se află în serviciul maselor sovietice, să rezerve mai puțin loc chestiunilor privind personalul instituțiilor de conducere politică sau

măsurile politice de mîna a zecea, care constituie activitatea de fiecare zi, munca rutinieră a tuturor instituțiilor politice. Va trebui ca presa să pună pe primul plan problemele muncii, privite în mod nemijlocit sub aspectul lor practic. Ea trebuie să devină un organ al comunei de muncă, în sensul că va da publicității tocmai ceea ce conducătorii întreprinderilor capitaliste căutau să ascundă maselor. Pentru capitalist, organizarea internă a întreprinderii sale reprezenta un domeniu care, prin secretul comercial, era ascuns de ochii publicului și în care, s-ar zice, voia să fie stăpîn absolut și atotputernic, voia să fie la adăpost nu numai de orice critică sau de orice amestec străin, dar și de priviri străine. Pentru Puterea sovietică, dimpotrivă, tocmai organizarea muncii în diferitele întreprinderi mari și în diferitele comunități sătești constituie problema cea mai importantă, cea mai esențială și mai actuală a întregii vieți sociale. Primul și principalul nostru mijloc pentru ridicarea autodisciplinei oamenilor muncii și pentru părăsirea vechilor metode de lucru, care sînt cu totul improprii, sau a procedeelor de eschivare de la muncă din societatea capitalistă trebuie să fie o presă care să scoată la iveală lipsurile existente în viața economică a fiecărei comune de muncă, să le înfiereze fără cruțare, să dezvăluie fără nici o reticență toate plăgile vieții noastre economice și să facă astfel apel la opinia publică a oamenilor muncii ca să ajute la vindecarea acestor plăgi. Să conțină ziarele noastre de zece ori mai puțin (sau, și mai bine, de o sută de ori mai puțin) material consacrat așa-ziselor chestiuni actuale, dar să avem o presă răspîndită în sute de mii și milioane de exemplare, care să informeze întreaga populație asupra modului exemplar în care este organizată treaba în puținele comune de muncă ale statului care le întrec pe celelalte. Fiecare fabrică, fiecare artel și fiecare întreprindere agricolă, fiecare sat care trece la o agricultură nouă prin aplicarea legii socializării pămîntului constituie acum, în sensul principiilor democratice ale Puterii sovietice, o comună de muncă de sine stătătoare, care își are propria ei organizare internă a muncii. Ridicarea autodisciplinei oamenilor muncii în fiecare din aceste

comune, priceperea lor de a conlucra în deplină armonie cu conducătorii specialiști chiar dacă aceștia provin din rîndurile intelectualității burgheze, obținerea de rezultate practice în sensul ridicării productivității muncii, al economisirii de muncă omenească și al apărării produselor împotriva nemaipomenitelor sustrageri de pe urma cărora suferim azi atît de mult — iată ce trebuie să constituie în cea mai mare parte conținutul materialului publicat în presa noastră sovietică. Iată ce cale putem și trebuie să urmăm pentru ca puterea exemplului să devină în primul rînd un model moral, iar apoi și unul introdus prin constrîngere, model de organizare a muncii în Rusia nouă, sovietică.

În societatea capitalistă au existat destule exemple de oameni care, sperînd să convingă omenirea în chip pașnic și nedureros de superioritatea socialismului și să asigure introducerea lui, au organizat comune de muncă. În rîndurile marxiștilor revoluționari, acest punct de vedere și aceste metode de activitate sînt luate în derîdere, și pe bună dreptate, pentru că sub regimul robiei capitaliste orice încercare de a obține schimbări radicale prin exemple izolate ar fi într-adevăr o fantezie deșartă, care în practică ar duce la niște întreprinderi lipsite de viață sau la transformarea acestor întreprinderi în niște asociații de mici capitaliști.

Această obișnuință de a lua în derîdere și de a desconsidera însemnătatea exemplului într-o economie națională care cuprinde masele se manifestă uneori și azi la cei ce n-au reflectat îndeajuns asupra schimbării radicale care s-a produs după cucerirea puterii politice de către proletariat. Acum, cînd pămîntul a încetat să mai fie proprietate privată, cînd fabricile și uzinele aproape că au încetat să mai fie proprietate privată — și, fără îndoială, într-un viitor foarte apropiat ele vor înceta definitiv să mai fie proprietate privată (pentru Puterea sovietică, în situația ei actuală, introducerea decretelor respective nu va prezenta absolut nici o greutate) —, acum exemplul comunei de muncă, prin care se rezolvă mai bine decît prin orice alte mijloace problemele organizatorice, a căpătat o însemnătate uriașă. Tocmai acum trebuie să

avem grijă ca materialul deosebit de bogat și extrem de prețios pe care-l constituie experiența noii organizări a producției în diferite orașe, în diferite întreprinderi și în diferite comunități sătești să devină un bun al maselor.

Ne aflăm încă și acum sub presiunea considerabilă a vechii opinii publice burgheze. Dacă îți arunci ochii în ziarele noastre, te poți lesne convinge cât de mult, exagerat de mult loc acordăm noi încă problemelor puse de burghezie, care urmărește prin ele să abată atenția oamenilor muncii de la sarcinile practice concrete ale reconstrucției socialiste. Trebuie să transformăm presa — și o vom transforma — dintr-un organ de știri senzaționale, dintr-un simplu aparat de relatare a noutăților politice, dintr-un organ de luptă împotriva minciunii burgheze într-un instrument de reeducare economică a maselor, într-un instrument de informare a lor asupra modului cum trebuie organizată munca în chip nou. Întreprinderile sau comunitățile sătești care nu răspund la nici un fel de apeluri și îndemnuri privind restabilirea autodiscipliniei și ridicarea productivității muncii vor fi puse de către partidele socialiste pe lista codașilor și vor fi trecute în categoria întreprinderilor bolnave, față de care trebuie să se ia măsuri în vederea însănătoșirii lor prin anumite procedee speciale, și anume prin măsuri și legi speciale, sau în categoria întreprinderilor sancționate, care urmează să fie închise și ale căror organe responsabile trebuie să fie trimise în fața justiției poporului. Introducerea publicității în acest domeniu va constitui prin ea însăși o mare reformă și va face ca mase largi populare să participe în mod independent la soluționarea acestor probleme, care le interesează în cel mai înalt grad. Dacă pînă acum am reușit să facem atît de puțin în această direcție, este tocmai pentru că ceea ce, în diferite întreprinderi și în diferite comunități, se ținea ascuns de opinia publică continuă să rămînă un secret, ceea ce era explicabil sub capitalism, dar e cu totul absurd și lipsit de sens într-o societate care vrea să înfăptuiască socialismul. Puterea exemplului, care n-a putut să se manifeste în societatea capitalistă, va căpăta o mare însemnătate într-o societate care a desființat proprietatea

privată asupra pământului și a fabricilor, și asta nu numai pentru că aici exemplul bun va fi, poate, urmat și de alții, dar și pentru că cel mai bun exemplu de organizare a producției va fi însoțit în mod necesar de o ușurare a muncii și de o sporire a consumului pentru cei ce vor fi înfăptuit această organizare mai bună. Și aici, în legătură cu însemnătatea presei ca organ de reorganizare și de reeducare economică a maselor, trebuie să vorbim și de însemnătatea pe care o are presa în organizarea întrecerii.

Organizarea întrecerii trebuie să ocupe un loc de seamă printre sarcinile Puterii sovietice în domeniul economic. Economisții burghezi, în critica făcută de ei socialismului, nu o dată au afirmat că socialiștii contestă importanța întrecerii ori nu-i fac loc în sistemul lor, sau, cum se exprimau ei, în planul lor de organizare socială. Este de prisos să spunem cât de absurdă este această învinuire, a cărei lipsă de temei a fost în repetate rînduri dovedită de presa socialistă. Economisții burghezi confundau, ca întotdeauna, chestiunea particularităților societății capitaliste cu aceea a unei alte forme de organizare a întrecerii. Atacurile socialiștilor nu vizau niciodată întrecerea ca atare, ci numai concurența. Or, concurența este o formă specială de întrecere, care este proprie societății capitaliste și care constă în lupta dintre diferiți producători pentru o bucată de pîine și pentru influență, pentru un loc pe piață. Desființarea concurenței ca luptă legată numai de piața producătorilor nu înseamnă în nici un caz desființarea întrecerii; dimpotrivă, tocmai desființarea producției de mărfuri și a capitalismului deschide drum posibilității de a organiza întrecerea nu în forme bestiale, ci în forme omenești. Tocmai azi în Rusia, datorită bazelor puterii politice care au fost create de Republica sovietică, datorită trăsăturilor economice care caracterizează Rusia cu nesfîrșitele ei întinderi și cu imensa ei diversitate de condiții, tocmai acum, la noi, organizarea întrecerii pe baze socialiste trebuie să constituie una dintre sarcinile cele mai importante și cu cele mai mari șanse de succes ale reorganizării societății.

Noi sîntem pentru centralismul democratic. Și trebuie să se înțeleagă limpede cît de mult se deosebește centralismul democratic de centralismul birocratic, pe de o parte, și de anarhism, pe de altă parte. Adversarii centralismului pledează într-una pentru autonomie și federație, pe care le indică drept mijloace de luptă împotriva elementelor accidentale ale centralismului. În realitate, centralismul democratic nu exclude cîtuși de puțin autonomia, ci, dimpotrivă, presupune necesitatea ei. În realitate, chiar și federația — dacă este înfăptuită în limite raționale din punct de vedere economic, dacă se bazează pe deosebiri naționale serioase, care fac să fie într-adevăr necesară o anumită separație pe linia vieții de stat — nu contrazice cîtuși de puțin centralismul democratic. De regulă, într-un regim cu adevărat democratic, și cu atît mai mult în cadrul organizării sovietice a orînduirii de stat, federația este doar o fază de trecere la un centralism cu adevărat democratic. Exemplul Republicii sovietice ruse ne arată în mod deosebit de concret că acum federația, pe care o introducem și pe care vom continua s-o introducem, reprezintă tocmai cel mai sigur pas spre cea mai trainică unire a diferitelor naționalități din Rusia într-un stat sovietic unitar, democratic și centralizat.

Și după cum centralismul democratic nu exclude cîtuși de puțin autonomia și federația, tot așa el nu exclude cîtuși de puțin, ci, dimpotrivă, presupune cea mai deplină libertate pentru diferite localități și chiar pentru diferite comunități ale statului în ceea ce privește elaborarea a variate forme de viață de stat, de viață socială și de viață economică. Nimic nu este mai greșit decît să confunzi centralismul democratic cu birocratismul și cu șablonarea. Acum sarcina noastră constă în a înfăptui tocmai centralismul democratic în domeniul economiei, de a asigura o armonie și o coordonare absolută în funcționarea unor întreprinderi economice cum sînt căile ferate, poșta, telegraful și alte mijloace de transport etc., dar în același timp centralismul, conceput în sens cu adevărat democratic, presupune posibilitatea — creată pentru prima oară în istorie — a unei dezvoltări depline și nestîinjenite nu numai a particularităților locale, dar și a inițiativei

locale, posibilitatea unei diversități de căi, metode și mijloace de înaintare spre țelul comun. De aceea sarcina de a organiza întrecerea prezintă două laturi : pe de o parte, ea cere o înfăptuire a centralismului democratic așa cum a fost el înfățișat mai sus, iar pe de altă parte înseamnă posibilitatea de a găsi calea cea mai justă, cea mai economicoasă spre reorganizarea structurii economice a Rusiei. În general vorbind, această cale e cunoscută. Ea constă în trecerea la marea gospodărie bazată pe industria mecanizată, în trecerea la socialism. Dar condițiile și formele concrete ale acestei treceri sînt și trebuie să fie în mod inevitabil variate, în funcție de condițiile în care începe mișcarea îndreptată spre construirea socialismului. Atît deosebirile locale, cît și particularitățile formațiunii economice, atît formele de viață și gradul de pregătire al populației, cît și încercările de a înfăptui un plan sau altul trebuie să se reflecte în specificul pe care-l prezintă drumul spre socialism în una sau alta din comunele de muncă ale statului. Cu cît va fi mai multă diversitate de acest fel, bineînțeles dacă ea nu se va transforma într-o manie a originalității, cu atît vom aplica mai sigur și mai repede centralismul democratic și vom realiza o economie socialistă. Nu ne mai rămîne acum decît să organizăm întrecerea, adică să asigurăm o publicitate care să dea posibilitate tuturor comunelor statului să ia cunoștință de felul cum a decurs dezvoltarea economică în diferite regiuni ; să asigurăm, în al doilea rînd, posibilitatea de a compara rezultatele obținute în mersul spre socialism de diferite comune ale statului ; să asigurăm, în al treilea rînd, posibilitatea ca experiența făcută într-o comună să fie repetată în mod practic de alte comune, să asigurăm posibilitatea unui schimb al forțelor materiale și umane care au dat dovadă de bune însușiri în respectivul domeniu al economiei naționale sau al administrației de stat. Apăsați de sistemul capitalist, noi nici măcar nu ne putem închipui exact, în timpul de față, ce forțe bogate sălășluiesc în masele de oameni ai muncii, în diversele comune de muncă ale unui mare stat, în forțele intelectuale care au muncit pînă acum ca executanți necuvîntători și docili ai directivelor

date de capitaliști, ce forțe ascunde în sine și ce forțe poate dezvolta orînduirea socialistă a societății. Sarcina noastră constă doar în a netezi drumul tuturor acestor forțe. Și dacă noi vom face din organizarea întrecerii o sarcină a noastră de stat, atunci — în ipoteza că vor fi înfăptuite principiile sovietice ale ordinii de stat, că va fi desființată proprietatea privată asupra pămîntului, fabricilor, uzinelor etc. — rezultatele vor trebui să se arate în mod inevitabil și ele ne vor sugera formele ulterioare ale construcției.

CAPITOLUL AL XI-LEA

În rezoluția Congresului extraordinar al Sovietelor, de care am pomenit la început, se vorbește, printre altele, despre necesitatea de a crea o organizație trainică și bine încheată *. În momentul de față, nivelul de organizare atît în instituțiile sovietice, cît și în unitățile economice care funcționează pe teritoriul Rusiei este extraordinar de scăzut. Se poate spune că predomină o stare de extremă dezorganizare.

Ar fi însă greșit să spunem că este vorba de o stare de destrămare, de prăbușire și de decădere. Dacă presa burgheză face o asemenea apreciere, e limpede că interesele lor de clasă îi determină pe capitaliști să privească lucrurile în felul acesta, sau, mai bine zis, să-și dea aerul că le privesc. În realitate însă, oricine e cît de cît în stare să privească lucrurile dintr-un punct de vedere istoric nu se va îndoii nici o clipă că actuala stare de dezorganizare este o stare de trecere — de trecere de la vechi la nou —, este o stare de creștere a acestui nou. Trecerea de la vechi la nou, dacă se desfășoară atît de brusc cum observăm că se întîmplă în Rusia începînd din februarie 1917, presupune, firește, o gigantică distrugere a ceea ce este perimat și anchilozat în viața socială. Și este de înțeles că în căutarea noului nu se pot găsi dintr-o dată acele forme precise, de mult statornicite, aproape încremenite și întepenite, care s-au încheat mai

* Vezi volumul de față, p. 132—134. — *Nota red.*

Înainte în decursul veacurilor și au dăinuit veacuri de-a rândul. Instituțiile sovietice de azi și acele organizații economice care sînt caracterizate prin noțiunea de control muncitoresc în industrie se află încă în perioada de fermentare și de totală lipsă de închegare. În aceste organizații, firește, latura discuțiilor, ca să zicem așa, sau latura mitingurilor predomină asupra celei practice. Și nici nu poate să fie altfel, fiindcă fără atragerea unor noi pături ale poporului la construcția socială, fără trezirea inițiativei maselor largi, care pînă acum s-au aflat într-o stare de somnolență, nici nu poate fi vorba de vreo transformare revoluționară. Interminabilele discuții și nesfîrșitele mitinguri despre care vorbește atît de mult și cu atîta răutate presa burgheză constituie pentru mase, care sînt încă cu totul nepregătite pentru construcția socială, o trecere necesară de la somnolența istorică la o creație istorică nouă. Nu trebuie să ne inspire nici o temere faptul că pe alocuri această trecere se prelungește sau că pregătirea maselor pentru noua activitate nu se face cu iuțeala pe care o poate visa cineva care e obișnuit să lucreze de unul singur și care nu înțelege ce înseamnă să ridici la o viață politică de sine stătătoare sute, mii și milioane de oameni. Dar, înțelegînd acest lucru, noi trebuie totodată să ne dăm seama de cotitura care se produce în această privință. Atîta timp cît instituțiile sovietice nu fuseseră extinse în întreaga Rusie, iar socializarea pămîntului și naționalizarea fabricilor constituiau o excepție de la regula generală, era firesc ca și conducerea obștească a economiei naționale să nu poată încă ieși (dacă privim lucrurile pe scară națională) din stadiul pregătirii și al discuțiilor preliminare, din stadiul dezbaterilor și al interpretării. Și tocmai acum se produce o cotitură; instituțiile sovietice s-au răspîndit în întreaga Rusie. Pornind din Velikorusia, ele au cuprins marea majoritate a celorlalte naționalități din Rusia. Socializarea pămîntului la sate și controlul muncitoresc la orașe au încetat să mai constituie o excepție; ele au devenit, dimpotrivă, o regulă.

Pe de altă parte, situația extrem de critică și chiar desperată a țării în ce privește asigurarea cel puțin a unei

simple posibilități de existență pentru majoritatea populației, în ce privește asigurarea ei împotriva foametei, face să fie în mod imperios necesară obținerea unor anumite rezultate practice. Satul ar putea să-și acopere nevoile de hrană cu cerealele proprii, acest lucru este neîndoielnic, dar el va fi în stare să facă acest lucru numai dacă va fi ținută într-adevăr, cu maximum de strictețe, evidența întregii cantități de cereale existente și dacă distribuirea ei în rîndurile întregii populații va fi făcută cu cea mai mare economie și cu multă chibzuială. Dar pentru o distribuire rațională este nevoie de o bună organizare a transporturilor. Or, tocmai transporturile au avut de suferit cele mai mari distrugereri de pe urma războiului. Și pentru refacerea lor într-o țară ca Rusia, care se distinge prin enormitatea distanțelor, este nevoie, mai mult decît de orice, de o organizație puternică și bine încheată, și, poate, chiar de milioane de oameni care să lucreze cu precizia unui mecanism de ceasornic. Or, tocmai acum a venit momentul de cotitură cînd noi, fără să întrerupem cîtuși de puțin pregătirea maselor în vederea participării lor la conducerea de stat și economică a tuturor treburilor societății, fără să le stînjinem cîtuși de puțin în discuțiile extrem de amănunțite cu privire la noile sarcini (dimpotrivă, trebuie să ajutăm în fel și chip masele să discute aceste sarcini, pentru ca ele singure să chibzuiască și să ajungă la soluții juste), trebuie ca în același timp să începem să despărțim în mod riguros două categorii de funcții democratice: de o parte, discuțiile, mitingurile, iar de altă parte, introducerea celei mai riguroase răspunderi pentru funcțiile executive și o îndeplinire absolut disciplinată, liber consimțită, activă a instrucțiunilor și dispozițiilor care sînt necesare pentru ca mecanismul economic să funcționeze într-adevăr ca un ceasornic. La această transformare nu se putea trece dintr-o dată, formularea unei asemenea cerințe, cu cîteva luni în urmă, ar fi fost o dovadă de pedanterie sau chiar o provocare nesăbuită. Această transformare, în general vorbind, nu poate fi înfăptuită prin nici un fel de decret, prin nici un fel de instrucțiuni. Dar a venit timpul cînd punctul central al întregii noas-

tre activități îndreptate spre prefaceri revoluționare îl constituie tocmai înfăptuirea acestei transformări. Acum ea este pregătită, acum s-au creat condițiile pentru înfăptuirea ei și acum nu se mai poate amîna și nu se mai poate aștepta. Nu de mult, cînd a fost discutată problema reorganizării și a unei bune organizări a transportului feroviar, s-a ridicat chestiunea în ce măsură puterea de a dispune, exercitată de unul singur (o putere care ar putea fi denumită putere dictatorială), este compatibilă cu organizațiile democratice în general, cu principiul conducerii colective în special și cu principiul socialist sovietic de organizare în particular. Este, fără îndoială, foarte răspîndită părerea că nici nu poate fi vorba de o asemenea compatibilitate, că puterea dictatorială exercitată de unul singur nu e compatibilă nici cu democratismul, nici cu tipul sovietic de stat, și nici cu principiul conducerii colective. Nimic nu e mai greșit decît o asemenea părere.

Principiul democratic de organizare — în forma superioară în care apare atunci cînd Sovietele înfăptuiesc propunerile și cerințele unei participări active a maselor nu numai la discutarea regulamentelor, hotărîrilor și legilor generale, nu numai la controlul asupra îndeplinirii lor, ci și, în mod direct, la aplicarea lor — trebuie înțeles în sensul că fiecărui reprezentant al masei, fiecărui cetățean trebuie să i se asigure condițiile pentru a putea participa atît la discutarea legilor statului, cît și la alegerea reprezentanților săi și la aplicarea legilor. Dar de aici nu rezultă în nici un caz că ar putea fi îngăduit să se producă cel mai mic haos sau cea mai mică dezordine atunci cînd este vorba să se stabilească cine răspunde în fiecare caz în parte de anumite funcții executive, de aplicarea unor anumite dispoziții, de conducerea unui anumit proces al muncii în comun într-un anumit interval de timp. Masa trebuie să aibă dreptul de a-și alege conducători cu răspundere. Masa trebuie să aibă dreptul de a-i înlocui, dreptul de a cunoaște și a controla fiecare pas, fie el cît de mic, în activitatea lor. Masa trebuie să aibă dreptul de a promova în funcții administrative pe toți muncitorii din sînul ei, fără nici

o excepție. Dar asta nu înseamnă cîtuși de puțin că procesul muncii colective poate să rămînă fără o conducere bine precizată, fără stabilirea exactă a responsabilității conducătorului, fără o ordine riguroasă care se creează prin unitatea de voință a conducătorului. Nici căile ferate, nici transporturile, nici marile mașini și întreprinderi în general nu pot să funcționeze regulat dacă nu există o unitate de voință care să înmănuncheze întregul personal existent într-un singur organ economic, care să funcționeze cu precizia unui mecanism de ceasornic. Socialismul este generat de marea industrie mecanizată. Și dacă masele muncitoare care introduc socialismul nu vor ști să-și adapteze instituțiile lor la modul în care trebuie să lucreze marea industrie mecanizată, nici vorbă nu poate fi de introducerea socialismului. Iată de ce în momentul prin care trecem, cînd Puterea sovietică și dictatura proletariatului s-au consolidat în măsură suficientă, cînd liniile principale ale inamicului care opune împotrivire, adică ale exploatatorilor care ni se împotrivesc, sînt îndeajuns de distruse și făcute inofensive, cînd prin funcționarea instituțiilor sovietice a fost realizată în măsură suficientă pregătirea maselor populației pentru o participare de sine stătătoare la întreaga viață socială, la ordinea zilei se pune sarcina de a separa în modul cel mai riguros discuțiile și mitingurile de executarea întocmai a tuturor dispozițiilor conducătorului. Asta înseamnă că pregătirea maselor pentru înfăptuirea unei măsuri oarecare și pentru controlul asupra înfăptuirii acestei măsuri — pregătire necesară, folositoare și pe deplin admisă de orice Soviet — trebuie separată de această înfăptuire propriu-zisă. Acum masele pot — asta le-o asigură Sovietele — să ia în mîna lor întreaga putere și s-o consolideze. Dar, pentru ca să nu rezulte acea conducere multiplă și acea lipsă de răspundere de pe urma căroră avem azi atît de mult de suferit, este necesar ca pentru fiecare funcție executivă să știm exact care anume persoane alese în posturi de conducători cu răspundere sînt răspunzătoare pentru funcționarea întregului organism economic luat în ansamblu. Pentru aceasta este necesar ca, pe cît se poate de des, adică ori de cîte ori se va

ivi o posibilitate oricât de mică, să fie desemnate prin alegere persoane de răspundere, care să exercite conducerea unică asupra întregului organism economic. Este nevoie de executarea liber-consimțită a dispozițiilor date de acest conducător unic, este necesar să se treacă, de la forma mixtă a discuțiilor, mitingurilor, executării și totodată a criticii, controlului și îndreptării, la funcționarea perfect regulată a întreprinderii mecanizate. Înfăptuirea acestei sarcini sînt gata s-o înceapă sau au și început-o, în marea lor majoritate, comunele de muncă, masele de muncitori și țărani din Rusia. Este sarcina Puterii sovietice să-și asume rolul de talmăcitor al cotiturii care se produce în momentul de față și să legitimeze necesitatea ei.

CAPITOLUL AL XII-LEA

Lozinca practicizmului și a operativității se bucura de o popularitate destul de redusă în rîndurile revoluționarilor. Se poate spune chiar că n-a existat în rîndurile lor o lozincă mai puțin populară. Este cu totul de înțeles că revoluționarii, atîta timp cît sarcina lor consta în a distruge vechea societate capitalistă, aveau o atitudine negativă și plină de ironie față de o asemenea lozincă. Aceasta pentru că, în practică, sub o asemenea lozincă se ascundea atunci, sub o formă sau alta, tendința de a se împăca cu capitalismul sau de a slăbi asaltul proletariatului împotriva bazelor capitalismului, de a slăbi lupta revoluționară împotriva capitalismului. Este cu totul de înțeles cum după cucerirea puterii de către proletariat, după asigurarea acestei puteri, după trecerea la munca de creare pe scară largă a bazelor unei societăți noi, socialiste, lucrurile au trebuit să se schimbe din temelie. Așa cum am arătat mai înainte, noi nici acum n-avem dreptul să slăbim cîtuși de puțin eforturile noastre prin care urmărim să convingem masa populației de justetea ideilor noastre și nici lupta noastră îndreptată spre zdrobirea împotrivirii exploataților. Dar principalul lucru în ce privește îndeplinirea acestor două funcții l-am și

făcut. Ceea ce e mai important și mai actual în momentul de față este tocmai lozinca practicizmului, a operativității. De aici reiese că atragerea în muncă a intelectualității burgheze este acum o sarcină actuală și necesară a zilei, și că ea este perfect solubilă. Ar fi absurd și chiar ridicol să se vadă în această atragere o dovadă de șovăială a puterii, o abatere de la principiile socialismului sau un compromis inadmisibil cu burghezia. A exprima o asemenea părere înseamnă a repeta fără nici o noimă niște cuvinte care se referă la o perioadă cu totul diferită de activitate a partidelor proletare revoluționare. Dimpotrivă, tocmai pentru îndeplinirea sarcinilor noastre revoluționare, tocmai pentru ca ele să nu rămână o utopie sau un deziderat pios, ci să devină într-adevăr realitate, să fie imediat îndeplinite, tocmai în acest scop trebuie să punem acum drept primă și imediată sarcină a noastră, și cea mai importantă, tocmai practicizmul, operativitatea în munca organizatorică. Ceea ce trebuie să facem acum este să pornim din toate părțile la înălțarea practică a aceluși edificiu al cărui plan noi l-am schițat de mult, al cărui teren l-am cucerit printr-o luptă destul de energică și l-am asigurat îndeajuns de temeinic, pentru care am adunat material în cantitate suficientă și pe care acum trebuie să-l înconjurăm cu schele, pentru ca, îmbrăcînd bluzele de lucru, fără să ne temem că le vom păta prin contactul cu tot felul de materiale auxiliare, și îndeplinind întocmai dispozițiile date de persoanele ce conduc munca practică, să lucrăm, să lucrăm și iar să lucrăm la înălțarea acestui edificiu.

În ce măsură rămîn uneori neînțelese schimbările arătate de noi mai înainte în ce privește modul cum sînt puse sarcinile noastre, se vede, printre altele, din recenta discuție asupra rolului sindicatelor ⁶². A fost emisă opinia (care a fost sprijinită de menșevici, bineînțeles în scopuri vădit provocatoare, adică menite să ne provoace la adoptarea unor măsuri avantajoase doar pentru burghezie), a fost emisă opinia că, în interesul menținerii și întăririi independenței de clasă a proletariatului, syndicatele nu trebuie să devină organizații de stat. Această opinie a fost camuflată cu vorbe frumoase, destul de bine cunos-

cute și destul de bine învățate pe de rost, despre lupta muncii împotriva capitalului, despre necesitatea independenței de clasă a proletariatului. În realitate însă, această părere a fost și rămîne fie o provocare burgheză de cea mai grosolană speță, fie o nesăbuintă fără de pereche, o repetare servilă a lozincilor zilei de ieri, așa cum ne arată o analiză a condițiilor schimbate ale actualei epoci istorice. Ieri principala sarcină a sindicatelor era să ducă lupta împotriva capitalului și să apere independența de clasă a proletariatului. Ieri lozinca zilei era : neîncredere față de stat, pentru că acesta era un stat burghez. Azi statul devine — sau a și devenit — proletar. Clasa muncitoare devine — sau a și devenit — clasa dominantă în stat. Sindicatele devin — și trebuie să devină — organizații de stat, cărora le revine în primul rînd răspunderea pentru reorganizarea întregii vieți economice pe baze socialiste. De aceea a aplica la epoca actuală lozincile vechiului sindicalism înseamnă a renega sarcinile socialiste ale clasei muncitoare.

Același lucru trebuie spus și despre cooperative. O cooperativă este o prăvălie, și nici un fel de schimbări, perfecționări și reforme nu vor face ca ea să fie altceva decît o prăvălie. Cu această părere i-a deprins pe socialiști epoca capitalistă. Nu începe îndoială că aceste păreri erau expresia justă a esenței cooperativelor atîta timp cît ele rămîneau o mică anexă a mecanismului orînduirii burgheze. Dar realitatea este că, din momentul în care puterea de stat este cucerită de proletariat, din momentul în care puterea de stat proletară pornește în mod sistematic la crearea unor rînduieli socialiste, situația cooperativelor se schimbă radical din punct de vedere principial. Aici avem o trecere a cantității în calitate. Cooperativa, ca o mică insulă în societatea capitalistă, este o prăvălie. Cooperativa, dacă cuprinde întreaga societate, în care pămîntul e socializat, iar fabricile și uzinele sînt naționalizate, este socialism. Sarcina Puterii sovietice, după ce burghezia a fost expropriată politicește și economicște, constă în mod vădit (și mai cu seamă) în a extinde organizațiile cooperatiste asupra întregii societăți, pentru a transforma pe toți cetățenii țării respec-

tive, fără nici o excepție, în membri ai unei singure cooperative pe scara întregii națiuni, sau, mai bine zis, pe scara întregului stat. Dacă vom căuta să ne descotorsim de această sarcină invocînd caracterul de clasă al cooperativelor muncitorești, ne vom dovedi a fi niște reacționari, care trag îndărăt, de la epoca inaugurată prin cucerirea puterii politice de către proletariat, spre epoca ce a precedat această cucerire. Pe vremea capitalismului clasa muncitoare manifesta două tendințe în activitatea ei politică și economică. O tendință era aceea de a se aranja cît mai comod și mai acceptabil în condițiile capitalismului, ceea ce era cu puțință doar pentru o mică pătură a proletariatului, pentru pătura lui de sus. O altă tendință era aceea de a păși în fruntea tuturor maselor muncitoare și exploatate, la lupta pentru răsturnarea revoluționară a dominației capitalului în general. Se înțelege că acum, cînd această a doua tendință a învins, cînd capitalul a fost răsturnat și noi trebuie să trecem la construirea unei cooperative socialiste a întregului popor, părerea noastră despre sarcinile și condițiile mișcării cooperatiste sînt pe de-a-ntregul schimbate. Trebuie să ajungem la o înțelegere cu cooperativele burgheze cît și cu cele proletare. N-avem de ce să ne temem. Ar fi și ridicol din partea noastră să ne temem de o înțelegere cu cooperativele burgheze, fiindcă noi sîntem acum puterea dominantă. Avem nevoie de o asemenea înțelegere pentru a găsi forme practic realizabile, comode, potrivite pentru noi, forme de trecere de la cooperativele fărărîmițate și disparate la o cooperativă unică a întregului popor. Ca putere de stat, noi n-avem de ce să ne temem de o înțelegere cu cooperativele burgheze, fiindcă printr-o asemenea înțelegere ele ne vor fi inevitabil subordonate. Totodată trebuie să înțelegem că sîntem o putere de stat nouă, proletară, că clasa muncitoare a devenit acum clasa dominantă în stat. De aceea cooperativele muncitorești trebuie să se situeze în fruntea unei mișcări care să strîngă laolaltă diversele cooperative și să formeze o cooperativă unică a întregului popor. Clasa muncitoare nu trebuie să se izoleze de celelalte părți ale populației, ci, dimpotrivă, ea trebuie să-și asume conducerea tuturor

părților populației, fără nici o excepție, în acțiunea de trecere a lor spre asocierea generală într-o cooperativă unică a întregului popor. Ce măsuri de trecere practice, direct aplicabile sînt necesare în acest scop, asta-i altă chestiune. Dar trebuie să înțelegem limpede și să ajungem la o concluzie definitivă, în sensul că acum totul constă tocmai în această trecere practică, că puterea de stat proletară trebuie să pornească la înfăptuirea ei, să verifice prin experiență orice reforme în legătură cu această trecere și s-o efectueze cu orice preț.

CAPITOLUL AL XIII-LEA

Atunci cînd se discută problema restabilirii disciplinei și autodisciplinei oamenilor muncii, trebuie să se sublinieze îndeosebi rolul important care revine azi instituțiilor judecătorești. În societatea capitalistă, justiția era prin excelență un aparat de asuprire și de exploatare burgheză. De aceea pentru revoluția proletară era o datorie indiscutabilă nu să reformeze instituțiile judiciare (la această sarcină căutau să se mărginească cadeții și acoliții lor, menșevicii și socialiștii-revoluționari de dreapta), ci să desființeze în întregime, să distrugă pînă în temelii toată justiția veche și aparatul ei. Această sarcină necesară a îndeplinit-o Revoluția din Octombrie, și a îndeplinit-o cu succes. Ea a început să creeze în locul vechii justiții o justiție nouă, populară, mai bine zis o justiție sovietică, bazată pe principiul participării claselor celor ce muncesc și sînt exploatați — și numai a acestor clase — la conducerea statului. Era nevoie de o nouă justiție, în primul rînd, pentru a duce lupta împotriva exploataților, care încearcă să-și restaureze dominația sau să-și apere privilegiile, ori să capete pe căi lăturalnice, prin înșelăciune, o părțică sau alta din aceste privilegii. Dar, în afară de asta, tribunalelor, dacă ele sînt într-adevăr organizate după principiul instituțiilor sovietice, le revine și o altă sarcină, care e și mai importantă: aceea de a asigura introducerea celei mai riguroase discipline și autodiscipline în rîndurile oamenilor muncii. Am fi

niște utopiști ridicoli dacă ne-am închipui că o asemenea sarcină poate fi îndeplinită a doua zi după căderea puterii burgheziei, adică în primul stadiu al trecerii de la capitalism la socialism, sau că ea poate fi îndeplinită fără constrângeri. Fără constrângere, o asemenea sarcină este cu totul irealizabilă. Noi avem nevoie de stat, avem nevoie de constrângere. Organul statului proletar care să exercite această constrângere trebuie să fie tribunalele sovietice. Și lor le revine sarcina, de importanță uriașă, de a educa populația în spiritul disciplinei în muncă. La noi s-a făcut încă foarte puțin în această direcție, sau, mai bine zis, nu s-a făcut aproape nimic. Or, noi trebuie să facem în așa fel ca să fie organizate pe scară largă asemenea tribunale și ca activitatea lor să se extindă asupra întregii vieți a țării pe tărîmul muncii. Numai asemenea tribunale, cu condiția ca în activitatea lor să fie atrase masele cele mai largi ale populației muncitoare și exploatate, vor ști să facă, în forme democratice potrivite cu principiile Puterii sovietice, ca disciplina și autodisciplina să nu rămână simple deziderate. Numai astfel de tribunale vor ști să facă în așa fel ca la noi să existe o autoritate revoluționară, pe care o recunoaștem cu toții în vorbe atunci cînd discutăm despre dictatura proletariatului și în locul căreia vedem prea adeseori, în jurul nostru, ceva gelatinos. În realitate, ar fi mai potrivit ca starea socială în care ne aflăm noi s-o comparăm nu cu o masă gelatinoasă, ci cu retopirea unui metal pentru a obține un aliaj mai dur.

Dictat între 23 și 28 martie 1918

O parte din capitolul al XII-lea a fost publicată pentru prima oară la 3 iulie 1926, în nr. 150 al ziarului „Pravda”; capitolele al X-lea (incomplet), al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea au fost publicate pentru prima oară la 14 aprilie 1929, în nr. 86 al ziarului „Pravda”; capitolele al IV-lea (sfîrșitul), al V-lea, al VI-lea, al VII-lea, al VIII-lea, al IX-lea și al X-lea (inceputul) se tipăresc pentru prima oară

Se tipărește după stenogramă

SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE ⁶³

Scris între 13 și 16 aprilie 1918

*Publicat la 28 aprilie 1918,
în ziarul „Pravda” nr. 83
și în suplimentul ziarului „Izvestia
C.E.C. din Rusia” nr. 85
Semnat : N. Lenin*

*Se tipărește după textul broșurii
N. Lenin. „Sarcinile imediate ale
Puterii sovietice”, ed. a 2-a, Mosco
va, 1918, confruntat cu manuscrisul*

SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ A REPUBLICII SOVIETICE RUSE ȘI SARCINILE FUNDAMENTALE ALE REVOLUȚIEI SOCIALISTE

Mulțumită păcii obținute, oricât de apăsătoare și de șubredă ar fi ea, Republica sovietică rusă capătă pentru câțiva timp posibilitatea de a-și concentra forțele asupra laturii celei mai importante și mai anevoioase a revoluției socialiste, și anume asupra sarcinii organizatorice.

Această sarcină a fost pusă în mod limpede și precis, în fața tuturor maselor muncitoare și asuprite, în alineatul 4 (partea a 4-a) al rezoluției adoptate la 15 martie 1918 de Congresul extraordinar al Sovietelor care a avut loc la Moscova, — în același alineat (sau în aceeași parte) în care se vorbește despre autodisciplina oamenilor muncii și despre lupta necruțătoare împotriva haosului și a dezorganizării*.

Șubrezenia păcii obținute de Republica sovietică rusă nu constă, firește, în faptul că ea s-ar gândi acum să reia operațiile militare; în afară de contrarevoluționarii burghezi și de cei ce le țin isonul (menșevicii etc.), nici un om politic cu mintea întreagă nu se gândește la așa ceva. Șubrezenia păcii constă în faptul că în orice clipă în statele imperialiste cu care se învecinează Rusia la apus și la răsărit și care posedă o uriașă forță militară, partidul militarist, ispitit de slăbiciunea momentană a Rusiei și îmboldit de capitaliști, care detestă socialismul și sînt porniți pe jaf, poate să iasă învingător.

Într-o asemenea situație, singura garanție de pace — și o garanție reală, iar nu pe hîrtie — o constituie pentru

---

* Vezi volumul de față, p. 132—134. — *Nota red.*

noi disensiunile dintre puterile imperialiste, care au ajuns la punctul lor culminant și care se manifestă, pe de o parte, prin reluarea măcelului imperialist al popoarelor din apus, iar pe de altă parte prin ascuțirea la extrem a competiției imperialiste dintre Japonia și America pentru dominarea Oceanului Pacific și a coastelor lui.

Se înțelege că Republica noastră sovietică socialistă, care este atât de slab apărată, se află într-o situație internațională extrem de precară, categoric critică. Este nevoie de o extremă încordare a tuturor forțelor noastre spre a folosi acest răgaz, care ne-a fost oferit de un concurs de împrejurări, pentru tămăduirea rănilor grave ce au fost pricinuite de război întregului organism social al țării și pentru ridicarea ei economică, fără de care nici vorbă nu poate fi de o sporire cât de cât serioasă a capacității ei de apărare.

Se înțelege, de asemenea, că vom fi în stare să dăm un serios ajutor revoluției socialiste din apus — care, datorită unui șir de cauze, e în întârziere — numai în măsura în care vom ști să rezolvăm sarcina organizatorică ce ne stă în față.

Principala condiție pentru rezolvarea cu succes a sarcinii organizatorice ce ne revine este, în primul rând, ca conducătorii politici ai poporului, adică membrii Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia, precum și toți ceilalți reprezentanți conștienți ai maselor muncitoare, să-și dea bine seama de deosebirea radicală ce există, în această privință, între revoluțiile burgheze din trecut și actuala revoluție socialistă.

În revoluțiile burgheze, sarcina de căpetenie a maselor muncitoare consta în îndeplinirea muncii negative sau distructive de lichidare a feudalismului, a monarhiei, a rămășițelor medievale. Munca pozitivă sau constructivă de organizare a noii societăți era îndeplinită de minoritatea avută, de minoritatea burgheză a populației. Și ea își îndeplinea relativ ușor această sarcină, cu toată împotrivirea opusă de muncitori și de țărani săraci, nu numai pentru că împotrivirea maselor exploatate de capital era pe atunci extrem de slabă, datorită faptului că ele erau fărâmițate și puțin dezvoltate, dar și pentru

1

Тезисы о задачах Советской власти
в казачьей местности.

~~Историческое положение казачьих Советской России и задачи ее в казачьей местности~~

1. Благодаря достижению ^{своей} цели, — несмотря на всю ее трудность и всю ее капризность, — Россия как советская республика получает возможность на определенное время сосредоточить свои силы на важнейшей ³ и труднейшей ² социальн-экономической революции, именно: на задаче организации казачьей.

Эта задача ясна и точно поставлена перед всеми трудящимися и трудящимися массами в 4-ом пункте (4-ой части) резолюции, принятой 16-го 1918 г. на московском чрезвычайном съезде советов, — в том пункте (или в той части) резолюции, где идет речь о самоорганизации трудящихся и о борьбе с казачеством и его организацией.

Prima pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin
„Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual”. —
Aprilie 1918

Micșorât

că forța organizatoare fundamentală a societății capitaliste, anarhic clădită, este piața națională și internațională, care crește spontan în lărgime și în adâncime.

Dimpotrivă, în orice revoluție socialistă, prin urmare și în cea din Rusia, care a fost începută de noi la 25 octombrie 1917, sarcina de căpetenie a proletariatului și a țăranimii sărace, conduse de el, este să depună muncă pozitivă sau constructivă în vederea creării unei rețele, extrem de fine și de complexe, de noi relații organizatorice, care să cuprindă producția și repartitia planificată a produselor necesare pentru existența a zeci de milioane de oameni. O asemenea revoluție poate fi înfăptuită cu succes numai prin activitatea creatoare istorică de sine stătătoare a majorității populației, și în primul rînd a majorității celor ce muncesc. Numai atunci cînd proletariatul și țăranimea săracă vor ști să găsească în ei înșiși destulă conștiință, principialitate, abnegație și perseverență va fi asigurată victoria revoluției socialiste. Prin crearea unui stat de tip nou, sovietic, care deschide maselor muncitoare și asuprite posibilitatea de a participa în mod activ și de sine stătător la construirea noii societăți, noi n-am rezolvat decît o mică parte din această sarcină grea. Greutatea principală se află în domeniul economic, și ea constă în a înfăptui pretutindeni cea mai strictă evidență și cel mai riguros control asupra producției și repartiției produselor, a sporii productivitatea muncii și *a socializa în mod efectiv producția.*

Evoluția partidului bolșevic, care este azi partid de guvernămînt în Rusia, arată deosebit de limpede în ce constă cotitura istorică prin care trecem acum și care constituie specificul momentului politic actual, cînd din partea Puterii sovietice se cere o nouă orientare, adică un nou mod de a pune noile ei sarcini.

Prima sarcină a oricărui partid al viitorului este aceea de a convinge majoritatea poporului de justetea programului său și a tacticii sale. Această sarcină a stat pe primul plan atît în timpul țarismului, cît și în perioada politicii de conciliere a Cernovilor și Țeretelilor cu Kerenski și Kișkin. Acum, sarcina aceasta, care, desigur, e

departe de a fi îndeplinită în întregime (și care niciodată nu poate fi complet epuizată), a fost în fond rezolvată, căci, după cum a arătat în chip neîndoielnic ultimul congres al Sovietelor, care a avut loc la Moscova, majoritatea muncitorilor și țăranilor din Rusia sînt în mod vădit de partea bolșevicilor.

A doua sarcină a partidului nostru era cucerirea puterii politice și zdrobirea împotrivirii exploatatorilor. Nici această sarcină n-a fost de loc epuizată, și ea nu poate fi ignorată, fiindcă monarhiștii și cadeții, pe de o parte, și ciracii și lacheii lor — menșevicii și socialiștii-revoluționari de dreapta —, pe de altă parte, continuă încercările lor de a se uni în vederea răsturnării Puterii sovietice. Dar, în linii generale, sarcina de a zdrobi împotrivirea exploatatorilor a fost deja rezolvată în perioada dintre 25 octombrie 1917 și (aproximativ) februarie 1918 sau pînă la capitularea lui Bogaevski.

Acum, la ordinea zilei se pune, ca o sarcină imediată și care constituie specificul momentului de față, o a treia sarcină, aceea de a organiza *conducerea* Rusiei. Se înțelege că noi ne-am pus această sarcină și am trecut la rezolvarea ei încă din prima zi după 25 octombrie 1917, dar pînă acum, atîta timp cît împotrivirea exploatatorilor a continuat să îmbrace forma unui război civil fățiș, organizarea conducerii *n-a putut* să devină sarcina noastră *principală, centrală*.

Acum ea a devenit o asemenea sarcină. Noi, partidul bolșevic, *am convins* Rusia. *Am smuls* țara din mîinile bogaților, ale exploatatorilor, pentru cei săraci, pentru cei ce muncesc. Acum trebuie să *conducem* Rusia. Și tot specificul momentului actual, toată greutatea constă în a înțelege *particularitățile trecerii* de la sarcina principală de a convinge poporul și a reprima pe exploatatori pe calea armelor, la sarcina principală de a *conduce*.

Pentru prima oară în istoria lumii, un partid socialist a reușit să desăvîrșească, în linii esențiale, opera de cucerire a puterii și de reprimare a împotrivirii exploatatorilor, a reușit să *abordeze în chip direct* sarcina *conducerii*. Trebuie să ne dovedim vrednici înfăptuitori ai acestei sarcini foarte grele (și foarte nobile) a revoluției socialiste.

Trebuie să înțelegem că pentru a conduce bine este necesară, pe lângă priceperea de a convinge, pe lângă priceperea de a învinge în războiul civil, priceperea de a organiza în mod practic. Aceasta este sarcina cea mai grea, căci este vorba de a organiza în chip nou temeliile cele mai adânci, temeliile economice ale vieții a zeci și zeci de milioane de oameni. Și ea este și sarcina cea mai nobilă, fiindcă numai după ce ea va fi rezolvată (în linii principale și esențiale) se va putea spune că Rusia a devenit o republică nu numai sovietică, dar și socialistă.

LOZINCA GENERALĂ A MOMENTULUI DE FAȚĂ

Situația obiectivă schițată de noi mai sus, care a fost creată de pacea extrem de grea și de șubredă, de îngrozitoare ruină economică, de șomajul și foametea ce ne-au fost lăsate moștenire de război și de dominația burgheziei (reprezentată prin Kerenski și prin menșevici și socialiștii-revoluționari de dreapta, care îl susțineau), a dus în mod inevitabil la o oboseală extremă și chiar o sleire a forțelor maselor largi de oameni ai muncii. Ele cer în mod imperios — și nu pot să nu ceară — un anumit repaus. La ordinea zilei se pune refacerea forțelor de producție distruse de război și de proasta gospodărire practică de burghezie; — vindecarea rănilor ce i-au fost pricinuite de război, de înfrângerea suferită în război, de speculă și de încercările burgheziei de a restabili puterea doborâtă a exploataților; — ridicarea economică a țării; — menținerea riguroasă a unei ordini elementare. Ar putea să pară paradoxal, dar în realitate, datorită condițiilor obiective arătate mai sus, nu încapă nici o îndoială că în momentul de față Puterea sovietică poate să asigure trecerea Rusiei la socialism numai dacă ea, cu toată împotrivirea burgheziei, a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari de dreapta, va rezolva în mod practic tocmai aceste sarcini elementare, absolut elementare, care constau în a menține în funcțiune organismul social. Rezolvarea practică a acestor sarcini arhielementare și biruirea greutăților organizatorice legate de primii pași spre socialism constituie astăzi — datorită particu-

larităților concrete ale situației actuale și datorită existenței Puterii sovietice, cu legile ei cu privire la socializarea pământului, controlul muncitoresc etc. — cele două fețe ale aceleiași medalii.

Ține în mod riguros și conștiincios socoteala banilor, gospodărește cu economie, nu trîndăvi, nu fura, păstrează cea mai strictă disciplină în muncă, tocmai aceste lozinci, de care își băteau joc, pe bună dreptate, proletarii revoluționari atunci cînd burghezia căuta să-și mascheze cu astfel de vorbe dominația ei de clasă exploatare, devin acum, după ce burghezia a fost doborâtă, lozincile imediate și principale ale momentului de față. Și înfăptuirea practică a acestor lozinci de către *masele* de oameni ai muncii reprezintă, pe de o parte, *singura* posibilitate de salvare a țării, care a fost cumplit martirizată de războiul imperialist și de tîlharii imperialiști (în frunte cu Kerenski), iar pe de altă parte înfăptuirea practică a acestor lozinci de către Puterea *sovietică*, prin metodele *ei*, pe baza legilor *ei*, este necesară și *suficientă* pentru victoria definitivă a socialismului. Tocmai acest lucru nu pot să-l înțeleagă cei ce-și manifestă disprețul cînd ne vîd că punem pe primul plan niște lozinci atît de „răsuflate” și de „banale”. În această țară de mici țărani, care abia de un an a răsturnat țarismul și care cu mai puțin de o jumătate de an în urmă s-a eliberat de alde Kerenski, a mai rămas, firește, destul anarhism spontan, agravat de abrutizarea și sălbăticia de care este însoțit orice război îndelungat și reacționar, s-a creat o atmosferă de desperare și de îndîrjire lipsită de obiect; dacă adăugăm la toate acestea politica de provocare dusă de lacheii burgheziei (menșevicii, socialiștii-revoluționari de dreapta etc.), e lesne de înțeles ce eforturi îndelungate și perseverente trebuie să depună cei mai buni și mai conștiinți muncitori și țărani pentru a determina o schimbare totală în starea de spirit a maselor și a le face să treacă la o muncă ordonată, sistematică și disciplinată. Numai o asemenea trecere, înfăptuită de masele populației sărace (de proletari și semiproletari),

poate să desăvârșească victoria asupra burgheziei, și în special asupra burgheziei țărănești, care este cea mai îndărătnică și mai numeroasă.

NOUA FAZĂ A LUPTEI ÎMPOTRIVA BURGHEZIEI

Burghezia a fost învinsă la noi, dar n-a fost încă stîrpită din rădăcină, n-a fost încă nimicită și nici măcar complet înfrîntă. De aceea în prezent se impune o nouă formă, mai înaltă, de luptă împotriva burgheziei, și ea constă în trecerea de la sarcina, destul de elementară, de a continua exproprierea capitaliștilor, la sarcina, mult mai grea și mai complexă, de a crea condiții în care burghezia să nu poată să existe și nici să apară din nou. Se înțelege că aceasta este o sarcină infinit mai înaltă și că atîta timp cît ea nu va fi realizată nu vom ajunge la socialism.

Dacă luăm drept criteriu revoluțiile din Europa occidentală, putem spune că ne aflăm acum cam la nivelul atins de ele în anii 1793 și 1871. Avem tot dreptul să ne mîndrim că ne-am ridicat la acest nivel și că într-o anumită privință am mers, fără îndoială, ceva mai departe, și anume am decretat și am instaurat în întreaga Rusie un stat de *tip* superior, Puterea sovietică. Dar în nici un caz nu putem să ne mulțumim cu cele obținute, fiindcă abia am început trecerea noastră la socialism și nu am realizat încă ceea ce este esențial în această privință.

Esențial este să organizăm o evidență foarte strictă și un control foarte riguros, exercitat de întregul popor, asupra producției și repartiției produselor. Or, în întreprinderile, ramurile și domeniile economice pe care le-am luat din mîinile burgheziei *nu* am reușit încă să organizăm evidența și controlul, și fără ele nici vorbă nu poate fi de cea de-a doua condiție materială, care e tot atît de esențială pentru introducerea socialismului, și anume de creșterea pe scară națională a productivității muncii.

De aceea sarcina momentului de față n-ar putea fi definită prin această formulă simplă: continuarea ofensivei împotriva capitalului. Cu toate că noi, fără îndoială,

Încă n-am dat capitalului lovitura de grație și cu toate că e absolut necesar să continuăm ofensiva împotriva acestui dușman al oamenilor muncii, o asemenea definiție n-ar fi exactă, n-ar fi concretă, n-ar ține seama de *specificul* situației actuale, când, pentru a asigura succesul ofensivei *ulterioare*, trebuie „să întrerupem“ *acum* ofensiva.

Acest lucru îl putem lămuri mai bine dacă comparăm situația noastră în războiul împotriva capitalului cu situația unei armate victorioase care a cucerit de la inamic, să zicem, jumătate sau două treimi din teritoriul lui și este nevoită să-și întrerupă ofensiva pentru a-și aduna forțele, pentru a-și spori rezervele de muniții, pentru a repara și a întări liniile de comunicație, pentru a construi noi depozite, pentru a aduce noi rezerve etc. În asemenea condiții, întreruperea ofensivei unei armate victorioase este necesară tocmai pentru a cuceri de la inamic și restul de teritoriu, adică pentru a obține o victorie deplină. Cine n-a înțeles că „întreruperea“ ofensivei împotriva capitalului, care în momentul de față ne-a fost dictată de situația obiectivă, are tocmai acest caracter n-a înțeles nimic din momentul politic prin care trecem.

Se înțelege că despre o „întrerupere“ a ofensivei împotriva capitalului se poate vorbi numai punând cuvântul în ghilimele, adică folosindu-l ca o metaforă. Într-un război obișnuit se poate da un ordin general de întrerupere a ofensivei, se poate, într-adevăr, opri înaintarea. În războiul împotriva capitalului nu poate fi oprită înaintarea și nici vorbă nu poate fi de o renunțare la exproprierea în continuare a capitalului. Este vorba aici doar de o schimbare a *centrului de greutate* al activității noastre economice și politice. Până acum erau *pe primul plan* măsurile de expropriere directă a expropriatorilor. În prezent se pune *pe primul plan* organizarea evidenței și controlului în întreprinderile în care au fost deja expropriați capitaliștii, precum și în toate celelalte întreprinderi.

Dacă am vrea acum să continuăm să expropriem capitalul în același ritm ca înainte, am suferi în mod sigur

o înfrîngere, căci pentru orice om cu judecată este limpede, este vădit că eforturile noastre îndreptate spre organizarea evidenței și controlului proletar *au rămas în urma* activității noastre de *directă* „expropriere a expropriatorilor“. Dacă ne vom încorda acum toate puterile în direcția organizării evidenței și controlului, vom putea să aducem la îndeplinire această sarcină, vom recupera ceea ce a rămas nefăcut, vom *cîștiga întreaga* noastră „campanie“ împotriva capitalului.

Dar a recunoaște că trebuie să recuperăm ceea ce a rămas nefăcut nu înseamnă oare a recunoaște că am comis o greșeală? — Cîtuși de puțin. Să dăm iarăși un exemplu din domeniul războiului. Dacă inamicul poate fi zdrobit și respins numai cu ajutorul unor detașamente de cavalerie ușoară, acest lucru trebuie făcut. Dar dacă el nu poate fi făcut cu succes decît pînă la o anumită limită, este de la sine înțeles că dincolo de această limită devine necesară aducerea artileriei grele. A recunoaște că trebuie să recuperăm acum ceea ce nu s-a făcut în *pr*ivința aducerii artileriei grele nu înseamnă în nici un caz a recunoaște că atacul victorios al cavaleriei a fost o greșeală.

Lacheii burgheziei ne-au imputat adeseori că am dat un atac „prin metodele gărzii roșii“ împotriva capitalului. Aceasta este o imputare absurdă, demnă tocmai de lacheii sacului cu bani. Fiindcă, *la timpul său*, acest atac „prin metodele gărzii roșii“ împotriva capitalului a fost dictat în mod categoric de împrejurări: în primul rînd, capitalul, reprezentat prin Kerenski și Krasnov, Savinkov și Goț, Dutov și Bogaevski, opunea *atunci* o rezistență militară (Gheghecikori mai opune și azi o asemenea rezistență). Rezistența militară nu poate fi zdrobită altfel decît prin mijloace militare, și gărzile roșii au înfăptuit o măreață și nobilă operă istorică, eliberînd poporul muncitor și exploatat de sub jugul exploatatorilor.

În al doilea rînd, noi n-am fi putut pune atunci pe primul plan metodele de conducere, în locul metodelor represive, și din cauză că arta de a conduce nu este înnăscută în oameni, ci se dobîndește prin experiență. Pe atunci noi n-aveam o asemenea experiență. Acum o

avem. În al treilea rînd, pe atunci nu puteam avea la dispoziția noastră specialiști în diferite ramuri ale științei și tehnicii, deoarece ei luptau în rîndurile Bogaevskilor sau mai aveau încă posibilitatea să opună *prin sabotaj* o rezistență pasivă sistematică și tenace. Acum însă am înfrînt sabotajul. Atacul „prin metodele gărzii roșii” împotriva capitalului a reușit, a fost victorios, fiindcă am zdrobit atît rezistența militară a capitalului, cît și pe cea opusă prin sabotaj.

Înseamnă oare că atacul „cu garda roșie” împotriva capitalului este indicat *întotdeauna*, în *orice* împrejurări, că *nu* mai avem alte mijloace de luptă împotriva capitalului? Ar fi o copilărie să credem așa ceva. Am biruit cu ajutorul cavaleriei ușoare, dar avem și artilerie grea. Am biruit prin metode represive, dar vom ști să biruim și prin metode de conducere. Trebuie să știi să schimbi metodele de luptă împotriva dușmanului, atunci cînd se schimbă împrejurările. Noi nu vom renunța nici un moment să-i reprimăm prin metoda „gărzii roșii” pe domnii Savinkov și Gheghecikori, ca și pe toți ceilalți contra-revoluționari moșieri și burghezi. Dar n-o să fim atît de proști ca să punem pe primul plan metodele „gărzii roșii” într-un moment cînd epoca în care atacurile „cu garda roșie” erau necesare este, în esență, încheiată (și victorios încheiată) și cînd bate la ușă o epocă în care puterea de stat proletară va folosi pe specialiștii burghezi pentru a ara în așa fel terenul, încît să nu mai poată crește pe el nici o burghezie.

Aceasta este o epocă sau, mai precis, o fază specifică de dezvoltare și, pentru a învinge complet capitalul, trebuie să știm să adaptăm formele luptei noastre la condițiile specifice ale acestei faze.

Fără îndrumările date de specialiștii din diferitele ramuri ale științei, tehnicii și experienței e imposibilă trecerea la socialism, fiindcă socialismul cere o înaintare conștientă și în proporții de masă spre o productivitate a muncii mai înaltă decît aceea a capitalismului și pe baza rezultatelor obținute de capitalism. Socialismul trebuie să înfăptuiască *în felul său*, prin me-

tode proprii — sau, ca să ne exprimăm mai concret, prin metode *sovietice* —, această înaintare. Or, specialiștii, în marea lor majoritate, sînt în mod inevitabil burghezi, datorită întregii ambianțe a vieții sociale în cadrul căreia au devenit specialiști. Dacă proletariatul nostru, după ce a pus mîna pe putere, ar fi rezolvat repede problema evidenței, controlului și organizării pe scară națională (ceea ce era irealizabil, din cauza războiului și a stării de înapoiere a Rusiei), atunci, înfrîngînd sabotajul, i-am fi supus complet și pe specialiștii burghezi, cu ajutorul evidenței și controlului general. Datorită mării „întîrzieri“ cu care a fost organizată evidența și controlul în general, noi, cu toate că am reușit să biruim sabotajul, *nu* am creat încă condițiile menite să ne pună la dispoziție specialiștii burghezi ; o mulțime de sabotori „intră în serviciu“, dar cei mai buni organizatori și cei mai mari specialiști pot fi folosiți de către stat fie în felul vechi, burghez (adică plătindu-le lefuri grase), fie într-un fel nou, proletar (adică creînd condițiile care ar asigura o evidență și un control efectuate de jos, de către întregul popor, și care ar supune și ar atrage în mod inevitabil și de la sine pe specialiști).

A trebuit să recurgem acum la vechiul mijloc burghez și să declarăm că vom asigura marilor specialiști burghezi remunerații foarte ridicate pentru „serviciile“ lor. Lucrul acesta îl văd toți cei ce cunosc chestiunea, dar nu toți vor să înțeleagă semnificația unei asemenea măsuri adoptate de statul proletar. Este limpede că o asemenea măsură constituie un compromis, o abatere de la principiile Comunei din Paris și ale oricărei puteri proletare, care cer ca lefurile să fie reduse pînă la nivelul salariului unui muncitor mijlociu și ca lupta împotriva carierismului să fie dusă cu fapta și nu cu vorba.

Nu numai atît. E limpede că o asemenea măsură nu înseamnă numai o întrerupere — într-un anumit domeniu și într-o anumită măsură — a ofensivei împotriva capitalului (căci capitalul nu înseamnă o sumă de bani, ci anumite relații sociale), dar și *un pas înapoi* pentru puterea noastră de stat socialistă, sovietică, care de la început a proclamat și a dus o politică de reducere a

lefurilor mari pînă la nivelul salariului unui muncitor mijlociu ⁶⁴.

Desigur, dacă noi recunoaştem că facem un pas înapoi, o să începă să chicotească lacheii burgheziei, îndeosebi cei de calibru mai mic, cum sînt, de pildă, menşevicii, cei de la „Novaia Jizn“ şi socialiştii-revoluţionari de dreapta. Dar noi nu trebuie să ne sinchisim de chicotelile lor. Noi trebuie să analizăm particularităţile drumului nou şi extrem de greu care duce spre socialism, fără să ascundem greşelile şi slăbiciunile noastre, ci străduindu-ne să desăvîrşim la timp ceea ce este încă nedesăvîrşit. A ascunde maselor că atragerea specialiştilor burghezi prin salarii extrem de mari constituie o abatere de la principiile Comunei, înseamnă a ne coborî la nivelul politicienilor burghezi şi a înşela masele. A explica în mod deschis cum şi de ce am făcut acest pas înapoi şi a discuta apoi în mod public ce mijloace există pentru a recupera ceea ce a rămas nefăcut înseamnă a educa masele şi a învăţa din experienţă, împreună cu ele, cum se construieşte socialismul. Nu cred să fi existat în istorie măcar o singură campanie militară victorioasă în care învingătorului să nu i se fi întîmplat să facă unele greşeli, să sufere înfrîngerii parţiale, să dea vremelnic înapoi ici şi colo, într-o privinţă sau alta. Or, „campania“ întreprinsă de noi împotriva capitalismului este de un milion de ori mai grea decît cea mai grea campanie militară, şi ar fi stupid şi ruşinos să ne descurajăm din cauza unei retrageri izolate şi parţiale.

Să privim chestiunea sub aspectul ei practic. Să presupunem că Republica sovietică rusă are nevoie de 1 000 de savanţi şi specialişti de primul rang, din diferitele ramuri ale ştiinţei, tehnicii şi experienţei practice, pentru a îndruma munca poporului în vederea unei cît mai grabnice ridicări economice a ţării. Să presupunem că aceste „stele de primă mărime“ — dat fiind că cele mai multe din ele sînt, fără îndoială, cu atît mai pervertite de moravurile burgheze, cu cît le place să strige mai tare că muncitorii s-au pervertit — vor trebui să fie plătite cu cîte 25 000 de ruble pe an. Să presupunem că această sumă (de 25 000 000 de ruble) va trebui să

fie dublată (spre a se acorda premii pentru îndeplinirea deosebit de reușită și de rapidă a celor mai importante sarcini tehnice-organizatorice) sau chiar mărită de patru ori (spre a atrage câteva sute de specialiști străini mai pretențioși). Se pune întrebarea: poate fi într-adevăr considerată drept excesivă pentru Republica sovietică, sau peste puterile ei, o cheltuială anuală de cincizeci sau o sută de milioane de ruble în vederea reorganizării muncii poporului după ultimul cuvânt al științei și tehnicii? Firește că nu. Muncitorii și țăranii conștienți, în covârșitoarea lor majoritate, vor aproba această cheltuială, fiindcă ei știu din viața practică că starea noastră de înapoiere ne face să pierdem miliarde, și noi *nu* am atins încă un grad de organizare, evidență și control care să determine o participare generală și benevolă a „stelelor” intelectualității burgheze la munca noastră.

Se înțelege că chestiunea mai are și un alt aspect. Nu se poate contesta influența pervertitoare pe care o exercită lefurile mari și asupra Puterii sovietice (cu atât mai mult cu cât, datorită repeziciunii cu care s-a desfășurat revoluția, nu se putea ca noii puteri să nu i se alătore un număr oarecare de aventurieri și de escroci, care, împreună cu cei incapabili și cu cei lipsiți de scrupule din rândurile comisarilor de tot felul, n-au nimic împotriva să ajungă „stele”... în materie de delapidare), și asupra maselor muncitorești. Dar toți oamenii cinștiți și cu judecată din rândurile muncitorilor și ale țăranilor săraci vor fi de acord cu noi, vor recunoaște că nu ne putem lepăda dintr-o dată de moștenirea nenorocită a capitalismului, că nu putem scuti Republica sovietică de acest „tribut” de 50 000 000 sau 100 000 000 de ruble (un tribut pe care-l plătim pentru propria noastră stare de înapoiere în ce privește organizarea evidenței și controlului efectuate *de jos, de către întregul popor*) altfel decât organizându-ne, întărind disciplina în propriile noastre rânduri, curățind rândurile noastre de toți cei ce „păstrează moștenirea capitalismului” și „respectă tradițiile capitalismului”, adică de leneși, de trântori, de delapidatori ai banului public (acum întreg pământul, toate fabricile, toate căile ferate formează „tezaurul” Republicii sovie-

tice). Dacă elementele conștiințe și înaintate din rîndurile muncitorilor și ale țăranilor săraci vor reuși ca în timp de un an, cu ajutorul instituțiilor sovietice, să se organizeze, să se disciplineze, să devină mai ordonate, să creeze o puternică disciplină în muncă, peste un an ne vom elibera de acest „tribut“, pe care l-am putea reduce chiar și mai curînd... potrivit cu succesele obținute de disciplina noastră în muncă și de organizarea noastră muncitorească-țăărănească. Cu cît ne vom însuși mai repede noi înșine, muncitorii și țăranii, o mai bună disciplină în muncă și o mai înaltă tehnică a muncii, utilizînd în acest scop pe specialiștii burghezi, cu atît mai repede ne vom elibera de orice „tribut“ plătit acestor specialiști.

Eforturile noastre în direcția organizării unei evidențe și a unui control asupra producției și repartiției produselor care să fie efectuate de întregul popor, sub conducerea proletariatului, au rămas cu mult în urma activității desfășurate de noi în direcția expropriării directe a expropriatorilor. Această constatare prezintă o importanță esențială pentru înțelegerea particularităților momentului de față și a sarcinilor care decurg de aici pentru Puterea sovietică. Centrul de greutate al luptei împotriva burgheziei se deplasează spre organizarea unei asemenea evidențe și a unui asemenea control. Numai pornind de la această constatare putem defini în mod just sarcinile imediate ale politicii economice și financiare în domeniul naționalizării băncilor, al monopolizării comerțului exterior, al controlului de stat asupra circulației bănești, al introducerii unui impozit pe avere și pe venit — care să fie satisfăcător din punct de vedere proletar — și al introducerii obligativității muncii.

În aceste domenii (care sînt extrem de importante) am rămas extraordinar de mult în urmă cu prefacerile socialiste, și asta tocmai pentru că evidența și controlul nu sînt în general îndeajuns de bine organizate. Aceasta este, bineînțeles, una dintre sarcinile cele mai grele, și, ca urmare a ruinii provocate de război, ea poate fi rezolvată doar pe îndelete; însă nu trebuie să uităm că tocmai pe acest teren burghezia — și îndeosebi numeroasa

mică burghezie și numeroasa burghezie țărănească — ducă împotriva noastră o luptă foarte serioasă, subminând controlul care se înfiripează, subminând, de pildă, monopolul cerealelor, cucerind poziții pentru speculă și pentru comerțul de speculă. Sîntem încă departe de a fi pus în aplicare în mod satisfăcător ceea ce am decretat, și sarcina de căpetenie în momentul de față constă tocmai în a ne concentra toate eforturile în direcția *înfăptuirii* practice, efective a temeliilor prefacerilor care au devenit de pe acum lege (dar n-au devenit încă realitate).

Pentru a înfăptui în continuare naționalizarea băncilor și a merge cu fermitate spre transformarea lor în puncte nodale ale contabilității publice în condițiile socialiste, este nevoie, în primul rînd și mai cu seamă, să obținem succese reale în ce privește sporirea numărului de sucursale ale Băncii populare, încurajarea depunerilor, înlesnirea pentru public a operațiilor de depunere și restituire a banilor, desființarea „cozilor“, prinderea și *împușcarea* șperțarilor și a pungășilor etc. Să aplicăm întîi în mod efectiv măsurile mai simple, să organizăm cum trebuie ceea ce există, și abia după aceea să pregătim lucruri mai complicate.

Să întărim și să punem ordine în monopolurile de stat deja introduse (al cerealelor, al pieilor etc.) și să pregătim astfel monopolizarea comerțului exterior de către stat; fără o asemenea măsură nu vom putea să ne „descotorosim“ de capitalul străin prin plata unui „tribut“⁶⁵. Dar înșăși posibilitatea de a construi socialismul depinde de faptul dacă vom ști ca, în decursul unei anumite perioade de trecere, plătind un anumit tribut capitalului străin, să apărăm independența noastră economică internă.

Cu încasarea impozitelor, în general, și a celui pe avere și pe venit, în special, am mai rămas de asemenea foarte mult în urmă. Contribuția impusă burgheziei — o măsură în totul admisibilă din punct de vedere principial și care merită aprobarea proletariatului — arată că în această privință sîntem încă mai aproape de metodele de cucerire (a Rusiei din mîinile celor bogați, pentru cei săraci) decît de metodele de conducere. Dar pentru ca să devenim mai puternici și să putem sta mai bine

pe picioare, trebuie să trecem la aceste din urmă metode, să înlocuim contribuția impusă burgheziei printr-un impozit pe avere și pe venit, care să aibă un caracter permanent și să fie perceput în mod regulat; un asemenea impozit va aduce statului proletar *mai mult* venit și de aceea el cere din partea noastră o mai bună organizare, o mai bună punere la punct a evidenței și controlului ⁶⁶.

Întârzierea noastră în ce privește introducerea obligativității muncii arată încă o dată că la ordinea zilei stă tocmai munca de pregătire și organizare, care, pe de o parte, este menită să consolideze definitiv cele cucerite, iar pe de altă parte este necesară pentru pregătirea operației prin care capitalul „va fi încercuit” și silit „să se predea”. Ar trebui să trecem imediat la introducerea obligativității muncii, dar treaba asta trebuie s-o facem în mod treptat și cu multă băgare de seamă, verificând, cu ajutorul experienței practice, fiecare pas și, firește, introducând ca prim pas obligativitatea muncii *pentru cei bogăți*. Introducerea cărțuliei de muncă, de consum și de buget pentru toți burghezii, inclusiv cei de la sate, ar fi un serios pas înainte spre „încercuirea” totală a inamicului și spre organizarea unei evidențe și a unui control asupra producției și repartiției produselor, care să fie într-adevăr exercitate de întregul popor.

INSEMNĂTATEA LUPTEI PENTRU O EVIDENȚĂ ȘI UN CONTROL EXERCITATE DE ÎNTREGUL POPOR

Statul, care veacuri de-a rândul a fost un organ de asuprire și de jefuire a poporului, ne-a lăsat moștenire ura aprigă și neîncrederea maselor față de tot ce este în legătură cu statul. A împrăștiat o asemenea stare de spirit este o sarcină foarte grea, pe care numai Puterea sovietică este în stare s-o aducă la îndeplinire, dar chiar și ei îi cere un timp mai îndelungat și multă perseverență. În problema evidenței și controlului, care capătă o importanță esențială pentru revoluția socialistă a doua zi după doborârea burgheziei, această „moștenire” se face simțită deosebit de acut. Va mai trece inevitabil un timp oarecare

pînă cînd masele, care după doborîrea moșierilor și a burgheziei s-au simțit pentru prima oară libere, vor înțelege — nu din cărți, ci din experiența lor proprie, *sovietică* —, vor înțelege și vor simți că, fără o evidență și un control multilateral, de stat, asupra producției și a repartiției produselor, puterea oamenilor muncii, libertatea oamenilor muncii, *nu* se poate menține și întoarcerea lor sub jugul capitalismului este *inevitabilă*.

Toate deprinderile și tradițiile burgheziei în general, și ale micii burghezii în special, se opun și ele controlului *de stat*, sînt pentru inviolabilitatea „sacrosanctei proprietăți private“, „a sacrosanctei“ întreprinderi private. Noi vedem acum deosebit de bine cît de justă este teza marxistă că anarhismul și anarhosindicalismul sînt curente *burgheze* și în ce contradicție de neîmpăcat se află ele cu socialismul, cu dictatura proletariatului, cu comunismul. Lupta pentru înrădăcinarea în mase a ideii evidenței și controlului *sovietic*, de stat, lupta pentru înfăptuirea acestei idei, pentru o ruptură cu trecutul blestemat care a deprins pe oameni să vadă în procurarea pînii și a îmbrăcăminteii o chestiune „privată“, să vadă în actul cumpărare-vînzare o tranzacție care „nu mă privește decît pe mine“, este tocmai lupta mareață, de însemnătate istorică universală, a conștiinței socialiste împotriva spontaneității burghezo-anarhiste.

Controlul muncitoresc a fost introdus la noi prin lege, dar în viața practică și chiar în conștiința maselor largi ale proletariatului el abia începe să pătrundă. Despre faptul că lipsa unei evidențe și a unui control în domeniul producției și repartiției produselor înseamnă pieirea germenilor socialismului, înseamnă jaf în bunul statului (fiindcă întreaga avuție aparține statului, iar statul este Puterea sovietică, puterea majorității oamenilor muncii), că neglijența în materie de evidență și control constituie un ajutor direct pentru Kornilovii germani și ruși, care nu vor putea să doboare puterea oamenilor muncii *decît* dacă noi nu vom izbuti să rezolvăm problema evidenței și a controlului și care, cu ajutorul întregii burghezii țărănești, cu ajutorul cadeților, al menșevicilor, al socialiștilor-revoluționari de dreapta ne „pîndesc“, așteptînd un

moment prielnic, — despre acest fapt nu vorbim îndeajuns în munca noastră de agitație, și la acest fapt nu se gîndesc îndeajuns muncitorii și țărani înaintați și nu vorbesc îndeajuns despre el. Și atîta timp cît controlul muncitoresc nu va fi devenit realitate, atîta timp cît muncitorii înaintați nu vor fi organizat și efectuat o campanie victorioasă și necruțătoare împotriva celor ce zădărnicesc acest control sau îl nesocotesc, nu se va putea trece de la primul pas (controlul muncitoresc) spre socialism la cel de-al doilea pas, adică la reglementarea producției de către muncitori.

Statul socialist poate lua ființă numai ca o rețea de comune de producție și de consum, care să țină o evidență riguroasă a producției și consumului lor, să facă economie de muncă, să sporească neconținut productivitatea ei și să capete astfel posibilitatea de a reduce ziua de lucru la șapte, la șase ore și chiar la mai puțin. Dacă nu vom introduce o evidență și un control cît se poate de riguroase, atotcuprinzătoare, exercitate de întregul popor asupra *cerealelor* și a *producției de cereale* (iar apoi și asupra tuturor celorlalte produse de primă necesitate), n-o vom scoate la capăt. Capitalismul ne-a lăsat moștenire cooperativele de consum, care sînt niște organizații de masă, în măsură să ușureze trecerea la o evidență și un control exercitate de mase asupra distribuirii produselor. În Rusia, ele sînt mai slab dezvoltate decît în țările înaintate, dar au cuprins totuși mai mult de zece milioane de membri. Decretul cu privire la cooperativele de consum ⁶⁷, publicat zilele acestea, constituie un fapt extrem de semnificativ, care arată în mod limpede în ce constă specificul situației și sarcinilor Republicii sovietice socialiste în momentul actual.

Acest decret reprezintă o înțelegere cu cooperativele burgeze și cu cooperativele muncitorești care rămîn la punctul de vedere burhez. Înțelegerea sau compromisul constă, în primul rînd, în aceea că reprezentanții instituțiilor menționate nu numai că au luat parte la discutarea decretului, dar au și obținut, de fapt, drept de vot deliberativ, dat fiind că acele părți din decret care au întîmpinat din partea lor o opoziție hotărîtă au fost în-

lăturate. În al doilea rînd, compromisul constă, în fond, în renunțarea Puterii sovietice la principiul înscrierii gratuite în cooperative (singurul principiu consecvent proletar), precum și la cuprinderea întregii populații dintr-o localitate dată într-o *singură* cooperativă. Printr-o derogare de la acest singur principiu socialist, care urmărește desființarea claselor, a „cooperativelor muncitorești de clasă” (care, în acest caz, se numesc „de clasă” numai pentru că sînt subordonate intereselor de clasă ale burgheziei), li s-a dat dreptul să-și continue existența. În sfîrșit, propunerea Puterii sovietice de a se exclude cu totul burghezia din Consiliul de conducere al cooperativelor a fost și ea mult atenuată, iar interdicția de a face parte din consiliu privește numai pe proprietarii de întreprinderi comerciale și industriale cu caracter capitalist privat.

Dacă proletariatul, prin intermediul Puterii sovietice, ar fi reușit să organizeze evidența și controlul pe scară națională sau măcar să pună bazele unui asemenea control, n-ar fi fost nevoie de astfel de compromisuri. Prin secțiile alimentare ale Sovietelor, prin organele de aprovizionare de pe lîngă Soviete, noi am fi unit populația într-o cooperativă unică, condusă în chip proletar, fără concursul cooperativelor burgheze, fără a face concesii principiului pur burghez, în virtutea căruia o cooperativă muncitorească continuă să rămîna muncitorească *alături* de cea burgheză, *în loc* să-și subordoneze în întregime această cooperativă burgheză, să se contopească cu ea și să ia în mîna ei *întreaga* conducere, să asigure controlul asupra consumului celor bogați.

Încheind o asemenea înțelegere cu cooperativele burgheze, Puterea sovietică și-a definit în chip concret sarcinile tactice și metodele specifice de acțiune în cadrul actualei faze de dezvoltare, și anume: conducînd elementele burgheze, folosindu-se de ele, făcîndu-le unele concesii parțiale, noi creăm condițiile pentru o înaintare care va fi mai lentă decît am crezut la început, dar va fi totodată mai temeinică și va avea o mai solidă asigurare a bazei și a liniei de comunicație, o mai bună întărire a pozițiilor cucerite. Sovietele pot (*și trebuie*) acum să-și

măsoare succesele obținute de ele în opera de construire a socialismului, între altele, cu o măsură extrem de clară, de simplă și de practică : în cîte comunități (comune sau sate, cartiere etc.) anume și în ce măsură dezvoltarea cooperativelor se apropie de stadiul în care va cuprinde întreaga populație.

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

În orice revoluție socialistă, după ce a fost îndeplinită sarcina cuceririi puterii de către proletariat și pe măsură ce se rezolvă, în linii mari și în esență, sarcina de a expropria pe expropriatori și de a zdrobi împotrivirea lor, pe primul plan se pune în mod necesar sarcina fundamentală de a crea un sistem social superior capitalismului, și anume de a obține o sporire a productivității muncii și, în legătură cu aceasta (și în acest scop), de a asigura o organizare superioară a muncii. Puterea noastră sovietică se află tocmai într-o situație cînd, datorită victoriilor obținute împotriva exploatatorilor — de la Kerenski și pînă la Kornilov —, ea a căpătat posibilitatea de a trece de-a dreptul la rezolvarea acestei sarcini, de a păși numaidecît la îndeplinirea ei. Și aici e limpede din capul locului că, dacă puterea centrală de stat poate fi cucerită în cîteva zile, dacă rezistența militară a exploatatorilor (și rezistența lor prin sabotaj), chiar și în diferitele colțuri ale unei țări mari, poate fi înfrîntă în cîteva săptămîni, rezolvarea temeinică a problemei sporirii productivității muncii necesită în orice caz (mai ales după un război atît de chinuitor și de pustiitor) cîtiva ani de zile. Caracterul de lungă durată al muncii care trebuie depusă în această direcție este determinat, fără îndoială, de împrejurările obiective.

Mărirea productivității muncii cere, înainte de toate, să se asigure baza materială a mării industriei, adică să se dezvolte producția de combustibili și de fier, construcția de mașini, industria chimică. Republica sovietică rusă se află în condiții favorabile, în sensul că, chiar și după pacea de la Brest, ea dispune de enorme rezerve de minereu (în Ural), de combustibili în Siberia apuseană (căr-

bune), în Caucaz și în sud-est (petrol), în centru (turbă), de uriașe bogății forestiere, de căderi de apă, de materii prime pentru industria chimică (Karabugaz) etc. Exploatarea acestor bogății naturale prin metodele tehnicii celei mai moderne va crea o bază pentru un extraordinar progres al forțelor de producție.

O altă condiție pentru sporirea productivității muncii este, în primul rând, ridicarea nivelului de instrucțiune și de cultură al maselor populare. Acest nivel crește acum cu o iuțea extraordinară, lucru pe care nu-l văd cei orbiți de rutina burgheză, care nu pot să-și dea seama de avântul spre lumină și de inițiativa de care dau dovadă acum, datorită organizării sovietice, straturile „de jos” ale poporului. În al doilea rând, pentru ridicarea economică este nevoie și de întărirea disciplinei oamenilor muncii, de creșterea capacității lor, a îndemnării în muncă, de o sporire a intensității muncii și de o mai bună organizare a ei.

În această privință ne aflăm într-o situație foarte proastă, ba chiar disperată, dacă ar fi să dăm crezare celor care s-au lăsat intimidați de burghezie sau care o slujesc din interes. Oamenii aceștia nu înțeleg că n-a existat și nu poate să existe revoluție în care adepții a ceea ce e vechi să nu se plîngă că domnește haosul, anarhia etc. Este și firesc ca în sînul unor mase care abia de curînd au scuturat de pe umerii lor un jug nemaipomenit de barbar să se producă o fierbere și o frămîntare profundă și amplă, ca elaborarea noilor baze ale disciplinei muncii de către mase să constituie un proces de lungă durată, ca pînă la obținerea victoriei depline asupra moșierilor și a burgheziei o asemenea elaborare nici să nu poată începe.

Dar, nelăsîndu-ne cîtuși de puțin influențați de desperarea, adesea prefăcută, pe care caută s-o propage burghezii și intelectualii burghezi (care și-au pierdut speranța de a-și menține vechile lor privilegii), nu trebuie în nici un caz să ascundem un rău evident. Dimpotrivă, să-l scoatem la lumină și să-l combatem și mai aprig cu metodele noastre sovietice, fiindcă nu se poate concepe succesul socialismului fara victoria unei discipline proletare

conștiente asupra anarhiei mic-burgheze stihinice, care constituie adevărata chezășie a unei eventuale restaurări a kerenskilor și kornilovilor.

Avangarda cea mai conștientă a proletariatului din Rusia și-a pus de pe acum sarcina de a întări disciplina în muncă. Așa, de pildă, Comitetul central al sindicatului metalurgiștilor și Consiliul central al sindicatelor au început să elaboreze măsurile și proiectele de decret corespunzătoare⁶⁸. Activitatea aceasta trebuie sprijinită din răspuțeri, astfel încât să se obțină progrese. Trebuie să punem la ordinea zilei, să aplicăm și să experimentăm plata în acord⁶⁹, să introducem tot ce este științific și progresist în sistemul Taylor, să punem în concordanță salariile cu rezultatele generale ale producției sau cu rezultatele obținute din transporturile pe căile ferate și pe apă etc. etc.

În comparație cu națiunile înaintate, rusul este un prost lucrător. Și nici nu se putea să fie altfel în regimul țarist, în care rămășițele iobăgiei erau atât de vii. Să învățăm cum să lucrăm — iată sarcina pe care Puterea sovietică trebuie s-o pună, în toată amploarea ei, în fața poporului. Ultimul cuvânt al capitalismului în această direcție, sistemul Taylor — ca toate progresele capitalismului —, întrunește în sine bestialitatea rafinată a exploatării burgheze și o serie de valoroase cuceriri științifice privind analiza mișcărilor mecanice din timpul muncii, eliminarea mișcărilor inutile și neîndemnătice, elaborarea celor mai potrivite metode de muncă, introducerea celor mai bune sisteme de evidență și control etc. Republica sovietică trebuie să-și însușească cu orice preț tot ce e valoros în realizările obținute de știință și tehnică în acest domeniu. Posibilitatea de a înfăptui socialismul depinde tocmai de succesele pe care le vom dobândi în îmbinarea Puterii sovietice și a organizării sovietice a conducerii cu cele mai noi progrese ale capitalismului. Trebuie să organizăm, în țara noastră, studiarea și predarea sistemului Taylor, experimentarea și adaptarea lui sistematică. Pășind pe calea sporirii productivității muncii, trebuie totodata să ținem seama de particularitățile perioadei de trecere de la capitalism la socialism, care

cer, pe de o parte, să fie puse temeliile pentru organizarea socialistă a întrecerii, iar pe de altă parte să fie aplicată constrângerea, astfel ca lozinca dictaturii proletariatului să nu fie compromisă de practica unei stări neînchegate a puterii proletare.

ORGANIZAREA ÎNTRECERII

Printre absurditățile pe care burghezia le debitează cu predilecție pe seama socialismului este și aceea că socialiștii contestă importanța întrecerii. În realitate însă, numai socialismul, desființând clasele și, ca atare, lichidând înrobirea maselor, deschide pentru prima oară calea pentru o întrecere care are într-adevăr un caracter de masă. Și tocmai organizația sovietică, trecând de la democratismul formal al republicii burgheze la participarea reală a maselor muncitoare la activitatea de *conducere*, pune pentru prima oară întrecerea pe o bază largă. În domeniul politic acest lucru este mult mai ușor de realizat decât în cel economic, dar pentru succesul socialismului el prezintă importanță tocmai în acest din urmă domeniu.

Să luăm un mijloc de organizare a întrecerii cum este publicitatea. Republica burgheză asigură numai în mod formal această organizare, căci ea subordonează, de fapt, capitalului presa, care distrează „plebea” cu fleacuri politice picante, iar cele ce se petrec în ateliere, în lumea tranzacțiilor comerciale, în domeniul livrărilor etc. le ascunde sub vălul „secretului comercial”, care ocrotește „sacra proprietate”. Puterea sovietică a desființat secretul comercial⁷⁰ și a pășit pe o cale nouă, dar noi n-am făcut încă aproape nimic pentru folosirea publicității în vederea întrecerii economice. Trebuie să urmărim în mod sistematic ca, paralel cu reprimarea necruțătoare a presei burgheze, care calomniază și minte cu nerușinare, să creăm o presă care să nu distreze și să prostească masele cu picanterii și fleacuri politice, ci să supună judecății maselor tocmai problemele economice de fiecare zi și să le ajute să le studieze în mod temeinic. Fiecare fabrică, fiecare sat este o comună de producție și de consum,

care are dreptul și datoria să aplice în felul său legile sovietice generale („în felul său“ nu în sensul încălcării acestor legi, ci în sensul diversității formelor lor de aplicare), să rezolve în felul său problema evidenței producției și repartiției produselor. Sub capitalism, aceasta era o „chestiune particulară“ a fiecărui capitalist, moșier sau chiabur. Sub regimul Puterii sovietice, aceasta nu mai este o chestiune particulară, ci o foarte importantă chestiune de stat.

Și noi aproape că n-am purces încă la activitatea amplă, anevoioasă, dar nobilă, care constă în a organiza întrecerea între comune, a introduce evidența și publicitatea în procesul producției de cereale, de îmbrăcăminte etc., a transforma niște înșirări de cifre seci, lipsite de viață, birocratice, în exemple vii, atât respingătoare, cât și atrăgătoare. În condițiile modului de producție capitalist, importanța exemplului izolat, să zicem a exemplului unui artel de producție, era în mod inevitabil extrem de limitată, și numai niște iluzioniști mic-burghezi au putut să viseze la „îndreptarea“ capitalismului prin influența unor exemple de instituții virtuozitate. După trecerea puterii politice în mâinile proletariatului, după exproprierea expropriatorilor, lucrurile se schimbă radical și, așa cum au arătat în repetate rânduri socialiștii cei mai de seamă, puterea exemplului capătă pentru prima oară posibilitatea de a exercita o influență de masă. Comunele model trebuie să servească și vor servi pentru educarea, îndrumarea și stimularea comunelor rămase în urmă. Presa trebuie să fie un instrument al construirii socialismului, să facă cunoscute în toate amănunțele lor succesele obținute de comunele model, să studieze cauzele succesului lor, metodele lor de gospodărire și, pe de altă parte, să treacă „pe lista codașilor“ comunele care se îndărătnicesc să păstreze „tradițiile capitalismului“, adică anarhia, trîndăvia, dezordinea și specula. În societatea capitalistă, statistica era monopolul exclusiv al unor „persoane oficiale“ sau al unor oameni de strictă specialitate, dar azi noi trebuie s-o punem la îndemîna maselor, s-o popularizăm, pentru ca încetul cu încetul oamenii muncii să fie în stare să înțeleagă și să vadă ei înșiși cum și cât

trebuie să muncească, cum și cât pot să se odihnească, pentru ca *compararea rezultatelor practice* ale gospodăririi diferitelor comune să devină obiectul interesului și studiului general, pentru ca comunele care se disting să fie imediat răsplătite (prin reducerea, pe o anumită perioadă, a zilei de lucru, prin mărirea salariilor, prin punerea la dispoziția lor a unui număr mai mare de bunuri și valori culturale sau estetice etc.).

Atunci când în arena istoriei intră, în calitate de conducător și călăuzitor al societății, o clasă nouă, lucrul acesta nu se petrece niciodată fără o perioadă de puter nice „zdruncinări“, zguduiri, lupte și furtuni, pe de o parte, și fără o perioadă de dibuiri, experimente, șovăieli și ezitări în alegerea unor noi metode, corespunzătoare noii situații obiective, pe de altă parte. Nobilimea feudală, pe cale de dispariție, se răzbuna împotriva burgheziei, care o învingea și îi lua locul, nu numai prin comploturi, încercări de răscoală și restaurație, dar și printr-un torent de zeflemeli pe seama nepriceperii, neîndemînării și greșelilor „parveniților“ și „neobrăzaților“ care cutezau să ia în mână „sfânta cîrmă“ a statului fără să aibă pregătirea multiseculară a prinților, baronilor, nobililor și a aristocrației, tot așa cum în Rusia Kornilovii și Kerenskii, Goții și Martovii, toată această gașcă de eroi ai afacerismului sau ai scepticismului burghez, se răzbuună acum împotriva clasei muncitoare pentru „insolenta“ ei încercare de a pune mîna pe putere.

Este nevoie, bineînțeles, nu de săptămîni, ci de luni și ani de zile pentru ca noua clasă socială, care a fost pînă acum asuprită, apăsată de întuneric și de nevoi, să se poată familiariza cu noua situație, să fie în stare să se orienteze, să-și organizeze munca și să-și promoveze *propriii* ei organizatori. Se înțelege că partidul conducător al proletariatului revoluționar n-a putut să dobîndească experiența și deprinderea necesară pentru ample acțiuni de organizare, care să cuprindă milioane și zeci de milioane de cetățeni, și că schimbarea vechilor deprinderi, aproape exclusiv agitatorice, este un lucru de lungă durată. Dar

aici nu e nimic imposibil și, dacă noi vom fi perfect conștienți de necesitatea acestei schimbări, dacă vom fi ferm hotărâți s-o înfăptuim, dacă vom da dovadă de stăruință în urmărirea acestui țel măreț și anevoios, vom obține rezultatul dorit. În „popor“, adică printre muncitori și printre țărani care nu exploatează munca altora, se găsesc o mulțime de oameni cu talent organizatoric; ei erau striviți, nimiciti, zvîrliți afară cu miile de către capital; noi nu știm încă să-i găsim, să-i încurajăm, să-i punem pe picioare, să-i promovăm. Dar vom învăța să facem treaba asta, dacă ne vom apuca de ea cu tot entuziasmul revoluționar, fără de care nu există revoluții victorioase.

Istoria nu cunoaște nici o mișcare populară profundă și puternică care să fi fost ferită de o spumă murdară, care să fi fost ferită de aventurieri și escroci, de fanfaroni și gălăgioși oploșiți pe lângă novatorii necexperimentați, de învălmășeală, de harababură stupidă și agitație stearpă, de încercările unora dintre „conducători“ de a se apuca de douăzeci de treburi deodată și a nu duce nici una la bun sfârșit. Javrele societății burgheze, de la Belorussov și pînă la Martov, n-au decît să scheaune și să latre ori de cîte ori cade cîte o așchie în timpul tăierii pădurii celei mari și bătrîne. Pentru asta sînt ei doar javre, ca să latre la elefantul* proletar. N-au decît să latre. Noi ne vom urma drumul nostru și vom căuta să descoperim și să punem la încercare, cu cea mai mare băgare de seamă și răbdare, pe adevărații organizatori, pe cei cu minte lucidă și cu un ager spirit practic, la care devotamentul față de socialism se îmbină cu priceperea de a organiza fără zarvă (și în ciuda oricărei învălmășeli și a oricărei zarve) munca în comun, efectuată în mod temeinic și în strînsă unitate, de un mare număr de oameni în cadrul organizației sovietice. Numai astfel de oameni, după ce vor fi puși de zece ori la încercare și vor fi trecuți de la însărcinările cele mai simple

* Expresie dintr-o fabulă a lui Krilov — Nota trad.

la cele mai grele, vor trebui să fie promovați în posturile — de mare răspundere — de conducători ai muncii poporului, de conducători în aparatul de stat. N-am învățat încă să facem acest lucru, dar vom învăța.

„ORGANIZAȚII BINE ÎNCHEGATE“ ȘI DICTATURA

Rezoluția adoptată de ultimul congres al Sovietelor (care a avut loc la Moscova) pune pe primul plan, ca sarcină primordială a momentului, făurirea de „organizații bine închegate“ și întărirea disciplinei *. În prezent, toată lumea „votază“ cu dragă inimă rezoluții și le „subscrie“, dar de obicei nu se gîndește că traducerea lor în viață cere constrîngere, și anume o constrîngere care îmbracă tocmai forma dictaturii. Și, totuși, ar fi să dăm dovadă de cea mai mare prostie și de cel mai absurd utopism dacă am crede că trecerea de la capitalism la socialism este posibilă fără constrîngere și fără dictatură. Teoria lui Marx s-a ridicat de multă vreme și cu toată hotărîrea împotriva acestei nerozii mic-burghezo-democratice și anarhiste. Și Rusia din anii 1917—1918 confirmă în această privință teoria lui Marx într-un mod atît de evident, de palpabil și de sugestiv, încît numai niște oameni iremediabil obtuzi sau care s-au hotărît cu tot dinadinsul să întoarcă spatele adevărului mai pot greși în această privință. Ori dictatura lui Kornilov (dacă-l considerăm drept tipul rus al Cavaignacului burghez), ori dictatura proletariatului — pentru o țară care a cunoscut o dezvoltare extrem de rapidă, cu cotituri neobișnuit de bruște, în condițiile unei ruine nemaipomenite, pricinuită de cel mai chinuitor dintre războaie, *nici nu poate fi vorba* de altă soluție. Toate soluțiile intermediare constituie o încercare de înșelare a poporului de către burghezie, care nu poate să spună adevărul — nu poate să spună că are nevoie de Kornilov —, sau sînt expresia spiritului obtuz al democrațiilor mic-burghezi, al Cernovilor, Țeretelilor și Martovilor, cu flecăreala lor pe tema unității democrației, a dictaturii democrației, a frontului comun democratic și a altor fleacuri de acest fel. Cine n-a învățat nici din

* Vezi volumul de față, p. 132—134. — *Nota red.*

desfășurarea revoluției ruse din 1917—1918 că soluțiile intermediare sînt imposibile trebuie considerat un om pierdut.

Pe de altă parte, nu e greu să te convingi că în orice trecere de la capitalism la socialism dictatura este necesară pentru două motive principale sau în două direcții principale. În primul rînd, nu poate fi biruit și stîrpit capitalismul fără o reprimare necruțătoare a împotrivrării exploatatorilor, care nu pot fi lipsiți dintr-o dată de bogăția lor, de superioritatea lor în domeniul organizării și al cunoștințelor și care vor încerca deci în mod inevitabil, în cursul unei perioade destul de lungi, să răstoarne puterea celor săraci, pe care o detestă. În al doilea rînd, orice mare revoluție, și mai cu seamă cea socialistă, chiar și în cazul cînd n-ar exista un război extern, e de neconceput fără un război intern, adică fără un război civil, care înseamnă o ruină și mai mare decît un război extern, înseamnă mii și milioane de cazuri de șovăire și de trecere dintr-o tabără în alta, înseamnă o stare de extremă nesiguranță, dezechilibru și haos. Și se înțelege că toate elementele de descompunere ale vechii societăți, care în mod inevitabil sînt foarte numeroase și legate mai ales de mica burghezie (dat fiind că orice război și orice criză ruinează și distruge în primul rînd mica burghezie), nu pot să nu „se afirme“ cu prilejul unei răsturnări atît de adînci. Iar elementele de descompunere *nu se pot* „afirma“ altfel decît prin înmulțirea crimelor, a actelor de huliganism, a cazurilor de corupție, de speculă și a tot felul de ticăloșii. Pentru a pune capăt tuturor acestor manifestări, e nevoie de timp și *de o mină de fier*.

Istoria nu cunoaște nici o mare revoluție în care poporul să nu fi simțit în mod instinctiv acest lucru și să nu fi dat dovadă de o fermitate salutară, împușcînd pe loc pe hoții prinși asupra faptului. Nenorocirea revoluțiilor din trecut a fost că entuziasmul revoluționar al maselor, care le menținea într-o stare de încordare și le dădea forța necesară pentru a zdrobi fără cruțare elementele de descompunere, nu era de lungă durată. Cauza socială, adică de clasă, a acestei instabilități a entuziasmului revoluționar al maselor era slăbiciunea proletaria-

tului, *singurul* în stare (dacă e destul de numeros, de conștient și de disciplinat) să atragă de partea lui *majoritatea* celor ce muncesc și sînt exploatați (sau, ca să ne exprimăm mai simplu și mai popular, majoritatea celor săraci) și să păstreze puterea un timp destul de îndelungat pentru a asigura zdrobirea completă a tuturor exploataților și a tuturor elementelor de descompunere.

Această experiență istorică a tuturor revoluțiilor, această învățătură istorică de însemnătate economică și politică universală a fost concretizată chiar de Marx într-o formulă concisă, clară, precisă și pregnantă: dictatura proletariatului. Și că revoluția rusă a purces cum trebuie la înfăptuirea acestei sarcini de însemnătate istorică mondială, *a dovedit-o* marșul triumfal al organizației sovietice la toate popoarele și populațiile din Rusia. Căci Puterea sovietică nu este altceva decît forma organizatorică a dictaturii proletariatului, a dictaturii clasei de avangardă, care ridică la un democratism nou, la o participare de sine stătătoare la conducerea statului zeci și zeci de milioane de oameni ai muncii și exploatați, care prin propria lor experiență învață să vadă în avangarda disciplinată și conștientă a proletariatului conducătorul lor cel mai sigur.

Dar dictatura este un cuvînt mare. Și cuvintele mari nu trebuie aruncate în vînt. Dictatura este o putere de fier, care acționează cu îndrăzneală și rapiditate revoluționară și care e necruțătoare în măsurile ei de reprimare îndreptate atît împotriva exploataților, cît și împotriva huliganilor. Dar puterea noastră de stat este extrem de moale; de cele mai multe ori ea aduce mai mult a piftie decît a fier. Nu trebuie să uităm nici un moment că stihia burgheză și mic-burgheză luptă împotriva Puterii sovietice pe două căi: pe de o parte, ea acționează din afară, prin metodele unor Savinkov, Goț, Gheghecikori, Kornilov, prin comploturi și rebeliuni, prin abjecta lor înrîurire „ideologică“, prin torențele de minciuni și calomnii care se revarsă din publicațiile cadetilor, ale socialiștilor-revoluționari de dreapta și ale menșevicilor; pe de altă parte, ea acționează dinăuntru, căutînd să folosească orice element de descompunere,

orice slăbiciune pentru a corupe oamenii, pentru a agrava indisciplina, dezmațul și haosul. Cu cât ne apropiem mai mult de reprimarea militară totală a împotrivirii opuse de burghezie, cu atât mai periculoasă devine pentru noi stihia anarhiei mic-burgheze. Și lupta împotriva acestei stihii nu poate fi dusă numai prin propagandă și agitație, numai prin organizarea întrecerii și prin selecționarea organizatorilor, ea trebuie dusă și prin constrângere.

Pe măsură ce sarcina principală a puterii devine conducerea treburilor de stat, iar nu represiunile cu caracter militar, forma tipică de manifestare a reprimării și constrângerii devine judecarea, iar nu împușcarea pe loc. Și în această privință, după 25 octombrie 1917 masele revoluționare au pornit pe calea cea bună și au dovedit vitalitatea revoluției, începînd să-și organizeze instanțe judecătorești proprii, muncitorești și țărănești, încă înainte de a se emite vreun decret de dizolvare a aparatului judecătoresc burghezo-birocratic. Dar tribunalele noastre revoluționare și populare sînt peste măsură de slabe, neînchipuit de slabe. Se simte că concepțiile moștenite de popor din vremurile cînd se afla sub jugul moșierilor și al burgheziei, și care-l fac să vadă în organele judecătorești ceva oficial și străin lui, n-a fost încă definitiv spulberată. Oamenii nu sînt îndeajuns de conștienți că o instanță judecătorească e un organ menit să atragă tocmai populația săracă, în întregul ei, la conducerea statului (fiindcă activitatea judecătorească este una dintre funcțiile de conducere a statului), că instanțele judecătorești sînt *organe ale puterii* proletariatului și a țărănimii sărace, sînt un instrument de *educare în spiritul disciplinei*. Ei nu sînt îndeajuns de conștienți de faptul, simplu și evident, că, dacă principalele calamități ale Rusiei sînt foametea și șomajul, aceste calamități nu pot fi biruite prin nici un fel de avînturi de moment, ci numai printr-o organizare și o disciplină multilaterală și atotcuprinzătoare, care să antreneze întregul popor, pentru a spori producția de pîine pentru oameni și de pîine pentru industrie (combustibil), a o aduce la timp la locul cuvenit și a o distribui cum trebuie; — că, de aceea, *oricine* încalcă disciplina muncii, în orice uzină,

În orice întreprindere și în orice domeniu de activitate, *poartă vina* chinurilor foamei și ale șomajului; — că trebuie să știm să descoperim pe cei vinovați de această stare de lucruri, să-i dăm în judecată și să-i pedepsim fără cruțare. Stihia mic-burgheză, împotriva căreia va trebui să ducem acum lupta cea mai înverșunată, se manifestă tocmai prin aceea că oamenii sînt prea puțin conștienți de legătura economică și politică ce există între foamete și șomaj, de o parte, și delăsarea tuturor și a fiecăruia în domeniul organizării și al disciplinei, de altă parte, că mai e încă puternic înrădăcinată mentalitatea *micului proprietar*: să smulg eu cît mai mult, iar de ceilalți puțin îmi pasă!

La căile ferate, care întruchiează, poate, în modul cel mai concret legăturile economice ale unui organism creat de marele capitalism, această luptă a stihiei dezmățului mic-burghez împotriva spiritului de organizare proletar este deosebit de vizibilă. Elementul „administrativ” furnizează un mare număr de sabotori și de șperțari; elementul proletar, prin tot ce are el mai bun, luptă pentru disciplină; dar și unul și celălalt este reprezentat, desigur, de mulți oameni șovăielnici și „slabi”, care nu sînt în stare să reziste „ispitei” speculei, mitei și avantajului personal obținut cu prețul degradării întregului aparat, de a cărui bună funcționare depinde biruirea foamei și a șomajului.

E caracteristică lupta care s-a desfășurat, pe acest teren, în jurul ultimului decret cu privire la conducerea căilor ferate, prin care se acordă unora dintre conducători puteri dictatoriale (sau puteri „nelimitate”) ⁷¹. Re-prezentanții conștienți (și în cea mai mare parte, pe cît se pare, inconștienți) ai dezmățului mic-burghez voiau să vadă în acordarea de puteri „nelimitate” (adică dictatoriale) unor anumite persoane o abatere de la principiul colegialității și de la democratism, ca și de la principiile Puterii sovietice. Unii dintre socialiștii-revoluționari de stînga au desfășurat pe alocuri o agitație de-a dreptul huliganică împotriva decretului asupra puterilor dictatoriale, adică o agitație care făcea apel la instinctele josnice și la tendințele proprii micului pro-

prietar de „a înhăța“ cît mai mult. A apărut astfel o problemă de o însemnătate cu adevărat uriașă. În primul rînd se pune chestiunea, de ordin principial, dacă în general numirea unor persoane investite cu puteri dictatoriale nelimitate este compatibilă cu principiile fundamentale ale Puterii sovietice. În al doilea rînd, se pune chestiunea în ce raport se află acest caz — sau acest precedent, dacă vreți — cu sarcinile speciale ale puterii în momentul concret dat. Asupra celor două chestiuni trebuie să ne oprim cu toată atenția.

Că în istoria mișcărilor revoluționare dictatura personală a fost foarte adeseori exponentul, purtătorul și promotorul dictaturii claselor revoluționare — e un lucru dovedit de experiența incontestabilă a istoriei. Cu democratismul burghez, dictatura personală era, desigur, compatibilă. Dar în această chestiune defăimătorii burghezi ai Puterii sovietice, ca și ciracii lor mic-burghezi, dau totdeauna dovadă de mare abilitate: pe de o parte, ei califică pur și simplu Puterea sovietică drept ceva absurd, anarhic și barbar și ocolesc cu grijă toate paralelele noastre istorice și dovezile noastre teoretice că Sovietele reprezintă o formă superioară a democratismului, ba mai mult chiar: ele sînt începutul formei *socialiste* a democratismului; pe de altă parte însă, ei ne pretind nouă un democratism superior celui burghez și ne spun: dictatura personală este absolut incompatibilă cu democratismul vostru sovietic, bolșevic (adică *socialist*, iar nu burghez).

Aceste raționamente sînt din cale-afară de șubrede. Dacă nu sîntem anarhiști, trebuie să recunoaștem necesitatea statului, *adică a constrîngerii*, pentru trecerea de la capitalism la socialism. Forma constrîngerii este determinată de gradul de dezvoltare al clasei revoluționare date, apoi de unele împrejurări speciale, cum sînt, de pildă, consecințele unui război îndelungat și reacționar, apoi de formele de împotrivire ale burgheziei și ale micii burghezii. De aceea *nu există* absolut nici o contradicție principială între democratismul sovietic (adică socialist) și exercitarea puterii dictatoriale de către anumite persoane. Dictatura proletară se deosebește de

cea burgheză prin faptul că ea își îndreaptă loviturile împotriva minorității exploatare, în interesul majorității exploatare, și apoi prin faptul că ea e exercitată — și prin anumite persoane — nu numai de către masele poporului muncitor și exploatat, dar și de către organizații care sînt în așa fel alcătuite, încît să trezească aceste mase, să le ridice la opera creatoare ce le-a fost hărăzită de istorie (organizațiile sovietice fac parte din organizațiile de acest fel).

Cu privire la a doua problemă, aceea a însemnătății pe care o are puterea dictatorială personală din punctul de vedere al sarcinilor specifice ale momentului de față, trebuie să spunem că orice mare industrie mecanizată — adică tocmai izvorul material de producție și fundamentul socialismului — necesită o absolută și strictă *unitate de voință*, care să îndrumeze munca în comun a sute, mii și zeci de mii de oameni. Atît din punct de vedere tehnic, cît și din punct de vedere economic și istoric, această necesitate este evidentă, și ea a fost recunoscută întotdeauna drept o condiție a socialismului de către toți cei care au reflectat asupra lui. Dar cum poate fi asigurată o strictă unitate de voință? — Prin subordonarea voinței a mii de oameni voinței unui singur om.

Această subordonare, atunci cînd cei ce participă la munca în comun dau dovadă de o conștiință și o disciplină ideală, poate să semene mai degrabă cu conducerea blîndă a unui dirijor. Ea poate să îmbrace formele aspre ale dictaturii atunci cînd nu există o disciplină și o conștiință ideală. Dar și într-un caz și în altul *subordonarea necondiționată* față de o voință unică este absolut necesară pentru buna desfășurare a muncii organizate după modelul mării industrii mecanizate. La căile ferate ea este de două și de trei ori mai necesară. Și tocmai această trecere de la o sarcină politică la alta, care în *aparență* nu seamănă de loc cu prima, constituie întreaga originalitate a momentului de față. Revoluția a sfărîmat abia de curînd cătușele cele mai vechi, cele mai solide și mai grele, cărora masele li se supuneau din constrîngere. Asta a fost ieri. Iar astăzi aceeași revolu-

ție — și tocmai în interesul dezvoltării și consolidării ei, tocmai în interesul socialismului — cere o *supunere absolută* a maselor față de *voința unică* a celor ce conduc procesul muncii. Se înțelege că o asemenea trecere nu se poate face dintr-o dată. Se înțelege că ea poate fi înfăptuită numai cu prețul unor mari șocuri, zguduiri, întoarceri la starea dinainte, cu prețul unei uriașe încordări de energie din partea avangărzii proletare, care duce poporul spre ceea ce e nou. La toate acestea nu se gândesc cei ce cad în isteria filistină a celor de la „Novaia Jizn” sau de la „Vpered”⁷², a celor de la „Delo Naroda” sau de la „Naș Vek”⁷³.

Luată mentalitatea unui simplu reprezentant de rînd al masei celor ce muncesc și sînt exploatați și puneți-o față în față cu condițiile materiale, obiective ale vieții lui sociale. Pînă la Revoluția din Octombrie, el *nu* a văzut încă, în practică, ca clasele avute, exploataatoare să fi sacrificat într-adevăr ceva cu adevărat important, să fi renunțat la ceva în favoarea lui. El n-a văzut încă să i se fi dat pămîntul și libertatea de atîtea ori făgăduite, să i se fi dat pacea, să se fi renunțat la interesele de „mare putere” și la tratatele secrete imperialiste, să se fi renunțat la capital și la profituri. El a văzut toate acestea abia *după* 25 octombrie 1917, cînd și le-a luat singur, cu forța, și a trebuit după aceea să-și apere, tot cu forța, cuceririle împotriva unora ca Kerenski, Goț, Gheghecikori, Dutov și Kornilov. Se înțelege că un timp oarecare toată atenția lui, toate gândurile, toate forțele lui sufletești sînt îndreptate spre un singur lucru: să răsuflă o leacă, să-și îndrepte spinarea, să se afirme, să se bucure de bunurile imediate ale vieții, pe care acum și le poate lua și pe care înainte nu i le dădeau exploataorii astăzi doborîți. Se înțelege că e nevoie de un timp oarecare pentru ca un reprezentant de rînd al masei nu numai să vadă el însuși, nu numai să se convingă, dar să și simtă că nu se poate ca pur și simplu „să iei”, să înhați, să smulgi, că așa ceva duce la agravarea ruinii, la pieire, la întoarcerea Kornilovilor. O cotitură corespunzătoare în condițiile de viață (deci și în psihologia) maselor muncitoare obișnuite abia acum începe să se producă. Și în-

treaga noastră sarcină, a partidului comuniștilor (bolșevicilor), care este exponentul conștient al năzuințelor de eliberare ale celor exploatați, este să înțelegem această cotitură, să înțelegem necesitatea ei, să punem în fruntea masei istovite, care caută oboșită o ieșire, s-o ducem pe calea cea dreaptă, pe calea disciplinei în muncă, a îmbinării sarcinii de a discuta în cadrul unor mitinguri *despre* condițiile de muncă, cu aceea de a asigura o subordonare necondiționată față de voința conducătorului sovietic, a dictatorului *în timpul* muncii.

Burghezii, menșevicii, cei de la „Novaia Jizn“, care nu văd altceva decât haos, harababură și răbufnire de egoism de mic proprietar, își bat joc de „zarva mitingurilor“, dar și mai des spumegă de furie împotriva lor. Dar, fără să participe la mitinguri, masa celor asupriți n-ar fi putut niciodată să treacă de la disciplina impusă de exploatatori la disciplina conștientă și acceptată de bunăvoie. În organizarea de mitinguri se manifestă tocmai adevăratul democratism al celor ce muncesc, și ele constituie mijlocul prin care aceștia își îndreaptă spinarea; ele înseamnă trezirea acestora la o viață nouă, primii lor pași pe un teren pe care ei înșiși l-au curățat de năpîrci (de exploatatori, de imperialiști, de moșieri și capitaliști) și pe care vor să învețe să-l amenajeze ei înșiși în felul lor, pentru ei, după principiile puterii lor de stat, ale Puterii *sovietice*, și nu după acelea ale unei puteri ostile, boierești, burgheze. A fost nevoie tocmai de victoria din octombrie a oamenilor muncii împotriva exploatatorilor, a fost nevoie de o întregă perioadă istorică în care înșiși oamenii muncii să discute mai întâi despre noile condiții de viață și să dezbată noile sarcini, pentru ca să devină posibilă o trecere temeinică la forme superioare de disciplină a muncii, la însușirea conștientă a ideii că dictatura proletariatului constituie o necesitate, la supunerea absolută, în timpul muncii, față de dispozițiile personale date de reprezentanții Puterii sovietice.

Această trecere a început acum.

Am rezolvat cu succes prima sarcină a revoluției, am văzut cum masele muncitoare au pregătit ele însele condiția principală a succesului ei: unirea eforturilor împo-

triva exploatatorilor, în vederea răsturnării lor. Etape ca octombrie 1905, februarie și octombrie 1917 prezintă o importanță istorică universală.

Am rezolvat cu succes și a doua sarcină a revoluției, care constă în a trezi și a ridica tocmai acele straturi sociale „de jos” care au fost împinse în jos de către exploatatori și care abia după 25 octombrie 1917 au căpătat deplina libertate să doboare pe exploatatori, să înceapă să se orienteze singure și să-și orînduiască viața în felul lor. Participarea la mitinguri a maselor muncitoare celor mai asuprite, mai oropsite și mai puțin pregătite, trecerea lor de partea bolșevicilor, înfăptuirea de către ele, precututindenii, a propriei lor organizări sovietice — iată a doua mare etapă a revoluției.

Începe acum a treia etapă. Trebuie să consolidăm ceea ce am cucerit noi înșine, ceea ce am decretat, legiferat, discutat și stabilit noi înșine, astfel ca să capete formele trainice ale *disciplinei muncii de fiecare zi*. Aceasta este sarcina cea mai grea, dar și cea mai nobilă, fiindcă numai prin rezolvarea ei vom ajunge să avem rînduieli socialiste. Trebuie să învățăm să îmbinăm democratismul de miting al maselor muncitoare — democratism furtunos, clocotitor ca apele de primăvară ce se revarsă peste maluri — cu disciplina *de fier* în timpul muncii, cu *supunerea absolută* față de voința unei singure persoane, a conducătorului sovietic în timpul muncii.

Acest lucru noi n-am învățat încă să-l facem.

O să învățăm să-l facem.

Eram amenințați ieri de restaurarea exploatării burgheze în persoana unora de teapa lui Kornilov, Goț, Dutov, Gheghecikori și Bogaevski. Pe aceștia i-am învins. Astăzi restaurarea, aceeași restaurare, ne amenință sub o altă formă, sub forma stihiei dezmațului și anarhismului mic-burghez, a atitudinii de „nu mă amestec, nu mă bag”, specifică micului proprietar, sub forma atacurilor și a incursiunilor zilnice, mărunte, dar numeroase, ale acestei stihii împotriva disciplinei proletare. Această stihie a anarhiei mic-burgheze trebuie s-o învingem și o vom învinge.

DEZVOLTAREA ORGANIZAȚIEI SOVIETICE

Caracterul socialist al democratismului sovietic, adică *proletar*, în aplicarea lui concretă, dată, constă, în primul rînd, în faptul că alegătorii sînt masele muncitoare și exploatare, în timp ce burghezia este exclusă de la vot; în al doilea rînd, în faptul că sînt înlăturate orice formalități și restricții birocratice electorale și că masele stabilesc ele însele în ce mod și la ce intervale se țin alegerile, avînd totodată deplina libertate de a-i rechema pe cei aleși; în al treilea rînd, în faptul că se creează cea mai bună organizație de masă a avangărzii oamenilor muncii, a proletariatului din marea industrie, care-i permite acestuia să conducă masele largi ale celor exploatați, să le atragă la o viață politică de sine stătătoare, să le educe politicește, pe baza propriei lor experiențe, — că în felul acesta, pentru prima oară, se ajunge în situația cînd într-adevăr *întreaga* populație învață să conducă statul și începe să-l conducă.

Acestea sînt principalele trăsături distinctive ale democratismului pus în aplicare în Rusia, democratism de *tip* superior, care înseamnă o ruptură cu denaturarea lui burgheză și trecerea la democratismul socialist și la condițiile în care statul va putea începe treptat să dispară.

Se înțelege că stihia dezorganizării mic-burgheze (care într-o măsură sau alta se manifestă, *în mod inevitabil*, în orice revoluție proletară și care în revoluția noastră se manifestă cu o deosebită tărie datorită caracterului mic-burghez al țării, stării ei de înapoiere și urmărilor războiului reacționar) nu poate să nu-și pună amprenta și asupra Sovietelor.

Trebuie să depunem eforturi susținute pentru a dezvolta organizația Sovietelor și Puterea sovietică. Există tendința mic-burgheză de a-i transforma pe membrii Sovietelor în „parlamentari“ sau, pe de altă parte, în birocrați. Trebuie să combatem o asemenea tendință, făcînd ca *toți* membrii Sovietelor să participe în mod practic la activitatea de conducere a statului. În multe locuri secțiile Sovietelor se transformă în organe care încetul cu încetul se contopesc cu comisariatele. Scopul nostru

este să atragem *întreaga populație săracă*, s-o facem să participe în mod practic la activitatea de conducere, și diferitele măsuri pentru realizarea acestui scop — cu cât vor fi mai variate, cu atât va fi mai bine — trebuie să fie minuțios înregistrate, studiate, sistematizate, verificate printr-o experiență mai largă, să devină lege. Scopul nostru este ca *fiecare* om al muncii, după ce și-a terminat cele 8 ore ale „programului“ său de muncă productivă, să participe *în mod gratuit* la exercitarea unor funcții de stat; trecerea la un asemenea sistem este deosebit de anevoioasă, dar ea este singura garanție pentru consolidarea definitivă a socialismului. Noutatea și dificultatea acestei schimbări, bineînțeles, au drept urmare o mulțime de pași făcuți, ca să zicem așa, pe dibuite, o mulțime de greșeli și șovăieli, fără de care nu se poate obține un progres mai sensibil. Întreaga originalitate a situației actuale, în ceea ce privește pe mulți din cei ce vor să fie considerați drept socialiști, constă în faptul că acești oameni s-au deprins să opună în mod abstract capitalismul socialismului, punând între ele, cu un aer grav, cuvântul „salt“ (unii, amintindu-și crîmpeie din cele citate din Engels, adaugă cu un aer și mai grav: „salt din imperiul necesității în imperiul libertății“⁷⁴). Că marii dascăli ai socialismului înțelegeau prin „salt“ o schimbare radicală sub unghiul de vedere al cotiturilor istoriei universale și că salturile de acest fel cuprind perioade de câte 10 ani, ba chiar și mai lungi, la asta nu sînt în stare să se gîndească cei mai mulți dintre așa-ziii socialiști care „au citit ce scrie la carte“ despre socialism, dar care niciodată n-au aprofundat în mod serios chestiunea. E firesc ca, în asemenea vremuri, în rîndurile faimoasei „intelectualități“ să apară un număr nesfîrșit de bocitoare: una se jelește după Adunarea constituantă, alta după disciplina burgheză, o a treia după ordinea capitalistă sau după moșierul civilizată, alta după situația de mare putere imperialistă, și așa mai departe.

Ceea ce prezintă într-adevăr interes într-o epocă de mari salturi este că mulțimea de dărîmături ale vechiului, care se acumulează uneori mai repede decît germeii noului (care nu întotdeauna sînt vizibili din capul locu-

lui), necesită capacitatea de a discerne ceea ce este mai esențial în linia sau în lanțul dezvoltării. Sînt momente în istorie cînd lucrul cel mai important pentru succesul revoluției este să se acumuleze cît mai multe dărîmături, adică să se arunce în aer cît mai multe instituții vechi; sînt momente cînd s-a dărîmat destul și se pune la ordine zilei activitatea „prozaică“ („plicticoasă“ pentru un revoluționar mic-burghez) de curățire a terenului de dărîmături; sînt momente cînd lucrul cel mai important este îngrijirea cu atenție a mlădițelor noului, care răsar de sub dărîmături pe un teren ce n-a fost încă bine curățat de moloz.

Nu este suficient să fii revoluționar și adept al socialismului sau comunist în general. Trebuie să știi să găsești în fiecare moment dat acea verigă deosebită a lanțului de care să te prinzi cu toate puterile pentru a ține întregul lanț și a pregăti temeinic trecerea la veriga următoare, iar ordinea în care se succedă verigile, forma lor, înlănțuirea lor, deosebiriile dintre ele în lanțul evenimentelor istorice nu sînt atît de simple sau de rudimentare ca într-un lanț obișnuit, făcut de un fierar.

Lupta împotriva denaturării birocratice a organizației sovietice este asigurată de trăinicia legăturii dintre Soviete și „popor“ — înțelegînd prin acest cuvînt masele muncitoare și exploatate —, de suplețea și elasticitatea acestei legături. Parlamentul burghez, chiar și în cea mai bună republică capitalistă din lume din punctul de vedere al democratismului, nu este niciodată considerat de către populația săracă drept o instituție „a ei“. Sovietele însă sînt pentru masele de muncitori și țărani o instituție „a lor“, iar nu una străină. „Social-democrații“ contemporani de teapa lui Scheidemann sau, ceea ce este cam același lucru, de teapa lui Martov au aversiune pentru Soviete, se simt atrași de venerabilul parlament burghez sau de Adunarea constituantă, tot așa cum, cu șase decenii în urmă, Turgheniev se simțea atras spre o moderată constituție monarhică și nobiliară și avea aversiune pentru democratismul țărănesc al lui Dobroliubov și Cernîșevski ⁷⁵.

Tocmai apropierea dintre Soviete și „poporul“ muncitor creează forme speciale de revocare și de control de

jos, care acum trebuie să fie dezvoltate cu deosebită râvnă. Astfel, Consiliile învățământului public, în calitatea lor de conferințe periodice ale alegătorilor sovietici și ale delegaților lor în vederea discutării și controlării activității autorităților sovietice în acest domeniu, merită toată simpatia și tot sprijinul. Nu poate să fie nimic mai stupid decît tendința de a transforma Sovietele în ceva anchilozat, într-un scop în sine. Cu cît hotărîrea cu care ne pronunțăm acum pentru o putere fermă și necruțătoare, pentru dictatura personală *în anumite procese de muncă*, în anumite laturi ale funcțiilor *pur executive*, este mai mare, cu atît mai variate trebuie să fie formele și metodele controlului de jos, pentru a paraliza astfel orice posibilitate, oricît de mică, de a denatura Puterea sovietică, pentru a stîrpi într-una și fără preget buruiana birocratismului.

INCHEIERE

O situație extraordinar de grea, de complicată și de primejdioasă pe plan internațional; necesitatea de a manevra și de a da înapoi; o perioadă de așteptare a unor noi izbucniri ale revoluției care se maturizează cu o chinuitoare încetineală în apus; înăuntrul țării, o perioadă de construcție lentă și de necruțătoare „strunire“, de îndelungată și îndîrjită luptă a strictei discipline proletare împotriva amenințătoarei stihii a dezvășului și anarhiei mic-burgheze — iată, pe scurt, trăsăturile distinctive ale fazei speciale de dezvoltare a revoluției socialiste prin care trecem acum. Aceasta e veriga — din lanțul istoric al evenimentelor — de care trebuie să ne prindem cu toate puterile, pentru a fi la înălțimea sarcinii, pînă ce vom trece la veriga următoare, care ne atrage prin deosebita ei strălucire, prin strălucirea victoriilor revoluției proletare internaționale.

Încercați să puneți față în față concepția obișnuită, curentă a „revoluționarului“ și lozincile care decurg din particularitățile fazei prin care trecem: să manevrăm, să ne retragem, să așteptăm, să construim pe îndelete, să strunim în mod necruțător, să disciplinăm cu strictețe,

să luptăm pentru lichidarea dezmațului... Mai e de mirare că la auzul acestor lozinci unii „revoluționari“ se simt cuprinși de o nobilă indignare și încep „să tune și să fulgere“ împotriva noastră, acuzându-ne că am dat uitării tradițiile revoluției din Octombrie, că ducem o politică de conciliere cu specialiștii burghezi, că ne pretăm la compromisuri cu burghezia, că avem o orientare mic-burgheză, reformistă etc. etc. ?

Nenorocirea acestor pseudorevoluționari este că pînă și aceia dintre ei care sînt călăuziți de cele mai bune intenții și se disting printr-un devotament fără margini față de cauza socialismului nu-și dau destul de bine seama de starea deosebită și deosebit de „neplăcută“ prin care a trebuit inevitabil să treacă o țară înapoiată, sfîșiată de un război reacționar și nenorocit, și care a început revoluția socialistă cu mult înaintea țărilor mai înaintate; ei n-au destulă tărie în momentele grele ale unei treceri grele. Se înțelege că tocmai partidul „socialiștilor-revoluționari de stînga“ e cel care face partidului nostru o opoziție „oficială“ de acest fel. Excepții individuale de la tipurile de grupuri și de clase există și vor exista, desigur, întotdeauna. Dar tipurile sociale rămîn. Într-o țară cu o populație în care micii proprietari precumpănesc în foarte mare măsură asupra populației pur proletare, se va face simțită în mod inevitabil — și din cînd în cînd extrem de puternic — deosebirea dintre revoluționarul proletar și revoluționarul mic-burghez. Acesta din urmă șovăie și se clatină la fiecare cotitură a evenimentelor, trece de la revoluționarismul înfocat din martie 1917 la proslăvirea „coaliției“ în mai, la ura împotriva bolșevicilor (sau la deplîngerea „spiritului lor de aventură“) în iulie, la îndepărtarea, cu teamă, de bolșevici la sfîrșitul lunii octombrie, la sprijinirea lor în decembrie, și, în sfîrșit, în martie și aprilie 1918 indivizii ăștia, de cele mai multe ori, strîmbă din nas cu dispreț, spunînd: „Eu nu sînt dintre aceia care înalță imnuri muncii „organice“, practicizării și deprinderii de a face totul în mod treptat“.

Izvorul social al acestor tipuri de oameni este micul proprietar, care e exasperat de grozăviile războiului, de dezastrul neașteptat, de nemaipomenitele suferințe pri-

cinuite de foamete și de ruină, care se zbate cuprins de isterie, căutînd o cale de ieșire și de salvare și oscilînd între încrederea în proletariat și sprijinirea lui, de o parte, și accese de desperare, de altă parte. Trebuie să înțelegem bine odată și să ne intre bine în cap că pe o asemenea bază socială nu se poate clădi nici un fel de socialism. Numai o clasă care își urmează fără șovăire drumul ei, care nu-și pierde curajul și nu se lasă pradă desperării nici în momentele trecerilor celor mai anevoioase, mai grele și mai primejdioase, poate să conducă masele muncitoare și exploatare. N-avem nevoie de elanuri isterice. Avem nevoie de pasul cadențat al batalionelor de fier ale proletariatului.

CU PRIVIRE LA SITUAȚIA TRANSPORTULUI PE APĂ

PROIECT DE HOTĂRIRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ⁷⁶

Ascultînd comunicarea cu privire la situația catastrofală a transportului pe apă și luînd cunoștință de proiectul de decret elaborat de Consiliul Economic Superior de acord cu Comitetul central al sindicatelor de lucrători din întreprinderile fluviale și maritime și cu reprezentanții Țentrovlgăi,

Consiliul Comisarilor Poporului confirmă acest proiect cu titlu de măsură provizorie ;

— cere congresului lucrătorilor de la întreprinderile de navigație din Nijni-Novgorod să traducă imediat în viață și fără nici un fel de abateri acest proiect ;

— în caz că, totuși, congresul consideră că pe viitor este necesar să se aducă unele amendamente la acest decret, Consiliul Comisarilor Poporului propune congresului să trimită la el o delegație investită cu depline puteri, pentru a discuta și a ajunge la o rezolvare definitivă a problemei acestor amendamente.

Consiliul Comisarilor Poporului pune în vedere congresului că, dată fiind situația catastrofală a transportului pe apă, orice tărăgănare este cu totul inadmisibilă și este absolut necesar ca toate dispozițiile date de Kavomar ⁷⁷ să fie executate cu toată strictețea și în modul cel mai conștiincios. Numai în felul acesta poate Consiliul Comisarilor Poporului să justifice în fața țării sumele enorme alocate pentru naționalizarea flotei ⁷⁸.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Ulianov (Lenin)

Scris la 26 martie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

ÎN LEGĂTURĂ CU DECRETUL CU PRIVIRE
LA TRIBUNALELE REVOLUȚIONARE ⁷⁹

1

CĂTRE MEMBRII COLEGIULUI
COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU JUSTIȚIE
ȘI, ÎN COPIE, CĂTRE PREȘEDINTELE
COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL

Decretul cu privire la tribunalele sovietice este, după părerea mea, complet greșit și ca atare trebuie refăcut în întregime.

Este greșit să se abroge decretul cu privire la tribunalele pentru judecarea delictelor de presă ⁸⁰ fără să se facă în prealabil un bilanț și o analiză a rezultatelor obținute de ele.

Este greșit să se instituie funcția de „tribun“ unic, care să se afle în afara colegiului Comisariatului pentru justiție. Se ajunge astfel la o reeditare a celor mai proaste precedente create de funcția de „procuror general“.

În loc să se dea atenție unor reforme de instituții, unor reforme lipsite de importanță sau aproape numai de ordin terminologic („tribun“), trebuie să se fixeze atenția asupra rezultatelor practice obținute de colegiul justiției în direcția creării unei justiții cu adevărat revoluționare, care să procedeze cu promptitudine și cu asprime necruțătoare împotriva contrarevoluționarilor, huliganilor, trântorilor și dezorganizatorilor.

Lenin

30/III 1918.

2

PROIECTUL UNEI HOTĂRÎRI
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează Comisariatul pentru justiție să refacă proiectul de decret cu privire la tribunale, înlăturînd pasajul despre puterea unică a unui „tribun“ și punînd accentul nu pe schimbări mărunte în instituțiile care au fost create începînd din octombrie 1917, ci pe rezultatele practice ale eforturilor depuse în direcția creării unor tribunale care să procedeze într-adevăr cu toată promptitudinea și cu o asprime cu adevărat revoluționară împotriva contrarevoluționarilor, elementelor corupte și dezorganizatorilor, ca și împotriva celor ce încalcă disciplina.

Proiectul, odată refăcut să fie tipărit și înaintat Comitetului Executiv Central.

Scris la 30 martie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

INTERVENȚIE ÎN CADRUL UNEI ȘEDINȚE
A PREZIDIULUI CONSILIULUI ECONOMIC
SUPERIOR
1 APRILIE 1918

Se pune în discuție proiectul cu privire la disciplina în muncă, elaborat de Consiliul Central al sindicatelor din Rusia. Tov. Lenin propune o serie de amendamente și o serie de formulări mai precise ale unor puncte din proiect; el face propunerea ca proiectul să fie concretizat. Trebuie să fie neapărat fixată mărimea salariului în acord în toate ramurile de producție, iar în specialitățile în care acest lucru nu este cu puțință, să se instituie un sistem de primiere. Pentru evidența productivității și pentru respectarea disciplinei trebuie create tribunale industriale, trebuie create grupuri de controlori, care să nu fie recrutați din întreprinderi, ci din afară, din elemente de diferite profesii; vor fi de asemenea atrași ingineri și contabili, precum și țărani. În decret trebuie să se vorbească precis de introducerea sistemului Taylor, cu alte cuvinte să fie folosite toate metodele științifice de muncă pe care le promovează acest sistem. Fără introducerea lui nu poate fi ridicată productivitatea, iar fără ridicarea productivității nu putem introduce socialismul. La aplicarea acestui sistem să fie atrași ingineri americani. La introducerea lui trebuie, bineînțeles, să se țină seama că hrana este proastă și, de aceea, norma de producție trebuie să fie redusă în mod corespunzător. Apoi trebuie organizată producția... * O dată cu trecerea la socialism vom avea posibilitatea să reducem ziua de muncă. În decret trebuie să se menționeze evidența și

* În procesul verbal este o omisiune. — *Nota red.*

publicitatea dărilor de seamă cu privire la productivitatea diferitelor întreprinderi. În ceea ce privește măsurile de sancționare pentru nerespectarea disciplinei muncii, ele trebuie să fie mai severe. Trebuie să se meargă cu sancțiunile chiar pînă la condamnarea la închisoare. Se poate recurge și la concedierea din fabrică, dar caracterul acestei sancțiuni se schimbă cu totul. În orînduirea capitalistă, concedierea echivalează cu violarea unui contract civil. Acum însă, cînd se încalcă disciplina muncii, mai cu seamă dacă se introduce obligativitatea muncii, se comite un delict penal, și pentru așa ceva trebuie aplicată o anumită sancțiune.

*Publicat pentru prima oară
(incomplet) în 1940, în revista
„Proletarskaia Revoluția” nr. 1*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL
DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI
7 APRILIE 1918 ⁸¹

DARE DE SEAMA APARUTĂ ÎN PRESĂ

(Apariția lui Lenin la tribună este întâmpinată cu aplauze furtunoase.) În momentul de față — spune Lenin — trecem prin cele mai grele luni ale revoluției. Bîntuie foametea, și trebuie să ne încordăm toate forțele și să luptăm împotriva ei, urmăriți în permanență cu atenție de privirile pline de răutăcioasă bucurie ale socialiștilor-revoluționari de dreapta și ale menșevicilor. Tactica lor este cea folosită de Dutov și Kornilov, de iuncherii care s-au răsculat la Moscova împotriva Puterii sovietice. În această privință, menșevicii, care caută să răstoarne Puterea sovietică, sînt de partea lor, de partea burgheziei, și în felul acesta ne trădează pe noi. Cînd noi recurgem la execuții, ei devin tolstoeni și, vărsînd lacrimi de crocodil, ne acuză de cruzime. Au uitat cum, împreună cu Kerenski, i-au mînat pe muncitori la măcel în timp ce ei țineau ascunse în buzunar tratatele secrete. Au uitat acest lucru și au devenit niște creștini evlavioși, care predică îndurarea.

Fără arme nu vom putea să reprimăm împotrivirea dușmanilor noștri, asta o înțeleg ei foarte bine, și totuși caută cu tot dinadinsul să ne discrediteze.

Trebuie să organizăm economia națională, și această sarcină gigantică este cu atît mai grea, cu cît revoluția noastră e prima care a mers atît de departe pe drumul transformării sociale. Pentru a face ca această sarcină grea să devină mai ușoară, trebuie să învățăm, dar nu din cărți, ci din practică, din experiență. Numai Puterea

sovietică este în stare să construiască economia națională, și de aceea eu vă recomand să faceți în așa fel ca în întreaga țară mii de tovarăși de-ai noștri să fie aleși în Soviete. În afară de asta este necesar să făurim o disciplină tovarășească. Muncitorii și țărani trebuie să înțeleagă că pământurile și fabricile sînt bunuri ale lor și să aibă grijă de ele ca de propriul lor avut.

Numai acum, cînd aruncăm o privire înapoi și vedem toată neputința burgheziei și nimicnicia intelectualității sabotoare, mă conving de uriașul pas înainte făcut de noi. Și pentru ca să putem înainta cu succes, trebuie să stîrpic din rîndurile noastre ignoranța și indolența; dar să faci acest lucru este mult mai greu decît să-l răstorni pe idiotul de Romanov sau pe cretinul de Kerenski.

Ne sugrumă Germania, ne atacă Japonia⁸². Și iată că în aceste vremuri grele menșevicii și socialiștii-revoluționari de dreapta, acești mielușei blînzi, ne acuză în gura mare că sîntem cruzi, uitînd că ei sînt aceia care au înălțat spînzurătoarea pentru tov. Șaumian⁸³. Drept răspuns eu pot să le spun: da, noi nu tăgăduim că împotriva exploatatorilor recurgem la mijloace de violență.

Aceste lacrimi ale menșevicilor și socialiștilor-revoluționari de dreapta, provocate de cruzimea noastră, constituie ultima lor încercare de a participa la viața politică a țării și totodată ele sînt un simbol al slăbiciunii lor. Noi ne vom război cu ei fără cruțare. Trebuie să plătim acum pentru toată moștenirea lăsată de țarism, pentru toate păcatele lăsate de regimul lui Nicolaie și al lui Kerenski. Dar, cînd vom pune capăt dezorganizării și apatiei, vom obține, prin muncă fără preget, marea victorie a socialismului. (A p l a u z e p u t e r n i c e.)

DIRECTIVE PENTRU SOVIETUL DIN VLADIVOSTOK ⁸⁴

Trebuie să se telegraficeze la Irkutsk (pentru Vladivostok) prin fir direct :

Considerăm că situația este extrem de serioasă și prevenim pe tovarăși în modul cel mai categoric. Nu vă faceți iluzii : japonezii vor ataca în mod sigur. Acest lucru e inevitabil. Ei vor fi ajutați, probabil, de toți aliații, fără excepție. De aceea trebuie să începeți să vă pregătiți fără nici o întârziere, și în mod serios, din toate puterile. Trebuie să acordați cea mai mare atenție replierii, retragerii în ordine, evacuării proviziilor și a materialelor de cale ferată. Nu vă propuneți scopuri irealizabile. Pregătiți minarea și aruncarea în aer a șinelor, evacuarea vagoanelor și a locomotivelor, pregătiți baraje de mine lângă Irkutsk sau în Transbaikal. Informați-ne cu precizie, de două ori pe săptămână, câte locomotive și vagoane au fost evacuate și câte au rămas. Altfel nu credem și nu vom crede nimic. Acum nu avem bancnote, dar începând din a doua jumătate a lunii aprilie vom avea multe ; ajutorul nostru însă va fi condiționat de succesele practice obținute de voi în evacuarea vagoanelor și a locomotivelor din Vladivostok, în pregătirea aruncării în aer a podurilor etc.

Lenin

Scris la 7 aprilie 1918

*Publicat pentru prima oară
(în facsimil) în cartea
„Războiul civil din 1918—1921”,
vol. 3*

Se tipărește după manuscris

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE
POLITICII ECONOMICE
ȘI ÎN SPECIAL ALE POLITICII BANCARE ⁸⁵

- I. Ducerea pînă la capăt a naționalizării industriei și schimbului.
- II. Naționalizarea băncilor și trecerea treptată la socialism.
- III. Încadrarea obligatorie a populației în asociații de consum.
{ + Schimbul de mărfuri }
- IV. Evidența și controlul producției și repartiției produselor.
- V. Disciplina în muncă.
{ + Politica fiscală }

Obligativitatea muncii, începută de sus.

Recunoașterea că sînt absolut necesare și urgente cele mai necruțătoare măsuri de luptă împotriva haosului, dezordinii și trîndăviei, cele mai hotărîte și mai draconice măsuri pentru întărirea disciplinei și autodisciplinei muncitorilor și țăranilor.

Transformarea Controlului de stat într-un control real, în vederea creării unor grupuri volante de controlori în toate domeniile vieții economice.

Condiții practice pentru atragerea în muncă a intelectualilor burghezi și a sabotorilor care își exprimă dorința de a conlucra cu Puterea sovietică.

Tribunale industriale pentru evidența producției, a rezervelor de produse și a productivității muncii.

Centralizarea

(Imediat și necondiționat.)

1. Ducerea pînă la capăt a naționalizării industriale.
2. Trecerea treptată la încadrarea întregii populații în asociații de consum și schimbul de produse.
3. Politica bancară.
4. Disciplina în muncă etc.
5. Politica fiscală (finanțe).

1. Ducerea pînă la capăt a naționalizării tuturor fabricilor, uzinelor și căilor ferate, a mijloacelor de producție și a schimbului. Luptă necondiționată și necruțătoare împotriva atitudinii sindicaliste și haotice față de întreprinderile care sînt naționalizate⁸⁶. Introducerea perseverentă a centralizării vieții economice pe scara întregii națiuni. Obligatorietatea riguroasă de a prezenta planuri și devize prealabile, precum și dări de seamă săptămînale, și de a obține o sporire efectivă a productivității muncii. Crearea și verificarea în practică a unui aparat pentru conducerea ramurilor naționalizate ale industriei.

Măsuri de trecere la conturi curente obligatorii sau la păstrarea obligatorie a banilor în bănci.

Încadrarea obligatorie a populației în asociații de consum și măsuri de trecere corespunzătoare.

Clauzele unui contract cu cooperatorii în legătură cu trecerea treptată a aparatului lor la încadrarea întregii populații în asociații de consum.

*Scriș în aprilie 1918,
nu mai de vreme de 8 ale lunii
Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

TEZE CU PRIVIRE LA POLITICA BANCARĂ ⁸⁷

1. Să se întocmească o situație de ceea ce s-a găsit la băncile particulare și în care să fie inclusă și lichidarea tuturor operațiilor fiecărei bănci particulare.

(În unanimitate)

În legătură cu modul cum trebuie alcătuită situația s-au emis următoarele păreri :

(a) Vechilor funcționari ai fiecărei bănci particulare (Comisariatul Băncii de Stat avînd dreptul de a înlătura pe unii din ei) li se dă însărcinarea ultimativă de a pune în ordine, în cel mai scurt timp, toate operațiile băncii și de a întocmi un bilanț în formă definitivă, în primul rînd, pe data de 14 decembrie 1917 ⁸⁸ și, în al doilea rînd, pe data ultimei zile de operații.

(b) În timpul cînd îndeplinesc această funcție de întocmire a situațiilor și de lichidare a tuturor operațiilor băncilor, băncile particulare funcționează numai ca sucursale ale Băncii populare a Republicii ruse și numai în scopul lichidării, fără să efectueze nici un fel de operații noi.

(Ganețki și Gukovski)
și Lenin

Opinia separată a lui Spunde :

Bilanțul pe data de 14-XII-1917 se întocmește de o comisie numită de noi.

Nu e nevoie de întocmirea unui alt bilanț.

Să se efectueze în continuare operațiile, de la 14-XII-1917, în numele Băncii populare.

Toate băncile particulare, întocmai ca și Banca de Stat, se contopesc într-o singură Bancă populară a Republicii ruse.

2. Toate lucrările de întocmire a situațiilor se vor efectua sub conducerea Comisariatului Băncii de Stat.

Vor fi atrași în această muncă un număr cât mai mare de colaboratori cu experiență, printre care și foști funcționari ai Băncii de Stat și ai băncilor particulare.

(În unanimitate)

3. Politica bancară nu trebuie să se limiteze la naționalizarea băncilor, ci să se orienteze în mod treptat, dar neabătut, spre transformarea băncilor într-un aparat unic de contabilitate și de reglare a vieții economice, organizate pe baze socialiste, a întregii țări, luate în ansamblu.

}	Spunde și Lenin pentru
	Gukovski contra
	Ganețki se abține,
	considerînd-o practic inaplicabilă

4. Măsuri urgente pentru deschiderea unui număr cât mai mare de sucursale ale Băncii populare în întreaga țară.

Aceste sucursale vor fi plasate în modul cel mai rațional în interiorul orașelor și la sate, ca să se asigure o cât mai mare comoditate pentru public.

Vor fi folosite ca sucursale ale Băncii populare sucursalele existente ale fostelor bănci particulare.

(În unanimitate)

5. Depunerile se consideră intangibile (ceea ce, bineînțeles, nu diminuează cîtusi de puțin drepturile fiscale ale statului).

6. Libera circulație a cecurilor.

7. Menținerea integrală a controlului muncitoresc asupra eliberărilor de bani efectuate de bănci.

8. Se menține normarea sumelor de bani eliberate pentru consum.

Se introduc o serie de înlesniri pentru public, menite să accelereze depunerile la bănci și eliberările și totodată să ducă la o simplificare a formalităților.

9. Vor fi luate măsuri pentru ca populația să păstreze la bănci toți banii care nu-i sînt absolut necesari pentru consumul de fiecare zi. Va fi pregătită o lege și măsurile practice necesare în vederea înlăptuirii prin constrîngere a acestui principiu.

(Nu se va publica)

10. În activitatea lor, toate sucursalele Băncii populare de pe întreg cuprinsul Republicii Sovietice Federative Ruse se conduc întocmai după instrucțiunile și directivele date de direcția centrală și nu au dreptul să introducă nici un fel de reguli sau restricții locale. Excepțiile sînt admise numai cu consimțămîntul direcției centrale.

*Scris în aprilie 1918,
nu mai devreme de 8 ale lunii*

*Publicat pentru prima oară în 1926,
în revista „Proletarskaia Revoliuția”
nr. 6 (53)*

Se tipărește după manuscris

INTERVENȚIE ÎN CADRUL UNEI ȘEDINȚE
COMUNE A REPREZENTANȚILOR
CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR
DIN RUSIA, AI COMITETULUI CENTRAL
AL SINDICATULUI METALURGIȘTILOR
ȘI AI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR
11 APRILIE 1918⁸⁹

DIN DAREA DE SEAMĂ APĂRUTA ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a insistat să fie naționalizate pe de-a-ntregul toate întreprinderile trustizate, pentru ca grupul de capitaliști care a propus proiectul să fie în slujba statului.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 72 din 12 aprilie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CĂTRE PREZIDIUL PRIMULUI CONGRES
AL SOVIETELOR DIN REPUBLICA DE LA DON ⁹⁰
Rostov pe Don

Salut din toată inima primul congres al Sovietelor din Republica de la Don.

Cu deosebită căldură mă raliez la cuvintele din rezoluție cu privire la necesitatea de a încheia în mod victorios lupta, din ce în ce mai amplă, care se duce în regiunea Donului împotriva elementelor chiaburești din rîndurile căzăcimii. În aceste cuvinte se cuprinde cea mai justă definire a sarcinilor revoluției. Tocmai o asemenea luptă este acum la ordinea zilei.

Lenin

Scris la 13 aprilie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1942,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV*

Se tipărește după manuscris

COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET
CU PRIVIRE LA ÎNREGISTRAREA ACȚIUNILOR,
OBLIGAȚIUNILOR ȘI ALTOR TITLURI
PURTĂTOARE DE DOBÎNDĂ ⁹¹

Înțezicerea înștrăinării acțiunilor, expusă în legea din 29.XII.1917, rămîne în vigoare pînă ce va fi emisă o lege cu privire la introducerea unui sistem de admitere a înștrăinării acțiunilor. Numai deținătorii de acțiuni care le-au înregistrat reglementar și la timp vor căpăta dreptul la despăgubire în cazul naționalizării întreprinderilor, în proporțiile și condițiile care urmează să fie stabilite prin legea naționalizării.

De asemenea, numai acest fel de deținători de acțiuni vor avea dreptul de a primi dividende după ce achitarea acestora, suspendată prin legea din 29.XII.1917, va fi admisă.

Scris la 16 aprilie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

HOTĂRÎREA
CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA ACORDAREA DE CREDITE
CULTIVATORILOR DE SFECLĂ DE ZAHĂR ⁹²

Se pune la dispoziția Consiliului economic superior suma de 20 000 000 de ruble, care să fie repartizată ca avans țăranilor cultivatori de sfeclă de zahăr, urmînd ca Consiliul economic superior să ia toate măsurile menite să garanteze folosirea în modul convenit a acestor sume, precum și restituirea lor la timp.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,
V. Ulianov (Lenin)

Scris la 17 aprilie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

CUVINTARE ÎN PROBLEMA FINANCIARĂ,
ROSTITĂ ÎN ȘEDINȚA C.E.C. DIN RUSIA
18 APRILIE 1918⁹³

În momentul de față, un lucru este clar, și anume că în viitorul apropiat nu vom putea rezolva problema financiară, nu vom putea așeza aparatul financiar pe un făgaș normal. Acest lucru e clar pentru toți. Totuși, trebuie spus că pînă acum, din păcate, noi toți cei ce ne-am perindat la această tribună n-am făcut nimic pentru a găsi cel puțin jaloanele care să-i arate aparatului financiar făgașul pe care trebuie să se miște. Tov. Gukovski ne-a prezentat aici un plan. Nu vreau să discut acum dacă acest plan este bun sau rău. Pentru mine, un lucru însă e clar, și anume că în momentul de față nici cel mai bun plan în domeniul finanțelor nu va putea fi realizat, fiindcă la noi de fapt n-a fost organizat un aparat care să realizeze acest plan financiar. Dacă am încerca să aplicăm un impozit oarecare, ne-am izbi numaidecît de faptul că în momentul de față diferitele regiuni fixează impozite care cum vrea, care cum se nimerește, care cum îi permit condițiile locale. În această privință, între Soviete, care sînt organe locale ale puterii, nu există azi nici un fel de legătură. Pe de o parte, în felul acesta ele sînt lipsite de orice legătură cu puterea centrală, iar pe de altă parte, nu sînt într-atît de bine organizate încît să aibă posibilitatea să aplice în mod efectiv măsurile pe care le vom elabora noi aici. Să luăm un exemplu oarecare. Mie personal mi-a fost dat să văd Soviete care nu numai că n-ar fi în stare să realizeze acest plan financiar, pe care îl schițăm noi aici, dar, în

majoritatea cazurilor, nici la ele acolo n-au autoritatea pe care trebuie s-o aibă. Datorită situației politice prin care trecem noi azi, de foarte multe ori aceste Soviete nu fac uz de puterea lor, n-au posibilitatea să uzeze de ea, pentru că în realitate puterea se află în mâinile câtorva grupuri, care adeseori se află în dușmănie cu Sovietele, nu se supun hotărârilor lor și, din nefericire, dispun de o anumită forță armată. Ca să nu fac afirmații gratuite, am să vă dau un exemplu. Nu departe de Moscova, în gubernia Reazan, am observat următorul fenomen. Există acolo un Soviet. În afară de Soviet există și un Comitet militar-revoluționar. Acest Comitet militar-revoluționar se consideră autonom față de Soviet și stabilește singur impozite, fără să dea măcar socoteală în fața Sovietului. Sovietul stabilește și el impozite singur. După cum vedeți, dacă în această stare de lucruri o să încercăm să aplicăm un plan de aici, atunci firește că din asta n-o să iasă nimic și n-o să se aleagă nimic pentru că nici acolo, în localitatea respectivă, Comitetul militar-revoluționar nu se supune Sovietului și de aceea nici Sovietul nu poate face nimic pentru puterea centrală. De aceea trebuie să facem ceva. Trebuie să creăm o altă organizație, pentru ca decretele publicate să nu rămână simple decrete, să poată fi traduse în fapt și să nu rămână suspendate în aer.

O scurtă dare de seamă
a apărut la 19 aprilie 1918
în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 77

Publicat pentru prima oară în întregime în 1920, în cartea „Procese-verbale ale ședințelor C.E.C. din Rusia în cea de-a 4-a legislatură. Dare de seamă stenografiată

Se tipărește după textul cărții

SCHIȚA UNUI PLAN DE LUCRĂRI TEHNICE-ȘTIINȚIFICE ⁹⁴

Academiei de Științe, care a trecut la studierea și cercetarea sistematică a forțelor de producție naturale * ale Rusiei, trebuie să i se dea neîntârziat de către Consiliul economic superior însărcinarea

de a constitui o serie de comisii de specialiști pentru întocmirea, cât mai curînd posibil, a unui plan de reorganizare a industriei și de ridicare economică a Rusiei.

Acest plan trebuie să cuprindă :

o *repartizare* rațională a industriei în Rusia din punctul de vedere al apropierii de materiile prime și al unei pierderi cât mai mici de muncă în procesul de trecere de la prelucrarea materiilor prime la toate fazele următoare de prelucrare a semifabricatelor pînă la obținerea produsului finit.

O fuzionare și o concentrare rațională, din punctul de vedere al mării industriei moderne și mai ales al trusturilor, a producției într-un mic număr de întreprinderi foarte mari.

O asigurare maximă, pentru actuala Republică Sovietică Rusă (fără Ucraina și fără regiunile ocupate de germani), a posibilității de a se aproviziona, *prin propriile ei mijloace*, cu toate felurile principale de materii prime și de produse industriale.

---

* N.B. Trebuie să grăbim prin toate mijloacele editarea acestor materiale și în acest sens să trimitem o adresă la Comisariatul poporului pentru învățămîntul public, la Sindicatul muncitorilor tipografi și la Comisariatul poporului pentru munca ⁹⁵.

Se va da o deosebită atenție electrificării industriei și transporturilor, precum și folosirii electricității în agricultură. Folosirea unor soiuri de combustibili mai puțin valoroase (turbă și alte varietăți de cărbune de calitate inferioară), spre a obține energie electrică cu minimum de cheltuieli pentru extracția și transportul combustibililor.

Forțe hidraulice și motoare eoliene în general și aplicarea lor în agricultură.

Scris între 18 și 25 aprilie 1918

*Publicat pentru prima oară
la 4 martie 1924,
în ziarul „Pravda” nr. 52*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA SOVIETUL DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR ȘI OSTAȘILOR
ROȘII DIN MOSCOVA
23 APRILIE 1918

Tovarăși! Pemițeți-mi înainte de toate să salut noul Soviet de deputați ai muncitorilor și țăranilor din Moscova.

A trebuit să faceți noi alegeri într-un moment extrem de greu, în momentul tragic când procesul de dezvoltare a revoluției noastre intră în faza cea mai primejdioasă și mai grea. Elementele ostile revoluției, toți cei ce susțin pe dușmanii poporului, toți cei ce se târăsc după burghezie, și-au pus mari speranțe în noile alegeri pentru Sovietul nostru, deoarece în momentul de față noi trecem printr-o perioadă extrem de grea, când a luat sfârșit marșul victorios al revoluției, care a intrat într-o fază de dureroase încercări și chiar de înfrângeri. Și în acest moment proletariatul a dovedit din nou întreaga forță a conștiinței sale. Muncitorii, care țin seama de toate greutatea perioadei prin care trecem, înțeleg foarte bine că înlăturarea marilor suferințe pe care le îndură astăzi poporul muncitor nu depinde de noi, ci de întregul mers al evenimentelor istorice. Și, cu o dârzenie eroică, muncitorii vor duce tot greul noilor lipsuri, știind că în felul acesta ei apără mărețele cuceriri ale Revoluției din Octombrie.

Nu încapă îndoială că, o dată cu grelele încercări, revoluția a intrat totuși într-o perioadă de noi victorii, care sînt imperceptibile, care nu bat la ochi, dar care nu sînt mai puțin importante decît strălucitele victorii de pe vremea baricadelor din octombrie. În fața noastră stau amenințatori doi dușmani de moarte ai noștri: în fața

noastră stau, înarmați pînă în dinți, gata să sfișie revoluția, dușmanii din afară și cei dinăuntru, care abia așteaptă momentul prielnic pentru a da lovitura finală. Dușmanul din afară este imperialismul internațional, înarmat pînă în dinți, bogat în forțe tehnice, care așteaptă momentul prielnic pentru a dezlănțui o nouă agresiune tîlhărească împotriva Rusiei Sovietice. Și, avînd în minte acest lucru, trebuie să privim, cu o luciditate necruțătoare, drept în față adevărul cumplit.

Ca urmare a celui mai reacționar dintre toate războaiele pe care a avut să le cunoască chinuita noastră țară, noi nu avem în momentul de față suficiente forțe pentru o luptă armată activă împotriva reacțiunii mondiale, nu avem armată, nu dispunem de forțe pe care să le putem opune detașamentelor perfect organizate ale contrarevoluției internaționale, care are în mîinile ei forța tehnicii înaintate și a unei discipline ideale. Sîntem deocamdată singuri și înconjurați de dușmani de moarte.

În perioada insurecției din octombrie a poporului muncitor, cînd am desfășurat în fața muncitorilor steagul roșu al revoluției socialiste, noi am trecut printr-o fază de succese orbitoare, obținute cu ușurință. Și muncitorii din celelalte țări, care ascultau cu încordată atenție bubuitul îndepărtat al revoluției ruse, înțelegeau ce se petrece în Rusia, își dădeau seama că proletariatul rus luptă pentru propria lor cauză vitală. Pe atunci noi veneam lesne de hac bandelor reacționare, pe atunci zdrobeam cu ușurință rămășițele bandelor menșevice răsculate împotriva poporului, care nu se ridicau împotriva noastră în luptă deschisă, cu arma în mînă, ci cu arma murdară a minciunii, a calomniei și a unei trădări nemaipomenite. Ca urmare a luptei duse de noi împotriva contrarevoluției, putem înregistra o victorie atît de mare cum este faptul că Kornilov, cel mai cutezător dintre contrarevoluționari, a fost omorît de propriii săi soldați răsculați⁹⁶.

Ducînd pe toate fronturile o luptă de mare amploare împotriva contrarevoluției interne, noi am profitat de dificultățile vremelnice ale burgheziei internaționale și am dat, la timpul potrivit, o puternică lovitură contrarevoluției, care astăzi este zdrobită. Se poate spune cu

certitudine că, în linii mari, războiul civil a luat sfârșit. Bineînțeles, se vor mai produce unele ciocniri izolate, în unele orașe se vor mai auzi ici și colo, pe străzi, schimburi de focuri, provocate de unele încercări izolate ale reacționarilor de a răsturna Puterea sovietică, această forță pe care se sprijină revoluția, dar nu încapă îndoială că pe frontul intern reacțiunea a fost definitiv nimicită prin eforturile poporului răsculat. Așadar, am străbătut prima perioadă de dezvoltare a revoluției, care își are începutul în zilele lui Octombrie, o perioadă de succes amețitor și care i-a amețit pe unii.

Repet încă o dată că acum a început faza cea mai complicată și mai grea din viața revoluției noastre. În fața noastră stă sarcina de a ne încorda la maximum toate forțele pentru a le folosi în noua activitate creatoare, fiindcă numai o tenacitate de fier și o strictă disciplină în muncă vor ajuta proletariatului revoluționar din Rusia, care deocamdată este atît de singur în titanica sa activitate revoluționară, să ajungă să vadă momentul salvator cînd proletariatul internațional îi va veni în ajutor.

Noi sîntem unul dintre detașamentele revoluționare ale clasei muncitoare, un detașament care a pășit înainte nu pentru că noi am fi mai buni decît ceilalți muncitori, nu pentru că proletariatul rus este mai presus de clasa muncitoare din alte țări, ci numai și numai pentru că țara noastră a fost una dintre cele mai înapoiate din lume. Vom ajunge să obținem victoria finală numai atunci cînd, în cele din urmă, vom reuși să înfrîngem definitiv imperialismul internațional, care se sprijină pe grandioasa forță a tehnicii și disciplinei. Dar noi vom obține victoria numai împreună cu toți muncitorii din celelalte țări, din lumea întreagă.

Prin voința istoriei am fost nevoiți să semnăm pacea grea de la Brest, și noi nu ascundem că în orice clipă această pace poate fi încălcată mișelește de către numeroșii dușmani ai revoluției, care ne atacă din toate părțile și împotriva cărora nu sîntem în stare, în momentul de față, să pornim o luptă activă. Și trebuie să știți că acela care v-ar chema acum la o astfel de luptă armată

deschisă și activă împotriva hrăpărețului imperialism internațional ar săvârși un act de trădare împotriva popoului, ar fi, cu sau fără voia lui, un provocator și un lacheu al unui mănunchi sau altuia de imperialiști. Și cine se ridică împotriva tacticii pe care am urmat-o noi în ultimul timp, chiar dacă își dă denumirea de comunist din cei mai „de stînga” sau chiar de comunist de extrema stîngă, nu este de loc un bun revoluționar. (A p l a u z e.)

Starea noastră de înapoiere ne-a împins înainte, și noi vom pieri dacă nu vom reuși să ne menținem pînă în momentul cînd vom primi un sprijin puternic din partea muncitorilor răsculați din alte țări. Sarcina noastră e să continuăm neconținut tactica noastră de luptă proletară.

Noi avem un dușman ascuns, care este extrem de primejdios, mai primejdios chiar decît mulți contrarevoluționari fățiși; acest dușman, care nutrește o ură de moarte împotriva revoluției socialiste și a Puterii sovietice — acest parlament popular de tip nou, cum n-a mai existat nicăieri, un parlament pentru săraci —, este stihia micului proprietar. Nu încape nici o îndoială că noi ne-am apropiat acum de biruirea celor mai grele obstacole care se află în calea dezvoltării revoluției socialiste. În fața noastră stă în primul rînd sarcina de a înfăptui pe deplin dictatura proletariatului în toate domeniile: în organizarea disciplinei muncii, în producție, în repartiția bunurilor produse. Dușmanul despre care am vorbit eu este stihia micului proprietar, care nu trăiește decît cu un singur gînd: „Să smulg eu cît mai mult, iar de ceilalți puțin îmi pasă”, și acest dușman e mai puternic decît toți Kornilovii, Dutovii și Kaledinii la un loc. Acești mici chiaburi, mici patroni și proprietari spun: „Noi am fost întotdeauna asupriți, am fost întotdeauna împilați, cum să nu profităm astăzi de un moment atît de prielnic”. Acest fenomen constituie un obstacol serios, și fără biruirea lui nu se poate concepe o victorie, căci fiecare mic proprietar și fiecare profitor hrăpăreț poate deveni un nou Kornilov.

Pe lîngă acest pericol, în fața noastră se ridică, ca un spectru amenințător, perspectiva foametei care se apropie și a șomajului în masă⁹⁷, dar noi vedem că orice

muncitor conștient — și numărul muncitorilor de acest fel crește văzînd cu ochii —, orice muncitor conștient, spun, își dă seama și înțelege că în momentul de față singurul mijloc de luptă împotriva pericolelor care ne amenință este o încordare supremă a tuturor forțelor și o fermitate de neclintit. Iar aceia care, în clipe de grele încercări pentru revoluția noastră, se lasă cuprinși de desperare, descurajare și slăbiciune să țină minte ceea ce am spus noi totdeauna: că nu mergînd pe drumul ușor și nesîngeros al persuasiunii și al conciliatorismului vom ajunge de la capitalism la victoria deplină a socialismului și că numai printr-o luptă aprigă putem să atingem țelul pe care-l urmărim.

Dictatura proletariatului este pentru folosirea violenței împotriva exploatatorilor. Drumul nostru este: fermitate, coeziune proletară, dictatura de fier a poporului muncitor. Nu încape îndoială că în multe cazuri Puterea sovietică n-a dat dovadă de suficientă hotărîre în lupta împotriva contrarevoluției și, în felul acesta, ea n-a fost fier, ci gelatină, pe care nu poți construi socialismul. Noi n-am învins stihia mic-burgheză. Situația unei țări ruinate, vlăguite, pe care mersul istoriei a scos-o înaintea tuturor pe arena revoluției mondiale, este extrem de grea, și noi vom fi zdrobiți dacă nu vom opune destrămării, dezorganizării și desperării dictatura de fier a muncitorilor conștienți. Vom fi necruțători atît cu dușmanii noștri, cît și cu toate elementele șovăielnice și periculoase din propriile noastre rînduri care se vor încumeta să provoace dezorganizare în greua muncă creatoare desfășurată de noi pentru construirea unei noi vieți a poporului muncitor.

Noi am trecut la rezolvarea unei sarcini a cărei realizare duce la deplina asigurare și consolidare a socialismului. Pentru a birui toate dificultățile, pentru a lupta cu succes împotriva foametei și a șomajului, noi vom face o muncă puțin vizibilă, modestă, dar grea, de o importanță statală, și cine va merge împotriva noastră va fi considerat drept un dușman înrăit al proletariatului mondial.

Alegerile pentru Sovietul din Moscova au arătat cât de bine își dau seama de actualele evenimente muncitorii, care au înțeles că Puterea sovietică nu este un ornament de paradă, că ea reprezintă propria lor cauză vitală. Prin acest din urmă act, al noilor alegeri pentru Sovietul nostru, au fost învinși toți aceia care își puneau mari speranțe în ele, au fost învinse elementele șovăielnice, și asta îmi întărește încrederea și speranța că ne aflăm pe drumul just care ne va duce la victoria deplină a socialismului. (Ovații. Întreaga asistență cântă „ Internaționala“.)

„Pravda” nr. 79 și
„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 81 din 24 aprilie 1918

Se tipărește după textul
apărut în „Pravda”,
confruntat cu stenograma
și cu textul din „Izvestiia”
C.E.C. din Rusia”

COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET
AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA
AGRICULTURII CU UNELTE DE PRODUCȚIE
ȘI CU PRODUSE METALICE ⁹⁸

Principiul de bază al repartiției mașinilor agricole etc. trebuie să conștă, pe de o parte și în primul rând, în satisfacerea necesităților privind producția agricolă, cultivarea întregii suprafețe de pământ și ridicarea productivității agriculturii și, pe de altă parte, în aprovizionarea cu mașini agricole etc., în primul rând a populației muncitoare și sărace de la sate ; scopul general urmărit este asigurarea în mod echitabil și în cantitate suficientă a întregii populații a statului cu pîne.

Scris la 23 aprilie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

ȘEDINȚA C.E.C. DIN RUSIA ⁹⁹

29 APRILIE 1918

Darea de seamă pentru presă (pe marginea unei părți din raport) a apărut la 30 aprilie 1918 în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 86

Publicat pentru prima oară în 1920, în cartea: „Procesele-verbale ale ședințelor C.E.C. din Rusia în cea de-a 4-a legislatură. Dare de seamă stenografiată”

Se tipărește după textul cărții, confruntat cu stenograma și cu textul broșurii: N. Lenin (V. I. Ulianov). „Articole vechi pe teme apropiate de cele noi”, Moscova, 1922

1

RAPORT CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE
ALE PUTERII SOVIETICE

Tovarăși! În ce privește raportul, trebuie să pun astăzi problema într-un mod oarecum neobișnuit. Realitatea este că raportul de față îl constituie articolul meu cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice *, care a apărut duminică în două ziare și pe care, îmi permit să cred, majoritatea celor de față l-au citit.

De aceea consider că în momentul de față nu e nevoie să repet aici cele spuse în raport și că mă pot limita doar la unele completări și lămuriri. Cred că cea mai potrivită formă pentru asemenea lămuriri este acum polemica, întrucît problema abordată de mine în aceste teze cu privire la sarcinile imediate nu este altceva decît o dezvoltare a rezoluției deja adoptate la 15 martie de Congresul general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc la Moscova *, rezoluție care nu s-a mărginit la problema păcii, pe atunci la ordinea zilei, ci a subliniat totodată principala sarcină a momentului de față, sarcina organizatorică, sarcina autodisciplinii, sarcina de a lupta împotriva dezorganizării **.

Tocmai pe acest teren, mi se pare mie, s-au conturat în ultima vreme destul de limpede curentele noastre politice sau principalele orientări ale curentelor noastre politice; de aceea cred că într-o formă polemică se poate întări în modul cel mai concret ceea ce am căutat eu să schițez într-o formă pozitivă în articolul cu privire la sarcinile imediate.

* Vezi volumul de față, p. 175—220. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, p. 132—134. — *Nota red.*

Tovarăși ! Dacă veți arunca o privire asupra curențelor politice existente în Rusia de astăzi, veți vedea că în fața voastră se pune înainte de toate sarcina — și de data asta, ca întotdeauna, pentru a nu face aprecieri eronate — de a căuta să cuprindeți cu privirea toate curențele politice luate în ansamblu, fiindcă numai așa, numai cu această condiție ne putem asigura împotriva pericolului de a comite unele greșeli în alegerea diferitelor exemple. Firește, în sprijinul oricărei afirmații poți găsi oricâte exemple vrei. Dar nu asta interesează aici. Numai cu această condiție putem încerca să deslușim legătura dintre destinele curențelor politice din țara noastră, luând aceste curențe în ansamblul lor, și destinele intereselor de clasă, care se manifestă totdeauna în curențele politice mari, serioase și importante, dacă vom privi aceste curențe în ansamblul lor, în întreaga lor totalitate.

Așadar, dacă aruncăm o privire asupra curențelor politice largi existente în Rusia, cred că nu se poate tăgădui că ele se împart, în chip vădit și incontestabil, în trei grupuri mari. În primul grup se află întreaga burghezie, care s-a unit strâns și puternic, ca un singur om, pentru a exercita cea mai hotărâtă — am putea spune cea mai desperată — „opoziție“ împotriva Puterii sovietice, o „opoziție“, firește, în ghilimele, pentru că în realitate aici avem de-a face cu o luptă înverșunată, care a atras acum de partea burgheziei toate partidele mic-burgheze care în cursul revoluției erau în bună înțelegere cu Kerenski, și anume pe menșevici, pe cei de la „Novaia Jizn“ și pe socialiștii-revoluționari de dreapta, care au întrecut pînă și pe burghezi prin vehemența atacurilor lor împotriva noastră ; fiindcă, după cum se știe, foarte adeseori vehemența atacurilor și zgomotul lătratului sînt invers proporționale cu forța elementului politic care le declanșează. (A p l a u z e.)

Întreaga burghezie și toți ciracii și lacheii ei de teapa lui Cernov și a lui Țereteli s-au aflat laolaltă în atacurile lor turbate împotriva Puterii sovietice. Ei toți tînjesc după perspectiva plăcută — pe care au căutat s-o traducă în viață, în Ucraina, prietenii lor, aderenții lor politici — de a încheia o pace care să le permită să

Înlăturate, cu ajutorul baionetelor germane și al burgheziei autohtone, orice influență a bolșevicilor. Astea sînt lucruri prea bine cunoscute. Un exemplu grăitor de prieteni de acest fel avem în Caucaz, în persoana lui Cihenkeli. Toată lumea își amintește de acest lucru, de care s-a vorbit în ziare.

Se înțelege că proletariatul care a pus mîna pe putere și a început să înfăptuiască dictatura oamenilor muncii, dictatura celor săraci împotriva exploataților, nici nu se putea aștepta la altceva.

Pe de o parte, avem un flanc, un front care este perfect unit. Dacă din cînd în cînd ni se servesc unele fantezii pe tema unui front unic democratic, trebuie să spun că eu, cel puțin în rarele clipe cînd mi se întîmplă să iau în mîna unele publicații burgheze, în acele ocazii rare cînd simți o adevărată plăcere să citești niște ziare ca „Naș Vek“, „Delo Naroda“ etc., chiar și atunci cînd parcurg în grabă toate aceste ziare, de fiecare dată mă întreb : dar ce vă mai lipsește ca să înfăptuiți „unitatea frontului democratic“ ?

Toată această unitate a „frontului democratic“ este, la ei, cît se poate de deplină, și nu poate decît să ne bucure, fiindcă, în măsura în care firimituri din această publicistică burgheză ajung sub ochii maselor, o asemenea unitate nu este unitatea unui front democratic, ci o unitate de atacuri împotriva bolșevicilor. Și acestei unități a frontului, de la Miliukov și pînă la Martov, merita să-i conferim de 1 Mai o diplomă de onoare pentru minunata propagandă făcută de ea în favoarea bolșevicilor.

Tovarăși ! Dacă veți lua lagărul celălalt, lagărul opus, veți vedea că în el se află acum numai partidul nostru, partidul comuniștilor-bolșevici. Evenimentele s-au desfășurat în așa fel că socialiștii-revoluționari de stînga, care au fost aliații noștri în cea mai mare parte din perioada de după octombrie, în prezent au renunțat la participarea lor formală la opera de guvernare. Ultimul lor congres a marcat deosebit de limpede oscilările, neobișnuit de mari, care se produc în acest partid¹⁰⁰, și ele au ieșit la iveală acum mai limpede ca oricînd, cu toate că și în

publicațiile sale acest partid vădește de asemenea o dezorientare totală și manifestă continue oscilări.

Dacă v-ar trece prin minte să desenați o curbă care să arate cum acest partid, începînd din februarie 1917 — firește înainte de scindarea socialiștilor-revoluționari într-o aripă de stînga și una de dreapta —, dacă v-ar trece prin minte să desenați o curbă care să arate, lună de lună, de partea cui se situa acest partid, de partea proletariatului sau de partea burgheziei, dacă ați trasa o asemenea curbă pentru întreg anul, ar rezulta o linie în genul celei de pe foaia de observație a unui bolnav, despre care oricine, văzînd-o, ar spune : strașnică febră mai e asta, și uimitor de persistentă !

Într-adevăr, poate că nu a existat în istoria revoluției nici un alt partid care să fi cunoscut oscilări atît de repetate și de pronunțate.

Așadar, dacă luăm toate aceste trei curente principale și aruncăm o privire asupra lor, ne dăm limpede seama că o asemenea grupare nu este întîmplătoare, că ea confirmă întru totul ceea ce ne-a fost dat nouă, bolșevicilor, să arătăm încă din 1915, de acolo din străinătate, cînd au început să sosească primele vești că în Rusia se apropie revoluția, că ea este inevitabilă, și cînd a trebuit să dăm răspuns la întrebarea în ce situație se va afla partidul dacă evenimentele îl vor aduce la putere încă în timpul războiului. Pe atunci noi spuneam : e posibil ca revoluția să obțină o victorie decisivă ; și acest lucru e posibil, din punct de vedere de clasă, dacă în momentele hotărîtoare, în punctele hotărîtoare, elementele conducătoare ale micii burghezii vor oscila spre proletariat * ; și chiar așa s-a întîmplat, așa s-a desfășurat și se desfășoară acum istoria revoluției ruse. Desigur, aceste oscilări ale elementelor mic-burgheze nu pot în nici un caz să constituie pentru noi un motiv de pesimism, ca să nu mai spunem de desperare, și se înțelege că o revoluție într-o țară care a făcut front împotriva războiului imperialist înaintea altor țări, o revoluție într-o țară înapoiată pe care evenimentele, datorită înapoierii ei, au pus-o în mare mă-

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 51. — Nota red.

sură — firește, pentru scurt timp și în probleme particulare — în fruntea altor țări, mai avansate, se înțelege că această revoluție e inevitabil sortită să treacă prin momente foarte complicate, foarte grele și, în viitorul apropiat, foarte neplăcute; și ar fi cu totul nefiresc ca în asemenea momente ea să-și mențină frontul și să-și păstreze sprijinitorii, ca ea să se poată lipsi de elementele oscilante; ar însemna să nu ținem de loc seama de caracterul de clasă al revoluției, de natura partidelor și a grupărilor politice.

Și dacă acum vom privi totalitatea curentelor politice din Rusia din punctul de vedere al sarcinilor momentului, din punctul de vedere al felului în care se pun în fața noastră sarcinile imediate și primordiale ale zilei de astăzi, care privesc organizarea și disciplina, evidența și controlul, vom vedea că în lagărul care cuprinde „frontul unic democratic”, de la Miliukov și pînă la Martov, nu se face nici cea mai mică încercare de a aprecia această sarcină în ceea ce are ea esențial. Nu se face și nu se poate face o asemenea încercare, pentru că la cei de acolo întîlnești doar dorința înrăită — și cu cît e mai înrăită, cu atît ne onorează mai mult — de a găsi vreo posibilitate de răsturnare a Puterii sovietice, sau măcar visuri, aluzii la așa ceva, și nimic mai mult. Din păcate, tocmai niște reprezentanți ai partidului socialiștilor-revoluționari de stînga — în ciuda profundului devotament față de revoluție manifestat de o serie întreagă de membri ai acestui partid, care au vădit întotdeauna multă inițiativă și energie — au dat dovadă de oscilări în problema sarcinilor imediate ale momentului actual în sensul disciplinei proletare, al evidenței, organizării și controlului, adică în problema unor sarcini care pentru socialiști au devenit ceva firesc, într-un moment cînd puterea a fost cucerită, cînd atacurile militare, începînd cu cele ale Kerenskilor și Krasnovilor și terminînd cu cele ale Kornilovilor, Gheghecikorilor și Aleksevilor, au fost respinse.

Acum, cînd pentru prima dată am intrat în miezul desfășurării revoluției, se pune întrebarea dacă va învinge disciplina și organizarea proletară sau va învinge

stihia proprietarilor mic-burghezi, care în Rusia e deosebit de puternică.

Pentru adversarii noștri din lagărul mic-burghez, principalul câmp de luptă împotriva noastră este domeniul politicii interne și al construcției economice; arma lor este sabotarea a tot ceea ce proletariatul decretează și se străduiește să înlăptuiască în direcția construirii unei economii socialiste organizate. Aici stihia mic-burgheză — stihia micilor proprietari și a egoismului dezmațat — se afirmă ca un dușman hotărât al proletariatului.

Și în această curbă, pe care a descris-o mica burghezie în tot cursul evenimentelor revoluției, vedem cum ea se îndepărtează de noi în modul cel mai categoric; firește că aici, în acest lagăr, ne lovim noi de principala opoziție față de sarcinile imediate și curente ale momentului, în înțelesul mai exact al cuvântului; aici avem de-a face cu opoziția unor oameni care nu refuză să ajungă la un acord de principii cu noi, care ne sprijină în probleme mai esențiale decât acelea în care ne critică, — cu o opoziție ce se îmbină cu sprijinul.

Pe noi nu ne miră dacă în coloanele ziarelor socialștilor-revoluționari de stînga dăm de cuvinte ca cele întîlnite de mine în „Znamea Truda”¹⁰¹ din 25 aprilie. Iată ce scrie în acest ziar: „Bolșevicii de dreapta sînt niște ratificatori” (o poreclă grozav de disprețuitoare). Ce-ar fi dacă li s-ar aplica o poreclă și celor belicoși? Ar produce ea o impresie mai puțin grozavă? Ei bine, dacă am ajuns să avem de-a face cu asemenea curente în bolșevism, apoi asta înseamnă ceva. Întîmplarea a făcut ca chiar la 25 aprilie să-mi arunc ochii asupra unor teze apărute într-un ziar care ne făcea o caracterizare politică. Cînd am citit aceste teze, m-am întrebat: nu cumva e aici cineva de la „Kommunist”, ziarul „comuniștilor de stînga”, sau de la revista lor¹⁰², atît de mare era aici asemănarea; dar am avut o dezamăgire, fiindcă am văzut că era o teză a lui Isuv, publicată în ziarul „Vpered”¹⁰³.
(R î s e t e, a p l a u z e.)

De aceea, tovarăși, cînd ne este dat să observăm astfel de fenomene politice ca solidarizarea ziarului „Znamea Truda” cu un curent aparte din cadrul bolșevismului

sau cu niște teze menșevice formulate tocmai de partidul care a dus o politică de bloc cu Kerenski, tocmai de partidul în care Țereteli ducea o politică de înțelegere cu burghezia, când avem de-a face cu niște atacuri care coincid întocmai cu cele pe care le întâmpinăm din partea grupului „comuniștilor de stînga” și a noii reviste, înseamnă că ceva nu e în regulă aici. Aici e ceva care aruncă lumină asupra semnificației reale a acestor atacuri, și ele merită să li se dea toată atenția, fie și numai pentru motivul că aici avem posibilitatea să apreciem principalele sarcini ale Puterii sovietice în cadrul unei discuții în contradictoriu cu niște oameni cu care e interesant să discuți, fiindcă aici ne referim și la teoria marxistă, ținem seama de însemnătatea evenimentelor revoluției și avem de-a face, fără îndoială, cu dorința de a descoperi întregul adevăr. Aici principalul teren pentru o discuție de fond îl oferă devotamentul față de socialism și hotărîrea indiscutabilă de a se situa de partea proletariatului, de a lua poziție împotriva burgheziei, oricare ar fi greșelile pe care, după părerea unor persoane, a unor grupuri, a unor curente sau altora, le-ar săvîrși proletariatul care luptă împotriva burgheziei.

Cînd spun că e interesant să discuți în contradictoriu cu ei, prin discuție interesantă cu ei nu înțeleg, firește, polemica, ci faptul că această chestiune se referă la o controversă care constituie problema cea mai esențială, cea mai fundamentală a zilelor noastre. Nu e întâmplător că se duc discuții tocmai pe această linie. Pe această linie se situează acum în mod obiectiv sarcina fundamentală, aceea a luptei revoluționare a proletariatului, care este dictată de actualele condiții din Rusia și care trebuie dusă prin toate mijloacele, dată fiind abundența de curente mic-burgheze din cele mai variate și necesitatea, pentru proletariat, de a-și spune că în această privință el nu poate face nici o concesie, deoarece revoluția socialistă, care a început prin smulgerea puterii din mîinile burgheziei de către proletariat și a continuat prin sfărîmarea oricărei împotriviri a burgheziei, pune în mod imperios pe primul plan problemele care privesc disciplina proletară și organizarea oamenilor muncii și apti-

tudinea de a porni la această treabă cu toată seriozitatea cunoscînd pe deplin interesele marii industrii. Acestor probleme el trebuie să le dea o soluționare practică, altfel va fi înfrînt. — Aici e principala, adevărata greutate a revoluției socialiste. — Tocmai de aceea este atît de interesant, atît de important, în accepția istorică și politică a cuvîntului, să discutăm în contradictoriu cu reprezentanții grupului „comuniștilor de stînga“, cu toate că, dacă luăm teza și teoria lor și o examinăm, nu găsim în ea, repet — și o voi dovedi îndată —, absolut nimic altceva decît aceleași oscilări mic-burgheze. Tovarășii din grupul „comuniștilor de stînga“, oricum și-ar zice ei, lovesc înainte de toate în propriile lor teze. Eu presupun că concepțiile lor sînt cunoscute de marea majoritate a celor de față, pentru că noi, în cercurile bolșevice, le-am discutat de fapt încă din primele zile ale lunii martie, și chiar cei ce nu manifestau prea mult interes pentru ampla literatură politică nu puteau să nu știe de ele, să nu ia poziție față de ele cu prilejul discuțiilor ce s-au desfășurat la ultimul Congres general al Sovietelor din Rusia.

Și iată că în tezele lor vedem mai întîi de toate același lucru pe care îl vedem astăzi în întregul partid al socialiștilor-revoluționari, același lucru pe care îl vedem astăzi și în lagărul celor de dreapta, și în lagărul burgheziei, de la Miliukov și pînă la Martov, cărora li se pare deosebit de apăsătoare situația grea ce s-a creat azi Rusiei din punctul de vedere al pierderii poziției ei de mare putere, al transformării ei dintr-o națiune veche, dintr-un stat asupritor, într-o țară asuprită, — dintr-un punct de vedere în care nu-ți mai este îngăduit să rezolvi pe hîrtie, ci trebuie să rezolvi în chip practic, problema dacă greutatea drumului spre socialism, greutatea revoluției socialiste care a început, merită ca țara să treacă chiar și prin cele mai grele situații în ce privește ființa ei de stat, independența ei națională.

Aici apare mai adîncă ca oriunde diferența dintre cei pentru care independența și neatîrnarea statului — care pentru întreaga burghezie reprezintă un ideal și o limită, o sfințită a sfințelor — este o limită peste care nu se

poate trece și a cărei încălcare este sinonimă cu negarea socialismului, și cei ce spun că revoluția socialistă, într-o epocă de cumplit măcel dezlănțuit de imperialiști pentru împărțirea lumii, nu poate să nu însemne înfrângeri dintre cele mai grele pentru multe națiuni care mai înainte erau socotite drept asupritoare, și că, oricât de greu ar fi acest lucru pentru omenire, socialiștii, socialiștii conștienți, vor fi gata să treacă prin toate aceste încercări.

Pe acest teren, care e cel mai inaccesibil, pe acest teren au oscilat cel mai mult socialiștii-revoluționari de stînga, și tocmai pe acest teren vedem producîndu-se cele mai multe oscilări la „comuniștii de stînga“.

Acum, în tezele lor, pe care, după cum se știe, le-au discutat împreună cu noi la 4 aprilie¹⁰⁴, iar la 20 aprilie le-au publicat, ei continuă să revină mereu la problema păcii.

Cea mai mare atenție o acordă ei aprecierii problemei păcii, și în felul acesta vor să demonstreze că pacea este o manifestare a psihologiei maselor oboșite și declasate.

Cît de comice sînt argumentele lor atunci cînd ne prezintă cifrele lor, potrivit cărora 12 voturi au fost contra, iar 28 pentru încheierea păcii¹⁰⁵ ! Dar dacă e să venim cu cifre, dacă e să ne amintim de un vot care a avut loc acum o lună și jumătate, n-ar fi cazul să se ia niște cifre mai recente ? Dacă e să se atribuie o însemnătate politică acestui vot, n-ar fi cazul să ne amintim de cel care a avut loc la Congresul general al Sovietelor din Ucraina¹⁰⁶, înainte de a spune că Sudul, sănătos, a fost împotriva păcii, în timp ce Nordul, oboșit, declasat, slăbit din punct de vedere industrial, a fost, chipurile, pentru pace ? N-ar fi cazul să ne aducem aminte de votul dat de majoritatea fracțiunii la Congresul general al Sovietelor din Rusia, cînd nici a zecea parte din voturi n-au fost contra păcii ? Dacă e să ni se amintească de cifre și să li se atribuie o semnificație politică, n-are decît să se ia rezultatul votului politic în ansamblu, și atunci veți vedea numaidecît că partidele care au învățat pe de rost anumite lozinci și și-au făcut din ele un fetiș au ajuns să fie de partea micii burghezii,

În timp ce masa celor ce muncesc și sînt exploatați, masa muncitorilor, soldaților și țăranilor, nu a respins pacea.

Și acum, cînd o dată cu critica acestei poziții de pace ni se spune că pacea a fost impusă de masele declasate și obosite, cînd noi vedem clar că tocmai intelectualitatea declasată este aceea care se pronunță împotriva păcii, cînd ni se prezintă o apreciere a evenimentelor ca aceea pe care o citesc în ziare, acest fapt ne arată că în problema încheierii păcii majoritatea partidului nostru a avut perfectă dreptate atunci cînd — deși ni se spunea că e mai mare daraua decît ocaua, că împotriva noastră s-au și unit toți imperialiștii, că ei, oricum, tot o să ne sugrume, o să ne ducă la dezonoare etc. — noi, totuși, am încheiat pace. Ea nu numai că li se părea rușinoasă, dar li se pare cu totul lipsită de valoare. Ni se spunea că nu vom obține nici un răgaz. Iar cînd noi răspundem : nu se poate ști cum vor evolua relațiile internaționale, dar noi știm că dușmanii imperialiști sînt în încăierare unii cu alții, evenimentele au confirmat acest lucru, și asta a recunoscut-o grupul comuniștilor de stînga, adversarii noștri de idei și de principii, care în linii generale se situează pe punctul de vedere al comunismului.

Această frază înseamnă, ea singură, o recunoaștere deplină a justetei tacticii noastre și o totală condamnare a acelor oscilări, în problema păcii, care, mai mult ca orice, au îndepărtat de noi o anumită aripă a adepților noștri, atît întreaga aripă care s-a grupat în partidul socialiștilor-revoluționari de stînga, cît și aripa care a existat în partidul nostru, care există și, se poate spune cu certitudine, va rămîne cu el și care în oscilările ei lasă să se vadă în mod deosebit de limpede izvorul acestor oscilări. Da, pacea pe care am obținut-o e cît se poate de precară, răgazul pe care l-am obținut poate fi curmat în orice zi, atît dinspre apus, cît și dinspre răsărit — în această privință nu încapе nici o îndoială ; situația noastră internațională este atît de critică, încît trebuie să ne încordăm toate forțele pentru a ne menține vreme cît mai îndelungată, pînă se maturizează revoluția în Apus, care se maturizează mult mai încet decît ne-am așteptat și

am dorit noi, dar care, fără îndoială, se maturizează ; ea absoarbe și acumulează, fără îndoială, din ce în ce mai mult material inflamabil.

Dacă noi, ca un detașament al proletariatului mondial, am fost primii care am luat-o înainte, asta nu e din cauză că acest detașament ar fi mai bine organizat. Nu, el se prezintă mai prost, e mai slab și mai puțin organizat decât alte detașamente, dar am da dovadă de cea mai mare stupiditate și pedanterie dacă ar fi să judecăm ca mulți alții : firește, dacă ar fi pornit la acțiune detașamentul cel mai bine organizat, iar după el ar fi urmat unul mai puțin organizat și după aceea altul cu o organizare de mîna a treia, atunci cu toții am fi fost, cu dragă inimă, adepți ai revoluției socialiste. Dar din moment ce s-a întîmplat să fie altfel decât scrie la carte, din moment ce detașamentul de avangardă nu a fost sprijinit de celelalte detașamente, înseamnă că revoluția noastră e sortită pieirii. Noi însă spunem : nu, sarcina noastră e să modificăm întreaga organizare ; sarcina noastră, întrucît sîntem singuri, este să menținem revoluția, să păstrăm pentru ea măcar o citadelă oarecare a socialismului, fie ea de proporții cît de slabe și de modeste, pînă ce se maturizează revoluția în celelalte țări, pînă ce se apropie celelalte detașamente. Dar cine așteaptă ca istoria să pună în mișcare detașamentele socialiste din diferitele țări într-o ordine riguroasă și după un plan sistematic înseamnă că n-are idee despre revoluție sau că renunță, din prostie, să mai sprijine revoluția socialistă.

Din moment ce ne-am lămurit și am dovedit că noi, în Rusia, avem o poziție solidă și că nu dispunem de forțe pentru a lupta împotriva imperialismului internațional, sarcina noastră nu poate fi decât una, iar tactica noastră se definește ca o tactică de manevrare, așteptare și retragere. Știu foarte bine că aceste cuvinte nu pot avea pretenția să se bucure de popularitate, că, dacă ar fi răstălmăcite în modul corespunzător și puse în legătură cu cuvîntul „coaliție“, s-ar deschide un drum larg pentru comparații picante, pentru tot felul de reproșuri și de zeflemeli, dar adversarii noștri — burghezii — din

dreapta și prietenii noștri de ieri din stînga, socialiștii-revoluționari de stînga, și prietenii noștri — sînt convinși, de ieri, de azi și de mâine — „comuniștii de stînga“, oricît și-ar îndrepta ei împotriva acestor cuvinte săgețile spiritelor lor și orice argumente ar aduce ei în favoarea oscilărilor lor mic-burgeze, nu pot nega aceste fapte. Evenimentele ne-au dat dreptate, noi am obținut un răgaz numai pentru că în Apus măcelul imperialist continuă, iar în Extremul Orient rivalitatea imperialistă capătă o amploare tot mai mare, și numai prin aceasta se explică existența Republicii sovietice, ca un fir, deocamdată foarte slab, de care ne ținem în acest moment politic. Firește, nu un petic de hîrtie, nu tratatul de pace are să ne apere pe noi și nici faptul că nu vrem să purtăm război cu Japonia; e adevărat că ea jefuiește fără să se sinchisească de nici un fel de tratate sau formalități; pe noi nu ne va apăra, firește, un tratat de hîrtie sau „starea de pace“, ci încăierarea dintre cei doi „giganți“ ai imperialismului, care dănuie încă în Occident, și puterea noastră de a ne stăpîni. Noi n-am uitat lecția marxistă fundamentală pe care a confirmat-o în chip atît de grăitor revoluția rusă: trebuie să ținem seama de forțe care însumează zeci de milioane de oameni; ceea ce e mai puțin nu se ia în considerație în politică, ceea ce e mai puțin este neglijat de ea ca o mărime lipsită de orice însemnătate; dacă privim sub acest aspect revoluția internațională, chestiunea este cît se poate de limpede: o țară înapoiată poate ușor să facă începutul, fiindcă adversarul ei este putred, fiindcă burghezia ei nu e organizată, dar pentru a-și continua opera ea are nevoie de mult mai multă prudență, precauție și stăpînire de sine. În Europa occidentală, lucrurile se vor desfășura altfel; acolo e incomparabil mai greu de început, dar e incomparabil mai ușor de mers mai departe. Și nici nu se poate să fie altfel, fiindcă acolo proletariatul dă dovadă de o incomparabil mai bună organizare și mai strînsă unitate. Și, atîta timp cît sîntem singuri, trebuie ca, ținînd seama de forțele existente, să ne spunem: atîta timp cît n-a izbucnit încă revoluția europeană care are să ne scape de toate greutățile, avem o

singură șansă, și anume că lupta dintre giganții imperialiști internaționali o să mai dureze; această șansă a fost corect evaluată de noi, și noi am menținut-o timp de câteva săptămîni, dar s-ar putea ca mîine ea să dispară. De aici se desprinde concluzia că în politica noastră externă trebuie să continuăm tactica pe care am început-o în martie și care se poate formula prin cuvintele: manevrare, retragere, expectativă. Cînd în acest „Kommunist“ de stînga dau de niște cuvinte ca „politică externă activă“, cînd expresia apărarea patriei socialiste este pusă în ghilimele care vor să fie ironice, eu îmi spun: oamenii aceștia n-au înțeles absolut nimic din situația proletariatului din țările occidentale. Dacă își spun „comuniști de stînga“, ei alunecă spre punctul de vedere al micii burghezii șovăielnice, care vede în revoluție asigurarea unei ordini aparte. Relațiile internaționale ne arată cît se poate de clar că un rus care, pornind de la forțele rusești, ar preconiza răsturnarea imperialismului internațional ar fi un om care și-a pierdut mințile. Și atîta timp cît acolo, în Apus, revoluția se maturizează, chiar dacă azi ea se maturizează mai repede decît ieri, sarcina noastră este numai una: noi, detașamentul care a luat-o înainte, cu toată slăbiciunea noastră, trebuie să facem totul, să folosim orice șansă, pentru a ne menține pe pozițiile cucerite. Toate celelalte considerente trebuie subordonate cerinței de a folosi din plin această șansă, pentru a amîna cu câteva săptămîni momentul în care imperialismul internațional se va uni împotriva noastră; dacă vom proceda astfel, vom merge pe un drum pe care orice muncitor conștient din țările europene îl va aproba, fiindcă el știe ceea ce noi am învățat abia cu începere din 1905 și ceea ce Anglia și Franța au învățat în decurs de sute de ani, știe cît de încet crește revoluția în societatea liberă a burgheziei unite, știe că împotriva unor asemenea forțe va trebui să fie pus în acțiune un birou de agitație, care să facă propagandă în adevăratul sens al cuvîntului, atunci cînd noi ne vom afla alături de proletariatul răscolat din Germania, Franța și Anglia. Pînă atunci, oricît de trist ar fi acest lucru și oricît de mult ar repugna

el tradițiilor revoluționare, nu putem avea decît o singură tactică : aceea a expectativei, manevrării și retragerii.

Și cînd se spune că noi n-avem o politică externă internațională, eu spun : orice altă politică deviază și, conștient sau inconștient, tinde să joace un rol de provocare și să facă din Rusia unealta unei alianțe cu imperialiști de genul lui Cihenkeli sau al lui Semenov.

Și noi spunem : mai bine să suportăm și să răbdăm, să îndurăm umilințe și poveri naționale și de stat infinit mai mari, dar să rămînem la postul nostru ca detașament socialist, care prin forța evenimentelor s-a desprins din rîndurile armatei socialiste și este nevoit să aștepte pînă ce-i va veni în ajutor revoluția socialistă din alte țări. Și ea vine în ajutorul nostru. Vine încet, dar vine. Și războiul care are loc acum în Apus revoluționează masele mai mult decît înainte și face să se apropie ceasul insurecției.

Propaganda care a fost dusă pînă acum arăta că războiul imperialist este cel mai criminal și mai reacționar război de cotropire. Acum însă se adeverește că pe frontul de vest, unde sute de mii și milioane de soldați francezi și germani se măcelăresc între ei, procesul de maturizare a revoluției nu poate să nu se desfășoare mai repede decît pînă acum, cu toate că revoluția aceasta vine mai încet decît ne-am așteptat noi.

M-am oprit asupra politicii externe mai mult decît aș fi vrut, dar aici, mi se pare mie, se vede limpede cum, la drept vorbind, în această problemă se află în fața noastră două linii fundamentale : linia proletară, care spune că revoluția socialistă este pentru noi mai scumpă ca orice și mai presus de orice și că trebuie avut în vedere dacă ea va izbucni curînd în Apus, și o altă linie, cea burgheză, care spune că pentru ea poziția de mare putere a statului și independența națională sînt mai scumpe ca orice și mai presus de orice.

În problemele interne vedem că se petrece același lucru și la grupul „comuniștilor de stînga“, care repetă principalele argumente invocate împotriva noastră de cei din lagărul burgheziei. De pildă, principalul argument împotriva noastră folosit de grupul „comuniștilor de stînga“

este că se observă o deviere bolșevică de dreapta, care amenință să împingă revoluția pe calea capitalismului de stat.

O evoluție în direcția capitalismului de stat — iată răul, iată dușmanul împotriva căruia ni se propune să luptăm.

Și când în ziarul „comuniștilor de stînga“ citesc aceste referiri la astfel de dușmani, eu întreb : ce s-o fi întîmplat cu oamenii ăștia, cum pot ei, din cauza unor frînturi de idei scoase dintr-o carte, să uite realitatea ? Realitatea spune că capitalismul de stat ar însemna pentru noi un pas înainte. Dacă am putea înfăptui în scurt timp capitalism de stat în Rusia, ar fi pentru noi o victorie. Cum au putut ei să nu vadă că micul proprietar, micul capital este dușmanul nostru ? Cum au putut ei să vadă în capitalismul de stat dușmanul principal ? Acum, cînd trecem de la capitalism la socialism, nu trebuie să se uite că dușmanul nostru principal este mica burghezie, cu deprinderile și obișnuințele ei, cu situația ei economică. Micul proprietar, înainte de orice, se teme de capitalismul de stat, pentru că el are o singură dorință : să smulgă, să obțină cît mai mult pentru el, să ruineze, să răpună pe marii moșieri, pe marii exploatatori. Și în această privință micul proprietar ne sprijină bucuros.

Aici el este mai revoluționar decît muncitorii, pentru că e mai întăritat, mai revoltat, și de aceea este gata să participe bucuros la acțiunea de lichidare a burgheziei, dar nu ca socialist, pentru ca, după ce va fi fost zdrobită împotrivirea burgheziei, să înceapă construirea unei economii socialiste bazate pe principiile unei severe discipline în muncă, în cadrul unei organizări riguroase, în condițiile unui control și ale unei evidențe bine organizate, ci pentru ca, smulgînd cît mai mult pentru sine, să folosească pentru sine și în propriile sale scopuri roadele victoriei, fără să se sinchisească cîtuși de puțin de interesele generale ale statului și de interesele întregii clase a oamenilor muncii.

Ce înseamnă capitalismul de stat în condițiile Puterii sovietice ? În momentul de față, a înfăptui capitalismul de stat înseamnă a introduce evidența și controlul pe care

le exercitau clasele capitaliste. Un model de capitalism de stat ne oferă Germania. Știm că ea s-a dovedit superioară nouă. Dar dacă vă veți gândi cît de puțin la ceea ce ar însemna în Rusia, în Rusia Sovietică, asigurarea bazelor unui asemenea capitalism de stat, atunci orice om care nu și-a pierdut mințile și care nu și-a împuiat capul cu frînturi de adevăruri culese din cărți, ar trebui să spună că capitalismul de stat este pentru noi o salvare.

Am spus că capitalismul de stat ar fi o salvare pentru noi ; dacă am avea asemenea capitalism în Rusia, trecerea la socialismul deplin ar fi ușoară, ea s-ar afla în mîinile noastre, deoarece capitalismul de stat este ceva centralizat, calculat, controlat și socializat, și tocmai asta ne lipsește nouă ; pe noi ne amenință stihia indolenței mic-burgheze, care și-a găsit în istoria Rusiei și în economia ei terenul cel mai propice și care nu ne lasă să facem tocmai acest pas, de care depinde succesul socialismului. Îmi permit să vă amintesc că cuvintele mele despre capitalismul de stat le-am scris cu cîtva timp înainte de revoluție, și e o absurditate patentă să ne speriați cu capitalismul de stat. Vă amintesc că în broșura mea „Catastrofa care ne amenință“* am scris pe atunci... (Citește.)

Toate acestea le-am scris referindu-mă la statul revoluționar-democrat, la statul lui Kerenski, Cernov, Terețeli, Kișkin și al celor de teapa lor, le-am scris împotriva aceluia stat care stătea pe un teren burghez, care nu părăsea acest teren și nici nu putea să-l părăsească ; am spus atunci că capitalismul de stat reprezintă un pas spre socialism ; am scris acest lucru în septembrie 1917, și acum, în aprilie 1918, după ce în octombrie proletariatul a luat puterea, cînd el și-a dovedit capacitatea sa : numeroase fabrici și uzine au fost confiscate, numeroase întreprinderi și bănci au fost naționalizate, împotrivirea militară a burgheziei și a sabotorilor a fost înfrîntă, — acum, cînd încearcă unii să ne sperie cu capitalismul, acesta este o născocire și o absurditate atît de ridicolă, atît de patentă, că rămîi uimit și te întrebi : cum au putut oa-

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 163—212. — Nota red.

menii aceștia să ajungă pînă aici? Ei au uitat micul amănunt că noi, în Rusia, avem o mică burghezie numeroasă, care vede cu ochi buni nimicirea marii burghezii din toate țările, dar nu vrea să aibă de-a face cu evidența, socializarea și controlul. Iată în ce constă pericolul pentru revoluție, iată unde este unitatea de forțe sociale care a dus la pieire marea revoluție franceză, și nu putea să n-o ducă, și care, ea singură, poate să ducă la pieire revoluția rusă, dacă proletariatul rus se va dovedi prea slab. Mica burghezie, după cum vedem, îmbîcsește întreaga atmosferă socială cu tendințe proprii micului proprietar, care pot fi exprimate pe șleau în următoarele cuvinte: am luat de la cel bogat, iar de ceilalți puțin îmi pasă.

Aici se află primejdia principală. Dacă micii burghezi ar fi subordonați altor elemente de clasă, dacă ei ar fi subordonați capitalismului de stat, atunci muncitorul conștient ar trebui să salute din toată inima acest lucru, pentru că în democrația lui Kerenski capitalismul de stat ar fi fost un pas spre socialism, iar în condițiile Puterii sovietice el ar fi trei sferturi din socialism, deoarece dintr-un organizator de întreprinderi capitaliste de stat putem face un ajutor al nostru. „Comuniștii de stînga“ însă privesc altfel acest lucru, au o atitudine de desconsiderare, și cînd la 4 aprilie am avut cu ei prima consfătuire, care a dovedit, între altele, că această problemă, care are o lungă istorie și în jurul căreia se poartă discuții îndelungate, a și devenit de domeniul trecutului, — eu am spus că noi, dacă ne înțelegem sarcinile cum se cuvine, trebuie să învățăm socialismul de la organizatorii de trusturi.

Aceste cuvinte au revoltat grozav pe „comuniștii de stînga“, și unul din ei — tov. Osinski — a vestejit atunci, într-un întreg articol, ideea enunțată de mine. Iată la ce se reduce, în esență, argumentele lui. — Noi, adică, nu vrem să-i învățăm pe ei, ci să învățăm de la ei. — Noi, bolșevicii „de dreapta“, vrem să învățăm de la organizatorii de trusturi, dar iată că adevărații comuniști, „comuniștii de stînga“, vor să-i învețe pe ei¹⁰⁷. — Dar ce anume vreți să-i învățați pe ei? Nu cumva

socialismul? Dar pe cine, mă rog, pe negustori, pe afaceriști să-i învățați socialismul? (Aplauze.) Bine, faceți voi, dacă vreți, treaba asta; noi n-o să vă ajutăm, fiindcă ar fi ceva lipsit de sens. — Pe acești ingineri, afaceriști și negustori n-avem ce să-i învățăm. N-are rost să-i învățăm socialismul. — Dacă am fi avut o revoluție burgheză, n-am fi avut ce învăța de la ei, — doar să înhățăm ce se poate înhăța, și atîta tot; altceva n-am fi avut de învățat. — Nu, asta nu e încă o revoluție socialistă. — E ceea ce a fost în Franța în 1793, adică ceva în care nu e socialism, ci doar o introducere la socialism.

Pe moșieri trebuie să-i răsturnăm, la fel și pe burghezi, și de milioane de ori vor avea câștig de cauză bolșevicii în fața istoriei și vor fi justificate toate acțiunile lor, toată lupta dusă de ei, toate actele lor de violență împotriva moșierilor și capitaliștilor, exproprierea, zdrobirea prin forță a împotrivirii acestora. În general vorbind, aceasta a fost una dintre cele mai mărețe sarcini istorice, dar ea a însemnat doar primul pas. Ceea ce importă aici e pentru ce am recurs la represiuni împotriva lor; oare pentru a spune că acum, după ce i-am înfrînt definitiv, o să ne ploconim în fața capitalismului lor? Nu, acum o să învățăm de la ei, pentru că n-avem destule cunoștințe, pentru că aceste cunoștințe ne lipsesc. Noi știm ce este socialismul, dar pentru organizarea a milioane de oameni, pentru organizarea și repartiția produselor etc. ne lipsesc cunoștințele necesare. Vechii conducători bolșevici nu ne-au învățat acest lucru. Partidul bolșevic nu se poate lăuda cu așa ceva în istoria sa. Prin școala aceasta noi n-am trecut încă. Și noi spunem: poate să fie el și un pungaș de prima clasă, dar dacă a organizat un trust, dacă e un negustor care a avut de-a face cu organizarea producției și cu repartiția produselor pentru milioane și zeci de milioane de oameni, dacă a acumulat experiență, atunci trebuie să învățăm de la el. Dacă n-o să învățăm așa ceva de la ei, n-o să avem socialism, și atunci revoluția o să rămîna pe treapta la care a ajuns. Numai dezvoltarea capitalismului de stat, numai o minuțioasă organizare a evidenței și a controlului, numai o foarte strictă organizare și o foarte severă disci-

plină în muncă ne vor duce la socialism. Fără asta nu există socialism. (Aplauze.)

N-are nici un rost să ne apucăm de o treabă ridicolă : să-i învățăm noi pe organizatorii de trusturi ; pe ei n-avem ce să-i învățăm. Pe ei trebuie să-i expropriem. Așa ceva sîntem noi în stare să facem. Și nu prezintă nici o greutate pentru noi. (Aplauze.) Asta am arătat-o și am dovedit-o cu prisosință.

Și fiecărei delegații muncitorești cu care mi-a fost dat să stau de vorbă cînd venea la mine și se plîngea că se oprește fabrica, îi spuneam : vreți ca fabrica voastră să fie confiscată ? Bine, avem gata pregătite formularele de decrete, putem să le semnăm numaidecît. (Aplauze.) Dar spuneți-mi : v-ați priceput voi să luați în mîinile voastre producția, ați făcut socoteala cam cît produceți și știți în ce legătură se află producția voastră cu piața rusă și cu cea internațională ? Și s-a văzut numaidecît că ei încă n-au învățat acest lucru, că în cărțile bolșevice nu s-a scris încă despre așa ceva și nici în cele menșevice nu s-a spus nimic.

Cel mai bine se prezintă situația la muncitorii care aplică acest capitalism de stat : la pielari, la textiliști, în industria zahărului, pentru că ei cunosc — cu o luciditate de proletar — producția lor și vor s-o mențină și s-o sporească, fiindcă în asta constă mai cu seamă socialismul¹⁰⁸. Ei spun : acum eu încă n-am să pot face față unei asemenea sarcini, dar am să-i pun acolo pe capitaliști, am să le dau 1/3 din posturi și am să învăț de la ei. Și cînd în publicațiile „comuniștilor de stînga“ citesc cuvintele ironice : încă nu se știe cine pe cine o să folosească, începe să-mi pară stranie lipsa lor de perspicacitate. Desigur, dacă după cucerirea puterii în octombrie și după lupta victorioasă împotriva întregii burghezii, dusă de noi din octombrie și pînă în aprilie, mai putem să ne îndoim cine pe cine o să folosească — muncitorul pe organizatorii de trusturi sau afaceriștii și profitorii pe muncitori —, dacă ar fi așa, atunci ar trebui să ne strîngem catrafusele și s-o ștergem, lăsînd locul unora ca Miliukov și Martov. Dar lucrurile nu stau așa. Și nici muncitorul conștient n-o să creadă, iar teama micii bur-

ghezii e ridicolă : ea știe că socialismul începe acolo unde începe o producție mai mare, că acest lucru negustorii și afaceriștii l-au învățat din propria lor experiență.

Și noi am spus : numai aceste condiții materiale, numai condițiile marii industrii mecanizate a unor gigantice întreprinderi care lucrează pentru zeci de milioane de oameni, numai ele stau la temelia socialismului, și a învăța acest adevăr într-o țară mic-burgheză, țărănească, e un lucru greu, dar e cu putință. Revoluția are să vină cu prețul unui război civil, dar acesta este un lucru cu atât mai greu, cu cât statul e mai civilizată, mai dezvoltat ; în Germania domină capitalismul de stat, și de aceea în Germania revoluția va fi de o sută de ori mai ruinătoare și mai pustiitoare decât într-o țară mic-burgheză, și acolo se vor ivi greutăți imense și va fi un haos și un dezechilibru nemaipomenit. De aceea eu nu văd nici cel mai mic motiv de desperare și de descurajare în faptul că revoluția rusă a rezolvat mai întâi o sarcină mai ușoară, aceea de a răsturna pe moșieri și pe burghezi, și a ajuns acum în fața unei sarcini mai grele, a unei sarcini socialiste, aceea de a organiza o evidență și un control exercitate de întregul popor, o sarcină cu care începe adevăratul socialism și care este sprijinită de majoritatea muncitorilor și a oamenilor muncii conștienți. Da, de majoritatea muncitorilor, care este mai bine organizată, care a trecut prin școala sindicatelor ; căci ea este pe de-a-n-tregul alături de noi.

Problemele pe care domnii de la „Vpered“ încearcă să le înlăture prin zeflemelile lor — cele privind plata în acord și sistemul Taylor — au fost puse, de către această majoritate, în consiliile sindicale încă înaintea noastră, încă înainte de venirea Puterii sovietice cu Sovietele sale ; ei au început prin a elabora norme de disciplină în muncă. Acești oameni au arătat că, în modestia lor proletară, ei cunosc condițiile muncii de fabrică, că au sesizat esența socialismului mai bine decât cei ce făceau risipă de fraze revoluționare, iar în realitate se coborau, conștient sau inconștient, la nivelul micii burghezii, care se situa pe punctul de vedere că bogații trebuie măturați, dar că ea n-are nici un interes să se supună măsurilor de

evidenţă şi de control ale unei organizaţii ; asemenea măsuri sînt de prisos pentru micii proprietari, ei n-au nevoie de aşa ceva ; or, tocmai în aceasta stă chezaşia trăinicieii şi victoriei revoluţiei noastre.

Tovarăşi, n-am să intru în amănunte şi n-am să dau alte citate din ziarul „Levîi Kommunist“¹⁰⁹, ci am să spun doar două cuvinte : îţi vine să urli cînd vezi cum unii oameni au ajuns pînă acolo, încît consideră introducerea disciplinei în muncă drept un pas înapoi, şi trebuie să spun că eu văd în asta o atitudine atît de reacţionară, o primejdie atît de gravă pentru revoluţie, încît, dacă n-aş şti că această afirmaţie e făcută de un grup lipsit de orice influenţă şi că în orice adunare de muncitori conştienţi o asemenea afirmaţie ar fi numaidecît spulberată, aş spune : revoluţia rusă este condamnată la piere.

Comuniştii de stînga scriu : „Introducerea disciplinei în muncă, o dată cu restabilirea conducerii capitaliştilor în producţie, nu poate să ducă la o creştere substanţială a productivităţii muncii, dar ea va face să slăbească iniţiativa, activitatea şi spiritul de organizare al proletariatului. Ea ameninţă să aservească clasa muncitoare...“ Nu este adevărat ; dacă ar fi aşa, revoluţia noastră rusă, cu sarcinile ei socialiste, cu esenţa ei socialistă, s-ar afla în pragul prăbuşirii. Dar nu este adevărat. Această intelectualitate mic-burgheză declasată nu înţelege că pentru socialism principala greutate o constituie asigurarea disciplinei în muncă ; despre asta au scris de mult socialiştii, la asta s-au gîndit ei cel mai mult în trecutul îndepărtat şi această chestiune au analizat-o cu cea mai mare atenţie, înţelegînd că aici încep adevăratele greutăţi pentru revoluţia socialistă. Au avut loc şi pînă acum, în repetate rînduri, revoluţii care au răsturnat fără cruţare burghezia, şi nu cu mai puţină energie decît noi ; dar, cînd noi am ajuns pînă acolo că am creat Puterea sovietică, am arătat astfel că înfăptuim trecerea practică de la dezrobirea economică la autodisciplină în muncă, că puterea noastră de stat este o putere care trebuie să aparţină într-adevăr muncii. Cînd ni se spune că dictatura proletariatului este recunoscută doar în vorbe şi că în realitate totul se reduce la frazeologie scrisă, asta arată, de fapt,

că unii oameni n-au nici cea mai mică idee de dictatura proletariatului ; fiindcă dictatura proletariatului nu înseamnă în nici un caz numai răsturnarea burgheziei sau răsturnarea moșierilor — așa ceva s-a întâmplat în toate revoluțiile ; la noi, dictatura proletariatului înseamnă asigurarea ordinii, a disciplinei, a productivității muncii, a evidenței și controlului, a Puterii sovietice proletare, care e mai solidă și mai fermă decît cea dinainte. Iată ce n-o să rezolvați voi, iată ce nu i-am învățat noi pe oameni, iată ce le trebuie muncitorilor, iată de ce e bine să li se prezinte o oglindă în care se pot vedea limpede toate aceste neajunsuri. Consider că aceasta e o treabă folositoare, pentru că ea îi va face pe toți muncitorii și țărani conștienți, pe toți muncitorii și țărani care gîndesc, să-și îndrepte forțele lor principale în această direcție. Da, răsturnînd moșierimea și burghezia, noi am netezit drumul, dar n-am construit încă edificiul socialismului. Fiindcă pe terenul de pe care a fost înlăturată o generație burgheză apar mereu în istorie noi generații, numai terenul să rodească ; or, el rodește burghezi cît poștești. Și fiecare din cei ce privesc victoria asupra capitaliștilor în felul cum o privesc micii proprietari — „ei au tot jefuit, hai să profit și eu de ocazie“ — este în mod vădit izvorul unei noi generații de burghezi. Cînd ni se spune că introducerea disciplinei în muncă o dată cu readucerea unor capitaliști în calitate de conducători ar constitui o primejdie pentru revoluție, eu spun : oamenii aceștia tocmai caracterul socialist al revoluției noastre nu l-au înțeles, și ei repetă tocmai ceea ce îi unește atît de ușor cu mica burghezie, care se teme de disciplină, de organizare, de evidență și control ca dracul de tămîie.

Dacă ei vor spune : dar iată că voi propuneți aici să punem la noi conducători capitaliști alături de conducătorii muncitori, noi le vom răspunde : ei sînt puși aici pentru că în practica organizării posedă cunoștințe care nouă ne lipsesc. Muncitorul conștient nu se va teme niciodată de un asemenea conducător, pentru că el știe că Puterea sovietică este puterea lui, că ea îl va apăra în-

totdeauna cu toată tăria, și pentru că el știe că vrea să învețe practica organizării.

Pe vremea țarului noi am organizat mii de oameni, iar în perioada lui Kerenski sute de mii. Asta nu înseamnă nimic, în politică așa ceva nu contează. A fost o muncă de pregătire, a fost o perioadă de inițiere. Și muncitorii înaintați, atîta timp cît nu vor învăța să organizeze zeci de milioane de oameni, nu vor fi socialiști sau făuritori ai societății socialiste și nu vor dobîndi cunoștințele necesare în domeniul organizării. Drumul organizării este lung și sarcinile construirii socialismului cer o muncă îndelungată și perseverentă, precum și cunoștințe corespunzătoare, pe care noi nu le avem în măsură suficientă. Și e greu de spus dacă și generația imediat următoare, care va fi mai evoluată, va săvîrși trecerea deplină la socialism.

Amintiți-vă ce scriau socialiștii de dinaintea noastră despre viitoarea revoluție socialistă: ne îndoim că s-ar putea trece la socialism fără a învăța de la organizatorii de trusturi, pentru că ei s-au îndeletnicit cu această producție pe scară largă. Noi n-avem nevoie să-i învățăm pe ei socialismul; pe ei trebuie să-i expropriem, să înfrîngem sabotajul lor. Aceste două sarcini le-am îndeplinit. Trebuie să-i silim să se supună controlului muncitoresc. Și dacă criticii noștri din rîndul „comuniștilor de stînga” ne-au reproșat că tactica noastră nu ne duce la comunism, ci ne face să mergem înapoi, reproșurile lor sînt ridicole: ei uită că noi am rămas în urmă cu evidența și controlul tocmai pentru că era foarte greu să înfrîngem această împotrivire și să punem în serviciul nostru burghezia, pe tehnicienii și pe specialiștii ei burghezi. Dar noi avem nevoie de cunoștințele lor, de experiența și de munca lor, fără ele nu putem să preluăm în mod efectiv cultura care a fost creată de vechile relații sociale și care a rămas ca o bază materială a socialismului. Dacă „comuniștii de stînga” n-au observat acest lucru, este pentru că ei nu văd viața reală și își ticluiesc lozincile lor contrapunînd socialismului ideal capitalismul de stat. Noi însă trebuie să le spunem muncitorilor: Da, acesta e un pas înapoi, dar trebuie să fa-

cem totul ca să găsim un mijloc. Nu există decît un singur mijloc : organizați-vă pînă la ultimul om, organizați evidența producției, organizați evidența și controlul consumului și faceți în așa fel ca să nu recurgem la emisiunea de sute de milioane de ruble ¹¹⁰ și ca orice bancnotă de o sută de ruble care a încăput fără drept în mîinile cuiva să se întoarcă din nou în tezaurul statului. Acest lucru nu se poate face prin nici un fel de avînt revoluționar, prin nici un fel de acțiune de răpunere a burgheziei. El se poate face numai prin autodisciplină, prin organizarea muncii muncitorului și țaranului, prin evidență și control. Așa ceva nu avem încă și pentru aceasta am plătit drept tribut salarii mai ridicate decît acelea pe care vi le plăteau organizatorii capitaliști. Lucrul acesta nu l-am învățat, dar trebuie să-l învățăm, aceasta este calea — singura cale — care duce la socialism : să dăm muncitorilor cunoștințele practice necesare pentru conducerea unor întreprinderi uriașe, pentru organizarea producției și repartiției pe scară largă.

Tovarăși, eu știu foarte bine cît de ușor este să se vorbească despre evidență și control, despre disciplină și autodisciplină, atunci cînd toate acestea le spune un om care ocupă o anumită situație socială. Dar ce vast material de zeflemeală ar putea să scoată unii din toate acestea și să spună : cînd partidul vostru nu era la putere, promitea muncitorilor rîuri de lapte și miere, dar cînd acești oameni au ajuns la putere s-a produs obișnuita transformare : ei încep să vorbească despre evidență, disciplină, autodisciplină, control și altele ! Știu foarte bine ce material excelent oferă toate acestea pentru niște publiciști de teapa lui Miliukov și Martov.

Știu bine cît de bogat este acest material pentru niște oameni care caută să publice articole senzaționale sau bine renumerate și care sînt înclinați să folosească și cele mai neînsemnate argumente, care trezesc prea puțin interes în rîndul muncitorilor conștienți.

În ziarul „Levii Kommunist” am dat de o recenzie a cărții mele ¹¹¹, scrisă de un publicist atît de remarcabil ca Buharin ; e o recenzie destul de favorabilă, dar tot ce era prețios în ea a pierdut pentru mine orice valoare

cînd am citit-o pînă la capăt ; am constatat că autorul ei n-a văzut ceea ce trebuia să vadă, și asta s-a întîmplat pentru că el și-a scris recenzia în aprilie, dar în pasajele citate a folosit ceea ce pentru aprilie era deja învechit, ceea ce aparținea zilei de ieri, și anume teza că vechiul stat trebuie sfărîmat ; acest lucru noi l-am făcut, el a constituit o sarcină a zilei de ieri, dar noi trebuie să mergem înainte și să privim spre viitor, iar nu spre trecut, și să creăm un stat de tipul comunei ; el a scris despre ceea ce este deja întruchipat în organizațiile sovietice, dar a trecut sub tăcere ceea ce ține de evidență, control și disciplină. Cîtă coincidență este între mentalitatea acestor oameni, între psihologia lor, și starea de spirit a micii burghezii : trebuie înlăturat cel bogat, dar de control nu e nevoie. Așa văd ei lucrurile ; asta îi încîntă pe ei și asta-l desparte pe proletarul conștient de mica burghezie și chiar de revoluționarii cei mai extremiști ; și asta se întîmplă cînd proletarul spune : să ne organizăm și să ne strîngem rîndurile, că, de nu, acești mici burghezi — care se numără cu milioanele — ne vor doborî.

Aici proletarul conștient se desparte de micul burghez ; aici revoluția se îndepărtează de mica burghezie. Și cît de orbi sînt astfel de oameni, despre asta ei nu vorbesc.

Îmi voi permite să vă amintesc încă cîteva din citatele mele : am spus că oamenii vor putea să se descurce și fără violență, atunci cînd se vor deprinde să acționeze în felul acesta ; se înțelege că o asemenea deprindere nu poate fi decît rezultatul unei îndelungate educații.

Cînd „comuniștii de stînga“ aud așa ceva, se iau cu mîinile de cap și spun : cum de n-am observat noi acest lucru ? De ce n-ai criticat d-ta, Buharin, această teză ? Noi am dat dovadă de forța noastră atunci cînd am reprimat împotrivirea moșierimii și a burgheziei, și acum trebuie să ne arătăm forța noastră prin autodisciplină și organizare, pentru că acest lucru este știut din experiențele milenare ale trecutului și trebuie spus poporului că numai în asta constă forța Puterii noastre sovietice, a dictaturii muncitorești, a autorității noastre proletare.

Dar micii burghezi se ascund de acest adevăr sub paravanul unei frazeologii revoluționare.

Trebuie să ne arătăm forța noastră. Desigur, micii patroni, micii proprietari sînt gata să ne ajute pe noi, proletarii, să doborîm pe moșieri și pe capitaliști. Dar după aceea drumurile noastre se despart. Lor nu le place organizarea, disciplina, sînt dușmanii ei. Și aici, împotriva acestor proprietari, împotriva acestor mici patroni, trebuie să ducem lupta cea mai hotărîtă, cea mai necruțătoare. Fiindcă tocmai aici, în domeniul organizării, începe pentru noi construirea socialismului. Și cînd eu formulez obiecții împotriva acelor care se pretind a fi socialiști și care făgăduiesc muncitorilor că vor putea beneficia de tot ce le place și oricît le place, eu spun că comunismul presupune o altă productivitate a muncii decît cea actuală. Productivitatea muncii este, la noi, prea scăzută, asta-i realitatea. Capitalismul ne lasă moștenire, mai ales într-o țară înapoiată, o sumedenie de deprinderi în virtutea cărora tot ceea ce aparține statului este privit drept un material pe care poți să-l strici cu bună știință. Această mentalitate a masei mic-burgheze se simte la fiecare pas. Și în acest domeniu lupta este foarte grea. Numai proletariatul organizat poate să opună rezistență unor asemenea tendințe. Eu am scris: „Pînă la faza superioară a comunismului, socialismul cere cel mai riguros control din partea societății și din partea statului”^{*}.

Aceste cuvinte le-am scris înainte de Revoluția din Octombrie și asupra lor vreau să mă opresc acum.

A sosit timpul cînd, după ce am doborît burghezia, după ce am înfrînt sabotajul, am căpătat posibilitatea să ne ocupăm de această treabă. Pînă ce am ajuns aici, eroii zilei și ai revoluției erau ostașii gărzilor roșii, care își îndeplineau marea lor misiune istorică. Ei au luat arma în mîna, înfruntînd voința claselor avute. Ei au împlinit această măreață operă istorică. Ei au pus mîna pe arme pentru a răsturna pe exploatare și a face din aceste arme ale lor un instrument de apărare a munci-

^{*} Vezi V. I. Lenin. Opere complete vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 97. — *Nota red.*

torilor, pentru a supraveghea cuantumul producției și al muncii și cuantumul consumului.

Noi n-am reușit să facem acest lucru, dar tocmai aici e esența și temelia socialismului. Dacă e cineva căruia i se pare plicticoasă și neinteresantă o asemenea muncă, apoi sînt tocmai reprezentanții leneviei mic-burgeze.

Dacă revoluția noastră s-ar opri aici, ea ar intra în istorie nu mai puțin decît revoluția din 1793. Dar ni se va spune : asta a fost în secolul al XVIII-lea. Pentru secolul al XVIII-lea așa ceva a fost de ajuns, dar pentru secolul al XX-lea este prea puțin. Evidență și control — iată principalul lucru care se cere pentru o bună funcționare a societății comuniste. Acest lucru l-am și scris înainte de Revoluția din Octombrie*. Repet : de această muncă nu ne puteam apuca atîta timp cît nu erau zdrobiți Alekseevii, Kornilovii și Kerenskii. Acum împotrivirea militară a burgheziei a fost înfrîntă. Sarcina noastră este să punem pe toți sabotorii să muncească sub controlul nostru, sub controlul Puterii sovietice, să creăm organe de conducere, pentru ca evidența și controlul să fie organizate în mod riguros. Țara e amenințată să piară pentru că după război e lipsită de condițiile cele mai elementare pentru o existență normală. Dușmanii noștri, care se ridică împotriva noastră, sînt de temut numai pentru că n-am pus ordine în evidență și control. Cînd aud sute de mii de plîngeri în legătură cu foamea, cînd văd și știu că ele sînt întemeiate, că avem cereale, dar nu le putem aduce, și cînd văd cum sîntem întîmpinați cu zeflemele de „comuniștii de stînga“, care ridică obiecții împotriva unor măsuri ca decretul nostru cu privire la căile ferate — de două ori au pomenit de el —, nu pot să nu le spun că astea-s fleacuri.

La consfătuirea de la 4 aprilie cu „comuniștii de stînga“, eu am spus : dați-ne voi un proiect de decret întocmit de voi, doar sînteți cetățeni ai Republicii sovietice, membri ai unor instituții sovietice, și nu niște critici care stau deoparte, după gard, ca negustorii burgezi și sabotorii, care critică doar ca să-și verse veninul. Voi,

* Vezi op. cit., p. 101.

repet, sînteți conducători de organizații sovietice, așa că încercați să ne dați voi un proiect de decret. Ei nu vor putea să ne dea și nu ne vor da niciodată un asemenea proiect, pentru că decretul nostru cu privire la căile ferate e bine întocmit, pentru că, introducînd dictatura, el este primit cu simpatie de mase și de feroviarii conștienți, dar întîmpină opoziție din partea acelor slujbași care fură și iau mită; pentru că toți cei ce șovăie între Puterea sovietică și dușmanii ei au o atitudine șovăielnică față de acest decret, iar proletariatul, pe care marea producție l-a învățat să fie disciplinat, știe că, atîta timp cît nu se va organiza o producție mai mare și nu va domni o și mai severă disciplină, nu poate să existe socialism. — La căile ferate acest proletariat e de partea noastră; el va merge la luptă împotriva stihiei micilor proprietari și va arăta că revoluția rusă, care e în stare să repurteze victorii strălucite, va fi în stare să învingă și propria ei lipsă de organizare. Și dintre lozincile zilei de 1 Mai care exprimă sarcinile momentului va ști să prețuiască acea lozincă a Comitetului Central care glăsuiește: „Noi am învins capitalul; vom învinge și propria noastră lipsă de organizare“. Și numai atunci vom ajunge la o victorie deplină a socialismului! (Aplauze furtunoase.)

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
LA RAPORTUL ASUPRA SARCINILOR IMEDIATE
ALE PUTERII SOVIETICE

Înainte de toate trebuie să mă opresc asupra celor spuse de tov. Buharin : încă în prima mea cuvîntare am ținut să relev că în proporție de nouă zecimi sîntem de acord cu el, și de aceea ni se pare regretabil faptul că în proporție de o zecime sîntem în dezacord ; în proporție de o zecime el se află într-o asemenea situație, că în jumătate din cuvîntarea sa este nevoit să se delimiteze și să se desolidarizeze de absolut toți cei care au luat cuvîntul în favoarea lui. Și oricît de lăudabile ar fi intențiile sale și ale grupului său, falsitatea situației lor este dovedită tocmai de faptul că el este nevoit să-și piardă totdeauna timpul cu justificările și cu delimitările în chestiunea capitalismului de stat.

Tovarășul Buharin n-are de loc dreptate ; și am să vorbesc într-un articol despre acest lucru, pentru că problema este extrem de importantă *. Deocamdată vreau să spun cîteva cuvinte despre reproșul care ne-a fost făcut de „comuniștii de stînga“, că la noi se observă o deviere spre capitalismul de stat ; și chiar acum tov. Buharin face afirmația eronată că în condițiile Puterii sovietice nu poate să existe capitalism de stat. El se contrazice însă singur cînd spune că sub Puterea sovietică nu poate să existe capitalism de stat, ceea ce e o absurditate vădită. O serie întregă de întreprinderi și uzine se află sub controlul Puterii sovietice și aparțin statului, și chiar numai acest fapt arată o trecere de la capitalism la so-

* Vezi volumul de față, p. 297—331. — *Nota red.*

cialism, dar tov. Buharin nu vrea să se oprească în mod concret asupra acestui fapt, ci își amintește că pe când ne aflam în grupul de stînga de la Zimmerwald¹¹² am scris ceva împotriva lui, dar treaba asta s-a întîmplat cu mult în urmă, și a-ți aminti de ea acum, după o jumătate de an de existență a Puterii sovietice și după experiențele pe care le-am făcut și le-am putut face după expropriările, confiscările și naționalizările operate de noi, a-ți aduce aminte, după toate acestea, de ceea ce am scris în 1915 e ridicol... Acum nu putem să nu punem problema capitalismului de stat și a socialismului, a modului cum să ne comportăm în perioada de trecere — fiindcă aici, în condițiile Puterii sovietice, alături de o bucăciică de capitalism există și una de socialism. Această problemă nu vrea s-o înțeleagă tov. Buharin, și mie mi se pare că n-o putem exclude dintr-o dată, iar tov. Buharin nu propune s-o excludem și nu contestă că acest capitalism de stat este superior acelei rămășițe a tendințelor și condițiilor economice de existență ale micului proprietar, care sînt adînc înrădăcinate, lucru pe care nici tov. Buharin nu l-a negat și pe care, de altfel, nu-l poți nega fără să uiți cuvîntul : marxist.

E ridicol să te situezi și pe punctul de vedere al lui Ghe, care susține că proletariatul din Europa e infectat, că în Germania proletariatul e corupt¹¹³. Acest punct de vedere, care vrea să acrediteze ideea unei sălbăticii naționale, este atît de obtuz încît întrece orice închipuire. Proletariatul din Europa nu e în nici un caz mai infectat decît cel din Rusia, dar acolo începutul revoluției e mai greu, pentru că acolo nu se află la cîrma statului niște idioți ca Romanov sau niște fanfaroni ca Kerenski, ci conducători serioși ai capitalismului, așa cum n-am avut în Rusia.

În sfîrșit, trec acum la principalele obiecții care s-au ridicat din toate părțile împotriva articolului meu și a cuvîntării rostite de mine. Deosebit de aprig a fost atacată aici lozinca „jefuiește pe jefuitori“, o lozincă în care, oricît aș examina-o, nu pot găsi nimic nejust, din moment ce apare pe scenă istoria. Dacă întrebuițăm cuvintele „exproprierea expropriatorilor“, de ce să nu ne

dispensăm, în cazul de față, de niște cuvinte latinești? (Aplauze.)

Și eu cred că istoria are să ne dea complet dreptate, dar, înainte ca ea să-și spună cuvântul ei, masele muncitoare vor trece de partea noastră; și dacă totuși lozinca „jefuiește pe jefuitori“ a fost folosită fără nici un fel de restricții în activitatea Sovietelor și dacă se va constata că într-o problemă atât de practică și de esențială ca foametea și șomajul noi ne izbim de foarte mari greutăți, atunci e cazul să spunem că după cuvintele „jefuiește pe jefuitori“ începe dezacordul dintre revoluția proletară, care spune: inventariază bunurile adunate prin jaf și nu lăsa ca ele să fie cărate care încotro, iar dacă unii vor căuta, direct sau indirect, să le acapareze, atunci împușcă-i ca pe niște inși care încalcă disciplina...

Și iată că atunci când unii încep să protesteze în gura mare, spunând că asta-i dictatură, când încep să invoce spectrul unui Napoleon al III-lea sau al unui Iuliu Cezar, când afirmă că acuzațiile aduse lui Troțki dovedesc o lipsă de seriozitate a clasei muncitoare, avem de-a face cu acea harababură în capetele oamenilor, cu acea mentalitate politică pe care o manifestă tocmai stihia mic-burgheză, care n-a protestat împotriva lozincii „jefuiește pe jefuitori“, ci împotriva lozincii: inventariază și repartizează în mod echitabil. N-are să fie foamete în Rusia dacă vom stabili ce cantități de cereale există, dacă vom controla toate stocurile de produse alimentare și dacă încălcarea regulilor stabilite va fi sancționată în modul cel mai drastic. Iată unde e dezacordul. Și el decurge din faptul că numai proletariatul este în mod serios pentru revoluția socialistă, în timp ce mica burghezie merge spre ea șovăind, lucru pe care noi l-am văzut totdeauna și am ținut totdeauna seama de el; iar în aceste șovăieli ea este împotriva noastră. Asta n-o să ne facă să șovăim, și noi vom continua să mergem pe drumul nostru, cu convingerea că jumătate din proletariat are să ne urmeze, pentru că el știe prea bine că bunurile strânse prin jaf de către fabricanți au fost strânse numai pentru ca sărăcimea să nu se folosească de ele.

Toate aceste vorbe : dictatură, Napoleon al III-lea, Iuliu Cezar etc. sînt simple înflorituri retorice. Aici este cu putință ca, vorbind de toate astea, să arunci praf în ochii lumii, dar acolo în provincie, în fiecare fabrică și în fiecare sat, se știe foarte bine că în problema de care ne ocupăm am rămas în urmă, și nimeni n-are să conteste această lozincă, întrucît fiecare știe ce înseamnă ea. Și că noi ne vom îndrepta toate forțele noastre spre organizarea inventarierii, controlului și a unei juste repartiții, asupra acestui lucru, iarăși, nu poate să încapă nici o îndoială.

Buharin ne spunea : „Eu mă delimitez de cei ce mă sărută“, dar aceștia sînt atît de numeroși, că tov. Buharin n-o să se poată descotorosi de ei. Nouă nu ni se spune ce anume se propune, pentru că nu se știe ce să se propună. Parcă voi știți ce să propuneți ? Eu v-am făcut imputări atît în presă, cît și în cuvîntările mele. Despre decretul cu privire la căile ferate noi am avut plăcerea să amintim ședința de la 4 aprilie, fapt care a fost menționat în revista voastră, și eu am spus atunci că, dacă nu sînteți prea mulțumiți cu acest decret, atunci dați-ne voi unul nou. Dar despre asta, atît în primul număr, cît și în al doilea, ale cărui șpalturi mi-au fost puse în mod amabil la dispoziție ca să le citesc, nu se spune nici un cuvînt, absolut nici un cuvînt, și în cuvîntarea sa tov. Buharin de asemenea nu pomenește nimic, iar coincidența e perfectă. Atît tov. Buharin cît și tov. Martov atacă tema lor favorită, decretul cu privire la căile ferate, și-i dau zor mereu cu această temă. Se vorbește despre dictatura lui Napoleon al III-lea, despre Iuliu Cezar ș.a.m.d. și se oferă material pentru o sută de numere, pe care n-o să le citească nimeni. Aici sîntem ceva mai aproape de chestiune. Este vorba de muncitori și de căile ferate. Or, fără căi ferate nu numai că n-o să fie socialism, dar pur și simplu vor crăpa cu toții de foame ca niște cîini, în timp ce grîul se află alături. Acest lucru îl știu foarte bine cu toții. De ce n-ați răspuns ? Voi închideți ochii. Voi — cei de la „Novaia Jizn“ și menșevicii în mod conștient, iar tov. Buharin din greșeală — aruncați praf în ochii muncitorilor, îi

împiedicați să vadă problema principală, atunci cînd vorbiți de construcție. Dar ce se poate construi fără căi ferate? Și cînd la o întîlnire sau la primirea unor delegați aud pe cîte un negustor că-mi spune că pe cutare linie de cale ferată se observă o îmbunătățire, pentru mine o asemenea laudă e de un milion de ori mai prețioasă decît 20 de rezoluții adoptate de comuniști sau de oricare alții, și decît tot felul de cuvîntări.

Și atunci cînd niște oameni cu simț practic — ingineri, negustori etc. — spun că, dacă această putere de stat va normaliza oricît de puțin, în cît de mică măsură căile ferate, noi vom recunoaște că ea este o putere de stat. — Și aceasta e cea mai importantă apreciere asupra puterii de stat. Căci căile ferate reprezintă esențialul, sînt una dintre manifestările strînsei legături dintre sat și oraș, dintre industrie și agricultură, pe care se bazează în întregime socialismul. Pentru a stabili o asemenea legătură în vederea unei activități planificate, desfășurate în interesul întregii populații, este nevoie de căi ferate.

Toată această frazeologie despre dictatură etc., care întrunește laolaltă pe toți acești Martovi și Karelini și pe care o mai rumegă de două ori presa cadeților, nu are nici un rost.

Am menționat aici, cu titlu de exemplu, organizațiile muncitorești care fac acest lucru, precum și capitalismul de stat din alte întreprinderi, din alte ramuri industriale; la muncitorii din industria tutunului și la pielari există mai mult capitalism de stat decît la alții și mai multă ordine; la ei drumul spre socialism este mai bine asigurat. Și acest lucru nu poate fi ascuns; totodată, nu este permis să se debiteze fraze absurde, cum face Ghe, cînd spune că va constrînge cu arma pe fiecare. O asemenea afirmație este complet absurdă și dovedește că el nu înțelege de loc la ce servește arma. Din spusele lui s-ar putea crede că arma e un lucru rău, dacă nu cumva este un lucru rău capul anarhistului Ghe. (A p l a u z e.) Arma a fost un lucru foarte bun atunci cînd a trebuit să împușcăm pe capitalistul care ducea război împotriva noastră, cînd a trebuit să-i prindem pe hoți asupra fap-

tului și să-i împrușcăm. Dar cînd tov. Buharin spune că sînt oameni care primesc 4 000 de ruble și că ei trebuie puși la zid și împrușcați, așa ceva nu e just. Da, acești oameni trebuie găsiți. Doar nu sînt prea multe locuri la noi unde ei să primească cîte 4 000 de ruble. Ei sînt solicitați din toate părțile; nu avem specialiști, aici e punctul nevralgic, și de aceea trebuie atrași 1 000 de oameni, specialiști de primul rang în domeniul lor de activitate, care își prețuiesc meseria, care îndrăgesc marea producție, pentru că știu că aici e progresul tehnic. Și cînd ni se spune aici că putem să ajungem la socialism fără să învățăm de la burghezie, eu știu că asta se potrivește cu psihologia unui locuitor al Africii centrale. Noi nu ne putem imagina alt socialism decît acela care are la bază toate învățămintele dobîndite de marea civilizație capitalistă. Socialismul fără poștă, fără telegraf și fără mașini este o vorbă goală. Dar nu poți înlătura dintr-o dată ambianța burgheză și deprinderile burgheze; pentru așa ceva este nevoie de acea organizare pe care se reazemă întreaga știință și tehnică modernă. A pomeni de armă în asemenea situație înseamnă a da dovadă de cea mai mare prostie. Organizarea întregului popor face cu puțință ca toată populația să plătească impozit pe venit, ca să fie introdusă obligativitatea muncii, ca fiecare să fie înregistrat; cît timp cineva nu e înregistrat, trebuie să fie plătit. Cele spuse de Buharin — că el nu vede aici un principiu — n-au nici o legătură cu chestiunea. Marx preconiza să se plătească o răscumpărare burgheziei ca clasă. El avea în vedere Anglia, pe vremea cînd în această țară nu exista imperialism, cînd era posibilă o trecere pașnică la socialism, și aceasta nu este în nici un caz o referire la vechiul socialism¹¹⁴. Acum nu este vorba de burghezie, ci de atragerea specialiștilor. Am dat un exemplu, dar pot fi date cu miile. Aici este vorba pur și simplu de atragerea unor oameni ce pot fi atrași fie prin cumpărare la un preț ridicat, fie prin organizare ideologică, fiindcă aici nu veți putea ignora faptul că lor le dăm toți banii. Știm, din exemplul pe care l-am dat eu aici — și pînă acum voi l-ați criticat numai prin tăcere —, iar socialiștii-revoluționari de stînga

știu și ei prea bine că se plătesc salarii mari, asta o știu și comuniștii de stînga, precum și cei de la „Novaia Jizn“.

Dar aici ei nu critică. Iată cum arată adevărata critică pe care o fac ei Puterii sovietice ! Cînd au văzut că inginerii lor încep să fie plătiți cu cîte o mie cinci sute de ruble, n-au mai scos nici o vorbă. E mult mai folositor să fie plătiți astfel de ingineri. Și aici nu poate fi vorba nici de Iuliu Cezar, nici de dictatură. Aici nu este vorba de altceva decît de educarea politică a maselor populare. Dar dacă eu spun că începem să plătim cîte 1 500—2 000 de ruble pe lună, înseamnă că facem un pas înapoi. Și atunci intră în scenă și Iuliu Cezar, și Napoleon al III-lea, și pacea de la Brest-Litovsk, și tot ce vreți ; dar despre specialiștii voștri, despre inginerii voștri nu scoateți nici un cuvînt, păstrați o tăcere absolută. Și cînd ni se spune, cînd Buharin ne spune că asta nu e o încălcare de principii, eu afirm că avem aici o încălcare a principiului Comunei din Paris. Capitalismul de stat nu constă în bani, ci în raporturi sociale. Dacă noi, pe baza decretului cu privire la căile ferate, plătim lefuri de 2 000 de ruble, înseamnă că avem capitalism de stat. Dacă tov. Buharin s-a referit la rezoluția din 1915 de la Zimmerwald, atunci o să se împotmolească în această teorie prost asimilată. Despotmolește-te, tov. Buharin. Acum dînsul a spus că eu atac stihia mic-burgheză.

Eu n-am atacat țărănimea muncitoare atunci cînd am vorbit de stihia mic-burgheză. Să lăsăm țărănimea muncitoare, fiindcă nu despre ea este vorba aici. Dar în rîndurile țărănimii există țărani muncitori și țărani mic-burghezi, care ca mici proprietari trăiesc pe socoteala altora, pe cîtă vreme țărani muncitori sînt exploatați de alții, dar vor să trăiască pe propria lor socoteală. De aceea, dacă au început unii să se dedea la atacuri împotriva țărănimii muncitoare, trebuie să spunem totuși că tov. Karelin n-are dreptate. Țărănimea săracă, care nu are nimic de cîștigat din jefuirea bunurilor adunate prin jaf, e de partea noastră. Acolo vor avea trecere lozincile noastre. Noi știm foarte bine și vedem cum este înțeleasă la sate lozinca : jefuiește pe jefuitori. Dacă

se vor duce unii acolo să facă agitație pe tema dictaturii și să-și debiteze frazeologia lor pe seama păcii de la Brest etc., cei ce ridică obiecții împotriva noastră se vor pomeni singuri și nu vor obține nici un sprijin. Proletariatul, masa țărănimii, care este ruinată și căreia gospodăria ei individuală nu-i oferă nici o perspectivă, va fi de partea noastră, pentru că își dă prea bine seama că nu poți menține țara prin simplă jefuire. Acest lucru îl știm cu toții foarte bine, și fiecare, la locul său, îl vede și-l simte.

Aici noi procedăm în concordanță cu necesitățile economice și cu starea de spirit a maselor muncitoare. De aceea, când intelectualii declasați din rîndurile „comuniștilor de stînga” tună și fulgeră împotriva noastră, trebuie să fim convinși că, oricît ne-ar ocări ei, această lozincă a revoluției socialiste este singura lozincă justă, pe care masele muncitoare trebuie s-o înțeleagă și s-o folosească pentru ca noi să consolidăm și să desăvîrșim revoluția socialistă. De la această problemă nu vă puteți eschiva la nici o adunare muncitorească ; veți fi urmăriți cu acest decret, cu această problemă ; noi nu pretindem că sîntem infailibili, avem și multe decrete slabe. Îndreptați-le : aveți diverse reviste și grupuri de publiciști — spuneți ce e rău în decretul cu privire la căile ferate ; noi v-am propus să faceți acest lucru la consfătuirea de la 4 aprilie, iar astăzi sîntem în 29 ; au trecut deci 25 de zile, și un întreg grup de publiciști excelenți păstrează tăcere, pentru că ei nu pot spune nimic.

Voi știți că decretul nostru cu privire la căile ferate, cu toate greșelile lui, pe care noi sîntem gata să le îndreptăm, a sezișat însăși esența a ceea ce este necesar ; el se sprijină pe acea masă de muncitori care este pentru cea mai severă disciplină și care trebuie să fie unită sub autoritatea unei singure persoane, care e numită de către Soviete și pe care tot ele o destituie și cer să fie riguros respectate dispozițiile în timpul lucrului, în timpul muncii, în procesul de muncă, cînd e nevoie ca marea producție să funcționeze ca un mecanism și ca în acest timp mii de oameni să fie conduși de o singură voință,

să se supună ordinelor date de un singur conducător sovietic. (A p l a u z e.) Și cine invocă, în legătură cu aceasta, numele lui Napoleon și al lui Iuliu Cezar înseamnă că și-a pierdut mințile sau că s-a rătăcit definitiv printre rîndurile unei literaturi cenzitate care nu face altceva decît să-i ponegrească pe bolșevici. Decretul cu privire la căile ferate, tovarăși, e un pas care arată că noi am pornit pe calea cea bună, că am ieșit la drum. Și în cuvîntarea mea eu v-am arătat de ce am pornit pe acest drum; în Consiliul Comisarilor Poporului noi n-am discutat despre Napoleon cel Mare și despre Iuliu Cezar, ci de sute de ori am chibzuit cum să punem ordine în activitatea căilor ferate; noi știm ce se spune despre asta în țară, știm, din numeroase convorbiri avute cu organizațiile feroviare, că elementul proletar este de partea noastră, că el vrea disciplină și așteaptă să se facă ordine; el vede cum în centrul Rusiei oamenii rabdă de foame, în timp ce grîne există, dar, din cauza neorînduiei care domnește în activitatea transporturilor, sînt greu de adus.

Dar dacă există oameni șovăielnici, cuprinși de derută, cu o stare de spirit mic-burgheză, pe care i-a speriat autoritatea exercitată de o singură persoană, care face crize de isterie și nu merg cu noi, — prin ce se explică toate astea? Nu cumva prin aceea că există o aripă de dreapta, că unii au căzut în isterie, mai ales socialiștii-revoluționari de stînga? Aici e o adevărată harababură, din care nimeni nu înțelege nimic. Și pentru a nu purta discuții inutile, noi spunem: luați problema principală și abordați-o în mod concret.

Cine vorbește aici — în felul lui Karelin și Martov — de o conciliere cu burghezia spune prostii. Am să vă amintesc cum își închipuia Kautsky, într-o scriere a sa dintre cele mai autorizate, că va arăta viața a doua zi după revoluția socială. Vă voi reda cu aproximație cele spuse de el: organizatorii de trusturi nu vor fi lăsați să stea fără treabă. Astea au fost scrise de un om care în-

țelege că a organiza zeci de milioane de oameni în vederea producției și repartiției produselor este o treabă serioasă! Treaba asta noi n-am învățat cum s-o facem și n-avem de unde s-o învățăm, iar organizatorii de trusturi știu că fără așa ceva nu va fi socialism. Și noi trebuie să știm acest lucru. De aceea tot ce se spune despre o împăcare și o conciliere cu burghezia nu este altceva decât o vorbărie goală. Nu veți putea infirma teza lui Kautsky că marea producție trebuie s-o cunoști din experiență.

ŞASE TEZE DESPRE SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE ¹¹⁵

1. Situația internațională a Republicii sovietice este extrem de grea și de critică, întrucât capitalul și imperialismul internațional sînt determinate de cele mai profunde și mai esențiale interese ale lor nu numai să pornească un atac militar împotriva Rusiei, dar și să ajungă la o înțelegere cu privire la împărțirea Rusiei și la sugrumarea Puterii sovietice.

Numai înțețirea măcelului imperialist al popoarelor în apusul Europei și rivalitatea imperialistă dintre Japonia și America în Extremul Orient mai paralizează sau frînează asemenea tendințe, și aceasta numai în parte și numai pentru o anumită perioadă, probabil de scurtă durată.

De aceea tactica Republicii sovietice trebuie să conștie în mod obligatoriu, pe de o parte, într-o încordare extremă a tuturor forțelor, care să ducă la o cît mai grabnică ridicare economică a țării, la întărirea capacității ei de apărare și la crearea unei puternice armate socialiste ; pe de altă parte, în politica internațională ea trebuie să urmeze în mod obligatoriu o tactică de manevră, de retragere și de expectativă, pînă în momentul cînd se va maturiza definitiv revoluția proletară internațională, care acum, într-o serie întreagă de țări înaintate, se maturizează mai repede decît înainte.

2. În domeniul politicii interne, potrivit unei rezoluții adoptate de Congresul general al Sovietelor din Rusia la 15 martie 1918, în momentul de față se pune la or-

dinea zilei sarcina organizatorică. Tocmai această sarcină, aplicată la o formă nouă, superioară, de organizare a producției și repartiției produselor pe baza mării producții (munci) mecanizate socializate, constituie conținutul principal — și condiția principală a triumfului deplin — al revoluției socialiste care a început la 25 octombrie 1917 în Rusia.

3. Din punct de vedere pur politic, faptul cel mai important în momentul de față este că sarcina de a convinge Rusia muncitoare de justetea programului revoluției socialiste și de a o smulge din mâinile exploatazătorilor pentru a o aduce alături de oamenii muncii a fost îndeplinită, în linii generale, și la ordinea zilei se pune ca o sarcină principală problema modului cum trebuie condusă Rusia. Organizarea unei conduceri juste, a unei aplicări riguroase a hotărârilor adoptate de Puterea sovietică — iată care este sarcina cea mai urgentă a Sovietelor, iată care e condiția necesară pentru o victorie deplină a statului de tip sovietic, care nu e de ajuns să fie decretat în mod formal, să fie instituit și introdus în toate colțurile țării, ci mai trebuie să fie și organizat în chip practic și verificat în activitatea lui de conducere, pe care o desfășoară în mod regulat, zi de zi.

4. În domeniul construirii economice a socialismului, lucrul cel mai important în momentul de față este că eforturile depuse de noi pentru organizarea unei evidențe și a unui control atotcuprinzător, exercitat de întregul popor, asupra producției și repartiției produselor și pentru introducerea unei reglementări proletare a producției au rămas cu mult în urma acțiunii de expropriere directă a expropriatorilor — a moșierilor și capitaliștilor. Acesta e faptul esențial, care determină sarcinile noastre.

Din acest fapt reiese, pe de o parte, că lupta împotriva burgheziei intră într-o fază nouă, în care centrul de greutate îl constituie organizarea evidenței și controlului. Numai pe această cale pot fi consolidate toate cuceririle economice care au fost dobândite de noi în lupta împotriva capitalului și toate măsurile pentru naționalizarea diferitelor ramuri ale economiei naționale care au fost

înfăptuite de noi, începînd din octombrie, și numai pe această cale poate fi pregătită terminarea cu succes a luptei împotriva burgheziei, adică deplina consolidare a socialismului.

Din faptul esențial menționat mai sus reiese, pe de altă parte, explicația de ce în anumite cazuri Puterea sovietică a trebuit să facă un pas înapoi sau să ajungă la un compromis cu tendințele burgheze. Un asemenea pas înapoi și o asemenea abatere de la principiile Comunei din Paris a fost, de pildă, introducerea unor lefuri mari pentru o serie de specialiști burghezi. Un asemenea compromis a fost înțelegerea, încheiată cu cooperativele burgheze, cu privire la acțiunile și măsurile necesare pentru atragerea treptată în cooperative a întregii populații. Atîta timp cît puterea de stat proletară nu va pune la punct evidența și controlul exercitat de întregul popor, compromisurile de acest fel sînt necesare și sarcina noastră este ca, fără a ascunde cîtuși de puțin poporului trăsăturile lor negative, să depunem toate eforturile pentru a îmbunătăți evidența și controlul, care constituie singurul mijloc și singura cale pentru o completă înlăturare a oricăror compromisuri de acest fel. În momentul de față compromisurile de acest fel sînt necesare, întrucît (ca urmare a întîrzierii cu care introducem evidența și controlul) ele reprezintă singura modalitate de a asigura o înaintare mai înceată, dar totodată mai sigură. Cînd evidența și controlul asupra producției și repartiției produselor vor fi fost introduse în întregime, va dispărea și necesitatea de a recurge la astfel de compromisuri.

5. La ordinea zilei se pun în special măsurile îndreptate spre întărirea disciplinei în muncă și ridicarea productivității muncii. Inițiativele care au fost deja luate în această direcție, mai ales de către sindicate, trebuie sprijinite, întărite și intensificate din toate puterile. Printre acestea se enumeră, bunăoară, introducerea plății în acord, aplicarea multora din elementele științifice și progresiste ale sistemului Taylor, proporționarea cîștigurilor cu rezultatele generale ale activității fabricii sau cu cele obținute în exploatarea căilor ferate și a liniilor de navi-

gație etc. În această categorie de măsuri intră și organizarea întrecerii între diferite comune de producție și de consum, selecționarea organizatorilor etc.

6. Dictatura proletariatului constituie o necesitate absolută în perioada de trecere de la capitalism la socialism, și în revoluția noastră acest adevăr și-a găsit o deplină confirmare practică. Dar dictatura presupune o putere revoluționară cu adevărat fermă și necruțătoare în aplicarea măsurilor de represiune îndreptate atât împotriva exploatatorilor cât și împotriva huliganilor, în timp ce puterea noastră e prea blîndă. Supunerea, și anume o supunere absolută, în timpul muncii, față de dispozițiile personale date de conducătorii sovietici — acești dictatori aleși sau numiți de instituțiile sovietice, care sînt investiți cu puteri dictatoriale (cum cere, de pildă, decretul cu privire la căile ferate), este încă departe, foarte departe de a fi asigurată în măsură suficientă. Aici se manifestă influența stihiei mic-burgheze, stihia deprinderilor, aspirațiilor și mentalității micului proprietar, care sînt în totală contradicție cu disciplina proletară și cu socialismul. Tot ce este conștient în rîndurile proletariatului trebuie îndreptat spre lupta împotriva acestei stihii mic-burgheze, care își găsește o expresie nu numai directă (în faptul că burghezia și acoliții ei : menșevicii, socialiștii-revoluționari de dreapta etc. sprijină orice acțiune îndreptată împotriva puterii proletare), dar și indirectă (în acea oscilare istorică de care dă dovadă, în principalele probleme politice, atât partidul mic-burghez al socialiștilor-revoluționari de stînga, cât și curentul „comuniștilor de stînga“ din partidul nostru, curent care coboară pînă la metodele revoluționarismului mic-burghez și imită pe socialiștii-revoluționari de stînga).

Disciplina de fier și dictatura proletariatului aplicată pînă la capăt împotriva oscilărilor mic-burgheze — iată concluzia și lozinca generală a momentului de față.

Scris între 29 aprilie și 3 mai 1918

Publicat la 9 mai 1918 în ziarul
„Bednota“ nr. 33

Se tipărește după textul ediției
a II-a a broșurii : N. Lenin. „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“,
ed. C.E.C. din Rusia, 1918, confruntat cu manuscrisul.

COMPLETARE LA UN PROIECT DE DECRET
AL CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA SECȚIA DE ORGANIZARE
A SUPRAFETEI DE PĂMÎNT CULTIVABILE ¹¹⁶

Comisariatul pentru agricultură și Comisariatul pentru aprovizionare sînt însărcinate să ia măsuri urgente în vederea extinderii, pe cît e cu putință, a semănăturilor de cereale de primăvară pînă acum cu totul insuficiente, precum și în vederea dezvoltării legumiculturii și a pregătirii însămînțărilor de toamnă, atît pe pămînturile țărănești, cît și prin organizarea însămînțărilor pe terenurile gospodărite de stat.

Scris la 2 mai 1918

*Publicat (parțial) la 10 mai 1918
în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 91*

*Publicat pentru prima oară
în întregime în 1959,
în „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2*

Se tipărește după manuscris

CĂTRE C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA ¹¹⁷

Rog să se treacă pe ordinea de zi chestiunea excluderii din partid a acelor membri ai săi care au îndeplinit atribuțiile de judecători în procesul de luare de mită (de la 2.V.1918) și care, cu toate că culpabilitatea a fost dovedită și recunoscută de către cei mituiți, s-au limitat la o condamnare de 6 luni închisoare.

Este o *rușine* pentru un comunist și un revoluționar să pronunțe asemenea sentințe, sfidător de slabe și de blânde, împotriva unor indivizi vinovați de luare de mită, în loc să-i condamne la moarte prin împușcare. Asemenea tovarăși trebuie *urmăriți* de judecata opiniei publice și *excluși din partid*, fiindcă locul lor e alături de Kerenski sau de Martov, iar nu alături de revoluționarii-comuniști.

Lenin

4.V.1918.

Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI

Se tipărește după manuscris

DESPRE „STÎNGISMUL“ COPILĂROS ȘI DESPRE SPIRITUL MIC-BURGHEZ

*Publicat la 9, 10 și 11 mai 1918
în ziarul „Pravda” nr. 88, 89 și 90
Scris de: N. L e n i n*

*Se tipărește după textul broșurii :
N. Lenin. „Principala sarcină a zi-
lelor noastre”, Moscova, ed. „Pri-
boi”, 1918, confruntat cu textul
ziarului „Pravda” și cu textul bro-
șurii : N. Lenin (V. I. Ulianov). „Ar-
ticole vechi pe teme apropiate de
cele noi”, Moscova, 1922*

„Kommunist“ (nr. 1 din 20 aprilie 1918), revista micului grup al „comuniștilor de stînga“, și „tezele“ publicate de ei ne oferă o strălucită confirmare a celor spuse de mine în broșura despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice *. O confirmare mai concretă — în literatura politică — a întregii naivități a acestei apărări a dezmățului mic-burghez, care uneori se ascunde sub lozinci „de stînga“, nici că s-ar putea dori. E util și necesar să ne oprim asupra reflecțiilor formulate de „comuniștii de stînga“, întrucît ele sînt caracteristice pentru momentul prin care trecem noi azi ; ele lămuresc cu o claritate extraordinară, sub aspectul ei negativ, „esența“ acestui moment, și sînt instructive, deoarece aici avem de-a face cu cei mai buni dintre cei ce n-au înțeles actuala situație, care, prin cunoștințele lor cît și prin devotamentul lor față de cauză, se situează cu mult mai presus decît expozenții de *duzină* ai aceleiași greșeli, și anume de socialității-revoluționari de stînga.

I

Ca entitate politică, sau care are pretenția să joace un rol politic, grupul „comuniștilor de stînga“ ne-a oferit „tezele“ sale „cu privire la momentul actual“. E un bun obicei marxist acela de a expune, într-o formă închegată și completă, bazele propriilor concepții și ale propriei

* Vezi volumul de față, p. 175—220. — *Nota red*

tactici. Și acest bun obicei marxist ne-a ajutat să demascăm greșeala celor „de stînga“ de la noi, deoarece simpla încercare de a argumenta, și nu de a declama, dezvăluie inconsistența argumentării.

Înainte de toate ești izbit aici de o mulțime de insinuări, aluzii și subterfugii în legătură cu vechea chestiune dacă încheierea păcii de la Brest și-a avut sau nu temeiurile ei. Cei „de stînga“ nu s-au încumetat să pună în mod deschis această chestiune, și de aceea ei fac eforturi comice, aducînd argumente peste argumente, invocînd diverse considerente, recurgînd la tot felul de „pe de o parte“ și „pe de altă parte“, lăsînd gîndurile să alunece în felurite divagații, și așa mai departe, și nu vor să vadă cum se contrazic singuri. Cei „de stînga“ au grijă să arate că, la congresul partidului, 12 voturi au fost împotriva păcii, față de cele 28 care s-au pronunțat în favoarea ei, dar trec modești sub tăcere faptul că, la ședința fracțiunii bolșevice de la congresul Sovietelor, din sutele de voturi ei au întrunit mai puțin de o zecime. Ei lansează „teoria“ că pacea a fost impusă „de cei obosiți și de declasați“, că împotriva păcii „au fost muncitorii și țărani din regiunile de sud, mai viabile din punct de vedere economic și mai bine asigurate cu grîne“... Cum să nu rîzi de așa ceva? Despre votul pentru pace dat de Congresul general al Sovietelor din Ucraina nici nu se pomenește, iar despre caracterul social și de clasă al conglomeratului politic tipic mic-burghez și declarat din Rusia, care s-a pronunțat împotriva păcii (partidul socialiștilor-revoluționari de stînga), nu se spune nici un cuvînt. Este o manieră de-a dreptul puerilă aceea de a încerca să maschezi, prin comice explicații „științifice“, propriul tău faliment, să disimulezi fapte a căror simplă enumerare ar arăta că tocmai „vîrfurile“ și păturile superioare intelectuale declarate ale partidului au combătut pacea, prin lozincile lor pline de frazeologie revoluționară mic-bugheză, și că tocmai *masele* de muncitori și de țărani exploatați au făcut să fie încheiată pacea.

Prin toate aceste declarații și subterfugii ale celor „de stînga“ în problema războiului și a păcii își croiește to-

tuși drum adevărul simplu și limpede. „Încheierea păcii — sînt nevoiți să recunoască autorii tezelor — a făcut deocamdată ca tendința imperialiștilor spre o tranzacție internațională” să fie mai atenuată (această idee nu și-a găsit o formulare exactă la cei „de stînga”, dar nu e locul aici să ne oprim asupra unor asemenea deficiențe). „Încheierea păcii a și dus la o întepire a încăierării dintre puterile imperialiste”.

Iată cum stau lucrurile. Iată ce prezintă o importanță *decisivă*. Iată de ce adversarii încheierii păcii au ajuns să fie în mod obiectiv o jucărie în mîinile imperialiștilor, au căzut în cursa întinsă de ei. Fiindcă atîta timp cît n-a izbucnit o revoluție socialistă internațională, care să cuprindă cîteva țări și care să fie atît de puternică încît să poată învinge *imperialismul internațional*, este de datoră directă a socialiștilor, care au ieșit învingători într-o singură țară (deosebit de înapoiată), să nu primească lupta cu niște giganți ai imperialismului, să evite orice bătălie, să aștepte pînă ce încăierarea dintre imperialiști va face ca ei să slăbească și mai mult și va apropia și mai mult revoluția în celelalte țări. Acest adevăr simplu nu l-au înțeles în ianuarie, februarie și martie, comuniștii noștri „de stînga”, care se tem și acum să-l recunoască deschis; dar el își croiește drum prin toate evazivele lor bînguieli: „pe de o parte, nu putem să nu recunoaștem, pe de altă parte, trebuie să admitem”.

„În cursul primăverii și verii viitoare — scriu cei „de stînga” în tezele lor — trebuie să înceapă prăbușirea sistemului imperialist, care, în cazul unei victorii a imperialismului german în actuala fază a războiului, poate fi doar amînată; și atunci se va manifesta în forme și mai violente”.

Aici formularea este și mai puerilă, și mai inexactă, cu toate că se vrea științifică. Este o particularitate a copiilor, aceea de „a înțelege” știința în așa fel de parcă ar fi în stare să stabilească în ce an, în primăvară și în vară, sau în toamnă și în iarnă, „trebuie” „să înceapă prăbușirea”.

Este o încercare ridicolă aceea de a căuta să afli ceea ce nu se poate afla. Nici un om politic serios n-are să

spună vreodată *cînd* „trebuie să înceapă“ cutare sau cutare prăbușire a unui „sistem“ (cu atît mai mult cu cît prăbușirea *sistemului* a și început, și este vorba doar de momentul exploziei în *diferite țări*). Dar prin stîngăcia puerilă a formulării își croiește drum un adevăr incontestabil, și anume că acum, la o lună după „răgazul“ care a început o dată cu încheierea păcii, exploziile revoluției în alte țări mai înaintate sînt *mai apropiate* decît erau acum o lună sau o lună și jumătate.

Prin urmare ?

Prin urmare, după cum s-a confirmat pe deplin și de către istorie, au avut perfectă dreptate partizanii păcii, care au căutat să explice amatorilor de spectaculos că trebuie să știi să evaluezi raportul de forțe și să *nu-i ajuți* pe imperialiști, înlesnindu-le o bătălie împotriva socialismului într-un moment cînd el este încă slab și cînd în această bătălie șansele lui sînt vădit *defavorabile*.

Dar comuniștii noștri „de stînga“ — căroră le place să-și zică și comuniști „proletari“, pentru că au în ei deosebit de puțin din ceea ce este proletar și deosebit de mult din ceea ce este mic-burghez — nu sînt în stare să reflecteze asupra raportului de forțe, asupra luării lui în considerație. Aici e punctul principal în marxism și în tactica marxistă, dar ei ocolesc acest „punct principal“, recurgînd la fraze „semețe“ de genul celei ce urmează :

„...Înrădăcinarea în mase a inactivei «psihologii a păcii» este un fapt obiectiv al actualei situații politice...”

Dar asta-i o adevărată perlă ! După un război de trei ani, care a fost cel mai chinuitor și mai reacționar dintre toate, poporul a obținut, mulțumită Puterii sovietice și tacticii ei juste, care nu alunecă spre frazeologie, un răgaz scurt, scurt de tot, cu totul precar și departe de a fi deplin, însă pigmeii intelectuali de „stînga“ vorbesc pe un ton sentențios, cu emfaza unui Narcis îndrăgostit de sine însuși, despre o „înrădăcinare (!!!) în mase (???) a inactivei (!!!???) psihologii a păcii“. N-am avut eu dreptate cînd, la congresul partidului, am spus că ziarul sau

revista celor „de stînga” n-ar trebui să se numească „Kommunist”, ci „Șleahitic” ? *

Poate oare un comunist care cunoaște cît de cît condițiile de viață și psihologia maselor muncitoare și exploatare să alunece pînă la acest punct de vedere al unui intelectual tipic, al unui mic-burghez, al unui declasat, care are mentalitatea unui boiernaș sau a unui șleahitic, care califică drept ceva „inactiv” „psihologia păcii”, în timp ce ia drept „activitate” simpla agitare a unei săbii de carton ? Căci cei „de stînga” nu fac altceva decît să agite o sabie de carton, atunci cînd ocolesc faptul, îndeobște cunoscut și încă o dată dovedit de războiul din Ucraina, că niște popoare sleite de trei ani de măcel nu pot să pornească la război fără să capete un răgaz, că un război, dacă nu dispui de forțele necesare pentru organizarea lui pe scară națională, creează aproape întotdeauna o psihologie de destrămare mic-burgheză, și nu o disciplină proletară de fier. În revista „Kommunist” vedem la tot pasul că comuniștii noștri „de stînga” n-au nici o idee de disciplina proletară de fier și de pregătirea ei, că ei sînt complet pătrunși de psihologia intelectualului mic-burghez declasat.

II

Dar poate că această frazeologie a celor „de stînga” despre război nu este altceva decît manifestarea unei ardori puerile care, în plus, este îndreptată spre trecut și de aceea este lipsită de orice însemnătate politică. Așa apără unii pe comuniștii noștri „de stînga”. Dar acest argument este greșit. Dacă pretinzi să ți se dea conducerea politică, trebuie să fii în stare să *aprofundezi* problemele politice ; or, lipsa unei asemenea aptitudini face din cei „de stînga” niște propovăduitori, cu totul lipsiți de caracter, ai oscilării, care, obiectiv, are doar o singură semnificație, și anume că „cei de stînga”, prin oscilările lor, îi *ajută* pe imperialiști să provoace Repu-

* Vezi volumul de față, p. 23. — *Nota red.*

blica sovietică rusă la o luptă vădit dezavantajoasă pentru ea, îi *ajută* să ne atragă în cursă. Ascultați numai :

„...Revoluția muncitorească rusă nu poate «să se mențină» dacă părăsește drumul revoluționar internațional, dacă evită mereu să dea lupta și se retrage în fața presiunii exercitate de capitalul internațional și face concesii «capitalului autohton».

Din acest punct de vedere este nevoie de o hotărîță politică internațională de clasa, în care propaganda revoluționară internațională să îmbine vorba cu fapta, precum și de o întarire a legăturii organice cu socialismul internațional (iar nu cu burgeoisia internațională)...”

Despre incursiunile polemice în domeniul politicii interne, care au fost făcute aici, am să vorbesc separat. Dar uitați-vă la acest dezmăț de vorbe, — îmbinat cu o timiditate în fapte — în domeniul politicii externe. Care tactică *este obligatorie* pentru oricine nu vrea să fie o unealtă a provocării imperialiste și să cadă în cursă în momentul *de față*? La această întrebare orice om politic trebuie să dea un răspuns limpede, direct. Răspunsul partidului nostru e cunoscut : în momentul *de față trebuie să ne retragem*, să evităm lupta. Comuniștii noștri „de stînga“ nu se decid să spună contrarul și trag un foc în aer : „O hotărîță politică internațională de clasă“ !!

Asta înseamnă să înșeli masele. Vreți să purtați acum război — spuneți-o deschis. Nu vreți să *vă retrageți* acum — spuneți-o deschis. Altfel, prin rolul vostru obiectiv sînteți o unealtă a provocării imperialiste. Cît despre „psihologia“ voastră subiectivă, ea este psihologia unui mic-burghez scos din răbdări, care se rățoiește și se laudă, dar care simte foarte bine că proletarul *are dreptate* atunci cînd se retrage și se străduiește să se retragă în mod organizat, că el are dreptate atunci cînd socotește că, atîta timp cît n-avem încă forțe, trebuie să ne retragem (în fața imperialismului din Apus și a celui din Răsărit) fie chiar și pînă la Ural, fiindcă asta e *singura* șansă de cîștig pentru perioada de maturizare a revoluției în Apus, care (contrar flecăreliei celor „de stînga“) nu „trebuie“ să înceapă „în primăvară sau în vară“, dar care, *cu fiecare lună ce trece*, se apropie tot mai mult și devine din ce în ce mai probabilă.

O politică „proprie“, cei „de stînga“ nu au ; și ca să declare că retragerea nu e *acum* necesară *nu îndrăznesc*.

Ei o sucesc și o învîrtesc, jucîndu-se cu vorbele, și în locul unei evitări a luptei în momentul de față strecoară evitarea „neconținută” a luptei. Ei lansează baloane de săpun : trebuie desfășurată „propagandă revoluționară internațională cu fapta” !! Ce înseamnă asta ?

Asta nu poate să însemne decît una din două : ori nozdrevism *, ori un război ofensiv în scopul răsturnării imperialismului internațional. O asemenea absurditate nu poate fi spusă în mod deschis, și de aceea comuniștii „de stînga” sînt nevoiți să se ascundă în dosul unor fraze goale, sonore, pentru a nu fi luați în derîdere de orice proletar conștient : ei cred că, poate, cititorul neatent n-are să observe ce înseamnă, la drept vorbind, „propagandă revoluționară internațională cu fapta”.

Obiceiul de a face risipă de fraze sonore este o particularitate a intelectualității mic-burgeze clasate. Această „manieră” va fi pedepsită, fără îndoială, de proletarii comuniști organizați, cel puțin prin luare în derîdere și prin izgonirea din orice post de răspundere. Trebuie să li se spună maselor simplu, limpede și fără înconjur adevărul amar : e posibil și chiar probabil ca partidul războiului să obțină încă o dată supremația în Germania (în sensul unei treceri imediate la ofensivă împotriva noastră) și ca Germania împreună cu Japonia, pe baza unei înțelegeri formale sau tacite, să caute să ne dezbine și să ne sugrume. Tactica noastră, dacă nu vrem să dăm ascultare palavragiilor, este să stăm în expectativă, să amînăm, să evităm lupta, să ne retragem. Dacă îi dăm în lături pe palavragii și „ne strîngem rîndurile”, făurind o disciplină care să fie cu adevărat de fier, cu adevărat proletară și comunistă, atunci avem șanse serioase să cîștigăm multe luni. Și atunci, chiar dacă ne-am retrage (în cazul cel mai rău cu puțință) pînă la Ural, tot îi înlesnim aliatului nostru (proletariatul internațional) posibilitatea de a ne veni în ajutor și de „a acoperi” (ca să ne exprimăm în limbajul sportivi-

* Nozdrev, unul din eroii romanului „Suflete moarte” de N. Gogol, tipul omului încrezut, grosolan și mîncinos. — Nota trad.

lor) distanța care există între începerea exploziilor revoluționare și revoluție.

O astfel de tactică, și numai ea, întărește într-adevăr legătura dintre un detașament vremelnic izolat al socialismului internațional și celelalte detașamente, în timp ce la voi, stimabili „comuniști de stînga“, nu se observă, la drept vorbind, decît „o întărire a legăturii organice“ dintre o frază sonoră și o altă frază sonoră. E destul de proastă această „legătură organică“ !

Și acum am să vă explic, stimabililor, de ce vi s-a întîmplat această nenorocire : pentru că voi obișnuiți mai mult să învățați pe de rost lozincile revoluției și să vi le întipăriți în memorie, decît să reflectați asupra lor. De aceea cuvintele „apărarea patriei socialiste“ voi le puneți în ghilimele, care, pe cît se pare, vor să însemne o intenție de ironie din partea voastră, dar care de fapt nu fac decît să arate că în capetele voastre domnește o întregă harababură. Voi v-ați obișnuit să vedeți în „defensism“ ceva josnic și odios, v-ați fixat în minte și ați buchisit acest lucru, l-ați repetat pe de rost cu atîta osîrdie, încît unii din voi au ajuns să facă o afirmație atît de absurdă ca aceea că apărarea patriei în *epoca* imperialismului este un lucru inadmisibil (în realitate, ea este inadmisibilă numai într-un război imperialist, reacționar, dus de către burghezie). Dar voi n-ați căutat să vă lămuriiți de ce și cînd este odios „defensismul“.

A admite apărarea patriei înseamnă a admite că războiul respectiv este legitim și drept. Din al cui punct de vedere este el legitim și drept ? Numai din punctul de vedere al proletariatului socialist și al luptei sale de eliberare ; alt punct de vedere nu recunoaștem. Dacă clasa exploatatorilor poartă un război menit să consolideze dominația ei ca clasă, atunci avem de-a face cu un război criminal, și într-un *asemenea* război „defensismul“ este o mîrșăvie și o trădare a socialismului. Dacă proletariatul care a învins burghezia în propria lui țară poartă un război menit să întărească și să dezvolte socialismul, atunci este vorba de un război legitim și „sfînt“.

De la 25 octombrie 1917 noi sîntem defensiști. Asta am spus-o nu o dată, și cît se poate de clar, și n-o să

vă încumetați voi s-o contestați. Tocmai în interesul „întăririi legăturii” cu socialismul internațional *este neapărat necesar* să apărăm patria *socialistă*. Legătura cu socialismul internațional o distruge cel ce manifestă o atitudine ușuratică față de apărarea unei țări în care proletariatul a și ieșit învingător. Pe vremea cînd eram reprezentanți ai clasei asuprite, noi n-am avut o atitudine ușuratică față de apărarea patriei în războiul imperialist, noi am negat în principiu o astfel de apărare. De cînd am devenit reprezentanți ai clasei dominante, care a început să organizeze socialismul, cerem din partea tuturor o atitudine *serioasă* în problema apărării țării. A lua în serios apărarea țării înseamnă a te pregăti temeinic și a ține seama în mod riguros de raportul de forțe. Dacă dispunem în mod vădit de puține forțe, atunci cel mai bun mijloc de apărare este *să ne retragem în interiorul țării* (cine vede în asta, — și numai pentru cazul de față, o formulă trasă de păr n-are decît să citească cele scrise de bătrînul Clausewitz, unul din marii scriitori militari, despre rezultatele învățămintelor istoriei în această privință). Or, la „comuniștii de stînga” nu găsești nici măcar o aluzie din care să reiasă că ei au înțeles însemnătatea problemei raportului de forțe.

Cînd noi eram, din principiu, dușmani ai defensismului, aveam tot dreptul să rîdem de cei ce voiau „să-și mențină” patria în interesul socialismului, după cum pretindeau ei. De cînd am căpătat dreptul de a fi defensiști proletari, s-a schimbat radical întregul mod de a pune problema. Datoria noastră este acum să ne evaluăm în mod prudent forțele, să chibzuim cu toată atenția dacă aliatul nostru (proletariatul internațional) va putea să ne vină la timp în ajutor. Interesul capitalului este să zdrobească, unul după altul, detașamentele dușmanului (ale proletariatului revoluționar) cît timp muncitorii din toate țările nu s-au unit încă (în mod efectiv, adică începînd revoluția). Interesul nostru este să facem tot posibilul, să folosim pînă și cea mai mică șansă pentru a amîna lupta decisivă pînă în momentul (sau „*pînă după*”

momentul) în care se va realiza o asemenea unire a detașamentelor revoluționare ale unei mari armate internaționale.

III

Să trecem la ghinioanele „comuniștilor de stînga“ în domeniul politicii interne. E greu să-ți reții zîmbetul cînd citești, în tezele cu privire la momentul *actual*, fraze de felul acesta :

„...O utilizare planificată a mijloacelor de producție care s-au păstrat intacte este cu puțință numai în cadrul unei cît mai hotărîte socializări“... „nu capitulare în fața burgheziei și a acoliților ei intelectuali mic-burghezi, ci o nimicire totală a burgheziei și o înfrîngere definitivă a sabotajului...“

Drăguții de „comuniști de stînga“, cît de multă hotărîre vezi la ei... și cît de puțină judecată ! Ce înseamnă asta : „o cît mai hotărîtă socializare“ ?

Poți da dovadă de hotărîre sau nehotărîre în problema naționalizării, a confiscării. Dar tocmai aici e neajunsul, că pentru a înfăptui trecerea *de la* naționalizare și confiscare *la* socializare nu e suficientă nici cea mai mare „hotărîre“ din lume. Tocmai asta e nenorocirea celor „de stînga“, că prin această naivă, puerilă împerechere de cuvinte : „o cît mai hotărîtă... socializare“, ei dovedesc că nu înțeleg de loc care este miezul problemei, ce este esențial în momentul „actual“. Tocmai asta e nenorocirea comuniștilor noștri „de stînga“, că ei n-au observat ce este esențial în „momentul actual“, trecerea de la confiscări (pentru a căror înfăptuire principala calitate ce se cere omului politic este să fie destul de hotărît) la socializare (pentru a cărei înfăptuire i se cere unui revoluționar să posede o *altă* calitate).

Ieri, sarcina principală, impusă de situația existentă, consta în a naționaliza și confisca cu cea mai mare hotărîre, a bate, a nimici definitiv burghezia, a înfrînge orice sabotaj. Astăzi, numai niște orbi pot să nu vadă că noi am naționalizat, am confiscat, am zdrobit și am sfărîmat mai mult decît *am reușit să inventariem*. Dar socializarea

tocmai prin aceea se și deosebește de simpla confiscare, că pentru confiscare e de ajuns să procedezi cu „hotărîre”, fără să ai pricepera de a ține o evidență justă și de a asigura o repartizare rațională, *în timp ce socializarea nu este cu putință fără o astfel de pricepere.*

Meritul nostru istoric este că am dat ieri dovadă de hotărîre în efectuarea de confiscări, în lupta pentru nimicirea burgheziei și înfrîngerea sabotajului, și vom da și mâine dovadă de aceeași hotărîre. A scrie astăzi despre toate astea în „tezele cu privire la momentul actual” înseamnă a te întoarce cu fața spre trecut și a nu înțelege trecerea spre viitor.

...„Distrugerea definitivă a sabotajului”... Au găsit și ei o sarcină! Dar la noi sabotorii sînt îndeajuns de „înfrînți”. Ceea ce ne lipsește nouă e altceva, cu totul altceva: o *socoteală* din care să se vadă unde trebuie să-l plasăm pe cutare sau cutare sabotor; o organizare a forțelor *noastre* de control în așa fel, încît, să zicem, un conducător sau un controlor bolșevic să aibă în supravegherea sa o sută de sabotori care intră în serviciul nostru. Dacă aceasta e situația, a arunca în vînt asemenea cuvinte ca „o cît mai hotărîță socializare”, „nimicirea totală”, „înfrîngerea definitivă” înseamnă a nimeri cu oiștea în gard. Este o trăsătură proprie revoluționarului mic-burghez aceea de a nu observa că pentru socialism nu e de ajuns să nimicești, să distrugi etc., — astea sînt de ajuns pentru micul proprietar, care spumegă de furie împotriva marelui proprietar, însă un revoluționar proletar n-ar putea niciodată să cadă într-o asemenea greșeală.

Dacă cuvintele citate de noi aici stîrnesc doar zîmbete, apoi descoperirea, făcută de „comuniștii de stînga”, că, datorită unei „devieri bolșevice de dreapta”, Republica sovietică este amenințată de „o evoluție în direcția capitalismului de stat”, provoacă un rîs cu adevărat homeric. O asemenea descoperire chiar că ne-a băgat în sperieți! Și cu cît zel repetă „comuniștii de stînga” în tezele lor, cît și în diferite articole, această teribilă descoperire...

Dar lor nu le-a trecut prin minte că capitalismul de stat ar însemna *un pas înainte* față de actuala stare de lucruri din Republica noastră sovietică. Dacă peste vreo jumătate de an am avea capitalism de stat, asta ar însemna un succes enorm și ar fi cea mai sigură garanție că într-un an la noi socialismul se va consolida definitiv și va deveni de neînving.

Îmi închipui ce nobilă indignare și ce spaimă vor provoca unui „comunist de stînga“ asemenea cuvinte și ce „critică nimicitoare“ va desfășura el în fața muncitorilor împotriva „devierii bolșevice de dreapta“. Cum? În Republica sovietică *socialistă* trecerea la *capitalismul* de stat ar însemna un pas înainte?... Nu este asta o trădare a socialismului?

Tocmai aici e rădăcina greșelii *economice* a „comuniștilor de stînga“. De aceea tocmai de acest punct trebuie să ne ocupăm mai îndeaproape.

În primul rînd, „comuniștii de stînga“ n-au înțeles în ce anume constă acea *trecere* de la capitalism la socialism care ne dă dreptul și temeiul să ne numim republică socialistă a Sovietelor.

În al doilea rînd, ei își manifestă spiritul lor mic-burghez tocmai prin aceea că *nu văd* în stihia mic-burgheză *principalul* dușman al socialismului la noi.

În al treilea rînd, agitînd gogorița „capitalismului de stat“, ei dovedesc că nu-și dau seama de deosebirea care există, din punct de vedere economic, între Statul sovietic și statul burghez.

Să examinăm toate aceste trei aspecte.

N-a existat încă, pe cît se pare, nici un om care, punîndu-și problema economiei Rusiei, să conteste caracterul tranzitoriu al acestei economii. Nici un comunist, pe cît se pare, n-a contestat totodată că prin expresia Republică sovietică socialistă trebuie înțeles că Puterea sovietică e hotărîtă să înfăptuiască trecerea la socialism, și nicidecum că noile rînduiri economice sînt considerate drept socialiste.

Dar ce înseamnă cuvîntul *trecere*? Nu înseamnă el, aplicat la economie, că în actuala orînduire există elemente, părțile, bucățele *atît* de capitalism, *cît* și de

socialism ? Oricine va recunoaște că da. Dar nu oricine, recunoscînd acest lucru, încearcă să-și dea seama care anume elemente din diferitele formațiuni social-economice există în momentul de față în Rusia. Or, tocmai aici e miezul problemei.

Să enumerăm aceste elemente :

- 1) economia țărănească patriarhală, care în mare măsură este o economie naturală ;
- 2) mica producție de mărfuri (ea cuprinde majoritatea țăranilor care vînd grîne) ;
- 3) capitalismul privat ;
- 4) capitalismul de stat ;
- 5) socialismul.

Rusia e atît de mare și de variată, că în ea se împletesc toate aceste diverse tipuri de formațiuni social-economice. Tocmai în această împletire constă specificul situației.

Se pune întrebarea : dar care elemente, totuși, precumpănesc ? Este limpede că într-o țară de mici țărani precumpănește, și nu poate să nu precumpănească, stihia mic-burgheză ; majoritatea, enorma majoritate a agricultorilor sînt mici producători de mărfuri. Pojghița de capitalism de stat (monopolul cerealelor, întreprinzătorii și comercianții care se află sub control, cooperatorii burghezi) este ruptă la noi ba aici, ba colo de *speculanți*, și principalul obiect de speculă îl formează *cerealele*.

Lupta principală se desfășoară tocmai în acest domeniu. Între cine și cine se dă această luptă, dacă e să ne exprimăm în termenii categoriilor economice de felul „capitalismului de stat” ? Între elementul al 4-lea și al 5-lea din enumerarea pe care am făcut-o mai sus ? Desigur că nu. Aici nu luptă capitalismul de stat împotriva socialismului, ci mica burghezie plus capitalismul privat luptă împreună, cot la cot, împotriva capitalismului de stat, cît și împotriva socialismului. Mica burghezie se împotrivește *oricărui* amestec, oricărei evidențe și oricărui control de stat atît pe linia capitalismului de stat, cît și pe linia socialismului de stat. Acesta e un fapt real, absolut indiscutabil, și în neînțelegerea lui își are rădăcina greșeala economică a „comuniștilor de stînga”. Specu-

lantul, borfașul comerțului, cel ce subminează monopolul — iată care e principalul nostru dușman „dinăuntru“, dușmanul măsurilor economice luate de Puterea sovietică. Dacă acum 125 de ani mai putea fi scuzată tendința micilor burghezi francezi, a celor mai înfocați și mai sinceri revoluționari, de a învinge pe speculant prin executarea unui mic număr de „aleși“ și prin declamații tunătoare, apoi acum atitudinea pur frazeologică pe care o adoptă față de această problemă unii socialiști-revoluționari de stînga provoacă fiecărui revoluționar conștient numai dezgust și scîrbă. Noi știm foarte bine că baza economică a speculei o constituie pătura de mici proprietari, care în Rusia este extrem de largă, și capitalismul privat, care are în fiecare mic-burghez un agent al său. Noi știm că această hidră mic-burgheză, cu milioanele ei de tentacule, cuprinde cînd ici, cînd colo unele straturi de muncitori, că în locul monopolului de stat specula este aceea care pătrunde în toți porii vieții noastre social-economice.

Cine nu vede acest fenomen dovedește, tocmai prin orbirea sa, că este prizonierul unor prejudecăți mic-burgheze. Tocmai așa sînt „comuniștii de stînga“, care în vorbe (și, firește, în sincera lor convingere) sînt dușmani necruțători ai micii burghezii, dar în practică numai pe ea o ajută, numai ei îi slujesc și numai punctul ei de vedere îl exprimă atunci cînd — în aprilie 1918!! — luptă împotriva... „capitalismului de stat“! Au nimerit cu oiștea în gard!

Micul burghez are o rezervă de bănișori, cîteva mișoare pe care le-a strîns, în timpul războiului, prin mijloace „permise“ și, mai ales, nepermise. Acesta este tipul economic, care este caracteristic ca bază a speculei și a capitalismului privat. Baniile sînt un titlu care dă dreptul la obținerea de bunuri sociale, iar pătura de mici proprietari, care numără multe milioane, ținînd strîns acest titlu, îl ascunde de „stat“, fiindcă ea nu crede în nici un fel de socialism sau comunism și „așteaptă să treacă“ furtuna proletară. Ori supunem evidenței și controlului nostru pe acest mic-burghez (și putem

să facem acest lucru, dacă organizăm sărăcimea, adică majoritatea populației sau a semiproletarilor, în jurul avangărzii proletare conștiente), ori el va răsturna în mod sigur și inevitabil puterea noastră muncitorească, așa cum au doborât revoluția Napoleonii și Cavaignacii, care au apărut tocmai pe acest teren al micii proprietăți. Așa se pune chestiunea. Numai socialiștii-revoluționari de stînga nu văd îndărătul frazeologiei despre țărănimea „muncitoare” acest adevăr simplu și limpede; dar cine îi ia în serios pe socialiștii-revoluționari de stînga, care s-au înecat în potopul lor de fraze?

Micul-burghez, care-și păstrează cele cîteva mișoare, e dușmanul capitalismului de stat; el dorește ca aceste mișoare să le realizeze neapărat în folosul său și împotriva populației sărace, împotriva oricărui control general de stat; dar suma acestor mișoare constituie o bază de multe miliarde de ruble pentru speculă, care subminează construcția noastră socialistă. Să presupunem că un anumit număr de muncitori produc în cîteva zile o sumă de valori exprimată prin cifra 1 000. Să presupunem, totodată, că 200 din această sumă se pierd, la noi, datorită speculei mărunte, datorită diferitelor sustrageri și diferitelor forme de „eludare” a decretelor și dispozițiilor sovietice de către micii proprietari. Orice muncitor conștient va spune: dacă aș putea să dau 300 din o mie pentru a se introduce mai multă ordine și a se realiza o mai bună organizare, aș da bucuros 300 în loc de 200, pentru că sub Puterea sovietică va fi foarte ușor să se reducă pe urmă acest „tribut”, să zicem, la o sută sau la cincizeci, o dată ce ordinea și organizarea vor fi puse la punct, o dată ce zădărnicierea oricărui monopol de stat de către micii proprietari va fi definitiv înfrîntă.

Prin acest simplu exemplu cifric — pe care în mod intenționat l-am simplificat la maximum, pentru a face ca expunerea să fie mai populară — se lămurește corelația din situația de astăzi dintre capitalismul de stat și socialism. Puterea de stat se află în mîinile muncitorilor; ei au deplina posibilitate juridică de „a lua” toată mia, adică de a nu da nici un ban care să nu aibă o destinație socialistă. Această posibilitate juridică, care se sprijină

pe trecerea de fapt a puterii în mâna muncitorilor, constituie un element al socialismului.

Dar stihia micului proprietar și a capitalului privat subminează pe multe căi situația de drept, deschide drum speculei și împiedică aplicarea decretelor sovietice. Capitalismul de stat ar însemna un gigantic pas înainte, *chiar dacă* (și intenționat am luat un asemenea exemplu cifric, ca să demonstrez acest lucru în mod izbitor) ar trebui să plătim *mai mult* decât acum, fiindcă merită să plătești „pentru învățatură“, fiindcă așa ceva e spre folosul muncitorilor, fiindcă o victorie asupra dezordinii, ruinii și dezorganizării e mai importantă decât orice, fiindcă o continuare a anarhiei micului proprietar constituie cel mai mare, cel mai cumplit pericol, care (dacă nu-i vom pune capăt) ne va distruge *fără doar și poate*, în timp ce plata unui tribut mai mare către capitalismul de stat nu numai că nu ne va distruge, dar ne va duce pe calea cea mai sigură spre socialism. Clasa muncitoare, care a învățat cum să apere ordinea de stat împotriva anarhiei micii proprietăți, care a învățat cum să organizeze pe scara întregului stat o mare producție bazată pe capitalismul de stat, va avea atunci — iertați-mi expresia — toate atuurile în mână și consolidarea socialismului va fi asigurată.

Capitalismul de stat este, *din punct de vedere economic*, incomparabil superior economiei noastre actuale; aceasta în primul rînd.

Iar în al doilea rînd, el nu prezintă nici un pericol pentru Puterea sovietică, fiindcă Statul sovietic este un stat în care e asigurată puterea muncitorilor și a țăranilor săraci. „Comuniștii de stînga“ n-au înțeles aceste adevăruri incontestabile, pe care, bineînțeles, n-are să le înțeleagă niciodată un „socialist-revoluționar de stînga“, care în genere nu e în stare să vadă principiile economiei politice în conexiunea lor, principii pe care va fi *nevoit* să le admită orice marxist. Cu un socialist-revoluționar de stînga nici nu face să angajezi discuții, ajunge doar să-l arăți cu degetul ca pe un „respingător exemplu“ de flecar; dar cu un „comunist de stînga“ *trebuie* să

discuți, fiindcă aici greșeala o fac niște marxiști, și, printr-o analiză a greșelii lor, ajuți *clasei muncitoare* să găsească drumul cel drept.

IV

Ca să lămurim și mai bine chestiunea, vom da mai întâi un exemplu foarte concret de capitalism de stat, un exemplu care e cunoscut de toată lumea : Germania. Aici avem „ultimul cuvânt” al tehnicii moderne a marii industriei capitaliste și al unei organizări sistematice *care e subordonată imperialismului iunhero-burghez*. Lăsați la o parte cuvintele subliniate și, în locul *statului* militar, iuncherist, burghez, imperialist, puneți *tot un stat*, dar de alt tip social, cu un alt conținut de clasă : *statul sovietic*, adică un stat proletar, și veți căpăta *întreaga* sumă de condiții care ne dă socialismul.

Nu se poate concepe socialismul fără tehnica marii industriei capitaliste, care e bazată pe ultimul cuvânt al științei moderne, și fără o organizare de stat sistematică, care să oblige zeci de milioane de oameni să respecte cu toată strictețea o normă unică în producția și repartitia produselor. Despre asta noi, marxiștii, am vorbit întotdeauna, dar cu niște oameni care n-au înțeles *nici măcar* atîta (anarhiștii și o bună jumătate din socialiștii-revoluționari de stînga) nu face să stăm de vorbă nici două secunde.

Totodată, nu se poate concepe socialismul fără dominația proletariatului în stat : asta este tot o chestiune elementară. Și istoria (de la care nimeni, în afară, poate, de neghiobii menșevici de primul rang, n-a așteptat să ne ducă pe o cale lină, ușoară, liniștită și simplă la un socialism „integral”) a urmat o cale atît de originală, încît *a dat naștere*, prin anul 1918, la două jumătăți de socialism diferite, așezate una lîngă alta, ca doi pui în devenire, în aceeași găoace a imperialismului internațional. Germania și Rusia au întruchipat în anul 1918, în modul cel mai concret, realizarea materială a condițiilor economice, de producție, social-economice ale socialismu-

lui, pe de o parte, și a condițiilor sale politice, pe de altă parte.

O revoluție proletară victorioasă în Germania ar sparge dintr-o dată, cu cea mai mare ușurință, orice găoace a imperialismului (care, din păcate, e făcută din cel mai bun oțel și de aceea nu poate fi spartă prin eforturile *oricărui...* pui), ar înfăptui cu siguranță victoria socialismului mondial, și aceasta fără nici o greutate sau avînd de învins greutăți cu totul neînsemnate, dacă, bineînțeles, „greutatea“ o măsurăm după criteriul istoric universal, iar nu după criteriul mărginit al unui filistin.

Atîta timp cît în Germania revoluția întîrzie încă „să se nască“, sarcina noastră e să învățăm de la capitalismul de stat al germanilor, să depunem *toate eforturile* pentru a-l prelua, fără a ezita să recurgem la procedee *dictatoriale* pentru a accelera această preluare și mai mult decît a accelerat Petru preluarea culturii occidentale de către barbara Rusie, fără a se da în lături de la mijloacele barbare de luptă împotriva barbariei. Dacă printre anarhiști și socialiștii-revoluționari de stînga se găsesc oameni (întîmplător mi-am adus aminte de cuvîntările rostite de Karelin și Ghe la C.E.C.) care sînt în stare să judece în felul unui Narcis, să spună că nu ne stă bine nouă, revoluționarilor, „să învățăm“ de la imperialismul german, atunci trebuie să spunem un singur lucru : revoluția care i-ar lua în serios pe astfel de oameni ar fi iremediabil pierdută (și și-ar merita pe deplin soarta).

În Rusia precumpănește acum tocmai capitalismul mic-burghez, de la care *unul și același drum* duce *atît* spre marele capitalism de stat, *cît și* spre socialism, trecînd *prin una și aceeași* etapă intermediară, care poartă denumirea de „evidență și control exercitat de întregul popor asupra producției și repartiției produselor“. Cine nu înțelege acest lucru face o greșeală economică de neiertat, fie pentru că nu cunoaște faptele reale, nu vede lucrurile așa cum sînt și nu e în stare să privească adevărul în față, fie pentru că se mărginește să opună în mod abstract „socialismului“ „capitalismul“ și nu caută să înțeleagă formele și gradele concrete pe care le prezintă acum, la noi, această trecere. În paranteză fie zis,

avem aici aceeași greșeală teoretică care a derutat pe cei mai buni dintre cei din lagărul lui „Novaia Jizn“ și al lui „Vpered“ ; cei mai răi dintre ei și cei mediocri, din prostie și lipsă de caracter, se tîrăsc în coada burgheziei, de care se lasă intimidati ; cei mai buni n-au înțeles că nu degeaba au vorbit dascălii socialismului despre o întregă perioadă de trecere de la capitalism la socialism și nu degeaba au atras ei atenția în repetate rînduri asupra „îndelungatelor dureri ale facerii“, de care e însoțită apariția noii societăți, iar această nouă societate este și ea doar o abstracție, care nu poate să capete viață decît printr-o serie de diferite încercări concrete, cu caracter imperfect, de a crea cutare sau cutare stat socialist.

Tocmai pentru că de la actuala situație economică a Rusiei nu se poate păși înainte fără a trece prin *ceea ce este comun* atît capitalismului de stat, cît și socialismului (evidența și controlul exercitat de întregul popor), este o totală absurditate teoretică să sperii pe alții și să te sperii și pe tine însuși cu o „evoluție în direcția capitalismului de stat“ („Kommunist“ nr. 1, p. 8, col. 1). Asta nu înseamnă altceva decît a te abate cu gîndul „în direcție“ opusă căii reale a „evoluției“, a nu înțelege această cale, iar în practică așa ceva echivalează cu a trage înapoi spre capitalismul micului proprietar.

Pentru ca cititorii noștri să se convingă că această „înaltă“ apreciere asupra capitalismului de stat n-a fost făcută de mine numai acum, ci și înainte de luarea puterii de către bolșevici, îmi permit să citez următorul pasaj din broșura mea „Catastrofa care ne amenință și cum să luptăm împotriva ei“, care a fost scrisă în septembrie 1917 :

„...Încercați ca în locul statului iuncherilor și capitaliștilor, în locul statului moșieresc-capitalist să puneți statul *democrat-revoluționar*, adică un stat care desființează pe cale revoluționară *orice* privilegiu, care nu se teme să înfăptuiască pe cale revoluționară democratismul cel mai deplin. Veți vedea că într-un stat realmente democrat-revoluționar capitalismul monopolist de stat înseamnă, fatal, inevitabil, un pas, ba chiar mai mulți pași spre socialism !

...Căci socialismul nu este decît pasul imediat următor monopolului capitalist de stat.

...Capitalismul monopolist de stat constituie cea mai desăvîrșită pregătire *materială* a socialismului, este *pragul* lui, acea treaptă a scării istorice între care (treaptă) și treapta numită socialism *nu există altă treaptă intermediară*" (p. 27 și 28) *.

De notat că acestea au fost scrise pe vremea lui Kereński, că aici este vorba *nu* despre dictatura proletariatului, *nu* despre statul socialist, ci despre un stat „democrat-revoluționar“. Nu este oare limpede că *cu cît* ne-am ridicat *mai mult* deasupra acestei trepte politice, *cu cît* am întruchipat *mai complet* în Soviete statul socialist și dictatura proletariatului, *cu atît mai puțin* ne este permis să ne temem de „capitalismul de stat“? Nu este oare limpede că, din punct de vedere *material*, economic, din punct de vedere al producției, noi nu ne aflăm încă în „pragul“ socialismului? Și că altfel decît pășind peste acest „prag“, care n-a fost încă atins de noi, nu vom putea să intrăm pe ușa socialismului?

Sub orice aspect ai pune problema, concluzia rămîne una și aceeași: raționamentul „comuniștilor de stînga“ despre „capitalismul de stat“, care, chipurile, ne amenință, este o greșeală economică totală și o dovadă evidentă că ei sînt pe de-a-ntregul prizonierii ideologiei mic-burheze.

V

Extrem de instructivă este și următoarea împrejurare.

În cursul controversei pe care am avut-o cu tovarășul Buharin la ședința Comitetului Executiv Central **, dînsul a arătat printre altele: în chestiunea lefurilor mari pentru specialiști, „noi“ (se înțelege: noi, „comuniștii de stînga“) sîntem „mai la dreapta decît Lenin“, întrucît nu vedem aici nici o deviere de la principii, dacă ne amintim de cele spuse de Marx, că, în anumite condiții,

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ediția a doua, p. 203—204, 204 și 205. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, p. 286—288. — *Nota red.*

cel mai nimerit lucru pentru clasa muncitoare ar fi „să se răscumpere de la această bandă”¹¹⁸ (și anume de la banda capitaliștilor, adică să răscumpere de la burghezie pământul, fabricile, uzinele și celelalte mijloace de producție).

Această observație extrem de interesantă ne arată, în primul rând, că Buharin e cu două capete mai sus decât socialiștii-revoluționari de stînga și decît anarhiștii, că el în nici un caz nu s-a împotmolit iremediabil în mlaștina frazeologiei, ci, dimpotrivă, caută să mediteze asupra dificultăților concrete legate de trecerea — extrem de grea și chinuitoare — de la capitalism la socialism.

În al doilea rînd, această observație dezvăluie în chip și mai vizibil greșeala lui Buharin.

Și într-adevăr așa e. Reflectați atent asupra ideii lui Marx.

Era vorba despre Anglia din deceniul al 8-lea al secolului trecut, despre perioada de culminație a capitalismului premonopolist, despre o țară care avea pe atunci mai puțin militarism și mai puțină birocrație decît celelalte, despre țara în care existau pe atunci cele mai multe posibilități pentru o victorie „pașnică” a socialismului în sensul „despăgubirii” burgheziei de către muncitori. Și Marx spunea: în anumite condiții, muncitorii nu vor refuza în nici un caz să despăgubească burghezia. Marx nu-și lega mîinile lui și nici pe ale viitorilor militanți ai revoluției socialiste în ce privește diferitele forme, metode și mijloace ale revoluției, întrucît înțelegea perfect de bine ce mulțime de probleme noi se vor ridica atunci, cum se va schimba întreaga situație și cît de *des* și de *mult* se va schimba ea în cursul revoluției.

Dar în Rusia Sovietică — după cucerirea puterii de către proletariat, după zdrobirea împotrivirii militare a exploatatorilor și a celei exercitate de ei prin sabotaj — nu este evident că s-au creat unele condiții de tipul acelor care s-ar fi putut crea acum o jumătate de secol în Anglia, dacă ea ar fi început să treacă atunci în mod pașnic la socialism? În Anglia, subordonarea capitaliștilor de către muncitori ar fi putut fi asigurată atunci de următoarele împrejurări: (1) o totală precumpănire a

muncitorilor, a proletarilor, în sînul populației, datorită faptului că țara era lipsită de țărănime (în Anglia existau, în deceniul al 8-lea, unele indicii care îndreptăteau speranța că socialismul va obține succese extrem de rapide în rîndurile muncitorilor agricoli); (2) o excelentă organizare a proletariatului în syndicate (Anglia era pe atunci prima țară din lume în această privință); (3) un nivel cultural relativ ridicat al proletariatului, care trecuse prin școala unei dezvoltări seculare a libertății politice; (4) o îndelungată deprindere a capitaliștilor din Anglia, care erau admirabil organizați — pe atunci ei erau capitaliștii cei mai bine organizați din toate țările lumii (acum această înțîietate o deține Germania) —, de a rezolva prin compromisuri problemele politice și economice. Datorită acestor împrejurări a putut să apară atunci ideea că în Anglia e posibilă o subordonare *pașnică* a capitaliștilor de către muncitori.

La noi, această subordonare este asigurată în momentul de față de anumite premise fundamentale (victoria din octombrie și reprimarea, din octombrie pînă în februarie, a împotrivirii militare a capitaliștilor și a celei exercitate de ei prin sabotaj). La noi, unde *nu* se poate vorbi de o deplină precumpănire a muncitorilor, a proletarilor, în sînul populației, și de o organizare a lor superioară, sprijinirea proletarilor de către țărănimea săracă și repede ruinată a devenit un factor al victoriei. În fine, la noi nu există un înalt nivel cultural și nici deprinderea de a recurge la compromisuri. Dacă reflectăm mai atent asupra acestor condiții concrete, devine clar că acum noi putem și trebuie să ajungem la o *îmbinare* a metodelor de reprimare* necruțătoare a împotrivirii opuse de capitaliștii necivilizați — care nu acceptă nici un fel de „capitalism de stat“, care nu vor să știe de nici un com-

* Trebuie ca și aici să privim adevărul în față: noi nu dăm încă dovadă, în masura suficientă, de acea atitudine necruțătoare care e necesară pentru izbînda socialismului, și asta nu pentru că am fi lipsiți de hotărîre. Hotărîre găsești la noi destulă. Dar ne lipsește priceperea de a *prinde* destul de repede un număr suficient de speculanți, borfași, capitaliști care sabotează măsurile luate de Puterea sovietică. Fiindcă această „pricepere“ se creează numai prin organizarea evidenței și controlului! În al doilea rînd, nu dau dovadă de suficientă fermitate instanțele judecătorești, care, în loc să-i pună la zid pe cei ce iau mită, îi condamnă la șase luni închisoare. Aceste două neajunsuri ale noastre au o radacină socială comună: influența stihiei mic-burgheze, moliciunea ei.

promis, care continuă să saboteze prin speculă, prin coruperea sărăcimii etc. măsurile luate de Puterea sovietică — *cu metode de compromis* sau de răscumpărare față de capitaliștii civilizați, care acceptă „capitalismul de stat” și sînt în stare să-l înfăptuiască, care sînt folositori proletariatului în calitatea lor de organizatori pricepuți și experimentați ai unor întreprinderi *mari*, care asigură într-adevăr aprovizionarea cu produse a zeci de milioane de oameni.

Buharin este un economist marxist deosebit de cult. De aceea și-a amintit el că Marx a avut perfectă dreptate atunci cînd le-a arătat muncitorilor că este important ca ei să păstreze organizarea mării producții, tocmai pentru a face ca trecerea la socialism să fie mai ușoară, și că este pe deplin admisibilă ideea de *a-i plăti bine pe capitaliști*, de a-i despăgubi, *dacă* (cu titlu de excepție: Anglia era pe atunci o excepție) împrejurările vor fi de așa natură că îi vor obliga pe capitaliști să se supună în mod pașnic și să treacă în mod civilizată și organizat la socialism, pe bază de despăgubire.

Dar Buharin a căzut într-o greșală, fiindcă n-a reflectat îndeajuns asupra particularităților concrete pe care le prezintă actuala situație din Rusia, o situație într-adevăr excepțională, în care noi, proletariatul din această țară, sîntem *înaintea* oricărei Anglii și a oricărei Germanii prin regimul nostru politic, prin forța puterii politice a muncitorilor, și totodată *în urma* celui mai înapoiat dintre statele Europei occidentale sub raportul organizării unui capitalism de stat bine orînduit, sub raportul nivelului de cultură și al gradului de pregătire necesar pentru „introducerea” socialismului din punctul de vedere al producției materiale. Nu este limpede că din această situație specifică decurge în momentul de față necesitatea unei „răscumpărări” de un gen aparte, pe care muncitorii trebuie s-o propună capitaliștilor celor mai cultivați, celor mai talentați și mai capabili, sub raport organizatoric, care sînt gata să intre în serviciul Puterii sovietice și s-o ajute în mod conștiincios să organizeze o producție „de stat” mare și foarte mare? Nu este limpede că, în această situație atît de originală, trebuie

să căutăm să evităm două greșeli diferite, din care fiecare este, în felul ei, o greșeală mic-burgheză? Pe de o parte, ar fi o greșeală ireparabilă să declarăm că, din moment ce s-a recunoscut că nu există o concordanță între „forțele” noastre economice și forța noastră politică, „rezultă” că nu trebuia să punem mîna pe putere¹¹⁹. Așa gîndesc niște „oameni din cutie”*, care uită că o „concordanță” n-are să existe niciodată, că ea nu poate să existe nici în dezvoltarea naturii și nici în aceea a societății, că numai printr-un șir de încercări — din care fiecare, luată în parte, va fi unilaterală și va fi lipsită într-o oarecare măsură de concordanță — va fi creat socialismul integral pe baza colaborării revoluționare a proletariatului din toate țările.

Pe de altă parte, ar fi o greșeală vădită să dăm frîu liber palavragiilor și frazeologilor, care își permit să se lase antrenati într-un revoluționarism „înflăcărat”, dar nu sînt în stare să desfășoare o activitate revoluționară consecventă, chibzuită, cîntărită, care să țină seama și de momentele de tranziție cele mai dificile.

Din fericire, istoria dezvoltării partidelor revoluționare și a luptei duse de bolșevism împotriva lor ne-a lăsat moștenire unele tipuri bine conturate, dintre care socialiștii-revoluționari de stînga și anarhiștii ne oferă o ilustrare destul de vie a tipului de prost revoluționar. Ei țipă acum pînă la isterie, cu spume la gură, împotriva „conciliatorismului” „bolșevicilor de dreapta”. Dar ei nu sînt în stare să judece și să aprecieze *prin ce* a fost rău „conciliatorismul” și *pentru ce* a fost el, pe bună dreptate, condamnat de istorie și de mersul revoluției.

Politica de conciliere din timpul lui Kerenski a făcut ca puterea să încapă pe mîna burgheziei imperialiste; or, problema puterii este problema fundamentală a oricărei revoluții. Conciliatorismul unei părți din bolșevici în octombrie-noiembrie 1917 se explică fie prin teama ca proletariatul să nu pună mîna pe putere, fie prin dorința de a împărți puterea pe din două nu numai cu „tovarășii de drum nesiguri”, de felul socialiștilor-revo-

* „Omul din cutie” — personaj principal din nuvela cu același nume a lui A. P. Cehov. — *Nota trad.*

luționari de stînga, dar și cu dușmanii, cu cernoviștii și menșevicii, care ne-ar fi stînjenit în mod inevitabil în înfăptuirea unor sarcini de căpetenie: dizolvarea Adu-nării constituante, zdrobirea necruțătoare a Bogaevskilor, introducerea completă a instituțiilor sovietice, efectuarea de confiscări.

Acum puterea, cucerită de un singur partid, de partidul proletariatului, se află în mîinile lui și e consolidată și fără „tovarășii de drum nesiguri”. A vorbi, în momentul de față, de conciliatorism, cînd nu este și nu poate fi vorba de o împărțire a *puterii*, de renunțare la dictatura proletarilor împotriva burgheziei, înseamnă pur și simplu a repeta ca un papagal niște cuvinte învățate pe dinafară, dar fără să le fi înțeles. A califica drept „conciliatorism” faptul că noi, ajungînd într-o situație în care putem și trebuie să conducem țara, căutăm să atragem de partea noastră, fără a cruța banii, pe cele mai culte dintre elementele formate de capitalism, să le luăm în slujba noastră pentru a combate destrămarea provocată de stihia micului proprietar, înseamnă a nu fi cît de cît în stare să reflectezi asupra sarcinilor economice ale construirii socialismului.

Și de aceea, oricît de lăudabil ar fi pentru tov. Buharin faptul că în ședința Comitetului Executiv Central el s-a simțit numaidecît „rușinat” de „serviciul” pe care i l-au făcut niște inși de teapa lui Karelin și Ghe, totuși despre reprezentanții *curentului* „comuniștilor de stînga” trebuie spus că a arăta cine sînt tovarășii lor de luptă pe plan politic înseamnă și acum a le da un avertisment serios.

Iată, de pildă, ziarul „Znamea Truda”, organul socialiștilor-revoluționari de stînga, care în numărul din 25 aprilie 1918 declară plin de mîndrie: „Actuala poziție a partidului nostru este solidară cu un alt curent din cadrul bolșevismului (Buharin, Pokrovski și alții)”. Iată și organul menșevic „Vpered”, din aceeași zi, care conține, printre altele, următoarea „teză” a cunoscutului menșevic Isuv:

„Politica Puterii sovietice, care de la bun început era lipsită de un caracter cu adevărat proletar, în ultimul timp pășește tot mai fățiș pe drumul concilierii cu burghezia și capătă un caracter vădit antimuncitoresc. Sub steagul naționalizării industriei se practică o politică de introducere a trusturilor industriale, sub steagul refacerii forțelor de producție ale țării se face încercarea de a desființa ziua de lucru de opt ore, de a introduce salariul în acord și sistemul Taylor, listele negre și mențiunile de neloyalitate în actele de identitate. Această politică amenință să-i răpească proletariatului principalele sale cuceriri în domeniul economic și să facă din el victima unei exploatați nelimitate de către burghezie“.

Minunat, nu-i așa ?

Amicii lui Kerenski, care au dus împreună cu el războiul imperialist de dragul tratatelor secrete și care promiteau anexiuni capitaliștilor ruși, colegii lui Țereteli, care la 11 iunie voia să dezarmeze pe muncitori¹²⁰, Liberdani, care încercau să camufleze puterea burgheziei cu frazele lor sonore, tocmai ei acuză Puterea sovietică de „conciliatorism față de burghezie“, de „introducerea trusturilor“ (adică tocmai de introducerea „capitalismului de stat!“), de introducerea sistemului Taylor.

Da, lui Isuv bolșevicii ar trebui să-i acorde o medalie, iar teza lui s-o afișeze la fiecare club sau sindicat muncitoresc, ca mostră de *limbaj provocator al burgheziei*. Muncitorii îi cunosc bine acum, îi cunosc din proprie experiență pe toți acești Liberdani, Țereteli, Isuvi, și o analiză atentă a cauzelor care fac ca *acești lachei ai burgheziei* să-i provoace pe muncitori la împotrivire față de sistemul Taylor și față de „introducerea trusturilor“ va fi extrem de utilă pentru muncitori.

Muncitorii conștienți vor compara cu atenție „teza“ lui Isuv, amicul domnilor Liberdani și Țereteli, cu următoarea teză a „comuniștilor de stînga“ :

„Introducerea disciplinei în muncă, o dată cu reintegrarea capitaliștilor în posturile de conducere a producției, nu poate să sporească în mod substanțial productivitatea muncii, ci va duce la o slăbire a inițiativei, a activității și spiritului de organizare de clasă al proletariatului. Ea amenință să ducă la aservirea clasei muncitoare și e menită să provoace nemulțumiri atât în păturile înapoiate, cât și în rîndurile avangărzii proletariatului. Pentru aplicarea acestui sistem, dată fiind ura care domnește în lagărul proletar împotriva «sabotorilor capitaliști», partidul comunist s-ar

vedea nevoit să se sprijine pe mica burghezie împotriva muncitorilor și în felul acesta să se sinucidă ca partid al proletariatului“ („Kommunist“ nr. 1, p. 8, col. 2).

Iată o dovadă cât se poate de concretă că cei „de stînga” au căzut în cursă și s-au lăsat provocați de Isuv și de alte iude ale capitalismului. Aceasta este o lecție bună pentru muncitori, care știu că tocmai avangarda proletariatului este pentru introducerea disciplinei în muncă, că tocmai mica burghezie este aceea care caută să facă totul pentru a destrăma această disciplină. Asemenea cuvinte, ca cele din teza formulată de cei „de stînga” în teza citată de mine aici, sînt o mare rușine, și ele înseamnă o renegare completă a comunismului în fapt, o trecere totală de partea micii burghezii.

„O dată cu reintegrarea capitaliștilor în posturile de conducere”, iată cu ce cuvinte vor „să se apere” „comuniștii de stînga”. Această apărare nu e bună de nimic, pentru că, în primul rînd, „conducerea” este încredințată capitaliștilor de către Puterea sovietică cu comisarii ei din rîndurile muncitorilor sau cu comitetele ei muncitorești, care supraveghează fiecare pas al conducătorului, învață din experiența pe care o posedă el în domeniul conducerii și au posibilitatea nu numai să facă reclamație împotriva dispozițiilor date de conducător, dar și să-l destitue prin intermediul organelor Puterii sovietice. În al doilea rînd, funcția de „conducere” este încredințată capitaliștilor în vederea exercitării unor funcții executive în timpul lucrului, ale cărui condiții sînt stabilite tocmai de Puterea sovietică, care, tot ea, le anulează și le revizuiește. În al treilea rînd, Puterea sovietică încredințează capitaliștilor funcția de „conducere” nu ca unor capitaliști, ci ca unor specialiști tehnicieni sau organizatori, în schimbul unor lefuri mai ridicate. Și muncitorii știu foarte bine că, în proporție de nouăzeci și nouă la sută, organizatorii de întreprinderi, trusturi sau alte instituții într-adevăr mari și foarte mari aparțin clasei capitaliștilor, ca și tehnicienii de mîna întîia, dar tocmai pe ei trebuie să-i luăm noi, partidul proletar, drept „conducători” ai procesului de muncă și ai organizării producției, fiindcă

alți oameni care să cunoască treaba asta din practică, din experiență, *nu avem*. Fiindcă muncitorii, care au trecut de vârsta copilăriei, când puteau fi derutați de frazeologia „de stînga” sau de dezmățul mic-burghez, merg spre socialism tocmai pe calea care trece prin conducerea trusturilor de către capitaliști, prin marea producție mecanizată, prin întreprinderi cu un rulaj de cîteva milioane pe an, — numai pe calea care trece prin asemenea proporții ale producției și prin asemenea întreprinderi. Muncitorii nu sînt mic-burghezi. Ei nu se tem de marele „capitalism de stat”, ci-l prețuiesc ca pe un instrument al lor, *proletar*, pe care puterea lor de stat, Puterea sovietică, îl va folosi în mod efectiv în lupta împotriva dezorganizării și destrămării mic-burgheze.

Acest lucru rămîne de neînțeles numai pentru niște intelectuali declasați — și, ca atare, mici burghezi pînă-n măduva oaselor — al căror tip reprezentativ în grupul „comuniștilor de stînga” și la revista lor este Osinski, atunci cînd scrie :

„...Întreaga inițiativă în organizarea și conducerea întreprinderilor o vor avea «organizatorii de trusturi»: fiindcă noi nu vrem să-i învățăm pe ei, să facem din ei lucrători de rînd, ci să învățăm de la ei” („Kommunist”, nr. 1, p. 14, col. 2).

Tentativa de ironie, în această frază, este îndreptată împotriva cuvintelor mele : „Să învățăm socialismul de la organizatorii de trusturi”.

Lui Osinski așa ceva i se pare ridicol. El vrea să facă din organizatorii de trusturi „lucrători de rînd”. Dacă aceste cuvinte ar fi fost scrise de cineva la vârsta despre care poetul spunea : „Numai cincisprezece ani, și nu mai mult ?”...¹²¹, n-am fi avut de ce să ne mirăm. Dar de la un marxist care a învățat că socialismul este imposibil fără o folosire a realizărilor obținute de marele capitalism în domeniul tehnicii și culturii, este oarecum ciudat să auzi asemenea cuvinte. Aici n-a mai rămas nici urmă de marxism.

Asta o afirm categoric. Numai aceia care înțeleg că este imposibil să construiești sau să introduci socialismul

fără să înveți de la organizatorii de trusturi pot să se numească comuniști. Căci socialismul nu este o născocire, ci este însușirea și aplicarea, de către avangarda proletară care a cucerit puterea, a ceea ce a fost creat de trusturi. Noi, partidul proletariatului, *n-avem de unde* căpăta priciperea de a organiza marea producție după tipul trusturilor, ca trusturi, dacă n-o vom căpăta de la specialiștii de primul rang ai capitalismului.

Noi n-avem ce să-i învățăm pe ei, dacă nu ne propunem un scop pueril ca acela de a-i „învăța” pe intelectualii burghezi ce este socialismul; pe ei nu trebuie să-i învățăm, ci să-i expropriem (ceea ce în Rusia se face cu destulă „hotărîre”), sabotajul lor trebuie *să-l înfrîngem*, iar pe ei, ca pătură sau grup, trebuie *să-i supunem* Puterii sovietice. De la ei însă, dacă nu sîntem niște comuniști de vîrsta copilăriei și cu minte de copil, de la ei trebuie să învățăm, și avem ce învăța, deoarece partidul proletariatului, avangarda proletariatului, *n-are experiența* unei munci de sine stătătoare în domeniul organizării de mari întreprinderi, care să deservească zeci de milioane de locuitori.

Și cei mai buni muncitori din Rusia au înțeles acest lucru. Ei au început să învețe de la capitaliștii organizatori, de la inginerii conducători, de la tehnicienii și specialiști. Ei au pornit cu hotărîre și precauție de la ceea ce e mai ușor și au trecut apoi, treptat, la ceea ce-i mai greu. Dacă în metalurgie și în construcția de mașini treaba merge mai încet, faptul se explică prin aceea că acolo ea este mai grea. Dar muncitorii textiliști, muncitorii din industria tutunului și pielării nu se tem de „capitalismul de stat”, ca intelectualii mic-burghezi declasați, nu se tem „să învețe de la organizatorii de trusturi”. În instituțiile centrale de conducere de tipul „Direcției generale a industriei pielăriei” sau al „Centralei textile”, acești muncitori stau alături de capitaliști, *învață de la ei*, organizează trusturi, organizează „capitalismul de stat”, care în condițiile Puterii sovietice este treapta premergătoare socialismului, este o condiție pentru victoria temeinică a socialismului.

Această muncă a muncitorilor înaintați din Rusia, alături de eforturile lor pentru introducerea disciplinei în muncă, a început, și se desfășoară fără zgomot, fără fast, fără zarva și tăraboiul de care nu se pot lipsi unii dintre cei „de stînga“ ; ea se desfășoară cu multă precauție și cît mai treptat, ținîndu-se seama de învățămintele practicii. Această muncă atît de grea, în care oamenii *învață* în mod practic cum se construiește marea producție, este pentru noi o chezășie că ne aflăm pe drumul cel bun, că muncitorii conștienți din Rusia duc lupta împotriva destrămării și descompunerii mic-burgheze, împotriva indiscipliniei mic-burgheze *, este o chezășie pentru victoria comunismului.

VI

În încheiere aș avea de făcut două observații.

Cînd, la 4 aprilie 1918, noi am purtat discuții cu „comuniștii de stînga“ (vezi „Kommunist“ nr. 1, p. 4, notă), eu am pus problema direct : încercați să ne explicați ce anume considerați voi că e nesatisfăcător în decretul cu privire la căile ferate și spuneți care sînt propunerile *voastre* de îndreptare. Aceasta este datoria voastră de conducători sovietici ai proletariatului ; altfel spus ele voastre nu sînt decît vorbe goale.

La 20 aprilie 1918 a apărut nr. 1 al revistei „Kommunist“, și în paginile ei nu găsim *nici un cuvînt* din care să se vadă cum ar trebui, după părerea „comuniștilor de stînga“, să fie modificat sau îndreptat decretul cu privire la căile ferate.

Prin această tăcere, „comuniștii de stînga“ și-au dat singuri sentința. Ei s-au mărginit la atacuri și aluzii *împotriva* decretului cu privire la căile ferate (p. 8 și 16 din nr. 1), dar *n-au dat* nici un răspuns lămurit la

---

* Este extrem de caracteristic că autorii acestor teze nu spun nici un cuvînt despre însemnata *dictatură* a proletariatului în domeniul vieții *economice*. Ei vorbesc numai „despre organizare“ etc. Dar asta o recunoaște și micul burghez, care se teme tocmai de *dictatura* muncitorilor în relațiile economice. Un revoluționar proletar n ar putea niciodată, într-un moment ca acesta, „să uite“ acest „punct important“ al revoluției proletare care este îndreptată împotriva bazelor economice ale capitalismului.

Întrebarea : „dar cum trebuie îndreptat decretul, dacă este greșit ?”

Orice comentarii sînt de prisos. O asemenea „critică” împotriva decretului cu privire la căile ferate (care e un model de aplicare a liniei noastre, o linie a fermității, a dictaturii, a disciplinei proletare), va fi calificată de muncitorii conștienți drept „isuvistă” sau drept frazeologie.

A doua observație. În nr. 1 al revistei „Kommunist” a apărut, sub semnătura tov. Buharin, o recenzie, foarte măgulitoare pentru mine, a broșurii mele „Statul și revoluția”. Dar, oricît de prețioasă ar fi pentru mine părerea unor oameni ca Buharin, trebuie să spun cu toată sinceritatea că *caracterul* acestei recenzii vădește un fapt regretabil și semnificativ : Buharin, cînd privește sarcinile dictaturii proletare, stă cu fața spre *trecut*, iar nu spre viitor. El a observat și a subliniat ceea ce, în problema statului, poate să fie comun unui revoluționar proletar și unui revoluționar mic-burghez. El „n-a observat” tocmai ceea ce-l separă pe primul de cel de-al doilea.

Buharin a observat și a subliniat că vechiul aparat de stat trebuie „sfărîmat”, „aruncat în aer”, că burghezia trebuie definitiv „răpusă” ș.a.m.d. Acest lucru poate să-l dorească și un mic-burghez scos din sărite. Și, în linii generale, treaba asta a și făcut-o revoluția noastră, din octombrie 1917 pînă în februarie 1918.

Dar ceea ce nu poate dori nici cel mai revoluționar mic-burghez, ceea ce dorește proletarul conștient, ceea ce *încă n-a* făcut revoluția noastră, despre asta, de asemenea, se vorbește în broșura mea. Și despre această sarcină, care este sarcina zilei de mîine, Buharin n-a spus nimic.

Dar eu am cu atît mai multe motive să nu trec sub tăcere acest lucru, cu cît, în primul rînd, de la un comunist trebuie să ne așteptăm să dea mai multă atenție sarcinilor zilei de mîine decît aceluia ale zilei de ieri,

și, în al doilea rând, broșura mea a fost scrisă *înainte* de cucerirea puterii de către bolșevici, când bolșevicilor nu le puteai răspunde printr-un vulgar argument mic-burghez ca acesta: „Da, acum, *după* ce ați pus mâna pe putere, ați început, *firește*, să ne vorbiți despre disciplină...”

„...Socialismul se va transforma în comunism... deoa-rece oamenii se vor deprinde să respecte condițiile elementare ale vieții sociale fără constrângere și fără subordonare“ („Statul și revoluția“, p. 77—78*. De „condiții elementare“ a fost vorba, așadar, *înainte* de luarea puterii).

„...Numai atunci democrația va începe să dispară...“, când „oamenii se vor deprinde treptat să respecte regulile elementare de conviețuire, cunoscute de secole, repetate de mii de ani în toate preceptele, să le respecte fără să fie constrânși la aceasta prin violență, fără subordonare, fără aparatul special de constrângere care se numește stat“ (ibid., 84** ; despre „precepte“ a fost vorba *înainte* de luarea puterii).

„...Faza superioară de dezvoltare a comunismului“ (fiecăruia după nevoile sale, de la fiecare după capacitățile sale) „nu presupune nici productivitatea de astăzi a muncii și nici pe filistinul de astăzi, în stare să spargă fără nici un scop — la fel ca seminariștii lui Pomealovski*** — depozitele de bunuri publice și să ceară imposibilul“ (ibid., p. 91).

„...Până la faza superioară a comunismului, socialiștii cer ca societatea și statul să controleze în modul cel mai riguros cuantumul muncii și cuantumul consumului...“ (ibid.)****.

„...Evidență și control — iată lucrul principal necesar pentru organizarea, pentru buna funcționare a societății comuniste în prima ei fază“ (ibid., p. 95)*****. Și trebuie

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 82. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 88—89. — *Nota red.*

*** Este vorba de opera scriitorului rus Pomealovski „Amintiri din seminar“. — *Nota trad.*

**** Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 97. — *Nota red.*

***** Op. cit., p. 100. — *Nota red.*

---

organizat acest control nu numai asupra „minorității infime a capitaliștilor, a domnișorilor care doresc să-și păstreze apucăturile capitaliste”, dar și asupra acelor dintre muncitori care „au fost puternic corupți de capitalism” (ibid., p. 96)*, precum și asupra „trântorilor, a coconașilor, a escrocilor și a celorlalți păzitori ai tradițiilor capitalismului” (ibid).

Este semnificativ că *acest lucru nu l-a subliniat Buharin*.
5.V.1918.

---

* Op. cit., p. 101. — *Nota red.*

HOTĂRÎREA C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ ¹²²

Să se cedeze în fața ultimatumului german. Să fie respins ultimatumul englez. (Aceasta pentru că un război împotriva Germaniei amenință pur și simplu cu pierderi și calamități mai mari decât un război împotriva Japoniei.)

Dată fiind alianța politică vădită dintre contrarevoluția ucraineană și cea rusă, să se introducă starea de război împotriva burgheziei.

Toate forțele să fie îndreptate spre apărarea regiunii și teritoriului Ural-Kuznețk, atât împotriva Japoniei, cât și împotriva Germaniei*.

Să se ducă tratative cu Mirbach, pentru a stabili dacă ei se obligă ca Finlanda și Ucraina să încheie pacea cu Rusia și să se grăbească prin toate mijloacele încheierea acestei păci, deși oricine trebuie să-și dea seama că ea aduce cu sine *noi* anexiuni.

Adoptat de Comitetul Central
luni 6.V.1918, *noaptea*

Publicat pentru prima oară în 1929,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XI

Se tipărește după manuscris

---

* Să se înceapă imediat să se evacueze spre Ural, în general, totul, și în special Imprimeriile Statului.

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DECRETULUI CU PRIVIRE LA DICTATURA ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE ¹²³

Proiectul de hotărîre trebuie refăcut după cum urmează :

1) să se scoată referirile la situația internațională ;

2) să se adauge că după încheierea păcii cu Ucraina ne vor mai rămîne cereale *doar atîta* cît să nu murim de foame ;

3) să se prevadă că dispozițiile date de dictator sînt controlate de colegiul său, care are dreptul, fără a suspenda executarea lor, să facă reclamație la Consiliul Comisarilor Poporului ;

4) că hotărîrile care prin caracterul lor sînt legate de departamentul Căilor de comunicație și de Consiliul economic superior se adoptă după ce vor fi consultate departamentele respective ;

5) să se dea o formulare juridică mai precisă noilor drepturi ale comisarului pentru problemele aprovizionării ;

6) să se sublinieze mai puternic ideea fundamentală că, pentru a ne salva de foamete, trebuie să pornim și să ducem o luptă și un război necruțător și terorist împotriva burgheziei țărănești și a oricărei alte burghezii, care nu vrea să predea surplusurile de cereale ;

7) să se precizeze în mod clar că deținătorii de cereale care au surplusuri de cereale și nu *le transportă* la gări și în locurile de colectare și depozitare vor fi declarați *dușmani ai poporului* și vor fi pedepsiți cu închisoare pe termen de cel puțin 10 ani, cu confiscarea

întregii averi și izgonirea pentru totdeauna din obștea lor ;

8) să se introducă o completare cu privire la datoria țăranilor muncitori neavuți și care n-au surplusuri de a se uni în vederea unei lupte necruțătoare împotriva chiaburilor ;

9) să se precizeze în mod clar relațiile dintre comisiile de delegați și comitetele guberniale pentru aprovizionare, precum și drepturile și îndatoririle celor dintâi în efectuarea lucrărilor de aprovizionare.

Scris la 8 mai 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

COMPLETARE
LA DECRETUL CU PRIVIRE LA DICTATURA
ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE

Toți deținătorii de cereale care au surplusuri și nu le aduc la punctele de colectare, precum și toți acei care irotesc rezervele de cereale fabricînd din ele basamac să fie declarați dușmani ai poporului, să fie deferiți justiției revoluționare și de acum înainte să fie condamnați la închisoare pe cel puțin zece ani, la confiscarea întregii averi și la izgonirea pentru totdeauna din obștea lor, iar cei ce se ocupă cu fabricarea basamacului să fie trimiși, în plus, la muncă obligatorie de interes obștesc.

Scris la 9 mai 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA MOBILIZAREA MUNCITORILOR ÎN ACȚIUNEA DE COMBATERE A FOAMETEI

PROIECT DE HOTĂRIRE A
CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ¹²⁴

Comisariatul muncii este însărcinat să ia cele mai urgente măsuri pentru mobilizarea, de acord cu sindicatele și sub conducerea exclusivă a Comisariatului pentru aprovizionare, a unui număr cât mai mare de muncitori înaintați, organizați și conștienți, care să ajute sărăcimea satelor în lupta ei împotriva bogătanilor, a chiaburilor și să curme fără cruțare specula cu cereale și încercările de a zădărnici monopolul cerealelor.

Scris la 9 mai 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

PROTEST ADRESAT GUVERNULUI GERMAN ÎMPOTRIVA OCUPĂRII CRIMEII ¹²⁵

11. V. 1918

În legătură cu radiograma primită de la comandantul suprem al trupelor germane din răsărit.

Comisarul poporului pentru afacerile externe consideră necesar să exprime guvernului german protestul său hotărât :

1) Niciodată și în nici un document guvernul german nu ne-a declarat că flota noastră ar fi participat la luptele împotriva trupelor germane în Ucraina.

2) De aceea declarația respectivă din radiograma cu data de 11. V. 1918 este vădit inexactă și nu-și găsește confirmare în documentele guvernului german.

3) Dacă o parte din flotă se considera ca făcînd parte din flota ucraineană, trebuie să spunem că ea a și rămas la Sevastopol.

3 bis) Dacă flota noastră a părăsit Sevastopolul, asta nu s-a întîmplat decît după ce germanii au pornit ofensiva și au atacat Sevastopolul ; prin urmare, în acest caz a avut loc o vădită încălcare a tratatului de la Brest de către germani, și nu de către noi.

4) Faptele dovedesc, prin urmare, că noi respectăm întocmai prevederile tratatului de la Brest, în timp ce germanii le-au încălcat, ocupînd întreaga Crimee.

5) Ei au ocupat-o numai cu trupe germane, îndepăr-tînd de acolo pe toți ucrainenii.

6) Ei au ocupat Crimeea după ce guvernul german, în propria sa radiogramă din luna... 1918 ¹²⁶, a declarat cît se poate de precis că nu consideră Crimeea ca făcînd parte din teritoriul Ucrainei,

7) Ambasadorul Germaniei, Mirbach, a declarat comisarului nostru pentru afacerile externe că Germania nu ridică pretenții asupra unor noi teritorii.

8) Dacă în momentul de față guvernul german a adoptat un alt punct de vedere și formulează pretenții asupra Crimeii sau asupra unei părți din Crimeea, ori revendică alte teritorii, noi am considera că este absolut necesar ca în această chestiune să existe o claritate deplină și declarăm încă o dată în mod oficial că, în ceea ce ne privește, insistăm asupra încheierii unei păci precise cu Finlanda, cu Ucraina și cu Turcia, care, contrar prevederilor tratatului de pace de la Brest, duc încă război.

9) Rugăm încă o dată în mod insistent guvernul german să ne comunice dacă consideră că încheierea păcii cu Ucraina, cu Finlanda și cu Turcia este de dorit și ce demersuri a întreprins și va întreprinde el în acest scop.

10) În chestiunea flotei din Marea Neagră sîntem gata să dăm orice garanții noi cu privire la neintervenția ei în război sau la dezarmarea ei (în legătură cu care ambasadorul Mirbach ne-a făcut ieri, 10. V. 1918, o comunicare oficială) numai dacă guvernul german ne va face cunoscute condițiile exacte ale unei păci depline, adică ale unei păci cu Finlanda, cu Ucraina și cu Turcia, și dacă această pace va fi încheiată, lucru asupra căruia noi insistăm.

11) Noi nu refuzăm cîtuși de puțin să readucem flota la Sevastopol, dacă portul acesta, potrivit celor declarate de Mirbach la 10. V. 1918 într-o convorbire cu comisarul poporului pentru afacerile externe, nu va fi anexat, sub o formă sau alta, și nu va fi ocupat de către Germania și dacă va fi realizată o pace precisă și deplină cu germanii, ca parte integrantă a armatelor finlandeză, ucraineană și turcă.

TEZE DESPRE SITUAȚIA POLITICĂ ACTUALĂ 127

I

În repetate rînduri presa bolșevică a arătat — și rezoluțiile oficiale ale organelor supreme ale Puterii sovietice au recunoscut — că situația internațională a Republicii sovietice, care e înconjurată de puteri imperialiste, este extrem de precară.

În ultimele zile, adică în prima decadă a lunii mai 1918, situația politică s-a agravat extrem de mult, datorită unor cauze externe, cît și unor cauze de ordin intern :

În primul rînd, s-a intensificat ofensiva directă pornită de trupele contrarevoluționare (ale lui Semenov etc.) cu ajutorul japonezilor, în Extremul Orient, și în legătură cu aceasta o serie de indicii arătau că e posibil ca întreaga coaliție imperialistă antigermană să ajungă la o înțelegere în privința unui program care ar consta în a prezenta Rusiei următorul ultimatum : sau duci război împotriva Germaniei, sau vei avea de făcut față unei invazii întreprinse de japonezi cu ajutorul nostru.

În al doilea rînd, după pacea de la Brest, în politica germană în general supremația o deține partidul războiului, care din moment în moment ar putea și acum să-și impună punctul de vedere în problema unei ofensive generale imediate împotriva Rusiei, adică să respingă cu desăvîrșire cealaltă politică a cercurilor burghezo-imperialiste din Germania, care urmăresc noi anexiuni în Rusia, dar pentru un timp oarecare sînt dispuse să mențină pacea cu ea, iar nu să pornească o ofensivă generală împotriva ei.

În al treilea rînd, restaurarea monarhismului burghezomoșieresc în Ucraina cu sprijinul elementelor cadetooctombriste ale burgheziei din întreaga Rusie și cu ajutorul trupelor germane nu putea să nu provoace, la noi, o înțepire a luptei împotriva contrarevoluției, nu putea să nu dea avînt planurilor contrarevoluției, să nu-i ridice moralul.

În al patrulea rînd, s-a produs o agravare extremă a dezorganizării în domeniul aprovizionării, ceea ce a dus în multe locuri la o adevărată foamete, atît din cauză că ne-au fost tăiate comunicațiile cu Rostov pe Don, cît și datorită eforturilor depuse de mica burghezie și de capitaliști, în general, de a submina monopolul cerealelor, în timp ce riposta clasei dominante, adică a proletariatu-lui, împotriva acestor tendințe, eforturi și încercări nu este îndeajuns de fermă, de disciplinată și de necruțătoare.

II

Politica externă a Puterii sovietice nu trebuie să sufere nici un fel de schimbare. Pregătirile noastre militare nu sînt încă terminate, și de aceea lozinca generală rămîne cea de pînă acum: manevrăm, ne retragem, stăm în expectativă și continuăm din toate puterile aceste pregătiri.

Deși, în general, nu respingem ideea unei înțelegeri militare cu una dintre coalițiile imperialiste împotriva celeilalte în cazurile cînd o asemenea înțelegere n-ar atinge bazele Puterii sovietice și ar putea să consolideze situația ei și să paralizeze orice presiune exercitată de vreuna din puterile imperialiste, totuși în momentul de față nu putem accepta o înțelegere militară cu coaliția anglo-franceză. Căci, pentru ea, de o reală importanță ar fi ca Germania să retragă trupe de pe frontul de vest, ceea ce ar implica pătrunderea a numeroase corpuri japoneze în interiorul Rusiei europene; însă această condiție este inacceptabilă, întrucît ar însemna o prăbușire totală a Puterii sovietice. Dacă coaliția anglo-franceză ne-ar da un ultimatum de acest fel, noi l-am respinge, întrucît pericolul unei înaintări japoneze poate fi paralizat cu mai

puține greutăți (sau poate fi amânat pentru o perioadă mai îndelungată) decît pericolul ca germanii să ocupe Petrogradul, Moscova și cea mai mare parte din Rusia europeană.

III

Cînd examinăm sarcinile politicii externe a Puterii sovietice în momentul de față, se cere să dăm dovadă de cea mai mare prudență, băgare de seamă și stăpînire de sine, pentru a nu ajuta, printr-un pas nechibzuit sau pripit, elementele extremiste din partidele războiului din Japonia sau Germania.

Realitatea este că în amîndouă aceste țări elementele extremiste din partidul războiului se pronunță pentru o ofensivă imediată și generală împotriva Rusiei cu scopul de a ocupa întregul ei teritoriu și de a răsturna Puterea sovietică. Și din moment în moment aceste elemente extremiste pot să iasă învingătoare.

Pe de altă parte, însă, este cert că în Germania majoritatea burgheziei imperialiste se pronunță împotriva unei asemenea politici și în momentul de față preferă să încheie o pace anxionistă cu Rusia decît să continue războiul, întrucît consideră că un asemenea război ar obliga Germania să retragă forțe de pe frontul de vest, ar duce la o șubrezire și mai accentuată a situației interne din Germania, care și așa a ajuns de pe acum să se facă simțită, și ar îngreua aprovizionarea cu materii prime din regiunile cuprinse de răscoală sau care au avut de suferit de pe urma distrugerilor de linii ferate, a restrîngerii suprafețelor cultivate etc. etc.

Cît despre intenția japonezilor de a ataca Rusia, ea este frînată, în primul rînd, de primejdia unei mișcări și a unor răscoale în China și, în al doilea rînd, de o anumită rivalitate din partea Americii, care se teme de o întărire a Japoniei și speră că, atunci cînd se va încheia pacea, va putea să obțină pe cale mai ușoară materii prime din Rusia.

Se înțelege de la sine că este foarte posibil ca atît în Japonia, cît și în Germania să învingă din moment în

moment elementele extremiste din partidul războiului. Garanții împotriva unei asemenea eventualități nu pot să existe atîta timp cît în Germania nu a izbucnit încă revoluția. Burghezia americană poate să cadă la înțelegere cu cea japoneză, iar burghezia japoneză cu cea germană. De aceea pentru noi este o datorie indiscutabilă să intensificăm cît mai mult pregătirile militare.

Dar, atîta timp cît ne rămîn unele șanse, fie ele cît de mici, de a menține pacea sau de a încheia, cu prețul unor anumite anexiuni sau pierderi noi, pace cu Finlanda, cu Ucraina și cu Turcia, nu trebuie în nici un caz să facem vreun pas care în statele imperialiste ar putea să constituie un ajutor pentru elementele extremiste din partidul războiului.

IV

În problema unor intense pregătiri militare, ca și în aceea a luptei împotriva foametei, se pune pe primul plan sarcina organizatorică.

Nici vorbă nu poate fi de pregătiri militare cît de cît serioase dacă nu vom lichida greutățile din domeniul aprovizionării, dacă nu vom asigura o aprovizionare regulată a populației cu pîine, dacă nu vom introduce o ordine din cele mai riguroase la căile ferate, dacă nu vom face ca în masele populației muncitoare (și nu numai în păturile ei de sus) să domnească într-adevăr o disciplină de fier. Tocmai în acest domeniu am rămas cel mai mult în urmă.

Și tocmai printr-o totală neînțelegere a acestui adevăr păcătuiesc cel mai mult elementele socialist-revoluționare de stînga și anarhiste cînd îndeamnă în gura mare la constituirea de comitete „insurecționale“, cînd strigă mereu : „la arme!“ etc. Aceste îndemnuri și strigăte sînt culmea stupidității și a celei mai ridicole, mai odioase și mai respingătoare frazeologii, pentru că este caraghios să vorbești de „insurecție“ și de „comitete insurecționale“ într-un moment cînd Puterea sovietică centrală face totul pentru a convinge populația să-și însușească cunoștințele militare și să se înarmeze ; — cînd dispunem de o can-

titate mult mai mare de arme decît sîntem în stare să inventariem și să distribuim ; — cînd tocmai dezorganizarea și lipsa de disciplină ne împiedică să folosim armele existente și ne face să pierdem timp prețios, pe care am putea să-l consacram pregătirilor.

Pentru pregătiri militare intense în vederea unui război serios nu e nevoie de porniri avîntate, de chemări, de lozinci de luptă, ci de o muncă îndelungată, încordată, perseverentă și disciplinată pe scară de masă. Trebuie să dăm o ripostă necruțătoare elementelor socialist-revoluționare de stînga și anarhiste care nu vor să înțeleagă acest lucru, iar nu să le lăsăm să contamineze cu isteria lor unele elemente din partidul nostru proletar-comunist.

V

Împotriva burgheziei, care în ultimele zile a ridicat capul datorită împrejurărilor arătate mai sus, este nevoie să ducem o luptă necruțătoare, să introducem starea de război, să suspendăm ziarele, să arestăm căpeteniile etc. etc. Aceste măsuri sînt tot atît de necesare, pe cît de necesară este o campanie militară împotriva burgheziei sătești, care ascunde surplusurile de cereale și subminează monopolul cerealelor. Dacă proletariatul nu va da dovadă de o disciplină de fier, atunci nu vom putea scăpa nici de contrarevoluție și nici de foamete.

În special trebuie avut în vedere că în ultimele zile burghezia a folosit împotriva puterii proletare, cu o iscusință neîntrecută, cu o abilitate măiastră, o astfel de armă cum e panica. Și unii dintre tovarășii noștri, mai ales dintre cei ce nu rezistă în fața frazeologiei revoluționare a socialiștilor-revoluționari de stînga și a anarhiștilor, s-au lăsat antrenati, intrînd în panică sau trecînd peste limita unde sfîrșește avertizarea legitimă și necesară împotriva unor pericole iminente și unde începe provocarea de panică.

Nu trebuie să scăpăm din vedere particularitățile esențiale ale întregii situații economice și politice actuale din Rusia, care fac ca elanurile de orice fel să nu fie de nici un ajutor. Este necesar să ne însușim bine și să facem ca

toți muncitorii să-și însușească bine adevărul că numai o muncă susținută și plină de răbdare pentru crearea și restabilirea unei discipline proletare de fier, însoțită de necruțătoare măsuri represive împotriva huliganilor, chiaburilor și dezorganizatorilor, poate să salvgardeze Puterea sovietică în momentul de față, în momentul unei treceri din cele mai grele și mai periculoase, care a devenit inevitabilă, datorită întârzierii revoluției în Apus.

Scris la 12 sau 13 mai 1918

*Publicat pentru prima oară în 1929
în „Culegeri din Lenin”, vol. XI*

Se tipărește după manuscris

RAPORT ASUPRA POLITICII EXTERNE,
PREZENTAT LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C.
DIN RUSIA ȘI A SOVIETULUI DIN MOSCOVA
14 MAI 1918 ¹²⁸

Tovarăși, permiteți-mi să vă fac o expunere asupra actualei stări de lucruri în politica externă. Tovarăși, în ultimele zile, situația noastră internațională s-a complicat în multe privințe, datorită înrăutățirii situației generale. Pe terenul creat de această înrăutățire, provocările, panica, intenționat creată de presa burgheză și de presa socialistă care-i ține isonul, își fac din nou opera lor sinistră și murdară de restaurare a kornilovismului.

Aș vrea mai întâi să vă atrag atenția asupra a ceea ce determină, în esență, situația internațională a Republicii sovietice, pentru a trece apoi la formele exterioare, juridice, care definesc această situație, și a înfățișa, pe această bază, greutatea care s-au ivit din nou, sau, mai bine zis, pentru a arăta punctul de cotitură la care am ajuns și care a stat la baza înrăutățirii situației politice.

Tovarăși, dv. știți, și din experiența celor două revoluții ruse v-ați întărit și mai mult convingerea, că rădăcinile cele mai adânci ale politicii interne, cât și acelea ale politicii externe a statului nostru trebuie căutate în interesele economice, în situația economică a claselor dominante din statul nostru. Aceste principii, care constituie baza întregii concepții a marxiștilor despre lume și care pentru noi, revoluționarii ruși, au fost confirmate de marea experiență a celor două revoluții ruse, nu trebuie să le scăpăm nici un moment din vedere, dacă vrem să nu ne pierdem în hățișul și labirintul subtilităților diplomatice, în acest labirint care este creat și încâlcit, uneori chiar în chip artificial, de oameni, clase, partide și grupuri

cărora le place sau care sînt nevoite să pescuiască în apă tulbure.

Nu de mult noi am trecut, și într-o oarecare măsură trecem și acum, tocmai printr-un asemenea moment cînd contrarevoluționarii noștri — cadeții și primii lor acoliți, socialiștii-revoluționari de dreapta și menșevicii — au încercat să profite de situația internațională, care s-a complicat.

Această situație, în linii generale, este de așa natură, că, datorită unor cauze de ordin economic și politic care vă sînt cunoscute și pe care le-am arătat de repetate ori în coloanele presei, datorită unui alt ritm și unei alte baze de dezvoltare decît în Apus, Republica Sovietică Socialistă Rusă rămîne deocamdată o oază în mijlocul agitatei mării a tîlhăriei imperialiste. Și, în Apus, principalul factor economic este faptul că acest război imperialist, care a sfîșiat și a istovit în chinuri omenirea, a dat naștere unor conflicte atît de complicate, de ascuțite și de încîlcite, că mereu, la fiecare pas, se creează o situație cînd o hotărîre în chestiunea războiului sau a păcii, în favoarea unei grupări sau a alteia, atîrnă de un fir de păr. Tocmai printr-o asemenea situație am trecut noi în ultimele zile. Contradicțiile, conflictele provocate de crîncena încăierare dintre puterile imperialiste angrenate în acest război, care este un rezultat al condițiilor economice de dezvoltare ale capitalismului de-a lungul unui șir întreg de decenii, au făcut ca înșiși imperialiștii să nu mai fie în stare să oprească acest război. Datorită acestor contradicții, lucrurile au evoluat în așa fel că alianța generală a imperialiștilor din toate țările, care stă la baza alianței economice capitaliste, alianță firească și inevitabilă pentru apărarea capitalului, care nu cunoaște patrie și care, prin numeroase episoade dintre cele mai mari și mai importante din istoria mondială, a dovedit că, mai presus de interesele patriei, ale poporului, și mai presus de orice, capitalul pune apărarea propriei alianțe a capitaliștilor din toate țările împotriva oamenilor muncii, — această alianță nu constituie o forță motrice a politicii.

Această alianță, bineînțeles, continuă să fie, ca și înainte, tendința economică fundamentală a sistemului capitalist,

tendință care, în cele din urmă, trebuie să se manifeste cu o forță irezistibilă. O excepție de la această tendință fundamentală a capitalismului este faptul că războiul imperialist a împărțit în grupuri, în grupuri vrăjmașe, în coaliții vrăjmașe, puterile imperialiste, care în momentul de față — am putea spune, fără nici o excepție — au împărțit între ele întreg globul. Această dușmănie, această luptă, această încăierare pe viață și pe moarte arată, în anumite condiții, că o alianță între imperialiștii din toate țările nu este cu putință aici. Noi asistăm la o situație când valorile dezlănțuite ale reacțiunii imperialiste, ale măcelului imperialist al popoarelor, se prăvălesc asupra micii insule a Republicii sovietice socialiste și s-ar părea că sînt gata-gata s-o acopere, dar se constată că, de regulă, aceste valuri se lovesc unul de altul și se sparg.

Contradicțiile fundamentale dintre puterile imperialiste au dus la o luptă atît de necruțătoare, încît nici unul dintre grupuri, chiar dacă-și dă seama că această luptă este lipsită de orice ieșire, nu este în stare să se smulgă după voia lui din cleștele de fier al acestui război. Războiul a dus la apariția a două contradicții fundamentale, iar acestea au un rol determinant pentru situația internațională a Republicii sovietice socialiste în momentul de față. Prima contradicție este lupta care se dă între Germania și Anglia pe frontul de vest, și care a atins cel mai înalt grad de înverșunare. Nu o dată ne-a fost dat să vedem cum reprezentanți ai uneia sau ai celeilalte din aceste tabere beligerante făceau făgăduieli atît poporului lor, cît și celorlalte popoare, și le dădeau asigurări că încă puțin, încă un ultim efort, și dușmanul va fi înfrînt, patria va fi salvardată și interesele civilizației și ale războiului de eliberare vor fi pentru totdeauna asigurate. Și, pe măsură ce această luptă fără precedent se prelungește, iar părțile beligerante se angajează tot mai mult în acest război, perspectiva ieșirii din acest război fără sfîrșit devine mai îndepărtată. Tocmai caracterul înverșunat al acestei încăierări face ca pentru marile puteri imperialiste să fie extrem de grea și aproape imposibilă încheierea unei alianțe îndrep-

tate împotriva Republicii sovietice, care în numai o jumătate de an de existență și-a câștigat simpatia fierbinte și dragostea nețărmurită a tuturor muncitorilor conștienți din toate țările lumii.

A doua contradicție care determină situația internațională a Rusiei este rivalitatea dintre Japonia și America. Dezvoltarea economică a acestor țări în cursul ultimelor decenii a făcut să se adune mult material inflamabil, care face inevitabilă o încăierare înverșunată între aceste puteri pentru dominația în Oceanul Pacific și pe litoralul lui. Întreaga istorie diplomatică și economică a Extremului Orient nu lasă să subziste nici o îndoială că, în condițiile capitalismului, prevenirea unui conflict, deosebit de acut, între Japonia și America, care devine tot mai iminent, este cu neputință. Această contradicție, care este azi vremelnic camuflată de alianța dintre Japonia și America, îndreptată împotriva Germaniei, ține în loc ofensiva imperialismului japonez împotriva Rusiei, care se pregătea de multă vreme, care-și sonda de mult terenul, care într-o anumită măsură a început și este sprijinită de forțele contrarevoluționare. Campania începută împotriva Republicii sovietice (debarcarea de trupe la Vladivostok, sprijinirea bandelor lui Semenov) este ținută în loc, deoarece amenință să transforme conflictul latent dintre Japonia și America într-un război deschis. Desigur — și acest lucru nu trebuie să-l uităm — e perfect posibil ca grupările de puteri imperialiste, oricât de trainice ar părea ele, să se desfacă în câteva zile, dacă așa cer interesele sacrei proprietăți private, sacrele drepturi la concesiuni etc. Și, poate, e de ajuns să se producă o scînteie, oricât de mică, pentru a arunca în aer actuala grupare de state, și atunci sus-menționatele contradicții nu vor mai putea să ne servească drept apărare.

Dar, în momentul de față, situația caracterizată de noi aici explică de ce insula noastră socialistă poate să se mențină în mijlocul furtunii dezlănțuite și, totodată, de ce această situație este atât de nesigură și uneori, spre marea bucurie a burgheziei și spre panica micii burghezii,

se pare că talazurile sînt gata-gata să înghită insula noastră.

Învelișul exterior, expresia exterioară a acestei situații, o constituie, pe de o parte, tratatul de la Brest, iar pe de altă parte uzanțele și legile care privesc țările neutre.

Dv. știți cît valorează tratatele și legile în cazul dez-lănțuirii unor conflicte internaționale; ele nu sînt alt-ceva decît niște petice de hîrtie.

Există obiceiul de a cita aceste cuvinte și de a le aminti ca pe un model de cinism în politica externă a imperialismului, dar cinismul ei nu stă în aceste cuvinte, ci în acest necruțător, teribil și cumplit de necruțător război imperialist, în care toate tratatele de pace și toate legile neutralității au fost, sînt și vor fi călcate în picioare cît timp va exista capitalismul.

Iată de ce, atunci cînd luăm în discuție problema care pentru noi este cea mai importantă dintre toate, problema păcii de la Brest, a posibilității de încălcare a prevederilor ei, precum și a urmărilor care ar decurge pentru noi dintr-o asemenea situație, dacă vrem să ne sprijinim cu fermitate pe picioarele noastre socialiste, iar nu să ne lăsăm doborîți de intrigile și provocările contrarevoluționarilor, sub orice etichete socialiste s-ar camufla ei, nu trebuie nici un moment să uităm de baza economică a tuturor tratatelor de pace, inclusiv a aceleia de la Brest-Litovsk, și de baza economică a oricărei neutralități, inclusiv aceea a neutralității noastre. Nu trebuie să uităm, pe de o parte, care este starea de lucruri pe scară internațională, în cadrul imperialismului internațional, în raport cu clasa care se dezvoltă și care, mai devreme sau mai tîrziu, poate chiar mai tîrziu decît vrem și așteptăm noi, va deveni, totuși, urmașa capitalismului și va învinge capitalismul din lumea întreagă. Iar pe de altă parte, nu trebuie să scăpăm din vedere relațiile dintre țările imperialiste, relațiile dintre grupurile economice imperialiste.

După ce am lămurit această situație, noi, tovarăși, vom înțelege, cred, fără greutate ce însemnătate au acele amănunte, detalii și uneori chiar mărunțișuri diplomatice care ne-au atras cel mai mult atenția în ultimele zile și

pe care le purtăm în minte în aceste zile. Este de înțeles că instabilitatea situației internaționale constituie o bază pentru panică. Această panică pornește de la cadeți, de la socialiștii-revoluționari de dreapta și de la menșevici, care sprijină interesele acelor care vor să semene panică. Nu trebuie să închidem de loc ochii asupra întregii primejdii și a întregului tragism al situației, ci, analizând relațiile economice existente pe scară internațională, trebuie să spunem: da, problema războiului și a păcii atîrnă de un fir de păr, atît în Occident, cît și în Extremul Orient, întrucît există două tendințe: una, care face să devină inevitabilă o alianță a tuturor imperialiștilor, și alta, care opune pe unii imperialiști altora — două tendințe, dintre care nici una nu are o bază trainică. Da, deocamdată Japonia nu se poate încumeta să atace cu toate forțele, deși ea, cu armata ei de un milion de oameni, ar putea să învingă Rusia, care în mod vădit este o țară slabă. Cînd se va întîmpla acest lucru — nu știu și nimeni nu poate s-o știe.

Forma în care e redactat ultimatumul conține în sine pericolul unui război cu popoarele aliate și al unei convenții cu Germania, dar situația aceasta se poate schimba în cîteva zile. Ea poate să se schimbe oricînd, deoarece burghezia americană, care azi manifestă sentimente ostile față de Japonia, poate să ajungă mîine la o înțelegere cu ea, căci burghezia japoneză poate să ajungă mîine la o înțelegere cu cea germană. Interesele lor fundamentale cer o împărțire a globului pămîntesc, ele sînt interese ale moșierilor, ale capitalului și, cum se exprimă ei, urmăresc să asigure demnitatea lor națională și interesele lor naționale. Acest limbaj este destul de bine cunoscut acelor care — nu știu cum să spun — au nefericirea sau obișnuința de a citi ziare ca acelea ale socialiștilor-revoluționari. Și, cînd ni se vorbește atît de des de demnitatea națională, știe fiecare, știm prea bine cu toții, după experiența din 1914, ce prădalnice acțiuni imperialiste se ascund în dosul unor asemenea cuvinte. Este explicabil de ce, în virtutea unei asemenea împrejurări, situația în Extremul Orient se arată a fi destul de precară. Un lucru însă e cazul să spunem: trebuie să vedem limpede aceste

contradicții dintre interesele capitaliste, să știm că, cu fiecare săptămână și cu fiecare lună, crește trăinicia Republicii sovietice și o dată cu ea crește și simpatia de care se bucură în rîndurile populației muncitoare și exploatate din toate țările.

Și în același timp, dintr-un moment într-altul, de la o zi la alta, trebuie să fim pregătiți și să ne așteptăm la o schimbare în politica internațională în favoarea politicii partidelor ultrarăzboinice.

Poziția coaliției germane este clară pentru noi. Majoritatea partidelor burgheze din Germania sînt, în momentul de față, pentru respectarea păcii de la Brest, dar ar fi, desigur, foarte dispuși „s-o îmbunătățească” și să obțină încă cîteva anexiuni pe socoteala Rusiei. Ceea ce-i face să privească astfel lucrurile sînt unele considerente politice și militare care pornesc de la punctul de vedere al intereselor naționale germane, cum spun ei, de la punctul de vedere al intereselor imperialiste; asta îi face să prefere pacea în Răsărit pentru a avea mîinile libere în Apus, unde imperialismul german a făgăduit pînă acum în repetate rînduri o victorie imediată și unde fiecare săptămână sau fiecare lună arată că această victorie, pe măsură ce ei obțin mai multe victorii parțiale, devine o perspectivă tot mai îndepărtată. Pe de altă parte, avem de-a face cu un partid al războiului, care nu o dată s-a dat la manifestări cu prilejul încheierii tratatului de la Brest și care, firește, există în toate statele imperialiste, — un partid al războiului, care-și spune: trebuie să faci uz de forță imediat, fără să mai ții seama de ceea ce o să se întîmple mai tîrziu. Așa glăsuiesc cei din partidul ultrarăzboinic, care e cunoscut în istoria Germaniei din momentul cînd în această istorie au apărut amețitoarele victorii militare, care e cunoscut, de pildă, din anul 1866, cînd partidul ultrarăzboinic din Germania a raportat victoria asupra Austriei și a transformat această victorie într-o zdrobire totală a ei. Toate aceste ciocniri, toate aceste conflicte sînt inevitabile, și lor li se datorește faptul că acum, sub acest raport, totul atîrnă de un fir de păr, că, pe de o parte, majoritatea imperialistă burgheză din parlamentul german, clasele posedante din

Germania, capitaliștii germani preferă să se mențină pe terenul tratatului de la Brest, fără ca ei — cum am mai spus — să renunțe cîtuși de puțin la o „îmbunătățire“ a acestui tratat. Iar pe de altă parte, din moment în moment, de la o zi la alta trebuie să fim pregătiți, să ne așteptăm la o schimbare a politicii în interesul partidului ultrarăzboinic.

De aici se vede cît de instabilă este situația internațională și din aceasta îți dai seama cît de ușor este să crezi pe acest teren o situație sau alta pentru partid, și se înțelege cîtă prudență și prevedere, cîtă răbdare și calm i se cere Puterii sovietice pentru a-și defini limpede sarcina ei. Burghezia rusă n-are decît să oscileze între orientarea franceză și cea germană. Așa ceva e pe placul reprezentanților săi. Ei au văzut, în unele locuri, ce bună garanție este sprijinul german împotriva țăranului, care pune stăpînire pe pămînt, și împotriva muncitorului, care construiește temeliele socialismului. Pînă mai ieri, timp îndelungat, în decurs de cîțiva ani, ei i-au taxat drept trădători de patrie pe cei ce condamnau războiul imperialist și deschideau oamenilor ochii asupra acestui război, iar astăzi sînt cu toții gata, în cîteva săptămîni, să-și schimbe crezul politic și, de la alianța cu tîlharii englezi, să treacă la o alianță cu tîlharii germani, îndreptată împotriva Puterii sovietice. Burghezia de toate nuanțele, de la socialiștii-revoluționari de dreapta și menșevici și pînă la socialiștii-revoluționari de stînga, n-are decît să se zbată cît o vrea. Așa-i trebuie. N-are decît să semene panică, fiindcă și ea e cuprinsă de panică. N-are decît să dea din colț în colț, fără ieșire și oscilînd între o orientare sau alta și o frazeologie stupidă, care nu poate să-și dea seama că într-o revoluție, atunci cînd ea atinge mari proporții, trebuie ca, în vederea adîncirii ei, să se procedeze la cele mai diferite moduri de grupare și să se efectueze treceri de la o etapă la alta. Noi, revoluționarii ruși, avem fericirea de a avea în fața ochilor noștri, în cursul secolului al XX-lea, experiența a două revoluții, dintre care fiecare ne-a dat o foarte bogată experiență — adînc întipărită în viața poporului însuși — de felul cum se pregătește o mișcare revoluționară, dacă ea este profundă,

dacă este serioasă, — de felul cum se manifestă în această mișcare diferite clase și pe ce cale — uneori printr-o lungă evoluție, pe o cale anevoioasă, chinuitoare — se săvârșește procesul de maturizare a claselor noi.

Amintiți-vă ce eforturi au trebuit să depună Sovietele, care au luat ființă printr-un avînt spontan în 1905, ce eforturi au trebuit ele să depună în 1917 pentru a intra din nou în acțiune, iar după aceea cînd le-a fost dat să treacă prin toate chinurile politicii de conciliere cu burghezia și cu dușmanii cei mai înrăiți, cu dușmanii camuflați ai clasei muncitoare, care vorbeau despre apărarea revoluției și despre steagul roșu, și care, în iunie 1917, au comis cea mai gravă dintre crime, — amintiți-vă astăzi, cînd avem de partea noastră majoritatea clasei muncitoare, ce eforturi a trebuit să depunem după marea revoluție din 1905 pentru a intra în arenă cu Sovietele clasei muncitoare, ale clasei țărănești. Amintiți-vă de toate acestea și gîndiți-vă în ce proporții de masă se desfășoară azi lupta împotriva imperialismului internațional, gîndiți-vă cît de dificilă a fost trecerea la această situație, cît a avut de îndurat Republica rusă cînd a luat-o înaintea tuturor celorlalte detașamente ale armatei socialiste.

Știu, firește, că sînt unii înțelepți, care se cred foarte deștepți și-și zic chiar socialiști, care susțin că nu trebuia să punem mîna pe putere atîta timp cît n-a izbucnit revoluția în toate țările. Ei nu bănuiesc că, vorbind în felul acesta, întorc spatele revoluției și trec de partea burgheziei. Dacă ar fi să aștepți pînă ce clasele de oameni ai muncii vor săvîrși revoluția pe scară mondială, ar însemna ca toți să încremenească în așteptare. Asta e o inepție. Toată lumea știe cît de greu se înfăptuiește o revoluție. Începînd cu un succes strălucit într-una din țări, ea va trece, poate, prin perioade chinuitoare, fiindcă numai pe scară mondială și numai prin eforturile comune ale muncitorilor din toate țările se poate obține o victorie definitivă. Sarcina noastră este să dăm dovadă de stăpînire de sine și de prudență; trebuie să manevrăm și să ne retragem pînă ce ne vor sosi întăriri. Trecerea la această tactică este inevitabilă, oricîte ironii ar face pe seama

ei aceia care-și zic revoluționari, dar care n-au nici cea mai vagă idee despre revoluție.

Acum, după această expunere cu caracter general, voi trece la ceea ce, în ultimele zile, a provocat alarmă și panică și a permis contrarevoluționarilor să-și reînceapă activitatea de subminare a Puterii sovietice.

După cum am mai spus, forma exterioară, juridică, și învelișul tuturor relațiilor internaționale pe care le întreține Republica sovietică socialistă sînt constituite, pe de o parte, de tratatul de la Brest-Litovsk, iar pe de altă parte de legile și uzanțele generale care stabilesc situația unei țări neutre aflate între niște țări care sînt angajate în război, și această situație a determinat greutatea care au ieșit la iveală în ultima vreme. Din tratatul de la Brest-Litovsk reieșea de la sine că trebuie să încheiem o pace deplină cu Finlanda și cu Ucraina, precum și cu Turcia; or, cu fiecare din aceste țări noi ne aflăm încă în război, și asta nu ca rezultat al dezvoltării interne a țării noastre, ci ca urmare a influenței exercitate de clasele dominante din aceste țări. În aceste condiții, o ieșire vremelnică ne-a fost oferită doar de răgazul vremelnic pe care l-am obținut prin semnarea păcii de la Brest-Litovsk; este răgazul despre care s-au spus atîtea vorbe goale și inutile, în sensul că ar fi imposibil, dar care s-a dovedit a fi totuși posibil și care a dat în decurs de două luni rezultate, este răgazul care s-a făcut simțit de către majoritatea soldaților ruși și care le-a dat posibilitatea să se întoarcă la casele lor și să vadă ce situație s-a creat la ei, să profite de pe urma cuceririlor revoluției, să se folosească de pămîntul dobîndit, să vadă ce se face în jurul lor și să soarbă noi forțe în vederea noilor sacrificii care-i așteaptă.

Se înțelege că acest răgaz vremelnic a început să pară că se apropie de sfîrșit, atunci cînd în Finlanda și în Ucraina, ca și în Turcia, situația s-a agravat, cînd în loc de o pace deplină am obținut doar o amîinare a aceleiași probleme economice acute: război sau pace? Și este oare cazul acum să intrăm din nou în război, în ciuda tuturor intențiilor pașnice ale Puterii sovietice și a hotărîrii ei deplină de a sacrifica așa-zisa poziție de mare

putere, adică dreptul de a încheia tratate secrete, de a le ascunde poporului cu ajutorul Cernovilor, Teretelilor și Kerenskilor, de a semna tratate secrete cu conținut tâlhăresc și a duce un război imperialist, un război de jaf? Și, totuși, în locul unei păci depline am obținut doar o scurtă amânare a aceleiași probleme acute a războiului și a păcii.

Iată la ce rezultat am ajuns cu analiza acestui punct, și iarăși vedeți limpede că soluția finală se reduce la chestiunea: la ce rezultate vor duce oscilările între cele două grupuri ostile, între țările imperialiste, conflictul american în Extremul Orient și conflictul germano-englez în Europa occidentală. Se înțelege că aceste contradicții s-au agravat în legătură cu ocuparea Ucrainei, în legătură cu situația pe care adeseori imperialiștii germani, și mai cu seamă principalul partid al războiului, și-o înfățișau în culori atât de trandafirii și și-o închipuiau a fi atât de ușoară, situație care a creat dificultăți de neînchipuit tocmai acestui partid ultrarăzboinic din Germania și care acum a înaripat în mod efemer speranțele cadeților, ale menșevicilor și ale socialiștilor-revoluționari de dreapta din Rusia, care au prins dragoste pentru ceea ce aduce Ucrainei Skoropadski și care acum speră că același lucru s-ar putea produce cu ușurință și în Rusia. Acești domni se înșală: praf și pulbere are să se aleagă din speranțele lor, deoarece... (a p l a u z e f u r t u n o a s e), deoarece, zic, chiar și acest principal partid al războiului din Germania, care s-a obișnuit și el prea mult să mizeze totul pe forța armelor, chiar el s-a văzut, în acest caz, în situația de a nu fi sprijinit de majoritatea imperialiștilor, a cercurilor imperialiste burgheze, care s-au lovit de greutăți nemaipomenite în cucerirea Ucrainei, în lupta pentru supunerea unui întreg popor, în necesitatea silită de a recurge la o teribilă lovitură de stat.

Cîte greutăți, nemaipomenit de mari, a adus acest principal partid al războiului din Germania, cînd el — acest partid ultrarăzboinic, care s-a angajat în fața poporului său și în fața muncitorilor să obțină cele mai mari victorii pe frontul de vest — s-a pomenit în fața

unor noi greutăți politice și economice de neînchipuit, în fața necesității de a dizloca forțe militare în vederea unor sarcini care la început păreau și ele ușoare, și de a încheia un tratat cu menșevicii și cu socialiștii-revoluționari de dreapta ucraineni, care au semnat tratatul de pace !

Partidul ultrarăzboinic din Germania și-a făcut următoarea socoteală : vom trimite multe trupe și vom primi cereale, dar după aceea s-a văzut că e necesar să săvârșească o lovitură de stat. Acolo lucrul acesta s-a dovedit a fi lesne de făcut, fiindcă menșevicii ucraineni au acceptat totul cu ușurință. Dar după aceea s-a văzut că lovitură de stat creează noi greutăți imense, deoarece trebuie cucerit fiecare pas de teren pentru a obține cerealele și materiile prime fără de care Germania nu poate să subziste și a căror rechiziționare cu forța armată într-o țară ocupată necesită prea multe eforturi și cere prea mari sacrificii.

Iată situația care s-a creat în Ucraina și care trebuie să înaripeze speranțele contrarevoluției din Rusia. Se înțelege că, în această luptă, Rusia, care n-a putut să-și refacă armata ei, a suferit și suferă mereu noi pagube. Și tratativele de pace au dus la noi condiții oneroase, la noi contribuții fățișe și camuflate. A rămas neclară chestiunea universalului * pe baza căruia vor să fie stabilite granițele Ucrainei. Rada care a semnat universalul a fost dizolvată¹²⁹. În locul ei a fost adus din nou ca hatman un moșier. Și pe terenul acestei situații imprecise s-au ivit o serie întreagă de probleme, care arată că problema războiului și a păcii continuă să se afle în aceeași situație ca pînă acum. Armistițiile parțiale care există între trupele ruse și cele germane nu prevăd nimic în legătură cu situația generală. Chestiunea este în suspensie. Același lucru și în ce privește Gruzia, unde avem de-a face cu o îndelungată luptă contrarevoluționară dusă de guvernul menșevicilor caucazieni, cu o îndelungată luptă dusă de niște contrarevoluționari care și-au dat denumirea de social-democrați. Dar după ce victoria

* Denumire dată, în Ucraina, documentelor cu caracter de manifest ale Radei centrale burghezo naționaliste. — *Nota trad.*

Puterii sovietice și a maselor muncitoare, care a cuprins întreaga Rusie, a început să cuprindă și ținuturile periferice neruse, după ce a devenit cu desăvârșire limpede și neîndoielnic că victoria Puterii sovietice, așa cum au recunoscut și reprezentanții contrarevoluționari ai căzăcimii de la Don, nu mai poate fi împiedicată, după ce guvernul menșevic din Caucaz — guvernul lui Gheghecikori și al lui Jordania, care s-au trezit prea târziu și au început să discute dacă n-ar fi cazul să caute un limbaj comun cu bolșevicii — a început să șovăie după ce a intrat în acțiune Țereteli, care cu ajutorul trupelor turcești a pornit împotriva bolșevicilor, — ei vor culege ceea ce a cules și Rada. (A p l a u z e.)

Dar luați aminte: dacă acești trăgători de sfori ai Radei caucaziene vor primi sprijin din partea trupelor germane, așa cum a primit și Rada ucraineană, atunci, se înțelege, se vor ivi noi dificultăți pentru Republica sovietică rusă, va începe inevitabil un nou război, vor apărea noi primejdii și noi situații neclare. Sînt oameni care, vorbind despre această neclaritate, despre greutatea acestei situații neclare — și, într-adevăr, o asemenea situație neclară este uneori mai rea decît orice situație clară —, spun că ea poate fi lesne înlăturată și că pentru aceasta este nevoie doar să cerem deschis germanilor să respecte prevederile tratatului de la Brest.

Mi s-a mai întîmplat să aud vorbind astfel de oameni naivi, care se consideră de stînga, dar care în realitate nu fac decît să reflecte îngustimea de vederi a micii noastre burghezii... *

Ei scapă din vedere că trebuie mai întîi să învingi, pentru ca abia după aceea să poți să pretinzi ceva. Dacă n-ai învins, dușmanul capătă posibilitatea de a tărăgăna cu răspunsul și chiar de a nu-ți răspunde de loc. Aceasta este legea războiului imperialist.

Sînteți nemulțumiți de această situație. Atunci dați dovadă că știți să vă apărați patria. Pentru socialism, pentru clasa muncitoare, pentru oamenii muncii există dreptul de a-și apăra patria.

---

* A fost omisa o fraza, care a fost înregi trata neclar în stenogramă.
— Nota red.

Vreau să mai spun doar că această situație neclară care s-a creat la granița caucaziană se datorește șovăielii cu totul nepermise a guvernului Gheghecikori, care la început a declarat că nu recunoaște pacea de la Brest, iar după aceea a proclamat independența, fără să ne spună asupra cărui teritoriu se întinde autoritatea lui. Noi am trimis numeroase radiograme în care ceream lămuriri: fiți atît de buni și comunicați-ne care este teritoriul pe care-l pretindeți. Este dreptul vostru să pretindeți independența, dar aveți obligația ca, atunci cînd vorbiți de independență, să spuneți care este teritoriul pe care-l reprezentați. Asta s-a întîmplat acum o săptămîină. S-au trimis o sumedenie de radiograme, dar nu s-a primit nici un răspuns. De această situație profită imperialismul german. De aceea a fost cu puțință pentru Germania și pentru Turcia, ca stat satelit al ei, să înainteze într-una, fără să răspundă la nimic, fără să țină seamă de nimic, și în același timp să declare: noi luăm ceea ce putem să luăm, noi nu încălcăm pacea de la Brest, fiindcă armata transcaucaziană nu recunoaște această pace, iar Caucazul este independent.

De cine este independent guvernul Gheghecikori? De Republica sovietică el este independent, dar de imperialismul german este nițeluș dependent, ceea ce este și firesc. (A p l a u z e.)

Iată, tovarăși, ce situație s-a creat — o extremă ascuțire a relațiilor în ultimele zile — și ea n-a făcut decît să aducă o nouă confirmare, cît se poate de concretă, a tacticii juste pe care a aplicat-o, în imensa lui majoritate, partidul nostru, Partidul comunist bolșevic din Rusia, și asupra căreia el a insistat cu toată tăria în cursul ultimelor luni.

Disponem de o bogată experiență revoluționară, și din această experiență am învățat că trebuie să aplicăm o tactică de necruțătoare ofensivă, atunci cînd condițiile obiective o permit, cînd experiența politicii conciliatoriste a arătat că masele sînt revoltate și că ofensiva va fi expresia acestei cotituri. Dar sîntem nevoiți să recurgem la o tactică de expectativă, la o înceată strîngere

de forțe, atunci cînd împrejurările obiective nu ne permit să facem apel la o ripostă generală necruțătoare.

Cine nu închide ochii, cine nu este orb știe că nu facem acum altceva decît să repetăm ceea ce am spus mai înainte și ceea ce am spus întotdeauna: noi nu uităm că clasa muncitoare rusă este slabă în comparație cu alte detașamente ale proletariatului internațional. Nu voința noastră, ci împrejurările istorice, moștenirea regimului țarist și moliciunea burgheziei ruse au făcut ca acest detașament s-o ia înaintea celorlalte detașamente ale proletariatului internațional, și nu pentru că noi am vrut așa ceva, ci pentru că așa au cerut împrejurările. Dar trebuie să rămînem la postul nostru pînă ce va veni aliatul nostru, proletariatul internațional, care va sosi, și va sosi inevitabil, însă cu o încetineală mult mai mare decît ne așteptăm și dorim noi. Dacă vom vedea că acest proletariat, datorită unor împrejurări obiective, merge prea încet, va trebui totuși să rămînem la tactica noastră de expectativă și de folosire a conflictelor și contradicțiilor dintre imperialiști, de lentă acumulare de forțe, la tactica menținerii acestei oaze care este Puterea sovietică, în mijlocul furtunoasei mări imperialiste, a menținerii acestei oaze spre care sînt ațintite de pe acum privirile muncitorilor și oamenilor muncii din toate țările. Iată de ce ne spunem noi că, dacă partidul ultrarăzboinic poate, dintr-un moment în altul, să învingă orice coaliție imperialistă și să creeze o nouă și neașteptată coaliție imperialistă împotriva noastră, noi nu vom ușura în nici un caz treaba asta. Dacă vor porni împotriva noastră, atunci noi — care acum în mod categoric sîntem defensiști — vom face tot ce depinde de noi, tot ce e în stare să facă tactica diplomatică, vom face totul pentru a amîna acest moment, vom face totul pentru ca răgazul, scurt și precar, pe care l-am obținut în martie să devină mai lung, fiindcă sîntem ferm convinși că avem de partea noastră zeci de milioane de muncitori și de țărani care știu că cu fiecare săptămînă și, cu atît mai mult, cu fiecare lună de răgaz ei capătă noi puteri, ei consolidează Puterea sovietică, făuresc din ea ceva trainic și de nezdruccinat, introduc un spirit nou, iar

după epuizarea și oboseala provocată de istovitorul război reacționar vor crea o stare de fermitate și de hotărâre de a porni la lupta cea mare, decisivă, în caz că Republica sovietică socialistă va fi atacată de forțe din afară.

De la 25 octombrie 1917 noi sîntem defensiști, noi ne-am cucerit dreptul de a ne apăra patria. Noi nu apărăm tratatele secrete — pe care le-am denunțat, le-am dat în vileag în fața lumii întregi —, noi apărăm patria împotriva imperialiștilor. Noi o apărăm, și victoria va fi a noastră. Noi nu apărăm poziția de mare putere: din Rusia de odinioară n-a mai rămas nimic în afară de Velikorusia; nu apărăm interese naționale, și afirmăm că interesele socialismului, ale socialismului mondial, sînt mai presus de interesele naționale, mai presus de interesele statului. Sîntem apărători ai patriei socialiste.

Acest lucru nu se obține printr-o declarație, ci numai prin răsturnarea burgheziei în propria țară, printr-un război necruțător, pe viață și pe moarte, care a și început, și noi știm că vom învinge. Sîntem ca o mică însuliță în mijlocul războiului care a cuprins lumea imperialistă, dar noi, care alcătuim această însuliță, am arătat și am dovedit tot ce poate face clasa muncitoare. Acest lucru îl știe și-l recunoaște toată lumea. Noi am dovedit că avem dreptul să ne apărăm patria, noi sîntem defensiști și privim această apărare cu toată seriozitatea cu care ne-au învățat s-o privim cei patru ani de război, cu toată seriozitatea și prudența pe care o înțelege fiecare muncitor și fiecare țaran care a văzut un soldat și a aflat ce a îndurat soldatul în acești patru ani de război, — cu acea prudență pe care pot să n-o înțeleagă, de care pot să-și ridă și față de care pot avea o atitudine ușuratică numai aceia care sînt revoluționari cu vorba, iar nu cu fapta. Tocmai pentru că sîntem partizani ai apărării patriei, noi ne spunem: pentru apărare e nevoie de o armată tare și puternică, de un puternic spate al frontului, iar pentru a avea o armată tare și puternică e nevoie, în primul rînd, de o serioasă organizare a aprovizionării. Pentru aceasta e necesar ca

dictatura proletariatului să-și găsească expresia nu numai în puterea centrală — acesta este primul pas, și numai primul; trebuie ca dictatura să domnească în întreaga Rusie — acesta e al doilea pas, și numai al doilea, dar pe acesta noi nu l-am făcut încă în întregime. Noi avem nevoie, absolută nevoie, de disciplină proletară, de o adevărată dictatură proletară, care face ca puterea fermă, puterea de fier a muncitorilor conștienți, să fie simțită în fiecare colț, oricât de îndepărtat, al țării noastre, astfel ca nici un chiabur, nici un bogătaș și nici un adversar al monopolului cerealelor să nu rămână nepedepsit, ci să fie găsit și pedepsit de necruțătoarea mână de fier a dictatorilor disciplinați ai clasei muncitoare, a dictatorilor proletari. (A p l a u z e.)

Și noi ne spunem: când este vorba de apărarea patriei, avem o atitudine prudentă, în sensul că ne impunem să facem uz de toată contribuția pe care o poate aduce diplomația noastră pentru a îndepărta izbucnirea războiului, pentru a prelungi răzgul; noi promitem muncitorilor și țăranilor că vom face totul pentru pace. Și vom face totul. Iar domniii burghezi și acoliții lor — care își închipuie că și la noi, la fel ca în Ucraina, unde lovitură de stat a fost săvârșită atât de ușor, pot fi creați noi Skoropadski — să nu uite că, dacă partidul războiului din Germania a trebuit să-și dea atîta ostenală pentru a ajunge la o lovitură de stat în Ucraina, în Rusia Sovietică îi va fi dat să întâmpine destulă împotrivire. Da, totul constituie o dovadă în acest sens și asta este linia pe care a sprijinit-o Puterea sovietică, care a făcut toate sacrificiile pentru a consolida situația maselor muncitoare în țara noastră.

În legătură cu problema păcii, cu problema Finlandei, situația se caracterizează prin cuvintele: fortul Ino și Murman. Prin situația lui teritorială, fortul Ino — care apără Petrogradul — intră în cuprinsul statului finlandez. Când am încheiat pace cu guvernul muncitoresc al Finlandei, noi, reprezentanții Rusiei socialiste, am recunoscut dreptul deplin al Finlandei asupra întregului său teritoriu, dar, printr-un acord comun al celor două guverne, fortul Ino a fost lăsat Rusiei „pentru apărarea

intereselor comune ale republicilor socialiste“, cum se spune în tratatul încheiat¹³⁰. Se înțelege că trupele noastre au semnat această pace în Finlanda, au semnat aceste condiții. Se înțelege că Finlanda burgheză și contrarevoluționară nu putea să nu facă un mare târăboi în legătură cu această chestiune. Se înțelege că burghezia reacționară și contrarevoluționară din Finlanda a ridicat pretenții asupra acestei fortificații. Se înțelege că din această cauză problema s-a agravat în repetate rînduri și că situația continuă să fie extrem de încordată. Totul atîrnă de un fir de păr.

Se înțelege că o încordare și mai mare a provocat problema Murmanului, asupra căruia au ridicat pretenții englezii și francezii, deoarece au investit zeci de milioane în construirea unui port care să le asigure spatele frontului în războiul lor imperialist împotriva Germaniei. Ei respectă atît de bine neutralitatea, că înhață tot ce nu e bine ascuns. Drept temei suficient pentru cotropirile lor le servește faptul că ei au un cuișor, în timp ce noi n-avem cu ce să-l alungăm. Se înțelege că, din această cauză, problema trebuia în mod inevitabil să se agraveze. Există un înveliș exterior, există o expresie juridică care este creată de situația internațională a Republicii sovietice și care presupune că pe un teritoriu neutru nu poate să pătrundă nici o forță armată a vreunui din statele beligerante fără a fi dezarmată. Englezii au debarcat la Murman forțe militare de-ale lor, iar noi n-am avut posibilitatea să-i împiedicăm tot cu forțe militare. Drept urmare ni se prezintă cereri cu un caracter aproape ultimativ: dacă nu puteți să vă apărați neutralitatea, vom purta război pe teritoriul vostru.

Dar între timp a fost creată o armată muncitorească-țărănească; în județe și în gubernii ea unește în rîndurile ei populația țărănească, care s-a întors la pămîntul ei, smuls de la moșieri, și are ce apăra. A fost creată o armată, care a început să construiască Puterea sovietică și care se va situa în avangardă; dacă Rusia va fi amenințată de o invazie, vom întîmpina pe dușman ca

un singur om. Am epuizat timpul ce mi-a fost acordat și îmi permit să închei dînd citire unei telegrame primite de noi, prin radio, de la tov. Ioffe, ambasadorul Republicii sovietice la Berlin. Această telegramă, primită de la ambasadorul nostru, vă va confirma, pe de o parte, că v-am prezentat un tablou veridic al relațiilor internaționale și, pe de altă parte, vă va arăta că politica noastră externă, politica Republicii sovietice, este o politică serioasă, de pregătire în vederea apărării patriei, este o politică consecventă, care nu îngăduie să se facă nici un pas ce ar putea să constituie un ajutor pentru partidele extremiste ale puterilor imperialiste din Occident și din Orient. Această politică are o bază serioasă și nu lasă loc pentru nici un fel de iluzii. Totodată există încă posibilitatea ca dintr-un moment în altul să se năpustească asupra noastră o forță militară, și noi, muncitorii și țărani, ne spunem nouă și spunem și lumii întregi — și vom ști să dovedim — că în apărarea Republicii sovietice ne vom ridica ca un singur om; de aceea sper că citirea acestei telegrame va fi o încheiere potrivită pentru cuvîntarea mea și ne va arăta în ce spirit își desfășoară reprezentanții Republicii sovietice în străinătate activitatea lor în folosul Sovietelor, al tuturor instituțiilor sovietice și al Republicii sovietice.

„Ultimele radiograme primite aici anunță astăzi că comisia germană pentru prizonierii de război pleacă vineri 10 mai. Noi am primit deja o notă a guvernului german cu propunerea de a se crea o comisie specială pentru discutarea tuturor problemelor de drept privitoare la bunurile noastre din Ucraina și din Finlanda. Eu m-am declarat de acord cu crearea unei asemenea comisii și v-am rugat să trimiteți împuterniciți potriviți, militari și juriști. Astăzi am avut o convorbire cu privire la viitoarele înaintări, la cererea de a evacua fortul Ino și la relațiile dintre ruși și Germania. Am primit următorul răspuns: Comandamentul suprem german declară că nu vor mai fi nici un fel de noi înaintări, că rolul Germaniei în Ucraina și în Finlanda este terminat, că Germania este de acord să sprijine tratativele noastre de pace cu cei de la Kiev și de la Helsingfors și că în acest scop va intra în legătură cu aceste guverne. În problema fortului Ino la tratativele de pace cu Finlanda: în tratat se prevede că forturile vor fi distruse; Germania crede că la stabilirea granițelor poate fi ac-

ceptat tratatul nostru cu roșii, dar albi n-au dat încă răspuns. Guvernul german declară în mod oficial : Germania se menține ferm pe terenul tratatului de la Brest, dorește să trăiască în relații pașnice cu noi, n-are nici un fel de planuri agresive și nu va întreprinde nici o ofensivă împotriva noastră. Germania promite că, în urma cererii mele, cetățenii ruși din Germania vor fi puși pe același plan cu ceilalți supuși ai țărilor neutre“.

*Dare de seamă publicată
la 15 mai 1918,
în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“
nr. 95 și la 15 și 16 mai 1918
în „Pravda“ nr. 93 și 94*

*Se tipărește după textul cărții :
„Procese-verbale ale ședințelor
C.E.C. din Rusia, legislatura a 4-a.
Dare de seamă stenografiată“, 1920,
confruntată cu textul apărut în
ziarul „Petrogradskaia Pravda“
nr. 101
din 19 mai 1918*

RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL
PREZENTAT LA CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI
REGIONALE MOSCOVA
A P. C. (b) DIN RUSIA ¹³¹
15 MAI 1918

SCURTA DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Lenin se ocupă mai întâi de părerile celor „de stînga” cu privire la politica externă și arată că tratativele de la Brest prezintă o mare însemnătate agitatorică, întrucît proletariatul din Apus capătă astfel posibilitatea să afle multe lucruri, să înțeleagă cine sînt bolșevicii, cum se prezintă situația la noi după revoluție, și altele. În momentul de față, toată salvarea constă nu într-o rupere fățișă a tratatului de la Brest, ci în priceperea de a manevra în condițiile situației internaționale, atît de complicate, care s-a creat ca rezultat al opoziției de interese între diferite țări imperialiste. Trebuie să ținem seama de relațiile existente între Japonia și America, între Germania și Anglia, de divergențele ivite în partidul capitalist și în partidul războiului din Germania etc. etc. În politica internă este nevoie de disciplină proletară, de luptă împotriva chiaburilor de la sate, de grijă pentru asigurarea cu cereale, de dictatură deplină în domeniul aprovizionării și de dictatura clasei muncitoare în întreaga țară. Lenin combate poziția celor „de stînga” în problema capitalismului de stat și arată că acesta nu constituie un motiv de teamă pentru noi, deoarece, în trecerea atît de anevoioasă de la capitalism la socialism pe care o efectuăm noi azi, principala grijă este aceea de a salva industria. Și numai printr-o organizare a ei pe scară largă, care în momentul de față doar în condițiile capitalismului de stat este cu putință, vom putea pune în funcțiune pro-

ducția și ține o evidență exactă de ceea ce se produce și de ceea ce se consumă. O condiție indispensabilă în acest sens este controlul muncitoresc. Lenin dă ca exemplu pe muncitorii pielari, cu perfecta lor organizare, și menționează controlul exercitat de muncitori în întreprinderile particulare.

*„Pravda” nr. 95 din
17 mai 1918*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

PREFAȚĂ LA BROȘURA
„SARCINA PRINCIPALĂ A ZILELOR NOASTRE“

În broșura de față sînt reunite laolaltă două articole de ziar : unul din „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ cu data de 12 martie 1918 și altul din „Pravda“ din 9—11 mai 1918*. Ambele articole abordează, din direcții diferite, aceeași temă, care este exprimată în titlul broșurii.

Moscova. 17.V.1918.

Autorul

Publicat în 1918, în broșură

Se tipărește după manuscris

---

* Vezi volumul de față, p. 84 89, 297—331. — *Nota red.*

SCRISOARE ADRESATĂ
CONFERINȚEI REPREZENTANȚILOR
ÎNȚREPRINDERILOR SUPUSE NAȚIONALIZĂRII ¹³²

Ascultînd o comunicare a tovarășilor care au fost aleși ca membri ai delegației muncitorești la conferința marilor uzine metalurgice și avînd în vedere rezoluția ce urmează să fie adoptată de conferință, pot să spun că, după părerea mea, în Consiliul Comisarilor Poporului va exista cu siguranță o unanimitate de vederi *în favoarea* unei naționalizări imediate, dacă conferința va acționa cu toată energia în direcția asigurării unei organizări sistematice, armonioase a muncii și a ridicării productivității ei.

De aceea ar fi de dorit ca această conferință :

1) să aleagă imediat un consiliu provizoriu, care să fie însărcinat cu pregătirea unirii laolaltă a uzinelor ;

2) să dea dreptul Comitetului central al Sindicatului muncitorilor metalurgiști ca, de comun acord cu Consiliul economic superior, să modifice componența acestui consiliu provizoriu, să-l completeze cu noi membri, pentru a face din el o *Direcție* a unei singure uniuni (sau asociații) a tuturor uzinelor naționalizate ;

3) în vederea asigurării unei stricte discipline în muncă, să aprobe sau, printr-o rezoluție, să pună în vigoare un regulament interior după modelul regulamentului de la Breansk ¹³³ ;

4) să desemneze, din rîndul specialiștilor, inginerilor și organizatorilor marii producții, persoane care ar fi indicate să facă parte din Direcție sau să însărcineze Consiliul economic superior să găsească și să numească asemenea persoane ;

5) ar fi de dorit ca muncitori de la uzinele cele mai bine organizate sau muncitori cu mai multă experiență în conducerea mării producții să fie trimiși (de consiliul provizoriu sau de Comitetul central al Sindicatului muncitorilor metalurgiști) să ajute la buna organizare a muncii în uzinele cu rezultate mai slabe ;

6) aplicând o strictă evidență și un strict control asupra tuturor materialelor și asupra productivității muncii, trebuie — și putem — să obținem însemnate economii de materii prime și de muncă.

Eu cred că, dacă conferința și organele alese de ea vor depune o muncă energică, Consiliul Comisarilor Poporului va putea să adopte în zilele acestea decretul cu privire la naționalizare.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

17/V. 1918

„Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 99
dn 19 mai 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

RAPORT PREZENTAT
LA PRIMUL CONGRES GENERAL
AL REPREZENTANȚILOR
SECȚIILOR FINANCIARE ALE SOVIETELOR ¹³⁴
18 MAI 1918

(Apariția în sală a tovarășului Lenin este salutată de către delegați cu aplauze prelungite.) Situația financiară a țării este critică. Sarcina transformării socialiste a țării este legată de o serie întregă de greutăți, care par uneori să depășească puterile noastre, dar eu cred că, oricât de grea ar fi munca noastră, care la fiecare pas se lovește de împotrivirea micii burghezii, a speculanților și a claselor avute, noi trebuie totuși s-o îndeplinim.

Dv., oameni ai practicii, ai experienței, știți mai bine decât oricare alții ce greutăți trebuie învinse atunci când se trece, de la proiecte și decrete cu caracter general, la viața de toate zilele. Ne așteaptă o muncă imensă, deoarece clasele avute vor opune o împotrivire înverșunată, dar cu cât această muncă va fi mai grea, cu atât mai rodnice vor fi rezultatele ei atunci când vom învinge burghezia și o vom pune sub controlul Puterii sovietice. Sarcinile noastre sînt de așa natură, că merită să muncim pentru îndeplinirea lor și să dăm lupta cea mare, hotărîtoare, împotriva burgheziei, fiindcă de îndeplinirea acestor sarcini depinde succesul transformării socialiste a țării.

Principalele sarcini financiare care au fost trasate de Puterea sovietică se cer imediat puse în practică, iar consfătuirea de față va însemna o contribuție la înfăptuirea transformărilor proiectate de noi, astfel ca ele să nu rămînă simple declarații.

E necesar să realizăm, cu orice preț, transformări temeinice în domeniul finanțelor, dar trebuie să ținem minte că toate aceste reforme radicale sînt sortite eșecului dacă nu vom obține succese în politica financiară.

În numele Consiliului Comisarilor Poporului, supun atenției dv. următoarele sarcini, care au fost clarificate în cadrul a numeroase consfătuiri, și vă rog să le elaborați în amănunțime pentru a putea fi aplicate în practica de toate zilele. Iată care sînt aceste sarcini :

CENTRALIZAREA FINANȚELOR

Avem nevoie de o centralizare financiară, avem nevoie de o concentrare a forțelor noastre ; dacă nu vom traduce în practică aceste principii, nu vom putea înfăptui transformările economice menite să asigure fiecărui cetățean pîinea de toate zilele și posibilitatea de a-și satisface nevoile culturale.

În momentul de față, necesitatea centralizării a și început să pătrundă în conștiința maselor populare ; dacă această cotitură se înfăptuiește încet, ea va fi, în schimb, mai profundă și va avea o mai mare amploare ; dacă se observă unele tendințe spre descentralizare, apoi aceasta este o boală a perioadei de trecere, o boală de creștere ; ea este cu totul firească, întrucît centralismul țarist și burghez a sădit în sufletul maselor populare ură și averșiune față de orice autoritate centrală.

Consider că centralismul constituie un minimum de garanție pentru masele muncitoare. Eu sînt pentru cea mai largă autonomie a organizațiilor sovietice locale, dar totodată cred că, pentru ca activitatea noastră, îndreptată spre transformarea conștientă a țării, să fie rodnică, este necesar să aplicăm o politică financiară unică, precis determinată, și ca dispozițiile să fie executate de toți, de sus și pînă jos.

Așteptăm din partea dv. întocmirea unui decret cu privire la centralizarea financiară a țării.

IMPOZITUL PE VENIT ȘI PE AVERE

A doua sarcină care stă în fața noastră constă în a asigura o dreaptă așezare a impozitului progresiv pe venit și pe avere. După cum știți, toți socialiștii sînt împotriva impozitelor indirecte, deoarece singurul impozit just din punct de vedere socialist este impozitul progresiv pe venit și pe avere. N-am să ascund faptul că la introducerea acestui impozit vom avea de întâmpinat greutăți extraordinare; clasele posedante vor opune o împotrivire înverșunată.

În momentul de față, burghezia încearcă, prin corupție și prin diverse relații, să se sustragă de la plata impozitelor; trebuie să-i închidem toate porțile de scăpare. Noi avem multe proiecte în acest domeniu, am curățat terenul pentru temelia acestui edificiu, dar temeliala însăși n-a fost încă pusă. Acum acest moment se apropie.

Problema impozitului pe venit este de așa natură că pentru introducerea lui nu este de ajuns să emiți decrete, ci e nevoie și de mijloace practice, de experiență.

Sîntem de părere că trebuie să trecem la sistemul percepției lunare a impozitului pe venit. Partea din populație care obține venituri din vistieria statului crește; trebuie luate măsuri ca impozitul pe venit de la aceste persoane să fie perceput prin rețineri din salariu.

Impozitul pe venit trebuie să afecteze toate veniturile și cîștigurile, fără excepție; sporirea emisiunii de bani-hîrtie, care a fost practică pînă în prezent, poate fi justificată doar ca o măsură provizorie și trebuie să cedeze locul unui impozit progresiv pe venit și pe avere, care să fie perceput la termene foarte scurte.

V-aș ruga să elaborați în amănunțime această măsură, să stabiliți în mod practic și exact planuri pe care în cel mai scurt timp să le putem transforma în decrete și instrucțiuni.

Referindu-se la problema contribuțiilor, Lenin spune: Nu sînt de loc un adversar al contribuțiilor în general; pentru a lichida burghezia, proletariatul nu putea să nu recurgă la contribuții; aceasta este o măsură justă pentru perioada de trecere, dar acum perioada de trecere a luat

sfârșit și impunerea claselor avute trebuie să cedeze locul unui impozit de stat central unic.

Nu începe îndoială că burghezia va încerca din toate puterile să eludeze legile noastre și să recurgă la înșelătorii meschine. Noi vom lupta împotriva unor asemenea încercări, pentru a zădărnici orice acțiuni ale rămășițelor burgheziei.

OBLIGATIVITATEA MUNCII

A treia sarcină a politicii noastre financiare constă în introducerea obligativității muncii și a înregistrării claselor avute.

Vechiul capitalism, care era bazat pe libera concurență, a fost definitiv nimicit de acest război și a cedat locul capitalismului de stat, capitalismului monopolist. Țările înaintate ale Apusului, Anglia și Germania, au trecut, o dată cu venirea războiului, la instituirea unei riguroase evidențe și a unui strict control asupra întregii producții, au introdus obligativitatea muncii pentru clasele neavute, însă au lăsat o mulțime de porțițe de scăpare pentru burghezie. Trebuie să profităm de experiența acestor țări, dar să începem prin a introduce obligativitatea muncii în primul rînd nu pentru cei săraci, care și așa au adus destule sacrificii pe altarul războiului, ci pentru cei avuți, care s-au îmbogățit de pe urma războiului.

La ordinea zilei se pune introducerea cărțuliilor de muncă, de impozite și de buget, mai întîi pentru burghezi, pentru a vedea ce parte de muncă depune fiecare din ei în folosul țării. Controlul trebuie să se afle în mîinile Sovietelor locale. Față de cei săraci, această măsură este acum cu totul de prisos, căci și așa ei trebuie să muncească destul și, în afară de asta, syndicatele vor lua toate măsurile necesare pentru ridicarea productivității muncii și introducerea disciplinei în muncă.

Evidența întregii populații avute, fără nici o excepție, și o lege care să oblige pe cei bogați să posede cărțuli de muncă, de impozite și de buget — iată sarcina pe care trebuie s-o rezolvăm în primul rînd. Această problemă

trebuie elaborată practic și concret. O asemenea măsură ne va permite să mutăm povara impozitelor, așa cum se și cuvine după dreptate, asupra celor bogați.

NOI SEMNE MONETARE

A patra sarcină a momentului de față este înlocuirea semnelor monetare vechi cu altele noi¹³⁵. Bani, bancnotele — tot ce poartă azi denumirea de bani —, aceste titluri care dau dreptul la bunăstare în societate acționează în mod dizolvant și sînt periculoase prin aceea că burghezia, deținînd rezerve de aceste hîrtii, păstrează în mâinile ei o forță economică.

Pentru a atenua acest fenomen trebuie să procedăm la o strictă evaluare a hîrtilor-monedă existente, în vederea înlocuirii complete a tuturor banilor vechi cu bani noi. Nu încapе îndoială că în aplicarea acestei măsuri ne vom lovi de greutăți economice și politice extraordinare; va trebui să depunem o meticuloasă muncă pregătitoare; să pregătim cîteva miliarde de ruble în bancnote noi, să înființăm case de economii în fiecare plasă și în fiecare cartier din orașele mari. Dar nu vom da înapoi în fața greutăților. Vom fixa un termen foarte scurt, înăuntrul căruia fiecare va trebui să facă o declarație cu privire la banii ce-i posedă și să capete în locul lor bani noi. Dacă suma nu va fi prea mare, el va primi rublă pentru rublă; dacă va depăși o anumită normă, va primi numai o parte. Această măsură va întîmpina, fără îndoială, o foarte puternică împotrivire nu numai din partea burgheziei, dar și din partea chiaburilor de la sate, care s-au îmbogățit de pe urma războiului și care au îngropat în pămînt sticle pline cu bani-hîrtie, în valoare de mii de ruble. Vom înfrunta pieptiș dușmanul de clasă. Va fi o luptă grea, dar rodnică. Pentru noi nu există nici o îndoială că trebuie să luăm asupra noastră toate greutățile acestei lupte, fiindcă ea este necesară și inevitabilă. Aplicarea acestei măsuri necesită o amplă muncă pregătitoare; trebuie să întocmim un formular de declarație-tip, să desfășurăm propagandă în întreaga țară, să fixăm

termenul de preschimbare a banilor vechi în bani noi ș.a.m.d. Dar noi vom face toate acestea. Vom da lupta cea mare, hotărâtoare, cu burghezia, și asta ne va permite să plătim un tribut vremelnic capitalului străin, pînă ce va suna ceasul revoluției sociale în Apus, și să înfăptuim reformele necesare în țară.

În încheiere, Lenin, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, adresează congresului urări de muncă rodnică. (Cuvîntarea tov. Lenin este des întreruptă de aplauze furtunoase.)

*O dare de seamă a apărut
la 19 mai 1918, în
„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 99*

*A fost publicată în întregime
în 1918, în „Dare de seamă asupra
lucrărilor primului Congres general
al reprezentanților secțiilor
financiare ale Sovietelor regionale,
guberniale și județene”, Moscova*

Se tipărește după textul cărții

COMPLETARE LA
„CHEMAREA CĂTRE MUNCITORII
DIN PETROGRAD CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA
DE DETAȘAMENTE DE APROVIZIONARE“ ¹³⁶

Menținerea Puterii sovietice, menținerea și consolidarea victoriei obținute *asupra* moșierilor și capitaliștilor de către cei ce muncesc și sînt exploatați, poate fi asigurată numai prin existența unei puteri severe, de fier, exercitată de muncitorii conștienți. Numai o asemenea putere poate să atragă spre sine și să unească în jurul său pe toți oamenii muncii, întreaga sărăcime.

Tovarăși muncitori ! Nu uitați că revoluția se află într-o situație critică. Și nu uitați că voi, *și numai voi*, puteți s-o salvați.

Zeci de mii de muncitori de frunte, de muncitori înaintați, devotați socialismului, care să nu se preteze la mită sau la furțișaguri și care să fie capabili să creeze o putere de fier împotriva chiaburilor, a speculanților, jefuitorilor, șperțarilor și dezorganizatorilor — iată ce ne trebuie.

Iată ce este neapărat și imediat necesar.

Fără acest lucru, foametea, șomajul și pieirea revoluției sînt inevitabile.

Forța și salvarea muncitorilor stă în organizarea lor. Asta o știe toată lumea. Acum este nevoie de o organizare a lor de un fel deosebit, de organizarea unei puteri de fier a muncitorilor care să le asigure victoria asupra burgheziei. Tovarăși muncitori, cauza revoluției, salvarea revoluției se află în mîinile voastre !

Timpul nu așteaptă : după această lună mai, care a fost peste măsură de grea, vor veni luni și mai grele : iunie și iulie, și poate chiar o parte din august.

Scris la 20 mai 1918

*Publicat la 22 mai 1918,
în ziarul „Petrogradskaia Pravda”
nr. 103 din 22 mai 1918*

Se tipărește după manuscris

ÎN LEGĂTURĂ CU FOAMETEA

(SCRISOARE CATRE MUNCITORII DIN PETROGRAD) ¹¹⁷

Tovarăși! Zilele acestea a fost la mine un delegat al vostru, membru de partid, muncitor la Uzinele „Putilov“. Acest tovarăș mi-a înfățișat în chip amănunțit tabloul, extrem de dureros, al foametei care bîntuie la Petrograd. Știm cu toții că într-o serie întregă de gubernii industriale situația aprovizionării este tot atît de critică, că foametea bate tot atît de chinuitor la ușile muncitorilor și ale populației sărace în general.

Paralel cu aceasta observăm cum se practică o speculă deșănțată cu cereale și cu alte produse alimentare. Bîntuie foametea nu pentru că în Rusia n-ar fi cereale, ci pentru că burghezia și toți bogătașii dau lupta cea mare, hotărîtoare, împotriva dominației celor ce muncesc, împotriva statului muncitorilor, împotriva Puterii sovietice, în cea mai importantă și mai acută problemă, aceea a pîinii. Burghezia și toți bogătașii, inclusiv bogătaniii satelor, chiaburii, subminează monopolul cerealelor, sabotează repartiția cerealelor de către stat în folosul și în interesul aprovizionării cu pîine a întregii populații, și în primul rînd a muncitorilor, a oamenilor muncii, a celor nevoiași. Burghezia torpilează prețurile oficiale, face speculă cu cerealele, cîștigînd cîte o sută, două sute de ruble și chiar mai mult la fiecare pud, subminează monopolul cerealelor și justa distribuire a pîinii, recurgînd în acest scop la mită și corupție și sprijinind, cu nemărginită ură, tot ce lovește în puterea muncitorilor, care se străduiește să înfăptuiască principiul de căpetenie,

fundamental, esențial al socialismului: „Cine nu muncește nu mănâncă“.

„Cine nu muncește nu mănâncă“, acest lucru îl înțeleg toți cei ce muncesc. Cu el sînt de acord toți muncitorii, toți țărani săraci și chiar țărani mijlocași, toți cei care au îndurat în viața lor lipsurile, toți cei care au trăit vreodată din munca lor. Nouă zecimi din populația Rusiei sînt de acord cu acest adevăr. Acest adevăr simplu, extrem de simplu și de evident, stă la baza socialismului, este pentru el un nesecat izvor de forță și reprezintă cheazășia nepieritoare a victoriei lui definitive.

Dar tocmai aici e chestiunea, că una este să te declari de acord cu acest adevăr, să juri că ți l-ai însușit, să-l recunoști în vorbe, și alta e să știi să-l traduci în viață. Faptul că sute de mii și milioane de oameni îndură chinurile foamei (la Petrograd, în guberniile neagricole, la Moscova) — într-o țară în care milioane și milioane de puduri de grîne sînt dosite de bogătași, de chiaburi și de speculanți, într-o țară care se numește Republica sovietică socialistă — trebuie să dea în mod serios de gîndit oricărui muncitor și oricărui țaran conștient, să-l facă să reflecteze profund asupra situației.

„Cine nu muncește nu mănâncă“, cum să traducem în viață acest principiu? E clar ca lumina zilei că pentru traducerea lui în viață este nevoie, în primul rînd, de monopolul statului asupra cerealelor, adică de interzicerea cu desăvîrșire a oricărui comerț cu cereale, de predarea obligatorie către stat, la prețul oficial, a întregului surplus de cereale, de interzicerea cu desăvîrșire a reținerii și dosirii, de către oricine, a surplusurilor de cereale. În al doilea rînd, pentru aceasta se cere o strictă evidență a tuturor surplusurilor de cereale, precum și o organizare ireproșabilă a aprovizionării cu cereale a regiunilor deficitare pe seama regiunilor excedentare, făcîndu-se stocaje pentru consum, pentru prelucrare, pentru însămintări. În al treilea rînd, pentru aceasta este nevoie de o repartitie justă, echitabilă a pîinii între toți cetățenii statului, fără nici un fel de privilegii și avantaje pentru cei bogați, și care să fie făcută sub controlul statului muncitoresc, proletar.

E de ajuns să te gîndești cît de cît la aceste condiții necesare pentru a învinge foametea, ca să-ți dai seama de toată imbecilitatea detestabililor flecari ai anarhismului, care contestă necesitatea unei puteri de stat (și anume a unei puteri care să fie de o asprime necruțătoare față de burghezie și de o neclintită fermitate față de dezorganizatori) pentru trecerea de la capitalism la comunism, pentru eliberarea oamenilor muncii de orice asuprire și exploatare. Tocmai acum, cînd revoluția noastră a abordat în mod direct, concret, practic — și în aceasta constă marea ei merit — sarcinile înfăptuirii socialismului, tocmai acum și tocmai în problema principală, aceea a cerealelor, se manifestă în toată claritatea ei necesitatea unei puteri revoluționare de fier, a dictaturii proletariatului, necesitatea unei organizări a colectării produselor, a aducerii și distribuirii lor în masă, pe scară națională, ținînd seama de nevoile a zeci și sute de milioane de oameni și avînd în vedere condițiile și rezultatele producției pe un an și chiar pe mai mulți ani înainte (întrucît există ani cu recoltă proastă, iar pentru sporirea recoltei de cereale e nevoie de ameliorări care necesită lucrări pe o durată de ani de zile ș.a.m.d.).

Romanov și Kerenski au lăsat moștenire clasei muncitoare o țară ruinată pînă la extrem de războiul lor prădalnic, criminal și peste măsură de greu, o țară care a fost jefuită pînă la sînge de imperialiștii ruși și străini. Cerealele vor ajunge pentru toți numai dacă se va ține o evidență riguroasă a fiecărui pud, dacă fiecare funt va fi distribuit în mod absolut egal. Se simte, totodată, o lipsă acută de pîine pentru mașini, adică de combustibil: căile ferate și fabricile își vor înceta activitatea și întregul popor va fi lovit de șomaj și de foamete dacă nu se vor depune toate eforturile pentru introducerea celei mai stricte economii în domeniul consumului și pentru o repartiție justă. Ne aflăm în fața unei catastrofe, care se apropie cu pași repezi. După luna mai, care a fost nemaipomenit de grea, urmează lunile iunie, iulie și august, care vor fi și mai grele.

Potrivit legii, la noi există monopol de stat asupra cerealelor, dar în realitate el este sabotat de burghezie

la fiecare pas. Bogătaşul satului, chiaburul, lipitoarea care decenii de-a rândul i-a jecmănit pe cei din partea locului, preferă să se îmbogățească din speculă și din negoțul cu basamac : asta este o îndeletnicire deosebit de avantajoasă pentru buzunarul lui, iar vina foametei o aruncă asupra Puterii sovietice. La fel procedează și apărătorii politici ai chiaburului — cadeții, socialiștii-revoluționari de dreapta și menșevicii —, care „lucrează“ pe față și pe ascuns împotriva monopolului cerealelor și împotriva Puterii sovietice. Partidul socialiștilor-revoluționari de stînga, partidul celor lipsiți de fermitate, dă și aici dovadă de lipsa lui de fermitate : el se lasă influențat de strigătele și lamentările interesate ale burgheziei, țipă împotriva monopolului cerealelor, „protestează“ împotriva dictaturii în domeniul aprovizionării cu alimente, se lasă intimidat de burghezie, se teme de lupta împotriva chiaburului, se agită ca un apucat de isterie și ne sfătuiește să urcăm prețurile oficiale, să permitem comerțul particular și alte lucruri de acest fel.

Acest partid al unor oameni lipsiți de fermitate oglindește în politică cam ceea ce se întâmplă în viață atunci cînd chiaburul asmută țărănimea săracă împotriva Sovietelor, o corupe, dînd, de pildă, unui țaran sărac un pud de grîu cu trei ruble în loc de șase, pentru ca acest țaran sărac, pe care l-a corupt, „să profite“ și el de pe urma speculei, „să cîștige și el“ prin vînzarea la preț de speculă a acestui pud de grîu cu 150 de ruble, să devină și el unul din cei ce vociferează împotriva Sovietelor, care interzic comerțul particular cu cereale.

Pentru cine este în stare să gîndească, pentru cine vrea cît de cît să reflecteze, este limpede în ce direcție se desfășoară lupta :

Sau muncitorii înaintați, muncitorii conștienți, unind în jurul lor masele celor săraci și instaurînd o ordine de fier, o putere de o asprime necruțătoare, o adevărată dictatură a proletariatului, vor ieși învingători și, introducînd o justă repartitie a cerealelor și combustibilului pe scară națională, vor sili pe chiaburi să se supună ;

— sau burghezia, cu ajutorul chiaburilor și cu sprijinul indirect al celor confuzi și lipsiți de caracter (anarhiștii

și socialiștii-revoluționari de stînga), va doborî Puterea sovietică și va înscăuna pe un Kornilov ruso-german sau ruso-japonez, care va aduce poporului ziua de lucru de 16 ore, 50 de grame de pîine pe săptămîină, împușcarea în masă a muncitorilor, torturile în beciurile poliției, așa cum s-a întîmplat în Finlanda și în Ucraina.

Sau — sau.

Cale de mijloc nu există.

Țara se află într-o situație extrem de critică.

Cine reflectă mai atent asupra vieții politice nu poate să nu vadă că menșevicii, socialiștii-revoluționari de dreapta și cadeții caută să ajungă la un punct de vedere comun, și anume dacă este „mai plăcut“ un Kornilov ruso-german sau unul ruso-japonez, dacă revoluția va fi strivită mai bine și mai sigur de un Kornilov încoronat sau de unul republican.

E timpul ca toți muncitorii conștienți, toți muncitorii înaintați să se înțeleagă între ei. E timpul ca ei să se trezească și să-și dea seama că fiecare minut de întîrziere înseamnă o primejdie de moarte pentru țară și pentru revoluție.

Jumătățile de măsură nu ajută la nimic. Văicărelile nu duc la nici un rezultat. Încercările de a procura cereale sau combustibil „cu amănuntul“, fiecare „pentru sine“, adică pentru „propria sa“ uzină, pentru „propria sa“ întreprindere, nu fac decît să sporească și mai mult dezorganizarea, să înlesnească speculanților afacerile lor interesate, murdare și tenebroase.

Iată de ce îmi permit să vă adresez această scrisoare, tovarăși muncitori din Petrograd. Petrogradul nu este Rusia. Muncitorii din acest oraș sînt numai o mică parte din muncitorii întregii Rusii. Dar ei reprezintă unul dintre detașamentele cele mai bune, cele mai înaintate, mai conștiente, mai revoluționare și mai ferme ale clasei muncitoare și ale tuturor oamenilor muncii din Rusia, unul dintre detașamentele care se lasă cel mai puțin influențate de fraze goale, de desperarea celor lipsiți de caracter, de încercările de intimidare ale burgheziei. Or, în momentele critice din viața popoarelor, nu o dată s-a întîmplat ca detașamente de avangardă, chiar puțin nu-

meroase, ale claselor înaintate să-i antreneze după ele pe toți, să aprindă în rîndul maselor flacăra entuziasmului revoluționar și să săvîrșească fapte istorice mărețe.

La noi, la Uzinele „Putilov“ — îmi spunea delegatul muncitorilor din Petrograd —, erau patruzeci de mii de muncitori, dar cea mai mare parte din ei erau muncitori „temporari“, iar nu proletari, erau oameni nesiguri, lipsiți de voință. Acum au rămas numai cincisprezece mii, dar aceștia sînt proletari încercați și căliți în luptă.

Tocmai această avangardă a revoluției — la Petrograd, ca și în întreaga țară — trebuie să lanseze o chemare, să se ridice în masă, să înțeleagă că în mîinile ei stă salvarea țării, că nu i se cere să dea dovadă de mai puțin eroism decît în ianuarie și octombrie 1905, decît în februarie și octombrie 1917, că trebuie organizată o mare „cruciadă“ împotriva speculanților de cereale, împotriva chiaburilor, a lipitorilor, a dezorganizatorilor și a șperțarilor, o mare „cruciadă“ împotriva acelor care încalcă regulile stricte, stabilite de stat, în ce privește colectarea, transportul și repartiția pîinii pentru oameni și a pîinii pentru mașini.

Numai un avînt în masă al muncitorilor înaintați poate să salveze țara și revoluția. Este nevoie de zeci de mii de muncitori înaintați, de proletari căliți, îndeajuns de conștienți pentru a putea să dea milioanele de oameni săraci din toate colțurile țării explicațiile cuvenite și să pășească în fruntea acestor milioane, îndeajuns de întransigenți pentru a scoate din rîndurile lor și a împușca fără cruțare pe oricine — cum se mai întîmplă uneori — se lasă „ispitit“ să facă speculă și, din luptător pentru cauza poporului, devine un jefuitor ; îndeajuns de fermi și de devotați revoluției pentru a suporta în mod organizat tot greul unei *cruciade* întreprinse în toate colțurile țării cu scopul de a instaura ordinea, a întări organele locale ale Puterii sovietice și a supraveghea pe teren fiecare pud de grîu și fiecare pud de combustibil.

Să faci acest lucru e ceva mai greu decît să dai dovadă de eroism timp de cîteva zile fără să părăsești locul cu care te-ai obișnuit, fără să pornești la luptă, ci să te mărginești doar la o izbucnire, la o insurecție împotriva unui

monstru și a unui idiot ca Romanov sau a unui cretin și fanfaron ca Kerenski. Eroismul unei munci organizatorice îndelungate și perseverente, desfășurată pe scară națională, este incomparabil mai greu, dar, totodată, incomparabil mai înalt decît eroismul unor insurecții. Dar forța partidelor muncitorești și a clasei muncitoare a constatat totdeauna în aceea că ele știu să privească cu curaj, direct și deschis primejdia în față, că nu se tem să recunoască existența ei și știu să aprecieze cu luciditate ce forțe se află în tabăra „lor“ și în tabăra „adversă“, în tabăra exploataților. Revoluția merge înainte, crește și se dezvoltă. În același timp sporesc și sarcinile care stau în fața noastră. Lupta crește în amploare și în adîncime. Justa repartitie a cerealelor și a combustibilului, sporirea producției lor, o evidență strictă și un control riguros, exercitat *de către muncitori* pe scară națională, iată principala și adevărata treaptă premergătoare socialismului. Aceasta nu mai este o sarcină „de ordin general revoluționar“, ci o sarcină *comunistă*, în sensul că oamenii muncii și țărănimea săracă trebuie să dea o luptă decisivă împotriva capitalismului.

Acestei lupte merită să i se consacre toate forțele : greutățile ei sînt mari, dar ea e îndreptată spre mărețul țel care este desființarea asupririi și exploatării.

Acum, cînd poporul flămînzește, cînd șomajul bîntuie cu furie, devenind din ce în ce mai amenințător, oricine ascunde fie și numai un pud de cereale, oricine lipsește statul de un pud de combustibil este cel mai mare criminal.

În astfel de vremuri — iar pentru societatea cu adevărat comunistă această teză este întotdeauna valabilă — fiecare pud de cereale și de combustibil reprezintă un lucru într-adevăr sfînt, care e mai presus de acelea cu care popii împuiază capul proștilor, făgăduindu-le împărăția cerurilor drept răsplată pentru robia lor de pe pămînt. Dar, pentru ca să curățim de orice rămășiță de „sfîntenie“ popească acest lucru într-adevăr sfînt, trebuie să-l *stăpînim în mod practic*, trebuie să introducem *într-adevăr* o repartitie justă, să strîngem toate surplusurile de cereale, absolut toate, fără nici o excepție, și să le

vărsăm în rezervele statului, trebuie să *curățim întreaga țară* de surplusurile de cereale ascunse sau nestrânse, să obținem, cu o mînă muncitorească fermă, o extremă încordare a forțelor pentru a ajunge la o extracție sporită și la o folosire cît mai economicoasă a combustibilului, și a introduce cea mai mare ordine în transportul și în consumul lui.

Este necesar să se pornească o „cruciadă“ în masă a muncitorilor înaintați spre fiecare loc de producție a cerealelor și a combustibilului, spre fiecare bază importantă de aducere și de repartizare a lor, pentru a spori astfel energia muncii și a face ca ea să crească înzecit, pentru a sprijini organele locale ale Puterii sovietice în munca de evidență și control, pentru a lichida, pe calea armelor, specula, corupția și neglijența. Această sarcină nu este nouă. Istoria nu pune, propriu-zis, sarcini noi, ea face doar să crească amploarea și proporțiile celor vechi pe măsură ce crește amploarea revoluției și sporesc greutatea ei, pe măsură ce misiunea ei istorică mondială capătă și mai multă măreție.

Una dintre cele mai mărețe și mai nepieritoare realizări ale Revoluției sovietice din Octombrie este aceea că muncitorul înaintat, *în calitatea lui de conducător* al sărăcimii, *de îndrumător* al masei muncitoare de la sate, *în calitatea lui de făuritor al statului muncii*, „a mers în popor“. Petrogradul și alte centre proletare au dat satului mii și mii de muncitori dintre cei mai buni. Detașamentele de luptători împotriva lui Kaledin și a lui Dutov, detașamentele de aprovizionare nu sînt o noutate. Dar chestiunea este că apropierea catastrofei și gravitatea situației ne obligă la o contribuție *de zece ori* mai mare decît cea de pînă acum.

Muncitorul, care a devenit conducătorul înaintat al sărăcimii, n-a devenit prin aceasta un sfînt. El a condus poporul înainte, dar uneori s-a molipsit și el de bolile descompunerii mic-burgeze. Cu cît detașamentele alcătuite din muncitorii cei mai bine organizați, cei mai conștienți, cei mai disciplinați și mai perseverenți erau mai puțin numeroase, cu atît ele se descompuneau mai repede, cu atît mai des se întîmpla ca stihia vechii men-

talități de mic proprietar să învingă conștiința comunistă proletară a viitorului.

Începînd revoluția comunistă, clasa muncitoare nu poate să se lepede dintr-o dată de toate slăbiciunile și viciile moștenite de la societatea moșierilor și capitaliștilor, a exploatatorilor și paraziților, de la societatea în care domnește interesul murdar și pofta de îmbogățire a celor puțini, și în care cei mulți trăiesc în sărăcie. Dar clasa muncitoare poate să învingă — și, *pînă la urmă, ea va învinge în mod sigur, inevitabil* — lumea veche, viciile și slăbiciunile ei, dacă împotriva dușmanului se vor ridica mereu noi detașamente de muncitori, din ce în ce mai numeroase, călăuzite de o experiență tot mai bogată și din ce în ce mai călite în greutățile luptei.

Așa, și nu altfel, se prezintă azi lucrurile în Rusia. Răzlețiți și risipiți unii de alții nu vom putea să învingem foametea și șomajul. Este necesar ca muncitorii înaintați să pornească o „cruciadă“ în masă spre toate colțurile imensei noastre țări. Ne trebuie un număr înzecit de *detașamente oțelite* ale proletariatului conștient și pătruns de un devotament nețărmurit față de comunism. Atunci vom învinge foametea și șomajul. Atunci vom duce într-adevăr revoluția în pragul socialismului. Atunci vom fi în stare să ducem și un război victorios de apărare împotriva rechinilor imperialiști.

22.V.1918

N. Lenin

„Pravda“ nr. 101 din 24 mai 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNTĂRE ROSTITĂ
LA CEL DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL
AL COMISARILOR MUNCII
22 MAI 1918 ¹³⁸

Tovarăși ! Permiteți-mi mai întâi de toate ca, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, să adresez un salut acestui congres al comisarilor muncii. (Aplauze furtunoase.)

La ședința de ieri a Consiliului Comisarilor Poporului, tovarășul Șleapnikov a comunicat că congresul dumneavoastră s-a raliat la rezoluția adoptată de sindicate cu privire la disciplina în muncă și la normele de productivitate. Tovarăși, eu cred că prin această hotărâre ați făcut un foarte mare pas înainte, care nu privește numai productivitatea muncii și condițiile de producție, ci care, din punctul de vedere al situației actuale în general, este un pas principal extrem de important. Dv. aveți o legătură practică permanentă, și nu una întâmplătoare, cu toate masele largi de muncitori și știți că în momentul de față revoluția noastră trece printr-unul din momentele cele mai importante și mai critice ale dezvoltării sale.

Dv. știți prea bine că dușmanii noștri, imperialiștii din Apus, stau la pîndă, și va veni, poate, momentul cînd își vor îndrepta hoardele lor asupra noastră. Acum acestor dușmani din afară li se alătură un dușman periculos, un dușman dinăuntru : descompunerea, haosul și dezorganizarea, care sînt tot mai mult agravate de burghezie în general, și de mica burghezie în special, precum și de diverși acoliți și lingăi ai burgheziei. Dv. știți, tovarăși, că, după războiul extrem de chinător în care am fost tîrîți de regimul țarist și de conciliatori în frunte cu

Kerenski, ne-a rămas ca moștenire directă o stare de extremă dezorganizare și de ruină totală. Acum ne apropiem de momentul cel mai critic, cînd foamea și șomajul bat la ușa unui număr tot mai mare de muncitori, cînd sute și mii de oameni îndură chinurile foamei, cînd situația este agravată prin faptul că n-avem pîine, dar am putea să avem din moment ce știm că distribuția ei regulată depinde de o aprovizionare regulată cu cereale. Lipsa de combustibil în care ne-am pomenit după ce ni s-a smuls un ținut bogat în combustibil, situația catastrofală a căilor ferate, care amenință, poate, cu oprirea circulației, — iată situații care creează greutăți revoluției și care umplu de bucurie inimile korniloviștilor de toate soiurile și de toate nuanțele. Zi de zi, poate chiar ceas de ceas, aceștia caută acum să se înțeleagă între ei cum să profite de greutățile Republicii sovietice și ale puterii proletare pentru a-l aduce iarăși pe tron pe un Kornilov. Controversa care se poartă între ei privește chestiunea : de ce naționalitate urmează să fie acest Kornilov, dar în orice caz el trebuie să fie așa cum îi convine burgheziei, fie că va purta o coroană pe cap, fie că va fi un Kornilov republican. Acum muncitorii știu despre ce e vorba și, după toate cele prin cîte a trecut revoluția rusă de la Kerenski încoace, așa ceva nu-i mai surprinde de loc. Dar forța organizației muncitorești, a revoluției muncitorești, constă în aceea că ea nu închide ochii în fața adevărului și ține în mod riguros seama de situația reală.

Noi am spus că un război ca acesta, care a căpătat asemenea proporții și care aduce cu sine chinuri nemai-pomenite, amenință să ducă la o totală prăbușire civilizația europeană. Singura cale de salvare este trecerea puterii în mîinile muncitorilor, în vederea organizării unei ordini de fier. După 1905, proletariatul nostru din Rusia, datorită cursului urmat de revoluția rusă și datorită unei situații istorice speciale, s-a dovedit a fi, pentru un timp oarecare, cu mult înaintea celorlalte armate internaționale ale proletariatului. Trecem acum printr-o fază cînd, în toate țările Europei occidentale, revoluția

se maturizează și când devine clar că pentru armatele de muncitori ale Germaniei situația este lipsită de orice ieșire. Noi știm că acolo, în Apus, oamenii muncii au în fața lor nu regimul putred al unui Romanov și al unor fanfaroni găunoși, ci o burghezie complet organizată, care se sprijină pe toate cuceririle culturii și ale tehnicii moderne. Iată de ce a fost atât de ușor pentru noi să începem revoluția și este mai greu s-o continuăm și de ce pentru cei de acolo, din Apus, este mai greu să înceapă revoluția, dar va fi mai ușor s-o continue. Greutatea de care ne lovim noi e determinată de faptul că trebuie să facem totul prin eforturile proletariatului rus și să ne menținem pozițiile pînă ce aliatul nostru, proletariatul internațional din toate țările, se va întări îndeajuns. Pe zi ce trece se simte că altă ieșire nu există. Situația noastră se mai complică și prin aceea că, lipsiți de întăriri, ne aflăm în fața unei dezorganizări totale a căilor ferate, a transporturilor și a aprovizionării. Aici problema trebuie să fie pusă limpede pentru toată lumea.

Sper că congresul comisarilor muncii, care, mai mult decît altele, are un contact direct cu muncitorii, va constitui nu numai o etapă în îmbunătățirea nemijlocită a rînduielilor de muncă pe care trebuie să le punem la baza socialismului, dar și o etapă în limpezirea conștiinței muncitorilor în ce privește momentul prin care trecem. În fața clasei muncitoare stă o sarcină grea, dar nobilă, de care depinde soarta socialismului în Rusia, ba poate și în alte țări. Iată de ce rezoluția cu privire la disciplina în muncă prezintă o importanță atât de mare.

Acum, după ce puterea aflată în mîinile muncitorilor a fost consolidată, totul depinde de disciplina proletară și de organizarea proletară. Este vorba de disciplina și de dictatura proletariatului, de o putere de fier. Această putere, care se bucură de cea mai caldă simpatie și de sprijinul cel mai hotărît al sărăcimii, trebuie să fie de fier, pentru că e de așteptat să se producă niște calamități nemaipomenite. Marea majoritate a muncitorilor trăiesc sub impresia a ceea ce a fost, și speră că într-un fel oarecare o să ieșim noi din această situație.

Dar, pe zi ce trece, aceste iluzii se spulberă și devine tot mai evident că războiul mondial amenință cu înfometarea și degenerarea unor țări întregi, dacă clasa muncitoare, prin spiritul ei de organizare, nu va remedia această stare de dezordine. Alături de elementul conștient al clasei muncitoare, care urmărește să pună la baza întregii sale activități o nouă disciplină, a tovarășiei, vedem masa — de multe milioane de oameni — care întruchipează elementul mic-proprietar și mic-burghez, care privește totul prin prisma intereselor sale înguste. Împotriva foametei și a catastrofei care se apropie nu putem lupta altfel decât prin instaurarea unei ordini de fier a muncitorilor conștienți; fără o asemenea ordine nu vom putea face nimic. Datorită imensei întinderi a Rusiei, noi trăim în asemenea condiții, că într-un capăt al țării este multă pîine, iar în altul lipsește cu desăvîrșire. Să nu credem că nu vom fi nevoiți să ducem un război de apărare, care ne va fi, poate, impus. Și să nu ne gîndim că fără o funcționare regulată a transporturilor vom putea să aprovizionăm orașele și marile centre industriale. Trebuie să ținem evidența fiecărui pud de cereale, pentru ca nici un pud să nu se piardă. Dar noi știm că, în realitate, această evidență nu se traduce în fapt, ci rămîne doar pe hîrtie. În realitate, speculanții mărunți nu fac decât să corupă sărăcimea satelor, dîndu-i de înțeles că prin comerțul particular ar putea să compenseze ceea ce lipsește. În asemenea condiții nu se poate ieși din criză. În Rusia poate să fie destulă pîine pentru oameni și destulă pîine — adică combustibil — pentru industrie, cu condiția ca tot ce avem să fie împărțit cu cea mai mare strictețe între toți cetățenii, ca nimeni să nu poată lua măcar un funt de pîine în plus, ca nici un funt de combustibil să nu rămînă nefolosit. Numai în felul acesta poate țara să fie salvată de foamete. Această lecție de împărțeală comunistă, care cere o evidență pentru toate ca să fie pîine pentru oameni și combustibil pentru industrie, nu este scoasă din carte; această lecție am căpătat-o printr-o amară experiență.

Poate că masele largi ale muncitorilor nu vor înțelege dintr-o dată că ne aflăm în fața unei catastrofe. Este

necesar să pornim o cruciadă a muncitorilor împotriva dezorganizării și împotriva dosirii cerealelor. Este nevoie de o asemenea cruciadă pentru ca disciplina în muncă, în legătură cu care ați adoptat o hotărîre și despre care s-a vorbit în fabrici și uzine, să fie extinsă în întreaga țară, pentru ca masele cele mai largi să-și dea seama că altă ieșire nu există. În istoria revoluției noastre, forța muncitorilor conștienți a constat întotdeauna în aceea că ei au știut să privească drept în față realitatea cea mai amară și mai periculoasă, să nu-și facă nici un fel de iluzii, ci să-și evalueze cu precizie forțele. Noi ne putem bizui numai pe muncitorii conștienți; restul masei, burghezii și micii proprietari, sînt împotriva noastră; ei nu cred în noua ordine și caută să profite de orice ocazie pentru a agrava mizeria poporului. Drept exemplu ne poate servi ceea ce vedem în Ucraina și în Finlanda: atrocități nemaiauzite și valuri de sînge, în care burghezia și adepții ei, de la cadeți și pînă la socialiști-revoluționari, înecă orașele pe care le cuceresc cu ajutorul aliaților lor. Toate acestea arată ce-l așteaptă de acum încolo pe proletariat, dacă nu-și va îndeplini sarcina sa istorică. Știm cît de reduse, sub raport numeric sînt, în Rusia, păturile muncitorilor înaintați și conștienți. Știm, de asemenea, cît de adîncă este mizeria poporului, știm că va veni timpul cînd masele largi își vor da seama că prin jumătăți de măsură nu se poate ieși din actuala situație și că acest lucru e imposibil fără revoluția proletară. Trăim într-o vreme cînd țări întregi se ruinează și milioane de oameni sînt condamnați la pieire și împinși în robia războiului. Iată de ce s-a produs răsturnarea, pe care istoria ne-a impus-o nu din reaua-voință a unor persoane oarecare, ci pentru că întregul sistem capitalist se năruie și pîrîie din temelii.

Tovarăși comisari ai muncii, căutați să profitați de fiecare întîlnire pe care o veți avea în orice uzină și în orice fabrică, de convorbirile voastre cu orice delegație de muncitori, căutați să profitați de posibilitatea de a le explica această situație, pentru ca ei să știe că ne așteaptă pieirea, dacă nu ne vom impune autodisciplina și organizarea, pentru a crea posibilitatea de a ne apăra,

că ne așteaptă întoarcerea korniloviștilor — ruși, japonezi sau germani — care o să ne dea câte cincizeci de grame de pâine pe săptămână, dacă muncitorii conștienți, în fruntea întregii populații sărace, nu vor organiza o cruciadă împotriva haosului și a dezorganizării, pe care mica burghezie o agravează pretutindeni și pe care trebuie s-o învingem. Totul e ca muncitorul conștient să se simtă nu numai stăpîn în uzina sa, dar și reprezentant al țării, ca el să simtă că-i revine o răspundere. Muncitorul conștient trebuie să știe că este reprezentant al clasei sale. El trebuie să învingă, dacă se va situa în fruntea mișcării împotriva burgheziei și a speculanților. Muncitorul conștient va înțelege care este sarcina de căpetenie a unui socialist, și atunci vom învinge. Atunci se vor găsi forțe și vom putea lupta. (Aplauze puternice, prelungite.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 102 din 23 mai 1918
„Pravda” nr. 101 din 24 mai 1919

Se tipărește
după textul ziarului „Pravda”,
confruntat cu acela al ziarului
„Izvestiia C.E.C. din Rusia”

PROIECT DE HOTĂRÎRE
AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA COMBUSTIBIL ¹³⁹

Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează pe raportori să elaboreze imediat și în mod amănunțit un proiect de reguli concrete și practice care să aibă drept obiectiv :

- 1) intensificarea extracției de combustibil,
- 2) folosirea cu economie a combustibilului,
- 3) repartizarea rațională a forțelor tehnice pe regiunile sau districtele în care se produce combustibil,
- 4) propagandă și agitație populară în legătură cu importanța economisirii combustibilului.

Scris la 24 mai 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA ACADEMIA SOCIALISTĂ
DE ȘTIINȚE SOCIALE ¹⁴⁰

1

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

Consiliul Comisarilor Poporului aprobă întru totul și salută ideea care a stat la baza proiectului de înființare a unei Academii socialiste și însărcinează Comisariatul pentru învățământul public să refacă acest proiect pe baza următoarelor principii :

- 1) — să se pună pe primul plan organizarea unei edituri de orientare marxistă ;
- 2) — să se atragă, în număr deosebit de mare, forțe marxiste din străinătate ;
- 3) — să se considere drept una din sarcinile primordiale organizarea unei serii de cercetări sociale ;
- 4) — să se ia măsuri imediate pentru găsirea de forțe didactice ruse, pentru concentrarea și folosirea lor.

Scris la 25 mai 1918

2

DIRECTIVE PENTRU COMISIE

Comisia este însărcinată :

- 1) să examineze în mod amănunțit statutul Academiei socialiste de științe sociale și să-l înainteze Consiliului Comisarilor Poporului, iar după aceea Comitetului Executiv Central ;
- 2) să procedeze imediat la un schimb de păreri în această problemă, ca și în aceea a componenței, cu marxiștii neruși și cu cei din străinătate ;
- 3) să întocmească și să discute lista persoanelor care ar fi potrivite și care ar accepta să fie membri-fondatori și totodată profesori, și s-o înainteze apoi Consiliului Comisarilor Poporului și Comitetului Executiv Central ¹⁴¹.

Scris la 7 iunie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se citărește după manuscris

TEZE CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL ¹⁴²

1) Comisariatul militar să fie transformat într-un Comisariat militar și al aprovizionării, adică 9/10 din munca Comisariatului militar să fie concentrată pe o perioadă de trei luni — iunie-august — asupra reorganizării armatei în vederea unui război pentru pîine și asupra ducerii unui asemenea război.

2) Pentru aceeași perioadă de timp să se declare stare de război în întreaga țară.

3) Să fie mobilizată armata, repartizînd în acest scop unitățile ei sănătoase și, cel puțin în unele regiuni, să fie chemați sub arme tinerii de 19 ani în vederea unor sistematice acțiuni militare pentru cucerirea, luarea în stăpînire, strîngerea și transportul cerealelor și combustibilului.

4) Pentru cazurile de indisciplină, să se introducă pedapsa cu moartea prin împușcare.

5) Succesul detașamentelor să se măsoare prin succesele obținute în procurarea de cereale și prin rezultatele reale înregistrate la strîngerea surplusurilor de cereale.

6) Această campanie militară trebuie să aibă drept sarcini :

a) strîngerea unor stocuri de cereale pentru hrana populației ;

b) idem — pentru crearea unei rezerve de alimente pe o durată de 3 luni pentru caz de război ;

c) paza stocurilor de cărbune, strîngerea Țor, sporirea producției,

7) Detașamentele armatei de operații (împotriva chiaburilor etc.) să fie alcătuite (fiecare dintre ele), în proporție de $1/3$ pînă la $1/2$, din muncitori și țărani săraci din guberniile înfometate.

8) Se vor emite două feluri de instrucțiuni obligatorii pentru fiecare detașament :

a) instrucțiuni de natură politică-ideologică, cu privire la importanța pe care o prezintă victoria asupra foamei și asupra chiaburilor, și cu privire la dictatura proletariatului ca putere de stat a oamenilor muncii ;

b) instrucțiuni de natură militară-organizatorică, cu privire la ordinea interioară a detașamentelor, la disciplină, la control și la documentele scrise privind controlul fiecărei operații etc.

9) Să se introducă o răspundere solidară pentru întregul detașament, avertizîndu-l, bunăoară, că în fiecare caz de jaf fiecare al zecelea ostaș va fi împușcat.

10) Să se mobilizeze pentru căratul cerealelor *toate* mijloacele de transport ale persoanelor bogate de la orașe ; să fie mobilizați pentru funcțiile de secretari și manipulanți oameni din clasele avute.

11) În caz că semnele de descompunere ale detașamentelor vor fi amenințător de frecvente, detașamentele „îmbolnăvite“ vor fi înlocuite și readuse, după o lună, la locul de unde au fost trimise, pentru a da socoteală de activitatea lor și a fi „vindecate“.

12) Consiliul Comisarilor Poporului și Comitetul Executiv Central urmează să adopte următoarele hotărîri :

a) țara se află în stare de *cumplită primejdie* în ce privește aprovizionarea ;

b) se introduce starea de război ;

c) se trece la mobilizarea armatei și totodată la reorganizarea ei, așa cum s-a arătat mai sus, în vederea *campaniei pentru cereale* ;

d) în fiecare județ și în fiecare plasă în care există surplusuri de cereale vor fi imediat întocmite *liste* de proprietari de pămînt bogați (chiaburi), negustori de cereale etc., care vor fi făcuți personal răspunză-

tori pentru strângerea tuturor surplusurilor de cereale ;

e) în fiecare detașament militar să se numească, cel puțin unu la fiecare zece inși, de pildă, oameni cu recomandatie de partid din partea P.C. din Rusia și a socialiștilor-revoluționari de stînga sau a sindicatelor.

13) La înfăptuirea monopolului asupra cerealelor să se considere drept obligatorii, fără nici un fel de considerente privind sacrificiile financiare, cele mai hotărîte măsuri de ajutorare a sărăcimii satelor, căreia i se vor distribui în mod gratuit o parte din surplusurile de cereale găsite la chiaburi ; totodată se vor aplica măsuri de represiune necruțătoare împotriva chiaburilor care dosesc surplusuri de cereale.

Scris la 26 mai 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE
ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL
AL CONSILIILOR ECONOMICE DIN RUSIA
26 MAI 1918¹⁴³

(Apariția tovarășului Lenin a fost întâmpinată cu o furtună de aplauze.)
Tovarăși, permiteți-mi înainte de toate ca, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, să adresez un salut congresului Consiliilor economice. (Aplauze.)

Tovarăși, Consiliului economic superior îi revine acum o sarcină din cele mai grele și mai nobile. Nu încape nici o îndoială că, cu cât cuceririle Revoluției din Octombrie vor căpăta o amploare mai mare și cu cât această răsturnare începută de ea va deveni mai profundă, cu cât cuceririle revoluției socialiste vor fi așezate pe temelii mai solide și orînduirea socialistă va fi mai bine consolidată, cu atît mai mare și mai important va deveni rolul consiliilor economice, singurele dintre toate instituțiile de stat, care sînt menite să-și păstreze un loc trainic, care va fi cu atît mai trainic cu cît vom fi mai aproape de instaurarea orînduirii socialiste, cu cît va fi mai puțină nevoie de un aparat pur administrativ, care să se ocupe numai de administrația propriu-zisă. După ce împotriuirea exploatatorilor va fi definitiv zdrobită, după ce oamenii muncii vor fi învățat să organizeze producția socialistă, acest aparat administrativ în sensul propriu, îngust al cuvîntului, acest aparat al vechiului stat e sortit să dispară, în timp ce un aparat de tipul Consiliului economic superior e menit să crească, să se dezvolte, să se întărească și să cuprindă întreaga activitate principală a societății organizate.

De aceea, tovarăși, cînd analizez experiența Consiliului economic superior și a consiliilor locale, de a căror activitate el este strîns și indisolubil legat, atunci eu cred că,

deși mai sînt încă multe lucruri neisprăvite, nedesăvîrșite, neorganizate, nu avem absolut nici un motiv să tragem concluzii cît de cît pesimiste. Căci sarcina pe care și-o pune Consiliul economic superior și pe care și-o pun toate consiliile regionale și locale este atît de gigantică, atît de atotcuprinzătoare, că în ceea ce observăm cu toții nu există absolut nimic care să constituie un motiv de temeri. Foarte adesea — și, bineînțeles, din punctul nostru de vedere, poate, chiar prea des — proverbul „măsoară de șapte ori și taie o dată” nu este pus în aplicare. Din păcate, în ce privește organizarea economiei pe baze socialiste, lucrurile nu se prezintă atît de simplu ca în acest proverb.

O dată cu trecerea întregii puteri — de astă dată nu numai a celei politice, ba chiar în primul rînd nu a celei politice, ci a celei economice, adică a puterii care privește temeliile cele mai adînci ale vieții de fiecare zi a omului — în mîinile unei clase noi, și anume ale unei clase care pentru prima oară în istoria omenirii duce după sine imensa majoritate a populației, întreaga masă a celor ce muncesc și sînt exploatăți, sarcinile noastre se complică. — Se înțelege de la sine că, datorită enormei importanțe și caracterului extrem de dificil al sarcinilor organizatorice, care ne cer să organizăm în chip cu totul nou cele mai profunde temelii de viață a sute de milioane de oameni, aici nu există posibilitatea de a proceda așa de simplu ca atunci cînd vrei să te conformezi proverbului „măsoară de șapte ori și taie o dată”. Și, într-adevăr, noi nu putem face multe măsurători prealabile, pentru ca după aceea să tăiem și să consfințim ceea ce a fost definitiv măsurat și pus la punct. Noi trebuie să construim edificiul nostru economic chiar în procesul muncii, experimentînd unele instituții sau altele, studiindu-le sub aspectul lor practic, verificîndu-le prin experiența colectivă comună a oamenilor muncii și, ceea ce e mai important, prin rezultatele obținute în muncă; trebuie să-l construim pe loc, chiar în procesul muncii și, pe deasupra, în condițiile unei lupte înverșunate și ale împotrivirii turbate opuse de exploatatori, care devin cu atît mai turbați cu cît ne apropiem de momentul cînd

vom smulge definitiv ultimii dinți, cariați, ai exploatării capitaliste. Se înțelege că în asemenea condiții nu avem nici un motiv să fim pesimiști, cu toate că aceasta constituie, cum e și firesc, un motiv serios pentru atacuri furibunde din partea burgheziei și a domnilor exploata-tori, care sînt loviți în cele mai bune sentimente ale lor, dacă noi, chiar și într-un scurt răstimp, sîntem nevoiți să refacem, cîteodată de cîteva ori, tipurile și statutele diverselor ramuri ale economiei naționale și să modificăm organele lor de conducere. Firește, cine participă prea îndeaproape și prea direct la această muncă — uneori la o triplă refacere a statutelor, a normelor, a legilor de conducere, cum e cazul, bunăoară, cu Direcția generală a navigației fluviale — are, firește, cîteodată motive să nu fie de loc bucuros, iar satisfacțiile pe care i le dă asemenea muncă nu pot fi prea mari. Dar, dacă facem nițel abstracție de neplăcerea directă de a reface prea des decretele și dacă privim ceva mai adînc și mai de-parte această operă uriașă, de importanță istorică uni-versală, pe care proletariatul rus trebuie s-o îndeplinească deocamdată prin forțele sale proprii, încă insuficiente, atunci devine lesne de înțeles că sînt inevitabile transfor-mări și mai numeroase, că nu poate fi înlăturată experi-mentarea a diferite sisteme de conducere, a diferite norme de introducere a disciplinei, că într-o operă atît de gi-gantică noi n-am putea pretinde niciodată, — și nici un socialist cu judecată, care a scris despre perspectivele viitorului, nu s-a gîndit vreodată că noi am putea, după vreo rețetă dată dinainte, să făurim dintr-o dată și să alcătuim dintr-o singură lovitură formele de organizare ale noii societăți.

Tot ce am știut noi, tot ce ne-au arătat cu precizie cei mai buni cunoscători ai societății capitaliste, mințile cele mai luminate care au prevăzut dezvoltarea ei, este că transformarea trebuie să urmeze, cu o inevitabilitate istorică, cutare linie mare, că proprietatea particulară asupra mijloacelor de producție este condamnată de is-torie, că ea va dispărea, că exploatații vor fi inevitabil expropriati. Toate acestea au fost stabilite cu o precizie științifică. Și toate acestea noi le-am știut, atunci cînd am

luat în mîinile noastre steagul socialismului, cînd ne-am declarat socialiști, cînd am întemeiat partide socialiste, cînd am făcut eforturi pentru transformarea societății. Toate acestea noi le-am știut, atunci cînd am luat puterea pentru a trece la o reorganizare socialistă, dar nu puteam să știm care aveau să fie formele de transformare și nici ritmul în care urma să se desfășoare în mod concret reorganizarea. Numai experiența colectivă, numai experiența a milioane de oameni poate să ne dea în această privință unele indicații hotărîtoare, tocmai din cauză că pentru opera noastră, pentru opera de construire a socialismului, nu este suficientă experiența zecilor și sutelor de mii de oameni din păturile de sus care au făcut pînă acum istoria, atît în societatea moșierească, cît și în cea capitalistă. Noi nu putem proceda în felul acesta, tocmai pentru că ne bazăm pe experiența comună, pe experiența milioaneilor de oameni ai muncii.

De aceea noi știm că munca organizatorică, care constituie sarcina principală, sarcina esențială, fundamentală a Sovietelor, aduce cu sine în mod inevitabil numeroase experiențe, o mulțime de măsuri, nesfîrșite transformări și o sumedenie de dificultăți, mai cu seamă în ce privește chestiunea : cum să punem pe fiecare om la locul lui, fiindcă în această direcție sîntem lipsiți de experiență și fiecare măsură trebuie s-o elaborăm noi înșine, și cu cît greșelile comise de noi mergînd pe acest drum sînt mai grave, cu atît mai mult sporește convingerea că, cu fiecare nouă creștere a numărului membrilor de sindicat, cu fiecare mie de oameni, cu fiecare sută de mii de oameni care din lagărul oamenilor muncii, din lagărul celor exploatați, care pînă acum au trăit după tradiții și după obișnuință, trec în lagărul făuritorilor de organizații sovietice, crește numărul oamenilor care trebuie să corespundă cerințelor și să îndrepte munca pe făgașul cel bun.

Să luăm una dintre sarcinile de importanță secundară de care Consiliul economic — Consiliul economic superior — se lovește deosebit de des : folosirea specialiștilor burghezi. Noi știm cu toții, sau în orice caz aceia dintre noi care ne situăm pe pozițiile științei și ale so-

cialismului, știm că această sarcină poate fi înfăptuită numai atunci și numai în măsura în care capitalismul internațional a dezvoltat premisele materiale, tehnice ale unei munci de proporții uriașe, care se bazează pe datele științei și, deci, pe formarea unui mare număr de cadre de specialiști cu pregătire științifică. Noi știm că altfel nu este cu putință făurirea socialismului. Dacă citim operele socialiștilor care în cursul ultimei jumătăți de secol au studiat dezvoltarea capitalismului și au ajuns de fiecare dată la concluzia că socialismul este inevitabil, observăm că ei toți, fără excepție, au arătat că numai socialismul va elibera știința din cătușele ei burgheze, o va izbăvi de înrobirea ei de către capital, de servilismul ei față de interesele murdarei lăcomii capitaliste. Numai socialismul va da posibilitatea de a extinde în mod considerabil și de a subordona în mod efectiv producția și repartiția socială a produselor potrivit unor criterii științifice care să arate ce trebuie făcut pentru ca viața tuturor oamenilor muncii să fie cât mai ușoară și ca ei să aibă parte de un trai îndestulat. Numai socialismul poate să înfăptuiască acest lucru. Noi știm că el trebuie să-l înfăptuiască, și în înțelegerea acestui adevăr constă întreaga greutate a marxismului și întreaga lui forță.

Noi trebuie să înfăptuim acest lucru sprijinindu-ne pe elemente care-i sînt ostile, deoarece capitalul, cu cît capătă proporții mai mari, cu atît face ca opresiunea și împilarea exercitată de burghezie asupra muncitorilor să devină mai apăsătoare. Acum, cînd puterea se află în mîinile proletariatului și ale țărănimii sărace, cînd ea își fixează sarcinile ei cu sprijinul acestor mase, noi sîntem în situația de a înfăptui asemenea transformări socialiste cu ajutorul unor specialiști burghezi, care au fost educați în societatea burgheză, care n-au cunoscut alte condiții, care nu-și pot imagina altă ambianță socială, și de aceea, chiar în cazurile cînd acești oameni sînt absolut sinceri și perfect atașați de munca lor, chiar și atunci ei sînt încărcăți de prejudecăți burgheze, sînt legați prin mii de fire — invizibile pentru ei — de societatea burgheză muribundă, intrată în descompunere, care de aceea opune o împotrivire înverșunată.

Aceste greutăți, pe care le prezintă sarcina noastră și realizarea ei, nu pot fi ascunse. Dintre scrierile tuturor socialiștilor care s-au ocupat de această chestiune nu-mi amintesc de vreo operă socialistă cunoscută mie sau de vreo părere a unor socialiști de seamă, cu privire la viitoarea societate socialistă, în care ei să fi arătat greutatea practică concretă care se va ridica în fața clasei muncitoare care a luat puterea, atunci când ea își va pune sarcina de a transforma întregul tezaur de cultură, cunoștințe și tehnică acumulat de capitalism și care pentru noi constituie ceva istoricește absolut necesar, — de a transforma toate acestea, dintr-un instrument al capitalismului, într-un instrument al socialismului. Așa ceva este ușor de făcut într-o formulă generală, într-o contrapunere abstractă, dar în lupta cu capitalismul — care nu moare dintr-o dată și care opune o împotrivire cu atât mai înverșunată cu cât este mai aproape de moarte — constituie o sarcină extrem de grea. Dacă în acest domeniu se fac experimente, dacă noi îndreptăm în repetate rînduri unele greșeli parțiale, acest lucru este inevitabil atunci când nu reușim dintr-o dată, într-un domeniu sau altul al economiei naționale, să facem ca specialiștii, care sînt niște slujitori ai capitalismului, să devină slujitorii maselor muncitoare, sfetnicii lor. Dacă nu reușim să facem acest lucru dintr-o dată, asta nu poate să provoace nici urmă de pesimism, deoarece sarcina pe care ne-o punem noi are o greutate și o importanță istorică mondială. Noi nu închidem ochii asupra faptului că singuri, cu forțele noastre, nu vom putea înfăptui în întregime revoluția socialistă într-o *singură țară*, chiar dacă această țară ar fi mult mai puțin înapoiată decît Rusia și dacă noi am trăi în condiții mai ușoare decît acum, după cei patru ani de război nemai-pomenit de istovitor, de greu și de distrugător. Cine întoarce spatele actualei revoluții socialiste din Rusia și invocă drept motiv vădita nepotrivire de forțe seamănă cu înțepenitul „om din cutie“, care nu vede mai departe de lungul nasului și uită că nu există răsturnare istorică cît de cît importantă în care să nu existe o serie întregă de cazuri de nepotrivire de forțe. Forțele cresc în proce-

sul luptei, o dată cu dezvoltarea revoluției. Când o țară a pășit pe calea unor transformări mărețe, meritul ei și al partidului clasei muncitoare, care a ieșit învingătoare în această țară, este că au trecut de-a dreptul la rezolvarea, sub aspectul lor practic, a unor sarcini care înainte se puneau în mod abstract, teoretic. Această experiență nu va fi uitată. Orice s-ar întâmpla, oricât de grele ar fi peripețiile revoluției ruse și ale revoluției socialiste internaționale, această experiență nu va putea fi răpită muncitorilor, care sînt uniți laolaltă în sindicate și în organizații locale și pornesc la munca practică de organizare a întregii producții pe scară națională. Ea a intrat în istorie ca o cucerire a socialismului și pe baza ei își va înălța viitoarea revoluție internațională edificiul său socialist.

Îmi voi permite să vă atrag atenția asupra încă unei sarcini, poate cea mai grea, pe care trebuie s-o rezolve în mod practic Consiliul economic superior. Mă refer la disciplina în muncă. La drept vorbind, atunci când menționăm această sarcină, trebuie să constatăm și să subliniem cu satisfacție că tocmai sindicatele, cele mai importante organizații ale lor — Comitetul central al sindicatului muncitorilor metalurgiști, Consiliul general al sindicatelor din Rusia —, organizațiile sindicale superioare, care grupează milioane de oameni ai muncii, au fost cele dintîi care au pornit, din proprie inițiativă, la rezolvarea acestei sarcini, care are o importanță istorică mondială. Pentru a înțelege importanța ei, trebuie să facem abstracție de micile insuccese parțiale, de greutatea de neînchipuit, care, luate în parte, par de neînvinș. Trebuie să avem o perspectivă mai largă atunci când privim succesiunea istorică a orînduirilor social-economice. Numai privind lucrurile din acest unghi de vedere ne vom da limpede seama ce sarcină gigantică ne-am asumat și ce uriașă importanță are faptul că de data asta reprezentantul cel mai înaintat al societății, masele muncitoare și exploatate, își asumă din proprie inițiativă o sarcină care pînă acum, în Rusia iobăgistă de dinainte de 1861, era rezolvată în întregime de un pumn de moșieri, care considerau că o asemenea ches-

tiune îi privește doar pe ei. Pe atunci făurirea unei discipline și a unor legături pe scara întregului stat îi privea pe ei.

Știm în ce fel își asigurau moșierii iobăgiști această disciplină. O asemenea disciplină însemna împilare, batjocură și muncă silnică nemaipomenit de chinuitoare pentru majoritatea poporului. Aduceți-vă aminte de toată această trecere de la iobăgie la economia burgheză. Ceea ce ați văzut, deși cei mai mulți dintre dv. nu puteau să vadă, și ceea ce știți de la generațiile mai în vîrstă, această trecere de după 1861 la o nouă economie, burgheză, această trecere de la vechea disciplină a bîtei din timpurile iobăgiei, de la disciplina bazată pe cea mai absurdă, mai nerușinată și mai brutală batjocorire și constrîngere prin violență a omului, la disciplina burgheză, la disciplina foamei, a așa-zisei munci salariate libere, care era în realitate o disciplină a robiei capitaliste, — părea să fie ușoară pe plan istoric, pentru că omenirea nu făcea decît să treacă de la un exploatare la alt exploatare, pentru că o minoritate de jefuitori și de exploatare ai muncii poporului ceda locul unei alte minorități, tot de jefuitori și de exploatare ai muncii poporului, pentru că moșierii cedau acest loc capitaliștilor, o minoritate altei minorități, în timp ce masele largi de oameni ai muncii și clasele exploatare continuau să fie reprimare. Dar și această înlocuire a unei discipline bazate pe exploatare printr-o altă disciplină, bazată tot pe exploatare, a necesitat ani, dacă nu decenii, de eforturi, a necesitat o perioadă de trecere, de ani, dacă nu de decenii, cînd vechii moșieri iobăgiști considerau în deplină sinceritate că totul se năruie, că fără iobăgie nu se poate gospodări, cînd noul stăpîn, capitalistul, se lovea de greutăți practice la fiecare pas și-și pierdea orice speranță de îndreptare a economiei sale, cînd un indiciu material, una din dovezile palpabile ale caracterului dificil al acestei treceri era faptul că Rusia comanda atunci mașini din străinătate pentru a lucra cu ele, cu cele mai bune mașini, și se constata că nu există nici oamenii care să știe să le folosească și nici conducătorii de care e ne-

voie. Și în toate colțurile Rusiei se putea observa cum cele mai bune mașini zăceau nefolosite, atât de greu era să se treacă de la disciplina cea veche, iobagă, la noua disciplină, burghezo-capitalistă.

Și dacă veți privi astfel lucrurile, tovarăși, nu vă veți lăsa derutați de anumiți oameni, de anumite clase, de burghezie și de acoliții ei, a căror misiune constă doar în a semăna panică, a provoca deprimare, a crea o atmosferă de profundă decepție în întreaga muncă, înfățișând-o ca pe ceva lipsit de perspectivă, nu vă veți lăsa derutați de cei ce vă semnalează fiecare caz izolat de indisciplină și de descompunere și, cu acest prilej, spun că se lasă păgubași de revoluție, ca și cum ar fi fost cândva în lumea asta, ca și cum ar fi existat în istorie măcar o singură revoluție într-adevăr mare fără manifestări de descompunere și lipsă de disciplină, fără chinătorii pași ai experienței, când masele creează o nouă disciplină. Nu trebuie să uităm că pentru prima oară am ajuns la un moment preliminar al istoriei când o nouă disciplină, o disciplină a muncii, a raporturilor tovarășești, o disciplină sovietică, este elaborată în mod efectiv de milioane de oameni ai muncii, de milioane de exploatați. Noi nu pretindem că vom obține succese rapide în acest domeniu, și nici nu contăm pe așa ceva. Noi știm că pentru această operă e nevoie de o întreagă epocă istorică. Noi am intrat în acea epocă istorică când, într-o țară încă burgheză, sfărîmăm disciplina societății capitaliste, o sfărîmăm și sîntem mîndri că toți muncitorii conștienți și absolut întreaga țărănime muncitoare ajută prin toate mijloacele la această distrugere, și când în mod liber, din propriul lor imbold, masele capătă tot mai mult conștiința că această disciplină, care e bazată pe exploatarea și pe robirea oamenilor muncii, trebuie s-o înlocuiască nu după o poruncă venită de sus, ci după cum le dictează propria lor experiență de viață, și anume printr-o nouă disciplină a muncii unite, prin disciplina mun-

citorilor și a țăranilor muncitori organizați și uniți din întreaga Rusie, din această țară cu zeci și sute de milioane de locuitori. Este o sarcină extrem de grea, dar totodată și nobilă, fiindcă numai atunci când o vom rezolva în mod practic, numai atunci se va putea spune că a fost bătut ultimul cui în coșciugul societății capitaliste pe care o înmormântăm noi. (A p l a u z e.)

Dări de seamă au fost publicate la 27 mai 1918, în „Petrogradskaia Pravda” nr. 108 (ediția de seară), și la 28 mai 1918 în „Pravda” nr. 104 și în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 106.

*Publicat în întregime în 1918, în cartea „Lucrările primului Congres general al consiliilor economice din Rusia. Dare de seamă stenografiată”.
Moscova*

Se tipărește după textul cărții

---

*CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU ALIMENTE
PE CONT PROPRIU*

1

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ¹⁴⁴

Toate aparatele care servesc organizațiile de aprovizionare din diferite profesii, cum ar fi „Aprovizionarea feroviarilor“, „Aprovizionarea lucrătorilor din transporturile pe apă“ etc., sînt invitate să-și unească eforturile și forțele lor, ale agenților lor și ale echipelor lor cu forțele comune ale Comisariatului pentru aprovizionare. Neacceptarea unei asemenea colaborări înseamnă sau ar putea să însemne refuzul de a sprijini Puterea sovietică, de a ajuta întreaga muncitorime și întreaga țărănime în lupta dusă de ele împotriva foametei. Numai printr-o unire a forțelor putem fi izbăviți de foamete.

2

PROIECT DE CHEMARE
CĂTRE MUNCITORI ȘI ȚĂRANI ¹⁴⁵

Ascultînd cele arătate de reprezentanții organizațiilor feroviare și ai organizațiilor din transporturile pe apă, precum și de reprezentanții muncitorilor de la uzinele metalurgice și ai celor din sindicatul feroviarilor,

— ascultînd propunerea, făcută de acești tovarăși, de a se permite organizațiilor lor — „Aprovizionarea feroviarilor“, „Aprovizionarea lucrătorilor din transporturile pe apă“ etc. — de a se aproviziona pe cont propriu,

Consiliul Comisarilor Poporului atrage în mod stăruitor atenția tuturor muncitorilor organizați, conștienți și cu judecată, precum și tuturor țăranilor muncitori, că asemenea propuneri constituie o dovadă de vădită nesocotință.

Pentru oricine este clar că, dacă am permite aprovizionarea cu alimente pe cont propriu, de către „Aprovizionarea feroviarilor“, „Aprovizionarea lucrătorilor din transporturile pe apă“, „Aprovizionarea metalurgiștilor“, „Aprovizionarea lucrătorilor din industria de cauciuc“ și de alte organizații de acest fel, am distruge de-a binelea întreaga acțiune de aprovizionare, am distruge orice organizație de stat a muncitorilor și a țăranilor săraci, am netezi complet calea pentru o victorie a chiaburilor și a celor de teapa lui Skoropadski.

Toți muncitorii și toți țăranii înfometați trebuie să înțeleagă că numai prin eforturi comune, trimițînd sute și mii de muncitori din cei mai buni în detașamente de aprovizionare, numai punînd în mișcare forțele unite, con-

topite, comune, masive, ale muncitorilor, care să lupte pentru ordine și pentru pâine, putem învinge foametea și dezordinea, putem birui pe speculanți și pe chiaburi.

Ar fi o nebunie să dăm crezare acelor care cer să se aprobe aprovizionarea cu alimente pe cont propriu pentru niște organizații ca „Aprovizionarea feroviarilor” și „Aprovizionarea lucrătorilor de la transportul pe apă”, fără să se gîndească că în *fiecare județ* din guberniile neagricole sînt *zeci* și sute de *mii* de țărani înfometati, care luni de zile nu capătă pâine de loc.

Nu s-ar produce o totală dezorganizare dacă s-ar permite fiecărui județ țărănesc să se aprovizioneze cu alimente pe cont propriu? Ar fi oare just să se dea „Aprovizionării feroviarilor”, așa cum cere ea, 60 000 000 de ruble pentru colectări de sine stătătoare și în același timp să nu se dea cîte 10 000 000 de ruble fiecărui județ înfometat și să nu i se permită să se aprovizioneze cu alimente pe cont propriu?

Fiecare atelier de la căile ferate, fiecare mie de funcționari sau de muncitori din transporturile pe apă sau din fabrici trebuie să desemneze cîte un detașament format din oamenii cei mai buni și mai de nădejde, pentru ca în strînsă unitate, prin eforturi comune, să contribuie la cauza comună a tuturor muncitorilor și țăranilor, la izbăvirea de foamete, la învingerea foametei.

Aprovizionarea cu alimente pe cont propriu ar duce la distrugerea întregii acțiuni de aprovizionare, ar duce la pieirea revoluției, la dezorganizare și destrămare.

Organizarea fiecărei mii de funcționari și muncitori dintre cei mai buni și mai devotați în detașamente pentru a crea o forță de luptă a *întregii muncitorimi*, care să întroneze ordinea, să ajute la control, să colecteze toate surplusurile de cereale și să obțină o victorie deplină asupra speculanților — iată care e singura cale de salvare.

Scris la 29 mai 1918

Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU COMBATAREA FOAMETEI

1. A ține ascunse surplusurile de cereale și de alte produse alimentare, în timp ce la Petrograd, la Moscova și în zeci de județe neagricole poporul nu numai că nu are pâine îndeajuns, dar rabdă îngrozitor de foame, este o crimă incalificabilă, care merită pedeapsa cea mai aspră.

2. Sarcina de a combate foametea nu constă numai în a scoate cu orice preț cereale din regiunile cerealiere, dar și în a preda și colecta pentru rezervele statului toate, absolut toate surplusurile de cereale și de produse alimentare în general. Dacă nu vom izbuti să facem treaba asta, nu vom putea asigura absolut nici un fel de pre-faceri socialiste și nu ne vom asigura nici posibilitatea de a purta cu succes un război defensiv.

3. ... *

*Scris în a doua jumătate a lunii mai
sau la începutul lunii iunie 1918*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

---

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

SCHIȚA
UNEI ÎNȚELEGERI
CU CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR
ȘI CU COMISARIATUL PENTRU
COMERȚ ȘI INDUSTRIE
ÎN LEGĂTURĂ CU CONDIȚIILE SCHIMBULUI
DE MĂRFURI ÎNTRE ORAȘ ȘI SAT

Înțelegere cu Consiliul economic superior și cu Comisariatul pentru comerț și industrie

Mărfurile nu se dau unor persoane particulare, ci unor uniuni de plasă, satești sau unor alte uniuni ale țăranilor, cu condiția ca în ele să aibă precumpănire sărăcimea.

Mărfurile se schimbă pe cereale, cu condiția ca 25% din total să se achite cu mărfuri și să se primească cerealele într-o cantitate care să reprezinte întregul surplus față de consumul local.

<i>Repartiția:</i>	}}	Organizarea țăranimii sărace în vederea perceperii sistematice și regulate a unor impozite forfetare ridicate, la rezervele bănești ale burgheziei satești.
1 000 000 de gospodării cu câte 1 000 de ruble	}}	

Să se trimită la sate detașamente militare pentru a percepe impozitele menționate și a zdrobi orice împotrivire a burgheziei satești.

Să se ia din depozitele intendenței: S-a luat

Să se publice cel puțin bilanțul preliminar al ministerului aprovizionării pînă la 25.X.1917.

Aparatul: un congres al agenților de aprovizionare?
Aparatul regiunii Moscova...

(25 de oameni la noi; 2 000 la ei)

Scris în mai sau iunie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

OBSERVAȚII PE MARGINEA UNUI PROIECT DE
„HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA CONDUCEREA
ÎNTEPRINDERILOR NAȚIONALIZATE“ 146

Comunismul cere și presupune o cât mai puternică centralizare a mării producții pe tot cuprinsul țării. De aceea trebuie să se acorde neapărat centrului din Rusia dreptul de subordonare directă a tuturor întreprinderilor din ramura respectivă. Centrele regionale își fixează atribuțiile în funcție de condițiile locale, de trai etc., potrivit cu directivele privitoare la întreaga producție și cu hotărârile luate de centru.

A-i lua centrului din Rusia dreptul de subordonare directă a tuturor întreprinderilor de pe cuprinsul țării, așa cum reiese din proiectul comisiei, înseamnă a instaura un anarho-sindicalism regionalist, și nu a clădi comunismul.

Scris la 2 iunie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA,
A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR
ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN MOSCOVA
ȘI A SINDICATELOR ¹⁴⁷

4 Iunie 1918

Dări de seamă au fost publicate :
la 5 iunie 1918 în „Izvestiia C.E.C.
din Rusia” nr. 113 și la 5 și 6 iu-
nie în „Pravda” nr. 111 și 112

Publicat pentru prima oară în în-
tregime în 1920, în cartea : „Pro-
cese-verbale ale ședințelor C.E.C. din
Rusia, legislatura a 4-a. Dare de
seamă stenografiată”

Raportul și cuvîntul de încheiere se
tipăresc după textul cărții, confrun-
tat cu stenograma și cu textul bro-
șurii : N. Lenin. „Lupta pentru ce-
reale”, Moscova, 1918, iar proiectul
de rezoluție, după manuscris

1

RAPORT ASUPRA LUPTEI ÎMPOTRIVA FOAMETEI

Tovarăși ! Subiectul expunerii mele de azi îl constituie năprasnica criză care a lovit în aceste vremuri toate țările și care în momentul de față apasă, poate, cel mai greu asupra Rusiei, sau, în orice caz, este cu mult mai greu resimțită aici decît în alte țări. Și despre această criză, despre foametea care s-a abătut asupra noastră trebuie să vorbesc, potrivit cu sarcina pusă în fața noastră în legătură cu situația generală. Dar atunci cînd este vorba de situația generală nu te poți limita, firește, doar la Rusia, cu atît mai mult cu cît în momentul de față toate țările cu civilizație capitalistă modernă sînt legate între ele prin relații mai apăsătoare și mai chinuitoare ca altădată.

Pretutindeni, atît în țările beligerante, cît și în cele neutre, războiul, războiul imperialist dintre cele două grupuri de rechini gigantici, a dus la o sleire completă a forțelor de producție. Ruina și pauperizarea au ajuns pînă acolo, încît în țările cele mai înaintate, cu cel mai înalt nivel de civilizație și cultură, care timp de decenii și chiar de secole n-au mai știut ce este foametea, războiul a dus la foamete în sensul cel mai autentic, cel mai strict al cuvîntului. Este drept că în țările înaintate, și mai cu seamă în acelea în care capitalismul cel mai dezvoltat a deprins de multă vreme populația cu cel mai înalt mod de organizare economică care e cu puțință în condițiile lui, s-a ajuns ca foametea să fie rațional repartizată, s-a putut face ca ea să întîrzie mai mult, să

fie mai puțin acută, dar de foamete, de cea mai autentică foamete, suferă de multă vreme țări ca, de pildă, Germania și Austria, fără să mai vorbim de țările crotopite și devastate. Acum aproape că nu poți să deschizi un ziar fără să dai de o serie întreagă de știri dintr-o serie întreagă de țări înaintate, civilizate, și nu numai beligerante, ci și neutre, cum este Elveția, cum sînt unele țări scandinave, fără să dai de știri cu privire la foametea, la cumplitele calamități care s-au abătut asupra omenirii o dată cu acest război.

Tovarăși, pentru cine a urmărit dezvoltarea societății europene era neîndoielnic de multă vreme că capitalismul nu va putea să dispară pe cale pașnică, că el duce de-a dreptul la insurecția maselor largi împotriva jugului capitalului sau că el duce la același rezultat pe calea mult mai grea, mai chinuitoare și mai sîngeroasă a războiului.

Încă cu mulți ani înainte de război, socialiștii din toate țările au arătat și au declarat solemn, la congresele lor, că un război între țările înaintate nu numai că ar fi cea mai mare crimă, că un asemenea război pentru împărțirea coloniilor, pentru împărțirea prăzii între capitaliști, nu numai că ar însemna o ruptură completă cu cuceririle civilizației și ale culturii moderne, dar ar putea să ducă — și va duce inevitabil — la subminarea a înseși condițiilor de existență ale societății omenești. Pentru că este prima oară în istorie cînd cele mai mari cuceriri ale tehnicii sînt folosite în asemenea proporții, în mod atît de distrugător și cu atîta energie la exterminarea în masă a milioane de vieți omenești. Asistînd la o asemenea punere în slujba războiului a tuturor mijloacelor de producție, vedem că se împlinește cea mai amară dintre previziuni și că sălbăticirea, foametea și completa decădere a tuturor forțelor de producție cuprind un număr din ce în ce mai mare de țări.

De aceea îmi amintesc cîtă dreptate a avut unul dintre marii întemeietori ai socialismului științific, Engels, atunci cînd, în 1887, cu 30 de ani înainte de revoluția rusă a scris că un război european nu numai că va duce la aceea că coroanele, după cum s-a exprimat el, se vor rostogoli cu duzinele de pe capetele încoronate și nu se

va găsi nimeni să le ridice, dar că acest război va duce la o nemaipomenită animalizare, sălbătire și înapoiere a întregii Europe, și în același timp el va aduce cu sine ori dominația clasei muncitoare, ori crearea unor condiții care să facă necesară această dominație¹⁴⁸. Acest întemeietor al marxismului s-a exprimat de data asta cu îndoită prudență, fiindcă el își dădea limpede seama că, dacă istoria va urma această cale, se va ajunge la prăbușirea capitalismului, la răspândirea socialismului, că atunci nici nu se va putea imagina o trecere mai grea și mai chinuitoare, o mizerie mai crâncenă și o criză mai cumplită, care să submineze toate forțele de producție.

Și iată că acum vedem limpede care sînt urmările acestui măcel imperialist între popoare, care ține de aproape patru ani de zile, cînd în toate țările, pînă și în cele înaintate, se simte că războiul a intrat într-un impas, că în condițiile capitalismului nu se poate ieși din acest război, că el va duce la o ruină cumplită. Și dacă noi, tovarăși, dacă revoluția rusă, care nu se datorește vreunui merit deosebit al proletariatului rus, ci mersului general al evenimentelor istorice, care prin voința istoriei au pus în mod temporar acest proletariat pe primul loc și au făcut pentru un timp oarecare ca el să se afle în avangarda revoluției mondiale, — dacă nouă ne este dat să îndurăm în chip deosebit de greu și de dureros chinurile foametei, care se abate tot mai amarnic asupra noastră, apoi trebuie să înțelegem bine că aceste calamități sînt, înainte de toate și în primul rînd, o moștenire a acestui blestemat măcel imperialist, care a dus în toate țările la nemaipomenite dezastre, numai că ele sînt încă ascunse în mod temporar maselor și opiniei publice a majorității covârșitoare a popoarelor.

Atîta timp cît mai durează asuprirea militară, atîta timp cît continuă încă războiul, atîta timp cît el, pe de o parte, este încă legat de speranțele în victorie și în posibilitatea de a ieși din această criză prin victoria unuia din grupurile imperialiste, iar pe de altă parte este însoțit de dezmațul cenzurii militare și întregul popor este amețit de beția războiului, în majoritatea țărilor masele populației nu pot să vadă în ce prăpastie se rostogolesc,

În ce prăpastie se și află pe jumătate prăvălite. Și acum nouă ne este dat să simțim în mod deosebit de greu această situație, pentru că nicăieri nu există, ca în Rusia, o contradicție atât de flagrantă între imensitatea sarcinilor pe care și le-a propus proletariatul răsculat, care a înțeles că acest război, care e un război mondial al celor mai puternici giganți imperialiști din lumea întreagă, nu poate fi învins fără o puternică revoluție proletară, care, la rîndul ei, să cuprindă întreaga lume.

Și atunci cînd noi, prin forța împrejurărilor, am ajuns să ocupăm în această revoluție unul dintre locurile cele mai de seamă și să rămînem pentru multă vreme, cel puțin cu începere din octombrie 1917, un detașament izolat, căruia, din cauza evenimentelor, celelalte detașamente ale socialismului internațional nu-i pot veni destul de repede în ajutor, — trebuie să trecem azi printr-o situație de zece ori mai grea. Și cu toate că am făcut tot ce a stat în putința proletariatului, care s-a ridicat de-a dreptul la insurecție, și a țărănimii sărace, care-l sprijină, pentru a răsturna de la putere principalul nostru dușman, pentru a sta de strajă revoluției socialiste, noi vedem în același timp cum la fiecare pas jugul prădalnicilor state imperialiste, care înconjoară Rusia, și moștenirea lăsată de război ne apasă din ce în ce mai greu. Aceste urmări ale războiului nu s-au făcut încă simțite în întregime. Acum, în vara anului 1918, ne aflăm, poate, în fața unuia dintre momentele cele mai grele, mai anevoioase și mai critice ale revoluției noastre, care e cea mai anevoioasă nu numai din punct de vedere internațional și în care în mod inevitabil sîntem condamnați la o politică de retrageri atîta timp cît unicul și credinciosul nostru aliat, proletariatul internațional, abia se pregătește de insurecție, abia își capătă maturizarea necesară, dar nu este încă în stare să acționeze pe față și în deplină unitate, deși toate evenimentele din Europa occidentală, toată îndîrjirea și înverșunarea ultimelor lupte de pe frontul de vest, întreaga criză care se agravează înăuntrul țărilor beligerante ne arată că pînă la o insurecție a muncitorilor europeni nu mai e

mult, că, oricît ar mai putea ea să întîrzie, va veni totuși în mod inevitabil.

Tocmai într-o asemenea situație avem de făcut față celor mai mari greutăți în interiorul țării, din cauza cărora apar o serie de oscilări, provocate în primul rînd de cumplita criză alimentară, de crîncena foamete care ne-a lovit și care pune în fața noastră o problemă ce ne cere un maximum de încordare a forțelor și un înalt spirit de organizare și în același timp nu ne permite ca la rezolvarea acestei probleme să procedăm cu vechile metode. La rezolvarea acestei probleme vom merge cu acea clasă cu care am mers împotriva războiului imperialist, cu acea clasă cu care am răsturnat atît monarhia imperialistă, cît și burghezia republicană imperialistă rusă, cu acea clasă care trebuie să-și făurească armele, să-și dezvolte forțele și să-și creeze o organizație în condițiile unor greutăți crescînde, cînd revoluția ia amploare tot mai mare și sarcinile ei sporesc.

În fața noastră stă acum cea mai elementară problemă a oricărei comunități omenești : aceea de a birui foamea și, cel puțin, de a micșora imediat proporțiile cumplitei foamete în care se zbat acum ambele capitale și zeci de județe dintr-o țară agricolă ca Rusia. Și trebuie ca această problemă s-o rezolvăm în condițiile războiului civil, înfruntînd cea mai înverșunată și mai desperată împotrivire a exploatatorilor de toate rangurile, de toate culorile, de toate nuanțele și orientările. Fără îndoială că, într-o asemenea situație, aceste elemente ale partidelor politice, care nu pot s-o rupă cu ceea ce e vechi și să creadă în ceea ce este nou, ajung în situația de a duce un război prin care se urmărește un singur scop : acela de a restaura puterea exploatatorilor.

Asupra acestei probleme, asupra acestei legături dintre foamete și lupta împotriva exploatatorilor și a contra-revoluției care ridică capul ne atrage atenția fiecare știre venită din oricare colț al Rusiei. Avem de făcut față sarcinii, necesității de a birui foamea sau, cel puțin, de a o mai domoli pînă la noua recoltă, de a apăra monopolul cerealelor, de a apăra dreptul Statului sovietic, de a apăra dreptul statului proletar. Trebuie să strîngem

toate surplusurile de cereale și să facem în așa fel ca toate rezervele să fie transportate acolo unde este nevoie de ele și ca ele să fie distribuite în mod rațional. Aceasta este sarcina noastră de căpetenie, de care depinde menținerea societății omenești (și, totodată, aceasta este o treabă nespuse de grea), și ea se înfăptuiește pe o singură cale, anume printr-o sporire intensă a muncii din partea tuturor.

În țările în care se încearcă rezolvarea acestei probleme prin război, se recurge la robie militară, la înrobirea prin mijloace militare a muncitorilor și țăranilor, la acordarea de noi avantaje, și mai mari, pentru exploatarea. În Germania, de pildă, unde opinia publică este înăbușită și orice încercare de protest împotriva războiului este zădărnicită, unde mai există totuși simțul realității și un sentiment de ostilitate socialistă față de război, nu veți găsi o metodă mai des uzitată de menținere a situației decât aceea de a înlesni apariția rapidă a unor noi milionari, a unor noi îmbogățiți de război. Acești noi milionari s-au îmbogățit în mod scandalos.

În toate țările imperialiste, starea de înfometare a maselor constituie acum un teren excelent pentru desfășurarea celei mai nerușinate specule, pentru strângerea unor averi fabuloase de pe urma mizeriei și a foametei.

Țările imperialiste încurajează asemenea tendință, așa cum se întâmplă, bunăoară, în Germania, unde foamea este cel mai bine organizată. Și nu degeaba se spune că centrul înfometării organizate se află acolo unde rațiile și cojile de pâine sînt cel mai bine împărțite printre locuitori. Noi vedem că acolo apariția de noi milionari devine un fenomen obișnuit al statului imperialist, căci altfel el nu poate lupta împotriva foametei. El acordă profituri de două, de trei și de patru ori mai mari aceluia care are mai multe cereale și care știe să speculeze, să transforme în speculă organizarea, normarea, reglementarea, distribuirea. Noi nu vrem să mergem pe această cale, indiferent cine — în mod conștient sau inconștient — ne-ar împinge într-acolo. Noi spunem: am mers și vom merge cot la cot cu clasa cu care am luptat împreună împotriva războiului, cu care am răsturnat bur-

ghezia și cu care azi înfruntăm toate greutățile crizei. Trebuie să fim pînă la capăt pentru monopolul cerealelor, dar nu în așa fel ca să legalizăm specula capitalistă de proporții mari sau mici, ci ca să luptăm împotriva jefuirii cu bună știință a populației.

Și aici vedem noi că există greutăți mai mari și că lupta prezintă primejdii mai grave decît atunci cînd în fața noastră stăteau țarismul, înarmat pînă în dinți împotriva poporului, sau burghezia rusă, înarmată pînă în dinți, care nu considera că e o crimă să verse sîngele a mii și sute de mii de muncitori și țărani ruși în ofensiva din iunie anul trecut — cînd ținea în buzunar tratatele secrete și urmărea să participe la împărțirea prăzii —, dar care consideră drept crimă războiul dus de oamenii muncii împotriva asupritorilor lor, singurul război drept și sfînt despre care noi am vorbit încă de la începutul măcelului imperialist și pe care acum, în mod inevitabil, toate evenimentele îl fac, la fiecare pas, să se înlănțuie cu foametea.

Noi știm că, încă de la început, absolutismul țarist a stabilit prețuri fixe la cereale și că după aceea a urcat aceste prețuri. Și nici nu se putea altfel! El a rămas credincios aliaților săi: hegustorilor de cereale, speculanților, magnaților bancari, care realizau profituri de milioane de pe urma acestor urcări de prețuri.

Știm cum conciliatorii din partidul cadet — împreună cu socialiștii-revoluționari și cu menșevicii — și Kerenski au introdus monopolul cerealelor, fiindcă întreaga Europă spunea că fără monopolizare nu te poți menține prea mult timp, și cum în august 1917 același Kerenski a eludat legea democratică din acea vreme. Tocmai de aceea există legi democratice și sisteme ce se pretează la o abilă interpretare, pentru ca să fie eludate. Și noi știm că în august același Kerenski a dublat aceste prețuri și că atunci socialiștii de toate nuanțele au protestat împotriva unei asemenea măsuri și s-au arătat indignați de acest lucru. Pe atunci n-a existat nici un organ de presă care să nu fie revoltat de această comportare a lui Kerenski și să nu demaște faptul că aici, în spatele miniștrilor republicani, al cabinetului menșevicilor și socia-

liștilor-revoluționari, au existat unele manopere ale speculanților, că acestora li s-au făcut unele concesii prin dublarea prețurilor la cereale, că aici n-a fost altceva decît o concesie făcută speculanților. Cunoaștem această poveste.

Noi facem azi o comparație între modul cum au mers lucrurile cu monopolul cerealelor și cu lupta împotriva foametei în țările capitaliste din Europa și modul cum merg ele la noi. Noi vedem cum de situația creată caută acum să profite contrarevoluționarii. Din această lecție trebuie să tragem concluzii ferme și nestrămutate. Da, mersul evenimentelor a făcut ca criza, care a căpătat proporțiile unei foamete chinuitoare, să ducă doar la o și mai mare înțepire a războiului civil, la demascarea unor partide ca acela al socialiștilor-revoluționari de dreapta și acela al menșevicilor, care se deosebesc de partidul — fățiș capitalist — al cadeților prin aceea că acesta este un partid al ultrareacționarilor declarați. Cadeții n-au ce să spună poporului și n-au de ce să i se adreseze; ei n-au nevoie să-și ascundă scopurile urmărite, pe cînd aceste partide, care au făcut cauză comună cu Kerenski, au împărțit cu el puterea și au fost părtași cu el la tratatele secrete, trebuie să se adreseze poporului. (A p l a u z e.) Și de aceea ele trebuie din cînd în cînd, contrar dorinței lor și planului urmărit de ele, să se demaște singure.

Cînd vedem cum, din cauza foametei, pe de o parte izbucnesc răscoale și răzmerițe ale oamenilor istoviți de foame, iar pe de altă parte, de la un capăt la altul al Rusiei se întinde vîlvătaia răscoalelor contrarevoluționare, care în mod vădit sînt alimentate cu bănet de la imperialiștii anglo-francezi și sprijinite prin eforturile socialiștilor-revoluționari de dreapta și ale menșevicilor (a p l a u z e), ne spunem: tabloul este clar, cine vrea n-are decît să viseze și de acum încolo la tot felul de fronturi unice.

Noi vedem acum cît se poate de limpede că acestea se întîmplă chiar după ce burghezia rusă a fost înfrîntă într-o ciocnire militară deschisă, după ce, din octombrie 1917 și pînă în februarie și martie 1918, toate ciocnirile

deschise care au avut loc între forțele revoluționare și cele contrarevoluționare au arătat contrarevoluționarilor și chiar căpeteniilor cazacilor de la Don, pe care ei s-au bizuit cel mai mult, că apără o cauză pierdută, pentru că pretutindeni majoritatea poporului este împotriva lor. Și orice nouă încercare, chiar și în regiunile cele mai patriarhale, care sînt populate de o pătură de agricultori dintre cei mai înstăriți și mai închistați ca stare socială, cum sînt cazacii, — pretutindeni, fără excepție, orice încercare a contrarevoluției n-a făcut decît să arate că noi pături ale celor ce muncesc și sînt asupriți sînt împotriva lor nu cu vorbe, ci cu fapta.

Învățămintele oferite de războiul civil din octombrie pînă în martie au arătat că în toate colțurile Rusiei, fără excepție, masele muncitoare ale clasei muncitoare din Rusia și țărani care trăiesc din munca lor și nu exploatează muncă străină sînt, în marea lor majoritate, pentru Puterea sovietică. Dar cine a crezut că am pășit pe calea unei dezvoltări mai organice a trebuit să se convingă că s-a înșelat.

Burghezia s-a văzut învinsă... * Și aici începe să apară o sciziune în rîndurile micii burghezii din Rusia: unii trag spre germani, iar alții înclină spre o orientare anglo-franceză și ambele curente sînt de acord că ceea ce le unește este orientarea spre înfometare.

Pentru a vă arăta în mod concret, tovarăși, că nu partidul nostru, ci dușmanii lui și ai Puterii sovietice caută să rezolve controversa dintre orientarea germană și cea anglo-franceză prin unirea lor în jurul aceleiași program, care constă în răsturnarea Puterii sovietice cu ajutorul foametei, — pentru a vă arăta cum se întîmplă așa ceva, îmi voi permite să citez pe scurt o dare de seamă asupra ultimei consfătuiri a menșevicilor ¹⁴⁹. Această dare de seamă a fost publicată de ziarul „Jizn“ ¹⁵⁰. (R u m o a r e, a p l a u z e.)

Din această dare de seamă, care a apărut în nr. 26 al ziarului „Jizn“, aflăm că raportorul la problema politicii economice, Cerevanin, a supus unei critici politica Pu-

* Aici a fost omisă o frază, scrisă neclar în stenogramă. — *Nota red.*

terii sovietice și a propus o soluție de compromis, și anume să fie atrași, în calitate de colaboratori reprezentanți ai capitalului comercial pricepuți în materie, care să lucreze, pe bază de comision, în condiții deosebit de avantajoase pentru ei. Din aceeași dare de seamă aflăm că Groman, președintele Consiliului pentru problemele aprovizionării din nordul Rusiei, care participa la ședință, dispunând — cum se spune acolo — de un vast bagaj de observații personale și de experiența a tot felul de observații, făcute numai în cercurile burgheze — adaug eu —, a tras următoarele concluzii. „Trebuie folosite — a spus el — două mijloace: în primul rând trebuie majorate prețurile actuale, iar în al doilea rând trebuie fixată o primă specială pentru livrarea de urgență a unor cantități de cereale“ etc. (O voce: „Și ce-i rău în asta?“.) Da, o să auziți imediat cât de mult rău este în asta, cu toate că vorbitorul, care n-are cuvântul, dar vorbește de acolo din colț (a plauze), vrea să ne convingă că în asta nu-i nimic rău; dar el a uitat, probabil, cum a decurs conferința menșevică. Tot în ziarul „Jizn“ se spune că după Groman a luat cuvântul delegatul Kolokolnikov, care a expus următorul punct de vedere: „Ni se propune să participăm la organizațiile bolșevice de aprovizionare“. Nu-i așa că în asta este ceva rău? — va trebui să spunem, amintindu-ne de intervenția vorbitorului de adineaori. Și dacă același vorbitor, care nu vrea să se astîmpere și care, deși nu are cuvântul, se apucă totuși să vorbească strigînd că asta este o minciună, fiindcă Kolokolnikov n-a spus niciodată așa ceva, atunci eu iau act de toate astea și vă propun să repetați răspicat și în auzul tuturor această dezmințire. Îmi permit să vă amintesc de rezoluția pe care a propus-o acolo, la conferință, binecunoscutul Martov și care în problema Puterii sovietice spune, cu alte cuvinte și cu alte întorsături de frază, literalmente același lucru. (Rumore, strigăte.) Da, puteți să rîdeți cât poftiți, dar asta-i adevărul: reprezentanții menșevicilor, referindu-se la darea de seamă în legătură cu aprovizionarea, spun despre Puterea sovietică că nu este o organizație proletară, ci o organizație care nu-i bună de nimic.

Într-un moment ca acesta, cînd răscoala pusă la cale de contrarevoluționari în legătură cu foametea și cu scopul de a profita de ea a devenit o chestiune la ordinea zilei, dezmințirile și subterfugiile, oricare ar fi ele, nu ajută la nimic, iar faptele rămîn fapte. În problema arătată avem de-a face cu o politică pe care au expus-o într-o formă excelentă atît Cerevanin, cît și Groman și Kolokolnikov. Ne aflăm în prezența unei înviorări a războiului civil, vedem cum ridică capul contrarevoluția, și eu sînt convins că 99% din muncitorii și țărani ruși au tras — încă nu toți știu acest lucru —, trag și vor trage o concluzie proprie din aceste evenimente, și va fi o concluzie tocmai în sensul că numai dacă vom zdrobi complet contrarevoluția, numai continuînd să ducem în problema foamei o politică socialistă, vom putea ca, luptînd împotriva foamei, să învingem și foamea, și pe contrarevoluționarii care caută să profite de pe urma ei.

Tovarăși, ne apropiem acum tocmai de momentul cînd Puterea sovietică, după o luptă lungă și grea cu niște dușmani contrarevoluționari puternici și numeroși, i-a învins în bătălii deschise și, zdrobind împotrivirea militară a exploatatorilor cît și împotrivirea opusă, prin sabotaj, de toți dușmanii ei, și-a îndreptat toate eforturile spre munca organizatorică. Și întreaga greutate a luptei pe care o ducem împotriva foamei, întreaga greutate a acestei sarcini se explică tocmai prin faptul că aici avem de-a face cu o muncă de-a dreptul organizatorică.

Într-o insurecție victoria poate fi obținută incomparabil mai ușor. E de o mie de ori mai ușor să învingi contrarevoluția, care opune împotrivire, decît să înfrunți cu succes sarcina organizatorică, mai cu seamă acolo unde noi am avut de-a face cu o sarcină la rezolvarea căreia atît proletarul răscolat, cît și micul proprietar și păturile largi ale micii burghezii au putut, într-o măsură considerabilă, să meargă împreună, — cu o sarcină care mai cuprindea multe elemente cu caracter general democratic, care privesc deopotrivă pe toți oamenii muncii. Acum noi am trecut de la această sarcină

la alta. Foametea aceasta atît de chinuitoare ne-a împins cu forța spre o sarcină pur comunistă. Aici ne-am izbit față în față de necesitatea de a înfăptui o sarcină revoluționar-socialistă, aici s-au ridicat în fața noastră greutăți extraordinare.

Noi nu ne temem de asemenea greutăți, ele ne sînt cunoscute și noi n-am spus niciodată că este ușor să treci de la capitalism la socialism. Această trecere cuprinde o întreagă epocă de înverșunat război civil, de dureroase măsuri, cînd unui detașament al proletariatului răscolat dintr-o țară i se va alătura proletariatul din altă țară, pentru a îndrepta prin eforturi comune greșelile comise. Aici avem de-a face cu sarcini organizatorice, care privesc produsele de consum general, care ating cele mai adînci rădăcini ale speculei și lezează interesele vîrfurilor lumii burgheze și ale vîrfurilor exploatării capitaliste, pe care nu le doborî cu ușurință doar printr-un asalt de masă. Aici avem de-a face cu rădăcinile și cu firisoarele subțiri — și adînc risipite în toate țările — ale acestei exploatări burgheze, reprezentate prin micii proprietari, prin tot acest mod de viață, prin deprinderile și stările de spirit caracteristice micilor proprietari și micilor patroni, cînd în fața noastră se ridică micul speculant, cînd oamenii nu sînt deprinși cu noile rînduiri de viață, se arată neîncrezători în ele și cad în desperare.

Căci este un fapt cert că foarte mulți oameni din rîndul maselor muncitoare s-au lăsat cuprinși de desperare atunci cînd au dat de greutățile extraordinare pe care revoluția le-a ridicat în fața noastră. Dar noi nu ne temem de așa ceva. Nu s-a întîmplat nicăieri și niciodată, în nici o revoluție, ca anumite pături să nu fie cuprinse de desperare.

Dacă din rîndurile masei se ridică o anumită avangardă a disciplinei, dacă avangarda știe că această dictatură, această putere fermă va contribui la atragerea întregii sărăcimii — ceea ce constituie un proces de lungă durată și cere o luptă grea — înseamnă că avem de-a face cu începutul unei revoluții socialiste în înțelesul deplin al cuvîntului. Cînd vedem că muncitorii uniți și masele

sărăcimii au pornit o luptă organizată împotriva bogătașilor și a speculanților, împotriva unei sumedenii de oameni cărora o mulțime de intelectuali, în mod conștient sau inconștient, le repetă lozinci ale speculanților, cum fac Cerevaninii și Gromanii, și când acești muncitori, induși în eroare, vorbesc de libertatea comerțului de cereale, de importul unor mijloace de transport pentru mărfuri, — noi răspundem că a proceda astfel înseamnă a veni în ajutorul chiaburilor. Noi nu vom urma această cale. Noi spunem : ne vom sprijini pe elementul muncitor, cu care am reperțat victoria din octombrie, și numai cu clasa noastră, numai prin introducerea disciplinei proletare în toate păturile poporului muncitor vom rezolva sarcina care ne stă în față.

Noi avem de făcut față unor greutăți imense ; trebuie să strângem toate surplusurile și rezervele, să le repartizăm în modul convenit și să organizăm în mod just aprovizionarea cu alimente a zeci de milioane de oameni, să introducem un ritm de muncă absolut normal, astfel ca totul să meargă ca un ceasornic, să învingem ruina pe care o întrețin speculanții și șovăielnicii care seamănă panică. Numai niște muncitori conștienți care au de făcut față unor greutăți practice pot duce la îndeplinire această sarcină organizatorică. Acestei sarcini merită să-i consacram toate forțele noastre și să acceptăm să dăm lupta cea mare. Și în această luptă vom învinge. (A p l a u z e.)

Tovarăși, ultimele decrete cu privire la măsurile Puterii sovietice ¹⁵¹ ne arată că, pentru fiecare socialist care nu în derîdere își spune socialist, calea dictaturii proletare este în mod vădit și incontestabil plină de grele încercări.

Cea mai importantă dintre problemele vieții — aceea a pînii — a fost pusă de ultimele decrete. Toate aceste decrete conțin trei idei călăuzitoare. Prima idee este aceea a centralizării sau a unirii tuturor laolaltă, în aceeași muncă comună, sub conducerea unui centru, ceea ce înseamnă că trebuie să dăm dovadă de seriozitate și să învingem orice stare de deprimare, să respingem cu hotărîre diferitele servicii oferite de tot felul de desăgari,

să strângem laolaltă toate forțele proletare, fiindcă în lupta noastră împotriva foamei ne sprijinim pe aceleași clase asuprite și considerăm că altă soluție decît lupta lor energică împotriva exploatatorilor și coordonarea întregii lor activități nu există.

Da, ni se arată cum la fiecare pas monopolul cerealelor este subminat de comerțul cu desaga, este subminat de speculă. Tot mai des ne este dat să auzim din partea unor intelectuali: dar desăgarii le aduc doar servicii, căci cu ajutorul lor pot ei să-și procure alimente. Da, dar desăgarii îi aprovizionează chiaburește, ei procedează tocmai cum trebuie să procedeze pentru a întări, pentru a instaura și a eterniza puterea chiaburilor, pentru ca cel ce deține puterea s-o extindă, prin profitul său, asupra celor din jurul său prin diferite persoane. Noi însă afirmăm că, dacă aceia care în momentul de față se fac vinovați, în mare parte, doar de lipsă de încredere și-ar uni forțele lor, lupta ar fi mult mai ușoară. Dacă a existat undeva vreun revoluționar care spera să treacă fără nici o greutate la orînduirea socialistă, noi putem spune că un astfel de revoluționar, un astfel de socialist nu face nici două parale.

Noi știm că trecerea de la capitalism la socialism este o luptă extrem de grea. Și, totuși, sîntem gata să suportăm oricîte greutăți și să facem o mie de încercări, iar după aceste o mie de încercări să procedăm la încă o nouă încercare. Noi atragem acum toate organizațiile sovietice la o nouă viață creatoare, la ridicarea de forțe noi. Sperăm că, prin atragerea de noi pături, prin organizarea sărăcimii satelor, vom învinge noile greutăți, și cu aceasta am ajuns la cea de-a doua sarcină fundamentală.

Am spus că prima noastră idee este aceea a centralizării, care străbate toate decretelor noastre. Numai dacă vom strînge toate cerealele și le vom pune în saci care să fie ai noștri, ai tuturor, vom putea să învingem foamea, și chiar și atunci vom avea fiecare doar strictul necesar. În Rusia nu mai există prisosul de altădată, și trebuie ca comunismul să pătrundă adînc în conștiința fiecăruia, pentru ca toți să privească surplusul de cereale

ca pe un bun al poporului și cu toții să se pătrundă de conștiința intereselor oamenilor muncii. Dar pentru a atinge acest scop este necesar numai să aplicăm acel mijloc pe care-l propune Puterea sovietică.

Cînd ni se vorbește despre alte mijloace, noi răspundem așa cum am răspuns la ședința Comitetului Executiv Central * cînd ni s-a vorbit despre alte căi; noi am răspuns atunci: duceți-vă la Skoropadski, la burghezie. Învățați-i pe ei asemenea metode ca majorarea prețurilor la cereale și încheierea unui bloc cu chiaburii; acolo veți găsi oameni dispuși să vă asculte. Puterea sovietică însă are să vă spună un singur lucru: greutățile sînt extraordinar de mari, căutați ca la fiecare din ele să răspundeți cu noi și noi eforturi de organizare și de disciplină. Asemenea greutăți nu pot fi biruite într-o lună. În istoria popoarelor se cunosc cazuri cînd întregi decenii au fost consacrate biruirii unor greutăți mai mici, și aceste decenii au intrat în istorie ca cele mai mărețe și mai rodnice. Niciodată nu veți reuși ca, înșirînd insuccesele primei jumătăți de an și ale primului an din această mare revoluție, să semănați deprimarea în rîndurile noastre. Noi vom continua să rămînem la vechea noastră lozincă a centralizării, a coordonării, a disciplinei proletare pe scara întregii Rusii.

Cînd ni se spune, așa cum face Groman în expunerea sa, că „oamenii din detașamentele voastre care merg să strîngă cereale se dau la băutură și devin ei înșiși fabricanți și negustori clandestini de basamac și se țin de jafuri, noi vom răspunde: știm foarte bine cît de des se întîmplă toate astea, și în asemenea cazuri noi nu acoperim nimic, nu încercăm să prezentăm lucrurile într-o lumină mai favorabilă, să ne ascundem în dosul unor intenții și fraze care ar avea pretenția să fie de stînga. Se înțelege, clasa muncitoare nu este despărțită printr-un zid chinezesc de vechea societate, de societatea burgheză. Și, cînd vine revoluția, nu e ca la moartea unei persoane oarecare, cînd corpul neînsuflețit e pur și simplu scos afară. Cînd piere vechea societate, cadavrul ei nu poate

* Vezi volumul de față, p. 345—364. — *Nota red.*

fi pus în coșciug și îngropat în mormânt. El începe să se descompună în mediul nostru, putrezește și ne infectează și pe noi.

Altfel n-a fost și nu poate să fie în nici o mare revoluție din lumea asta. Tocmai acele lucruri împotriva cărora trebuie să luptăm noi pentru a face ca într-o atmosferă îmbâcsită de miasmele cadavrului în descompunere să se mențină și să se dezvolte mlădițele noului, tocmai așa situație din domeniul publicisticii și al politicii, acel joc al partidelor politice care, de la cadeți și pînă la menșevici, sînt îmbâcsite de aceste miasme ale cadavrului în descompunere, tocmai asemenea mijloace se pregătesc ei să folosească pentru a ne pune bețe în roate. Altfel nu poate să ia naștere niciodată revoluția socialistă; și altfel decît în condițiile capitalismului în descompunere și ale unei lupte cumplite împotriva lui nici o țară nu va trece de la capitalism la socialism. De aceea noi spunem: prima noastră lozincă e centralizarea, iar cea de-a doua este unirea muncitorilor. Uniți-vă, muncitori, uniți-vă! Aceste cuvinte vă spun ceva vechi, care nu pare să vă impresioneze, nu vă aduc nimic nou, nu vă promet succese șarlatanești ca acelea cu care încearcă să vă momască cei de teapa lui Kerenski, care în august 1917 a dublat prețurile — așa cum le-au dublat și chiar le-au mărit de zece ori burghezii germani —, cei care vă promet succese imediate și nemijlocite, numai să fiți cît mai indulgenți cu chiaburii. Se înțelege că pe această cale nu vom merge, și spunem: cel de-al doilea mijloc al nostru este vechi, desigur, dar totodată el este un mijloc etern valabil: uniți-vă! (A p l a u z e.)

Ne aflăm într-o situație grea: Republica sovietică săvîrșește, poate, una dintre trecerile ei cele mai dificile. Noi pături de muncitori ne vor veni în ajutor. Noi nu avem poliție, nu vom avea o castă militară specială și nu avem alt aparat decît unirea conștientă a muncitorilor. Ei vor scoate Rusia din această situație nespus de grea, desperată chiar. (A p l a u z e.) Să se unească muncitorii și să organizeze detașamente muncitorești, să se organizeze înfometajii din județele neagricole bîntuite de foamete, căci pe ei îi chemăm în ajutor, lor li se

adrează Comisariatul pentru aprovizionare, lor le spunem noi : porniți în cruciadă pentru strângerea de cereale, în cruciada împotriva speculanților, a chiaburilor și pentru restabilirea ordinii !

Cruciadele erau niște campanii în care forței fizice i se adăuga credința în lucruri pe care cu sute de ani în urmă oamenii erau constrânși, prin diverse torturi, să le considere drept sfinte. Noi însă vrem și credem, noi sîntem convinși și știm că Revoluția din Octombrie a făcut ca muncitorii înaintați și țărani înaintați din rîndurile sărăcimii satelor să considere acum drept lucru sfînt păstrarea puterii lor asupra moșierilor și capitaliștilor. (A p l a u z e.) Ei știu că pentru înrîurirea maselor populației nu este de ajuns să dispui de forță fizică. Noi avem nevoie de forță fizică pentru că noi făurim dictatura, aplicăm măsuri de violență împotriva exploataților, și pe cine nu înțelege acest lucru noi îl respingem cu dispreț, ca să nu ne pierdem vremea degeaba, discutînd despre forma pe care trebuie s-o capete socialismul. (A p l a u z e.)

Dar noi spunem : în fața noastră stă o nouă sarcină istorică. Trebuie să facem în așa fel ca această nouă clasă istorică să înțeleagă că avem nevoie de detașamente de agitatori din rîndurile muncitorilor. Avem nevoie de muncitori din diferite județe ale guberniilor neproducătoare de cereale. Ei trebuie să vină de acolo ca susținători conștienți ai Puterii sovietice și să consfințească, să legalizeze războiul nostru pentru aprovizionare, războiul nostru împotriva chiaburilor, războiul nostru împotriva dezordinii, să facă posibilă desfășurarea unei propagande socialiste, să-i facă pe cei de la sate să fie conștienți de acea deosebire dintre săraci și bogați care este pe înțelesul fiecărui țaran și care constituie izvorul cel mai adînc al forței noastre, un izvor pe care este greu să-l ridici și să-l faci să țîșnească, să țîșnească din plin, pentru că există la noi numeroși exploatați, care își subordonează mulțimea prin cele mai diferite procedee, începînd cu coruperea sărăcimii, și anume dînd posibilitate unor elemente din rîndurile ei să se pricopsească din fabricarea clandestină a basamacului sau să vîndă ce-

reale la preț de speculă, cîștigînd de fiecare rublă cîteva ruble. Iată prin ce mijloace influențează chiaburimea și burghezia de la sate masele !

Noi nu putem să facem vinovată de toate astea sărăcimea, fiindcă știm că timp de decenii și de milenii ea s-a aflat în stare de robie, că a îndurat și jugul iobăgiei și a cunoscut și rînduierile care au continuat să existe în Rusia după iobăgie. Noi trebuie să ne ducem la sate nu numai cu arma îndreptată împotriva chiaburilor, dar și cu o propagandă desfășurată de muncitori conștienți, care să ducă acolo forța lor de organizare. Uniți-vă, țărani săraci ! — iată a treia lozincă a noastră. Noi nu căutăm să ne luăm bine cu chiaburii și nu adoptăm o măsură atît de stupidă ca majorarea prețurilor. Dacă dublăm prețurile, ei o să spună : ne urcă prețurile, înseamnă că-i răzbește foamea ; să mai așteptăm nișel că o să le urce și mai mult. (A p l a u z e.)

Asta este o cale bătătorită, care constă în a face hatîrul chiaburilor și speculanților : e ușor să pornești pe această cale și să înfățișezi un tablou îmbietor. Intelectualii care își zic socialiști sînt gata să ne înfățișeze asemenea tablouri, și intelectuali de aceștia avem berechet. Noi însă vă spunem : pe cei ce vor să fie alături de Puterea sovietică, pe cei ce o prețuiesc și o consideră drept un stat al oamenilor muncii, un stat al clasei exploatare, pe aceia îi chemăm să meargă alături de noi pe o altă cale. Această nouă sarcină istorică este destul de grea. A rezolva această sarcină înseamnă a ridica o nouă pătură, a indica o nouă formă de organizare pentru niște oameni — din rîndurile celor ce muncesc și sînt exploatați — care în majoritatea lor sînt abrutizați și neștiutori, care sînt mai puțin uniți decît alții și abia de acum încolo trebuie să se unească.

În lumea întregă, detașamentele înaintate ale muncitorilor de la orașe, ale muncitorilor industriali, s-au unit în masă. Dar aproape nicăieri în lume nu s-au făcut încă cu tot devotamentul și cu abnegație încercări sistematice de a uni pe aceia care, la sate, în mica producție agricolă, în uitate colțuri de țară, trăiesc în întuneric și sînt abrutizați de toate condițiile lor de viață. Avem aici în

fața noastră o sarcină care îmbină într-un singur obiectiv nu numai lupta împotriva foametei, dar și lupta pentru întreaga orînduire, care implică profunde și importante prefaceri, a socialismului. Avem în fața noastră o astfel de bătălie pentru socialism care merită să-i consacri toate forțele și să riști totul pentru ea, fiindcă este o bătălie pentru socialism (a p l a u z e), fiindcă este o bătălie pentru orînduirea celor ce muncesc și sînt exploațați.

Pe țăranii muncitori îi vom privi ca pe niște partizani ai noștri, care merg pe același drum cu noi. Pe acest drum ne așteaptă realizări trainice, și nu numai trainice, dar și inalienabile. Iată a treia lozincă a noastră deosebit de importantă !

Acestea sînt, prin urmare, cele trei lozinci fundamentale : centralizarea aprovizionării, unirea proletariatului, organizarea sărăcimii satelor. Și apelul nostru, apelul Comisariatului nostru pentru aprovizionare către fiecare sindicat, către fiecare comitet de întreprindere, spune : vă este greu, tovarăși ; atunci ajutați-ne, uniți-vă eforturile voastre cu ale noastre, combateți orice încălcare a ordinii, orice abatere de la monopolul cerealelor. Aceasta este o sarcină grea ; și, totuși, combateți încă și încă o dată, pentru a suta și a mia oară comerțul cu desaga, luptați împotriva speculei și a chiaburimii, și vom învinge, fiindcă întreaga lor experiență de viață și toate învățămintele grele căpătate din insuccesele și încercările noastre în domeniul aprovizionării vor face ca majoritatea muncitorilor să meargă pe această cale. Ei știu că, dacă pe vremea cînd în Rusia nu era încă o lipsă absolută de pîine deficiențele din activitatea organizațiilor de aprovizionare erau compensate prin acțiuni individuale, izolate, de acum înainte n-o să mai fie așa. Numai prin eforturi comune, numai prin unirea tuturor acelor care, în orașele și guberniile înfometate, au cel mai mult de suferit, vom putea să facem față situației, și aceasta este calea pe care vă cheamă Puterea sovietică : unirea muncitorilor, a detașamentelor lor înaintate, în vederea agitației la sate și a unui război pentru cereale împotriva chiaburilor.

Nu departe de Moscova, în guberniile învecinate Kursk, Orel și Tambov avem încă acum, după calculul unor specialiști, un surplus de cereale de vreo 10 000 000 de puduri. Noi nu sîntem nici pe departe în stare să strîngem aceste surplusuri pentru rezervele noastre de stat și să le depozităm.

Trebuie să pornim la această treabă cu eforturi sporite. În fiecare uzină unde oamenii se lasă vremelnic cuprinși de desperare și unde unii împinși de chinurile foamei, sînt gata să părăsească pozițiile și să se lase ademeniți de lozincile șarlatanești ale celor care caută să ne tragă înapoi la metodele lui Kerenski, la o majorare a prețurilor fixe, să meargă muncitorul conștient și să spună: vedem că unii din voi nu mai au nici o nădejde în Puterea sovietică — veniți în detașamentul nostru de agitatori combativi, nu vă lăsați impresionați de faptul că au fost atîtea cazuri cînd aceste detașamente s-au destrămat și s-au apucat de beție. Vorbind de fiecare caz de acest fel, trebuie să arătăm nu că clasa muncitoare n-ar fi bună de nimic, ci că, deocamdată, ea nu s-a dezbărat încă de lipsurile vechii societăți, bazate pe jaf și n-are să se dezbare de ele dintr-o dată. Să ne unim eforturile, să formăm zeci de detașamente, să îmbinăm acțiunile lor și să lichidăm aceste lipsuri. Tovarăși, permiteți-mi, în încheiere, să vă arăt cîteva telegrame din cele pe care le primește atît Consiliul Comisarilor Poporului, cît și, mai ales, Comisariatul nostru pentru aprovizionare. (Dă citire telegramelor.)

Tovarăși, în legătură cu criza care domnește în domeniul aprovizionării, în legătură cu chinurile foamei care bîntuie în toate orașele, ne este dat să constatăm cum se adeverește încă o dată proverbul: „Faima bună zace-n casă, iar cea rea umblă voioasă“. Vreau să dau citire unor documente primite de organele și instituțiile Puterii sovietice după emiterea decretului de la 13 mai cu privire la dictatura în domeniul aprovizionării, în care se spune că noi ne bizuim, ca și înainte, numai pe proletariat. Telegramele ne informează că la sate s-a și pornit pe calea unei cruciade împotriva chiaburimii, pe calea organizării sărăcimii satelor în sensul lozincilor noastre. O

dovadă în acest sens ne-o oferă telegramele primite de noi.

N-au decît să sune din toate trîmbițele lor și să semene panică din clopotnița * lor cerevanino-gromanistă, n-au decît să strige cît or vrea cei ce îndeamnă la distrugerea și la năruirea Puterii sovietice! Cine își vede de munca lui nu se va lăsa cît de cît tulburat de această încercare de a provoca panică, ci se va opri asupra faptelor, va vedea că treaba merge și că se formează mereu noi rînduri, că ele într-adevăr există.

Se creează o nouă formă de luptă împotriva chiaburilor: aceea a unirii sărăcimii, care trebuie ajutată, care trebuie să-și strîngă rîndurile. Noi trebuie să sprijinim propunerile privind acordarea de prime pentru strîngerea cerealelor. Sîntem de acord să se dea sărăcimii asemenea prime și am și introdus o asemenea măsură. Față de chiaburi, față de criminalii care condamnă populația la chinurile foamei și fac să sufere zeci de milioane de oameni, noi folosim violența. Sărăcimii satelor îi dăm tot felul de prime, fiindcă i se cuvin. Țăranii săraci au obținut pentru prima oară acces la binefacerile vieții, și noi vedem că ei duc o existență mai sărăcăcioasă decît aceea a muncitorilor. Acestei sărăcimi noi îi vom da tot felul de prime și o vom ajuta, dacă ea ne va ajuta pe noi să organizăm predarea cerealelor și să scoatem cereale de la chiaburi. Și, pentru ca în Rusia acest lucru să devină o realitate, nu trebuie să precupețim nici un fel de mijloace.

Pe această cale noi am și pornit. Experiența muncitorilor conștienți va fi dezvoltată și dusă tot mai departe de noile detașamente.

Tovarăși, noi am urnit greul din loc, și treaba merge. Nu ne așteptăm la un succes amețitor, dar un succes tot vom obține. Noi știm că intrăm acum într-o perioadă de noi distrugereri, pășim în seria celor mai grele și mai anevoioase perioade ale revoluției. Pe noi nu ne miră cîtuși de puțin că contrarevoluția ridică capul, că la fiecare pas crește, în rîndurile noastre, numărul celor ce

* Joc de cuvinte. Aluzie la Kolokolnikov — de la cuvîntul rusesc *kolokolna* — clopotniță. — *Nota trad.*

șovăie, numărul celor ce și-au pierdut nădejdea. Acestora le spunem : lăsați încolo șovăielile voastre, puneți capăt oricăror tendințe de descurajare, de care caută să profite burghezia, căci este în interesul ei să provoace panică, porniți la treabă. Noi, cu decretele noastre în domeniul aprovizionării, cu planul nostru care se sprijină pe cei săraci, ne aflăm pe singura cale justă. În fața noilor sarcini istorice, noi vă chemăm mereu la un nou avânt. Avem de îndeplinit o sarcină nemăsurat de grea, dar — repet încă o dată — ea este deosebit de nobilă. Noi făurim prin lupta noastră bazele unei repartiții comuniste, creăm într-adevăr o temelie trainică pentru societatea comunistă. Și acum, cu toții la muncă ! Vom birui foametea și vom asigura izbânda socialismului. (Aplauze furtunoase, care se transformă în ovații.)

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL
CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI

Tovarăși, cuvîntările rostite de cei care au vorbit din partea diverselor fracțiuni au arătat, după părerea mea, ceea ce era și de așteptat.

Cu toată deosebirea care există între bolșevici și unele partide și grupuri, noi ne-am convins că puternicul avînt care domnește în rîndul maselor le face să se unească în lupta împotriva foametei și că el nu unește numai organizațiile bolșevice. Și nu ne îndoim că, cu cît va înainta mai mult această luptă împotriva foametei și cu cît contrarevoluția, care se ascunde în spatele bandelor cehoslovace și al celorlalte bande, își va dezvălui mai mult intențiile ei, cu atît mai pronunțată va fi delimitarea ce se produce între cei ce sînt de partea bolșevicilor — masele muncitoare ale muncitorilor și țăranilor — și dușmanii, oricum s-ar numi ei, ale căror argumente le combatem. Acești dușmani continuă să invoce aceleași argumente vechi, răsuflete, cu privire la pacea de la Brest și la războiul civil, ca și cum în cele trei luni care s-au scurs de la încheierea acestei păci evenimentele n-ar fi arătat destul de clar cîtă dreptate au avut cei ce spuneau că numai tactica comuniștilor va aduce poporului pace și-i va da mîină liberă pentru munca de organizare și strîngere a rîndurilor, pentru pregătirea unor noi și mari războaie, care urmează să izbucnească în condiții cu totul schimbate. Evenimentele au dovedit pe deplin că proletariatul european, care

atunci încă nu putea să ne vină în ajutor, cu fiecare lună ce trece, se poate spune acum fără exagerare, cu fiecare lună ce trece se apropie de situația când insurecția va fi recunoscută ca o necesitate și când ea va deveni inevitabilă. Evenimentele au dovedit pe deplin că nu există decât o singură alternativă, care se numește pace silnică, prădalnică.

Orice om cu judecată a simțit că la Congresul al III-lea al Sovietelor socialiști-revoluționari de dreapta au depus o rezoluție contrarevoluționară¹⁵²; orice om cu judecată trebuie să simtă același lucru și față de rezoluția menșevicilor, care strigă și acum: „Jos pacea de la Brest!“, și care se prefac a nu ști ce semnificație practică are o asemenea lozincă, și anume că ei, cu ajutorul rebelilor cehoslovaci¹⁵³ și al unor agenți năimiți, vor să ne atragă într-un război cu burghezia germană.

Asupra acuzației ce li se aduce comuniștilor, cum că ei ar fi vinovați de foametea care bîntuie azi, nu face să ne oprim. Așa s-a întîmplat și în timpul Revoluției din Octombrie. Și nici un socialist sau anarhist — numiți-l cum vreți — care nu și-a pierdut mințile nu va avea cutezanța să spună în fața unei adunări, oricare ar fi ea, că se poate ajunge fără război civil la socialism.

Puteți să parcurgeți întreaga literatură a tuturor partidelor, fracțiunilor și grupurilor socialiste cu oarecare răspundere, și n-o să găsiți la nici un socialist serios și cu simțul răspunderii o asemenea ineptie — că socialismul ar putea fi instaurat vreodată altfel decât printr-un război civil și că moșierii și capitaliștii ar renunța de bunăvoie la privilegiile lor. Asta este o naivitate vecină cu prostia. Și acum, după ce burghezia și adepții ei au înregistrat o serie de înfrîngeri, avem prilejul să auzim asemenea mărturisiri, cum este, de pildă, aceea a lui Bogaevski, care a avut acolo, la Don, pentru contrarevoluție cel mai bun teren din întreaga Rusie și care a recunoscut și el că majoritatea poporului este împotriva lor, și de aceea, fără baionete străine, nici un fel de

uneltiri ale burgheziei nu le vor ajuta la nimic. Iar aici bolșevicii sînt supuși unor atacuri pe tema războiului civil. A proceda astfel înseamnă a trece de partea burgheziei contrarevoluționare, oricare ar fi lozincile sub care te-ai ascunde.

Ca și înainte de revoluție, noi arătăm și acum că, într-o perioadă cînd capitalul internațional pune războiul pe ordinea de zi a istoriei, cînd sute de mii de oameni se prăpădesc, cînd războiul aduce schimbări în moravurile oamenilor și îi învață să rezolve problemele prin forță militară, într-o asemenea perioadă este mai mult decît straniu să crezi că poți ieși din acest război altfel decît prin transformarea lui în război civil. Și ceea ce se așteaptă să se producă în Austria, Italia și Germania arată că războiul va căpăta acolo forme și mai violente, va fi și mai înverșunat. O altă cale pentru socialism nu există. Cine duce război împotriva socialismului nu este altceva decît un trădător al socialismului.

În ce privește măsurile în domeniul aprovizionării, mi s-a atras atenția că nu m-am oprit în mod amănunțit asupra lor. Dar asta nu intra de loc în atribuția mea. Raportul cu privire la situația în domeniul aprovizionării a fost prezentat de colegii mei¹⁵⁴, care s-au ocupat în mod special de această problemă, și s-au ocupat de ea nu luni de zile, ci ani de-a rîndul, au studiat-o nu numai în cancelariile de la Petrograd și Moscova, dar și pe teren, și s-au ocupat în mod practic de modul cum trebuie înmagazinate cerealele, cum trebuie amenajate bazele de recepție ș.a.m.d. Aceste rapoarte au fost prezentate la C.E.C. din Rusia și la Sovietul din Moscova, și acolo există materiale în legătură cu această problemă. Cît privește critica concretă și indicațiile practice, ele nu intrau în atribuția mea. Atribuția mea era să schițez, sub aspectul ei principal, sarcina care stă în fața noastră, și eu n-am auzit aici vreo critică cît de cît demnă de atenție sau vreo observație judicioasă asupra căreia să fie cazul că fac o apreciere principală. În încheiere,

tovarăși, îmi exprim convingerea — și sînt sigur că aceasta este și convingerea imensei majorități — că sarcina adunării noastre nu este să adopte o anumită rezoluție, cu toate că și acest lucru este, fără îndoială, important, fiindcă va arăta cum știe proletariatul să-și unească forțele sale, dar asta e puțin, e prea puțin : noi trebuie să rezolvăm acum sarcini practice.

Noi știm — și îndeosebi tovarășii muncitori știu — că în viața practică, la fiecare pas, în fiecare uzină, la fiecare adunare, la fiecare îngrămădire întâmplătoare de oameni pe stradă, se pune mereu aceeași problemă a foametei și că ea devine o preocupare tot mai acută. Și de aceea principala noastră sarcină trebuie să fie ca și această adunare, la care ne-am întrunit împreună cu reprezentanții C.E.C. din Rusia, ai Sovietului de deputați din Moscova și ai sindicatelor, să servească drept punct de plecare pentru o cotitură radicală în întreaga noastră muncă practică. Tot restul trebuie subordonat în întregime preocupării ca propaganda și agitația noastră, munca noastră organică, să se desfășoare cu succes, ca pe primul plan să fie pusă în întregime lupta împotriva foametei, ca această problemă să fie în întregime legată de aceea a unui război proletar — de o fermitate necruțătoare — împotriva chiaburilor și speculanților.

Comisariatul nostru pentru aprovizionare s-a adresat de pe acum comitetelor de întreprindere, sindicatelor și marilor centre proletare în care trebuie să acționăm nemijlocit, și care reprezintă strînsele și numeroasele legături ce unesc pe muncitorii din Moscova cu sutele de mii de muncitori organizați de la fabricile și uzinele din toate regiunile industriale mai importante.

Noi trebuie să folosim și mai mult acest mijloc.

Situația este critică. Foametea nu numai că amenință, dar a și venit. Trebuie ca fiecare muncitor și fiecare activist de partid să-și pună imediat în mod practic sarcina de a schimba principala direcție a activității sale.

Cu toții, în uzine și în rîndul maselor, trebuie să pornim imediat la muncă practică! Această muncă ne va da o sumedenie de indicații practice, care ne vor dezvălui metode mult mai bogate, și totodată ea va scoate la iveală și va ridica forțe noi. Cu aceste forțe vom desfășura o muncă amplă. Și sîntem ferm convinși că viitoarele trei luni, care vor fi cu mult mai grele decît cele precedente, vor servi la călirea forțelor noastre, ne vor duce la victoria deplină asupra foametei și vor înlesni înfăptuirea tuturor planurilor Puterii sovietice. (Aplauze furtunoase.)

3

PROIECT DE REZOLUȚIE LA RAPORTUL
CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI ¹⁵⁵

C.E.C. din Rusia, Sovietul de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii, Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia și reprezentanții sindicatelor, ai comitetelor de întreprindere și ai altor organizații muncitorești, întruniți în această ședință comună, țin să atragă atenția tuturor muncitorilor și țăranilor muncitori că foametea, care a cuprins numeroase regiuni din țară, cere din partea noastră cele mai hotărâte și mai ferme măsuri pentru combaterea acestei calamități.

Dușmanii Puterii sovietice, moșierii, capitaliștii, chia-burii și numeroasele lor codițe, vor să profite de această calamitate pentru a pune la cale tulburări, pentru a agrava ruina și dezorganizarea, pentru a răsturna Puterea sovietică, a readuce vechile rînduieli de aservire și robire a oamenilor muncii, a restaura puterea moșierilor și capitaliștilor, așa cum au făcut în Ucraina.

Numai o supremă încordare a tuturor forțelor clasei muncitoare și ale țăranimii muncitoare poate să salveze țara de foamete și să asigure cuceririle revoluției împotriva oricăror tentative ale claselor exploataoare.

Considerăm că politica fermă dusă de Puterea sovietică în lupta împotriva foametei este absolut justă și singura adevărată.

Numai o ordine revoluționară de fier în toate domeniile vieții, și mai cu seamă în transportul feroviar și

fluvial, numai disciplina de fier a muncitorilor, numai ajutorul neprecupețit dat de ei prin detașamentele lor de agitatori și de luptători împotriva burgheziei, împotriva chiaburilor, și numai organizarea de sine stătătoare a sărăcimii satelor pot salva țara și revoluția.

La o asemenea muncă, înfrățită și unită, care să învingă ruina, neorânduiala și acțiunile răzlețe, chemăm pe toți muncitorii și țărani.

Scris la 4 iunie 1918

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA PRIMUL CONGRES GENERAL
AL ÎNVĂȚĂTORILOR ȘI PROFESORILOR
INTERNAȚIONALIȘTI DIN RUSIA
5 IUNIE 1918¹⁵⁶

REZUMAT AL PROCESULUI-VERBAL

(Congresul îl întâmpină pe tovarășul Lenin cu ovații furtunoase.) Lenin salută congresul în numele Consiliului Comisarilor Poporului și spune că corpul didactic, care înainte a trecut destul de încet la conlucrare cu Puterea sovietică, se convinge acum tot mai mult că această conlucrare este necesară. Asemenea transformări — din adversari ai Puterii sovietice în partizanii ei — sînt foarte numeroase și în alte părți ale societății.

Armata învățătorilor și profesorilor trebuie să-și pună sarcini foarte importante în domeniul răspîndirii culturii, și în primul rînd să devină principala armată a învățămîntului socialist. Viața, știința trebuie să nu mai fie subordonate capitalului, trebuie să fie scoase de sub jugul burgheziei. Nu este admisibil să te limitezi la cadrul activității îngust-didactice. Învățătorii și profesorii trebuie să se contopească cu întreaga masă luptătoare a oamenilor muncii. Noii pedagogii îi revine sarcina de a lega activitatea didactică de sarcina organizării socialiste a societății.

Trebuie spus că cea mai mare parte din intelectualii vechii Rusii se dovedesc a fi niște adversari fățiși ai Puterii sovietice, și nu încapе îndoială că nu va fi ușor să învingem greutățile pe care le creează o asemenea situație. Procesul de frămîntare în masele largi ale corpului didactic abia începe, și adevărații dascăli legați

de popor nu trebuie să se închisteze în cadrul organizației lor, al Asociației lor generale, ci să meargă, plini de încredere, să desfășoare propagandă în sânul maselor. Această cale duce la lupta comună a proletariatului și a corpului didactic pentru victoria socialismului. (În aplauzele prelungite ale întregii asistențe, Lenin părăsește Adunarea.)

S-a publicat o dare de seamă la 6 iunie 1918, în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 114, și un rezumat al procesului-verbal în 1918, în „Revista Uniunii generale a învățătorilor și profesorilor internaționaliști din Rusia” nr. 1

Se tipărește după textul culegerii

CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA BIBLIOTECILOR

PROIECT DE HOTĂRIRE
AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ¹⁵⁷

Consiliul Comisarilor Poporului atrage atenția Comisariatului pentru învățământul public că nu manifestă suficientă preocupare pentru o bună organizare a bibliotecilor din Rusia și îl însărcinează să ia imediat cele mai energice măsuri, în primul rând, pentru centralizarea organizării bibliotecilor și, în al doilea rând, pentru introducerea sistemului elvețiano-american.

Comisariatului pentru învățământul public i se recomandă să prezinte Consiliului Comisarilor Poporului, de două ori pe lună, o dare de seamă din care să reiasă ce s-a făcut în mod practic în acest domeniu.

Scris la 7 iunie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE
LA ÎMBUNĂTĂȚIREA TRANSPORTULUI FEROVIIAR
PROIECT DE HOTĂRIRE
AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ¹⁵⁸

După schimbul de păreri cu privire la îmbunătățirea transportului feroviar, Consiliul Comisarilor Poporului hotărăște: tov. Nevski să fie însărcinat ca, după o consfătuire cu colegii săi care duc în mod riguros o politică sovietică cu adevărat socialistă, iar nu sindicalistă, să prezinte în cel mai scurt timp Consiliului Comisarilor Poporului propuneri practice cu privire la lupta împotriva sindicalismului și a lipsei de disciplină, cu privire la măsurile pentru descoperirea și urmărirea celor ce încalcă politica sovietică, cu privire la măsurile în vederea stabilirii răspunderii precise a fiecărei persoane oficiale pentru îndeplinirea cu succes practic a îndatoririlor ce-i revin, cu privire la măsurile pentru atragerea la munca de conducere a unor tovarăși capabili.

Desemnarea unui Colegiu în cadrul Comisariatului căilor de comunicație să fie amânată, deoarece decretul n-a fost încă publicat ¹⁵⁹.

Scris la 14 iunie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA DETAȘAMENTELE DE APROVIZIONARE

CUVINTARE ROSTITA LA ADUNARI MUNCITOREȘTI DIN MOSCOVA
20 Iunie 1918¹⁰⁰

SCURTA DARE DE ȘEAMĂ APARUTA IN PRESA

După vizitele făcute în cartierele muncitorești din Moscova, am ajuns la convingerea fermă că toate masele muncitorești sînt pătrunse de ideea necesității de a forma detașamente de aprovizionare. „Neîncredere“ manifestă doar muncitorii tipografi, care trăiesc de obicei mai bine decît ceilalți, și asta pe seama burgheziei, care otrăvește mințile oamenilor săraci cu calomniile pe care le lansează în presa ei. Atitudinea conștientă a unor mase largi de muncitori față de o problemă atît de esențială a revoluției ruse cum este lupta împotriva foamei îmi permite să cred că Rusia socialistă nu se va lăsa doborâtă de eșecurile temporare și va învinge ruina economică lăsată de vechiul regim. Chiar dacă nu vom reuși să terminăm repede cu cehoslovacii (ceea ce este foarte puțin probabil), marile rezerve de cereale dosite de chiaburi în guberniile Voronej, Orel și Tambov ne vor da posibilitatea să rezistăm ultimele două luni grele care mai sînt pînă la noua recoltă. Aprovizionarea este problema cea mai arzătoare a revoluției noastre. Toți muncitorii, fără excepție, trebuie să înțeleagă că lupta pentru pîine este o problemă a lor.

Detașamentele de aprovizionare își pun ca sarcină numai să ajute la strîngerea surplusurilor de cereale de la chiaburi, și nu să se dedea la un jaf general (cum încearcă să acrediteze dușmanii noștri care vor să sperie dinainte pe săteni)... În schimbul cerealelor se vor oferi în mod obligatoriu textile, așă, obiecte de uz casnic și unelte agricole.

Se vor lua măsuri ca în detașamentele care merg la sate să nu poată pătrunde diferiți huligani și escroci, care caută întotdeauna să pescuiască în apă tulbure. Mai bine să se trimită acolo oameni mai puțini, dar care să fie potriviți pentru treaba asta.

S-a întâmplat, ce-i drept, ca în unele detașamente să pătrundă muncitori lipsiți de fermitate, slabi de înger, pe care chiaburii îi cumpărau cu basamac. Dar în această privință s-au luat măsuri... Trebuie ca despre fiecare muncitor care pleacă cu un detașament să se culeagă informații precise cu privire la trecutul său. Este necesar să se ceară informații la comitetul de întreprindere, la sindicat, precum și la celulele de partid, pentru a ști cum se comportă omul cărui clasa muncitoare îi încredințează o misiune atât de importantă.

În multe uzine, tovarășii membri de partid nu vor să primească în detașament oameni „fără de partid“. O asemenea atitudine nu este de loc justă. Un om „fără de partid“, dar de o cinste ireproșabilă, care n-are nimic rău la activul lui, poate fi un tovarăș foarte prețios în cruciada pentru cereale întreprinsă de înfometaji.

Unor asemenea detașamente conștiente Consiliul Comisarilor Poporului le va da cel mai larg ajutor, atât în bani și textile, cât și în arme.

Important este însă ca muncitorii să pornească cu toată energia și cât mai repede cu putință această acțiune de importanță vitală pentru ei — lupta împotriva foametei !...

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL DE LA CLUBUL DIN SOKOLNIKI
21 IUNIE 1918

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Aplauze furtunoase.) Partidul nostru și-a propus să organizeze astăzi la Moscova un număr cât mai mare de mitinguri, pentru a atrage atenția clasei muncitoare asupra situației în care se află Puterea sovietică și a-i arăta ce eforturi trebuie să depună pentru a ieși biruitoare din situația care s-a creat.

Dv. știți că în ultimele luni și chiar în ultimele săptămîni contrarevoluția a ridicat capul. Socialiștii-revoluționari de dreapta și menșevicii acuză Puterea sovietică că a trădat și trădează Rusia în folosul imperialismului german.

Dar noi am văzut foarte bine ce s-a întîmplat și se întîmplă în Caucaz, unde menșevicii caucazieni au încheiat alianță cu imperialismul turc, și în Ucraina, unde socialiștii-revoluționari de dreapta ucrainenii au încheiat alianță cu imperialismul german. Acolo, tovarăși, nu numai că au fost reduse la zero toate cuceririle Puterii sovietice, nu numai că sînt arestați și împușcați muncitori cărora le-au fost răpitate toate drepturile cucerite, dar a fost adus la putere Skoropadski. Firește, toate aceste măsuri ale actualilor conducători nu pot să le atragă simpatia clasei muncitoare. Iată de ce, în momentul de față, contrarevoluția își pune toată nădejdea în starea de oboseală a poporului rus, în foamete. Ea face ultimele încercări de a răsturna Puterea sovietică.

Acum contrarevoluția s-a agățat de cehoslovaci, care, trebuie spus, nu merg în nici un caz împotriva Puterii sovietice. Împotriva Puterii sovietice nu merg ceho-

slovacii, ci corpul lor ofițeresc contrarevoluționar. Cu ajutorul acestui corp ofițeresc imperialismul încearcă să atragă Rusia în măcelul mondial, care continuă.

Și este caracteristic că, de îndată ce undeva puterea trece în mâinile menșevicilor și ale socialiștilor-revoluționari de dreapta, imediat se vede că ei vor să ne ferească cu vreun Skoropadski oarecare. Dar de îndată ce masele își dau bine seama unde le-au adus menșevicii și socialiștii-revoluționari de dreapta, aceștia rămân fără sprijinul lor.

Ei sînt părășiți. Atunci, recurg la o ultimă speranță: încep să speculeze foametea și, cînd nici așa nu reușesc să facă nimic, nu se dau în lături de la asemenea procedee ca asasinatul mișelesc.

Știți cu toții că a fost asasinat un vechi activist, tovarășul Volodarski, care pentru convingerile sale a avut de îndurat suferințe și privațiuni. S-ar putea, firește, ca ei să reușească să mai asasineze cîțiva militanți activi ai Puterii sovietice, dar asta va duce doar la întărirea autorității ei în sînul maselor și va constitui pentru noi un îndemn să apărăm cu și mai multă hotărîre cuceririle noastre.

În momentul de față sînt două împrejurări care pun Republica sovietică într-o situație deosebit de grea: foametea și situația internațională.

Situația internațională este grea pentru că imperialismul german, francez și englez așteaptă doar momentul potrivit pentru a se năpusti din nou asupra Republicii sovietice. Sarcina partidului nostru este de a răsturna jugul capitalismului; această răsturnare poate să se producă numai printr-o revoluție internațională. Dar, tovarăși, dv. trebuie să înțelegeți că revoluțiile nu se fac la comandă. Noi ne dăm seama că pentru Republica rusă s-a creat o asemenea situație, că clasa muncitoare din această țară a reușit cea dintîi să răstoarne jugul capitalului și al burgheziei, și sîntem conștienți că ea a reușit să facă acest lucru nu pentru că ar fi mai dezvoltată și ar fi ideală, ci pentru că țara noastră este deosebit de înapoiată.

Capitalismul va fi definitiv răsturnat atunci cînd cel puțin cîteva țări se vor uni pentru a porni la un asemenea asalt. Și noi știm că în toate țările, cu toate rigorile cenzurii, am reușit să facem ca la toate adunările, ori de cîte ori se pomenește de partidul comuniștilor sau se pronunță numele Republicii ruse, să izbucnească explozii de entuziasm. (Aplauze furtunoase.)

Și noi spunem că, atîta timp cît acolo, în Apus, continuă încă măcelul mondial, sîntem asigurați. Orice urmări ar putea să aibă războiul, el va provoca inevitabil o revoluție, care este și va fi aliatul nostru.

După ce a făcut o caracterizare a grelei situații a Rusiei sovietice, care în afară este înconjurată de dușmani, iar înăuntru este supusă asaltului contrarevoluției, Lenin trece la problema foametei.

Revoluția noastră face să se cutremure clasele imperialiste, care își dau limpede seama că existența lor depinde de împrejurarea dacă capitalul lor se va menține sau nu; de aceea noi trebuie să ne menținem pe poziție și să mergem mîna în mîna cu clasa cu care am luptat pentru cuceririle Revoluției din Octombrie.

La lupta împotriva foametei mergem împreună cu aceeași clasă.

Acum este necesar ca timp de o lună, o lună și jumătate sau două luni — care vor fi cele mai grele — să facem uz de toate forțele și de toată energia.

În viața popoarelor au fost momente cînd puterea de stat a trecut în mîinile clasei muncitoare, dar aceasta n-a fost în stare s-o păstreze. Noi însă putem să facem acest lucru, pentru că avem Puterea sovietică, care unește clasa muncitoare angajată în lupta pentru făurirea soartei sale.

Oricît de grea ar fi situația noastră, oricîte comploturi ar pune la cale socialiștii-revoluționari de dreapta împreună cu cehoslovacii, noi știm că chiar și în guberniile din jurul capitalei există cereale. Și aceste cereale tre-

buie să le luăm și în același timp să păstrăm și să întărim alianța clasei muncitoare cu țărănimea săracă.

Detășamentele de ostași roșii pleacă de la centru cu cele mai bune intenții, dar uneori, ajungând la destinație, cedează ispitei și se apucă de jaf și beție. Vinovat de această situație este măcelul de patru ani, care a vîrît pentru un timp îndelungat pe oameni în tranșee și i-a silit ca, sălbătîcindu-se, să se măcelărească unii pe alții. Această sălbătîcire se observă în toate țările. Vor trece ani de zile pînă cînd oamenii vor înceta să mai fie fiare și vor căpăta un chip omenesc.

Ne adresăm muncitorilor cu îndemnul de a-și desfășura toate forțele.

Cînd citesc știrea că în județul Usman din gubernia Tambov un detașament de aprovizionare cedează țărănilor săraci 3 000 de puduri de cereale din cele 6 000 rechiziționate, eu afirm că, chiar dacă mi s-ar dovedi că pînă în momentul de față în Rusia nu există decît un singur detașament de acest fel, aș spune totuși că Puterea sovietică își îndeplinește misiunea ei¹⁶¹. Fiindcă în nici un stat nu există un asemenea detașament. (A p l a u z e f u r t u n o a s e.)

Burghezia își cunoaște bine interesele și face tot ce-i stă în putință pentru a și le apăra. Ea își dă seama că, dacă în toamna asta, la strîngerea recoltei, țărani vor culege, pentru prima oară după lungi secole, roadele proprii lor munci și vor aproviziona clasa oamenilor muncii de la orașe, se vor prăbuși toate speranțele ei în restaurare și se va întări Puterea sovietică. Tocmai de aceea se și agită acum burghezia.

Este necesar să ne încordăm toate puterile în lupta împotriva țărănilor bogătași, împotriva speculanților și a burgheziei de la orașe.

Unul dintre cele mai mari neajunsuri de care suferă revoluția noastră este sfiala muncitorilor noștri, care sînt și astăzi convingi că statul poate fi condus numai de „somități“... de somități în materie de jaf.

Dar în fiecare fabrică, în fiecare uzină există, printre muncitori, oameni de ispravă. Nu importă dacă ei sînt fără de partid; dv. trebuie să-i uniți și să-i sudați, iar statul va face tot ce-i stă în putință pentru a le asigura succesul în munca lor, care e atît de grea. (Aplauze furtivoase.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 127
și 128 din 22 și 23 iunie 1918
„Pravda” nr. 126 din 23 iunie 1918

Se tipărește după textul apărut în
„Izvestiia C.E.C. din Rusia”, con-
fruntat cu cel din „Pravda”

CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DETAȘAMENTELOR DE APROVIZIONARE ¹⁶²

Întrucît este prea tîrziu pentru ca un delegat al Comisariatului pentru aprovizionare să poată merge la congres, rog să i se comunice acestuia următoarele: participanții la congres care sînt adepți ai Puterii sovietice trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, că monopolul cerealelor este aplicat în mod concomitent cu monopolul textilelor și al altor produse de consum din cele mai importante, iar în al doilea rînd că cererea de a se desființa monopolul cerealelor este o manevră politică a păturilor contrarevoluționare, care caută să smulgă din mîinile proletariatului revoluționar sistemul de reglementare a prețurilor prin monopol, care constituie unul dintre cele mai importante mijloace de trecere treptată de la schimbul de mărfuri capitalist la schimbul de produse socialist. Explicați celor de față că, pentru lupta împotriva foametei, desființarea monopolului la cereale nu numai că nu este indicată, dar este chiar dăunătoare; un exemplu în acest sens ne oferă Ucraina, unde Skoropadski a desființat monopolul cerealelor și, ca urmare, după cîteva zile specula cu cereale a căpătat proporții de-a dreptul colosale, astfel că proletariatul ucrainean rabdă acum de foame mai rău decît pe vremea monopolului.

Arătați că singurul mijloc sigur pentru mărirea rațiilor de pîine este aplicarea hotărîrii Consiliului Comisarilor Poporului de a rechiziționa cu forța cereale de la chiaburi și de a le da populației sărace de la orașe și sate. Pentru aceasta este necesar ca cei săraci să intre

mai repede și cu mai multă hotărîre în rîndurile armatei de aprovizionare, înființată de Comisariatul poporului pentru aprovizionare.

Propuneți congresului să înceapă imediat să desfășoare o muncă de agitație în rîndurile muncitorilor pentru a-i convinge să se înroleze în armata de aprovizionare de pe lîngă Sovietul de deputați din Penza, călăuzindu-se după următoarele reguli: 1) fiecare fabrică dă cîte un om la fiecare 25 de muncitori; 2) înscrierea celor care și-au exprimat dorința de a intra în armata de aprovizionare se va face de către comitetul de întreprindere, care întocmește, în dublu exemplar, lista nominală a celor mobilizați: un exemplar va fi înaintat Comisariatului poporului pentru aprovizionare, iar celălalt va rămîne la Comitetul de întreprindere; 3) lista trebuie să fie însoțită de referințe pentru fiecare candidat în ce privește conștiinciozitatea lui personală și disciplina revoluționară, referințe care vor fi date de comitetul de întreprindere, de organizația sindicală, de un organ sovietic sau de reprezentanți de răspundere ai unor instituții sovietice. Alegerea celor ce urmează să intre în armata de aprovizionare trebuie să se facă în așa fel ca nici o pată, oricît de mică, să nu murdărească mai tîrziu numele celor ce se duc la sate ca să lupte împotriva unui grup restrîns de jefuitori chiaburi, pentru a salva de la foamete masele de milioane de oameni ai muncii.

Tovarăși muncitori, numai în felul acesta va fi evident pentru toată lumea că rechiziționarea cerealelor de la chiaburi nu înseamnă jaf, ci este o datorie revoluționară față de masele muncitorești și țărănești care luptă pentru socialism!

4) În fiecare fabrică, cei mobilizați aleg din rîndul lor un reprezentant, care ia toate măsurile organizatorice necesare pentru ca cei propuși de fabrică să facă parte din armata de aprovizionare, să fie înrolați în mod efectiv de către Comisariatul poporului; 5) cei înrolați în armată primesc salariul pe care-l aveau înainte, precum și hrană și echipament începînd din ziua intrării lor efective în armată; 6) cei înrolați în armată își iau obligația de a îndeplini riguros instrucțiunile ce vor fi

date de Comisariatul poporului pentru aprovizionare, atunci cînd detașamentele vor fi trimise pe teren, și sînt subordonați comisarilor acestor detașamente. Sînt convins că, dacă în fruntea detașamentelor de rechiziție și aprovizionare vor fi puși socialiști convinși, devotați Revoluției din Octombrie, ei vor ști să organizeze comitetele sărăcimii¹⁰³ și, împreună cu ele, vor putea să ia cereale de la chiaburi și fără să facă uz de forță armată.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului, *Lenin*

27 iunie 1918

Publicat în iulie 1918,
în revista „Izvestiia Narodnogo
Komissariata po Prodovolstviu”
nr. 10—11

Se tipărește după textul
apărut în revistă

CONFERINȚA A IV-A
A SINDICATELOR ȘI A COMITETELOR
DE ÎNTRINDERE DIN MOSCOVA ¹⁶⁴

27 IUNIE — 2 IULIE 1918

Scurte dări de seamă au fost publicate la 28 și 29 iunie 1918, în „Pravda” nr. 130 și 131 și în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 132 și 133

Publicat în întregime în 1918, în cartea: „Procesele-verbale ale Conferinței a IV-a a comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din orașul Moscova”, Ed. Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia

Se tipărește după textul cărții,
confruntat cu stenograma

1

RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL
27 IUNIE

(Apariția tovarășului Lenin este întâmpinată cu aplauze furtunoase, îndelung prelungite.) Tovarăși, știți, desigur, cu toții că asupra țării noastre s-a abătut acum o mare calamitate: foametea. Înainte de a trece la problema măsurilor necesare pentru combaterea acestei calamități, care tocmai acum s-a agravat cel mai mult, trebuie în primul rând să punem problema principalelor cauze care au provocat-o. Când punem această problemă, trebuie să ne spunem și să luăm aminte că nu numai asupra Rusiei, dar și asupra tuturor celorlalte țări, chiar și a celor mai înaintate și mai civilizate, s-a abătut acum o asemenea calamitate.

În cursul ultimelor decenii, și mai ales acum, în timpul revoluției, nu o dată s-a întâmplat în Rusia ca foametea să lovească regiuni întregi ale acestei țări agrare, în care imensa majoritate a țărănimii ruse era ruinată și apăsată de jugul țărilor, moșierilor și capitaliștilor. Dar și în țările Europei occidentale bîntuie aceeași calamitate. Timp de decenii și chiar de secole, multe din aceste țări n-au știut ce înseamnă foametea, atît de mult își dezvoltaseră ele agricultura și atît de bine se aprovizionaseră cu imense cantități de cereale importate acele țări europene cărora nu le ajungeau propriile lor cereale. Iar acum, în secolul al XX-lea, cînd tehnica cunoaște un progres și mai însemnat, cînd asistăm la adevărate minuni în domeniul invențiilor și la folosirea pe scară uriașă a mașinilor și a electricității,

a noilor motoare cu combustie internă în agricultură, vedem că în toate țările europene, fără excepție, asupra popoarelor s-a abătut aceeași calamitate: foametea. S-ar părea că, odată ajunse la civilizație și cultură, țările se întorc iarăși la barbaria epocii preistorice, trec iarăși printr-o situație când moravurile se sălbătesc și oamenii, în lupta lor pentru o bucată de pâine, se transformă în fiare. Prin ce se explică această cotitură spre barbarie care se observă azi într-o serie întreagă de țări europene, în cea mai mare parte din ele? Știm cu toții că ea se datorește războiului imperialist, un război care de patru ani de zile sfîșie omenirea și care a răpit pînă acum popoarelor mai mult — mult mai mult — de zece milioane de vieți tinere, un război care a fost provocat de hrăpăreții capitaliști și care urmează să decidă cine, care dintre marii tâlhari — cel englez sau cel german — va domina lumea, va dobîndi colonii, va sugruma popoarele mici.

Acest război, care a cuprins aproape tot globul pămîntesc și a înghițit cel puțin zece milioane de vieți omenesti, fără a pune la socoteală milioanele de mutilați, schilodiți și bolnavi, și care, în afară de aceasta, a smuls de la munca productivă milioane de forțe din cele mai bune și mai sănătoase, a făcut ca omenirea să se afle azi într-o stare de completă barbarie. S-a împlinit ceea ce au prevăzut ca pe cel mai rău, mai chinuitor și mai înspăimîntător sfîrșit al capitalismului numeroși scriitori de orientare socialistă, care spuneau: societatea capitalistă, care este bazată pe uzurparea proprietății private asupra pămîntului, a fabricilor, a uzinelor și a uneltelor de către un mănunchi de capitaliști, de monopolști, se va transforma într-o societate socialistă, singura care e în stare să pună capăt războiului, deoarece „civilizata“, „cultivata“ lume capitalistă se îndreaptă spre un dezastru nemaipomenit, care este în stare să surpe — și va surpa în mod inevitabil — toate temeliile vieții civilizate. Repet, nu numai în Rusia, dar și în țări din cele mai înaintate, din cele mai civilizate, cum este Germania, în care productivitatea muncii este incomparabil mai ridicată, care poate să aprovizioneze din belșug lumea cu

mijloace tehnice și care, avînd încă legături libere cu țări îndepărtate, poate să-și aprovizioneze populația ei cu produse alimentare, vedem că oamenii îndură o foamete incomparabil mai bine organizată, eșalonată pe un timp mai îndelungat decît în Rusia, dar o foamete și mai grea, și mai chinuitoare. Capitalismul a dus la un dezastru atît de greu și de chinuitor, încît acum este absolut limpede pentru toată lumea că actualul război nu se poate termina fără o serie de revoluții din cele mai grele și mai sîngeroase, dintre care revoluția rusă a fost doar prima, constituind doar începutul.

Dv. ați auzit acum știrea că la Viena, bunăoară, se formează pentru a doua oară un Soviet de deputați ai muncitorilor și că pentru a doua oară populația muncitoare a intrat acum într-o grevă de masă aproape generală ¹⁶⁵. Aflăm că în orașe care pînă acum erau un model de ordine, de cultură și civilizație capitalistă, cum e Berlinul, devine periculos să ieși pe stradă după ce s-a lăsat întunericul, deoarece, în ciuda celor mai aspre măsuri de urmărire și a pazei celei mai severe, războiul și foamea i-au adus și acolo pe oameni într-o stare de completă sălbăticie, i-au împins într-o asemenea stare de anarhie și de revoltă, că în toate statele înaintate, civilizate, nu numai specula, dar și jaful direct, războiul direct pentru o bucată de pîine se află azi la ordinea zilei.

Tovarăși, dacă constatăm că din această cauză acum la noi, în Patria noastră, s-a creat o situație grea, chinuitoare în legătură cu foametea, trebuie să explicăm acelor oameni cu totul orbi și ignoranți — care sînt puțin numeroși, dar care mai există totuși — cauzele principale, fundamentale ale foametei. La noi mai poți întîlni încă oameni care judecă în felul următor: pe vremea țarului era totuși pîine, dar a venit revoluția și acum nu mai găsești de loc. Și e de înțeles că pentru niște babe de la țară întreaga dezvoltare a istoriei din cursul ultimilor zece ani ar putea, într-adevăr, să se reducă la constatarea că înainte era pîine, iar acum nu este. Așa ceva este de înțeles, fiindcă foametea este o calamitate care înlătură, împinge la o parte toate cele-

lalte probleme și numai ea este pusă pe primul plan și ei îi sînt subordonate toate celelalte preocupări. Este limpede însă că sarcina noastră, a muncitorilor conștiinți, este să explicăm maselor celor mai largi, să explicăm fiecărui om din rîndurile maselor muncitoare de la orașe și de la sate care este principala cauză a foametei, pentru că, dacă nu explicăm acest lucru, nu putem crea nici în rîndurile noastre și nici în sînul maselor muncitoare o atitudine justă, nu putem face ca ele să înțeleagă cum trebuie răul pricinuit de foamete, nu putem făuri acea orientare și hotărîre fermă care este necesară pentru combaterea acestei calamități. Dar dacă nu uităm că această calamitate a fost provocată de războiul imperialist, că astăzi pînă și țările cele mai bogate trec printr-o foamete nemaipomenită și că marea majoritate a maselor muncitoare îndură cele mai grele chinuri; dacă nu scăpăm din vedere că de patru ani de zile acest război imperialist silește pe muncitorii din diferite țări să-și verse sîngele spre folosul capitaliștilor, spre satisfacerea poftelor lor de cîștig; dacă ținem seama că, cu cît acest război se prelungește, cu atît șansele de a ieși din război sînt mai slabe, — vom înțelege ce forță gigantică, nemăsurat de mare, trebuie imprimată acestei mișcări.

Războiul acesta ține de aproape patru ani de zile. Rusia a ieșit din război și, fiindcă este singura țară care a făcut acest pas, s-a pomenit prinsă între două bande de tîlhari imperialiști, care caută fiecare să profite de faptul că Rusia este, vremelnic, fără apărare și dezarmată, pentru a o sfîșia și sugruma. Războiul acesta ține de patru ani de zile. Tîlharii imperialiști germani au repurtat o serie de victorii și continuă să înșele pe muncitorii lor, dintre care o parte au fost corupți de burghezie, au trecut de partea imperialiștilor și repetă mîrșava și sîngeroasa minciună a apărării patriei, cînd știut este că în realitate soldații germani apără interesele egoiste și hrăpărețe ale capitaliștilor germani, care le promit că Germania le va aduce pacea, le va asigura bunăstarea, dar noi vedem că, în realitate, cu cît victoriile Germaniei sînt mai numeroase, cu atît scot mai mult la iveală situația ei disperată.

În timpul tratativelor de pace de la Brest, care au dus la încheierea acestui tratat bazat pe forță, pe exploatare, pe violență, pe subjugarea popoarelor, Germania se lauda, capitaliștii germani se laudau că vor da muncitorilor pâine și pace. Iar astăzi în Germania se reduce rația de pâine. Campania de aprovizionare în bogata Ucraină, după cum sînt nevoiți cu toții să recunoască, s-a soldat printr-un eșec total, iar în Austria s-a ajuns din nou la izbucnirea de revolte ale înfometaiților, la ridicarea în masă a întregului popor; căci, pe măsură ce Germania continuă să repurteze victorii, devine tot mai limpede pentru toată lumea, chiar și pentru mulți dintre reprezentanții marii burghezii germane, că acesta este un război fără ieșire, că, chiar dacă germanii vor putea să reziste pe frontul de vest, asta nu-i va apropia în nici un caz de sfîrșitul războiului, ci va duce la apariția unei noi țări înrobite, care va trebui să fie ocupată cu trupe germane, iar războiul va trebui să fie continuat. Aceasta duce la descompunerea armatei germane, care se transformă și se va transforma tot mai mult într-o bandă de tâlhari, de oameni care comit acte de violență împotriva unor popoare străine, împotriva unor popoare neînarmate și care, întîmpinînd o împotrivire dîrză din partea populației din țările ocupate, caută să stoarcă din ele ultimele rămășițe de alimente și de materii prime. Pe măsură ce Germania se apropie de periferiile Europei, devine tot mai limpede că în fața ei se află Anglia și America, care sînt cu mult mai dezvoltate, dispun de forțe de producție mai mari și găsesc timpul necesar pentru a trimite în Europa zeci de mii de soldați — forțe proaspete din cele mai bune — care să facă din toate mașinile și din toate întreprinderile niște mijloace de distrugere. Războiul începe din nou, și asta înseamnă că fiecare an — mai mult chiar: fiecare lună — duce la extinderea lui. Nu există altă ieșire din acest război decît revoluția, decît războiul civil, decît transformarea războiului — pe care îl duc capitaliștii între ei, pentru profiturile lor, pentru împărțirea prăzii, pentru sugrumarea țărilor mici — într-un război al celor asupriți împotriva asupritorilor, singurul

război care întotdeauna în istorie însoțește nu numai marile revoluții, dar și revoluțiile cât de cât însemnate, singurul care, din punctul de vedere al intereselor maseilor muncitoare, asuprite, exploatate, este drept și legitim, este un război sfânt. (Aplauze.) Fără un asemenea război nu se poate ieși din robia capitalistă. Trebuie să ne dăm bine seama de noile calamități pe care le aduce cu sine, în orice țară, un război civil. Aceste calamități vor fi cu atât mai grele, cu cât gradul de civilizație al țării respective e mai înalt. Să presupunem că o țară, cu mașinile și căile ei ferate, se află angrenată într-un război civil care întrerupe comunicațiile între diferitele regiuni ale ei. Închipuți-vă în ce situație se vor găsi regiunile care în decurs de decenii s-au adaptat pentru a trăi din schimbul de produse industriale, și veți înțelege că orice război civil aduce noi și grele calamități, care, de altfel, au fost prevăzute de cei mai de seamă socialiști. Imperialiștii condamnă la suferințe, chinuri și pieire clasa muncitoare. Oricât de grele și de chinuitoare ar fi aceste suferințe ale întregii omeniri, în pragul societății noi, socialiste, devine tot mai limpede pe zi ce trece că războiul început de imperialiști nu va fi terminat de ei; el va fi terminat de alte clase, de clasa muncitoare, care în toate țările, pe zi ce trece, se pune tot mai mult în mișcare și este tot mai mult cuprinsă de revoltă și de indignare; care, independent de sentimentele ei și de starea ei de spirit, este împinsă prin forța lucrurilor spre răsturnarea dominației capitaliștilor. Nouă, celor din Rusia, ne este dat, într-un moment când suferințele foamei se fac simțite în mod deosebit, să trecem printr-o perioadă nespus de grea, cum n-a mai cunoscut niciodată vreo revoluție, iar pe un ajutor imediat din partea tovarășilor din Europa occidentală nu putem conta. Tot greul revoluției ruse constă în faptul că clasei muncitoare revoluționare ruse i-a fost mult mai ușor să înceapă decât clasei muncitoare din Europa occidentală, dar îi este mai greu să continue. Acolo, în țările din Europa occidentală, este mai greu de început revoluția, deoarece acolo proletariatul revoluționar are împotriva sa un

nivel mai înalt de cultură și clasa muncitoare se află în stare de robie culturală.

În acest timp, chiar și numai datorită situației noastre internaționale, a trebuit să trecem printr-o perioadă neșus de grea, și noi, reprezentanții maselor muncitoare, noi, muncitorii, muncitorii conștienți, trebuie ca în întreaga noastră activitate de agitație și propagandă, în fiecare cuvântare, în fiecare chemare, în fiecare convorbire cu muncitorii din fabrică, la fiecare întâlnire cu țăranii, să le explicăm că această calamitate care s-a abătut asupra noastră este o calamitate internațională, că altă ieșire decât revoluția internațională nu există. Din moment ce ne-a fost dat să trecem printr-o perioadă atât de chinuitoare, în care am rămas pentru câțiva timp singuri, trebuie să ne mobilizăm toate forțele pentru a suporta cu toată tăria această perioadă grea, știind că la urma urmelor nu sîntem singuri, că asemenea calamități ca acelea pe care le îndurăm noi se abat pe nesimțite asupra fiecărei țări din Europa și că, fără o serie de revoluții, nici una dintre aceste țări nu va găsi o ieșire.

Asupra noastră, a celor din Rusia, s-a abătut o foamete, care este agravată de faptul că tratatul de pace, ce ne-a fost impus prin silnicie, a răpit Rusiei guberniile cele mai bogate în cereale, cele mai fertile; ea este agravată și de faptul că ne apropiem de sfîrșitul vechii campanii de aprovizionare. Pînă la noua recoltă, care va fi, fără îndoială, foarte îmbelșugată, au mai rămas cîteva săptămîni, care constituie de aceea cea mai grea perioadă de trecere. Și această trecere, care și așa este destul de grea, a fost agravată de faptul că în Rusia clasele exploatare ale moșierilor și capitaliștilor, care au fost răsturnate, depun toate eforturile, își încordează toate forțele pentru a încerca iarăși și iarăși să pună din nou mîna pe putere. Aceasta este una dintre cauzele principale pentru care tocmai guberniile siberiene bogate în cereale se găsesc acum izolate de noi, datorită rebeliunii cehoslovacilor. Dar noi știm foarte bine ce forțe dirijează această rebeliune, știm foarte bine că soldații cehoslovaci declară reprezentanților trupelor noastre și muncitorilor și țăranilor noștri că ei nu vor să lupte

împotriva Rusiei și a Puterii sovietice ruse, că ei vor doar să răzbată cu arma în mână pînă la graniță, dar în fruntea lor se află aceiași generali, moșieri și capitaliști de ieri, care operează cu bănișori primiți de la anglo-francezi și care se bucură de sprijinul social-trădătorilor din Rusia, care au trecut de partea burgheziei. (Aplauze.)

Toată această bandă profită de foamete pentru a face încă o încercare de a readuce la putere pe moșieri și pe capitaliști. Tovarăși, experiența revoluției noastre confirmă tezele care deosebesc întotdeauna pe reprezentanții socialismului științific, Marx și adepții lui, de socialiștii utopiști, de socialiștii mic-burghezi, de socialiștii intelectuali, de socialiștii visători. Visătorii intelectuali, socialiștii mic-burghezi credeau, sau poate cred și visează și acum, că socialismul va putea fi introdus prin convingere. Se va convinge majoritatea poporului și, cînd ea se va convinge, minoritatea se va supune, majoritatea va vota și va fi introdus socialismul. (Aplauze.) Nu, pe lumea asta viața nu este orînduită chiar în chip atît de fericit: exploatorii, bestiile de moșieri și clasa capitalistă, nu se lasă convinși. Revoluția socialistă confirmă ceea ce am văzut cu toții, și anume că exploatorii opun o dîrză împotrivire. Cu cît presiunea claselor asuprite este mai puternică, cu cît ele se apropie mai mult de momentul înlăturării oricărei asupriți și oricărei exploatări, cu cît țărani asupriți și muncitorii asupriți dau dovadă de mai multă inițiativă, de inițiativă proprie, cu atît împotrivirea exploataților devine mai furibundă.

Și noi străbatem perioada — deosebit de grea și de chinuitoare — a trecerii de la capitalism la socialism, o perioadă care în mod inevitabil va fi în toate țările o perioadă îndelungată, foarte îndelungată, deoarece, cum am mai spus, la fiecare succes al clasei asupriților, asupritorii răspund prin noi și noi încercări de a opune împotrivire, de a răsturna puterea clasei asuprite. Rebeliunea cehoslovacilor, sprijinită în mod vădit de imperialismul anglo-francez, a cărui politică este îndreptată spre răsturnarea Puterii sovietice, arată ce înseamnă această îm-

potrivire. Vedem cum această rebeliune capătă o extindere tot mai mare, bineînțeles din cauza foametei. Se înțelege că în rîndul maselor largi de oameni ai muncii se află foarte mulți dintre aceia care — după cum știți foarte bine, fiindcă fiecare din dv. observă acest lucru în fabrică — nu sînt și nu pot să fie niște socialiști luminați, fiindcă trebuie să muncească din greu în fabrică și nu le rămîne nici timp și nici posibilitatea de a deveni socialiști. Se înțelege că acești oameni se bucură cînd văd cum în fabrică se ridică muncitori care capătă posibilitatea de a începe să învețe ei cum să conducă întreprinderile, ceea ce constituie o muncă grea, anevoioasă, în care greșelile sînt inevitabile, dar care este singura cale prin care ei pot, în sfîrșit, să-și realizeze dorința lor de totdeauna ca mașinile, fabricile și uzinele, cea mai bună tehnică modernă și cele mai bune cuceriri ale omenirii să nu mai servească la exploatarea imensei majorități, ci să fie folosite pentru îmbunătățirea și ușurarea traiului ei. Dar, cînd ei văd cum tîlharii imperialiști de la apus, miazănoapte și răsărit caută să profite de lipsa de apărare a Rusiei pentru a-i lua și sufletul și cînd ei nu știu încă cum are să evolueze mișcarea muncitorească din celelalte țări, se lasă, bineînțeles, cuprinși de desperare. Și altfel nici nu se poate să fie. Ar fi ridicol să ne așteptăm și ar fi absurd să credem că din societatea capitalistă, care e bazată pe exploatare, ar putea să răsară dintr-o dată conștiința deplină a necesității socialismului și să se ajungă dintr-o dată la înțelegerea lui. Așa ceva nu se poate întîmpla. Această conștiință se formează abia pe urmă și numai printr-o luptă ca aceea prin care trebuie să trecem noi în această perioadă atît de chinuitoare, cînd o revoluție a luat-o înaintea celorlalte, iar ele n-o ajută, și cînd foametea bate la ușă. Este firesc ca unele pături de oameni ai muncii să se lase inevitabil cuprinse de desperare și indignare și să se manifeste tendința de a lăsa totul baltă. Și se înțelege că contrarevoluționarii, moșierii și capitaliștii, ca și ocrotitorii și complicii lor, profită de această situație pentru a porni iarăși și iarăși la asalt împotriva Puterii socialiste.

Am putea vedea la ce a dus acest lucru în toate orașele unde a lipsit ajutorul baionetelor străine. Noi știm că Puterea sovietică a putut să fie învinsă numai atunci când cei ce au făcut atîta zarvă pe tema apărării patriei și a patriotismului lor și-au dat pe față natura lor capitalistă și au început să încheie tranzacții azi cu baionetele germane, pentru ca împreună cu ele să masacreze pe bolșevicii ucraineni, mâine cu baionetele turcești pentru ca împreună să se năpustească împotriva bolșevicilor, poimîine cu baionetele cehoslovace pentru a doborî Puterea sovietică la Samara și a măcelări pe bolșevici. Numai primind ajutor din afară, numai sprijiniți de baionetele străine, numai punînd Rusia la cheremul baionetelor japoneze, germane și turcești, numai așa au putut pînă acum să obțină măcar o umbră de succes adepții politicii de conciliere cu capitalismul și cu moșierii. Dar noi știm că atunci când izbucnea o răscoală de acest fel, provocată de foamete și de desperarea maselor, cînd ea cuprindea o localitate în care baionetele străine nu puteau fi chemate în ajutor, cum s-a întîmplat la Saratov, la Kozlov și la Tambov, domnia moșierilor, a capitaliștilor și a prietenilor lor, care arborau frumoasa lozincă a convocării unei Adunări constituante, își măsura existența cu zilele, dacă nu cu orele. Cu cît trupele sovietice erau mai departe de un centru vremelnic ocupat de contrarevoluție, cu atît mișcarea în rîndurile muncitorilor de la orașe era mai hotărîtă, cu atît muncitorii și țărani dădeau dovadă de mai multă inițiativă cînd era vorba să vină în ajutorul Saratovului, Penzei și Kozlovului și să răstoarne imediat puterea contrarevoluției, care fusese instaurată acolo.

Tovarăși, dacă veți privi toate aceste evenimente din unghiul de vedere al celor ce se petrec în istoria mondială, dacă nu veți uita că sarcina dv. — sarcina noastră a tuturor — este de a ne lămuri pe noi înșine și totodată de a căuta să lămurim și masele că aceste cumplite calamități s-au abătut asupra noastră nu în mod întîmplat, ci datorită războiului imperialist, în primul rînd, și datorită împotrivirii înverșunate opuse de moșieri, de capitaliști și de exploatatori, dacă vom înțelege bine

acest adevăr, atunci se poate garanta că, oricît de greu ar fi acest lucru, conștiința acestui adevăr se va infiltra tot mai mult în masele largi și vom reuși să introducem disciplina, să învingem indisciplina din fabricile noastre și să ajutăm poporului să treacă cu bine această perioadă deosebit de grea, de chinuitoare, care va dura, poate, o lună, două, cele cîteva săptămîni cîte au mai rămas pînă la noua recoltă.

Știți că la noi, în Rusia, din cauza rebeliunii contra-revoluționare a cehoslovacilor care a izolat de noi Siberia, din cauza necontenitelor răscoale din sud, din cauza războiului, situația este acum deosebit de grea. Dar se înțelege că cu cît devine mai grea situația în țara noastră, asupra căreia se abate foamea, cu atît mai hotărîte și mai ferme trebuie să fie măsurile luate de noi pentru combaterea acestei calamități. Principala măsură în acest sens este instituirea monopolului cerealelor. În această privință știți foarte bine cu toții și puteți constata, prin proprie observație, cum la fiecare pas chiaburii, bogătani protestează în gura mare împotriva monopolului cerealelor. Acest lucru este de înțeles, deoarece acolo unde monopolul cerealelor a fost vremelnic desființat, ca la Kiev după venirea lui Skoropadski, s-a văzut că specula atinge proporții nemaipomenite; acolo prețul unui pud de cereale s-a ridicat la 200 de ruble. Și e lesne de înțeles că, acolo unde lipsește un produs fără de care nu se poate trăi, oricine deține un asemenea produs poate să se îmbogățească, iar prețurile să atingă un nivel nemaipomenit. E de înțeles că groaza, panica în fața morții prin înfometare face ca prețurile să înregistreze creșteri extraordinare; de aceea cei de la Kiev au trebuit să se gîndească la reintroducerea monopolului. La noi, de multă vreme, încă înainte de venirea bolșevicilor, cu toată bogăția de cereale a Rusiei, ocîrmuirea a fost nevoită să admită necesitatea monopolului cerealelor. Împotriva acestui monopol pot să ridice obiecții numai niște oameni complet ignoranți sau care s-au vîndut pur și simplu intereselor sacului cu bani. (Aplauze.)

Dar, tovarăși, atunci cînd vorbim de monopolul cerealelor, trebuie să ne gîndim la imensele greutăți de care

e legată realizarea lui. E ușor să spui : monopolul cerealelor, dar trebuie să te gîndești ce înseamnă asta. Înseamnă că toate surplusurile de cereale aparțin statului ; înseamnă că orice pud de cereale care nu este necesar în gospodăria țaranului pentru întreținerea familiei sale și pentru hrana vitelor, care nu-i este necesar pentru însămînțare, — că orice pud de cereale care prisosește trebuie să fie luat de stat. Cum trebuie să procedăm ? Trebuie ca statul să fixeze prețurile și fiecare pud de cereale care prisosește să fie găsit și adus. De unde să capete țaranul, pe care secole de-a rîndul moșierii și capitaliștii l-au ținut în întuneric, l-au jefuit și l-au schingiuit pînă la abrutizare și nu i-au dat niciodată posibilitatea să mănînce pe săturate, — de unde să capete el, în cîteva săptămîni sau în cîteva luni, conștiința a ceea ce este monopolul cerealelor ; de unde să apară această conștiință la zecile de milioane de oameni pe care pînă acum statul i-a hrănit numai cu asuprire, numai cu violență, numai cu tîlhăriile și jafurile comise de funcționarii săi, — la acești țărani pierduți în cine știe ce fund de țară și condamnați la ruinare ? De unde să apară la ei noțiunea de putere muncitorească-țăărănească, de unde să știe ei că puterea se află în mîinile sărăcimii ; de unde să știe ei că cerealele care prisosesc și n-au trecut în mîinile statului, dacă rămîn în mîinile deținătorului lor, înseamnă că acela care le reține este un tîlhar, un exploatator, care e vinovat de flămînzirea chinuitoare a muncitorilor din Petrograd, din Moscova etc. ? De unde să capete el această conștiință dacă pînă acum a fost ținut în întuneric, dacă pînă acum treaba lui în sat era doar să-și vîndă cerealele ? Nu e de mirare că, dacă vom pune problema într-un mod mai apropiat de viață, dacă vom privi totul cu mai multă atenție, ne va apărea în față greutatea de neînchipuit a unei sarcini ca aceea de a introduce monopolul cerealelor într-o țară în care majoritatea țăranilor a fost ținută în întuneric de către țarism și moșieri și în care, pentru prima oară după lungi secole, țărănimea a semănat cereale pe pămîntul ei.

(A p l a u z e.)

Dar cu cât această greutate este mai mare și cu cât ea devine și mai mare atunci când privim lucrurile cu toată seriozitatea și reflectăm adânc asupra lor, cu atât mai limpede trebuie să ne spunem ceea ce am spus întotdeauna, și anume că eliberarea muncitorilor trebuie să fie opera lor înșiși. Noi am spus întotdeauna că eliberarea de asigurare nu poate să le vină oamenilor muncii din afară; că ei înșiși, prin lupta lor, prin mișcarea lor, prin agitația lor, trebuie să învețe să rezolve noua sarcină istorică, și cu cât ea este mai grea, mai importantă și de mai mare răspundere, cu atât trebuie atrași mai mulți oameni, care să participe cu milioanele și în chip de sine stătător la rezolvarea ei. Ca să vinzi cereale oricărui negustor, oricărui precupeț, nu e nevoie de nici un fel de conștiință, de nici un fel de organizare. Pentru asta e de ajuns să trăiești așa cum ți-a fost orînduită viața de către burghezie: să fii doar un rob docil, să-ți închipui și să recunoști că lumea, așa cum a fost ea orînduită de către burghezie, este minunată. Dar pentru a înlătura acest haos capitalist, pentru a înfăptui monopolul cerealelor, pentru a face ca fiecare surplus, fiecare pud de cereale care prisosește să aparțină statului, este nevoie de o îndelungă, grea și anevoioasă muncă de organizare, care să fie desfășurată de masele înseși, iar nu de organizatori sau de agitatori.

Asemenea oameni există în satul rus; majoritatea lor fac parte din rîndurile țăranilor săraci și foarte săraci, care nu au prisosuri de cereale, surplusuri de cereale pe care să le vîndă, și care nu se pot transforma în tîlhari care să țină la ei, poate, sute de puduri de cereale în timp ce alții flămînzesc. Acum situația este de așa natură că orice țăran își zice, poate, țăran muncitor, iar unora le place foarte mult acest cuvînt; dar puteți să numiți țăran muncitor pe unul care a adunat sute de puduri de cereale prin munca sa, și chiar fără să fi folosit nici un fel de muncă salariată, iar acum își dă seama că, dacă ține aceste sute de puduri, poate să le vîndă nu cu 6 ruble, ci să le vîndă unor speculanți sau unui muncitor de la oraș, care e chinuit și istovit de foamete și care vine cu familia flămîndă și-i dă 200 de ruble pentru un

puđ? Un asemenea țăran, care ascunde sute de puduri de cereale, care le ține pentru a ridica prețul și a obține poate chiar 100 de ruble pentru un pud, se transformă într-un exploatator mai rău decît un țilhar. Ce-i de făcut în asemenea situație, pe cine putem noi să ne sprijinim în lupta noastră? Știm că revoluția sovietică și Puterea sovietică se deosebesc de celelalte revoluții și de oricare altă putere de stat nu numai prin aceea că au răsturnat puterea moșierilor și capitaliștilor, că au sfărîmat statul iobăgist, autocrat, dar, mai mult decît atît, prin aceea că masele s-au răscolit împotriva funcționarilor de orice fel, au făurit un stat nou în care puterea trebuie să aparțină muncitorilor și țăranilor, și nu numai că trebuie să le aparțină, dar le și aparține. În acest stat nu există poliție și funcționari și nu există nici armată permanentă, care timp de ani de zile să fie ținută în cazărmi, izolată de popor și instruită ca să tragă în el.

Noi îi înarmăm pe muncitori și pe țărani, care trebuie să-și însușească arta militară. Există detașamente care cad pradă ispitei și viciilor și comit fărădelegi, pentru că ele nu sînt despărțite printr-un zid chinezesc de lumea asupririi, de lumea foamei, în care cel sătul vrea să-și facă un mijloc de cîștig din situația lui de om sătul. De aceea nu rareori vedem cazuri cînd detașamente de muncitori conștienți, care pleacă din Petrograd și Moscova, pe teren se abat de la calea dreaptă și devin niște infractori. Și vedem cum burghezia bate din palme de bucurie și umple coloanele presei ei venale cu tot felul de gogorițe, menite să sperie poporul: uitați-vă cum arată detașamentele voastre și ce dezordine domnește acum; mult mai bune erau detașamentele capitaliștilor privați!

Vă foarte mulțumesc, domnilor burghezi! Dar pe noi n-o să ne intimidați! Dv. știți foarte bine că plăgile și calamitățile lumii capitaliste nu pot fi vindecate dintr-o dată. Și noi știm că ele vor fi vindecate numai prin luptă, că fiecare dintre aceste cazuri noi îl punem în discuție nu pentru a ne răzbuna sau pentru a sprijini manevrele contrarevoluționare ale menșevicilor și cadeților, ci pentru ca el să servească de învățătură unor

mase populare mai largi. De vreme ce unele detașamente de-ale noastre nu-și îndeplinesc misiunea cum trebuie, dați-ne altele mai conștiente, care să cuprindă un număr mai mare de muncitori devotați clasei lor, astfel ca ei să depășească cu mult numărul celor ce cad în ispită. Trebuie să le organizăm, și pentru asta e necesar să-i lămurim pe oamenii muncii, pe exploatații și înfometatii cu un nivel de conștiință scăzut, să-i facem să se unească în jurul fiecărui muncitor conștient. Trebuie să mobilizăm sărăcimea satelor, s-o luminăm, să-i arătăm că Puterea sovietică va da și va face tot ce-i posibil pentru a-i veni în ajutor, numai să fie înfăptuit monopolul cerealelor.

Și iată, când am trecut la înfăptuirea acestei sarcini, Puterea sovietică a pus limpede aceste probleme, când a spus: tovarăși muncitori, organizați-vă, uniți-vă forțele în acțiunea de aprovizionare, combateți fiecare caz în care asemenea detașamente se dovedesc a nu fi la înălțimea chemării lor, organizați-vă mai temeinic și lichidați lipsurile voastre, uniți în jurul vostru sărăcimea satelor. Chiaburii știu că, atunci când adversarul acționează, când nu se mărginește la îndemnuri, cuvinte și fraze, ci procedează la organizarea sărăcimii satelor, înseamnă că le-a sunat ceasul din urmă. — Dacă vom organiza sărăcimea satelor, vom repurta victoria asupra chiaburilor. Chiaburii știu că acum se apropie momentul luptei celei mai hotărâte și mai înverșunate, momentul luptei finale pentru socialism. S-ar părea că e vorba doar de o luptă pentru pâine, însă în realitate aici se dă o luptă pentru socialism. Dacă muncitorii vor învăța să rezolve singuri asemenea sarcini — căci nimeni nu le va veni în ajutor —, dacă ei vor învăța să strângă în jurul lor sărăcimea satelor, atunci vom obține și victoria, vom avea și cereale, și o repartitie justă a pînii, ba chiar și o repartizare rațională a muncii, fiindcă printr-o justă repartitie a pînii vom putea să ne exercităm dominația în toate domeniile muncii, în toate domeniile industriei.

Și tocmai pentru că au prevăzut toate astea, chiaburii au încercat în repetate rînduri să corupă sărăcimea. Ei

știi că trebuie să vîndă statului cereale cu 6 ruble pudul ; ei îl vînd vecinului lor — un țaran căzut în sărăcie — cu 3 ruble și-i spun : „Tu poți să te duci la speculanți și să-l vinzi cu 40 de ruble ; avem amîndoi aceleași interese ; trebuie să fim uniți împotriva statului care ne jefuiește ; vor să ne dea 6 ruble pentru un pud de cereale ; tu ia vreo trei puduri și poți cîștiga 60 de ruble ; iar cît cîștig eu nu-i nevoie să știi tu, asta mă privește pe mine“.

Știi că tocmai pe acest teren se întîmplă de multe ori ca lucrurile să ajungă pînă la o ciocnire armată cu țarării, și de asta se bucură și rîd pe înfundate dușmanii Puterii sovietice, care depun toate eforturile pentru a răsturna Puterea sovietică. Noi însă spunem : toate astea s-au întîmplat pentru că nu am trimis detașamente îndeajuns de conștiente, dar cu cît ele erau mai mari, cu atît mai des se puteau constata cazuri — și ele au fost constatate în repetate rînduri — cînd cerealele erau date fără să se recurgă măcar o singură dată la violență, pentru că muncitorii conștienți nu pierd din vedere că ei nu sînt niște asupritori, că principala lor forță constă în aceea că ei sînt reprezentanții sărăcimii organizate, luminate, în timp ce la sate domnește întunericul, căci sărăcimea nu e luminată. Dacă știi să te apropii de ea, dacă ai să folosești un limbaj simplu, fără erudiție culeasă din cărți, dacă ai să-i explici simplu, omenește că la Petrograd, la Moscova și în zeci de județe oamenii flămînzesc și ajung să se îmbolnăvească de tifos exantematic, că zeci de mii de țarani și muncitori ruși mor de foame, că bogătașii rețin pe nedrept cerealele și speculează foamea poporului, atunci ai să reușești să organizezi sărăcimea, să faci să fie strînse surplusurile de cereale, și toate astea nu prin violență, ci prin organizarea sărăcimii satelor. Despre acțiunile întreprinse la sate împotriva chiaburilor, eu am adeseori ocazia să aflu din rapoartele tovarășilor care se duc acolo cu detașamentele de aprovizionare și care luptă împotriva contra-revoluției. Îmi permit să vă dau un exemplu care s-a întipărit deosebit de viu în memoria mea, pentru că ieri am avut ocazia să aud ce s-a întîmplat în județul

Eleț¹⁶⁶. În acest județ, datorită muncii de organizare depuse de Sovietul de deputați și faptului că acolo s-au găsit destul de mulți muncitori și țărani săraci conștienți, s-a ajuns la o consolidare a puterii sărăcimii. Când reprezentanții județului Eleț au venit pentru prima oară la mine cu un raport, nu i-am crezut. M-am gândit că oamenii s-au cam întrecut cu lauda, dar niște tovarăși care fuseseră trimiși în mod special din Moscova în alte gubernii mi-au confirmat că felul cum au organizat lucrurile cei din Eleț merită să fie salutat: ei au confirmat că în Rusia există județe în care Sovietele locale s-au dovedit a fi la înălțimea sarcinii lor, reușind să înlăture complet din Soviete pe chiaburi și pe exploata-tori și să organizeze pe oamenii muncii, pe săraci. Cine folosește averea sa în scopuri afaceriste n-are ce căuta în organele Puterii sovietice! (A p l a u z e.)

După ce au izgonit pe chiaburi, ei s-au dus în orașul Eleț, care e un centru comercial, și acolo n-au mai așteptat să apară un decret pentru înlăturarea monopolului cerealelor, ci s-au gândit că Sovietele sînt o putere apropiată de popor, că fiecare din ei, dacă este un revoluționar, dacă este socialist și este într-adevăr de partea oamenilor muncii, trebuie să acționeze repede și cu toată hotărîrea. Ei au organizat pe toți muncitorii și pe toți țărani săraci și au format un număr atît de mare de detașamente, încît în tot orașul Eleț au fost făcute percheziții; ei lăsau să intre în case numai conducătorii de încredere și de răspundere ai detașamentelor; nu lăsau să intre nici un om de care nu erau perfect siguri, știind că adeseori se produc manifestări de șovăială și că nimic nu aduce atîta rușine Puterii sovietice ca aceste cazuri de jaf din partea unor reprezentanți și slujitori nedemni ai Puterii sovietice. Ei au reușit să strîngă foarte însemnate surplusuri de cereale și să facă în așa fel ca în orașul comercial Eleț să nu rămîna nici o casă în care burghezia să poată trage foloase de pe urma speculei.

Firește, eu știu că într-un oraș mic așa ceva se poate face mult mai ușor decît într-un centru ca Moscova, dar totodată nu trebuie să uităm că în nici o reședință de

județ nu poate să existe o forță proletară ca aceea din Moscova.

Iată, nu de mult, la Tambov contrarevoluția a ieșit învingătoare pentru câteva ore; ea a scos chiar un număr de ziar menșevic și socialist-revoluționar de dreapta, în care cerea convocarea Adunării constituante, îndemna la răsturnarea Puterii sovietice și afirma că victoria obținută de noua putere este trainică, dar asta a ținut doar pînă cînd au sosit din județ ostași roșii și țărani și într-o singură zi au izgonit această putere nouă și „trainică”, care avea pretenția că se sprijină pe Adunarea constituantă. (A p l a u z e.)

La fel s-au petrecut lucrurile, tovarăși, și în alte județe ale guberniei Tambov, care este o gubernie de mari proporții. Județele ei din nord se întind pînă în zona neagră, iar cele din sud sînt neobișnuit de fertile; acolo recolta este foarte bogată. Acolo sînt mulți țărani care au surplusuri de cereale și acolo trebuie să știm să procedăm cu o energie deosebită, cu o conștiință deosebit de fermă și de limpede, pentru ca, sprijinindu-ne pe țărani săraci, să-i înfrîngem pe chiaburi. Acolo chiaburii nutresc un sentiment de ură față de orice putere muncitorească și țărănească, și este nevoie să vină în ajutor muncitorii din Petrograd și din Moscova, care de fiecare dată, sprijinindu-se pe arma organizării lor, izgonesc pe chiaburi din Soviete, organizează sărăcimea și capătă, împreună cu țărănimea locală, întreaga experiență a luptei pentru monopolul de stat al cerealelor, experiența organizării sărăcimii satelor și a oamenilor muncii de la orașe, a acestei organizări care ne va duce la o victorie deplină și definitivă. Și aici, tovarăși, eu mi-am permis să vă arăt prin aceste exemple cum stau lucrurile în ce privește aprovizionarea, fiindcă mi se pare că, din punctul de vedere al oamenilor muncii, o caracterizare a luptei pentru cereale, a luptei împotriva chiaburilor, prezintă importanță pentru noi, pentru muncitori, pentru proletariatul conștient, nu prin diferitele date cifrice ale unor calcule care ne arată cîte milioane de puduri de cereale pot fi obținute. Treaba asta o las pe seama unui specialist în domeniul aprovizionării; eu trebuie să spun

că, dacă am reuși să obținem surplusurile de cereale din guberniile care se învecinează cu zona neagră a regiunii Moscova și cu Siberia bogată în cereale, pentru aceste săptămâni grele care ne-au mai rămas pînă la noua recoltă am găsi chiar și aici suficiente cereale pentru a salva de la moarte prin foame guberniile neagră bîntuite de foamete. În acest scop trebuie să organizăm un număr și mai mare de muncitori înaintați, conștienți. Aceasta este principala învățătură a tuturor revoluțiilor anterioare, aceasta este principala învățătură pe care ne-o dă și revoluția noastră. Cu cît organizația va fi mai cuprinzătoare, cu cît ea se va manifesta într-o formă mai amplă, cu atît muncitorii din uzine și din fabrici vor putea mai bine să înțeleagă că forța lor constă numai în organizarea lor și a țăranilor săraci, cu atît mai sigur va fi și succesul luptei împotriva foametei și al luptei pentru socialism, pentru că, așa cum am mai spus, sarcina noastră nu constă în a născoci vreo putere nouă, ci în a ridica, a lumina, a organiza pentru acțiuni de sine stătătoare pe fiecare sătean sărac din orice colț de țară. Pentru niște muncitori conștienți de la oraș, din Petrograd sau din Moscova, nu este greu să explice oamenilor, chiar și în cel mai retras colț de țară, cît de nedrept este să ascunzi cereale, să faci speculă cu ele, să fabrici din ele basamac, în timp ce la Moscova se prăpădesc sute de mii de oameni. Pentru a face acest lucru, muncitorii din Petrograd și din Moscova, și în special dv., tovarăși, care sînteți reprezentanți ai comitetelor de întreprinderi, ai celor mai diverse profesii, fabrici și uzine, trebuie doar să înțelegeți și să vă întipăriți bine în minte că ajutor n-o să vă vină de nicăieri, că din partea unei alte clase nu vă vin ajutoare, ci dușmani, că Puterea sovietică n-are în serviciul ei o intelectualitate devotată. Intelectualii își pun experiența și cunoștințele — bunul cel mai de preț al omului — în slujba exploataților și caută să folosească toate mijloacele pentru a îngreua victoria noastră asupra exploataților; ei vor face ca sute de mii de oameni să moară de foame, dar nu vor putea să frîngă rezistența oamenilor muncii. Noi n-avem pe nimeni în afară de clasa cu

care am reușit să facem revoluția, cu care vom înfrunta greutățile, extrem de grele, ce ne stau în față, cu care vom străbate perioada cea mai grea, și această clasă este proletariatul industrial de la orașe și proletariatul de la sate, care vorbesc aceeași limbă, înțeleasă de fiecare, și care, atît la orașe cît și la sate, vor ști să învingă pe toți dușmanii — pe chiaburi și pe bogătași.

Dar pentru a face acest lucru nu trebuie să pierdem din vedere cît de des uită muncitorii teza fundamentală a revoluției socialiste, care spune că, pentru a face o revoluție socialistă, pentru a o înfăptui, pentru a izbăvi poporul de asuprire, nu e nevoie să desființezi dintr-o dată clasele, ci trebuie ca muncitorii cei mai conștienți și mai bine organizați să ia în mîinile lor puterea. Trebuie ca muncitorii să devină clasă dominantă în stat. Iată un adevăr pe care cei mai mulți dintre dv. l-ați citit încă în „Manifestul Comunist“ al lui Marx și Engels, care a fost scris acum vreo 70 de ani și mai bine și care e cunoscut în toate țările și publicat în toate limbile. Pretutindeni a ieșit la iveală adevărul că pentru a învinge pe capitaliști este necesar ca, atîta timp cît se duce lupta împotriva exploatării, cît domnește încă întunericul și oamenii nu au încă încredere în noile rînduieli, muncitorii industriali organizați de la orașe să fie ei clasa dominantă. Cînd vă adunați în cadrul comitetelor dv. de întreprindere ca să rezolvați unele treburi curente, nu pierdeți din vedere că revoluția nu-și va păstra nici una dintre cuceririle ei dacă în cadrul comitetelor de întreprindere vă veți ocupa de probleme tehnice sau pur financiare care interesează pe muncitori. Nu o dată s-a întîmplat ca clasele muncitoare și asuprite să reușească să ia în mîinile lor puterea, dar ele n-au reușit niciodată s-o păstreze. Pentru aceasta este nevoie ca muncitorii să fie în stare nu numai să se ridice la luptă eroică și să doboare exploatarea, dar să se și organizeze, să fie disciplinați, să dea dovadă de tenacitate, să chibzuiască atunci cînd în jurul lor totul se zdruncină, totul se clatină, cînd ești atacat, cînd se răspîndesc într-una tot felul de zvonuri absurde; tocmai într-un asemenea moment comitetelor de întreprindere, care sînt în toate privințele strîns legate

de masele largi de milioane de oameni, le revine importanta sarcină de stat de a deveni în primul rând un organ de conducere a vieții de stat. Asigurarea unei juste repartiții a cerealelor constituie o problemă fundamentală de stat a Puterii sovietice. Dacă cei din Eleț au știut să pună frâu burgheziei locale, la Moscova lucrul acesta este mai greu, dar aici organizația este incomparabil mai mare și aici puteți mai lesne să mobilizați zeci de mii de oameni cinstiți, pe care îi vor da și de care vor putea garanta organizațiile voastre de partid, sindicatele voastre, oameni care vor fi în stare să conducă detașamente și să-și asume întreaga răspundere că, în ciuda tuturor greutăților și ispitelor, de o parte, și a chinurilor foamei, de altă parte, vor rămâne oameni principiali și devotați. O altă clasă care să se poată apuca acum de această treabă și să fie în stare să conducă poporul, care adeseori se lasă cuprins de desperare, o altă clasă în afară de proletariatul industrial de la orașe nu există. Comitetele voastre de întreprindere trebuie să înceteze a fi doar comitete de întreprindere; ele trebuie să devină principalele celule de stat ale clasei dominante. (Aplauze.) De organizarea dv., de unitatea dv., de energia dv. depinde posibilitatea dv., în această grea perioadă de trecere, de a rezista cu toată dârzenia de care trebuie să dea dovadă Puterea sovietică. Porniți deci la treabă, căutați să cuprindeți toate aspectele problemei, demascați zi de zi abuzurile, îndreptați prin propria dv. experiență orice greșeală făcută; acum se fac multe greșeli, fiindcă clasa muncitoare este încă lipsită de experiență, dar important este ca ea însăși să pornească la treabă, ca ea însăși să îndrepte greșelile. Dacă vom proceda în felul acesta, dacă fiecare comitet va înțelege că el este un conducător al celei mai mari revoluții din lume, vom cuceri socialismul pentru lumea întreagă! (Aplauze, care se transformă în ovații furtunoase.)

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL
28 IUNIE

Tovarăși, dați-mi voie, înainte de toate, să mă opresc asupra câtorva teze ale coraportorului Paderin, care a ridicat aici unele obiecții împotriva mea. Din stenogramă văd că el a spus : „Trebuie să facem tot posibilul pentru ca proletariatul, și în primul rînd proletariatul englez și german, să aibă posibilitatea de a se ridica împotriva asupritorilor săi. Dar ce trebuie să facem în acest scop? Trebuie oare să facem jocul acestor asupritori? Prin faptul că ațîțăm dezbinările în mijlocul nostru, că ruinăm țara și facem să-i slăbească puterea, noi întărim extrem de mult pozițiile imperialiștilor englezi, francezi și germani, care în cele din urmă o să se unească între ei pentru a sugruma clasa muncitoare din Rusia“. Iată niște raționamente care arată cît de puțin fermi au fost întotdeauna menșevicii în lupta și în opoziția lor împotriva războiului imperialist ; fiindcă un raționament ca acela pe care vi l-am citat eu aici poate fi de înțeles numai cînd e prezentat de un om care își zice defensist, care se situează în întregime pe pozițiile imperialismului (a p l a u z e), de un om care justifică războiul imperialist, repetînd frazele abile ale burgheziei care susține că în acest război muncitorii își apără patria. Într-adevăr, dacă ar fi să susținem punctul de vedere că în acest război muncitorii nu trebuie să ruineze țara și să facă să-i slăbească puterea, ar însemna să-i îndemnăm să apere patria în războiul imperialist ; dar dv. știți ce a făcut guvernul bolșevic, care a considerat că prima sa datorie este să publice, să demaște tratatele secrete și să le expună oprobiului public. Dv. știți

că din cauza acestor tratate secrete au dus aliații războiului și că guvernul Kerenski, care își datora existența sa ajutorului și sprijinului dat de menșevici și de socialiștii-revoluționari de dreapta, nu numai că n-a anulat tratatele secrete, dar nici măcar nu le-a publicat vreodată; dv. știți că poporul rus a dus război din cauza acestor tratate secrete, prin care moșierilor și capitaliștilor ruși li se promitea, în caz de victorie, dreptul de a anexa Constantinopolul, Strîmtorile, Lvovul, Galiția și Armenia. Prin urmare, dacă ne situăm pe punctul de vedere al clasei muncitoare, dacă sîntem împotriva războiului, cum de putem tolera aceste tratate secrete? Atîta timp cît am tolerat tratatele secrete, atîta timp cît am tolerat la noi puterea burgheziei, am întreținut în rîndurile muncitorilor germani convingerea șovinistă că în Rusia nu există muncitori conștienți, că întreaga țară se situează la remorca imperialismului, că ea duce război cu scopul de a prăda Austria și Turcia. Dimpotrivă, pentru a provoca o slăbire a imperialiștilor germani, pentru a-i determina pe muncitorii germani să se desprindă de ei, guvernul muncitoresc-țărănesc a făcut ceea ce n-a făcut nici un alt guvern din lume, fiindcă, atunci cînd aceste tratate secrete au fost publicate și demascate în fața întregii lumi, pînă și șoviniștii germani, pînă și defensiștii germani, pînă și muncitorii care sînt alături de guvernul lor au fost nevoiți să recunoască în ziarul lor „Vorwärts“, care este organul lor central, că acesta este un mod de a proceda al unui guvern socialist, este un adevărat act revoluționar¹⁶⁷. Ei au fost nevoiți să recunoască acest lucru, pentru că nici unul dintre guvernele imperialiste încurcate în acest război n-a făcut așa ceva și numai guvernul nostru a rupt tratatele secrete.

Firește, în mintea fiecărui muncitor german, oricît de împilat, de oprimat și de corupt ar fi el de către imperialiști, încolțește gîndul: dar guvernul nostru n-o fi avînd și el tratate secrete? (O voce: „Vorbiți-ne de flota din Marea Neagră!“.) Bine, am să vorbesc, deși n-are nici o legătură cu tema noastră. În mintea fiecărui muncitor german a început să încolțească gîndul: dacă muncitorul rus a ajuns pînă acolo încît a rupt tratatele

secrete, oare guvernul german n-o fi avînd și el tratate secrete? Cînd s-a ajuns la tratativele de la Brest, demascările făcute de tov. Troțki au devenit cunoscute întregii lumi, și nu acestei politici i se datorește faptul că într-o țară dușmană, care se află angrenată într-un cumplit război imperialist cu alte guverne, politica noastră nu a provocat o întăritare a maselor populare, ci ne-a adus sprijinul lor? Singurul guvern de acest fel a fost al nostru. Revoluția noastră a făcut ca în timp de război să apară, într-o țară dușmană, o puternică mișcare revoluționară, care a fost stîrnită numai de faptul că noi am rupt tratatele secrete, că am spus: pe noi nici un fel de primejdii nu ne vor face să dăm înapoi. Dacă știm și dacă afirmăm — și nu prin vorbe, ci prin fapte — că numai o revoluție mondială poate să ne izbăvească de războiul mondial, de măcelul imperialist dintre popoare, înseamnă că noi, în revoluția noastră, trebuie să ne îndreptăm spre acest țel, fără să ținem seama de nici un fel de greutăți și de nici un fel de primejdii. Și cînd am pornit pe această cale, atunci, pentru prima oară în lume în timp de război, în țara cea mai imperialistă, cea mai disciplinată, în Germania, a izbucnit în ianuarie o grevă de masă care s-a întins cu repeziciune. Există, desigur, oameni care cred că într-o țară străină revoluția poate să ia naștere la comandă, în urma unei înțelegeri. Acești oameni sînt sau niște smintiți, sau niște provocatori. Noi am trecut în ultimii 12 ani prin două revoluții și știm că revoluțiile nu pot fi făcute la comandă sau printr-o înțelegere, că ele izbucnesc atunci cînd zeci de milioane de oameni ajung la concluzia că nu se mai poate trăi ca înainte. Noi știm în ce condiții grele s-au născut revoluțiile din 1905 și 1917 și nu ne-am așteptat niciodată ca dintr-o singură lovitură, la o singură chemare, revoluția să izbucnească și în alte țări. Dar faptul că ea începe să se dezvolte în Germania și în Austria constituie un mare merit al Revoluției din Octombrie din Rusia. (Aplauze.) Astăzi aflăm din ziarele noastre că la Viena, unde rația de pîine este și mai mică decît la noi, unde nici un fel de jefuire a Ucrainei nu poate să ajute la nimic și unde populația spune că niciodată n-a îndu-

rat o foamete atît de cumplită, a luat ființă un Soviet de deputați ai muncitorilor. La Viena au început să izbucnească iarăși greve generale.

Și noi ne spunem : iată un al doilea pas, iată o a doua dovadă că muncitorii ruși, denunțînd tratatele secrete imperialiste, alungînd propria lor burghezie, au făcut un pas consecvent ca muncitori conștienți și ca internaționaliști, au ajutat la o dezvoltare a revoluției în Germania și în Austria, așa cum n-a mai ajutat niciodată vreoa revoluție, în lumea asta, unei revoluții dintr-un stat dușman care se află în stare de război, în stare de extremă întăritare.

Dacă cineva încearcă să prezică cînd o să izbucnească revoluția, dacă promite că ea are să vină mîine, înseamnă că vă înșală. Vă amintiți, mai cu seamă aceia care ați trecut prin cele două revoluții ruse : cine dintre dv. putea să garanteze în noiembrie 1904 că peste două luni o sută de mii de muncitori din Petrograd vor merge la Palatul de Iarnă și vor inaugura o mare revoluție ?

Amintiți-vă : cum puteam noi, în decembrie 1916, să garantăm că peste două luni monarhia țaristă are să fie doborîtă în cîteva zile ? În țara noastră, unde am trecut prin două revoluții, noi știm și vedem că nu se poate prezice mersul revoluției, că ea nu poate fi provocată, că poți doar să lucrezi în folosul ei. Dacă lucrezi consecvent, dacă lucrezi cu abnegație, dacă activitatea ta este legată de interesele maselor asuprite, care formează majoritatea populației, atunci revoluția vine ; dar unde, cum, în ce moment și cu ce prilej, asta nu se poate spune. De aceea în nici un caz nu ne vom permite să înșelăm masele, spunîndu-le : muncitorii germani o să vină în ajutorul nostru mîine, iar poimîine ele o să doboare pe kaizerul lor. Așa ceva nu le putem spune.

Situația noastră este cu atît mai grea cu cît revoluția rusă a luat-o înaintea celorlalte revoluții ; dar că nu sîntem singuri, ne-o arată știrile care ne vin aproape în fiecare zi și din care se vede cum cei mai buni social-democrați germani se pronunță cu toții pentru bolșevici, cum pentru bolșevici se pronunță, în presa germană legală, Clara Zetkin, apoi Franz Mehring, care într-o serie

de articole le arată acum muncitorilor germani că numai bolșevicii au înțeles cum trebuie socialismul ; că nu de mult, în landtagul din Württemberg, un social-democrat cu numele de Hoschka a declarat categoric că numai la bolșevici vede el un exemplu de consecvență și de politică revoluționară just aplicată. Credeți dv. că asemenea luări de poziție nu au nici un răsunet în rîndurile a zeci, sute și mii de muncitori germani, care li se vor ralia dinainte ? Dacă în Germania și în Austria lucrurile ajung pînă la formarea de Soviete de deputați ai muncitorilor și la o a doua grevă de masă, atunci trebuie să spunem, fără a exagera cîtuși de puțin, fără a ne face vreo iluzie, că toate astea înseamnă începutul revoluției. Noi ne spunem cu deplină certitudine : politica noastră și drumul nostru au fost cît se poate de juste ; noi am ajutat muncitorilor austrieci și germani să nu se simtă ca niște dușmani care sugrumă pe muncitorii ruși pentru interesele kaizerului, pentru interesele capitaliștilor germani, ci ca niște frați cu muncitorii ruși, care desfășoară aceeași activitate revoluționară. (A p l a u z e.)

Aș vrea să mai menționez încă un pasaj din cuvîntarea lui Paderin, un pasaj care, după mine, este cu atît mai demn de atenție, cu cît, în parte, coincide cu ideea exprimată de antevorbitorul meu¹⁰⁸. În acest pasaj se spune : „Noi vedem că acum înăuntrul clasei muncitoare se duce un război civil. Putem noi să admitem așa ceva ?“. Precum vedeți, războiul civil este calificat drept un război înăuntrul clasei muncitoare sau, cum a spus antevorbitorul meu, drept un război împotriva țăranilor. Or, noi știm foarte bine că nici o afirmație, nici alta nu este adevărată. Războiul civil din Rusia este un război al muncitorilor și al țăranilor săraci împotriva moșierilor și capitaliștilor ; acest război se lungește, se târăgănează, pentru că moșierii și capitaliștii ruși au fost învinși în octombrie și în noiembrie cu sacrificii relativ mici, au fost învinși printr-un avînt al maselor populare, în condiții cînd pentru ei a devenit dintr-o dată evident că nu se pot aștepta la nici un sprijin din partea poporului, cînd lucrurile au ajuns pînă acolo că, chiar și în regiunea Donului, unde se află cei mai mulți cazaci bogăți, care

trăiesc din exploatarea muncii salariate, și unde există cele mai mari speranțe de contrarevoluție, chiar și acolo Bogaeovski, conducătorul răscoalei contrarevoluționare, a fost nevoit să recunoască și să mărturisească în fața tuturor : „Cauza noastră e pierdută, pentru că chiar și la noi imensa majoritate a populației este de partea bolșevicilor“. (A p l a u z e.)

Așa s-au petrecut lucrurile, așa au pierdut moșierii și capitaliștii în octombrie și în noiembrie jocul lor, care era un joc contrarevoluționar.

Iată ce a ieșit din aventura lor atunci când au încercat să formeze din iuncheri, din ofițeri, din odrasle de moșieri și capitaliști o gardă albă împotriva revoluției muncitorești-țărănești. Și acum să nu știți dv. — ceea ce puteți citi în ziarele de azi — că aventura cehoslovacă este alimentată cu banii capitaliștilor englezi și francezi ¹⁶⁹, care corup trupele pentru a ne atrage din nou în război ? Să nu fi citit dv. în ziare că cehoslovacii spuneau la Samara : ne vom uni cu Dutov, cu Semenov și-i vom sili pe muncitorii din Rusia și poporul rus să lupte iarăși, alături de Anglia și de Franța, împotriva Germaniei, vom restabili tratatele secrete anterioare și vă vom arunca, poate, pentru încă patru ani de zile, în acest război imperialist pe care să-l duceți în alianță cu burghezia ? În loc de așa ceva, noi ducem azi război împotriva burgheziei noastre și a burgheziei din celelalte țări, și numai pentru că ducem un asemenea război ne-am atras simpatia și sprijinul muncitorilor din celelalte țări. Dacă muncitorul dintr-o țară beligerantă vede că în cealaltă țară beligerantă se creează o legătură strânsă între muncitori și burghezie, atunci se ajunge la o scindare a muncitorilor pe națiuni, la o contopire a lor cu burghezia din propria lor țară ; acesta este cel mai mare rău, este falimentul revoluției socialiste, falimentul și prăbușirea întregii Internaționale. (A p l a u z e.)

În 1914 s-a prăbușit Internaționala, pentru că muncitorii din toate țările s-au unit cu burghezia lor națională și s-au dezbinat între ei ; dar acum această dezbinare se apropie de sfârșit. Ați citit, poate, nu de mult cum, în Anglia, Maclean, un învățător și activist sindical originar

din Scoția, a fost aruncat în închisoare pentru a doua oară, pe termen de 5 ani. Prima oară el a fost condamnat la un an și jumătate pentru că demascase războiul și vorbise despre caracterul criminal al imperialismului englez. Când a fost pus în libertate, în Anglia se afla și un reprezentant al guvernului sovietic, Litvinov, care l-a numit numaidecît consul, reprezentant al Republicii Federative Sovietice Ruse în Anglia. Muncitorii scoțieni au primit cu entuziasm această numire. Guvernul englez a deschis pentru a doua oară acțiune împotriva lui Maclean, nu numai în calitatea lui de învățător scoțian, dar și în aceea de consul al Republicii Federative Sovietice. Maclean stă la închisoare pentru că a acționat în mod deschis ca reprezentant al guvernului nostru, dar noi nu l-am văzut niciodată pe acest om, care n-a făcut parte niciodată din partidul nostru; el este conducătorul iubit al muncitorilor scoțieni. Noi ne-am unit cu el, muncitorul rus și muncitorul scoțian s-au unit împotriva guvernului englez, cu toate că acesta îi cumpără pe cehoslovaci și duce o politică febrilă de atragere a Republicii ruse în război. Iată o dovadă că în toate țările, indiferent de poziția lor în război — atât în Germania, care luptă împotriva noastră, cât și în Anglia, care vrea să pună mîna pe Bagdad, să sugrume complet Turcia —, muncitorii se unesc cu bolșevicii ruși, sînt alături de revoluția bolșevică rusă. Când vorbitorul pe care l-am citat adineauri spunea aici că războiul civil este dus de muncitori și țărani împotriva unor muncitori și țărani, noi știm foarte bine că acest lucru nu este adevărat. Una este clasa muncitoare și alta sînt diferitele grupulețe, micile pături ale clasei muncitoare. Clasa muncitoare din Germania a fost, din 1871 și pînă în 1914, adică timp de aproape o jumătate de secol, un model de organizare socialistă pentru toată lumea. Știm că ea a avut un partid cu un milion de membri, că a creat sindicate care numărau în total două, trei, patru milioane de membri, și, totuși, în cursul acestei jumătăți de secol au continuat să existe sute de mii de muncitori germani care erau organizați într-un sindicat clerical, popesc, și care erau cu trup și suflet pentru popă, pentru biserică și pentru

kaizerul lor. Cine, așadar, reprezenta cu adevărat clasa muncitoare : uriașul partid social-democrat german și sindicatele, sau sutele de mii de muncitori clericali ? Una este clasa muncitoare, care cuprinde imensa majoritate a muncitorilor conștienți, înaintați și care gîndesc, și altceva e o fabrică, o uzină, o localitate sau cîteva grupuri de muncitori care continuă să rămîină de partea burgheziei.

Clasa muncitoare din Rusia, în imensa, covîrșitoarea ei majoritate — după cum ne arată toate alegerile pentru Soviete, pentru comitetele de întreprindere, pentru conferințe —, este în proporție de 99% de partea Puterii sovietice (a p l a u z e), știind că această putere duce război împotriva burgheziei, împotriva chiaburilor, și nu împotriva țăranilor și muncitorilor. Este cu totul altceva cînd se găsește un grup infim de muncitori care continuă să rămîină într-o stare de servilă dependență față de burghezie. Noi nu ducem război împotriva lor, ci împotriva burgheziei, și e cu atît mai rău pentru acele grupuri infime care continuă să se afle și acum în alianță cu burghezia. (A p l a u z e.)

Mi-a fost adresată aici, printr-un bilețel, o întrebare care sună astfel : „De ce continuă să apară și astăzi ziare contrarevoluționare ?”. Una dintre cauze este aceea că printre muncitorii tipografi există și elemente care au fost corupte de burghezie¹⁷⁰. (R u m o a r e, s t r i g ă t e : „Nu-i adevărat !”) Puteți să strigați cît vreți, dar n-o să mă împiedicați să spun un adevăr pe care-l știu toți muncitorii și pe care am început să-l explic chiar acum. Cînd un muncitor pune mai presus cîștigul său personal pe care-l obține lucrînd la publicații burgheze, cînd el spune : vreau să-mi păstrez cîștigul meu personal ridicat, pe care-l primesc pentru că ajut burgheziei să vîndă otravă, să otrăvească poporul, atunci eu spun : acești muncitori sînt ca și cum ar fi corupți de burghezie (a p l a u z e), nu în sensul că vreunul din ei, ca simplu individ, ar fi fost năimit de ea. Nu în acest sens am vrut eu să spun, ci în sensul în care toți marxiștii au vorbit despre muncitorii englezi care încheie o alianță cu capitaliștii lor, Dv., care ați citit cu toții literatură sindicală,

cunoașteți și exemple din care se vede că în Anglia există sindicate alcătuite nu numai din muncitori, că acolo muncitorii și capitaliștii dintr-o anumită branșă sînt organizați în sindicate care își pun drept scop să urce prețurile și să jecmănească pe toți ceilalți. Toți marxistii, toți socialiștii din toate țările arată cu degetul aceste exemple și, începînd cu Marx și Engels, au vorbit despre muncitorii care, lipsiți de conștiință de clasă și urmărind înguste interese de breaslă, s-au lăsat corupți de burghezie. Ei și-au vîndut dreptul lor de primogenitură, dreptul la revoluția socialistă, prin faptul că au încheiat o alianță cu capitaliștii lor, îndreptată împotriva imensei majorității a muncitorilor și a păturilor muncitoare asuprite din propria lor țară, împotriva propriei lor clase. Același lucru se petrece și la noi, cînd se găsesc grupuri răzlețe de muncitori care spun : ce ne privește pe noi dacă ceea ce culegem pentru țipar este opiu, otravă, dacă răspîndește minciună și provocare ? Eu îmi primesc salariul meu frumușel și puțin îmi pasă de alții. Pe muncitorii de felul acesta noi îi vom înfiera și unor asemenea muncitori noi le-am spus întodeauna, în întreaga noastră publicistică, și le-am spus-o deschis : asemenea muncitori se îndepărtează de clasa muncitoare și trec de partea burgheziei. (A p l a u z e.)

Tovarășii ! Trec acum la analiza întrebărilor ce mi-au fost puse, dar mai întîi de toate, ca să nu uit, vreau să răspund la întrebarea cu privire la flota din Marea Neagră¹⁷¹, care a fost pusă parcă cu scopul de a ne demasca. Dar eu vă voi spune că acolo a acționat tovarășul Raskolnikov, pe care muncitorii din Moscova și din Petrograd îl cunosc foarte bine din munca sa de agitație, din munca sa de partid. Tovarășul Raskolnikov o să vină el însuși aici și o să vă relateze cum a făcut agitație în sensul că e mai bine să nimicim flota decît să lăsăm ca trupele germane să pornească cu ea împotriva Novorossiiskului. Iată ce a fost cu flota din Marea Neagră, și Stalin, Șleapnikov și Raskolnikov, comisari ai popoului, o să vină curînd la Moscova și o să ne informeze cum s-au petrecut lucrurile. Veți vedea că politica noastră, care a fost una și aceeași, care, ca și politica

păcii de la Brest, ne-a adus multe nenorociri grele, a fost singura care a dat Puterii sovietice și revoluției muncitorești socialiste din Rusia posibilitatea ca și de acum înainte să țină sus steagul lor în fața muncitorilor din toate țările. Dacă astăzi în Germania sporește pe zi ce trece numărul muncitorilor care se leapădă de vechile prejudecăți despre bolșevici și își dau seama de justetea politicii noastre, acesta este meritul tacticii pe care o aplicăm noi începând cu tratatul de la Brest.

Dintre întrebările ce mi-au fost puse mă voi opri la două, în care este vorba de aprovizionarea cu cereale. Unii muncitori ne spun : de ce interziceți muncitorilor să-și procure cereale pe cont propriu, din moment ce ele sînt destinate familiilor lor ? Răspunsul la această întrebare este simplu : gîndiți-vă ce s-ar întîmpla dacă miile de puduri de cereale care sînt necesare pentru o anumită localitate, pentru o anumită fabrică, pentru un anumit raion, pentru un anumit cartier, ar fi aduse de către mii de oameni. Dacă am admite așa ceva, ar începe să se producă o destrămare totală a organizațiilor de aprovizionare. Noi nu-l învinuim cîtuși de puțin pe omul înfometat și chinuit care pleacă de unul singur în căutare de grîne și le procură prin orice mijloc, dar noi spunem : noi existăm, ca guvern muncitoresc-țărănesc, nu pentru a legaliza și încuraja destrămarea și descompunerea. Pentru așa ceva nu este nevoie de guvern. Rostul lui este să-i unească pe muncitori, să-i organizeze, să-i facă să-și strîngă rîndurile în mod conștient pentru a lupta împotriva lipsei de conștiință. Nu-i putem învinui pe cei care din lipsă de conștiință lasă totul baltă, nu țin seama de nimic, numai să se salveze ei prin orice mijloc, să-și procure grîne, dar putem învinui pe cei care sînt oameni de partid și care, deși fac propagandă pentru monopolul cerealelor, nu sprijină îndeajuns acțiunile conștiente și organizate. Da, lupta împotriva desăgarilor, împotriva celor ce se aprovizionează cu cereale pe cont propriu este grea, fiindcă este o luptă împotriva ignoranței, împotriva lipsei de conștiință și a lipsei de organizare a maselor largi, dar noi nu vom renunța nici odată la această luptă. De fiecare dată cînd oamenii se

vor apuca să facă aprovizionare pe cont propriu, îi vom chema din nou la metode proletare, socialiste, de luptă împotriva foametei : să ne unim cu toții și să înlocuim cu forțe noi detașamentele de aprovizionare care s-au îmbolnăvit, să le înlocuim cu oameni noi, mai tari, mai cinstiți, mai conștienți și mai încercați și vom aduce aceeași cantitate de cereale, aceleași mii de puduri pe care, prin eforturi răzlețe, le cară 200 de oameni, care au strâns câte 15 puduri fiecare, făcînd să crească prețurile și încurajînd specula. Noi însă vom uni laolaltă pe acești 200 de oameni, vom făuri o armată muncitorească puternică și închegată. Dacă nu vom reuși să facem acest lucru dintr-o dată, vom repeta eforturile noastre : în fiecare uzină, în fiecare fabrică vom căuta să determinăm pe muncitorii conștienți să dea mai multe forțe, oameni mai siguri pentru lupta împotriva speculei, și sîntem convinși că pînă la urmă conștiința de clasă, disciplina și spiritul de organizare al muncitorilor vor trece cu bine prin toate aceste încercări grele. Și, cînd oamenii se vor convinge din proprie experiență că sute de mii de înfometați nu vor putea fi salvați prin aprovizionare personală cu sacul, vom vedea cum biruie spiritul de organizare și conștiința de clasă și, acționînd în strînsă unitate, vom organiza lupta împotriva foametei și vom obține o justă repartiție a cerealelor.

Mi se pune aici întrebarea : dar de ce nu s-a introdus monopolul și asupra altor produse, asupra produselor industriale, care sînt tot atît de necesare ca și cerealele ? La această întrebare eu răspund : Puterea sovietică ia toate măsurile necesare în acest scop. Dv. știți că există tendința de a organiza, de a uni laolaltă fabricile textile, producția textilă. Știți că în majoritatea centrelor de conducere ale acestei organizații stau muncitori, știți că Puterea sovietică procedează la naționalizarea tuturor ramurilor industriale, știți că greutățile care ne stau în cale sînt imense, că aici este nevoie de multe forțe pentru a face totul în mod organizat. Și noi pornim la această treabă altfel de cum pornesc guvernele care se sprijină pe funcționari. Așa ca ele e ușor să guvernezi : unul să primească 400 de ruble, iar altul, cu o funcție

mai înaltă, 1 000 de ruble, treaba noastră este să dăm dispoziții, iar ei n-au decît să le execute. Așa se procedează în toate țările burgheze : acolo se angajează funcționari cu salarii ridicate, sînt angajate chiar odraslele de burghezi și se lasă pe seama lor conducerea întreprinderilor. Republica sovietică nu poate să guverneze în felul acesta. Ea nu are funcționari care să dirijeze și să conducă unificarea tuturor fabricilor textile, organizarea evidenței, introducerea monopolului asupra tuturor obiectelor de primă necesitate și repartitia lor rațională. Pentru treaba asta noi facem apel tot la muncitori, facem apel la reprezentanții sindicatelor din ramura textilă și le spunem : dv. trebuie să formați majoritatea în colegiul de conducere al Centralei textilelor, și formați într-adevăr majoritatea, așa cum o formați și în colegiile de conducere ale Consiliului economic superior. Tovarăși muncitori, apucați-vă voi înșivă și rezolvați această importantă problemă de stat ; noi știm că așa ceva e mai greu decît să angajezi funcționari competenți, dar totodată știm că altă cale nu există. Trebuie să dăm puterea în mîinile clasei muncitoare și, în ciuda tuturor greutăților, să învățăm pe muncitorii înaintați ca, prin propria lor experiență, pe propria lor piele, cu mîinile lor proprii să ajungă să știe cum trebuie repartizate toate produsele, toate fabricatele textile în interesul oamenilor muncii. (A p l a u z e.)

Iată de ce, pentru a introduce monopolul de stat, pentru a stabili prețuri fixe, Puterea sovietică face tot ce-i stă în putință în situația actuală. Ea face acest lucru prin intermediul muncitorilor, împreună cu ei, și le acordă majoritatea în fiecare organ de conducere, în fiecare instituție centrală, fie că este vorba de Consiliul economic superior, fie că este vorba de uniunea metalurgistilor sau de uniunea fabricilor de zahăr, care au fost naționalizate în cîteva săptămîni. Aceasta este o cale grea, dar, cum am mai spus, fără greutăți nu vom putea face ca muncitorii pe care înainte burghezia, în decurs de secole, i-a obișnuit și i-a deprins să nu facă altceva decît să execute în mod servil dispozițiile ei, să muncească ca niște ocași — să treacă la o altă situație,

să simtă că puterea sînt ei. Ei sînt stăpîinii industriei, ai cerealelor, ai tuturor produselor acestei țări. Atunci cînd această conștiință va pătrunde adînc în clasa muncitoare, cînd această clasă, prin propria ei experiență, prin propria ei muncă își va înzeci forțele, numai atunci vor fi învinse toate greutățile revoluției socialiste.

În încheiere, adresez încă o dată un apel conferinței comitetelor de întreprindere, atrăgîndu-i atenția că aici, în Moscova, unde greutățile sînt deosebit de mari, fiindcă acesta este un mare centru al comerțului și al speculei, și unde de ani și ani de zile zeci de mii de oameni trăiesc și-și procură mijloacele de trai numai din comerț și din speculă, greutățile sînt deosebit de mari, dar în schimb aici există și forțe cum nu se găsesc în nici un oraș mic. Trebuie numai ca aceste organizații muncitorești, ca aceste comitete de întreprindere, să ia aminte și să-și întipărească bine în memorie ceea ce ne învață actualele evenimente, ceea ce ne învață foametea care s-a abătut astăzi asupra oamenilor muncii din Rusia. Numai prin făurirea de noi organizații — mai largi și mai numeroase — ale muncitorilor conștiinți și înaintați vom putea salva revoluția de pericolul unei reveniri la putere a moșierilor și capitaliștilor. Acești muncitori formează acum majoritatea, dar asta nu e de ajuns; trebuie ca ei să se ocupe cu mai multă stăruință de treburile de stat. În Moscova se ivesc o sumedenie de cazuri cînd speculanții profită de foamete, se îmbogățesc de pe urma ei și subminează monopolul cerealelor, cînd cei bogați au tot ce le dorește inima. În Moscova există 8 000 de membri ai partidului comunist și tot aici sindicatele vor da 20 000—30 000 de oameni, pentru care ele pot să garanteze și care vor fi exponenți dîrji și de nădejde ai politicii proletare. Uniți-i laolaltă, creați sute de mii de detașamente, luați în mîinile voastre problema aprovizionării, procedați la percheziționarea întregii populații bogate și veți obține ceea ce vă trebuie. (A p l a u z e.)

V-am arătat data trecută ce succese au fost obținute în acest domeniu în orașul Elețk, dar la Moscova așa ceva este mai greu. Am spus că Elețk se prezintă cel mai bine; sînt multe orașe care stau mult mai prost, pentru

că aceasta este o treabă grea, pentru că aici greutatea nu stă în lipsa de arme — arme sînt cîte vreți —, ci în aceea că trebuie ridicați în posturi de conducere, în posturi de răspundere sute și mii de muncitori absolut siguri, în stare să înțeleagă că ceea ce fac ei nu e o treabă de importanță locală, că ea interesează întreaga Rusie, — muncitori capabili să stea în posturile lor, ca reprezentanți ai întregii clase, și să organizeze munca după un plan precis și bine încheșat, să aducă la îndeplinire sarcinile pe care le primesc, hotărîrile pe care le adoptă Sovietul din Moscova, organizațiile întregii Moscove proletare. Toată greutatea constă în a organiza proletariatul, a face ca el să fie mai conștient decît pînă acum. Uitați-vă la alegerile de la Petrograd¹⁷². Veți vedea că, deși acolo bîntuie o foamete și mai cumplită decît la Moscova, deși peste cei de acolo s-au abătut calamități și mai grele, acolo crește devotamentul față de revoluția muncitorească, domnește o tot mai bună organizare și o mai strînsă coeziune, și vă veți spune că o dată cu agravarea calamităților care s-au abătut asupra noastră crește hotărîrea clasei muncitoare de a birui toate aceste greutăți. Pășiți pe această cale, acționați cu mai multă energie, faceți ca noi detașamente de mii de oameni să pornească pe această cale, în sprijinul acțiunii de aprovizionare, și noi împreună cu dv., bizuindu-ne pe sprijinul dv., vom reuși să biruim foametea și să asigurăm o repartiție justă. (A p l a u z e.)

3

REZOLUȚIE
LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL

Conferința a IV-a a comitetelor de întreprindere din Moscova, sprijinind întru totul politica Puterii sovietice în domeniul aprovizionării, aprobă în special politica de unire a sărăcimii satelor (și insistă asupra necesității ca toți muncitorii să sprijine această politică).

Eliberarea muncitorilor nu poate să fie decît opera lor înșiși, și numai alianța cea mai strînsă dintre muncitorii de la orașe și sărăcimea satelor poate să înfrîngă împotrivirea burgheziei și a chiaburilor, să ia în mîinile ei toate surplusurile de cereale și să le distribuie în mod echitabil oamenilor nevoiași de la orașe și de la sate.

Conferința face apel la toate comitele de întreprindere să-și încordeze toate forțele pentru a organiza mase mai largi de muncitori în detașamente de aprovizionare și să trimită aceste detașamente, sub conducerea unor tovarăși dintre cei mai siguri, pentru a da un sprijin activ și multilateral politicii guvernului muncitoresc și țărănesc în domeniul aprovizionării.

Scris la 27 iunie 1918

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN SUBRAIONUL SIMONOVSKI

28 iunie 1918 ¹⁷³

SCURTA DARE DE SEAMĂ APARUTA IN PRESA

(Muncitorii îl întâmpină pe tov. Lenin cu ovații furtunoase.) Tov. Lenin vorbește despre necesitatea războiului civil și face apel la proletariatul din Moscova să se organizeze ca un singur om, pentru a duce lupta împotriva forțelor contrarevoluționare, cât și împotriva foametei și a dezorganizării care domnește pe scara întregului stat.

În trecut, Lenin vorbește despre evenimentele de la Saratov și Tambov și arată că, pretutindeni unde s-au produs răscoale inspirate de partidul menșevicilor și de acela al socialiștilor-revoluționari de dreapta, clasa muncitoare a fost repede dezamăgită de ideologia acestor partide și tot atât de repede a răsturnat pe uzurpatorii puterii muncitorești-țărănești.

Am primit o telegramă prin care ni se cerea ajutor, dar nu ajunseseră detașamentele noastre nici la jumătatea drumului, când aceiași muncitori care ne ceruseră ajutor ne-au comunicat că nu mai este nevoie de ajutor imediat, întrucât uzurpatorii au fost învinși de forțele locale. Așa s-a întâmplat la Saratov, Tambov și în alte orașe.

Tov. Lenin arată că războiul în general este contrar năzuințelor partidului comunist. Dar războiul la care facem apel noi astăzi este un război sfânt, este un război civil, pe care-l duce clasa muncitoare împotriva exploataților ei.

Fără eforturi, fără o imensă cheltuire de energie nu vom putea ieși la drumul care duce spre socialism. Ca

să putem lupta cu succes pentru ideile clasei muncitoare este necesar să ne organizăm. De organizare avem nevoie și pentru a putea păstra toate cuceririle noastre, care au fost dobândite cu prețul unor pierderi grele și al unor eforturi imense.

Este mai greu să păstrezi puterea decât s-o cucerești, și din exemplele istoriei vedem cum adeseori clasa muncitoare a luat puterea în mâinile ei, dar n-a putut s-o păstreze, și asta numai pentru că n-avea organizații destul de puternice.

— Poporul este obosit — arată în continuare tovarășul Lenin — și se înțelege că el poate fi împins să facă vreo nebunie; el poate fi împins chiar și în brațele unui Skoropadski, fiindcă, în marea lui majoritate, poporul este înapoiat.

Acum ne amenință foametea, dar noi știm că și fără Siberia, Caucaz și Ucraina cerealele sînt cu totul suficiente. În guberniile din jurul capitalelor există destule cereale pînă la noua recoltă, dar întreaga cantitate este dosită de chiaburi. Trebuie să organizăm sărăcimea sateilor și cu ajutorul ei să luăm aceste cereale. Este nevoie să ducem o luptă necruțătoare împotriva speculei și a speculanților, și nu numai cu fapta, dar și cu cuvîntul.

Numai clasa muncitoare, strîns unită prin organizare, va putea să explice poporului simplu necesitatea de a lupta împotriva chiaburilor. Poporul rus trebuie să știe că țărănimea săracă are un puternic aliat în proletariatul organizat de la orașe.

Clasa muncitoare și țărănimea nu trebuie să se bizuie prea mult pe intelectuali, fiindcă mulți dintre intelectualii care vin la noi trag mereu nădejde în prăbușirea noastră.

Lenin își încheie cuvîntarea printr-un apel către muncitori și țărani, pe care-i îndeamnă să se organizeze în vederea luptei împotriva chiaburilor, moșierilor și a burgheziei. (Cuvîntarea tovarășului Lenin este acoperită de aplauzele furtunoase ale întregii asistențe.)

CUVINTE PROFETICE

În minuni, slavă domnului, nu mai crede astăzi nimeni. Prorocirile miraculoase nu sînt decît un basm. Previ-ziunile științifice însă constituie un fapt indiscutabil. Și în zilele noastre, cînd nu rareori ne este dat să vedem la unii o rușinoasă stare de deprimare sau chiar de despe-rare, e bine să ne amintim de o previziune științifică ce s-a adevărit.

În anul 1887 Friedrich Engels a avut prilejul să scrie despre viitorul război mondial, în prefața sa la o broșură a lui Sigismund Borkheim : „În amintirea patrioților de paradă germani din anii 1806—1807“ („Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten 1806—1807“). (Broșura aceasta, a XXIV-a din seria „Biblioteca social-demo-crată“, a apărut în 1888 la Hottingen-Zürich.)

Iată ce gîndea, cu mai bine de treizeci de ani în urmă, Friedrich Engels despre viitorul război mondial :

„...Pentru Prusia-Germania nu mai e posibil nici un alt război în afară de un război mondial, și anume un război mondial de proporții și de o violență fără precedent. 8 000 000 pînă la 10 000 000 de soldați se vor su-gruma reciproc, pustiind totodată întreaga Europă, așa cum n-au pustiit-o vreodată nici norii de lăcuste. De-vastările pricinuite de războiul de 30 de ani comprimate într-un interval de 3—4 ani și extinse pe întregul con-tinent : foamete, epidemii, o sălbăticitire generală atît a trupelor, cît și a maselor populare, provocată de lipsu-

rile acute, haosul îngrozitor al ingeniosului nostru mecanism al comerțului, industriei și creditului, — toate acestea ducînd la un faliment general ; prăbușirea vechilor state și a înțelepciunii lor de stat tradiționale, o asemenea prăbușire încît coroanele se vor rostogoli cu duzinele pe caldarîm, fără să se găsească cineva care să le ridice ; o imposibilitate absolută de a prevedea ce sfîrșit vor avea toate acestea și cine va ieși învingător din luptă ; un singur rezultat este absolut neîndoielnic : epuizarea generală și crearea condițiilor necesare pentru victoria definitivă a clasei muncitoare.

Acestea sînt perspectivele, dacă sistemul, dus la extrem, al concurenței reciproce în cursa înarmărilor își va da în cele din urmă inevitabilele roade. Iată, domnilor regi și bărbați de stat, unde a adus înțelepciunea voastră bătrîna Europă. Și dacă nu vă mai rămîne nimic altceva decît să începeți ultimul mare dans al războiului, n-aveți decît (uns kann es recht sein). Se prea poate ca războiul să ne arunce pentru un timp oarecare pe planul al doilea și să ne răpească unele poziții deja cucerite. Dacă veți dezlănțui însă forțele pe care apoi nu veți mai fi în stare să le stăpîniți, atunci, orice s-ar întîmpla, la sfîrșitul tragediei veți ajunge o ruină, iar victoria proletariatului va fi fost obținută, sau va fi, în orice caz (doch), inevitabilă.

Londra. 15 decembrie 1887

Friedrich Engels“ 174

Ce precizie genială ! Și cît de bogată — neasemuit de bogată — în idei este fiecare frază a acestei precise, clare și concise analize științifice de clasă ! Cîte n-are avea de învățat de aici cei ce se lasă cuprinși de o rușinoasă neîncredere, deprimare, deznădejde, dacă... dacă cei ce s-au obișnuit să facă pe lacheii burgheziei ori s-au lăsat intimidăți de ea ar putea să gîndească, ar fi în stare să gîndească !

Unele dintre cele prezise de Engels s-au întîmplat să iasă altfel : și nici nu se putea ca, în cei treizeci de ani de dezvoltare imperialistă, extraordinar de rapidă, lumea și capitalismul să nu se schimbe ! Dar mai uimitor ca

toate este faptul că multe din cele prezise de Engels se împlinesc întocmai. Și aceasta pentru că Engels a făcut o analiză de clasă absolut precisă, iar clasele și relațiile dintre ele au rămas aceleași.

„...Se prea poate ca războiul să ne arunce pentru un timp oarecare pe planul al doilea...“. Lucrurile au mers tocmai pe această linie, dar mult mai departe și mai prost: o parte din cei „aruncați pe planul al doilea“, social-șoviniștii și „semiadversarii“ lor lipsiți de fermitate, kautskiștii, au început să proslăvească propria lor mișcare înapoi, s-au transformat în trădători direcți ai socialismului.

„...Se prea poate ca războiul să ne răpească unele poziții deja cucerite...“. Clasei muncitoare i-au fost răpite o serie întregă de poziții „legale“. În schimb, ea a ieșit călită din încercările la care a fost supusă și a căpătat lecțiile aspre, dar folositoare ale organizării ilegale, ale luptei ilegale, ale pregătirii forțelor sale în vederea asaltului revoluționar.

„...Coroanele se vor rostogoli cu duzinile...“. Câteva coroane au și căzut, iar printre ele este una care face cât o duzină de alte coroane: aceea a lui Nicolaie Romanov, autocratul întregii Rusii.

„...O imposibilitate absolută de a prevedea ce sfârșit vor avea toate acestea...“. După patru ani de război, această absolută imposibilitate, dacă ne putem astfel exprima, este și mai absolută.

„...Haosul îngrozitor al ingeniosului nostru mecanism al comerțului, industriei și creditului...“. La sfârșitul celui de-al patrulea an de război, această stare s-a manifestat din plin în Rusia, unul dintre statele cele mai mari și mai înapoiate care au fost atrase în război de capitaliști. Dar foametea mereu crescândă din Germania și Austria, lipsa de îmbrăcăminte și de materii prime, uzura mijloacelor de producție nu constituie oare o dovadă că aceeași situație e pe cale de a se produce curînd de tot și în alte țări?

Engels descrie doar consecințele care sînt provocate de războiul „extern“; el nu vorbește de războiul intern, adică de războiul civil, care n-a lipsit din nici una din-

tre marile revoluții din istorie și fără de care nici un marxist serios nu și-a închipuit că are să se producă trecerea de la capitalism la socialism. Și dacă războiul extern mai poate dura încă un timp oarecare fără să provoace un „haos îngrozitor“ în „mecanismul ingenios“ al capitalismului, se înțelege că războiul civil e cu totul de neînchipuit fără asemenea consecințe.

De câtă obtuzitate și lipsă de fermitate, ca să nu mai vorbim de serviciile interesate aduse burgheziei, dau dovadă aceia care, ca, de pildă, cei de la „Novaia Jizn“, menșevicii, socialiștii-revoluționari de dreapta etc., continuă să-și zică „socialiști“ și în același timp vorbesc cu ură de manifestările acestui „haos iremediabil“, aducând vină pentru toate acestea proletariatului revoluționar, Puterii sovietice, „utopiei“ trecerii la socialism! „Haosul“ sau ruina, ca să folosim o minunată expresie uzuală, a fost provocat de război. Un război greu nu poate să nu provoace ruină. Războiul civil, care constituie o condiție necesară și un însoțitor al revoluției socialiste, nu poate să nu provoace ruină. A renege revoluția, socialismul, „din cauza“ ruinei, înseamnă pur și simplu a da dovadă de lipsă de principialitate și a trece efectiv de partea burgheziei.

„...Foamete, epidemii, o sălbăticire generală atît a trupelor, cît și a maselor populare, provocată de lipsurile acute...“.

Cît de simplu și cu câtă claritate trage Engels această concluzie incontestabilă, evidentă pentru oricine este cît de cît în stare să reflecteze asupra consecințelor obiective ale unui război greu și chinuitor care ține de ani de zile. Și de câtă lipsă de inteligență — de-a dreptul uluitoare — dau dovadă numeroșii „social-democrați“ și pseudo-„socialiștii“ care nu vor sau nu sînt în stare să aprofundeze niște considerații atît de simple!

Este oare cu putință un război îndelungat fără să se ajungă la o *sălbăticire* a trupelor, cît și a maselor populare? Se înțelege că nu. Este cu totul inevitabil ca un război îndelungat să se soldeze cu asemenea consecințe pentru cîțiva ani, dacă nu pentru o întregă generație. Dar „oamenii în cutie“, plîngăreții din rîndurile intelec-

tualității burgheze, care își zic „social-democrați“ și „socialiști“, țin isonul burgheziei, punând pe seama revoluției manifestările de sălbăticitare sau inevitabila asprime a măsurilor de combatere a unor cazuri de sălbăticitare deosebit de grave, deși e limpede ca lumina zilei că această sălbăticitare e un rezultat al războiului imperialist și că, fără o luptă îndelungată, fără o serie de represiuni crunte, nici o revoluție nu e în stare să se debaraseze de *asemenea* urmări ale războiului.

Sînt gata dulcегii noștri publiciști de la „Novaia Jizn“, „Vpered“ sau „Delo Naroda“ să admită din punct de vedere „teoretic“ revoluția proletariatului și a altor clase asuprite, dar numai cu condiția ca această revoluție să cadă din cer, iar nu să ia naștere și să se dezvolte pe acest pămînt înecat de sîngele vărsat într-un măcel imperialist al popoarelor, care durează de patru ani de zile, și în mijlocul a milioane și milioane de oameni chinuți, torturați și sălbăticiți în acest măcel.

Ei au auzit și au admis din punct de vedere „teoretic“ că o revoluție poate fi comparată cu actul nașterii, dar, cînd a trebuit să se treacă la fapte, spre rușinea lor, au început să dea semne de lașitate, și sufletele lor ticăloase nu s-au mulțumit să bocească, ci au reeditat atacurile furi-bunde ale burgheziei împotriva insurecției proletariatului. Să luăm o descriere a actului nașterii din literatură, și anume una dintre acelea în care autorii respectivi și-au propus să redea în mod veridic toată greutatea, toate chinurile și grozăviile acestui act; de pildă, Emile Zola în „La joie de vivre“ („Bucuria de a trăi“) sau Veresaev în „Însemnările unui medic“. Nașterea omului este un act care transformă femeia într-o bucată de carne chinuită, extenuată, înnebunită de durere, însîngerată, pe jumătate moartă. Și, totuși, ar fi cineva de acord să considere drept om pe un „individ“ care n-ar vedea în dragoste, în consecințele ei, în femeia ce devine mamă *decît* aceste chinuri? Cine ar renunța, din *acest* motiv, la dragoste și la procreație?

Sînt nașteri ușoare și nașteri grele. Marx și Engels, întemeietorii socialismului științific, au vorbit întotdeauna de *îndelungatele dureri ale facerii*, care sînt inevitabil

legate de trecerea de la capitalism la socialism. Și Engels, analizând consecințele pe care le-ar avea un război mondial, expune în mod simplu și clar faptul, incontestabil și evident, că o revoluție care urmează unui război, care e legată de război (și cu atât mai mult, adăugăm noi, o revoluție care a izbucnit în timpul războiului, care e nevoită să se dezvolte și să se mențină într-o vreme cînd în jurul ei continuă încă războiul mondial), reprezintă cazul unei nașteri *deosebit de grele*.

Perfect conștient de acest lucru, Engels vorbește cu deosebită precauție de zămisirea socialismului de către societatea capitalistă care e pe cale de a pieri într-un război mondial. „Un singur rezultat (al războiului mondial) — spune el — este absolut neîndoielnic : epuizarea generală și *crearea* condițiilor necesare pentru victoria definitivă a clasei muncitoare“.

Și mai clar este exprimată această idee la sfîrșitul prefeței analizate :

„...La sfîrșitul tragediei, voi (capitaliștii și moșierii, regii și bărbații de stat ai burgheziei) veți ajunge o ruină, iar victoria proletariatului va fi fost obținută, sau va fi, în orice caz, inevitabilă“.

Nașterile grele fac să crească de mai multe ori pericolul unei îmbolnăviri mortale sau al unui sfîrșit fatal. Dar dacă unele ființe omenești mor în durerile nașterii, noua societate, așa cum se naște ea din vechea orînduire, nu poate să piară ; numai că nașterea ei va fi mai chinuitoare, mai îndelungată, iar creșterea și dezvoltarea vor deveni mai lente.

Sfîrșitul războiului n-a venit încă. Dar se constată de pe acum o extenuare generală. Din cele două urmări *directe* ale războiului care au fost prezise în mod condiționat de Engels (fie că victoria a fost deja obținută de clasa muncitoare, fie că *în ciuda tuturor greutăților* au fost create condițiile care o fac să fie inevitabilă), acum, la jumătatea anului 1918, există *amîndouă*.

Într-una din cele mai puțin dezvoltate țări capitaliste, victoria clasei muncitoare *a și fost obținută*. În celelalte țări sînt create, cu prețul unor eforturi nemaipomenite

și al unor chinuri nemaipomenite, condițiile care fac ca această victorie să fie „în orice caz inevitabilă“.

Plîngăreții „socialiști“ n-au decît să cobească, iar burghazia n-are decît să facă spume la gură de furie și să turbeze. Numai cei ce închid ochii ca să nu vadă și-și astupă urechile ca să nu audă pot să nu observe că în întreaga lume vechea societate capitalistă, care poartă în pîntecele ei socialismul, a început să se zbată în durerile facerii. Țara noastră, care a fost împinsă vremelnice de mersul evenimentelor în avangarda revoluției socialiste, suportă acum chinurile, deosebit de grele, ale primei perioade a actului nașterii, care a început. Sîntem cu totul îndreptățiți să privim cu deplină fermitate și absolută încredere spre viitor, care ne pregătește noi aliați, noi victorii ale revoluției socialiste într-o serie de țări mai înaintate. Avem dreptul să ne mîndrim și să ne considerăm fericiți că ne-a fost dat nouă să doborîm cei dintîi, într-un colț al globului pămîntesc, această fiară sălbatică, capitalismul, care a înecat pămîntul în sînge, a dus omenirea la foamete și sălbăticităre și care va pieri în mod inevitabil și destul de curînd, oricît de monstruoase și de bestiale ar fi formele în care își manifestă furia ei înainte de a-și da sfîrșitul.

29 iunie 1918

„Pravda“ nr. 133 d n 2 iulie 1918
Semnat: N. Lenin

Se tipărește după textul
apărut în ziar

11

Демократия Советской власти и ее социалистический характер выражается в том:

что Верховной государственной властью являются Советы, которые состоят из представителей трудящегося народа (рабочих, солдат и крестьян), свободно избираемых и смываемых в любой момент самими, без утверждения кем-либо;

что Советы избирают свободно объединяясь, на началах демократического централизма, в единую, федеративную союзную структуру, осуществляющую всю государственную власть всей Советской республики;

Inceputul manuscrisului lui V. I. Lenin „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice”. — 1918

Micșorât

DESPRE DEMOCRATISMUL ȘI CARACTERUL SOCIALIST AL PUTERII SOVIETICE

Democratismul Puterii sovietice și caracterul ei socialist își găsesc expresia în aceea

că puterea supremă de stat o constituie Sovietele, alcătuite din reprezentanți ai poporului muncitor (muncitori, soldați și țărani), care sînt aleși în mod liber și pot fi revocați în orice moment de către masele pînă acum oprite de capital ;

că Sovietele locale se unesc în mod liber, pe baza principiilor centralismului democratic, într-o putere unică, consolidată printr-o uniune federală : Puterea sovietică de stat a Republicii Sovietice Ruse,

că Sovietele concentrează în mîinile lor nu numai puterea legislativă și controlul executării legilor, dar și aplicarea directă a legilor prin intermediul tuturor membrilor Sovietelor, în scopul trecerii treptate la îndeplinirea funcțiilor legislative și la conducerea statului de către întreaga populație muncitoare, fără excepție.

Apoi, luînd în considerație

că orice legalizare, directă sau indirectă, a proprietății muncitorilor dintr-o fabrică oarecare sau dintr-o profesiune oarecare asupra producției lor aparte, sau a dreptului lor de a slăbi sau a frîna dispozițiile puterii de stat, constituie o foarte gravă denaturare a principiilor fundamentale ale Puterii sovietice și o totală renunțare la socialism... *

*Scriș în prima jumătate
a anului 1918*

*Publicat pentru prima oară
la 22 aprilie 1957,
în ziarul „Pravda” nr. 112*

Se tipărește după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI
ZIARULUI „FOLKETS DAGBLAD POLITIKEN“
1 IULIE 1918 ¹⁷⁵

Corespondentul ziarului „Folkets Dagblad Politiken“ a avut astăzi o convorbire cu Lenin asupra situației din Rusia și a situației generale din Europa. Lenin a subliniat că revoluția se naște întotdeauna în chinuri grele. O țară care înfăptuiește de una singură revoluția se află întotdeauna într-o situație serioasă. Dar situația este grea pretutindeni, și nu numai în Rusia. Se afirmă că în Rusia domnește anarhia, dar ea este rodul celor patru ani de război și nu al regimului bolșevic. Săptămânile care au mai rămas pînă la noua recoltă vor fi cele mai grele. Recolta promise să fie bună. Contrarevoluția încearcă prin toate mijloacele să profite de situația ce s-a creat. Contrarevoluția este alcătuită din țărani bogați și ofițeri, dar fără sprijin din străinătate ea nu poate face nimic. În orașele în care au ieșit învingători, contrarevoluționarii au rămas la putere numai cîteva zile, ba uneori chiar numai cîteva ore. Asasinarea lui Volodarski, organizată de socialiștii-revoluționari de dreapta, vădește, în fond, slăbiciunea contrarevoluționarilor. Istoria revoluției ruse ne arată că un partid care nu se bucură de sprijinul maselor recurge întotdeauna la teroare individuală.

*
*   *
*

Opoziția din partidul bolșevic împotriva păcii de la Brest, a declarat Lenin, s-a potolit. Buharin, Radek și

alții conlucrează din nou cu noi. Pacea era necesară pentru a nu da posibilitate germanilor să ocupe în întregime Rusia și să înăbușe revoluția. În ceea ce privește măsurile luate împotriva anarhiștilor, ele au fost provocate de faptul că anarhiștii s-au înarmat și o parte din ei s-au unit cu elemente vădit banditești. Anarhiștii ideologici au fost deja eliberați și marele lor cotidian, „Anarhiia”, apare ca și înainte¹⁷⁶.

În condiții când avem de luptat cu asemenea greutăți are loc organizarea industriei. Proprietarii de întreprinderi continuă să saboteze pe scară largă această operație, dar muncitorii iau în mâinile lor conducerea întreprinderilor.

În ceea ce privește rebeliunea cehoslovacilor, Lenin și-a exprimat convingerea că ea va fi înăbușită de trupele sovietice, deși treaba asta târăgănează.

★

★   ★

Situația germanilor în Ucraina este foarte grea. Ei nu capătă de loc cereale de la țărani. Aceștia se înarmează și, în grupuri mari, atacă pe soldații germani oriunde dau de ei. Această mișcare se extinde. Datorită ocupației germane, în Ucraina bolșevismul a devenit un fel de mișcare națională. El unește în jurul său oameni care înainte nici nu voiau să audă de bolșevism. Dacă germanii ar fi ocupat Rusia, rezultatul ar fi fost același. Germanii au nevoie de pace. Este semnificativ că în Ucraina ei vor pace mai mult chiar decât ucrainenii înșiși. Același este situația și în ce privește Turcia. Germanii au încheiat cu Rada ucraineană o înțelegere avantajoasă, cu toate că cei din Ucraina au denigrat întotdeauna pacea de la Brest. Acum germanii dau ajutor în lupta ce se duce împotriva bolșevicilor în Caucaz.

★

★   ★

Noi, cei din Rusia, trebuie să așteptăm acum să se dezvolte mișcarea revoluționară în Europa. În Germania,

partidul războiului este în momentul de față atît de puternic, că vorbește cu dispreț de guvernul de la Berlin. Cu toate acestea, împotrivirea față de imperialism crește pînă și în cercurile burgheze. Mai devreme sau mai tîrziu se va ajunge pretutindeni la o prăbușire politică și socială. Situația actuală este precară, dar o ordine mai bună nu poate fi creată numai prin război și prin vărsare de sînge.

*Publicat în limba suedeză
la 4 iulie 1918, în ziarul
„Folkets Dagblad Politiken” nr 152*

*Publicat în limba rusă
pentru prima oară în 1962, în revista
„Voprosi istorii KPSS” nr. 2*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

Tradus din limba suedeză

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI
2 IULIE 1918¹⁷⁷

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin arată că înainte armata era, ca și mijloacele de producție, un instrument de asupra în mâinile clasei exploatatorilor. Acum însă atît armata, cît și mijloacele de producție devin în Rusia arme de luptă pentru interesele celor ce muncesc.

O asemenea răsturnare nu s-a produs cu ușurință ; asta o știu soldații din vechea armată țaristă, după disciplina care încătușa această armată. În continuare tov. Lenin relatează un caz din trecutul apropiat, cînd în Finlanda a auzit pe o bătrînă țărăncă finlandeză spunînd că în timp ce înainte omul cu arma nu-i permitea să strîngă vreascuri în pădure, acum, dimpotrivă, el nu mai este periculos, ba chiar o apără. Oricît ne-ar împoșca cu noroi burghezii și ciracii lor, spune Lenin, oricîte comploturi ar pune la cale albgardiștii, din moment ce ideea că armata actuală este o apărătoare a oamenilor muncii a pătruns pînă și în conștiința unor mase atît de ignorante ale celor exploatați, înseamnă că Puterea sovietică este trainică.

După aceea Lenin arată că, la fel ca înainte, foamea face ca speculanții și capitaliștii să-și intensifice activitatea. Acum se petrece același lucru, astfel că în războiul civil noii armate îi va fi dat, poate, să aibă de-a face și cu acești speculanți, care caută să profite de pe urma foamei. Lumea veche — reprezentanții societății care și-a trăit traiul — n-are decît să încerce să-i ajute pe cei flămînzi prin vechile metode ; lumea nouă însă, în ciuda

acestor reprezentanți, îi va ajuta în chip nou. Noi, spune tov. Lenin, vom învinge dacă avangărzile înaintate ale oamenilor muncii nu vor uita, dacă Armata Roșie nu va uita că reprezintă și apără interesele întregului socialism internațional. — Noi, arată Lenin mai departe, nu sîntem singuri : o dovadă în această privință sînt evenimentele din Austria, ca și tovarășii noștri de idei, care, în ciuda opresiunii la care sînt supuși astăzi, își îndeplinesc misiunea lor în toate țările Europei.

„Pravda” nr. 135 din 4 iulie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA O ȘEDINȚĂ A FRAȚIUNII COMUNISTE
DE LA CONGRESUL AL V-LEA AL SOVIETELOR
3 IULIE 1918¹⁷⁸

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Referindu-se, în trecut, la situația internațională a Rusiei, Lenin a arătat că pozițiile noastre continuă să fie amenințate : dușmanul din afară nu numai că anunță că intenționează să ne atace, dar și smulge de pe acum unele părți din teritoriul Rusiei.

Această situație instabilă, nesigură va continua, probabil, să existe pînă în momentul cînd, prin eforturile clasei muncitoare din lumea întreagă, capitalul va fi răsturnat. Momentul de față trebuie folosit ca un răgaz pentru consolidarea Puterii sovietice.

Vorbind despre măcelul mondial, Lenin a subliniat că o victorie a armelor germane ar face imposibilă stabilirea unor condiții de pace între țările imperialiste. Capitaliștii englezi și francezi nu se pot împăca cu ideea unei prăzi atît de mari pentru Germania. Totodată, după o serie de ofensive întreprinse în Franța, unde Germania a pierdut sute de mii de soldați, s-a creat un anumit echilibru de forțe și baionetele germane nu mai prezintă un pericol direct. În afară de aceasta, imperialiștii Triplei Înțelegeri¹⁷⁹ țin seamă de ruina, de situația catastrofală care s-a creat în Austro-Ungaria.

Din starea generală de lucruri poate rezulta doar o singură concluzie, și anume că nu există nici o ieșire din acest război. În această situație fără ieșire stă chezașia că revoluția noastră socialistă are serioase temeuri să se mențină pînă în momentul cînd va izbucni revoluția mondială, și o garanție în această privință este războiul,

căruia numai masele muncitoare pot să-i pună capăt. Sarcina noastră este să menținem Puterea sovietică, ceea ce și facem, retrăgându-ne și manevrând. A porni la luptă deschisă, în momentul de față, înseamnă a înrăutăți situația revoluției mondiale.

După ce a schițat un tablou al situației în care au lăsat economia țării diferitele partide de dreapta care s-au perindat înainte la cîrma țării, tov. Lenin a arătat întreaga greutate a construcției economice, care se organizează pe baza unor principii și metode noi.

În lupta pe care o ducem împotriva foametei avem doi dușmani : bogătanii și ruina. Este necesar ca în această luptă țăranul sărac să capete încredere în alianța frățească cu muncitorul. El nu se va încrede în vorbe, ci va da crezare numai faptelor. Și în această privință noi ne putem pune speranța numai în alianța dintre muncitorii conștienți de la orașe și țărănimea săracă. Lupta aceasta, menită să asigure dreptul la pâine pentru toți și dreptul la o repartiziune justă, reprezintă o sarcină măreață. În priceperea de a repartiza în mod egal se află temeliile socialismului pe care îl făurim noi. În această privință noi sîntem răspunzători nu numai față de frații noștri, dar și față de muncitorii din lumea întreagă.

Ei trebuie să vadă că socialismul nu este ceva irealizabil, că el este o orînduire muncitorească fermă și că spre o asemenea orînduire trebuie să se îndrepte năzuințele proletariatului din lumea întreagă.

AL V-LEA CONGRES GENERAL
AL SOVIETELOR DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR, SOLDAȚILOR
ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN RUSIA ¹⁸⁰

4—10 IULIE 1918

O dare de seamă pentru presă a
fost publicată la 6 și 7 iulie 1918,
în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 139 și 140

Publicat în întregime în 1918, în
cartea: „Al cincilea Congres gene-
ral al Sovietelor din Rusia. Dare
de seamă stenografiată”. Ed. C.E.C.
din Rusia

Se tipărește după textul cărții, con-
fruntat cu textul apărut în „Vestnik
Putei Soobșcenii” nr. 7—8, 1918

1

RAPORTUL CONSILIULUI COMISARILOR
POPORULUI
5 IULIE

Tovarăși, cu toate că cuvîntarea rostită de antevorbitoria mea a fost pe alocuri extrem de vehementă¹⁸¹, permiteți-mi să vă prezint, în numele Consiliului Comisarilor Poporului, raportul meu în cadrul ordinii de zi și să tratez cele mai importante probleme principiale așa cum se cuvine, fără să mă las antrenat într-o polemică pe care dînsa ar dori-o atît de mult și la care eu, bineînțeles, nu mă gîndesc să renunț cu totul. Tovarăși, știți că, după ultimul congres, principalul factor care a determinat situația noastră, care a schimbat politica noastră și a determinat tactica și atitudinea noastră față de unele partide din Rusia a fost tratatul de la Brest. Vă amintiți cîte reproșuri ni s-au făcut la congresul precedent, cîte învinuiri ni s-au adus și cîte glasuri s-au făcut auzite din partea celor ce susțineau că mult trîmbișatul răgaz al Rusiei n-o să ajute la nimic, că alianța imperialismului internațional este oricum încheiată și că, practic vorbind, retragerea spre care ne îndreptăm noi nu poate duce la nimic. Acest factor principal a determinat și întreaga situație a statelor capitaliste, și asupra lui trebuie, firește, să ne oprim. Eu cred, tovarăși, că după cele trei luni și jumătate care s-au scurs de atunci devine absolut indiscutabil că, în ciuda tuturor reproșurilor și învinuirilor ce ni s-au adus, noi am avut dreptate. Putem spune că proletarii și țărani care nu exploatează pe alții și nu se îmbogățesc din foamea poporului sînt cu toții, fără îndoială, de partea noastră și, în orice caz, împotriva

acelor nesocotiți care încearcă să-i atragă în război și vor să zădărnicească tratatul de la Brest. (R u m o a r e.)

Nouă zecimi sînt de partea noastră și, cu cît situația se conturează mai limpede, cu atît devine mai indiscutabil că acum, cînd partidele imperialiste din Europa apuseană, cînd cele două grupuri imperialiste principale sînt angajate într-o încăierare pe viață și pe moarte, cînd cu fiecare lună, cu fiecare săptămînă și cu fiecare zi ce trece ele se împing tot mai mult unul pe altul spre prăpastia ale cărei contururi le vedem în mod clar, într-un asemenea moment ne apare deosebit de limpede justețea tacticii noastre. Acest lucru îl știu și îl simt deosebit de bine cei care au trecut prin război, care au văzut războiul și pentru care el nu constituie un subiect de vorbărie ușuratică. Pentru noi este deosebit de clar că atîta timp cît fiecare din aceste grupuri este mai puternic decît noi și atîta timp cît cotitura radicală care va permite muncitorilor și poporului muncitor din Rusia să se bucure de rezultatele revoluției, să se refacă de pe urma loviturii primite și să se ridice în întregimea lui pentru a-și făuri o armată nouă, organizată și dinciplinată și pentru a o organiza pe principii noi, ca să putem în mod efectiv și nu numai în vorbe... (a plauze zgomotoase la stînga; din dreapta se aude o voce: „Kerenski!“), atîta timp cît nu s-a produs o asemenea cotitură, trebuie să așteptăm. De aceea, cu cît vom pătrunde mai adînc în masele populare, cu cît ne vom apropia mai mult de muncitorii din fabrici și uzine și de poporul muncitor, de țărănimea care nu exploatează muncă salariată, nu apără interesele chiaburului speculant, nu-și ascunde grînele și nu se teme de dictatură în domeniul aprovizionării, cu atît mai sigur putem spune că și în rîndurile lor ne vom bucura de simpatie deplină și unanimă, și că acum — o putem spune cu deplină convingere — ne bucurăm de o asemenea simpatie. Da, împotriva acestor dușmani — împotriva imperialiștilor — nu vrea și nu poate să lupte acum poporul și nu va lupta, oricît ar încerca unii oameni, din lipsă de conștiință sau lăsîndu-se captivați de frazeologie, să-l împingă în acest război și

oricare ar fi cuvintele cu care s-ar camufla ei. Da, tovarăși, cine, direct sau indirect, pe față sau pe ascuns, vorbește acum de război sau strigă împotriva lațului de la Brest, nu vede că în Rusia domnii de teapa lui Kerenski, moșierii, capitaliștii și chiaburii... sînt aceia care pun lațul pe grumazul muncitorilor și țăranilor. (O voce: „Mirbach!”. R u m o a r e.) Oricît de mult ar țipa ei pe la diferite adunări, cauza lor n-are sorți de izbîndă în rîndurile poporului! (A p l a u z e. R u m o a r e.)

Pe mine nu mă miră de loc că acestor oameni, în situația în care au ajuns ei acum, nu le rămîne altceva de făcut decît să răspundă prin țipete, accese de isterie, înjurături și răbufniri sălbatice (a p l a u z e) atunci cînd nu există alte argumente... (O voce: „Există argumente!”. R u m o a r e.)

Nouăzeci și nouă la sută din soldații ruși știu cît de cumplite chinuri a costat curmarea războiului. Ei știu că pentru a organiza un război pe o bază economică nouă, socialistă (o voce: „N-o să permită Mirbach!”), e nevoie de eforturi nemaipomenite, că pentru asta a trebuit să se pună capăt unui război tîlhăresc. Ei nu vor merge la acest război, deoarece știu că forțele furibunde ale imperialismului continuă să lupte și că, în cele trei luni care s-au scurs de la ultimul congres, ele sînt cu cîtiva pași mai aproape de prăpastie. Cînd noi — care am înțeles importanța unei declarații de pace și, prin delegația noastră de la Brest de sub conducerea tov. Troțki, am făcut ca această importanță să fie cunoscută de muncitorii din toate țările —, pentru a ne face datoria față de toate popoarele, am propus în mod deschis o pace democratică cinstită, această propunere a fost respinsă de burghezia furibundă din toate țările. Poziția noastră nu poate fi alta decît aceea de așteptare, și poporul va ajunge să vadă cum aceste grupuri furibunde ale imperialiștilor, care azi sînt încă puternice, se vor rostogoli în prăpastia de care se apropie acum, după cum vede toată lumea... (A p l a u z e.) Acest lucru îl vede oricine nu închide ochii dinadins. În cele trei luni și jumătate în care partidul imperialist, pierzîndu-și mințile, a pledat pentru continuarea războiului, această pră-

pastie s-a apropiat, fără îndoială, și mai mult. Noi știm, simțim și ne dăm seama că acum nu sîntem încă pregătiți de război. Acest lucru îl spun soldații, luptătorii care au simțit războiul pe propria lor piele, în timp ce strigătele care ne îndeamnă să azvîrlim acum lațul de la Brest pornesc de la menșevici, de la socialiștii-revoluționari de dreapta și partizanii lui Kerenski, cadeții. Dv. știți unde au rămas partizanii moșierilor și ai capitaliștilor, unde au rămas acoliții socialiștilor-revoluționari de dreapta și ai cadeților. În lagărul acela, discursurile socialiștilor-revoluționari de stînga, care de asemenea înclină spre război, vor fi întîmpinate cu aplauze puternice. Socialiștii-revoluționari de stînga, după cum au arătat antevorbitorii mei, au nimerit într-o situație neplăcută : au vrut să intre într-o odaie și au nimerit în alta. (Aplauze.)

Noi știm că o mare revoluție este dezlănțuită de înseși masele populare, că ea pornește din străfundul lor, că pentru aceasta e nevoie de luni și ani de zile, și nu ne mirăm că în timpul revoluției partidul socialiștilor-revoluționari de stînga a trecut prin momente de nemai-pomenite șovăieli. Despre aceste șovăieli a vorbit aici Troțki și mie nu-mi rămîne decît să adaug că la 26 octombrie, cînd am propus tovarășilor socialiști-revoluționari de stînga să intre în guvern, ei au refuzat ; iar atunci cînd Krasnov se afla la porțile Petrogradului, ei n-au fost alături de noi și, prin urmare, rezultatul a fost că au dat ajutor lui Krasnov, iar nu nouă. Pe noi nu ne miră aceste șovăieli. Da, acest partid a trecut prin foarte multe încercări. Însă, tovarăși, toate au o măsură.

Știm că revoluția este ceva ce se învață din experiență și din practică, că numai atunci ea devine revoluție, cînd zeci de milioane de oameni se ridică ca unul singur, într-un avînt unanim. (Aplauze care acoperă cuvintele lui Lenin, strigăte de : „Trăiască Sovietele !”) Această luptă, care ne ridică la o viață nouă, a fost începută de 115 000 000 de oameni : această luptă măreață trebuie studiată cu cea mai mare seriozitate. (Aplauze furtunoase.) În octombrie, cînd a luat naștere Puterea sovietică, la 26 octombrie 1917, cînd...

(rumoare, strigăte, aplauze) partidul nostru și reprezentanții lui în Comitetul Executiv Central au propus partidului socialiștilor-revoluționari de stînga să intre în guvern, acesta a refuzat. În momentul cînd au refuzat să intre în guvernul nostru, socialiștii-revoluționari de stînga nu au fost alături de noi, ci împotriva noastră. (Rumoare pe băncile socialiștilor-revoluționari de stînga.) Mi-e foarte neplăcut că a trebuit să spun ceva ce nu vă este pe plac. (Rumoare din băncile celor de dreapta se întetește.) Dar ce să fac? Dacă Krasnov, generalul cazacilor... (Rumoare și strigătele îl împiedică pe vorbitor să-și continue cuvîntarea.) La 26 octombrie, cînd v-ați lăsat cuprinși de șovăială, neștiind nici voi ce vreți, și ați refuzat să mergeți împreună cu noi... (Rumoare, care continuă timp de cîteva minute.) Adevărul supără! Țin să vă amintesc că aceia care au șovăit, care nu știu nici ei ce vor și refuză să meargă cu noi, ascultă de alții, care spun povești. Eu v-am spus cum un soldat, care a fost în război... (Rumoare, aplauze.) Cînd a vorbit oratorul precedent, marea majoritate a celor de față nu l-au împiedicat. Acest lucru este și de înțeles. Dar dacă acești oameni preferă să se retragă de la congres, atunci... călătorie sprîncenată! (Rumoare și frămîntare pe băncile celor de dreapta. Președintele cere să se facă liniște.)

Așadar, tovarăși, întreaga desfășurare a evenimentelor a dovedit că noi am avut dreptate în privința încheierii păcii de la Brest. Și aceia care la trecutul congres al Sovietelor au încercat să facă glume proaste pe seama răgazului au tras învățăminte și și-au dat seama că noi, cu prețul unor greutăți nemaipomenite, am obținut totuși o aminare și că în acest răstimp muncitorii și țărani noștri au făcut un imens pas înainte spre construirea socialismului, în timp ce puterile apusene au făcut un imens pas spre prăpastia în care imperialismul se rostogolește tot mai repede, pe măsură ce se prelungește acest război.

De aceea eu nu pot să-mi explic decît printr-o totală dezorientare atitudinea acelora care, vorbind de greutatea situației în care ne aflăm, atacă tactica noastră. Repet, este de ajuns să mă refer la perioada ultimelor trei luni și jumătate. Voi reaminti acelora care au fost la congres cuvintele rostite acolo și propun celor care n-au fost acolo să citească procesul-verbal sau articolele apărute în presă în legătură cu congresul, pentru a se convinge că evenimentele au confirmat pe de-a-ntregul justetea tacticii noastre. Între victoriile Revoluției din Octombrie și victoriile revoluției socialiste internaționale nu poate să existe un zid despărțitor, trebuie să înceapă să se producă explozii și în alte țări. Pentru a grăbi izbucnirea lor noi am făcut, în perioada păcii de la Brest, tot ce ne-a fost cu putință. Cine a trecut prin revoluțiile din 1905 și 1917, cine a reflectat asupra lor și le-a privit cu atenția și seriozitatea cuvenită știe că în țara noastră nașterea acestor revoluții a fost însoțită de greutatea nemaipomenite.

Cu două luni înainte de ianuarie 1905 și de februarie 1917, nici un revoluționar, oricâtă experiență și cunoștințe ar fi avut el, nici un cunoscător al vieții poporului n-ar fi putut prezice că un asemenea caz ar putea să provoace o explozie în Rusia. A prinde unele strigăte izolate și a lansa în rîndul maselor populare apeluri care echivalează cu o încetare a păcii și care ar putea să ne arunce în război, aceasta este politica unor oameni care s-au zăpăcit de tot, care și-au pierdut capul. Și ca dovadă de asemenea dezorientare, vă voi da ca exemplu cele spuse de un om a cărui sinceritate nici eu și nici altcineva nu o pune la îndoială, și anume de tovarășa Spiridonova într-o cuvîntare a ei care a fost publicată în ziarul „Golos Trudovogo Krestianstva”¹⁸² și care nu a fost dezmințită. În această cuvîntare, rostită de dînsa la 30 iunie, tovarășa Spiridonova a introdus trei rînduri care nu spun nimic și în care afirmă că germanii ne-ar fi dat un ultimatum să le trimitem produse textile în valoare de două miliarde de ruble.

Un partid care aduce pe cei mai sinceri dintre reprezentanții săi în situația de a cădea și ei în mlaștina atît de

Îngrozitoare a înșelătoriei și minciunii este definitiv pierdut. Muncitorii și țărani nu pot să nu știe ce eforturi de necrezut și ce frământări ne-a costat semnarea tratatului de la Brest. Oare mai e nevoie, pentru a vă arăta cât de apăsătoare este această pace, să recurgem la basme și născociri, așa cum procedează pînă și cei mai sinceri oameni din acest partid? Noi însă știm care sînt adevăratele interese ale poporului și ne lăsăm călăuziți de ele, în timp ce ei se agită și țipă de parcă ar fi apucați de istericale. Din acest punct de vedere, o asemenea atitudine de totală dezorientare este mai rea decît orice provocare. Și asta mai cu seamă dacă luăm în considerare totalitatea partidelor din Rusia, așa cum cere o atitudine științifică față de revoluție. Nu trebuie să uităm niciodată că raporturile dintre toate partidele trebuie privite ca un întreg; unele persoane sau grupuri izolate pot să greșescă, pot să nu fie în stare să-și fixeze, să explice propria lor atitudine, dar, dacă luăm totalitatea partidelor din Rusia și analizăm raporturile dintre ele, e imposibil să greșim. Uitați-vă la ceea ce spun acum Kerenski, Savinkov și alți socialiști-revoluționari de dreapta cînd aud apelurile pe care le adresează socialiștii-revoluționari de stînga... Ei aplaudă în momentul de față ca niște zărnatici. Ei ar fi bucuroși să atragă Rusia în război acum, cînd acest lucru îi este necesar lui Miliukov. Și a vorbi astăzi în felul acesta de lațul de la Brest înseamnă a prinde un laț moșieresc de gîtul țaranului rus. Cînd ni se vorbește aici de lupta împotriva bolșevicilor ca de o gîlceavă cu ei, cum s-a exprimat antevorbitoria mea, eu răspund: nu, tovarăși, asta nu este o gîlceavă, ci o adevărată ruptură irevocabilă, o ruptură între cei ce suportă greul situației, spunînd poporului adevărul, și nu se lasă amețiți de țipete și cei ce se lasă amețiți de aceste țipete și fac fără să vrea treaba altora, o treabă de provocatori. (A p l a u z e.)

Închei prima parte a raportului meu. În ultimele trei luni și jumătate de înverșunat război imperialist, statele imperialiste s-au apropiat de prăpastia în care ele împing poporul. Această fiară rănită de moarte ne-a smuls multe bucăți de carne vie. Dușmanii noștri se apropie atît de

repede de această prăpastie, încît, chiar dacă li s-ar acorda mai mult de trei luni și jumătate și dacă măcelul imperialist ne-ar pricinui din nou aceleași pierderi, vor trebui să piară ei, și nu noi, pentru că repeziciunea cu care scade împotrivirea lor îi duce repede în prăpastie. La noi însă, în aceste trei luni și jumătate, cu toate greutățile imense despre care vorbim deschis în fața întregului popor, există mlădițe sănătoase ale unui organism sănătos. În industrie și peste tot, munca de construcție, care e, poate, mărunță, și nu are în ea nimic impresionant sau senzațional, merge înainte. Ea a dat rezultate dintre cele mai rodnice, și noi, dacă vom lucra tot așa încă trei luni, încă șase luni, încă o iarnă întregă, vom merge înainte, în timp ce fiara imperialistă vest-europeană, obosită de luptă, nu va rezista la o asemenea întrecere, pentru că în cadrul ei se maturizează forțe care azi nu au încă încredere în ele însele, dar care vor duce la pieire imperialismul. Iar ceea ce a fost început acolo reprezintă ceva temeinic și nu va putea fi schimbat în trei luni și jumătate. Despre această mărunță muncă constructivă, creatoare se vorbește prea puțin, și eu cred că asupra ei trebuie să ne oprim mai îndeaproape. În ce mă privește, nu pot să nu vorbesc despre ea, fie și numai pentru că nu se pot trece cu vederea atacurile antevorbitorilor mei. Mă voi referi la rezoluția Comitetului Executiv Central din 29 aprilie 1918*. Am prezentat atunci un raport în care am vorbit despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice** și am subliniat că acum, cînd ne aflăm într-o situație nemaipomenit de grea, în țara noastră munca creatoare trebuie pusă pe primul plan.

Și aici, fără să ne facem iluzii, trebuie să spunem că acestei munci, care este atît de grea, trebuie să-i consacram toate forțele noastre. Experiența pe care pot să v-o împărtășesc arată că în această privință noi am făcut, fără îndoială, mari pași înainte. Este adevărat că dacă ne mărginim la rezultatele exterioare, așa cum face burghezia, care se agață de unele cazuri de greșeli ale noastre, atunci nu prea se poate vorbi de un succes, dar noi pri-

* Vezi volumul de față, p. 291—294. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, p. 253—280. — *Nota red.*

vim această chestiune cu totul altfel. Burghezia ia, de exemplu, administrația flotei fluviale și arată de câte ori ne-am apucat noi s-o reorganizăm, pentru ca după aceea să afirme, plină de răutăcioasă bucurie, că Puterea sovietică nu este în măsură să facă față cerințelor. La această afirmație eu răspund: da, noi am încercat de multe ori să refacem administrația flotei fluviale, ca și administrația căilor ferate, și acum ne apucăm de o refacere și mai mare, de refacerea Consiliului economic. Și tocmai în aceea constă importanța revoluției: că socialismul a trecut din domeniul dogmei, despre care numai niște oameni care nu înțeleg absolut nimic pot să vorbească, din domeniul cărții, al programului, în domeniul muncii practice. Iată că acum țărani și muncitorii făuresc cu mâinile lor socialismul.

Au trecut și pentru Rusia, și sînt convins că au trecut pentru totdeauna, vremurile cînd se discuta despre programele socialiste pe baza celor scrise în cărți. Acum despre socialism se poate vorbi numai pornind de la experiență. Importanța revoluției constă tocmai în faptul că ea s-a lepădat pentru prima oară de vechiul aparat al birocrațismului burghez și al sistemului burghez de conducere, a creat condiții pentru ca muncitorii și țărani să se apuce singuri de treabă, de o treabă nemai-pomenit de grea — ale cărei greutăți ar fi și ridicol să le ascunzi față de tine însuși —, dat fiind că timp de veacuri capitaliștii și moșierii au prigonit și au persecutat zeci de milioane de oameni, numai pentru ideea de a stăpîni pămîntul. Iar acum, în condițiile unei ruine cumplite, dezolante, cînd războiul a acoperit de răni întreg trupul Rusiei, astfel că poporul seamănă cu un om schingiuit aproape pînă la moarte, într-o vreme cînd țării, moșierii și capitaliștii ne-au lăsat moștenire o imensă ruină, trebuie ca, în cîteva săptămîni, în cîteva luni, clasele noi, muncitorii și țărani, care nu exploatează muncitori salariați și nu se îmbogățesc de pe urma spectaculei cu cereale, să se apuce de o treabă nouă, de o construcție nouă. Da, aceasta este o treabă neînchipuit de grea, dar și neînchipuit de nobilă. Fiecare lună de asemenea muncă și de asemenea experiență valorează cît

zece, dacă nu cît douăzeci de ani din istoria noastră. Da, noi nu ne temem de loc să recunoaştem în faţa dv. ceea ce arată o simplă parcurgere a decretelor noastre, anume că trebuie în permanenţă să le refacem ; noi n-am creat încă nimic definitiv, şi un asemenea socialism care să poată fi încadrat în paragrafe nu cunoaştem încă. Dacă putem să prezentăm acum, la acest congres, o constituţie sovietică, asta se explică numai prin faptul că Sovietele au fost create şi verificate în toate colţurile ţării, pentru că dv. aţi creat constituţia şi aţi verificat-o în toate colţurile ţării ; numai la o jumătate de an de la Revoluţia din Octombrie şi la aproape un an de la primul Congres general al Sovietelor din Rusia am putut să statornicim în scris ceea ce există deja în practică¹⁸³.

În domeniul economiei, unde socialismul abia este în construire, unde trebuie făurită o disciplină nouă, acolo nu avem o astfel de experienţă şi o căpătăm prin repetatele refaceri şi reconstruiri. Aceasta este sarcina noastră principală ; noi spunem : de la fiecare orînduire socială nouă se cer relaţii noi între oameni, se cere o disciplină nouă. A fost o vreme cînd fără disciplină iobăgistă nu se putea conduce economia, cînd exista doar o singură disciplină, aceea a bîtei ; a fost o vreme — aceea a dominaţiei capitaliştilor — cînd foamea constituia forţa care disciplinează. Acum însă, de la revoluţia sovietică, de la începutul revoluţiei socialiste, trebuie creată o disciplină bazată pe principii cu totul noi, pe încredere în capacitatea de organizare a muncitorilor şi a ţăranilor săraci, o disciplină tovarăşească, bazată pe cel mai mare respect, pe independenţa şi iniţiativa în luptă. Oricine recurge la vechile procedee, la procedeele capitaliste, oricine în aceste vremuri de mizerie şi foamete judecă în chip vechi, capitalist, făcîndu-şi socoteala : dacă eu am să vînd de unul singur grîne, am să cîştig mai mult ; dacă eu am să pornesc de unul singur să procur grîne, am să le procur mai uşor, — oricine judecă în felul acesta alege o cale mai uşoară, dar nu va ajunge la socialism.

Este simplu şi uşor să te menţii în cadrul vechi, al obişnuitelor relaţii capitaliste, dar noi vrem să mergem pe o cale nouă. A această cale ne cere nouă şi cere între-

gului popor un înalt grad de conștiință și de organizare, cere mai mult timp și duce la mari greșeli. Dar noi ne spunem : numai cine nu face nimic practic nu greșește.

Dacă perioada la care se referă acest raport cuprinde experiențe în care, din punctul de vedere al adunării, intervin adeseori rectificări, îmbunătățiri, reveniri la ceea ce este vechi, apoi nu în aceasta constă sarcina principală, conținutul principal, valoarea principală a perioadei prin care trecem. Vechiul aparat administrativ al funcționarilor, cărora le era suficient să dea ordin să fie majorate salariile, nu mai există. Noi avem de-a face cu organizații muncitorești care iau în mâinile lor conducerea economiei. Avem de-a face cu proletariatul feroviar, care a fost pus în condiții mai grele decât alții și care are dreptul legitim să ceară o îmbunătățire a situației sale ; mâine își va formula revendicările sale proletariatul din navigația fluvială, iar poimâine țăranul mijlocăș — despre acesta am să vorbesc mai amănunțit —, care adeseori se vede pus în condiții mai proaste decât muncitorul, căruia îi acordăm cea mai mare atenție, ale cărui interese formează obiectul tuturor decretelor noastre, lucru pe care nu l-a înțeles de loc antevorbitorul meu, și toate acestea provoacă greutateți nemaipomenite, dar acestea sînt greutateți create de o situație cînd muncitorii și țărani săraci, pentru prima oară după secole de asuprire, organizează singuri, cu propriile lor mâini, întreaga economie națională a Rusiei. Și acum trebuie să găsim mijloace pentru a satisface revendicările juste, să refacem decretul, să reorganizăm organele de conducere. Și atunci, pe lîngă exemplele și cazurile de nereușită și de eșec — de care se agață presa burgheză și care, bineînțeles, sînt numeroase — noi obținem și succese, căci tocmai din experiență, din eșecuri și din greșeli parțiale învățăm noi să construim edificiul socialist. Și atunci cînd vedem că din toate părțile se fac auzite noi revendicări, noi spunem : așa trebuie să fie, tocmai atunci este socialism, cînd fiecare dorește să-și îmbunătățească situația și cînd toată lumea vrea să se bucure de bunurile vieții. Dar țara noastră este săracă, este în mizerie, așa că deocamdată este imposibil să fie satisfăcute toate revendicările ; de

aceea este atît de greu să construim în condiții de ruină un edificiu nou. Dar se înșală amarnic cine crede că socialismul poate fi construit într-o perioadă pașnică, liniștită ; el va fi pretutindeni construit într-o perioadă de ruină, de foamete — altfel nici nu se poate. Și cînd vedem pe reprezentanții adevăratelor idei, ne spunem : cu miile, zecile de mii, sutele de mii de mîini laolaltă, muncitorii și țărăanii muncitori au pornit la construirea edificului nou, socialist. Acum începe o revoluție profundă la sate, unde chiaburii fac agitație și caută să pună piedici țăranilor muncitori, care nu exploatează munca altuia și nu se îmbogățesc din speculă cu cereale. Și aici sarcina este alta. La orașe trebuie organizate uzinele, trebuie organizată industria metalurgică, iar în urma ruinii provocate de război trebuie repartizate produsele, materiile prime, materialul. Înfăptuirea acestei sarcini este foarte grea. Acolo muncitorul învață să facă treaba asta și înființează organe de conducere centrală, acolo trebuie să refacem Consiliul Economic Superior, fiindcă vechile legi care au fost publicate la începutul anului s-au învechit, mișcarea muncitorească merge înainte, vechiul control muncitoresc s-a și învechit, iar sindicatele se transformă în germeni ai organelor de conducere ale întregii industrii. (A p l a u z e.) În acest domeniu s-au înfăptuit multe, și totuși nu ne putem lăuda cu un succes strălucit. Noi știm că în acest domeniu elementele burgheze, capitaliștii, moșierii și chiaburii, au încă multă vreme posibilitatea să facă agitație, spunînd că și acum, ca întotdeauna, decretul publicat nu este pus în aplicare, că un altul abia a fost publicat și după trei luni el este modificat, în timp ce specula există și acum, ca pe vremea capitalismului. Da, noi nu cunoaștem o atotcuprinzătoare rețetă șarlatanească menită să lichideze dintr-o dată specula. Deprinderile moștenite de la sistemul capitalist sînt prea puternice, iar reeducarea poporului, care timp de secole a fost educat în spiritul acestor deprinderi, este o treabă grea și care cere mult timp. Dar noi spunem : metoda noastră de luptă este organizarea. Trebuie să organizăm totul, să luăm totul în mîinile noastre, să controlăm pe chiaburi și pe speculanți la fiecare pas,

să le declarăm o luptă necruțătoare și să nu le dăm răgaz să respire, controlându-le fiecare pas. (A p l a u z e.)

Știm, din experiență, că este necesară modificarea decretelor, pentru că se ivesc noi greutăți, care sînt tot atîtea cauze de modificări. Și dacă în problema aprovizionării am ajuns acum la organizarea sărăcimii satelor și dacă acum colegii noștri dinainte, socialiștii-revoluționari de stînga, spun cu toată sinceritatea, de care nu ne putem îndoii, că drumurile noastre s-au despărțit, noi le răspundem fără nici o ezitare: cu atît mai rău pentru voi, întrucît asta dovedește că ați renunțat la socialism. (A p l a u z e.)

Tovarăși! Aprovizionarea este acum problema principală, căreia îi acordăm cea mai mare atenție în munca noastră. Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat o mulțime de măsuri mărunte, care aproape că trec neobservate, ca, de pildă, îmbunătățirea transportului pe apă și a celui feroviar, curățirea depozitelor de intendanță, lupta împotriva speculei, toate menite să pună ordine în aprovizionare. Nu numai țara noastră, dar și toate acele țări cu înaltă civilizație, care înainte de război nu știau ce este foametea, se află acum în situația cea mai critică pe care au creat-o imperialiștii luptînd pentru dominația unui grup sau altuia. Zeci de milioane de oameni, în țările apusene, îndură chinurile foamei. Tocmai acest lucru face ca revoluția socialistă să fie inevitabilă, pentru că această revoluție nu ia naștere din programe, ci din faptul că zeci de milioane de oameni spun: „Nu vrem să ducem o existență de înfometaji; mai bine murim pentru revoluție“. (A p l a u z e.)

Foametea — această calamitate îngrozitoare — s-a abătut asupra noastră, și, cu cît situația noastră este mai grea, cu cît criza în domeniul aprovizionării este mai acută, cu atît se întetește lupta capitaliștilor împotriva Puterii sovietice. Știți că rebeliunea cehoslovacilor este o răzvrătire a unor oameni care s-au lăsat corupți de imperialiștii anglo-francezi. Mereu ne este dat să auzim că ici-colo izbucnesc răscoale împotriva Sovietelor. Răscoalele chiaburilor cuprind într-una noi regiuni. Pe Dņn se află Krasnov, căruia muncitorii ruși, plini de mărini-

mie, i-au dat drumul atunci cînd, la Petrograd, el s-a prezentat și și-a predat sabia, pentru că prejudecățile intelectualilor sînt încă puternic înrădăcinate și ei au protestat împotriva pedepsei cu moartea. Krasnov a fost eliberat din cauza prejudecăților pe care le nutresc intelectualii împotriva pedepsei cu moartea. Acum însă aș vrea să văd un tribunal popular, un tribunal muncitoresc sau țărănesc, care să nu-l împuște pe Krasnov așa cum îi împușcă el pe muncitori și pe țărani. Ni se spune că atunci cînd comisia Dzerjinski¹⁸⁴ condamnă la moarte prin împușcare e bine, dar dacă un tribunal spune deschis în fața întregului popor : acesta e un contrarevoluționar și merită să fie executat, atunci e rău. Cei care au ajuns pînă la o asemenea ipocrizie sînt niște oameni morți din punct de vedere politic. (A p l a u z e.) Dimpotrivă, un revoluționar care nu vrea să se comporte ca un ipocrit nu poate să renunțe la pedeapsa cu moartea. N-a existat nici o revoluție și nici o epocă de război civil în care să nu fi fost condamnări la moarte.

Aprovizionarea a ajuns la noi într-o situație aproape catastrofală. Am intrat într-o fază care reprezintă cea mai grea perioadă a revoluției noastre. Ne așteaptă perioada cea mai grea din cîte au existat în Rusia muncitorească-țărănească, și anume răstimpul care a mai rămas pînă la noua recoltă. Pe mine, care am fost martor al atîtor divergențe de partid și al atîtor controverse revoluționare, nu mă miră că într-o perioadă atît de grea sporește numărul celor ce cad în isterie și amenință în gura mare că vor pleca din Soviete, invocînd decretele prin care se desființează pedeapsa cu moartea. Dar este un prost revoluționar acela care, într-un moment cînd lupta capătă o formă înverșunată, se oprește în fața imuabilității legii. Într-o perioadă de trecere legile au o importanță vremelnică. Și atunci cînd o lege împiedică dezvoltarea revoluției, ea este abrogată sau i se aduc îndreptări. Tovarăși, cu cît foamea ia forme mai amenințătoare, cu atît devine mai limpede că împotriva acestei calamități îngrozitoare este necesar să se ia și măsuri de luptă dintre cele mai drastice.

Socialismul, cum am mai spus, a încetat să mai fie o dogmă, după cum a încetat, poate, să mai fie și un program. În partidul nostru, deocamdată n-a fost încă elaborat un program nou, iar cel vechi nu mai e bun de nimic. (Aplauze.) A repartiza în mod judicios și egal cerealele — iată care este astăzi principiul de bază al socialismului. (Aplauze.) Războiul ne-a lăsat moștenire o stare de ruină ; prin străduințele lui Kerenski, ale moșierilor și ale chiaburilor, care spun : după noi, popoul, — țara a fost adusă într-o asemenea stare că se spune : cu cât e mai rău, cu atât mai bine. Războiul ne-a lăsat asemenea calamități, că în momentul de față problema pînii constituie esența însăși a întregii organizări a orînduirii socialiste, și noi trebuie să luăm în mîinile noastre această problemă și s-o rezolvăm în mod practic. În asemenea situație ne întrebăm : cum să rezolvăm problema cerealelor ? S-o rezolvăm în chip vechi, capitalist, cînd unii țărani, profitînd de situație, cîștigă mii de ruble din vînzarea cerealelor și își mai și spun țărani muncitori și uneori chiar socialiști-revoluționari de sînga ? (Aplauze, rumoare.) Ei își fac următoarea socoteală : dacă poporul rabdă de foame, înseamnă că se urcă prețurile la cereale ; dacă la orașe bîntuie foametea, atunci punga mea o să fie doldora de bani ; iar dacă oamenii vor răbda și mai mult de foame, eu am să cîștig mii de ruble în plus. Tovarăși, eu știu perfect de bine că pentru acest mod de a judeca nu pot fi învinuite persoane izolate. Întreaga moștenire mîrșavă a vechii societăți, a societății moșierești și capitaliste, i-a învățat pe oameni să judece în felul acesta, să gîndească și să trăiască în felul acesta ; dar să transformi viața a zeci de milioane de oameni este o treabă extrem de grea și pentru aceasta e nevoie de o muncă îndelungată și perseverentă, pe care noi abia am început-o. Nouă nici prin minte nu ne-a trecut vreodată să învinuim pe niște oameni care, fiind chinuți de foame și nevăzînd nici un folos în organizarea unei repartiții socialiste a cerealelor, caută să se descurce de unul singur, fără să se sinchi-sească de altceva ; asemenea oameni nu pot fi învinuiți. Dar noi spunem : atunci cînd avem de-a face cu repre-

zentații unor partide, cînd avem în față niște oameni care au aderat la un anumit partid, cînd avem în față mari grupuri de oameni, noi le cerem să privească această problemă nu din punctul de vedere al unui om chinuit, istovit și înfometat, împotriva căruia nimeni nu se va încumeta să ridice mîna, ci din punctul de vedere al construirii unei societăți noi.

Repet : oamenilor nu le va fi dat niciodată să construiască socialismul într-o perioadă cînd totul se desfășoară lin și liniștit ; ei nu vor putea niciodată să înfăptuiască socialismul fără să întîmpine o rezistență înverșunată din partea moșierilor și capitaliștilor. Cu cît situația este mai grea, cu atît aceștia își freacă mai satisfăcuți mîinile ; cu atît mai des pornesc la rebeliune. Cu cît treburile merg mai greu, cu atît avem mai mulți sabotori, cu atît se avîntă ei mai bucuroși în aventuri ca aceea a cehoslovacilor și aceea a lui Krasnov. Și noi spunem : toate aceste obstacole trebuie biruite nu prin procedee învechite, oricît de greu ar fi să tragem carul înainte, la deal, și nu să-l lăsăm să se rostogolească înapoi la vale. Noi știm foarte bine că n-a fost săptămîină sau măcar zi în care noi, Consiliul Comisarilor Poporului, să nu ne fi ocupat de problema aprovizionării, în care să nu fi pornit din partea noastră mii de proiecte, dispoziții și decrete și în care să nu fi purtat discuții asupra mijloacelor de luptă împotriva foametei. Se afirmă de către unii că nu e nevoie de nici un fel de prețuri speciale, de prețuri oficiale sau de monopoliuri la cereale. Fă negustorie cum te taie capul. Cei bogați o să se pricopsească și mai mult, iar cei săraci n-au decît să moară, că ei și așa au murit întotdeauna de foame. Dar un socialist nu poate să judece în felul acesta. În momentul de față, cînd panta a devenit extrem de abruptă și cînd carul trebuie tras pe povîrnișurile cele mai grele, socialismul a încetat să mai fie o chestiune de divergențe de partid și a devenit o chestiune de viață : veți rezista dv. — în alianță cu țărani care nu fac speculă cu cereale — în lupta ce se duce împotriva chiaburilor, veți rezista acum, cînd trebuie să luptăm, cînd ne așteaptă o muncă dintre cele mai grele ? Ni s-a vorbit de comitetele sără-

cimii. Pentru cei care au cunoscut într-adevăr chinurile foamei, este limpede că pentru a înfrînge și a zdrobi fără cruțare pe chiaburi e nevoie de măsurile cele mai drastice și mai necruțătoare. Cînd am pornit la organizarea uniunilor sărăcimii, eram perfect conștienți de întreaga greutate și asprime a acestei măsuri; dar noi știam că numai prin alianța celor de la orașe cu țărani săraci și cu cei ce dispun de rezerve de cereale, dar nu fac speculă cu ele, cu cei ce sînt hotărîți să biruie greutățile și urmăresc ca surplusurile de cereale să fie predate statului și repartizate oamenilor muncii, că numai printr-o asemenea alianță poate fi dusă această luptă. Și această luptă nu trebuie dusă cu ajutorul programelor și al discursurilor; în această luptă împotriva foametei se va vedea neapărat cine, în ciuda grelelor încercări prin care trecem acum, merge spre socialism și cine se lasă influențat de subterfugiile și înșelăciunile chiaburilor.

Și dacă în partidul socialiștilor-revoluționari de stînga se vor găsi unii care, ca și antevorbitorul meu — care este o persoană dintre cele mai sincere și care de aceea deseori se lasă antrenată de sentimente și adeseori își schimbă părerile — vor spune: nu putem conlucra cu bolșevicii, așa că plecăm, noi nu vom regreta nici un moment acest lucru. Acei socialiști care pleacă într-un moment cînd sute și mii de oameni se prăpădesc de foame în timp ce alții posedă surplusuri de cereale atît de mari că nu le-au vîndut pînă în luna august a anului trecut, cînd au fost dublate prețurile oficiale la cereale — o măsură împotriva căreia a protestat întreaga democrație —, aceia care știu că poporul îndură cumplitele chinuri ale foamei, dar nu vor să vîndă cerealele la aceleași prețuri ca țărani mijlocași, sînt dușmani ai poporului, care vor să ducă revoluția la pieire și care sprijină violența, sînt prieteni ai capitaliștilor! Împotriva lor trebuie să ducem război, și încă un război necruțător! (Întreaga asistență, inclusiv o mare parte din socialiștii-revoluționari de stînga, izbucnește în aplauze.) De o mie de ori nu are dreptate, de o mie de ori cade în greșeală acela care-și permite, fie și pentru un moment, să se lase

influențat de vorbele altora și să spună că aceasta este o luptă împotriva țărănimii, cum afirmă câteodată, din imprudență sau din nechibzuință, unii socialiști-revoluționari de stînga. Nu, aceasta este o luptă împotriva înfimei minorității a chiaburilor de la sate, este o luptă pentru salvarea socialismului și pentru repartiția judicioasă a cerealelor în Rusia. (Voci: „Dar mărfurile?“.) Noi vom lupta în alianță cu imensa majoritate a țărănimii. În această luptă noi vom fi învingători, și atunci fiecare muncitor din Europa va vedea în mod practic ce este socialismul.

În această luptă ne vor ajuta toți aceia care, poate, nu au nici o noțiune științific fundamentată despre socialism, dar care au trudit toată viața lor și știu cu cîtă greutate își cîștigau pîinea ; ei ne vor înțelege. Acești oameni vor fi de partea noastră. A declara război chiaburilor, care posedă surplusuri de cereale și care sînt în stare să ascundă cerealele într-un moment ca acesta, cînd asupra poporului s-a abătut o nenorocire atît de mare, cînd toate cuceririle revoluției sînt în joc, cînd Skoropadskii de toate nuanțele și din toate părțile ocupate și neocupate scot capul și așteaptă să vadă dacă nu ar putea cumva, prin foamete, să răstoarne puterea muncitorească și țărănească și să readucă pe moșieri, a declara într-un asemenea moment un război necruțător acestor chiaburi — iată care este prima noastră datorie socialistă. Acela care, în acest moment atît de greu, de încercări atît de mari pentru poporul înfometat și pentru revoluția socialistă, își declină orice răspundere și repetă palavrele burgheziei este un prost socialist.

Este greșit, de o mie de ori greșit, să se spună că aceasta este o luptă împotriva țărănimii ! Am citit de o sută de ori această afirmație în paginile ziarelor cadete și nu mă mir cînd cei de acolo susțin într-una că muncitorii s-au învrăjbit cu țărănimea ; cînd în aceste ziare sînt adresate îndemnuri isterice : „Țărani, treziți-vă, băgați-vă mințile în cap și întoarceți spatetele bolșevicilor !“. Cînd aud sau citesc acolo asemenea cuvinte, nu mă miră. Acolo este locul lor. Acolo ele slujesc stăpînului căruia sînt destinate să-i slujească, dar eu n-aș vrea să fiu în

pielea unui socialist care a decăzut pînă într-atît încît să debiteze asemenea cuvinte ! (Aplauze furtive noase.) Tovarăși, noi știm foarte bine de cîte greutăți de necrezut este legată rezolvarea problemei aprovizionării. Aici ne lovim de prejudecățile cele mai serioase. Aici acționează interesele cele mai adînc înrădăcinate, interesele chiaburilor ; aici avem de-a face cu dezbinarea, stagnarea, fărîmițarea satului, ignoranța ; în multe cazuri, ele se unesc împotriva noastră, și noi spunem : cu toate aceste greutăți, nu putem da înapoi, fiindcă cu foamea nu e de glumit, și dacă masele populare nu sînt ajutate cînd sînt înfometate, ele sînt în stare, împinse de foame, să treacă chiar de partea lui Skoropadski. Nu este adevărat că se duce o luptă împotriva țărănimii ! Cine spune așa ceva este un mare criminal, și dacă cineva, cuprins de isterie, s-a lăsat influențat de asemenea vorbe înseamnă că i s-a întîmplat o mare nenorocire. Nu, noi nu luptăm împotriva țăranilor săraci, și nici împotriva celor mijlocași. În întreaga Rusie, țăranii mijlocași au doar surplusuri neînsemnate de cereale. Înainte de revoluție ei au trăit decenii de-a rîndul în condiții mai proaste decît muncitorii. Înainte de revoluție ei au avut parte doar de mizerie și asuprire. Noi mergem pe calea înțelegerii cu acești țărani mijlocași.

Revoluția socialistă aduce egalitate pentru toate masele muncitoare ; este o nedreptate dacă orice muncitor de la oraș primește mai mult decît țăranul mijlocaș, care nu exploatează munca altuia prin folosirea de muncă salariată sau prin speculă. Un astfel de țăran îndură și vede mai multă mizerie și asuprire decît muncitorul și trăiește în condiții și mai proaste decît el. Asemenea țărani n-au organizații și sindicate care să se ocupe de îmbunătățirea situației lor. Chiar și cu sindicatele muncitorești trebuie să ținem zeci de ședințe pentru a echilibra salariile între diferite profesii. Și, totuși, nu le putem stabili definitiv. Orice muncitor cu judecată știe că pentru asta este nevoie de o perioadă îndelungată. Puține reclamații veți găsi dv. la Comisariatul poporului pentru problemele muncii ? Veți vedea că fiecare profesiune ridică capul, că nimeni nu mai vrea să trăiască ca înainte. Nu vrem

să trăim ca sclavii ! În această țară săracă, scufundată în mizerie, noi vrem să vindecăm rănilor ce i-au fost pricinuite. Trebuie să ne străduim să menținem, măcar în oarecare măsură, economia, care este aproape complet destrămată. Și acest lucru îl putem face numai prin organizare. Pentru a organiza țărănimea, noi am emis decretul cu privire la comitetele sărăcimii. Numai niște dușmani ai socialismului pot să fie împotriva acestui decret. Noi am spus : considerăm că este just să reducem prețurile la articolele de manufactură. Vom lua în evidență și vom naționaliza absolut totul. (A p l a u z e.) Și aceasta ne va da posibilitatea să reglementăm repartitia produselor industriale.

Noi spuneam : reduceți prețurile la textile, la jumătate pentru țărani săraci și cu 25% pentru mijlocași. Poate că aceasta nu este o normă potrivită. Nu avem pretenția că am rezolvat această problemă în modul cel mai potrivit. Nu afirmăm așa ceva. Pentru ca s-o rezolvăm definitiv trebuie s-o rezolvăm cu toții împreună. (A p l a u z e.) Dacă e să stăm la direcția generală și să luptăm împotriva speculei, să-i prindem pe pungașii care își aranjează pe ascuns treburile, prin asta nu vom rezolva nimic.

Numai când Comisariatul aprovizionării împreună cu Comisariatul agriculturii vor fi naționalizate toate mărfurile și vor fi stabilit prețurile, numai atunci ne vom apropia într-adevăr de socialism. De socialism se apropie numai oamenii muncii de la orașe și sărăcimea satelor, toți cei care muncesc și care nu jefuiesc pe alții, care nu exploatează munca altuia sub forma folosirii muncii salariate sau sub aceea a speculei, căci cine ia o sută de ruble — și chiar mai mult — pe o pîine nu este mai puțin speculant decît acela care angajează muncitori salariați ; poate că este un speculant și mai rău, și mai al dracului. După o jumătate de an de guvernare sovietică extrem de grea, noi am trecut la organizarea sărăcimii satelor ; păcat că n-am făcut treaba asta după o jumătate de săptămîină, și aici e vina noastră ! Dacă ni s-ar fi reproșat că decretul cu privire la organizarea sărăcimii satelor și la dictatura în domeniul aprovizionării a în-

tîrziat cu o jumătate de an, am fi fost bucuroși de asemenea muștrare. Noi spunem : abia acum, cînd am pășit pe această cale, a încetat socialismul să mai fie doar o vorbă și a început să devină o operă vie. Poate că decretul nu este bine întocmit, poate că normele noastre nu sînt juste. De unde puteam să le luăm ? Numai din experiența dv. De cîte ori n-am modificat salariile feroviarilor, deși ei își au sindicatele lor, pe cînd la sărăcimea satelor nu găsești sindicate. Hai să vedem cu toții împreună dacă sînt juste normele prevăzute în decretul cu privire la sărăcime — în care pentru țaranul sărac prețurile se reduc la jumătate, pentru mijlocăș se reduc cu un sfert, iar celui bogat i se ia totul —, să vedem dacă aceste norme sînt juste sau nu.

Dacă o să fie luptă, o să mergem la această luptă cu decrete îndrăznețe și fără nici o șovăială. Va fi o adevărată luptă pentru socialism, nu pentru o dogmă, pentru un program, pentru un partid sau pentru o fracțiune, ci pentru un socialism viu, pentru repartitia cerealelor la sute de mii și milioane de oameni înfometati din regiunile înaintate ale Rusiei. Se va ajunge ca cerealele, acolo unde există, să fie luate și repartizate în mod just. Repet : în această privință nu ne îndoim cîtuși de puțin că 99% din țărani, cînd vor afla adevărul, cînd vor primi decretul și îl vor verifica, îl vor pune în aplicare, cînd ne vor spune ce îndreptări trebuie să-i fie aduse, și noi îi vom aduce îndreptări și vom modifica tarifele, cînd ei se vor apuca de această muncă, cînd își vor da seama de greutățile ei practice, — vor fi de partea noastră și vor spune : ne dăm seama, cu instinctul sănătos pe care îl are orice om al muncii, că aici și numai aici se rezolvă adevărata problemă, problema fundamentală, vitală a socialismului. Noi vom stabili prețuri juste la mărfuri, vom introduce monopolul la cereale, la textile, la toate produsele, și atunci poporul va spune : da, repartitia cerealelor și a produselor pe care ni le aduce socialismul face ca lucrurile să meargă mai bine ca înainte. Or, în felul acesta începe poporul să vorbească. În timp ce apar o mulțime de greutăți și se comit o sumedenie de greșeli, în timp ce se ivesc diferite cazuri,

pe care noi nu le ascundem cîtuși de puțin, ci le scoatem la lumină și le țintuim la stîlpul infamiei, cazuri ca acelea cînd înseși detașamentele noastre ajung să facă speculă, să se rostogolească în prăpastia lunecoasă în care îi tîrăsc toate deprinderile, toate obiceiurile capitaliștilor — și asemenea cazuri se ivesc pretutindeni, fiindcă, după cum se știe, nu-i poți transforma pe oameni dintr-o dată, nu poți insufla dintr-o dată zecilor de milioane de oameni credința în socialism (de unde vor căpăta ele această credință ? Din capetele lor ? — O vor căpăta din propria lor experiență) —, oamenii încep să spună că cerealele pot fi obținute pe altă cale decît prin speculă, că nu putem scăpa de foamete decît printr-o alianță între muncitorii de la orașe, din fabrici și uzine, din industrie, și țărani săraci, fiindcă numai aceștia nu fac speculă cu cereale. Da, cînd țăranul mijlocăș va vedea decretele noastre, cînd le va citi el însuși, cînd le va compara cu frazeologia și cu calomniile socialiștilor-revoluționari de dreapta și ale apărătorilor chiaburilor, va spune numai decît : dacă oamenii stabilesc un preț pentru țărani săraci și altul pentru mijlocași și li se iau chiaburilor cerealele fără plată, înseamnă că procedează cum trebuie. Poate că nu va spune că ei procedează ca niște socialiști, poate că nici nu cunoaște acest cuvînt, dar el este aliatul nostru cel mai credincios, fiindcă el nu face speculă cu cereale, fiindcă el va înțelege și va fi de acord că a face speculă cu cereale într-un moment de mare pericol pentru revoluția socialistă înseamnă a comite cea mai mare crimă împotriva poporului.

Cerealele nu pot fi repartizate printr-un decret. Dar cînd noi, după eforturi îndelungate și perseverente în direcția organizării și întăririi alianței dintre muncitorii din fabrici, dintre muncitorii de la oraș și țărani săraci, țărani muncitori care nu angajează nici un fel de brațe de muncă și nu practică specula, vom pune într-adevăr ordine în acest domeniu, nici un fel de strigăte isterice împotriva partidului nostru nu vor putea să zdruncine această alianță. (A p l a u z e.)

Cînd am promis țărănimii socializarea pămîntului, noi am făcut prin aceasta o concesie, deoarece înțelegeam

că nu poate fi înfăptuită imediat naționalizarea. Noi știm că s-a comis, poate, o greșeală când socializarea pământului, propusă de socialiștii-revoluționari, a fost introdusă în legea noastră din 26 octombrie *. Aceasta a fost o concesie făcută socialiștilor-revoluționari de stînga, care nu voiau să mai rămînă în guvern și spuneau că vor rămîne numai în caz că va fi adoptată această lege. De o mie de ori n-a avut dreptate Spiridonova cînd v-a prezentat diferite fapte, afirmînd că ea ar fi fost la mine, că s-a umilit și s-a rugat. Tovarăși, la mine au fost mulți oameni și ei știu că așa ceva nu putea să se întîmple, că nu poate să existe o asemenea atitudine față de un tovarăș. Rău trebuie să fi ajuns partidul ăsta dacă reprezentanții lui cei mai buni se înjosesc pînă la a născoci asemenea povești. (R u m o a r e.) Am o scrisoare din partea tov. Spiridonova — ea mi s-a adresat de foarte multe ori în scris —, am să caut chiar mîine această scrisoare și am să v-o arăt. Dînsa îmi scrie : „De ce nu vreți să alocați două milioane pentru comune agricole?”. Și ea mi-a scris asta tocmai în ziua cînd Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, a cărui activitate ea nu o înțelege, a prezentat un raport cu privire la alocarea unei sume de 10 milioane de ruble pentru comune agricole. (A p l a u z e î n d e l u n g a t e.) Ați auzit asta din cuvîntarea tovarășei Spiridonova, dar prost trebuie să stea partidul în care oamenii cei mai sinceri, în propaganda pe care o desfășoară, ajung să născocească povești. Repet : prost trebuie să stea partidul ai cărui reprezentanți cei mai buni și mai sinceri ajung să născocească asemenea povești despre Puterea sovietică ! Cu atît mai rău pentru ei ! Fiecare țaran care va veni la Comisariatul poporului pentru agricultură și va citi că au fost alocate 10 milioane de ruble pentru comune agricole va da mai multă crezare ochilor și urechilor lui decît spuselor altora, va înțelege că acești oameni au ajuns să născocească povești și va întoarce spatele acestui partid. (A p l a u z e.) În încheierea cuvîntării mele, aș vrea să vă spun încă un lucru. Pînă la noua recoltă, pînă cînd primele trans-

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 24—27. — *Nota red.*

porturi din această recoltă vor ajunge în localități înfometate ca Petrograd și Moscova, ne așteaptă o perioadă grea a revoluției ruse. Numai o strânsă alianță a muncitorilor de la orașe cu țărănimea săracă, cu masele muncitoare de la sate, care nu fac speculă cu cereale, va salva revoluția.

Congresul ne arată că, cu toate astea, nu numai în Rusia, dar în întreaga lume, alianța dintre toți oamenii muncii se întărește, se lărgeste, se dezvoltă. În străinătate se știe grozav de puțin, ridicol de puțin despre revoluția noastră. Acolo domnește cenzura militară, care nu lasă să se publice nici o informație. Tovarășii veniți din străinătate povestesc acest lucru. Dar, cu toate acestea, muncitorii europeni, fie și numai din instinct, sînt de partea guvernului bolșevic. Și se aud tot mai multe glasuri care arată că în Europa, în țările în care continuă războiul imperialist, simpatia față de revoluția socialistă este în continuă creștere. Socialiști germani, ca Clara Zetkin și Franz Mehring, și alți oameni ale căror nume sînt cunoscute oricărui muncitor și țăran conștient își exprimă recunoștința și simpatia față de guvernul bolșevic și îl asigură de sprijinul lor. În Italia, Lazzari, bătrînul secretar al partidului, care la Zimmerwald a avut o atitudine de neîncredere față de bolșevici, se află acum în închisoare fiindcă și-a exprimat simpatia față de noi.

Revoluția este din ce în ce mai bine înțeleasă. În Franța, tovarășii și muncitorii care la conferința de la Zimmerwald și-au manifestat cea mai mare neîncredere față de bolșevici, au publicat de curînd, în numele Comitetului pentru legături internaționale¹⁸⁶, un apel în care se pronunță cu toată însuflețirea pentru sprijinirea guvernului bolșevic și împotriva unor aventuri din partea oricărui partid.

De aceea, tovarășii, oricît de grea și de anevoioasă ar fi perioada prin care ne este dat să trecem, sîntem obligați să spunem poporului tot adevărul și să-i deschidem ochii, fiindcă numai poporul, prin inițiativa și organizarea sa, creînd mereu noi condiții și apărînd republica socialistă, va putea să ne ajute. Și noi spunem: tovarășii, nu există nici cea mai mică îndoială că, dacă vom merge

pe calea pe care am ales-o și care a fost confirmată de evenimente, că dacă vom merge cu fermitate și fără șovăire pe această cale, dacă nici un fel de fraze, de iluzii, de minciuni sau de manifestări isterice nu vor reuși să ne abată din calea cea justă, avem cele mai mari șanse din lume să ne menținem și să contribuim cu hotărâre la victoria socialismului în Rusia și, prin aceasta, la victoria revoluției socialiste mondiale! (Aplauze furtive, îndelungate, care se transformă în ovații.)

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORT
5 IULIE 1918

Toate obiecțiile ridicate de opoziție împotriva raportului meu încep cu problema tratatului de la Brest. Un asemenea mod de a pune problema ar putea fi însă considerat ca pozitiv numai în cazul când ar duce la rezultate practice. Dar tot ce a spus opoziția în legătură cu această problemă nu are și nici nu poate avea asemenea rezultate. (A p l a u z e.)

Dacă s-ar fi întâmplat ca partidul socialiștilor-revoluționari de stînga să obțină majoritatea, n-ar fi făcut atîta zarvă ca acum în legătură cu această problemă. Trebuie să vorbim de realizările efective obținute de Republica sovietică pe drumul socialismului, și noi putem afirma — ceea ce n-a contestat nici unul dintre vorbitori — că în această privință, de la congresul precedent și pînă azi, s-a obținut un mare succes. Reprezentanții opoziției n-au negat nici faptul că toți aceia care sînt pentru ruperea tratatului de pace de la Brest acționează în interesul restaurării puterii moșierilor și capitaliștilor și că ei sînt puternici prin sprijinul pe care li-l acordă imperialismul franco-englez. Cînd am spus că cehoslovaci, în schimbul a 10—15 milioane de ruble, caută și ei să rupă acest tratat, nimeni n-a dezmințit această afirmație. Poate oare cineva să conteste că cehoslovaci, care se camuflează în dosul lozincii Adunării constituante, urmăresc să ne atragă în război ?

Socialiștii-revoluționari de stînga afirmău că nu se poate crea în scurt timp o armată, că totul depinde de rapiditatea cu care vom rezolva problema combustibilului,

de modul cum își vor orîndui treburile țărării, cum se vor desfășura lucrurile cu noua recoltă.

Apelurile dv., prin care îndemnați la formarea de detașamente de partizani care să lupte împotriva armatei regulate imperialiste apar ridicole oricărui soldat.

Cînd ne vedem siliți să revenim la problema păcii de la Brest, noi spunem : „Această pace va fi încălcată dacă veți răsturna Puterea sovietică, dar așa ceva n-o să se întîmple niciodată !“. (A p l a u z e.) Numai după ce veți încălca pacea de la Brest veți putea să atrageți masele muncitoare în război, spre bucuria moșierilor, capitaliștilor și albgardiștilor, care au fost corupți cu milioanele puse la dispoziție de imperialiștii franco-englezi. În momentul de față, o zădărnice a păcii de la Brest s-ar sprijini, de fapt, pe forțe care sînt dușmane claselor de oameni ai muncii. Toate divergențele în legătură cu pacea de la Brest pot fi considerate ca lipsite de o bază concretă. Ele nu sînt altceva decît o manifestare de isterie a socialiștilor-revoluționari de stînga.

Atunci cînd s-a spus aici că bolșevicii fac concesii și că în rapoartele lor ei n-au declarat nimic concret, mi-am amintit de cuvintele unui socialist-revoluționar, pare-mi-se maximalist, care a afirmat aici că la Consiliul economic superior se trece de la controlul producției la conducerea ei¹⁸⁷. Nu are această declarație un conținut concret ? Dar ce fac atunci muncitorii care, cu forțe proprii, au început, prin intermediul sindicatelor, să învețe de la patroni cum să conducă întreprinderile ? Dv. afirmați că nu e greu să înveți să conduci. Aș vrea să spun că noi, în cadrul Consiliului economic superior, avem de soluționat zilnic mii de conflicte și cazuri care arată că muncitorul a învățat multe, și atunci tragem concluzii din toate acestea, ajungem la părerea că muncitorii încep cu încetul să învețe și fac, ce-i drept, unele greșeli, dar una e să debitezi fraze sonore și alta e să vezi cum de la o lună la alta muncitorul intră treptat în rolul său, cum începe să învingă timiditatea și să se simtă conducător. O fi bine sau nu, dar el își îndeplinește misiunea întocmai ca și țăranul în comuna agricolă. Timpul ne arată că muncitorul a trebuit să învețe cum să conducă

industria, iar restul nu este decît o vorbă goală, care nu face nici două parale. Dacă noi, după o jumătate de an de existență a Puterii sovietice, am ajuns într-o situație cînd controlul e ceva învechit, înseamnă că am făcut un imens pas înainte.

S-a afirmat aici cu glas tare că batem pasul pe loc și chiar că ne retragem. Nici vorbă de așa ceva. De asta puteți să-l convingeți pe un chiabur, iar nu pe un muncitor simplu ; acesta înțelege cînd spunem : dați-ne oameni mai buni decît cei pe care i-ați trimis pînă acum și impuneți-le să învețe mai bine decît învățați voi. De aceea, cînd ni se spune aici în gura mare că se fac concesiuni, permiteți-ne să întrebăm pe orice muncitor și pe orice țaran ce preferă ei : să achite prin unele concesiuni tributul pe care ni l-au impus germanii sau să poarte război ? Cînd am încheiat tratatul de pace de la Brest, noi am spus despre imperialiști : atîta timp cît ei n-au fost învinși de revoluția socialistă internațională, noi nu ne putem apăra altfel decît printr-o retragere. O asemenea apărare este neplăcută, dar asta e realitatea, și e mai bine cînd spunem acest lucru poporului, atîta timp cît n-am făurit o armată, care poate fi făurită nu în decurs de decenii, ci numai în cîteva ani, dacă va fi organizată o repartizare justă a cerealelor, pentru ca armata să aibă o rezervă de cereale, strînse și depozitate în magazii. În ce județ, în ce gubernie au făcut socialiștii-revoluționarii de stînga acest lucru ? Ei n-au făcut nicăieri așa ceva ! Atîta timp cît acest lucru n-a fost făcut, noi spunem că toate strigătele dv. nu sînt decît vorbărie goală, iar atunci cînd luăm măsuri în direcția exercitării conducerii de către muncitori, noi facem un pas înainte. Aici a fost citată în mod greșit o frază de-a mea. Eu am spus că prost trebuie să mai stea un partid în care niște oameni sinceri ajung să recurgă la asemenea afirmații fără rost.

Oare faptul că am acordat un miliard de ruble Comisariatului nostru pentru aprovizionare nu constituie un pas înainte ? Multe treburi n-au fost încă puse în ordine, dar, dacă o să vreți, o să puteți face acest lucru. Numai că nu știu prin cine anume. Nu cumva prin vechii

funcționari? La noi treaba asta învață s-o facă muncitorii și țăranii din Soviete (a p l a u z e) și de aceea achiziționarea de textile și alocările de fonduri dau roade. De sute de ori am examinat, în cadrul Consiliului Comisarilor Poporului, problema: prin intermediul cui să achiziționăm textile, cum să efectuăm controlul, cum să contribuim la distribuirea lor cât mai rapidă? Și noi știm că din săptămână în săptămână am elaborat cu succes măsuri de luptă împotriva speculei, măsuri pentru prinderea speculanților și că muncitorii devin cu fiecare lună tot mai hotărâți în această privință. Acest succes al nostru nu poate fi contestat de nimeni. Noi mergem înainte, nu batem pasul pe loc. La 28 iunie am efectuat o naționalizare¹⁸⁸, care însumează întreprinderi în valoare, poate, de câteva sute de milioane de ruble, iar dv. mai ridicați obiecții și repetați din nou cuvintele intelectualilor burghezi. Socialismul este o treabă care nu se înfăptuiește în câteva luni. Noi nu batem pasul pe loc, ci continuăm să mergem spre socialism, și după tratatul de la Brest ne-am apropiat mai mult de el. Muncitorii au căpătat acum experiență dintr-o serie de greșeli și sînt conștienți de răspunderea ce le revine, ca și de greutatea luptei, iar țăranii au căpătat experiența în acțiunea de socializare a pămîntului și, fără îndoială, cei cu mai multă experiență și mai chibzuiți spun: în prima primăvară noi am luat pămîntul, iar la toamnă vom lua în mîinile noastre întreaga sarcină, aceea a împărțirii lui. Noi, după cum știți, dăm țăranilor textile cu o reducere de 50%, adică la jumătate de preț, și cine ar da țăranilor săraci asemenea articole la acest preț? Și noi vom merge spre socialism pe calea cerealelor, a textilelor și a uneltelor care nu încap în mîinile speculanților, ci ajung în primul rînd în mîinile sărăcimii. Asta înseamnă socialism. (A p l a u z e.) Aceia care după o jumătate de an de revoluție socialistă își scot înțelepciunea lor din cărți nu înțeleg nimic. Am ajuns acum într-o situație cînd, prin măsurile concrete în legătură cu repartizarea cerealelor și cu schimbul de textile pe cereale, facem să cîștige sărăcimea și nu speculanții bogați. Noi nu sîntem o republică burgheză, fiindcă pentru așa ceva nu e nevoie de So-

viete. De pe urma repartizării cerealelor și textilelor trebuie să câștige sărăcimea, și acest lucru n-a încercat încă să-l facă nici o republică din lume, în timp ce noi încercăm să-l facem acum. (A p l a u z e.) Noi înfăptuim o operă nobilă ; noi avem experiență și facem totul pentru ca țărănimea săracă să se organizeze. Jafurile și actele de huliganism au dispărut aproape cu totul, și la un caz de acest fel revin zece cazuri când țăranii săraci și mijlocași spun : trebuie să scăpăm de chiaburi și de moșieri ! De la încheierea păcii la Brest noi am făcut mari pași înainte în ce privește instruirea țăranilor, și acum ei nu mai sînt niște novici în lupta pentru socialism.

CONVORBIRE CU UN REDACTOR
 AL ZIARULUI „IZVESTIIA C.E.C. DIN RUSIA“
 ÎN LEGĂTURĂ CU REBELIUNEA SOCIALIȘTILOR-
 REVOLUȚIONARI DE STÎNGA
 7 IULIE 1918 ¹⁸⁹

SCURTĂ EXPUNERE

Revoluția duce, cu o consecvență uimitoare, orice situație pînă la sfîrșitul ei logic și dezvăluie fără cruțare toată mediocritatea și tot caracterul criminal al oricărei tactici greșite.

Socialiștii-revoluționari de stînga, lăsîndu-se antrenați de fraze sonore, țipă de luni de zile: „Jos tratatul de la Brest! Trăiască insurecția împotriva germanilor!“

Noi le răspundem că în condițiile actuale, în actuala perioadă istorică, poporul rus nu poate și nu vrea să poarte război.

Ei au închis ochii în fața realității și, cu o încăpăținare absurdă, au continuat să-și urmeze linia lor, nedîndu-și seama că se îndepărtează tot mai mult de masele populare, căutînd cu orice preț, și chiar prin violență, să-și impună acestor mase voința lor, voința Comitetului lor Central, din care făceau parte acești aventurieri criminali, acești intelectuali isterici etc.

Și, pe măsură ce se îndepărtau de popor, ei își cîștigau tot mai mult simpatiile burgheziei, care spera astfel să-și înfăptuiască cu mâinile lor propriile ei planuri.

Criminalul lor act terorist și rebeliunea lor au deschis bine ochii maselor largi populare asupra prăpastiei în care aventurierii socialiști-revoluționari de stînga, prin tactica lor criminală, încearcă să împingă acest stat al poporului, care e Rusia Sovietică.

Mie însumi și multor tovarăși ne-a fost dat să vedem în ziua rebeliunii cum și cele mai înapoiate pături ale

populației își exprimau profunda lor indignare împotriva socialiștilor-revoluționari de stînga.

O bătrînică simplă și fără știință de carte spunea, plină de indignare, în legătură cu asasinarea lui Mirbach :

„Ia te uită, blestemații ăștia ne-au împins totuși în război !”.

Toată lumea a înțeles numaidecît și a apreciat cît se poate de limpede că, după actul terorist al socialiștilor-revoluționari, Rusia s-a aflat la un pas de război. Tocmai așa au apreciat masele populare acțiunea socialiștilor-revoluționari de stînga.

Sîntem provocați la un război împotriva germanilor atunci cînd nu putem și nu vrem să ducem război. Masele populare nu vor ierta socialiștilor-revoluționari de stînga această încălcare grosolană a voinței poporului, această încercare de a ne împinge cu forța într-un război.

Și dacă s-a bucurat cineva de acțiunea socialiștilor-revoluționari de stînga și și-a frecat mîinile plin de bucurie, apoi au fost albgardiștii și lacheii burgheziei imperialiste, și numai ei. Masele muncitorești și țărănești însă s-au apropiat și mai mult, și mai strîns, în zilele acestea, de partidul comuniștilor, de partidul bolșevicilor, care este adevăratul exponent al voinței maselor populare.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”,
nr. 141 din 8 iulie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONCEPTUL
PUNCTULUI 20 DIN SECȚIUNEA A DOUA
A CONSTITUȚIEI REPUBLICII SOVIETICE
FEDERATIVE SOCIALISTE RUSE ¹⁹⁰

Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă recunoaște deplina egalitate de drepturi civice și politice între oamenii muncii străini care depun o muncă productivă pe teritoriul Republicii și cetățenii ruși.

Scris înainte de 10 iulie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD

Dragi tovarăși ! Profit de plecarea la Petrograd a unui vechi cunoscut de-al meu, tov. Kaiurov, pe care-l cunosc bine și muncitorii de acolo, pentru a vă scrie aceste câteva rînduri.

Tov. Kaiurov a fost în gubernia Simbirsk, a văzut el însuși cum se comportă chiaburii față de țăranii săraci și față de puterea noastră de stat. El a înțeles cît se poate de bine un lucru de care nu poate să se îndoiască nici un marxist, nici un muncitor conștient, și anume că chiaburii detestă Puterea sovietică, puterea muncitorilor, și *o vor răsturna în mod inevitabil* dacă muncitorii nu-și vor încorda *numaidecît* toate puterile pentru a preîntîmpina campania chiaburilor împotriva Sovietelor, pentru *a-i zdrobi complet* pe chiaburi înainte ca ei să reușească să-și unească forțele.

Muncitorii conștienți *pot*, în momentul de față, să înfăptuiască această sarcină, pot să grupeze în jurul lor țăranimea săracă, pot să învingă pe chiaburi și să-i zdrobească complet *dacă detașamentele înaintate* ale muncitorimii își vor înțelege datoria, își vor încorda toate forțele și vor organiza *o campanie de masă la sate*.

Acest lucru nu poate să-l facă nimeni în afară de muncitorii din Petrograd, fiindcă în Rusia nu există nicăieri muncitori atît de conștienți ca cei din Petrograd. A sta la Petrograd, a răbda de foame, a-ți pierde vremea prin fața fabricilor pustii, lăsîndu-te furat de visul absurd al refacerii industriei din Petrograd sau al apărării orașului este

stupid și criminal. O asemenea atitudine duce la prăbușirea întregii noastre revoluții. Muncitorii din Petrograd trebuie să pună capăt acestei atitudini absurde, să ia la goană pe neghiobii care susțin o asemenea atitudine și să pornească cu zecile de mii spre Ural, spre Volga, spre Sud, unde există multe cereale, unde poți să te hrănești pe tine însuși și pe ai tăi, unde *trebuie* să ajuți la organizarea țărănimii sărace, unde muncitorul din Petrograd *este necesar* ca organizator, îndrumător și conducător.

Kaiurov vă va relata despre oele văzute de el personal și va convinge, sînt sigur, pe toți șovăielnicii. Revoluția este în primejdie. Ea nu poate fi salvată decît printr-o campanie *de masă* a muncitorilor din Petrograd. Arme și bani le vom da noi cît doresc.

Cu salutări comuniste, *Lenin*

12.VII.1918.

Publicat pentru prima oară
în 1924, în revista
„Proletarskaia Revoluția” nr. 3

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE
ROSTITĂ LA ȘEDINȚA C.E.C. DIN RUSIA
ȘI DECLARAȚIA
FĂCUTĂ ÎN NUMELE GUVERNULUI
15 IULIE 1918¹⁹¹

(A apariția tovarășului Lenin este întâmpinată cu ovații furtunoase.) Tovarăși, Republica noastră sovietică nu se poate plînge că duce lipsă de crize politice și de schimbări politice rapide. Oricît de simple — de o elementară simplitate — ar fi toate forțele imperialiste, care în mod sigur nu se pot simți liniștite în vecinătatea Republicii sovietice socialiste, totuși într-un moment ca acela prin care trecem noi azi, cînd războiul continuă să se mențină în aceleași proporții ca înainte, forțele conducătoare, combinația celor două grupuri imperialiste continuă în mod vădit să provoace o criză politică sau ceva asemănător. În legătură cu un eveniment ca acesta, care seamănă cu o criză politică sau este într-adevăr o criză, am să vă fac o comunicare.

Ieri, 14 iulie, la orele 11 seara, dr. Ritzler, însărcinatul cu afaceri al Germaniei, l-a vizitat pe comisarul poporului pentru afacerile externe și i-a comunicat conținutul unei telegrame primite chiar atunci de la Berlin, prin care guvernul german îl însărcinează să ceară consimțămîntul guvernului rus ca un batalion de soldați germani în uniforme militare să facă pază la ambasada germană și ca acești soldați să fie transportați cît mai curînd la Moscova.

Totodată se adăuga că guvernul german nu are nici un fel de intenții de ocupație.

Comisarul poporului pentru afacerile externe, de comun acord cu președintele Consiliului Comisarilor Poporului, a răspuns că masele populare din Rusia vor pace,

că guvernul rus este gata să posteze la ambasada germană, la consulat și la comisii o pază cu totul suficientă și sigură din rîndurile propriei sale armate, dar că el nu poate în nici un caz să admită ca la Moscova să existe o unitate militară străină și totodată își exprimă speranța că guvernul german, animat de aceeași dorință de pace, nu va insista asupra cererii sale.

Într-adevăr, acest demers pe lîngă guvernul rus este în totală contradicție cu declarația făcută în Reichstag de cancelarul imperial că funesta asasinare a contelui Mirbach nu va duce la o înrăutățire a relațiilor dintre ambele state. El este în contradicție și cu dorința, binecunoscută nouă, a cercurilor conducătoare comerciale și industriale din Germania de a stabili și a dezvolta, în avantajul ambelor țări, strînse relații economice, precum și cu tratativele în curs, care înaintează cu succes. O mărturie în acest sens sînt și numeroasele declarații, făcute reprezentantului nostru la Berlin, cu privire la situația politică și la atitudinea față de Rusia.

Noi avem încă tot temeiul să sperăm că acest incident neașteptat se va rezolva cu bine, dar, ori de cîte ori se produce o înrăutățire în relațiile noastre internaționale, noi considerăm necesar să relatăm faptele în mod deschis și să punem fățiș problemele.

De aceea consider de datoria mea să fac următoarea declarație în numele guvernului :

„Guvernul Republicii sovietice, încheind pacea de la Brest, și-a dat perfect de bine seama ce sarcină grea trebuiau să-și asume, în situația internațională ce se crease atunci, muncitorii și țărani din Rusia. Voința majorității covârșitoare a Congresului al IV-lea al Sovietelor era cît se poate de clară : clasele oamenilor muncii cereau pace, întrucît ele aveau nevoie de răgaz pentru ca să muncească, să-și organizeze economia lor socialistă, să-și adune și să-și întărească forțele sleite de un război atît de chinuitor.

Înfăptuind voința congresului Sovietelor, guvernul a respectat în mod riguros grelele condiții ale păcii de la Brest, și în ultima vreme tratativele dintre noi și guvernul german — cu privire la stabilirea cît mai exactă a

proporțiilor plăților ce ne revin și la modalitățile de achitare a lor, pe care noi am hotărât s-o efectuăm în cel mai scurt timp posibil — au ajuns într-un stadiu destul de înaintat.

Dar, aplicînd cu toată strictețea prevederile tratatului de la Brest și ținînd seama de dorința de pace a muncitorilor și țăranilor, guvernul Republicii sovietice n-a scăpat niciodată din vedere că există limite a căror depășire ar face ca și masele muncitoare cele mai iubitoare de pace să fie nevoite să se ridice, și ele se vor ridica ca un singur om, pentru a-și apăra țara cu arma în mînă.

Aventura absurdă și criminală a socialiștilor-revoluționari de stînga ne-a adus la un pas de război. Relațiile dintre noi și guvernul german, în ciuda voinței noastre, nu puteau să nu se agraveze. Recunoscînd drept legitimă dorința guvernului german ca paza ambasadei sale să fie întărită, noi am luat și luăm multe măsuri pentru a-i satisface această dorință.

Cînd însă ni s-a comunicat dorința guvernului german, care nu are încă un caracter de cerere ultimativă, ca noi să admitem trimiterea la Moscova a unui batalion de soldați germani în uniformă și înarmați, noi am răspuns — și repetăm acum acest răspuns în fața organului suprem al Puterii sovietice, a muncitorilor și țăranilor, în fața Comitetului Executiv Central din Rusia — că nu putem în nici un caz și în nici un fel de condiții să satisfacem o asemenea dorință, fiindcă asta ar însemna în mod obiectiv începutul ocupației Rusiei de către trupe străine.

La un asemenea act am fi nevoiți să răspundem așa cum răspundem la rebeliunea cehoslovacilor și la acțiunile militare întreprinse de englezi la nord, și anume printr-o mobilizare intensă, printr-un apel către toți muncitorii și țăranii adulți, pentru a opune rezistență armată și a distruge, în caz că va fi nevoie de o retragere vremelnică, toate căile de comunicație, fără nici o excepție, depozitele, în special cele de produse alimentare, pentru ca să nu ajungă în mîinile inamicului. Războiul, în acest caz, ar deveni pentru noi o necesitate fatală, dar absolută și indiscutabilă, și un asemenea război revoluționar vor

duce muncitorii și țăranii din Rusia, alături de Puterea sovietică, pînă la ultima suflare.

Politica internă a Puterii sovietice, care urmează cu strictețe hotărîrile Congresului al V-lea al Sovietelor, ca și politica ei externă, rămîne aceeași. Aventura criminală a socialiștilor-revoluționari de stînga, care s-au dovedit a fi niște complici ai albgardiștilor, moșierilor și capitaliștilor, acum, cînd se adună norii și crește primejdia de război, va apărea ca și mai criminală în ochii poporului; și noi vom sprijini în întregime și prin toate mijloacele reprimarea fără cruțare a trădătorilor, care au fost condamnați în mod irevocabil prin voința Congresului al V-lea al Sovietelor, și vom proceda la o asemenea reprimare. Dacă războiul, în ciuda tuturor eforturilor depuse de noi, va deveni un fapt, noi nu vom putea avea nici un pic de încredere în banda trădătorilor socialiști-revoluționari de stînga, care sînt în stare să zădărnicească voința Sovietelor, să comită o trădare militară etc. Noi vom sorbi forțe noi, pentru război, din reprimarea fără cruțare atît a aventurierilor nesăbuiți (socialiștii-revoluționari de stînga), cît și acelor elemente ale contrarevoluției (moșieri, capitaliști, chiaburi) care acționează în mod conștient potrivit intereselor lor de clasă.

Muncitorilor și țăranilor din întreaga Rusie ne adresăm cu îndemnul: cît mai multă vigilență, prudență și fermitate, tovarăși! Fiți prezenți cu toții la posturile voastre! Să fiți cu toții gata, de va fi nevoie, să vă dați viața pentru apărarea Puterii sovietice, pentru apărarea intereselor oamenilor muncii, ale celor exploatați, ale celor săraci, pentru apărarea socialismului!". (În ropot de aplauze, tovarășul Lenin coboară de la tribună.)

Dări de seamă au apărut la 16 iulie 1918, în ziarul „Pravda” nr. 146 și în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 148

Publicat în întregime în 1918 în cartea „A cincea legislatură a C.E.C. al Sovietelor din Rusia. Dări de seamă stenografiată”. Ed. C.E.C. din Rusia

Cuvîntarea se tipărește după textul cărții, iar declarația guvernului după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA UN MITING DIN RAIONUL LEFORTOVO
19 Iunie 1918¹⁹²

DARE DE SEAMĂ APARUTĂ ÎN PRESĂ

Agravarea situației Republicii sovietice a fost provocată de două cauze: una internațională și alta internă. N-am ascuns niciodată muncitorilor și țăranilor întreaga greutate a rușinoasei păci încheiate de noi. În ciuda acestei greutăți, Congresul al IV-lea al Sovietelor a găsit necesar să semneze tratatul de pace, pentru a da posibilitate muncitorilor și țăranilor ruși să răsufle o leacă și să mai prindă puteri. Partidul socialiștilor-revoluționari de stînga s-a făcut răspunzător de asasinarea lui Mirbach și a împins Rusia la un pas de moarte.

Există indicii că guvernul german este dispus să facă concesii și se prea poate ca el să renunțe la trimiterea unui batalion de soldați germani la Moscova. Guvernul sovietic a răspuns guvernului german că se opune categoric unei asemenea măsuri, chiar dacă prin aceasta s-ar ajunge la război.

Aventura socialiștilor-revoluționari de stînga a dus la o extremă înrăutățire a situației Puterii sovietice, dar, pe de altă parte, a avut ca urmare faptul că partea ei cea mai bună — elementele din rîndul celor ce muncesc — se îndepărtează de socialiștii-revoluționari de stînga.

O dată cu înrăutățirea relațiilor cu Germania s-au înrăutățit și relațiile cu cealaltă coaliție. Rebeliunea cehoslovacilor este o manoperă a acestei coaliții. O dovadă în această privință o constituie ofițerimea, care e susținută cu banii Franței și care îi ajută pe cehoslovaci.

În continuare, Lenin spune că războiul dă naștere la revoluție și că, pe măsură ce războiul se prelungește, si-

tuația țărilor beligerante devine tot mai disperată și ele se apropie cu atît mai mult de revoluție. În Germania și în Austria s-a pornit un nou val de greve. Toți rechinii imperialiști se năpustesc asupra Rusiei și vor s-o sfîșie, fiindcă ei știu că fiecare lună de existență a Rusiei socialiste face să li se apropie sfîrșitul. Nouă ne-a revenit misiunea, deosebit de grea și de mare cinste, de a fi primul detașament socialist în lupta cu imperialismul mondial. Sarcina noastră este să rezistăm și de acum încolo.

Lenin trece apoi la problema foametei, pe care caută s-o speculeze albgardiștii în vederea răsturnării Puterii sovietice. Monarhiștii, chiaburii și bogătașii fac o agitație furibundă pe tema foametei. Ei nu se mărginesc doar la agitație, ci caută să corupă pe țăranii săraci, împingîndu-i să facă speculă și să lupte împotriva muncitorilor. Două clase se află în luptă: proletariatul și chiaburii, capitaliștii. Una dintre aceste clase trebuie să învingă, iar cealaltă să fie zdrobită. Revoluția noastră socialistă face apel la muncitorii conștienți să se alieze cu majoritatea țăranilor săraci și mijlocași pentru a lupta împreună împotriva chiaburilor și a instaura cea mai strictă ordine în interesul muncitorilor. Există pentru noi o singură cale de a ne salva de foamete, și anume alianța dintre muncitori și țăranii săraci, pentru a lupta împotriva chiaburilor și a speculanților și a le lua cerealele. Priviți pericolul în față! Avem pretutindeni dușmani, însă avem și aliați noi: proletariatul din țările în care continuă încă războiul. Avem aliați și în interior: masele largi ale țăranimii sărace, care vor pași, în rînduri strînse, alături de proletariatul de la orașe.

„Pravda” nr. 151
din 21 iulie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

RAPORT PREZENTAT
LA CONFERINȚA COMITETELOR
DE ÎNTREPRINDERE
DIN GUBERNIA MOSCOVA
23 IULIE 1918¹⁹³

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Apariția lui Lenin în sala conferinței este întâmpinată cu aplauze furtunoase, care nu conțin decât câteva minute.) Ultimele zile au fost marcate de o extremă agravare a stării de lucruri din Republica sovietică, determinată atât de situația internațională a țării, cât și de comploturile contrarevoluționare și de criza alimentară, care e strâns legată de ele.

Permiteți-mi să mă opresc asupra situației internaționale. Revoluția rusă nu este decât un detașament al armatei socialiste internaționale, de a cărei acțiune depinde succesul și triumful răsturnării săvârșite de noi. Acest lucru nu-l uită nimeni dintre noi. Totodată, noi ținem seama și de faptul că rolul de frunte al proletariatului din Rusia în mișcarea muncitorească mondială nu se datorește dezvoltării economice a țării. Dimpotrivă, el se explică tocmai prin starea de înapoiere a Rusiei, prin incapacitatea așa-zisei burghezii autohtone de a face față imenselor sarcini legate de război și de lichidarea lui; aceasta a determinat proletariatul să pună mâna pe puterea politică și să-și exercite dictatura lui de clasă.

Proletariatul rus este conștient că se află singur în revoluție și își dă limpede seama că condiția necesară și premisa principală a victoriei lui este acțiunea unită a muncitorilor din întreaga lume sau din câteva țări înaintate din punct de vedere capitalist. Dar proletariatul rus știe foarte bine că în fiecare țară el are atât prieteni făcși, cât și prieteni ascunși. Astfel, nu există țară în

care închisorile să nu fie pline de internaționaliști, care nutresc simpatie față de Rusia Sovietică ; nu există țară în care gândirea revoluționară socialistă să nu-și găsească oglindire atît în presa legală, cît și în cea ilegală. De aceea, ca unii care ne cunoaștem adevărații prieteni, noi respingem orice înțelegere cu menșevicii, care au sprijinit pe Kerenski și ofensiva lui. Foarte caracteristică este, în ce privește această din urmă chestiune, scrisoarea (scurtă ca cuprins, însă net internaționalistă ca fond) a internaționalistei Rosa Luxemburg în legătură cu ofensiva din iunie, care a fost publicată în ziarul englez „The Workers' Dreadnought”¹⁹⁴. Rosa Luxemburg consideră că caracterul internațional al Marii revoluții ruse a fost subminat de ofensiva întreprinsă de Kerenski și de faptul că această ofensivă a fost sancționată, a fost aprobată de primul Congres general al Sovietelor din Rusia. Această ofensivă a Rusiei revoluționare a frînat dezvoltarea revoluției în Apus, și numai dictatura proletariatului, trecerea întregii puteri în mîinile lui, a dus la zădărnicierea tuturor tratatelor secrete, la demascarea esenței lor imperialiste de jaf și, prin urmare, la grăbirea deznodămîntului revoluționar în Europa. O influență tot atît de puternică asupra trezirii și dezlănțuirii energiei proletare în țările apusene a avut și chemarea noastră, adresată tuturor popoarelor, cu privire la încheierea unei păci democratice fără anexiuni și contribuții *. Toate aceste acte revoluționare au deschis ochii muncitorilor din lumea întreagă și, oricîte eforturi ar face grupările burgheze și social-trădătoare, nu vor reuși să întunece conștiința lor de clasă, care s-a trezit. Primirea pe care i-au făcut-o muncitorii englezi lui Kerenski a confirmat cu suficientă claritate spusele noastre. Puterea de atracție a revoluției ruse și-a găsit expresia într-o acțiune grandioasă a muncitorilor germani, prima de acest fel în decursul războiului. Ei au reacționat la tratativele de la Brest printr-o grevă uriașă la Berlin și în alte centre industriale. Această acțiune a proletariatului într-o țară amețită de beția naționalismului și infectată de otrava

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 13—16. — Nota red.

șovinismului este un fapt de o importanță primordială și reprezintă un punct de cotitură în starea de spirit a proletariatului german.

Nu se știe cum se va desfășura acum mișcarea revoluționară din Germania. Un singur lucru este însă neîndoielnic, și anume că acolo există o forță revoluționară uriașă, care trebuie să se manifeste cu o necesitate implacabilă. Pe nedrept li se aduce muncitorilor germani învinuirea că nu fac revoluție. Cu același drept ar putea să fie învinuiți și muncitorii ruși că n-au fabricat o revoluție în decursul celor zece ani care au trecut din 1907 pînă în 1917. Dar nu așa se pune chestiunea. Revoluțiile nu se fac la comandă; nu se fixează pentru o dată sau alta, ci se maturizează în procesul dezvoltării istorice și izbucnesc într-un moment care este determinat de un întreg complex de cauze interne și externe. Acest moment este aproape, și el va veni în mod sigur și inevitabil. Pentru noi a fost mai ușor să începem revoluția, dar este extraordinar de greu s-o continuăm și s-o ducem pînă la capăt. Într-o țară atît de dezvoltată și cu o burghezie atît de bine organizată cum este Germania, revoluția vine grozav de anevoie, dar cu atît mai lesne va putea să fie terminată în mod victorios revoluția socialistă după ce va izbucni și se va dezlănțui în țările capitaliste înaintate ale Europei.

Degeaba sîntem învinuiți că am încheiat tratatul de pace de la Brest — un tratat extrem de greu și umilitor ce ne-a fost impus cu forța — și pe nedrept văd unii în asta o renegare totală a idealurilor noastre și o dovadă de atașament față de imperialismul german. Este caracteristic că această învinuire provine de la cercurile burgheze și de la elementele social-conciliatoare, care astăzi, în Ucraina, în Finlanda și în Caucaz (menșevicii), întîmpină cu brațele deschise pe iuncherii germani. O asemenea învinuire ne aduc și obtuzii socialiști-revoluționari de stînga. Noi ne dăm foarte bine seama cît de apăsător este tratatul de la Brest. Și, totodată, știm foarte bine că, potrivit prevederilor acestui tratat, care ne-a fost impus cu forța, va trebui să plătim Germaniei vreo 6 miliarde de ruble (după evaluările făcute de delegația

noastră economică care se află la Berlin). Situația este, incontestabil, grea, dar, prin eforturile comune ale proletariatului și ale țărănimii sărace, poate și trebuie să fie găsită o ieșire. Și nu încercarea smintită a socialiștilor-revoluționari de stînga de a ne atrage în război prin asasinarea lui Mirbach este un mijloc de a scăpa de tratatul de la Brest. Dimpotrivă, această aventură n-a făcut decît să dea apă la moară partidelor războiului din Germania, a căror poziție trebuie, firește, să slăbească datorită creșterii stării de spirit defetiste nu numai în rîndurile muncitorilor germani, dar și în rîndurile burgheziei, deoarece acum, după pacea de la Brest, este cît se poate de clar pentru toată lumea că Germania duce un război de jaf în scopuri vădit imperialiste.

În Rusia Sovietică, care este încercuită din toate părțile de rechinii imperialiști, sprijiniți înăuntrul țării de contrarevoluționari, care nu dorm, situația aprovizionării cu alimente este extrem de grea.

Atenția clasei muncitoare trebuie îndreptată spre combaterea foamei (căci foamea e cel mai bun mijloc de luptă al burgheziei împotriva dictaturii proletare). Un singur lucru trebuie însă să considerăm ca principiu: pentru stăvilirea foamei nu vom admite în nici un caz folosirea metodelor de luptă ale burgheziei, care condamnă masele la înfometare în interesul bogătanilor și exploatatorilor, și vom aplica metode pur socialiste. Aceste metode constau în a introduce, în interesul muncitorilor, monopolul cerealelor și a stabili prețuri fixe *.

* În procesul-verbal al conferinței care a apărut în presă, acest pasaj este formulat astfel:

„Există două metode de luptă împotriva foamei: una capitalistă și alta socialistă. Prima metodă constă în a lăsa libertate comerțului. Ea duce la urcarea prețurilor, la acumularea unor mari averi de către chiaburi pe seama muncitorilor și a țăranilor săraci loviți de foamete. Noi, care sîntem un stat al muncitorilor, nu putem merge pe această cale. Calea pe care mergem noi este aceea a monopolului cerealelor, a unirii muncitorilor cu țărănimea săracă. Ea e mult mai grea, dar e singura cu putință pentru noi în momentul de față. Nu putem adopta o atitudine împăciuitoare față de chiaburi, care sînt dușmanii noștri de clasă. Am ajuns azi în momentul cel mai greu, care cere o încordare supremă din partea muncitorilor conștienți. Chiaburii știu că se duce lupta pentru atragerea țărănimii mijlocașe și că va fi învingător acela care va avea alături de sine această parte atît de importantă a țărănimii ruse. Acum e vorba de ultima bătălie, cu caracter decisiv, și chiaburii știu perfect de bine acest lucru. — *Nota red.*”

Burghezia și acoliții ei, social-conciliatorii, dau o luptă aprigă pentru libertatea comerțului și pentru desființarea prețurilor fixe. Rezultatele comerțului liber s-au și văzut într-o serie întregă de orașe. Îndată ce burghezia a devenit stăpână pe situație, prețul pînii a crescut într-o măsură considerabilă și, ca urmare, însuși produsul a dispărut de pe piață: el a fost ascuns de către chiaburi în speranța că prețurile vor continua să crească.

Dușmanul cel mai de temut al proletariatului și al Rusiei Sovietice este foamea. Dar, în lupta sa împotriva foamei, proletariatul se lovește de burghezia satelor, care nu este cîtuși de puțin interesată ca foamea să fie lichidată, ci, dimpotrivă, caută să-și tragă foloasele ei de grup și de clasă de pe urma acestui flagel. Proletariatul trebuie să țină seama de această situație și, în alianță cu sărăcimea satelor care flămânzește, să pornească o luptă înverșunată, neîmpăcată, împotriva chiaburimii satelor. Tot în acest scop trebuie continuată și organizarea, care a și început, de detașamente de aprovizionare, în fruntea cărora trebuie să fie puși comuniști cinstiți, care se bucură de încrederea organizațiilor de partid și sindicale. Numai atunci va fi asigurată aprovizionarea și cauza revoluției va fi salvată.

„Pravda” nr. 153
și „Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 155 din 24 iulie 1918

Se tipărește după textul apărut în
„Pravda”, confruntat cu cel din
„Izvestiia C.E.C. din Rusia”.

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL DIN RAIONUL HAMOVNIKI
26 IULIE 1918¹⁹⁵

SCURTA DARE DE SEAMĂ APĂRUTA ÎN PRESĂ

(Apariția tovarășului Lenin este întâmpinată cu ovații furtunoase.) În cuvîntarea sa pe tema „Ce aduce Constituția sovietică poporului muncitor“, tov. Lenin subliniază că Constituția sovietică, care, ca și Sovietele, a fost făurită într-o perioadă de luptă revoluționară, este prima constituție care a proclamat ca putere de stat puterea oamenilor muncii și i-a privat de drepturi pe exploataori, pe adversarii construirii unei vieți noi. În această principală deosebire dintre ea și constituțiile celorlalte state stă chezașia victoriei asupra capitalului.

Referindu-se la o serie de teze mai importante din declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat, Lenin arată că acum oamenii muncii din toate țările vor vedea că Constituția sovietică — legea fundamentală a Republicii Socialiste Federative Ruse — oglindește idealurile proletariatului din lumea întreagă. Se apropie ceasul răfuiei cu burghezia din toate țările! În Europa occidentală crește spiritul de revoltă! Sarcina noastră este să învingem toate piedicile, oricît de grele, ce se ivesc în cale și să menținem puterea Sovietelor pînă cînd clasa muncitoare din toate țările se va răscula și va înălța mărețul steag al republicii socialiste mondiale! (Ultimele cuvinte ale tovarășului Lenin, conducătorul proletariatului rus, au fost acoperite de un ropot de aplauze.)

„Pravda“ nr. 157
din 28 iulie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL DIN RAIONUL PRESNEA
26 IULIE 1918 ¹⁹⁶

(Apariția tovarășului Lenin stîrnește îndelungi ovații. Se intonează „ Internaționala“. Toată lumea se ridică în picioare.) Se dă cuvîntul tovarășului Lenin, care, într-o formă foarte limpede și pe înțelesul tuturor, face cunoscută esența Constituției sovietice, explică principiile ei fundamentale. Sovietele constituie cea mai înaltă formă de democrație. Ele nu sînt o născocire, ci sînt produsul unei realități efective. Ele au apărut, pentru prima oară în istoria omenirii, și s-au dezvoltat în țara noastră înapoiată, dar în mod obiectiv trebuie să devină forma puterii de stat a oamenilor muncii din întreaga lume.

Toate constituțiile care au existat pînă acum au stat de strajă intereselor claselor dominante. Singură Constituția sovietică servește și va servi în permanentă interesele oamenilor muncii, și ea constituie un instrument puternic în lupta pentru înfăptuirea socialismului. Foarte just a fost relevată de tovarășul Lenin deosebirea dintre revendicarea „libertății presei și a întrunirilor“, care figurează în constituțiile burgheze, și aceeași revendicare așa cum e înscrisă în Constituția sovietică. Acolo libertatea presei și a întrunirilor este un monopol exclusiv al burgheziei, acolo burghezii se adună în saloanele lor, editează marile lor ziare, care sînt tipărite cu banii băncilor, în scopul de a răspîndi minciuna și calomnia și de a otrăvi conștiința maselor populare; acolo presa muncitorească este înăbușită și nu este lăsată să-și spună cu-

vîntul și părerea despre războiul prădalnic, adversarii războiului sînt persecutați, adunările lor sînt interzise. Aici însă, în Rusia Sovietică, presa noastră există și este în serviciul oamenilor muncii. În Rusia, noi luăm casele somptuoase și palatele din mîinile burgheziei și le punem la dispoziția muncitorilor pentru ca ei să le transforme în cluburi ale lor, și asta înseamnă într-adevăr libertatea întrunirilor. Religia este o chestiune privată. Fiecare este liber să creadă în ce vrea sau să nu creadă în nimic. Republica sovietică unește pe oamenii muncii de toate naționalitățile și apără interesele lor, fără deosebire de naționalitate. Republica sovietică nu cunoaște nici un fel de deosebiri de ordin religios. Ea se află în afara oricărei religii și caută să separe religia de statul sovietic. În continuare, tovarășul Lenin a descris situația grea în care se află Puterea sovietică, care e încercuită din toate părțile de tîlharii imperialiști. — Tovarășul Lenin își exprimă convingerea că soldații Armatei Roșii vor apăra cu toate puterile lor Republica noastră sovietică împotriva oricăror tentative ale imperialismului internațional și o vor menține neatinsă pînă ce ne va veni în ajutor aliatul nostru, proletariatul internațional. (Cuvîntarea tovarășului Lenin este însoțită de aplauze furtunoase, îndelung repetate, ale întregii adunări. Se intonează „Internaționala“.)

*Publicat pentru prima oară în 1957,
în revista „Kommunist“ nr. 5*

*Se tipărește
după exemplarul dactilografiat
al procesului-verbal*

MATERIALE
PREGĂTITOARE

*MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL IV-LEA
EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA*

1

PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE
LA ȘEDINȚA FRAȚIUNII COMUNISTE
A CONGRESULUI¹⁹⁷

1. Cotitură: 25. X. 1917 — 17. II. 1918 și mai târziu.
2. Pacea de la Brest-Litovsk și acum... (Troțki vs* partizanii unui război revoluționar)...
3. „Un răgaz“.
4. Greutăți economice... dar Belgia?
5. „Trădare“.

Frazeologie.

2 vs 10 și 200 000 vs 1 000 000.

6. Ucraina și Finlanda.
7. Punctul de vedere al maselor țărănești, al micii burghezii, al soldatului declasat...
8. Forțele de clasă și „pacea rușinoasă“.
Dar burghezia rusă?
9. „Stingismul“ socialiștilor-revoluționari de stînga.
10. Chiar „desperare“?
11. Folosirea „fisurii“, a „contradicțiilor“ repartizarea strategică a forțelor:

Germania — Anglia — Japonia — America...

- N.B.:** 11 *bis*: *Tilsit*. Pacea și războiul, legătura dintre ele.
12. Să așteptăm; să ne retragem pentru a putea aștepta.
Ce? Pe cine? Revoluția internațională.
  13. Pregătirea forțelor. *Pentru* „apărarea patriei“.
Disciplină și iar disciplină (la nevoie — cu măsuri draconice).

Scris la 12 sau 13 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1929,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XI

Se tipărește după manuscris

* — versus — față de. — Nota trad.

2

PLANUL RAPORTULUI
CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI
DE PACE *

*Planul cuvîntării rostite
la congresul Sovietelor*

1. Trebuie să înțelegem cotitura făcută de istorie, schimbarea raportului dintre clase, dintre forțele sociale.
2. „Desfășurarea independentă“ a revoluției ruse 23. II. (1917) — 11. II. (1918). (Cauze.)
3. Un marș triumfal: 25. X. (1917) — 11. II. (1918).
4. Imperialismul: epocă de grele înfrîngeri, de retrageri. Altul e dușmanul acum.

N-avem armată.

5. Un mod „neistoric“ de a pune problema.
Burghezia și acoliții ei.
6. Cine a descompus armata?
7. Vinnicenko et Co. = Kerenskii + Ţeretelii + Cernovii.
8. O provocare și o cursă. „Întîmpină cu bucurie pe germani“...
9. Desperare și frazeologie. Frazeologie și fanfaronadă: în rîndurile socialistilor-revoluționari de stînga

[la noi $< \frac{1}{10}$ (453 și 36 și 8 = 497)¹⁹⁸]... O armată
bolnavă ...

10. Compară 1907 cu 1918

* Vezi volumul de față, p. 100 — 120. — Nota. red.

11. Țărănimea și frazeologia.
12. „Un răgaz“. Apărarea patriei.
13. 2 și 10; 200 000 și 1 000 000.
14. Pacea de la Tilsit și slabul popor german (care nu era *d e c î t* un popor slab și înapoiat). Pacea și războiul privity în conexiunea lor.
15. Să așteptăm, retrăgîndu-ne, un *a l t* fel de aliat: proletariatul socialist internațional.

Scris la 13 sau 14 martie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1929,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XI*

Se tipărește după manuscris

ÎNSEMĂRI
CU PRIVIRE LA ELECTRIFICAREA INDUSTRIEI
PETROGRADULUI ȘI MOSCOVEI¹⁹⁹

Electrificarea industriei

(A) Petrograd

[La Petrograd — Comisia *Gluskov*²⁰⁰.]

Regiunea Petrograd:

	<i>Forță hidraulică:</i>	Pferde- kräfte*	
În prezent:	Imatra — 1 000 000		
Industria	Neva — 0,2		
Petrogradului	Volhov — 0,06		(2—3 sezoane de construcții)
absoarbe	<i>Svir</i> — 0,2		
circa 0,25 mil.	A se cerceta		șistul combustibil se află pe teritoriul cedat germanilor, dincolo de Narva ²⁰¹
Pferdekräfte	[Se va construi pe <i>Volhov</i>]		
circa 0,13			
În prezent			

*Proiectele să fie
publicate în presă N.B.*

Ambele întreprinderi au
fost naționalizate²⁰².

(B) Moscova:

Să fie confirmat nu ca birou particular.

Scris la 18 martie 1918

Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI

Se lipărește după manuscris

* — cai putere. — Nota trad.

PLANURI PENTRU ARTICOLUL
„SARCINILE IMEDIATE
ALE PUTERII SOVIETICE“*

- 1) Noua situație obiectivă și noua treaptă a revoluției noastre.
- 2) *Noua orientare.*
- 3) Nu numai că acuitatea (războiului civil) s-a schimbat, dar această schimbare este de așa natură, încît cantitatea (schimbărilor) s-a transformat în calitate.

*Se publică pentru prima oară,
după manuscris*

Schiță de plan:

§§ 1 — 3 ...

- § 4. A convinge — a cuceri — a conduce.
(Ceea ce e pe primul plan). Nu în loc de, ci împreună.
5. Evidență și control (α). Ridicarea productivității (β).
6. Lupta împotriva burgheziei trece în stadiul evidenței organizate și al controlului organizat. (Nu în loc de, ci împreună.)
- { 7. Obligativitatea muncii — — să înceapă cu cei bogați. }
- { 8. Evidența și controlul — să înceapă cu cei bogați. }
9. Banii. Quid est? ** (Producție; consum).
Declararea *** și păstrarea în bănci.

* Vezi volumul de față, p. 138 — 174, 175 — 220. — *Nota red.*

** — Ce sînt ei? — *Nota trad.*

*** Vezi volumul de față, p. 147, 374 — *Nota red.*

10. Să învățăm socialismul de la cei mai buni organizatori ai capitalismului, de la trusturi.
- 10 bis: Scopul imediat (etwa*).
- 6 ore de muncă fizică + 4 ore de participare la conducerea statului.
11. Taylors system. Motion study**.
- 11 bis: Retribuirea intelectualității burgheze:
- $2\ 000 \times 25\ 000 = 50$ de milioane
- Maximum 100 de milioane.
- ||| 12. Dezvoltarea Puterii sovietice. În ce constă caracterul socialist al Puterii sovietice?
- ||| 13. Pe secții (α): participarea personală la conducere (β).
- || 14. De la agitator la organizator.
- reevaluarea,
 redistribuirea
 cadrelor de
 conducere
- || 15. Să împingem înainte pe organizator.
- || 16. Autodisciplină
- lista întreprinderilor codașe
- tribunale industriale.
17. „Organizație trainică și bine încheată“.
- „Puterea de a dispune de unul singur“.
- Executare exemplară.
- ||| 18. Tribunalele, rolul lor *e d u c a t i v*.
- || 19. Organizarea întrecerii.
- || 20. Presa vs**** economie (și nu vs politică).
- || 21. Puterea exemplului (comunelor model).
- Massenspeisung*****. Agricultura.

} ad*** 17

* — aproximativ. — *Nota trad.*

** Sistemul Taylor. Studiarea mișcării — *Nota trad.*

*** la punctul — *Nota trad.*

**** față de. — *Nota trad.*

***** — Alimentație publică. — *Nota trad.*

- || 22. Cooperativele și extinderea lor asupra întregii societăți.
(Rolul sindicatelor.)
- || 23. Muncitorii ca clasă dominantă.
- | 24. E o muncă de lungă durată: a fost bătut atât de crunt, încît și-a pierdut cunoștința (numai prin zgîlțuire sau printr-un ordin nu-l poți readuce în simțiri).
- | 25. Practicism și pricepere ca lozincă.
- { cf. 17 ||| 26. Puterea de a dispune *de unul singur*.
- ||| 27. Mania mitingurilor vs dezbateri concretă și revoluționarism.
- ||| 28. Începutul secolelor al XVII-lea și al XX-lea în Rusia.
29. Să ne însușim din plin ceea ce e bun în străinătate.
30. Obiecție: „multă vreme?”

Centralizare vs autonomie și federație. Delimitare. Centralism democratic.
--

||| Stabilirea responsabilității:
 ||| conducere multiplă și lipsă de răspundere.

8. *Control muncitoresc, reglementare muncitorească?*
 Cooperarea.
9. *Ridicarea productivității muncii.* Bazele materiale:
 Autodisciplină. combustibilul, „cărbonele alb”
 Disciplina în minereul, căile ferate.
 muncă. De ce stagnare?
 Sistemul Taylor.
 Salarizare în acord, în funcție
 de rezultatele muncii.
10. *Organizarea întrecerii.*
 Puterea exemplului. Comune organizate pe baze
 comuniste. Agricultură *îndeosebi*. Massenspei-
 sung.
 Publicitate.

Presă burgheză (politică) și cea socialistă
(economia).

Lista codașilor.

Să promovăm pe organizatori...

Compararea rezultatelor practice.

Cooperăția.

Băncile.

Productivitatea muncii.

Comunele agricole

etc.

Numărul acelor care își însușesc meseria armelor.

11. *„Organizații bine încheiate“ și dictatură...*

Decretul cu privire la căile ferate.

Conducere unică.

Executare întocmai.

Mania mitingurilor vs executare.

Harababură: cazan: „pînă la urmă se va alege ceva“.

12. *Constrîngerea (statul) și justiția*

13. *Principiile Puterii sovietice și organizarea.*

Toți membrii Sovietelor vor fi repartizați pe secții
control (grupe volante)

a însuși în practică munca de conducere...

[la timp, spre a evita destrămarea]

14. *Obiecții („erori de apreciere“).*

Cine pe cine folosește? ((organizația militară)).

„Conciliatorism“.

Mic-burghezism, reformism...

Culturalism...

etc.

„Practicism și pricepere practică“?

„Muncă de lungă durată, în condițiile instabilității situației internaționale“?

15. *Concluzii.*

- 4 bis: Ordine, odihnă... Să nu furi, să nu chiulești, să îți
 în toate o evidență cât mai strictă!
5. Lupta împotriva burgheziei — într-o fază nouă:
 (α) evidență organizată și control organizat (plus repri-
 mare): declararea banilor. *Burghezia sătească.* N.B.
 + Naționalizarea băncilor.
6. (β) ... atragerea în muncă a intelectualității burgheze.
- 6 bis: Obligativitatea muncii să înceapă cu cei bogăți.
7. „Cumpărare”: $2\ 000 \times 25\ 000 = 50$ de milioane
 (organizatori practici, specialiști)...
8. Militari (generali, ofițeri etc.)
- ad 8: **8 b i s.** Organizația militară:
 pregătirea (de specialiști)
 muncitorii și țărănimea săracă...
9. „Organizație bine încheată“...
 (1) Puterea de a dispune *de unul singur.*
 (2) Executare *întocmai.*
 (3) Decretul cu privire la căile ferate.
- 9 b i s: Să împingem înainte pe organizatori.
10. „Autodisciplină“.
 Salarizare în acord,
 în funcție de rezultatele muncii
 Sistemul Taylor...
 Lista codașilor.
- Ridicarea
 productivității
 muncii.**
11. Puterea exemplului. Agricultură. Comune organizate pe
 baze comuniste. Massenspeisung.
12. Organizarea întrecerii.
13. Rolul justiției: intimidare + educare.
14. „Practicism și pricepere practică“...
 Cine pe cine folosește?
15. Mic-burghezism (sau reformism)?
 „conciliatorism“

„reformism“...
 „culturalism“...
 „mic-burghezism“...

16. Muncă de lungă durată... în condiții de instabilitate totală (a situației internaționale)?
 17. Politica internațională: să manevrezi (împreună cu Germania împotriva Japoniei și v. v.*)

17 bis:

IV. și V. sînt luni deosebit de grele.
--

18. Organizația sovietică. Spre o *participare a tuturor membrilor sovietelor* la opera de conducere
 (α) pe secții
 (β) conducere practică.

-
1. Pacea și sarcina organizatorică.
 2. Șubrezenia păcii. Garanție reală.
 3. Revoluția burgheză vs revoluția socialistă.
 4. A convinge — a cuceri — a conduce.
 5. *Lozınca generală* (liniște, ordine, odihnă),
 să nu furi, să nu chiulești, să ții o evidență strictă!
 6. Lupta împotriva burgheziei — fază nouă
 (α) evidență organizată și control organizat
 (β) „cumpărarea“ „somităților“.
 7. { Naționalizarea băncilor.
 Declararea banilor.
 Impozitele.
 + § 10
 8. Comunele de consum și de producție — și cooperativele.
 9. „Specialiștii“ și organizația sovietică.
 ad 6

---

* — viceversa. — Nota trad.

10. Obligatorivitatea generală a muncii să înceapă cu cei bogați...
11. Autodisciplină. Ridicarea productivității muncii.
12. Salarizare în acord + sistemul Taylor.
- 12 bis. Putere dictatorială

vezi § 9
----
13. Organizarea întrecerii.
Publicitate.
Să împingem înainte pe organizatori.
14. Puterea exemplului.
Comune organizate pe baze comuniste. Agricultură.
Massenspeisung.
15. Justiția, educare.
16. Organizația militară (vezi 8 bis).
17. Organizația sovietică (vezi 18).
18. Obiecții (14, 15, 16).
19. Politica internațională (17).
20. Politica internă (17 bis).

-
- 1) Evidența și controlul producției și distribuirii produselor.
  - 2) Ridicarea productivității muncii.

În fond, acest lucru nu poate fi realizat dintr-o dată, printr-un decret (după cum nu poți readuce în simțiri sau însănătoși printr-un ordin un om care a fost bătut atât de crunt, încât și-a pierdut cunoștința. O muncă de lungă durată.

Rolul *j u s t i ț i e i*: intimidare și educare.

Sistemul Taylor

(Motion study etc.)

Puterea exemplului: agricultura

Massenspeisung

..., „Practicism“ ...

Muncitorii ca clasă a robilor salariați, care sînt cei mai capabili să înfăptuiască insurecția, și ca clasă *d o m i n a n t ă*.

Să luăm din plin ceea ce e bun în străinătate: Puterea sovietică + ordinea prusacă la căile ferate + tehnica americană și organizarea americană a trusturilor + organizarea învățămîntului public în S.U.A. etc. etc. + + = Σ = socialism.

I. Lupta împotriva burgheziei trece în stadiul *evidenței organizate și al controlului organizat*: declararea banilor...

+ Obligativitatea muncii

+ evidența produselor

+ unirea întregii populații în cooperative.

1. A convinge, a cuceri, a conduce (nu în loc de, ci pe primul plan).

II. Toți membrii Sovietelor (inclusiv membrii Comitetului Executiv Central) trebuie să depună o muncă efectivă (1) pe secții; (2) în *conducerea* practică.

+ Să împingem înainte pe *organizatori*.

Caracterul democratic și socialist al Sovietelor: quid est? Participarea tuturor la opera de conducere (deosebirea față de parlamentul burghez).

III. Organizație bine încheată. Quid est?

Legitimații pentru membrii colegiilor cu sarcini de răspundere.

Dreptul de a dispune *de unul singur* în cadrul fiecărei funcții executive.

Executarea *întocmai* a ordinelor.

Reevaluarea cadrelor de conducere. Agitatorul vs organizatorul.

IV. Autodisciplina oamenilor muncii.

Creșterea productivității muncii.

+
 17/10/1918. История.
 * Ученые мероприятия
 * О. В. Дав. в Комму.

I Всѣ сѣрии исх. 9 &
Серию опубликована здесь
 - Коммуна: декабрь 1918.....

4. Ученые мероприятия
 * О. В. Дав. в Комму.
 * Ученые мероприятия
 * О. В. Дав. в Комму.

II Ученые мероприятия (4 Учен.
 8/1. 4.) Д. О. Жуков (1) ко
авторства; Д. О. Жуков (2) & Учен.
Учен. мероприятия.

+
История
Пропаганда
Ученые мероприятия
Ученые мероприятия

История и серию исх. 9
Коммуна: декабрь 1918? Ново.
Серию исх. 9 (8/1. 4) Учен.

III Серию исх. 9. Дек. 1918?

Учен. исх. 9. серию
исх. 9.

Учен. исх. 9. серию
исх. 9. серию
исх. 9. серию
исх. 9. серию

Ученые мероприятия
Ученые мероприятия
Ученые мероприятия
Ученые мероприятия

IV. Серию исх. 9

Ученые мероприятия.
Ученые мероприятия. исх. 9 исх. 9

Ученые мероприятия. исх. 9

Ученые мероприятия
Ученые мероприятия
Ученые мероприятия
Ученые мероприятия

V. Ученые мероприятия

Pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Planuri pentru articolul «Sarcinile imediate ale Puterii sovietice»”. — 1918

Micșorată

Lista codăşilor. Tribunale industriale.

Retribuirea intelectualităţii burgheze

$$\begin{array}{r} 2\ 000 \\ \times 25\ 000 \\ \hline 50\ \text{milioane} \\ 100 \end{array}$$

V. *Organizarea întrecerii.*

1

1—4. Situaţia internaţională şi sarcinile fundamentale ale revoluţiei socialiste. 1—4

(p. 1—9*).

2

5. Lozinca generală a momentului. 5

(p. 9—12).

3

6—7. O nouă fază a luptei împotriva burgheziei. 6. 7. 9. 10

(p. 12—25).

4

8. Însemnătatea luptei pentru evidenţă şi control.
(Producţie şi repartiţie.) 8

(p. 25—30).

5

9. Creşterea productivităţii muncii. 11. 12

(p. 30—34).

* Cifrele din paranteză corespund paginilor de manuscris. — *Nota red.*

6

10. Organizarea întrecerii. 13. 14. 15

(p. 34—40).

7

11. „Organizație bine încheată“ și dictatură: 12 *b i s.* 15
(p. 40—55).

Organizația militară. 16

Principiile care stau la baza organizației sovietice. 17

Obiecții. 18

8

Dezvoltarea organizației sovietice.

(p. 56—62).

9

Încheiere:

Concluzii (rezumat).

p. 62—

*Scrie în a doua jumătate a lunii martie —
prima jumătate a lunii aprilie 1918**Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI**Se tipărește după manuscris*

PLANUL RAPORTULUI
CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI,
PREZENTAT ÎN ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C.
DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA
ȘI A SINDICATELOR *

Războiul imperialist și

cauzele internaționale ale foametei — — — —
— — — — în toate țările, atît în cele beli-
gerante cît și în cele neutre.

Carnea și untul sînt rațio- nalizate

Burghezia se aranjează „bine“ pretutindeni
poporul flămînzește
(îndeosebi în Germania și în Austria, ca să
nu mai vorbim de țările cotropite și devas-
tate).

Monopolul cerealelor... | din anul...? |

|| *Kerenski a dublat prețurile la cereale* (în august 1917)

{ Această măsură a fost criticată de întreaga }
{ presă democratică și socialistă. }

Ne amenință foametea: foametea a și venit...

Războiul civil din partea burgheziei

cehoslovaciei; Krasnov

(α) socialiștii-revoluționari de
dreapta...

(β) menșevicii...

Telegrama din Irkutsk cu privire la dictatura în domeniul aprovizio- nării
---

Telegrama cu privire la creșterea colectărilor de cereale?
--

Hotărîre „à la Groman“: să ne că-
ciulim în fața chiaburilor... să
ne dăm pe mîna lor... „achiziții
pe cont propriu“ →

Telegrama cu privire la
achiziții la prețuri de
speculă adresată Comite-
tului pentru aprovizio-
nare al regiunii Ural?

||| ...Experiența Kievului... |||

I: centralizare

II: organizarea înfometaiilor,
ajutorarea lor...

III: organizarea sărăcimii
satelor...

(ei să-i dăm „prine“ → dezvoltarea siste-
mului primelor?)

O nouă sarcină istorică, noi
mijloace pentru rezolvarea
ei... „cruciadă“...

Comisariatul aprovizionării
s-a adresat sindicatelor,
comitetelor de
întreprindere...

Război împotriva chiaburilor

„desăgarul ne-a sal-
vat“?? desăgarii au fă-
cut în mod neorganizat,
în chip chiaburesc,
ceea ce trebuie să învă-
țăm a face în comun,
în mod organizat!

||| împotriva celor bogați
→
| de la orașe...

10 mil. pud. probabil		Aproximativ	
Surplusuri 1917	Regiunea Tambov	—	15 mil. pud.
regiunile	„ Voronej	—	5
agricole	„ Kursk	—	14
centrale	54 „ Orel	—	14

Scriș nu mai tir-su de
4 iunie 1918

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

—
ADNOTĂRI

—
INDICI

—
DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN
NEGĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(6 martie—27 iulie 1918)

SCRISOARE CĂTRE
TOVARĂȘII DIN BAKU

Această scrisoare, scrisă de V. I. Lenin la 18 martie 1918, este menționată în amintirile nepublicate ale lui P. A. Kobozev (care se păstrează la Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). V. I. Lenin îi scria lui S. G. Șaumian că numirea lui Kobozev în funcția de comisar extraordinar al guvernului în Asia centrală și în gubernia Baku nu trebuie interpretată în sensul că împuternicirile lui în Caucaz încetează.

CAPITOLELE I, II, III
ȘI ÎNCEPUTUL CAPITOLULUI AL IV-LEA
DIN VARIANTA ÎNIȚIALĂ A ARTICOLULUI
„SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE“

Prima variantă a acestui articol a fost dictată de V. I. Lenin stenografului între 23 și 28 martie 1918. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează stenograma descifrată, din care lipsesc primele trei capitole și începutul celui de-al patrulea (vezi volumul de față, p. 138—174).

CUVÎNTARE ROSTITĂ
ÎN ȘEDINȚA COMUNĂ A REPREZENTANȚILOR
CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA,
AI COMITETULUI CENTRAL
AL SINDICATULUI METALURGIȘTILOR
ȘI AI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR
DIN 11 APRILIE 1918

O scurtă relatare a acestei cuvîntări a fost publicată la 12 aprilie 1918 în ziarele „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 72 și „Izvestiia Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din orașul și gubernia Moscova“ nr. 70, iar la 14 aprilie în ziarul „Pravda“ nr. 72.

CUVÎNTARE
ROSTITĂ LA CONFERINȚA MUNCITOARELOR
DIN REGIUNEA MOSCOVA LA 23 APRILIE 1918

Despre această cuvîntare a lui V. I. Lenin se vorbește în articolul „Conferința muncitoarelor”, publicat în nr. 81 din 26 aprilie 1918 al ziarului „Pravda”: „Tov. Lenin a adus conferinței salutul Consiliului Comisarilor Poporului și, într-o scurtă cuvîntare, a arătat situația Republicii Sovietice Ruse și sarcinile care se pun în fața maselor populare și îndeosebi în fața clasei muncitoare”.

CONVORBIRE PRIN FIR DIRECT CU EKATERINBURGUL

Într-un registru păstrat la Arhiva centrală de stat a Revoluției din Octombrie (A.C.S.R.O.) din U.R.S.S. este menționată convorbirea pe care V. I. Lenin și I. M. Sverdlov au avut-o la 28 aprilie 1918, prin fir direct, cu Ekaterinburgul (astăzi Sverdlovsk).

CONVORBIRE PRIN FIR DIRECT CU I. V. STALIN

Într-un registru păstrat la A.C.S.R.O. din U.R.S.S. este menționată convorbirea pe care V. I. Lenin a avut-o la 3 mai 1918, prin fir direct, cu I. V. Stalin, care pe atunci se afla la Kursk.

SCRISOARE CĂTRE A. A. IOFFE ȘI V. M. ZAGORSKI

Într-o misivă din 31 mai 1918 către A. A. Ioffe, V. I. Lenin menționează că în aceeași zi i-a trimis lui și lui V. M. Zagorski încă o scrisoare (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

ÎNTREBARE ADRESATĂ PREȘEDINTELUI
COMUNEI REGIONALE PETROGRAD

Într-un memoriu din 20 iunie 1918 al comitetului de întreprindere al Monetăriei statului se spune: „Luînd cunoștință de întrebarea pe care președintele Consiliului Comisarilor Poporului a adresat-o la 10. VI. a.c. președintelui Comunei regionale Petrograd în problema evacuării Monetăriei statului...” (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

DISPOZIȚIE DATĂ COMISARIATULUI POPORULUI
PENTRU AFACERILE INTERNE
CU PRIVIRE LA PUNEREA ÎN LIBERTATE
A ȘEFULUI FILIALEI DIN PENZA
A FABRICII DE TIMBRE, PRECUM ȘI A ALTOR PERSOANE

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează o telegramă datată 9 iulie 1918, în care Kalakuțki îl roagă pe V. I. Lenin să atragă atenția Sovietului din Rjev asupra ilegalității reținerii lui. La A.C.S.R.O. din U.R.S.S. se păstrează adresa prin care adjunctul comisarului poporului pentru afacerile interne, „conformîndu-se rezoluției tov. Lenin“, a dispus Sovietului din Rjev să pună în libertate pe Kalakuțki și pe alți reținuți în drumul lor spre Petrograd.

CONVORBIRE PRIN FIR DIRECT CU IVANOV,
COMISARUL MILITAR AL REGIUNII VORONEJ

Într-un registru ce se păstrează la A.C.S.R.O. din U.R.S.S. este menționată transmiterea prin fir direct a unei comunicări scrise a lui V. I. Lenin către Ivanov, la Voronej, și a unei convorbiri avute cu el la 11 iulie 1918.

MESAJ DE SALUT
ADRESAT CONGRESULUI GENERAL
AL REFUGIAȚILOR DIN BIELORUSIA

Acest mesaj de salut a fost citit în cea de-a noua ședință a Congresului general al refugiaților din Bielorusia, la 21 iulie 1918. În procesul-verbal al ședinței se spune: „Deschizînd ședința, președintele dă citire mesajului de salut primit din partea tov. Lenin, președintele Consiliului Comisarilor Poporului; mesajul este în-tîmpinat cu vii aplauze de majoritatea covârșitoare a celor prezenți“ („Procese-verbale, hotărîrile și materialele Congresului general al refugiaților din Bielorusia, ținut la Moscova în zilele de 15—21 iulie 1918“, Moscova, 1918, p. 56).

LISTA DOCUMENTELOR
LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT
V. I. LENIN

CONSTITUȚIA (LEGEA FUNDAMENTALĂ)
A REPUBLICII SOVIETICE
FEDERATIVE SOCIALISTE RUSE

Cu elaborarea definitivă a proiectului de Constituție, în vederea prezentării lui la cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, a fost însărcinată o comisie a C.C. al P.C.(b) din Rusia, prezidată de V. I. Lenin. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează unele pagini din proiectul de Constituție, cu modificările făcute de Lenin (vezi „Decretele Puterii sovietice“, vol. 2, Moscova, 1959, p. 546—549).

DECRETE ȘI HOTĂRÎRI
ALE CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU PREVEDERI SOCIALE. *19 martie 1918.*

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA MENȚINEREA ȘI REORGANIZAREA MILITIEI. *21 martie 1918.*

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA NUMIREA LUI A. L. KVEATKOVSKI ÎN FUNCȚIA DE COMISAR PENTRU ACHIZIȚIONAREA ȘI RECHIZIȚIONAREA BENZINEI ȘI A ALTOR PRODUSE PETROLIERE. *21 martie 1918.*

DECRET PENTRU INSTITUIREA CONTROLULUI DE STAT ASUPRA TUTUROR FORMELOR DE ASIGURĂRI, CU EXCEȚIA ASIGURĂRILOR SOCIALE (ADICĂ A CELOR OBLIGATORII, DE STAT). *23 martie 1918.*

DECRET PENTRU CENTRALIZAREA CONDUCERII CĂILOR DE COMUNICAȚIE, ORGANIZAREA PAZEI LOR ȘI RIDICAREA CAPACITĂȚII LOR DE TRANZIT. *23 martie 1918.*

HOTĂRÎRÎ CU PRIVIRE LA CONSTRUIREA UNOR CĂI FERATE ÎNGUSTE PENTRU ASIGURAREA APROVIZIONĂRII CU CEREALE A MOSCOVEI. *23 martie 1918.*

HOTĂRIRE PRIN CARE COMISARIATUL POPORULUI PENTRU CĂILE DE COMUNICAȚIE ESTE ÎNSĂRCINAT SĂ TRIMITĂ UN ÎMPUTERNICIT PENTRU SUPRAVEGHEREA DESCONGESTIONĂRII GARILOR KURSK ȘI OREL. *25 martie 1918.*

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA CONTROLULUI ASUPRA CHELTUIRII FONDURILOR ÎN TOATE SECȚIILE CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR. *26 martie 1918.*

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA CAZUL LUI P. E. DIBENKO. *26 martie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA CĂILE FERATE DE APROVIZIONARE. *2 aprilie 1918.*

DECRET CU PRIVIRE LA NORMELE PE CARE TREBUIE SĂ LE RESPECTE DIFERITELE COMISARIATE LA DELEGAREA DE COMISARI ȘI AGENȚI ÎN PROVINCIE. 5 aprilie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ALOCAREA DE FONDURI PENTRU FLOTA COMERCIALĂ DE PE VOLGA. 10 aprilie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA ORGANIZAȚIILE COOPERATISTE DE CONSUM. 11 aprilie 1918.

HOTĂRIRE ADOPTATĂ LA RAPORTUL LUI I. M. SVERDLOV CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 100 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIȚIA SOVIETULUI DIN PETROGRAD PENTRU COMBATEREA ȘOMAJULUI ȘI ORGANIZAREA DE LUCRĂRI PUBLICE. 12 aprilie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA APĂRAREA MURMANSKULUI ȘI LA RELAȚIILE DINTRE GUVERNUL FINLANDEZ ȘI FLOTA DIN FINLANDA. 13 aprilie 1918.

DECRET PENTRU ORGANIZAREA ADMINISTRAȚIEI POȘTELOR ȘI TELEGRAFULUI DIN REPUBLICA SOVIETICĂ. 16 aprilie 1918.

HOTĂRIRE PENTRU APLICAREA DECRETULUI DE ORGANIZARE A ADMINISTRAȚIEI POȘTELOR ȘI TELEGRAFULUI DIN REPUBLICA SOVIETICĂ. 16 aprilie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA INREGISTRAREA ACȚIUNILOR, OBLIGAȚIUNILOR ȘI A CELORLALTE TITLURI PURTĂTOARE DE DOBÎNDA. 18 aprilie 1918.

DECRET PENTRU CREAREA COMISIEI CENTRALE DE EVACUARE. 19 aprilie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DIRECȚIEI GENERALE A EXPLOATĂRII TURBEI PE LINGA SECȚIA COMBUSTIBILI A CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR. 20 aprilie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA COLEGIUL CENTRAL PENTRU PROBLEMELE PRIZONIERILOR ȘI REFUGIAȚILOR. 23 aprilie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA COMISIA TRANSPORTURILOR MIXTE PE CALEA FERATĂ ȘI PE APĂ. 23 aprilie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA AGRICULTURII CU UNELTE DE PRODUCȚIE ȘI CU PRODUSE METALICE. 24 aprilie 1918.

DECRET PENTRU MAJORAREA TARIFELOR PE CALEA FERATĂ. 26 aprilie 1918.

DECRET PENTRU ABROGAREA DREPTULUI DE SUCCESIUNE. 27 aprilie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA RESPECTAREA UNITĂȚII SERVICIULUI DE CASIERIE. 2 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA TRECEREA SECȚIEI PENTRU ORGANIZAREA ÎNSĂMÎNȚĂRIILOR DE LA COMISARIATUL POPORULUI PENTRU APROVIZIONARE LA COMISARIATUL POPORULUI PENTRU AGRICULTURĂ. 2 mai 1918.

DECRET PENTRU NAȚIONALIZAREA INDUSTRIEI ZĂHĂRULUI. 2 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA TRIBUNALELE REVOLUȚIONARE. 4 mai 1918.

HOTĂRIRE ADOPTATĂ LA RAPORTUL LUI A. D. ȚIURUPA CU PRIVIRE LA SITUAȚIA ALIMENTARĂ. 8 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU COMBATEREA LUĂRII DE MITĂ. 8 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA COMITETUL CONSTRUCȚIILOR DE STAT DE PE LINGA CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR. 9 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA ÎMPUTERNICIRILE EXTRAORDINARE ALE COMISARULUI POPORULUI PENTRU APROVIZIONARE. 13 mai 1918.

DECRET PENTRU LĂRGIREA ÎMPUTERNICIRILOR COMISARULUI EXTRAORDINAR PENTRU APROVIZIONARE AL SIBERIEI. 16 mai 1918.

DECRET PENTRU ÎNFIINȚAREA ÎNSPECȚIEI MUNCII. 17 mai 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 5 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIȚIA CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR PENTRU NEVOILE UZINELOR DE PE VIKSA. 17 mai 1918.

DECRET PENTRU ÎNFIINȚAREA DIRECȚIEI GENERALE A PETROLULUI. 17 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA DONAȚII. 20 mai 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA NUMIREA LUI A. L. ȘEINMAN CA MEMBRU AL COLEGIULUI COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU FINANȚE ȘI ADJUNCT AL COMISARULUI FINANȚELOR PENTRU GUBERNIILE : PETROGRAD, PSKOV, NOVGOROD, ARHANGHELSK, VOLOGDA ȘI OLONEȚ. 22 mai 1918.

DECRET PENTRU ÎNFIINȚAREA PAZEI FRONTIERELOR. 28 mai 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA TRIBUNALUL REVOLUȚIONAR DE PE LINGA C.E.C. AL SOVIETELOR DIN RUSIA. 29 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA INSTITUȚIILE ȘI TAXELE VAMALE. 29 mai 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA FUZIONAREA APARATELOR ORGANIZAȚIILOR DE APROVIZIONARE PE RAMURI DE ACTIVITATE CU APARATUL COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU APROVIZIONARE, ÎN VEDEREA COMBATERII FOAMETEI. 29 mai 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA TRECEREA INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMINT SPECIAL ȘI DE CULTURA GENERALĂ ALE TUTUROR DEPARTAMENTELOR ÎN SUBORDONAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMINT. 30 mai 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA EXTINDEREA STĂRII DE RAZBOI ASUPRA LOCALITĂȚILOR DE VILEGIATURĂ ȘI LOCALITĂȚILOR SUBURBANE DIN ÎMPREJURIMILE MOSCOVEI. 30 mai 1918.

DECRET PENTRU ORGANIZAREA ADMINISTRAȚIEI REGIUNILOR CAZĂCEȘTI. 31 mai 1918.

HOTĂRIRE ADOPTATĂ PE BAZA RAPORTULUI UNEI COMISII DE SPECIALIȘTI ASUPRA UTILITĂȚII TEHNICE ȘI ECONOMICE A TRECERII ȘOSELELOR SUB ADMINISTRAȚIA CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR. 7 iunie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ÎNCHEIEREA LUCRĂRILOR BUGETARE PE SEMESTRUL IANUARIE—IUNIE 1918. 8 iunie 1918.

DECRET PENTRU ORGANIZAREA ȘI APROVIZIONAREA SARACIMII SATELOR. 11 iunie 1918.

NORME PROVIZORII CU PRIVIRE LA ACORDAREA DE CONCEDII. 14 iunie 1918.

DECRET PENTRU MODIFICAREA TEMPORARĂ A NORMELOR REFERITOARE LA DESPĂGUBIREA PARTICULARILOR DĂUNAȚI ÎN URMA UNOR ACCIDENTE SURVENITE ÎN EXPLOATAREA ÎNTREPRINDERILOR DE CALE FERATĂ ȘI DE NAVIGAȚIE. 18 iunie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA RESPONSABILITATEA INSTITUȚIILOR DE CREDIT ȘI A ALTOR INSTITUȚII, PRECUM ȘI A PERSOANELOR PARTICULARE PENTRU INTEGRITATEA BUNURILOR CARE APARTIN ÎNTREPRINDERILOR PETROLIERE NAȚIONALIZATE PRIN DECRETUL DIN 21 IUNIE ȘI CARE SE AFLĂ ÎN POSESIA LOR. 20 iunie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA COLEGIULUI SUPERIOR AL TRANSPORTURILOR. 20 iunie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA NUMIREA LUI T. I. POPOV ÎN POSTUL DE COMISAR-DIRECTOR GENERAL AL BANCII POPULARE (FOSTA BANCA DE STAT). 20 iunie 1918.

DECRET PENTRU ÎNFIINȚAREA COMISIEI CENTRALE A SPAȚIULUI LOCATIV AL ORAȘULUI MOSCOVA CU ÎMPREJURIMILE LUI. 27 iunie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ACHIZIȚIONAREA DE CĂTRE STAT A TUTUROR STOCURILOR DE ȚESĂTURI. 28 iunie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA ACHIZIȚIONAREA ȘI DISTRIBUIREA ȚESĂTURILOR. 29 iunie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA TRECEREA DIRECȚIEI VĂMILOR, A DIRECȚIEI GENERALE A PAZEI FRONTIERELOR ȘI CONTROLULUI DEBITELOR DE BĂUTURI SPIRTOASE ÎN SUBORDONAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU COMERȚ ȘI INDUSTRIE. 29 iunie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA DESCHIDEREA UNUI CREDIT ÎN SUMA DE 50 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIȚIA CENTRALEI TEXTILELOR DESTINAT ACHIZIȚIONĂRII DE LÎNĂ. 2 iulie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA PAZA CĂILOR FERATE. 17 iulie 1918.

DECRET PENTRU INSTITUIREA MONOPOLULUI ȚESĂTURILOR. 18 iulie 1918.

DECRET PENTRU INFIINȚAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU OCROTIREA SĂNĂȚII. 18 iulie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA CENTRALIZAREA CERCETĂRIILOR ÎN DOMENIUL RADIOTEHNICII. 19 iulie 1918.

DECRET CU PRIVIRE LA NORMELE DE MOBILIZARE PENTRU SERVICIU ÎN SPATELE FRONTULUI, CORESPUNZĂTOR CU VIRSTA ȘI CU DOMICILIUL, A UNOR CATEGORII DIN CLASELE BURGHEZE DE LA ORAȘE ȘI DE LA SAȚE ȘI CU PRIVIRE LA NORMELE DE ÎNREGISTRARE A ELEMENTELOR PARAZITARE ÎN SCOPUL ÎNCADRĂRII LOR ÎN REZERVA DIN SPATELE FRONTULUI. 20 iulie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA DENUNȚAREA CONVENȚIEI ASUPRA PROPRIETĂȚII LITERARE, INTERVENITA LA 28 (15) FEBRUARIE 1918 ÎNTRE RUSIA SOVIETICĂ ȘI GERMANIA. 22 iulie 1918.

HOTĂRIRE ADOPTATĂ PE BAZA RAPORTULUI COMISIEI INTERDEPARTAMENTALE A COMISARIATELOR POPORULUI PENTRU PROBLEME MILITARE, PENTRU APROVIZIONARE ȘI PENTRU AFACERILE INTERNE CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA SERVICIULUI DE PAZĂ FLUVIALĂ DIN CADRUL DIRECȚIEI TRANSPORTURILOR PE APĂ ȘI LA PROIECTUL DE DECRET PENTRU ÎNLOCUIREA SERVICIULUI DE PAZĂ FLUVIALĂ PRINȚ-O MILITIE FLUVIALĂ. 25 iulie 1918.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA INADMISSIBILITATEA FOLOSIRII ÎN CADRUL ACELEIAȘI INSTITUȚII DE STAT A MUNCII UNOR PERSOANE ÎNRUDITE ÎNTRE ELE. 27 iulie 1918.

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele și originalele decretelor și hotărârilor menționate mai sus, cu completările, modificările și schimbările redactionale făcute de V. I. Lenin. Modificările făcute în cea mai mare parte a acestor documente au fost publicate (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XVIII, p. 84—85; vol. XXI, p. 133, 159—160, 162—163, 200—201, 225; „Decretele Puterii sovietice“, vol. 2, Moscova, 1959, p. 6, 12—15, 18, 48, 58, 75—76, 86—91, 106—108, 130—134, 141—142, 145—146, 163, 165—166, 170—171, 176, 185—187, 210—211, 212—215, 217—219, 231—233, 241, 245—247, 261—264, 271, 279, 282, 284, 291—292, 299—301, 330—331, 335—336, 340, 347—348, 358, 359—360, 375, 404, 413—416, 432, 457—458, 461, 512—513, 516, 546—549, 571—572, 585, 606).

TELEGRAME, ADRESE, APELURI

TELEGRAMA CATRE TOATE SOVIETELE CU PRIVIRE LA DREPTURILE DIRECȚIEI GENERALE A PIELĂRIEI ȘI LA DEMOCRATIZAREA ORGANELOR EI LOCALE. 6 aprilie 1918.

ADRESA DIRECȚIEI TREBURILOR CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI CATRE PREZIDIUL C.E.C. DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU NEGLIJENȚA

SERVICIULUI REGISTRATURII C.E.C. ÎN TRANSMITEREA SCRISORILOR ȘI A PLICURILOR OFICIALE ADRESATE CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI. 24 aprilie 1918.

ADRESA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CĂTRE DEPARTAMENTUL FINANTELOR ÎN LEGATURĂ CU HOTĂRIREA C.C.P. DIN 26 APRILIE 1918 CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 30 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIȚIA COMISARIATULUI MUNCII PENTRU ORGANIZAREA AJUTORĂRII CELOR LIPSIȚI DE LUCRU. 29 aprilie 1918.

APEL CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DETAȘAMENTELOR DE APROVIZIONARE. 21 mai 1918.

TELEGRAMĂ CĂTRE DIRECȚIILE REGIONALE ALE TRANSPORTURILOR PE APĂ CU PRIVIRE LA NORMELE DE ÎNTOCMIRE A RAPOARTELOR ASUPRA VENITURILOR ȘI CHELTUIELILOR ȘI LA ÎNTOCMIREA BUGETULUI PE SEMESTRUL AL II-LEA AL ANULUI 1918. Nu mai devreme de 30 mai 1918.

TELEGRAMA C.E.C. AL SOVIETELOR DIN RUSIA ȘI A C.C.P. CĂTRE TOATE SOVIETELE LOCALE ȘI CĂTRE ÎNTREAGA POPULAȚIE CU PRIVIRE LA MODUL ÎN CARE TREBUIE SĂ PROCEDEZE ÎN CAZUL UNEI INVAZII DIN PARTEA INAMICULUI. 2 iunie 1918.

TELEGRAMĂ CĂTRE PREȘEDINTELE SOVIETULUI DIN MENZELINSK. 18 iunie 1918.

TELEGRAMĂ CĂTRE PREȘEDINTELE SOVIETULUI DIN PERM ȘI CĂTRE PREȘEDINTELE SECȚIEI SILVICE REGIONALE PERM. 18 iunie 1918.

TELEGRAMA CĂTRE SECȚIA BIBLIOTECILOR DIN PETROGRAD A COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT. Nu mai devreme de 27 iunie 1918.

TELEGRAMĂ CĂTRE ȘEFII DETAȘAMENTELOR DE RECHIZIȚIONARE DE PE TOATE LINIILE DE CALE FERATĂ. 1 iulie 1918.

TELEGRAMĂ CĂTRE COMISARUL EXTRAORDINAR S. P. NAȚARENUS. 10 sau 11 iulie 1918.

MANDAT PRIN CARE COMISIA EXTRAORDINARĂ (CEKA) DIN RUSIA ÎL AUTORIZA PE DEMIANENKO-ANCEAROV SĂ SUPRAVEGHEZE ACTIVITĂȚEA ADMINISTRAȚIEI ÎNCHISORII „BUTIRKA” DIN MOSCOVA ȘI SĂ CONTROLEZE PACHETELE CU ALIMENTE ȘI OBIECTE DESTINATE PERSOANELOR ARESTATE. 26 iulie 1918.

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează conceptele și originalele telegramelor menționate, cu modificările făcute de V. I. Lenin; majoritatea lor au fost publicate (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV, p. 31; „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 61, 364—365, 621—622, 624, 625—626).

LISTĂ DE LUCRĂRI ELABORATE, PROBABIL, DE V. I. LENIN

PROIECTUL DECRETULUI CU PRIVIRE LA COOPERAȚIE, ADOPTAT DE PREZIDIUL CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR

Proiectul decretului cu privire la cooperatie a fost prezentat de V. P. Miliutin în ședința din 25 martie 1918 a prezidiului Consiliului economic superior, la care a participat și V. I. Lenin. În nr. 9 din 1918 al revistei „Soiuz Potrebitelei”, care era editată de cooperatori burgezi, acest proiect a fost tipărit sub titlul „Proiect de decret, elaborat de Lenin”. Din conținutul proiectului de decret cu privire la cooperatie (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 85—86) se vede că în principalele lui prevederi el coincide cu „Proiectul de decret cu privire la comunele de consum”, scris de Lenin (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 218—220) și cu modificările făcute de Lenin în proiectul cooperatorilor burgezi, adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 10 aprilie (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 86—91). Aceasta ne îndreptățește să presupunem că proiectul a fost scris de V. I. Lenin.

HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ARESTAREA ESERULUI DE STÎNGA V. B. SPIRO, COMISAR EXTRAORDINAR PE FRONTUL DIN ROMÂNIA

Această hotărîre a fost publicată la 9 aprilie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 69. În ședința din 6 aprilie a C.C.P., V. I. Lenin a făcut — în afara ordinii de zi — o declarație în care a arătat că a dispus arestarea lui Spiro și anchetarea activității lui. Aceasta ne îndreptățește să presupunem că hotărîrea a fost scrisă de Lenin.

COMUNICATUL GUVERNAMENTAL ÎN LEGĂTURĂ CU ASASINAREA LUI MIRBACH

Comunicatul a fost publicat în ziarele „Pravda” nr. 138 din 7 iulie și „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 141 din 8 iulie 1918. O

indicație în sensul că textul lui a fost scris de V. I. Lenin se află în scrisoarea lui V. D. Bonci-Bruevici din 17 decembrie 1925 către Institutul Lenin (scrisoarea se păstrează la Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

COMUNICATUL GUVERNAMENTAL NR. 2 DIN 7 IULIE 1918

Comunicatul a fost publicat, sub semnătura Consiliului Comisarilor Poporului, la 8 iulie 1918 în ziarele „Izvestia C.E.C. din Rusia” nr. 141 și „Pravda” nr. 139 (ediție specială). În cartea lui V. D. Bonci-Bruevici „Asasinarea ambasadorului german Mirbach și rebeliunea eserilor de stînga”, apărută în 1927, se arată că textul comunicatului a fost scris de V. I. Lenin.

TEZE CU PRIVIRE LA METODELE DE ÎNFĂPTUIRE A NAȚIONALIZĂRII TUTUROR STOCURILOR DE ȚESĂTURI DIN R.S.F.S.R.

În ședința din 16 iulie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, V. I. Lenin a fost principalul raportor în problema metodelor de înfăptuire a naționalizării tuturor stocurilor de țesături din R.S.F.S.R. ; în legătură cu această problemă au fost adoptate tezele arătate mai sus (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). Aceasta ne îndreptățește să presupunem că tezele au fost scrise de V. I. Lenin.

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA MAJORAREA SALARIILOR COMISARILOR POPORULUI

În ședința din 16 iulie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, V. I. Lenin a făcut o expunere în care, citînd cazul lui A. D. Țiurupa, care s-a îmbolnăvit din cauza subalimentării, a arătat că salariile comisarilor poporului trebuie să fie majorate. Aceasta ne îndreptățește să presupunem că proiectul acestei hotărîri a C.C.P. a fost scris de V. I. Lenin.

APELUL DIN 26 IULIE 1918 AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CĂTRE TOATE SOVIETELE DE DEPUTAȚI CU PRIVIRE LA NECESITATEA LUĂRII UNOR MĂSURI ENERGICE PENTRU CURMAREA DIN RĂDĂCINĂ A MIȘCĂRII ANTISEMITE

În amintirile sale, V. D. Bonci-Bruevici arată că V. I. Lenin a scris parțial și a redactat proiectul acestui apel (vezi V. D. Bonci-

Bruevici. Lenin și antisemiții. „Ogoniok“, 1927, nr. 24 și „Krasnaia Niva“, 1929, nr. 23 ; aceste amintiri, care n-au fost publicate, se păstrează la Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). În ședința din 25 iulie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, V. I. Lenin a făcut o expunere asupra proiectului de apel. Proiectul prezentat de el a fost aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului. La 26 iulie, apelul, semnat de V. I. Lenin, a fost transmis pe cale telegrafică tuturor Sovietelor guberniale, iar la 27 iulie a fost publicat în ziarele „Pravda“ și „Izvestiia C.E.C. din Rusia“. Aceasta ne îndreptățește să presupunem că proiectul de apel a fost întocmit de V. I. Lenin.

ADNOTĂRI

1 *Congresul al șaptelea extraordinar al P.C.(b) din Rusia* — primul congres al partidului comunist după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — a avut loc la Petrograd, în palatul Tavriceski, între 6 și 8 martie 1918. Congresul a fost convocat pentru a adopta o hotărâre definitivă în problema încheierii tratatului de pace cu Germania, problemă în jurul căreia se desfășura în rândurile partidului o luptă extrem de încordată.

V. I. Lenin și membrii C.C. care-l susțineau luptau pentru ieșirea Rusiei Sovietice din războiul imperialist. Baza principială a poziției lui Lenin a fost expusă, mai complet ca oriunde, în lucrarea sa „Teze cu privire la încheierea imediată a unei păci separate și anxioniste” (vezi *Opere complete*, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 253—262). Împotriva încheierii păcii de la Brest se pronunța grupul „comuniștilor de stînga”, în frunte cu N. I. Buharin. Pe o poziție apropiată de cea a „comuniștilor de stînga” se situase L. D. Troțki. Aflați în fruntea organizațiilor de partid din Moscova, Petrograd, Ural și a altor organizații, „comuniștii de stînga” au desfășurat o luptă îndârjită împotriva liniei preconizate de Lenin. Biroul regional Moscova a adoptat o rezoluție în care și-a exprimat neîncrederea în Comitetul Central al partidului, declarînd totodată că în interesul revoluției internaționale este indicat „să se accepte posibilitatea pierderii Puterii sovietice”, declarație pe care Lenin a calificat-o drept „stranie și monstruoasă” (vezi *Opere complete*, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 413—421). Lozincile aventuriste ale „comuniștilor de stînga” au fost respinse de majoritatea organizațiilor din veriga de jos a partidului. În momentul convocării congresului, linia preconizată de Lenin — pentru încheierea tratatului de pace — era sprijinită de majoritatea organizațiilor de partid.

În aceste condiții s-a întrunit Congresul al VII-lea al partidului. La congres au participat 47 de delegați cu vot deliberativ și 59 cu vot consultativ; ei reprezentau peste 170 000 de

membri ai partidului, inclusiv membrii celor mai mari organizații de partid — organizațiile din Moscova, Petrograd, Ural și regiunea Volgăi. În preajma deschiderii congresului, partidul număra circa 300 000 de membri (o dată și jumătate mai mult decât la Congresul al VI-lea al partidului). Dar o mare parte dintre organizații, dată fiind graba cu care a fost convocat congresul, n-au avut timp să-și trimită delegații ori nu au avut posibilitatea s-o facă, întrucât o serie de regiuni ale Rusiei Sovietice erau vremelnice ocupate de germani.

Ordinea de zi și regulamentul lucrărilor congresului au fost discutate în ziua de 5 martie, la o consfătuire prealabilă a delegaților. În prima sa ședință, congresul a aprobat următoarea ordine de zi: raportul Comitetului Central; problema războiului și a păcii, revizuirea programului și schimbarea denumirii partidului; probleme organizatorice; alegerea Comitetului Central.

Lenin a condus toate lucrările congresului. El a prezentat raportul politic al C.C., raportul cu privire la revizuirea programului și la schimbarea denumirii partidului, a participat la dezbaterile tuturor problemelor, luând de 18 ori cuvântul.

După prezentarea raportului politic al C.C., Buharin, liderul „comuniștilor de stînga“, a prezentat un coraport în care a susținut cererea aventuristă ca războiul cu Germania să fie continuat.

Pe marginea rapoartelor au avut loc dezbateri aprinse, la care au luat cuvîntul 18 delegați. În sprijinul lui Lenin a luat cuvîntul I. M. Sverdlov, F. A. Sergheev (Artem), I. T. Smilga, Rozanova, delegată din partea organizației Iaroslavl, și alții. Sub influența convingătoarelor argumente aduse de Lenin, o parte dintre „comuniștii de stînga“ și-au revizuit pozițiile.

După ce a aprobat în unanimitate raportul Comitetului Central, congresul a trecut la dezbaterile rezoluției în problema războiului și a păcii. Respingînd „Tezele cu privire la momentul actual“, pe care „comuniștii de stînga“ le prezentaseră ca proiect de rezoluție, în problema păcii de la Brest congresul a adoptat prin vot nominal, cu 30 de voturi contra 12 și 4 abțineri, rezoluția prezentată de Lenin (vezi volumul de față, p. 38—39).

Congresul a dezbătut apoi problema revizuirii programului și a schimbării denumirii partidului; raportul asupra acestor probleme a fost prezentat de Lenin. La baza raportului a fost pus „Conceptul de proiect de program“, scris de Lenin (vezi volumul de față, p. 76—82) și difuzat printre delegați încă la începutul lucrărilor congresului. Arătînd că denumirea partidului trebuie să reflecte țelurile pe care acesta și le-a pus, Lenin a propus ca partidul să adopte denumirea de „Partidul Comunist (bolșevic) din Rusia“, iar programul lui să fie modificat. Voțînd în unanimitate pentru rezoluția prezentată de Lenin, congresul a adoptat propunerea lui Lenin cu privire la denumirea partidului. În vederea elaborării definitive a

noului program, congresul a ales o comisie formată din 7 membri, în frunte cu V. I. Lenin.

Congresul a ales, prin vot secret, un Comitet Central format din 15 membri și 8 supleanți. „Comuniștii de stînga“ M. I. Buharin, A. Lomov (G. I. Oppokov) și M. S. Urișki, aleși în C.C., au declarat la congres că refuză să facă parte din C.C., și timp de cîteva luni au persistat în refuzul lor, în pofida invitațiilor categorice care le-au fost adresate de Comitetul Central.

Congresul al VII-lea al partidului a avut o mare importanță istorică. El a confirmat justetea principiilor leniniste ale politicii externe a Statului sovietic, a liniei prin care se urmărea cîștigarea unui răgaz de pace; congresul a înfrînt pe dezorganizatorii partidului — „comuniștii de stînga“ și troțkiștii — și a orientat partidul comunist și clasa muncitoare spre rezolvarea principalelor sarcini ale construcției socialiste. Hotărârile congresului au fost larg discutate în organizațiile locale de partid și au fost unanim aprobate, cu toate că activitatea scizionistă a „comuniștilor de stînga“ a continuat și după congres.

Cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc curînd după acesta, în zilele de 14—16 martie, a ratificat tratatul de pace de la Brest. — 1.

- 2 Este vorba de poziția capitulară adoptată de L. B. Kamenev, E. G. Zinoviev, A. I. Rîkov și de alți cîteva membri ai Comitetului Central al partidului și ai guvernului sovietic, care după Revoluția Socialistă din Octombrie au sprijinit cererea esero-menșevică de a se constitui un „guvern socialist omogen“ (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 47—49, 50—52). — 4.
- 3 Acest argument împotriva semnării condițiilor de pace dictate de Germania a fost adus de „comuniștii de stînga“ la consfătuirea din 8 (21) ianuarie 1918 a membrilor C.C. cu unii activiști de partid. V. V. Obolenski (N. Osinski) a afirmat că „soldatul german nu va porni la ofensivă“, iar E. A. Preobrajenski a căutat să demonstreze că, „din motive tehnice, armata germană nu poate trece la ofensivă: e iarnă, nu sînt drumuri...“. În articolul său „Despre frazeologia revoluționară“ (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 355—366), V. I. Lenin a arătat cît de greșite și de dăunătoare sînt aceste afirmații. — 12.
- 4 Curînd după publicarea Decretului asupra păcii, întocmit de Lenin și adoptat de cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, guvernul sovietic a adresat țărilor Antantei o notă în care propunea încheierea imediată a unui armistițiu pe toate fronturile și începerea tratativelor de pace. Refuzul imperialiștilor Antantei de a sprijini inițiativa guvernului sovietic și acțiunile întreprinse de ei pentru a împiedica încheierea

păcii au obligat Consiliul Comisarilor Poporului să înceapă tratative de pace separate cu Germania. După tratative preliminare care au dus la încheierea armistițiului, la 9 (22) decembrie 1917 s-a deschis la Brest-Litovsk conferința de pace, la care au luat parte delegația Rusiei Sovietice și delegațiile statelor Cvadruplei Alianțe (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia). La conferință, delegația sovietică a dat citire unei declarații la baza căreia fuseseră puse principiile formulate în Decretul asupra păcii. În această declarație se propunea încheierea unei păci drepte și democratice, fără anexiuni și contribuții. După o serie de manevre, delegația blocului german a declarat că propunerile sovietice sînt inacceptabile și la 5(18) ianuarie 1918 a prezentat Rusiei Sovietice condiții de pace grele, tîlhărești, potrivit cărora Polonia, Lituania, precum și o parte din teritoriul Letoniei, Estoniei, Ucrainei și Bielorusiei urmau să treacă sub controlul Germaniei.

La Consfătuirea din 8 (21) ianuarie 1918 a membrilor Comitetului Central cu unii activiști de partid, V. I. Lenin, dînd citire „Tezelor cu privire la încheierea imediată a unei păci separate și anexioniste“, elaborate de el (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 253—262), a fundamentat pe larg necesitatea semnării păcii chiar și în aceste condiții grele. Problema războiului și a păcii a fost dezbătută la ședințele Comitetului Central din 11 (24) ianuarie, 19 ianuarie (1 februarie), 21 ianuarie (3 februarie), 18, 22, 23 și 24 februarie 1918. Pentru a preîntîmpina torpilarea tratativelor de pace și a împiedica promovarea politicii aventuriste a „comuniștilor de stînga“ și a lui Troțki, Lenin a obținut din partea C.C. adoptarea unei hotărîri cu privire la necesitatea de a prelungi pe cît posibil tratativele de pace și de a semna tratatul de pace în cazul cînd germanii vor prezenta un ultimatum. Cînd însă la 27 ianuarie (9 februarie) Germania a cerut ultimativ delegației sovietice să semneze condițiile de pace prezentate la 5 (18) ianuarie, Troțki, care în acea perioadă era conducătorul delegației sovietice, a încălcat această hotărîre și, în pofida cererii lui Lenin, a refuzat să semneze tratatul de pace, declarînd totodată că Rusia încetează războiul și-și demobilizează armata.

Imperialiștii germani au profitat de această situație. La 18 februarie, denunțînd convenția de armistițiu, trupele germane au trecut la ofensivă pe tot frontul ruso-german. În aceeași zi, la insistențele lui Lenin, Comitetul Central al partidului a adoptat o hotărîre cu privire la semnarea tratatului de pace cu Germania. Dar Germania imperialistă a prezentat la 22 februarie un nou ultimatum, care conținea condiții de pace mult mai grele și mai umilitoare: ea a cerut ca, pe lîngă teritoriile ocupate de trupele ei, guvernul sovietic să-i cedeze și regiuni din Lituania și Estonia care nu fuseseră ocupate înainte, să încheie pace cu Rada centrală ucraineană, să-și retragă trupele din Ucraina și Finlanda, să plătească o uriașă

contribuție de război și să-și demobilizeze armata. La 23 februarie, C.C. al partidului s-a pronunțat pentru propunerea lui Lenin de a semna imediat pacea în condițiile formulate de Germania. În dimineața zilei de 24 februarie, Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia, iar apoi și Consiliul Comisarilor Poporului au hotărât să accepte noile condiții de pace, ceea ce a și fost adus imediat la cunoștința guvernului german. La 1 martie 1918 tratativele de pace au fost reluate, iar la 3 martie a fost semnat tratatul de pace.

Revoluția din noiembrie 1918 din Germania l-a detronat pe Wilhelm al II-lea, iar guvernul sovietic a căpătat posibilitatea de a anula tratatul de la Brest. — 13.

5 Este vorba de publicarea de către guvernul sovietic a documentelor diplomației secrete și a tratatelor secrete încheiate de guvernul țarist, iar apoi de guvernul provizoriu burghez din Rusia cu guvernele Angliei, Franței, Italiei, Japoniei, Austro-Ungariei și ale altor state imperialiste. Cu începere de la 10 (23) noiembrie 1917, documentele diplomației secrete și tratatele secrete au fost publicate în ziare, iar apoi au fost editate în „Culegeri de documente secrete din arhiva fostului Minister al Afacerilor Externe“. Din decembrie 1917 pînă în februarie 1918 au apărut șapte culegeri. — 15.

6 Este vorba de jurămîntul de credință față de țară, pe care au fost obligați să-l semneze deputații Dumei a III-a de stat. Întrucît refuzul de a depune jurămîntul ducea la pierderea posibilității de a folosi tribuna Dumei, necesară pentru mobilizarea proletariatului la luptă revoluționară, deputații social-democrați au semnat jurămîntul împreună cu toți deputații din Dumă. — 18.

7 Termenul „revoluția internațională pe cîmpurile de luptă“ a fost folosit de V. V. Obolenski (N. Osinski) în „Tezele cu privire la problema războiului și a păcii“, scrise în vederea ședinței din 21 ianuarie (3 februarie) 1918 a C.C. al partidului și publicate la 14 martie în nr. 8 al ziarului „Kommunist“, organ al „comuniștilor de stînga“. Lămurind sensul acestui termen, Obolenski scria: „Războiul revoluționar, ca război civil pe cîmpurile de luptă, nu poate avea caracterul unor acțiuni militare regulate, desfășurate de armate naționale care efectuează operații strategice... Acțiunile militare poartă caracterul unei lupte de partizani (asemănătoare cu lupta de bariade) și se împletesc cu agitația de clasă“. — 20.

8 *Tratatul de pace de la Tilsit*, încheiat în iulie 1807 între Franța și Prusia, a impus Prusiei condiții grele și umilitoare. Ea a pierdut un teritoriu întins și a fost obligată să plătească o contribuție în sumă de 100 000 000 de franci, să-și reducă efectivul armatei la 40 000 de oameni, să pună la dispoziția

lui Napoleon, la cererea lui, trupe auxiliare și să nu mai facă comerț cu Anglia. — 21.

- 9 „*Kommunist*“ — cotidian, organ de presă fracționist al grupului „comuniștilor de stînga“; a apărut la Petrograd de la 5 pînă la 19 martie 1918, ca organ al comitetului din Petersburg și al comitetului districtual Petersburg al P.M.S.D.R. Au apărut în total 11 numere. Editarea ziarului a fost oprită printr-o hotărîre a Conferinței orășenești de partid din Petrograd din 20 martie 1918, care a constatat că politica comitetului din Petersburg, exprimată în coloanele ziarului „*Kommunist*“, era profund greșită și nu reflecta cîtuși de puțin poziția organizației din Petrograd a partidului comunist. În locul ziarului „*Kommunist*“, drept organ al organizației de partid din Petrograd a fost declarat de conferință ziarul „*Petrogradskaia Pravda*“. — 21.
- 10 V. I. Lenin se referă, pe cît se pare, la zilele care au trecut de la începutul ofensivei trupelor germane — 18 februarie — pînă la sosirea delegației sovietice la Brest-Litovsk în ziua de 28 februarie 1918. Ofensiva ocupanților germani a continuat pînă la 3 martie — ziua semnării tratatului de pace. — 23.
- 11 *Revoluția din Finlanda* a început la 27 ianuarie 1918, la chemarea conducerii Partidului social-democrat din Finlanda. Guvernul burghez al lui Svinhufvud a fost răsturnat și puterea a trecut în mîinile muncitorilor. La 29 ianuarie a fost constituit guvernul revoluționar al Finlandei — Consiliul Împunătorilor poporului, în care au intrat E. Gyling, O. Kuusinen, I. Sirola, A. Taimi și alții. Principalele măsuri ale guvernului muncitoresc au fost: adoptarea unei legi prin care pămînturile lucrate de țărani fără pămînt au fost trecute, fără plată, în proprietatea deplină a acestora din urmă, scutirea de orice impozite a păturilor sărace ale populației, exproprierea întreprinderilor care aparțineau proprietarilor fugiți, instituirea controlului de stat asupra băncilor particulare (funcțiile lor au fost transmise băncii de stat) și altele.
- Dar revoluția proletară învinsese numai în sudul Finlandei. Guvernul Svinhufvud s-a consolidat în nordul țării, unde începuseră să se concentreze toate forțele contrarevoluției, și a cerut ajutorul guvernului Germaniei wilhelmiene. În urma intervenției forțelor armate germane, după 3 luni de război civil înverșunat, la 2 mai 1918 revoluția muncitorească din Finlanda a fost înfrîntă. În țară s-a instaurat teroarea albă; mii de muncitori și țărani revoluționari au fost executați sau omorîți în torturi între zidurile închisorilor. — 23.
- 12 Este vorba de rezoluția adoptată la 24 februarie 1918 de biroul regional Moscova al P.M.S.D.R. Critica acestui document antipartinic a fost făcută de V. I. Lenin în articolul său „Un

- lucru straniu și monstruos" (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 413—421). — 25.
- 13 V. I. Lenin se referă la convorbirea avută cu ofițerul francez contele de Lubersac în ziua de 27 februarie 1918. — 30.
- 14 Este vorba de apelul prin care Comisariatul poporului pentru problemele militare a chemat pe toți muncitorii și țărani din Republica sovietică să facă instrucție militară voluntară. Necesitatea trecerii la instrucția militară voluntară a fost determinată de faptul că, potrivit tratatului de pace cu Germania, armata rusă urma să fie în întregime demobilizată. Apelul a fost publicat la 5 martie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 40. — 30.
- 15 *Canossa* — castel în nordul Italiei. În 1077, Henric al IV-lea, împăratul Germaniei, înfrînt în lupta dusă împotriva papei Grigore al VII-lea, a stat în veșminte de penitent timp de trei zile în fața porților acestui castel, implorînd pe papa să ridice excomunicarea și să-i redea puterea imperială. De aici expresia „a merge la Canossa”, care înseamnă: a face act de penitență, a se umili în fața adversarului. — 31.
- 16 Potrivit armistițiului încheiat la 2 (15) decembrie 1917 la Brest-Litovsk de guvernul sovietic cu statele Cvadruplei Alianțe (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia), oricare dintre părțile beligerante putea relua ostilitățile cu un preaviz de 7 zile. Începînd ofensiva pe tot frontul la 18 februarie, adică după două zile de la denunțarea armistițiului, comandamentul militar german încalcăse această clauză. — 32.
- 17 Potrivit articolului VI din tratatul de pace de la Brest, semnat la 3 martie 1918, Rusia se obliga să încheie pace cu contrarevoluționara Radă centrală ucraineană. În perioada aceea nu au avut loc tratative de pace între guvernul sovietic și Radă. La 29 aprilie 1918, ocupanții germani, sprijiniți de burghezia cadeto-octombriștă, au răsturnat Rada printr-o lovitură de stat și au înlocuit-o cu regimul dictatorial al hatmanului Skoropadski. Tratativele dintre Rusia Sovietică și guvernul Skoropadski au început la 23 mai; armistițiul a fost semnat la 14 iunie 1918. — 33.
- 18 *Socialiștii-revoluționari de stînga* — partidul socialiștilor-revoluționari de stînga (internaționaliști); s-a constituit oficial la primul său congres general, care a avut loc între 19 și 28 noiembrie (2 și 11 decembrie) 1917. Pînă la acest congres, socialiștii-revoluționari de stînga au militat în cadrul partidului socialiștilor-revoluționari, alcătuiind aripa lui stîngă, care începuse să se formeze în anii războiului imperialist mondial și în fruntea căruia au stat M. A. Spiridonova, B. D. Kamkov și M. A. Natanson (Bobrov). La cel de-al II-lea Congres general

al Sovietelor din Rusia, socialiștii-revoluționari de stînga au alcătuit majoritatea fracțiunii socialiștilor-revoluționari, care s-a scindat în problema participării la congres; socialiștii-revoluționari de dreapta, conformîndu-se indicației date de C.C. al partidului socialist-revoluționar, au părăsit congresul, în timp ce socialiștii-revoluționari de stînga au participat la lucrările lui și în principalele probleme ale ordinii de zi au votat alături de bolșevici, respingînd însă propunerea bolșevicilor de a intra în guvernul sovietic.

După multe șovăieli, căuțînd să-și păstreze influența în rîndurile țărănimii, socialiștii-revoluționari de stînga au acceptat să colaboreze cu bolșevicii și au fost incluși într-o serie de colegii ale comisariatelor poporului, iar unul dintre liderii partidului lor, A. L. Kolegaev, a fost numit comisar al poporului pentru agricultură. Deși au acceptat să colaboreze cu bolșevicii, socialiștii-revoluționari de stînga erau în divergență cu ei în problemele fundamentale ale construcției socialiste și se pronunțau împotriva dictaturii proletariatului. În ianuarie-februarie 1918, C.C. al partidului socialiștilor-revoluționari de stînga a desfășurat o luptă activă împotriva încheierii tratatului de pace de la Brest-Litovsk, iar după semnarea și ratificarea lui la cel de-al IV-lea Congres al Sovietelor, în martie 1918, socialiștii-revoluționari de stînga au ieșit din guvern, continuînd însă să rămînă în colegiile comisariatelor poporului și în organele locale ale puterii. O dată cu desfășurarea revoluției socialiste la sate, în rîndurile socialiștilor-revoluționari de stînga au început să se accentueze tendințele antisovietice. În iulie 1918, C.C. al partidului socialiștilor-revoluționari de stînga a organizat la Moscova asasinarea ambasadorului german Mirbach, urmărind să provoace astfel un război între Rusia Sovietică și Germania, și a declanșat o rebeliune armată împotriva Puterii sovietice. De aceea, după înăbușirea rebeliunii din iulie, cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a hotărît să excludă din Soviete pe socialiștii-revoluționari de stînga care împărtășeau vederile cliții lor conducătoare. — 33.

- 19 *12 martie* — data la care urma să se întrunească cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia pentru a adopta o hotărîre în problema ratificării tratatului de pace. Congresul a avut loc între 14 și 16 martie 1918. — 34.
- 20 *Grupul „Delo Naroda”* — socialiștii-revoluționari de dreapta grupați în jurul ziarului „Delo Naroda”, organul de presă al partidului socialiștilor-revoluționari. Ziarul a apărut la Petrograd din martie 1917 pînă în iulie 1918, schimbîndu-și în repetate rînduri denumirea. S-a situat pe pozițiile defensivului și ale conciliatorismului, a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Editarea lui a fost reluată în octombrie 1918 la Samara (unde au apărut patru numere), iar apoi în martie 1919

la Moscova (unde au apărut zece numere). A fost interzis pentru activitatea sa contrarevoluționară.

Grupul „*Novaia Jizn*” — menșevicii internaționaliști care se grupaseră în jurul ziarului „*Novaia Jizn*”.

„*Novaia Jizn*” — cotidian; a apărut la Petrograd de la 18 aprilie (1 mai) 1917 pînă în iulie 1918. Inițiatorii înființării acestui ziar au fost menșevicii-internaționaliști și publiciștii grupați în jurul revistei „*Letopis*”. Caracterizîndu-i pe „cei de la «*Novaia Jizn*»”, Lenin a arătat că „starea lor de spirit predominantă este scepticismul intelectualist, care ascunde și înseamnă lipsa de principialitate” (Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 112), și i-a numit în mod ironic „pretinși internaționaliști”, „cvasimarxiști”. Ziarul a întâmpinat cu ostilitate Revoluția Socialistă din Octombrie și instaurarea Puterii sovietice. Incepînd de la 1 iunie 1918, el a apărut în două ediții: una la Petrograd și alta la Moscova. Ambele ediții au fost interzise în iulie 1918. — 36.

- 21 Rezoluția asupra războiului și a păcii a fost adoptată în ședința din dimineața zilei de 8 martie a congresului partidului. La propunerea lui V. I. Lenin, aprobată de congres, rezoluția nu a fost publicată atunci (vezi volumul de față, p. 44). Pentru prima oară ea a fost publicată la 1 ianuarie 1919 în cotidianul muncitoresc „*Kommunar*”, pe care C.C. al P.C. (b) din Rusia l-a editat la Moscova în perioada 9 octombrie 1918 — 1 iunie 1919.

Ultimele trei alineate ale rezoluției au fost transcrise de G. I. Sokolnikov și de G. E. Zinoviev. — 38.

- 22 Cu prilejul discutării rezoluției lui V. I. Lenin asupra războiului și a păcii, L. D. Troțki, sprijinit de „comuniștii de stînga”, a prezentat o serie de amendamente prin care se interzicea guvernului sovietic să semneze pacea cu Rada centrală ucraineană și cu guvernul burghez al Finlandei. După intervenția lui Lenin împotriva încercării lui Troțki și a „comuniștilor de stînga” de a lipsi C.C. de posibilitatea de a manevra, congresul a respins, cu majoritate de voturi, amendamentele propuse. — 40.
- 23 Declarația în numele grupului „comuniștilor de stînga” a fost prezentată de K. Radek, care a încercat totodată să continue polemica în problema războiului și a păcii. — 43.
- 24 G. E. Zinoviev propusese ca noul C.C. să fie însărcinat să găsească o modalitate de publicare a rezoluției asupra războiului și a păcii. Amendamentul lui Zinoviev a fost respins; congresul a adoptat cu majoritate de voturi completarea făcută de V. I. Lenin. — 45.

25 Problema revizuirii programului partidului a fost pusă de V. I. Lenin după revoluția burghezo-democratică din februarie. În „Ciorna celei de-a cincea «Scrisori din depărtare»“, Lenin a indicat principalele direcții în care urma să fie modificat programul, arătând că „trebuie să ne apucăm *imediat* de această treabă“ (Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 59—60). Tezele schițate în această ciornă au fost dezvoltate de Lenin în Tezele din aprilie și în raportul cu privire la revizuirea programului partidului, prezentat la Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, precum și în alte documente (vezi Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 118, 415—418). Pentru Conferința din aprilie, Lenin a scris lucrarea intitulată „Proiect de modificare a părții teoretice și politice, precum și a altor părți ale programului“, care conținea o serie de propuneri pentru modificarea programului din 1903 al P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 149—154). Acest proiect a fost difuzat în șpalt printre delegații la conferință. Conferința din aprilie a însărcinat Comitetul Central ca în termen de două luni să întocmească un proiect de program care să fie prezentat la Congresul al VI-lea al partidului.

Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, care a avut loc între 26 iulie și 3 august (8—16 august) 1917, a confirmat hotărîrea Conferinței din aprilie cu privire la necesitatea revizuirii programului și a însărcinat C.C. să organizeze o discuție largă în jurul problemelor programatice (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 399—400). Încă înainte de congres, în iunie 1917, a fost editată o broșură intitulată „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului“, care a fost pregătită de Lenin din însărcinarea Comitetului Central și în care au fost incluse toate materialele programatice de care dispunea C.C. Tot pe atunci Biroul regional P.M.S.D.R. al regiunii industriale Moscova a scos un volum intitulat „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului. Culegere de articole scrise de V. Miiliutin, V. Sokolnikov, A. Lomov și V. Smirnov“. În vara și toamna anului 1917 s-a desfășurat în cadrul partidului o largă discuție teoretică. În articolul său „Cu privire la revizuirea programului partidului“, publicat în octombrie 1917 în revista „Prosvetșenie“ nr. 1—2 (vezi Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 364—391), Lenin a analizat și a supus unui examen critic articolele apărute în presa periodică și cele din culegerea editată la Moscova.

După ce a dezbătut de câteva ori problema programului partidului, în ședința sa din 5 (18) octombrie 1917 C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a creat o comisie, în frunte cu Lenin, pentru elaborarea propunerilor de modificare a pro-

gramului partidului la viitorul congres al acestuia, care urma să fie convocat chiar în toamna aceluiași an. În sfârșit, prin hotărârea C.C. din 24 ianuarie (6 februarie) 1918, elaborarea proiectului de program a fost încredințată unei noi comisii sub conducerea lui Lenin. Lenin a scris un „Concept de proiect de program”, care a fost difuzat printre delegații la Congresul al VII-lea, ca material de discuție. Congresul nu a intrat însă în discutarea amănunțită a programului; cu elaborarea definitivă a proiectului de program a fost însărcinată o comisie aleasă de congres și formată din 7 membri, în frunte cu Lenin. Congresul a indicat comisiei ca la revizuirea programului să se călăuzească după tezele cuprinse în rezoluția prezentată de Lenin, care fusese adoptată în unanimitate (vezi volumul de față, p. 63—64). Noul — al doilea — program al partidului a fost adoptat abia în martie 1919 de Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia.

Problema schimbării denumirii partidului a fost ridicată de Lenin încă în 1914, la începutul primului război mondial (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 94). Necesitatea schimbării denumirii partidului a fost fundamentată de V. I. Lenin în Tezele din aprilie, în broșura „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră” (vezi Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 118, 151—189) și într-o serie de alte lucrări și cuvântări din 1917. Motivînd propunerea cu privire la schimbarea denumirii partidului, Lenin scria în Tezele din aprilie: „În locul denumirii de «social-democrație», ai cărei conducători oficiali („defensiștii” și „kautskiștii” șovăitori) au trădat socialismul în *toată* lumea trecînd de partea burgheziei, trebuie să purtăm denumirea de *partid comunist*”.

Această problemă nu a fost examinată nici la Conferința din aprilie 1917 a P.M.S.D. (b) din Rusia, nici la Congresul al VI-lea al partidului. Abia la Congresul al VII-lea al partidului a fost adoptată, pe baza raportului lui Lenin, o hotărîre cu privire la schimbarea denumirii partidului. — 48.

- 26 V. I. Lenin expune teze cuprinse în scrisoarea lui F. Engels către A. Bebel din 18—28 martie 1875 (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 19, București, Editura politică, 1964, p. 7). — 48.
- 27 Este vorba de culegerile: „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului”. Redactate și prefațate de N. Lenin. Petrograd, ed. „Priboi”, 1917 (vezi Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 145—172) și „Materialele cu privire la revizuirea programului partidului. Culegere de articole scrise de V. Miliutin, V. Sokolnikov, A. Lomov și V. Smirnov”, editată de Biroul regional al P.M.S.D.R. al regiunii industriale Moscova, 1917. — 50.

- 28 „*Prosvetzenie*“ — revistă teoretică bolșevică lunară, fondată din inițiativa lui V. I. Lenin; a apărut legal la Petersburg cu începere din decembrie 1911. Tirajul ei ajungea pînă la 5 000 de exemplare. Din străinătate, unde se afla pe vremea aceea, Lenin a îndrumat activitatea revistei „*Prosvetzenie*“, a redactat articole, a întreținut o corespondență regulată cu membrii colegiului de redacție. În această revistă au fost publicate o serie de lucrări ale lui Lenin, printre care: „Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului“, „Note critice în problema națională“, „Despre dreptul națiunilor la autodeterminare“ și altele. În ajunul primului război mondial, în iunie 1914, revista „*Prosvetzenie*“ a fost interzisă de guvernul țarist. Ea și-a reluat apariția în toamna anului 1917, dar a apărut doar un singur număr (dublu), în care a fost publicat articolul lui Lenin „Cu privire la revizuirea programului partidului“. — 50.
- 29 „*Spartak*“ — revistă teoretică a Biroului regional Moscova, a Comitetului organizației Moscova și (începînd cu nr. 2) a Comitetului districtual Moscova ale P.M.S.D.R.; a apărut la Moscova de la 20 mai (2 iunie) pînă la 29 octombrie (11 noiembrie) 1917. — 50.
- 30 V. I. Lenin expune o serie de teze enunțate de Engels în „Introducere la broșura lui Sigismund Borkheim «În amintirea patrioților de paradă germani din 1806—1807»“, scrisă la 15 decembrie 1887 (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1965, p. 343—348). În articolul „Cuvinte profetice“ (vezi volumul de față, p. 501—507), Lenin citează mai complet aceste teze ale lui F. Engels. — 50.
- 31 *Congresul de la Chemnitz al social-democrației germane*, care a avut loc între 15 și 21 septembrie 1912, în rezoluția sa „Cu privire la imperialism“, a definit politica statelor imperialiste ca „o nerușinată politică de jaf și cotropire“ și a chemat clasa muncitoare „să lupte cu energie sporită împotriva imperialismului pînă la doborîrea lui definitivă“.
- Congresul socialist internațional extraordinar de la Basel* (care a avut loc în zilele de 24 și 25 noiembrie 1912) a adoptat în unanimitate un manifest în care chema pe muncitorii din toate țările să lupte cu hotărîre pentru pace, „să opună imperialismului capitalist forța solidarității internaționale a proletariatului“. În eventualitatea izbucnirii unui război imperialist, manifestul recomanda socialiștilor să folosească în vederea luptei pentru revoluția socialistă criza economică și politică provocată de război.
- În timpul războiului imperialist mondial (1914—1918), liderii partidelor social-democrate din țările Europei occidentale au încălcat hotărîrile congreselor socialiste internaționale. au alunecat pe pozițiile social-șovinismului și au trecut de

- partea guvernelor lor imperialiste. Trădarea liderilor Internaționalei a II-a a fost demascată de V. I. Lenin în lucrările sale „Falimentul Internaționalei a II-a“, „Socialismul și războiul“ (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 209—265, 309—354) și altele. — 54.
- 32 V. I. Lenin se referă la guvernul revoluționar al Finlandei — Consiliul împuterniciților poporului, care a fost creat la 29 ianuarie 1918, după răsturnarea guvernului burghez Svinhufvud. O dată cu Consiliul împuterniciților poporului a fost format Consiliul central al organizațiilor muncitorești, care era organul suprem al puterii de stat. Baza puterii de stat o formau „seimurile organizațiilor muncitorești“, alese de muncitorii organizați. — 56.
- 33 Prin decretul asupra pământului, care a fost adoptat la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 și care a proclamat confiscarea proprietății funciare moșierești și desființarea proprietății funciare private, a fost îndeplinită în Rusia Sovietică naționalizarea pământului. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Puterea sovietică a îndeplinit treptat naționalizarea industriei și a principalelor mijloace de producție. Până în primăvara anului 1918 trecuseră în proprietatea statului principalele întreprinderi ale industriei metalurgice și constructoare de mașini din Petrograd, Moscova și din alte regiuni, precum și industria minieră din Ural și din bazinul Donețului. În mai 1918 s-a trecut la naționalizarea unor întregi ramuri ale marii industrii — industria zahărului, a petrolului etc. În același timp, guvernul sovietic a pregătit naționalizarea întregii mari industrii, care a fost apoi proclamată prin decretul din 28 iunie 1918. — 59.
- 34 *Decretul cu privire la naționalizarea băncilor*, la baza căruia a stat proiectul scris de Lenin, a fost aprobat de C.E.C. din Rusia la 14 (27) decembrie 1917 și publicat în nr. 252 din 15 (28) decembrie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ (vezi „Decretele Puterii sovietice“, vol. 1, Moscova, 1957, p. 225—230). — 61.
- 35 Decretul asupra pământului din 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 și „Legea fundamentală cu privire la socializarea pământului“ din 18 (31) ianuarie 1918 prevedeau repartizarea egalitară a pământului („după norma de muncă sau de consum“), care era cerută de țărănime. Guvernul sovietic făcea astfel o concesie țărânilor mijloace în vederea întăririi alianței dintre clasa muncitoare și țărănime. În același timp, legea socializării pământului trasa drept sarcină în agricultură „dezvoltarea gospodăriei colective — mai avantajoase în sensul economisirii de muncă și de produse — pe seama gospodăriilor individuale, în scopul trecerii la gospodăria socialistă“, și acorda comune-

- lor, artelurilor și întovărășirilor agricole drept de prioritate la folosirea pământului. — 61.
- 36 La începutul anului 1918, Biroul de propagandă revoluționară internațională de pe lângă Comisariatul poporului pentru afacerile externe a organizat editarea în limbi străine a Decretului asupra pământului. În februarie 1918 decretul a fost publicat la Petrograd în limba engleză, în: „Decrees issued by the revolutionary peoples government“, vol. 1, Petrograd, february, 1918. — 62.
- 37 „*Antevorbitorul meu*“ — I. G. Fenigstein (Dolețki), delegat la congres din partea organizației de partid din Petrograd; deoarece proiectul de program nu fusese discutat în organizațiile de partid, el a propus să se formeze la congres o comisie care să examineze proiectul întocmit de V. I. Lenin și să elaboreze pentru congresul următor textul definitiv al proiectului de program. — 65.
- 38 Este vorba, probabil, de convorbirea avută cu Z. Höglund, liderul Partidului social-democrat de stînga din Suedia, care în februarie 1918 venise în Rusia Sovietică. — 66.
- 39 I. Larin propusese la congres ca în denumirea partidului să fie inclus cuvîntul „muncitoresc“. Congresul a respins acest amendament. — 68.
- 40 Vezi K. Marx și F. Engels. „Manifestul Partidului Comunist“, București, Editura politică, 1962, ed. a VIII-a, p. 43. — 68.
- 41 „*Antevorbitorul meu*“ — R. A. Pelșe — propusese la congres ca din programul partidului să fie scoasă teza cu privire la folosirea luptei parlamentare. Congresul a respins acest amendament. — 69.
- 42 În propunerea sa, care a fost respinsă de congres, N. I. Buharin ceruse ca partea teoretică a programului să fie completată cu o caracterizare amplă a socialismului și comunismului, arătîndu-se totodată că într-un viitor foarte apropiat statul va dispărea. Teza cu privire la dispariția statului era legată de concepția semianarhistă a lui Buharin în problema statului, concepție greșită din punct de vedere teoretic, asupra căreia V. I. Lenin a atras atenția încă în 1916. Criticînd teza greșită a lui Buharin că social-democrația trebuie să sublinieze ostilitatea sa principială față de stat în general, Lenin a arătat că Buharin definește într-un mod „*absolut greșit*“ deosebirea dintre marxiști și anarhiști în problema statului (vezi Opere, vol. 35, București, Editura politică, 1958, p. 207—208). Teoria buharinistă a statului a fost criticată de Lenin și în observațiile sale asupra articolelor lui Buharin în problema statului și asupra cărții acestuia „Economia perioadei de tre-

cere" (vezi V. I. Lenin, „Observații asupra articolelor lui N. I. Buharin în problema statului". Moscova, 1933, și „Culegeri din Lenin", vol. XI, p. 345—403). A pune îndată după victoria Revoluției din Octombrie problema dispariției statului ca țel apropiat însemna în fapt a duce la slăbirea statului dictaturii proletariului. — 71.

- 43 Când s-a trecut la alegerea Comitetului Central al partidului, „comuniștii de stînga" au declarat că refuză să facă parte din el. În numele grupului „comuniștilor de stînga", M. S. Urișki a declarat la congres că ei nu vor intra în Comitetul Central, deoarece nu vor să-și asume răspunderea pentru politica promovată de el. „Comuniștii de stînga" au refuzat chiar să participe la alegerea C.C. Cu majoritate de voturi, congresul a condamnat acest act fracționist și a hotărît să-l aducă la cunoștința organizațiilor de partid care îi delegaseră la congres pe „comuniștii de stînga" (față de atitudinea hotărîtă a congresului, grupul lor a participat totuși la alegerea Comitetului Central, ceea ce a determinat congresul să revină asupra hotărîrii luate).

Cu majoritate de voturi, congresul a adoptat o rezoluție, propusă de V. I. Lenin, prin care a condamnat refuzul „comuniștilor de stînga" de a face parte din C.C. (vezi volumul de față, p. 75). Socotind că ei se vor supune totuși disciplinei de partid, congresul a ales în C.C. pe reprezentanții acestui grup (N. I. Buharin, A. Lomov, M. S. Urișki), dar toți trei au declarat la congres în mod demonstrativ că refuză să lucreze în C.C. Fără a lua act de refuzul lor, congresul a hotărît, fără dezbateri, să amîne pînă la ședința Comitetului Central problema înlocuirii „comuniștilor de stînga" aleși în C.C.

După congresul partidului și după cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a ratificat tratatul de pace cu Germania, timp de cîteva luni, în pofida cererilor categorice ale C.C., „comuniștii de stînga" au refuzat să-și exercite atribuțiile de membri ai acestuia. Vezi în „Notă în legătură cu comportarea «comuniștilor de stînga»" (volumul de față, p. 83) aprecierile făcute de Lenin asupra activității fracționiste a „comuniștilor de stînga" după Congresul al VII-lea al partidului. — 73.

- 44 Articolul „*Principala sarcină a zilelor noastre*", precum și lucrarea lui Lenin „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez" (vezi volumul de față, p. 297—331) au fost editate în broșură, în mai 1918, sub titlul „Sarcina principală a zilelor noastre", cu o scurtă prefață scrisă de Lenin (vezi volumul de față, p. 367). — 84.

- 45 Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, convocat pentru a ratifica tratatul de pace de la Brest, a avut loc la Moscova între 14 și 16 martie 1918. La 13 martie, pro-

blema păcii a fost discutată într-o ședință a fracțiunii comuniste a congresului; la această ședință a luat cuvântul V. I. Lenin (în volumul de față, la p. 573, se publică planul cuvântării rostite de el; textul ei, după notele luate de secretar în timpul ședinței, a fost publicat în „Culegeri din Lenin“, vol. XI, p. 68—70). Cu 453 de voturi contra 36, fracțiunea a aprobat încheierea tratatului de pace de la Brest. Când s-a ținut această ședință, încă nu toți delegații sosiseră la congres și de aceea fracțiunea nu era completă.

La congres au participat, după datele dării de seamă stenografice, 1232 de delegați cu vot deliberativ, din care 795 bolșevici, 283 socialiști-revoluționari de stînga, 25 socialiști-revoluționari de centru, 21 menșevici, 11 menșevici-internaționaliști și alții. Pe ordinea de zi a congresului figurau următoarele probleme: ratificarea tratatului de pace, mutarea capitalei, alegerea C.E.C. al Sovietelor din Rusia. După ce G. V. Cicerin, locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe, a prezentat congresului o informare asupra tratatului de pace, raportul cu privire la prima — și principala — problemă de pe ordinea de zi a fost prezentat de V. I. Lenin în numele Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia, iar coraportul din partea fracțiunii socialiștilor-revoluționari de stînga, împotriva ratificării tratatului de pace, a fost prezentat de B. D. Kamkov.

Împotriva ratificării tratatului de la Brest au făcut front comun menșevicii, socialiștii-revoluționari de dreapta și de stînga, maximaliștii, anarhiștii și alții. După dezbateri furtunoase, congresul a adoptat prin vot nominal, cu o majoritate covârșitoare, rezoluția cu privire la ratificarea tratatului de pace, prezentată de Lenin; pentru adoptarea ei au votat 784 de delegați, contra 261, iar 115 s-au abținut. În urma ratificării tratatului de la Brest, socialiștii-revoluționari de stînga au ieșit din guvern. „Comuniștii de stînga“ nu au luat parte la vot și au prezentat o declarație specială în care se spunea că încheierea păcii subminează apărarea țării și cuceririle revoluției. Refuzînd să voteze pentru ratificarea tratatului de pace, „comuniștii de stînga“ au încălcat hotărîrile adoptate de Congresul al VII-lea al partidului și de fracțiunea comunistă a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, precum și hotărîrea prin care Comitetul Central, întrunit în timpul lucrărilor congresului, declarase inadmisibile orice luări de poziție împotriva hotărîrilor partidului.

Congresul a adoptat o hotărîre cu privire la mutarea capitalei Statului sovietic la Moscova și a ales un nou Comitet executiv central, compus din 200 de membri.

Hotărîrea congresului cu privire la ratificarea tratatului de pace a fost aprobată de Sovietele locale, de organizațiile de partid, precum și de oamenii muncii în cadrul unor mitinguri și adunări. — 97.

- 46 Acest proiect de rezoluție a fost scris ca răspuns la mesajul lui W. Wilson, președintele Statelor Unite ale Americii, în care acesta, declarând cu ipocrizie că-și exprimă simpatia față de poporul rus în legătură cu ocuparea de către germani a țărilor baltice, Bielorusiei și Ucrainei, a încercat să influențeze hotărârea congresului și să împiedice Rusia Sovietică să ratifice pacea cu Germania.
Proiectul de rezoluție a fost prezentat de I. M. Sverdlov și aprobat de congres. — 99.
- 47 Este vorba de partidele menșevic și socialist-revoluționar, ai căror reprezentanți făceau parte pe atunci din Sovietele de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților. Curînd însă menșevicii și socialiștii-revoluționari au pășit pe calea contrarevoluției fățișe, și, în consecință, C.E.C. din Rusia a adoptat la 14 iunie 1918 hotărîrea de a exclude din rîndurile sale și din Sovietele locale pe membrii partidelor contrarevoluționare socialist-revoluționar (de dreapta și de centru) și menșevic, hotărîre care a fost publicată la 18 iunie în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 123 (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 430—431). — 100.
- 48 Aici V. I. Lenin pare a considera că începutul cotiturii în dezvoltarea revoluției se leagă de data de 10 februarie 1918, cînd Germania a rupt tratativele de pace de la Brest-Litovsk, în urma refuzului lui L. D. Troțki de a semna condițiile de pace prezentate de imperialismul german. Aceeași dată este menționată de Lenin în planul raportului cu privire la ratificarea tratatului de la Brest, scris pentru Congresul al IV-lea general extraordinar al Sovietelor din Rusia (vezi volumul de față, p. 574). Într-un alt document, în planul cuvîntării rostite la ședința fracțiunii comuniste a congresului Sovietelor, Lenin stabilește ziua de 17 februarie ca moment crucial în desfășurarea revoluției (vezi volumul de față, p. 573). Ofensiva germanilor pe tot frontul a început la 18 februarie 1918. — 101.
- 49 V. I. Lenin se referă la cuvîntarea rostită în ședința din 21 septembrie (4 octombrie) 1917 a Sovietului din Petrograd de ofițerul Dubasov, care venise de pe front. Caracterizînd starea de spirit a soldaților, Dubasov a declarat că aceștia nu vor decît să se pună capăt războiului și că nu vor mai lupta. — 112.
- 50 Este vorba de „Tratatul dintre Republica socialistă rusă și Republica socialistă finlandeză”, primul tratat din istorie încheiat între două țări socialiste. La mijlocul lunii februarie 1918 guvernul revoluționar al Republicii finlandeze a propus guvernului sovietic să încheie un tratat de prietenie. Pentru elaborarea proiectului de tratat a fost constituită o comisie ruso-finlandeză. Proiectul de tratat prezentat de comisie a fost dezbătut în cîteva ședințe ale Consiliului Comisarilor Poporului. V. I. Lenin a făcut o serie de modificări în textul acestui

proiect. Tratatul a fost semnat la 1 martie de o comisie specială prezidată de Lenin. După aprobarea lui de către Consiliul Comisarilor Poporului, tratatul a fost publicat la 10 martie 1918 în nr. 45 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia” (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 1, Moscova, 1957, p. 503—510). Bazat pe recunoașterea suveranității de stat a Finlandei, tratatul constituia o mărturie a promovării consecvente de către guvernul sovietic a principiului autodeterminării națiunilor. — 114.

- 51 V. I. Lenin se referă la coraportul prezentat de B. D. Kamkov în problema ratificării tratatului de la Brest. — 121.
- 52 Într-o cuvîntare rostită la congres, menșevicul L. Martov, pretinzînd că delegații n-ar cunoaște conținutul tratatului, i-a comparat cu niște țărani întruniți la o adunare de plasă, pe care în timpul țarismului reprezentanții puterii de stat îi puneau să semneze hîrtii al căror conținut le era necunoscut. — 121.
- 53 V. I. Lenin se referă la apelul Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd „Către popoarele din lumea întreagă”, publicat în ziarele centrale la 15 (28) martie 1917. Aprecierea acestui echivoc apel esero-menșevic a fost făcută de Lenin în cuvîntarea sa cu privire la război, rostită în ziua de 9 (22) iunie 1917, la primul Congres general al Sovietelor din Rusia (vezi Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 294—309). — 125.
- 54 Primul a fost „Apelul către soldații tuturor țărilor beligerante”, scris de Lenin în numele Comitetului Central al partidului bolșevic, al Comitetului din Petersburg și al redacției ziarului „Pravda” (vezi Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 297—300). — 125.
- 55 Rezoluția cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest, votată la ședința din 13 martie 1918 a fracțiunii comuniste a Congresului al IV-lea general extraordinar al Sovietelor din Rusia, a întrunit 453 de voturi contra 36. — 130.
- 56 „Soșial-Demokrat” — ziar ilegal, Organ Central al P.M.S.D.R. ; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Primul număr a apărut în Rusia, apoi editarea lui a fost mutată în străinătate ; numerele 2—32 (februarie 1909 — decembrie 1913) au apărut la Paris, iar numerele 33—58 (noiembrie 1914 — ianuarie 1917) la Geneva. Au apărut în total 58 numere, din care 5 cu suplimente. Începînd din decembrie 1911, „Soșial-Demokrat” a fost redactat de V. I. Lenin. În coloanele ziarului au fost publicate peste 80 de articole și note scrise de el. — 135.

- 57 „*Kommunist*” — revistă, a cărei apariție a fost organizată de V. I. Lenin; a fost scoasă de redacția ziarului „*Sozial-Demokrat*” în colaborare cu G. L. Peatakov și E. B. Boș, care au finanțat editarea ei (din redacție făcea parte și N. I. Buharin). A apărut un singur număr (dublu, în septembrie 1915), în care au fost publicate trei articole ale lui Lenin: „Falimentul Internaționalei a II-a”, „Glasul unui socialist francez cinstit” și „Imperialismul și socialismul în Italia” (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 209—265; vol. 27, p. 5—13 și 14—23).
- Lenin plănuia să facă din „*Kommunist*” un organ de presă internațional al social-democraților de stînga. Cîrînd însă a apărut serioase divergențe între redacția ziarului „*Sozial-Demokrat*”, de o parte, și grupul Buharin, Peatakov și Boș, de altă parte, divergențe care s-au agravat după apariția primului număr al revistei. Față de comportarea antipartinică a acestui grup, la propunerea lui Lenin, redacția ziarului „*Sozial-Demokrat*” a declarat că socotește imposibilă continuarea editării acestei reviste (vezi „Proiect de hotărîre a C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la încetarea editării revistei «*Kommunist*»” — Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 287—289). — 135.
- 58 *Liberdani* — poreclă ironică dată liderilor menșevici M. I. Liber și F. I. Dan, precum și partizanilor lor, în urma apariției unui foileton al lui D. Bednîi, intitulat „*Liberdan*”, în ziarul bolșevic din Moscova „*Sozial-Demokrat*” (nr. 141 din 25 august (7 septembrie) 1917). — 135.
- 59 Fotocopia textului dactilografiat al acestui interviu, împreună cu adaosul autograf al lui V. I. Lenin, a fost publicată (o dată cu traducerea în limba engleză a acestui text) în 1932, în: R. H. Bruce Lockhart. „*Memoirs of a british agent*”. Pe copia textului dactilografiat al interviului se află următoarea mențiune făcută de Lenin: „Acordat la 23/III lui *Ransome*” (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).
- „*Daily News*” — ziar burghez, a apărut la Londra din 1846 pînă în 1928. — 136.
- 60 V. I. Lenin se referă la cuvîntarea rostită la 14 martie 1918 în Camera comunelor de A. Balfour, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, care, ascunzînd adevăratele scopuri ale intervenției japoneze, a afirmat în mod fățarnic că Japonia, ocupînd cu asentimentul aliaților Siberia și punînd stăpînire pe calea ferată transsiberiană, va împiedica Germania să invadeze Asia de nord. — 136.
- 61 Textul „*Variantelor inițiale a articolului «Sarcinile imediate ale Puterii sovietice»*” a fost dictat de V. I. Lenin unui stenograf în zilele de 23—28 martie 1918. Elaborarea acestui articol a

fost legată, pe cât se pare, de pregătirea discutării în C.C. al P.C. (b) din Rusia a unui plan de desfășurare a construcției socialiste. În ședința din 31 martie a C.C. al partidului, ținută cu participarea lui Lenin, „s-a constatat că perioada de cucerire a puterii a luat sfârșit, că a început construcția propriu-zisă” și că de aceea „trebuie atrași în muncă oameni competenți, cu experiență, înzestrați cu spirit practic”. Întrucât la ședință au ieșit la iveală unele deosebiri de păreri, s-a hotărât ca în vederea elaborării unui punct de vedere unitar să fie convocată plenara C.C. La consfătuirea din 4 aprilie 1918 a reprezentanților Comitetului Central cu grupul „comuniștilor de stînga”, Lenin a prezentat, în opoziție cu „Tezele cu privire la momentul actual”, propuse de acest grup, un program și lozinci proprii în ceea ce privește noua operă de construcție, care au stîrmit din partea „comuniștilor de stînga” vehemente atacuri în presă. La 7 aprilie, în cuvîntul introductiv rostit la plenara C.C., Lenin a subliniat încă o dată că revoluția trece „printr-o perioadă nouă”; Comitetul Central l-a însărcinat pe Lenin să elaboreze tezele cu privire la momentul actual și să le prezinte Comitetului Central. În legătură cu această hotărîre, Lenin a scris „Tezele cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual” (acesta este titlul pe care l-a avut în manuscris lucrarea lui Lenin „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice”; vezi volumul de față, p. 175—220).

O parte din capitolul IV, precum și capitolele V, VI, VII, VIII, IX și începutul capitolului X ale variantei inițiale a articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice” se publică pentru prima oară. Capitolele I, II, III și începutul capitolului IV nu au fost găsite pînă acum. — 138.

62 Este vorba de discuția asupra rolului sindicatelor, desfășurată la primul Congres general al sindicatelor din Rusia, care s-a ținut la Petrograd între 7 și 14 (20—27) ianuarie 1918. Dezbaterile problemelor de pe ordinea de zi a congresului (raportul Consiliului central al sindicatelor din Rusia, raportul cu privire la momentul actual și sarcinile sindicatelor, raportul cu privire la reglementarea industriei și controlul muncitoresc) s-a desfășurat în condițiile unei lupte înverșunate duse de bolșevici împotriva menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari de dreapta, care militau pentru „independența” mișcării sindicale față de partidele politice și față de stat.

Teza inadmisibilității „etatizării” sindicatelor, de care vorbește Lenin, a fost formulată de A. S. Lozovski. În raportul de activitate al Consiliului central al sindicatelor din Rusia, prezentat de Lozovski, se sublinia că sindicatele „trebuie să meargă pe calea unei independențe depline” și „să se afle în afara oricăror presiuni din partea puterii de stat”. Rezoluțiile pe care Lozovski și adepții săi le-au propus în acest spirit au fost respinse de congres, care a adoptat rezoluția bolșevică. — 170.

- 63 În manuscris, lucrarea lui V. I. Lenin „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice” era intitulată „Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual”. „Tezele” lui Lenin au fost dezbătute în ședința din 26 aprilie 1918 a Comitetului Central al partidului. C.C. le-a aprobat în unanimitate și a hotărât să fie publicate ca articol în „Pravda” și în „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor din Rusia”, precum și într-o broșură specială. În 1918 au apărut peste 10 ediții ale acestei broșuri: la Moscova, Petrograd, Saratov, Kazan, Tambov și în alte orașe din Rusia. În același an, broșura a fost editată în limba engleză la New York și în limba franceză la Geneva; cu unele prescurtări, sub titlul „Am Tage nach der Revolution”, o expunere aproape textuală a acestei lucrări a apărut în limba germană la Zürich, sub redacția lui F. Platten.
- Comitetul Central l-a însărcinat pe Lenin să prezinte la ședința C.E.C. din Rusia un raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice și să pregătească sub formă de rezoluție o expunere succintă a „Tezelor” (vezi volumul de față, p. 291—294). — 175.
- 64 La propunerea lui V. I. Lenin, în ședința sa din 18 noiembrie (1 decembrie) 1917, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat o hotărâre „Cu privire la retribuirea comisarilor poporului și a funcționarilor superiori” (publicată la 23 noiembrie (6 decembrie) 1917 în nr. 16 al ziarului „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva”). Proiectul de hotărâre a fost scris de Lenin (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 110). Prin această hotărâre, maximum salariului lunar al comisarilor poporului a fost fixat la 500 de ruble, cu un spor de cîte 100 de ruble pentru fiecare membru de familie inapt de muncă, ceea ce corespundea aproximativ cîștigului mediu al unui muncitor. La 2 (15) ianuarie 1918, sesizat de o întrebare făcută de A. G. Șleapnikov, comisarul poporului pentru problemele muncii, Consiliul Comisarilor Poporului a precizat, printr-o hotărâre scrisă de Lenin (vezi *ibid.*, p. 228), că decretul din 18 noiembrie (1 decembrie) 1917 nu interzice să se plătească specialiștilor salarii mai mari, statornicind astfel posibilitatea unei retribuirii mai ridicate a specialiștilor din domeniul științei și tehnicii. — 190.
- 65 Controlul asupra comerțului exterior a fost introdus chiar din primele zile ale Puterii sovietice. La început, reglementarea comerțului exterior intra în atribuțiile Comitetului militar-revoluționar din Petrograd, care examina cererile de import și de export și supraveghea activitatea vămilor. Prin decretul din 29 decembrie 1917 (11 ianuarie 1918) al Consiliului Comisarilor Poporului, comerțul exterior a fost pus sub controlul Comisariatului poporului pentru comerț și industrie. Dar numai organizarea controlului și a pazei vămilor nu putea să constituie pentru economia sovietică o pavăză de nădejde împotriva capi-

talului străin. Ulterior, V. I. Lenin a subliniat în mai multe rânduri că clasa muncitoare a Țării sovietice „nu e câtuși de puțin în stare să-și refacă industria și să transforme Rusia într-o țară industrială fără protejarea ei exclusiv prin monopolul comerțului exterior, și nicidecum prin politica vamală” (Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 452). Încă în decembrie 1917 Lenin a pus problema instituirii monopolului de stat asupra comerțului exterior (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 443). Decretul cu privire la monopolul comerțului exterior a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 22 aprilie 1918 (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 158—160). — 193.

- 66 În primele luni de existență a Puterii sovietice, una dintre principalele surse de alimentare a bugetului o constituiau, în special pe plan local, contribuțiile și impozitele excepționale. O dată cu întărirea Puterii sovietice, s-a pus la ordinea zilei problema trecerii la un sistem regulat de impunere, în care locul central urma să revină impozitului progresiv pe venit și pe avere, care ofereau posibilitatea de a muta asupra păturilor avute ale populației principala povară a impozitelor. La primul congres general al reprezentanților secțiilor financiare ale Sovietelor, V. I. Lenin a arătat: „Noi avem multe proiecte în acest domeniu, am curățat terenul pentru temelie acestui edificiu, dar temelie însăși n-a fost încă pusă. Acum acest moment se apropie” (volumul de față, p. 372). Congresul a adoptat propunerea lui Lenin de a se institui impozitul pe venit și pe avere și a ales o comisie specială pentru elaborarea, pe baza tezelor lui Lenin, a legii respective.

La 17 iunie 1918 Consiliul Comisarilor Poporului a aprobat un „Decret pentru modificarea și completarea decretului din 24 noiembrie 1917 cu privire la perceperea impozitelor directe”, care prevedea un sistem riguros de stabilire a impozitului pe venit și pe avere (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 441—443). — 194.

- 67 „Decretul cu privire la organizațiile cooperatiste de consum”, adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 10 aprilie 1918, a fost aprobat în ședința C.E.C. din Rusia la 11 aprilie 1918 și publicat sub semnătura lui V. I. Lenin în ziarul „Pravda” nr. 71 din 13 aprilie și „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 75 din 16 aprilie.

Scriș de Lenin, proiectul inițial al acestui decret (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 218—220) a fost apoi în amănunțime elaborat de Comisariatul poporului pentru aprovizionare și publicat la 19 ianuarie (1 februarie) în nr. 14 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. Proiectul a întâmpinat o împotrivire înverșunată din partea cooperatorilor burghezi, care insistau asupra principiului independenței cooperăției față de organele Puterii sovietice.

Pentru a putea folosi aparatul cooperatist existent în vederea organizării evidenței și a controlului asupra distribuirii produselor, în cursul tratativelor duse cu cooperatorii burghezi (martie — începutul lunii aprilie 1918), Consiliul Comisarilor Poporului a acceptat să facă unele concesii. La 9 și 10 aprilie C.C.P. a discutat proiectul de decret prezentat de cooperatori, căruia Lenin îi adusese o serie de modificări și completări esențiale (punctele 11, 12 și 13 ale decretului au fost în întregime scrise de el). Cu modificările făcute de Lenin, decretul a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului, iar apoi și de C.E.C. al Sovietelor din Rusia. — 196.

- 68 Organizarea producției sociale pe baze socialiste necesita elaborarea unor noi regulamente de ordine interioară în întreprinderile naționalizate, a unor noi norme de disciplină în muncă, de atragere la muncă socialmente utilă a tuturor persoanelor apte de muncă. Aceste probleme au căpătat o importanță deosebită în perioada răgazului de pace din primăvara anului 1918.

În colaborare cu organele economice, syndicatele sovietice au început să elaboreze primele regulamente cu privire la disciplina în muncă. Aceste regulamente au fost dezbătute într-o serie de ședințe ale prezidiului Consiliului economic superior, cu participarea reprezentanților organelor centrale ale sindicatelor. La 27 martie, după dezbateri la care a participat și V. I. Lenin, prezidiul Consiliului economic superior a hotărât să însărcineze Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia cu elaborarea unor norme generale cu privire la disciplina în muncă. Cu participarea lui V. I. Lenin, la 1 aprilie prezidiul Consiliului economic superior a examinat rezoluția cu privire la disciplina în muncă, elaborată de Consiliul central al sindicatelor din Rusia, și a recomandat ca pe baza ei să fie întocmit un proiect de decret, ținându-se seama de observațiile și propunerile lui Lenin (vezi volumul de față, p. 224—225). După introducerea modificărilor și completărilor necesare, „Hotărârea cu privire la disciplina în muncă” a fost adoptată la 3 aprilie de Consiliul central al sindicatelor din Rusia și apoi publicată în revista „Narodnoe Hozeiastvo” nr. 2 din aprilie 1918. În această „Hotărâre”, Consiliul sindicatelor recomandă ca în toate întreprinderile de stat din țară să fie introduse regulamente de ordine interioară, să fie elaborate norme de producție, introducându-se totodată evidența productivității muncii, salarizarea în acord și un sistem de prime pentru depășirea normelor, și să fie aspru sancționați aceia care încalcă disciplina în muncă. Pe baza acestei „Hotărâri” au fost elaborate în întreprinderi regulamente concrete de ordine interioară, care au avut un mare rol în organizarea producției socialiste.

Comitetul central al sindicatului metalurgiștilor a fost unul dintre primii care a trecut la înlăturarea indicațiilor lui Lenin

cu privire la ridicarea productivității muncii prin introducerea salarizării în acord, cu prime pentru depășirea normelor. Cu prilejul discutării în C.C.S. din Rusia a problemei întăririi disciplinei în muncă, reprezentanții Comitetului central al sindicatului metalurgiștilor au obținut ca în rezoluția prezentată la 1 aprilie spre examinare prezidiului Consiliului economic superior să fie inclusă o teză cu privire la necesitatea introducerii salarizării în acord. Pe baza hotărârilor adoptate de Consiliul central al sindicatelor din Rusia, în luna aprilie Comitetul central al sindicatului metalurgiștilor a trasat tuturor organizațiilor de jos sarcina de a introduce în industria metalurgică sistemul salarizării în acord, cu prime pentru depășirea normelor. — 200.

- 69 După Revoluția din Octombrie, salarizarea în acord a fost aproape pretutindeni înlocuită cu sistemul de salarizare pe unitatea de timp, ceea ce a influențat negativ productivitatea muncii și disciplina în muncă.

Salarizarea în acord, care corespunde în măsura cea mai deplină principiului socialist al repartiției după cantitatea și calitatea muncii, a început să fie aplicată în primele întreprinderi naționalizate. În perioada răgazului de pace, sistemul de salarizare în acord a căpătat o largă răspândire în industrie. În întreprinderile din Petrograd, de pildă, pînă în iulie 1918 nu mai puțin de 25% dintre muncitori au fost trecuți la salarizarea în acord. Principiul salarizării în acord a fost definitiv statornicit prin Codul sovietic al muncii, publicat în decembrie 1918. — 200.

- 70 *Secretul comercial* — dreptul întreprinderilor capitaliste particulare, garantat de legislația burgheză, de a păstra secretul tuturor operațiilor de producție, comerciale și financiare, precum și secretul întregii documentații privind aceste operații.

În lucrarea sa „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei”, V. I. Lenin a arătat că secretul comercial constituie în mîna burgheziei „un instrument de tănuire a escrocheriilor financiare și a nemaipomenitelor profituri ale marelui capital” (Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 184) și a demonstrat necesitatea desființării secretului comercial. În rezoluția sa „Cu privire la situația economică”, Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a cerut ca secretul comercial să fie desființat, această măsură fiind necesară pentru transpunerea în viață a controlului muncitoresc (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor și conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.”, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 390). După Revoluția Socialistă din Octombrie, secretul comercial a fost desființat prin hotărîrea cu privire la controlul muncitoresc, adoptată de C.E.C. din Rusia și de C.C.P. la 14 (27) noiembrie 1917. — 201.

- 71 Este vorba de „*Decretul pentru centralizarea conducerii căilor ferate, organizarea pazei lor și ridicarea capacității lor de tranzit*”, emis de Consiliul Comisarilor Poporului (vezi „*Decretele Puterii sovietice*”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 18—20). După ce a examinat la 18 martie 1918 proiectul de decret cu privire la neamestecul diferitelor instituții în treburile Departamentului căilor ferate, proiect care fusese prezentat de Comisariatul poporului pentru căile de comunicație, Consiliul Comisarilor Poporului a însărcinat o comisie specială să refacă decretul pe baza următoarelor principii formulate de V. I. Lenin: „1. Mai multă centralizare. 2. Numirea în fiecare centru local de conducere, la alegerea organizațiilor feroviare, a unor persoane de răspundere însărcinate cu executarea hotărârilor. 3. Executarea întocmai a dispozițiilor acestor persoane. 4. Drepturi dictatoriale pentru detașamentele de pază însărcinate cu asigurarea ordinii. 5. Măsuri pentru inventarierea imediată a parcului rulant și evidența repartizării lui. 6. Măsuri pentru crearea unui serviciu tehnic. 7. Combustibilul”. Proiectul de decret prezentat de comisie a fost examinat în ședința din 21 martie a C.C.P., care, după ce i-a adus o serie de modificări esențiale propuse de Lenin, l-a aprobat. Intrucât decretul a fost întâmpinat cu ostilitate de Comitetul executiv al sindicatului feroviarilor din Rusia (Vikjedor), care se afla sub influența menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari de stînga, în ședința din 23 martie a C.C.P. Comisariatul poporului pentru căile de comunicație a pus problema modificării acestui decret. Reprezentanții Vikjedor-ului prezenți la ședință s-au datat la atacuri împotriva decretului, declarînd că el „reduce la zero rolul Vikjedor-ului și pune în locul acestuia puterea unipersonală a comisarului”. Respingînd atacurile adversarilor decretului, Lenin a explicat necesitatea luării unor măsuri cît se poate de energice pentru lichidarea sabotajului și a dezorganizării la căile ferate și a propus o serie de modificări care accentuau caracterul categoric al prevederilor decretului. Cu aceste modificări, decretul a fost definitiv aprobat de guvern la 23 martie și publicat sub semnătura lui Lenin la 26 martie în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 57. — 209.
- 72 „*Vpered*” — cotidian menșevic; a început să apară în martie 1917, la Moscova, ca organ al organizației din Moscova a menșevicilor, iar apoi ca organ al comitetelor organizației din Moscova și organizației din Regiunea centrală ale P.M.S.D. (menșevic) din Rusia. De la 2 aprilie 1918 ziarul a devenit și organ de presă al Comitetului Central al menșevicilor; în redacția acestui ziar au intrat: L. Martov, F. I. Dan și A. S. Martînov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost de două ori suspendat pentru activitate contrarevoluționară; la 10 mai 1918, printr-o hotărîre a Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia, ziarul a fost interzis, iar conducătorii

- lui deferiți justiției. La 14 mai 1918 ziarul și-a reluat apariția sub denumirea de „Vsegda Vpered!” (a apărut un singur număr); a mai apărut și în ianuarie 1918. În februarie 1919, printr-o hotărâre C.E.C. a Sovietelor din Rusia, a fost definitiv interzis pentru orientarea sa contrarevoluționară (vezi în „Cu-legeri din Lenin”, vol. XXXV, p. 57—58, proiectul de hotărâre scris de Lenin). — 212.
- 73 „*Naș Vek*” — una dintre denumirile ziarului „*Reci*”, organ central al partidului contrarevoluționar al cadeților; după ce a fost interzis prin hotărârea din 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a Comitetului militar-revoluționar din Petrograd, a continuat să apară pînă în august 1918 sub următoarele denumiri: „*Nașa Recî*”, „*Svobodnaia Recî*”, „*Vek*”, „*Novaia Recî*”, „*Naș Vek*”. — 212.
- 74 V. I. Lenin se referă la lucrarea lui F. Engels „*Anti-Dühring*”; citatul e luat de acolo (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1964, p. 280). — 216.
- 75 Despre atitudinea lui I. S. Turgheniev față de N. A. Dobroliubov și N. G. Cernîșevski ne vorbește Cernîșevski însuși, reproducînd conținutul unei convorbiri pe care a avut-o cu Turgheniev la începutul deceniului al 7-lea al secolului trecut (vezi articolul „*În semn de recunoștință*”, în N. G. Cernîșevski. Opere complete, vol. X, Moscova, 1951, p. 122—123). — 217.
- 76 Acest proiect de hotărâre a fost prezentat de V. I. Lenin în ședința din 26 martie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, în care a fost ascultat raportul lui A. G. Șleapnikov cu privire la Congresul general al lucrătorilor din întreprinderile de navigație din Rusia, ținut între 14 și 26 februarie la Moscova, și a fost examinat proiectul de „*Decret cu privire la organizarea conducerii întreprinderilor de navigație pe Volga*”, prezentat de I. Larin. Hotărârea propusă de Lenin a fost adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului.
- Congresul de la Nijni Novgorod al funcționarilor și muncitorilor din întreprinderile de navigație, despre care se vorbește în această hotărâre, a avut loc între 25 martie și 10 aprilie 1918. — 221.
- 77 *Kavomar* — Administrația sistemului Caspica-Volga-Mariinski; a fost creată prin „*Decretul cu privire la organizarea conducerii întreprinderilor de navigație pe Volga*”, dîndu-se în atribuția ei administrarea flotei naționalizate și dirijarea întregului trafic de mărfuri și de călători de pe rețeaua de căi de navigație: Marea Caspică, Volga cu afluenții ei și sistemul Mariinski. Prin hotărârea C.C.P. din 18 mai 1918 cu privire la reorganizarea sistemului de conducere a transportului pe apă, *Kavomar* a fost desființat, funcțiile lui fiind trecute asupra Direcției generale a transportului pe apă (*Glavvod*). — 221.

- 78 Prin „*Decretul pentru naționalizarea flotei comerciale*”, adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 23 ianuarie (5 februarie) 1918, au fost declarate „proprietate indivizibilă a Republicii sovietice întreprinderile de navigație aparținând societăților pe acțiuni de orice fel, caselor de comerț și marilor firme individuale posesoare de nave maritime și fluviale de toate tipurile, destinate transportului de mărfuri și de călători, împreună cu toate bunurile lor mobile și imobile, cu tot activul și pasivul lor”. Decretul a fost publicat la 26 ianuarie (8 februarie) 1918 în „*Gazeta Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva*” nr. 18 (vezi „*Decretele Puterii sovietice*”, vol. 1, Moscova, 1917, p. 391—397). — 221.
- 79 În forma sa inițială, proiectul de decret cu privire la tribunalele revoluționare a fost prezentat spre aprobare Consiliului Comisarilor Poporului la 30 martie 1918 de către Comisariatul poporului pentru justiție. Examinând proiectul, Consiliul Comisarilor Poporului a dispus ca acesta să fie refăcut în spiritul hotărârii propuse de V. I. Lenin (documentul 2). După ce a fost refăcut pe baza indicațiilor date de Lenin, decretul a fost aprobat în ședința C.C.P. din 4 mai 1918 și publicat la 17 mai în nr. 97 al ziarului „*Izvestiia C.E.C. din Rusia*” (vezi „*Decretele Puterii sovietice*”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 231—234). — 222.
- 80 *Tribunalul revoluționar pentru judecarea infracțiunilor de presă* a fost creat printr-o hotărâre din 18 (31) decembrie 1917 a Comisariatului poporului pentru justiție, în vederea instituirii unui control sistematic asupra presei burgheze. Deoarece marile ziare burgheze, interzise prin „*Decretul cu privire la presă*” din 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, eludând prevederile lui, au continuat să apară sub alte denumiri și și-au intensificat campania de calomnii împotriva Puterii sovietice, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat la 28 ianuarie (10 februarie) 1918 un nou decret cu privire la tribunalele revoluționare pentru judecarea infracțiunilor de presă. Decretul califica drept infracțiune publicarea de informații false, calomnioase, despre viața socială, precum și „*încălcarea actelor normative cu privire la presă emise de Puterea sovietică*”. Tribunalele pentru judecarea infracțiunilor de presă aveau dreptul să condamne pe cei vinovați la pierderea tuturor drepturilor politice sau numai a unora dintre ele, să le interzică șederea în capitale, în anumite regiuni sau chiar să-i expulzeze din Republica rusă.
- În mai 1918, tribunalele pentru judecarea infracțiunilor de presă au fost desființate, iar atribuțiile lor au fost trecute asupra tribunalelor revoluționare. — 222.
- 81 La mitingul de la manejul Alekseevski din Moscova au luat parte 8 000 de oameni, care se întruniseră pentru a protesta

împotriva masacrării participanților la mitingul muncitoresc care a avut loc la Tiflis în ziua de 23 februarie 1918, ziua convocării seimului Transcaucaziei; masacrul fusese ordonat de guvernul menșevic al Gruziei. După cuvântările rostite de V. I. Lenin, N. V. Krîlenko, N. I. Podvoiski și de alți vorbitori, a fost adoptată în unanimitate o moțiune în care se spunea: „Noi, muncitorii,... înfierăm cu dispreț tactica trădătoare, criminală a menșevicilor și socialiștilor-revoluționari de dreapta, care se răfuiesc în mod bestial cu muncitorii și țărăni din Caucaz și împreună cu burghezia salută invazia cetro-pitorilor străini. Declarăm că clasa muncitoare nu are nimic comun cu acești trădători și că la orice încercare de a smulge puterea din mâinile muncitorilor și țăranilor va răspunde cu reprimarea *necruțătoare* a contrarevoluționarilor capitaliști și a agenților lor“ („Pravda“ nr. 67 din 9 aprilie 1918).

Cuvîntarea lui Lenin nu a apărut în ziarele centrale. În numărul 67 din 9 aprilie 1918 al „Pravdei“ a fost publicată o scurtă informație, în care se spunea: „Tov. Lenin a rostit o amplă și emoționantă cuvîntare. Vorbitorul a fost întîmpinat cu ovații furtunoase“. — 226.

- 82 Este vorba de faptul că Japonia imperialistă începuse ocuparea Extremului Orient. La 30 decembrie 1917 (12 ianuarie 1918), în portul Vladivostok au intrat, fără să fi prevenit organele locale ale Puterii sovietice, un vas de război japonez și unul comercial. În aceeași zi, consulul general al Japoniei la Vladivostok a adresat autorităților orașului o notă în care, în numele guvernului japonez, făcea cunoscut că în port au fost trimise nave de război japoneze, chipurile, „în scopul de a ocroti viețile și avutul cetățenilor japonezi“.

La 29 martie 1918, duma orașenească esero-menșevică, dînd apă la moară clicii militariste japoneze, a declarat că nu poate asigura ordinea în Vladivostok. La 4 aprilie a fost săvîrșit în oraș, în scopuri vădit provocatoare, un asasinat căruia i-au căzut victimă doi japonezi. Profitînd de aceste împrejurări, la 5 aprilie Japonia a efectuat — cu concursul albgardiștilor ruși — prima debarcare de trupe și a ocupat Vladivostokul. Cu ocuparea acestui oraș a început intervenția țărilor Antantei în Extremul Orient.

Informat asupra invaziei trupelor japoneze, V. I. Lenin a trimis Sovietului din Vladivostok directive concrete pentru organizarea luptei împotriva ocupanților (vezi volumul de față, p. 228). — 227.

- 83 S. G. Șaumian, comisarul extraordinar provizoriu al Caucazului și președintele Sovietului din Baku, a fost supus unei crîncene prigoane din partea guvernului menșevic contrarevoluționar al Transcaucaziei. În februarie 1918 s-a aflat că menșevicii pun la cale asasinarea lui Șaumian. La aceasta se referă V. I. Lenin atunci cînd spune că ei au înălțat o spînzu-

- rătoare pentru tov. Şaumian. Acest plan criminal nu a fost realizat numai pentru că guvernul din Transcaucazia nu a reuşit să-l aresteze atunci pe Şaumian. — 227.
- 84 Imediat după debarcarea japonezilor la Vladivostok, plenara Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Siberia (Tentrosibir) a adoptat o rezoluţie de protest împotriva acţiunilor agresive ale guvernului japonez, instituind totodată starea de război în întreaga Siberie şi dispunând ca toate Societetele locale să treacă imediat la organizarea în ritm intens a unei Armate Roşii. La 5 aprilie, V. I. Lenin a trimis Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Siberia o telegramă în care, aprobând hotărârea luată, sublinia în mod special „că în momentul de faţă nu trebuie să se dea crezare asigurărilor, de ori unde ar veni ele, şi că singura garanţie serioasă o constituie temeinice pregătiri militare din partea noastră” („Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV, p. 22). Deoarece însă pe alocuri se mai nutrea speranţa într-o aplanare paşnică a conflictului cu ajutorul unei comisii din partea ţărilor Antantei, Lenin a trimis telegrama de faţă. — 228.
- 85 Documentul de faţă a fost scris de V. I. Lenin sub textul de mai jos al „Tezelor cu privire la politica bancară”, prezentate de Comisariatul poporului pentru finanţe: „1. Nu monopolizarea, ci naționalizarea aparatului bancar. Continuarea, extinderea, adâncirea naționalizării industriei și a schimbului, în condițiile pregătirii organizatorice a aparatului necesar. 2. În principiu, continuarea reglementării eliberării de sume de bani pentru nevoi de consum. 3. Libertatea circulației cecurilor, cu instituirea (cuvîntul „instituirea” a fost înlocuit de Lenin cu cuvîntul „menținerea”. — *Nota red.*) dreptului de control asupra circulației cecurilor emise de întreprinderile particulare. 4. Introducerea obligativității conturilor curente după o prealabilă și rapidă pregătire a aparatului tehnic necesar în acest scop. 5. Naționalizarea comerțului exterior și protecționismul”. Titlul „Principiile fundamentale ale politicii economice și în special ale politicii bancare” a fost scris de Lenin deasupra textului prezentat de Comisariatul finanțelor. — 229.
- 86 Necesitatea combaterii acestei atitudini era determinată de faptul că, după naționalizare, colectivele unor întreprinderi și unele sindicate înclinau să considere întreprinderile și ramurile economice naționalizate ca un bun al colectivului sau sindicatului respectiv. V. I. Lenin s-a ridicat cu hotărâre împotriva acestor tendințe anarho-sindicaliste. În ședința din 4 martie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, la care s-a analizat situația transportului fluvial pe Volga, Lenin a luat atitudine împotriva propunerii ca navele naționalizate să fie trecute în proprietatea sindicatelor respective, subliniind că asemenea tendințe și încercări nu au nimic comun cu socialismul.

„Sarcina socialismului — spunea el — constă în trecerea tuturor mijloacelor de producție în proprietatea întregului popor, și nu înseamnă nicicum că vasele trebuie să treacă în proprietatea muncitorilor care le deserveșc, băncile în proprietatea funcționarilor bancari” (Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 425). — 230.

- 87 „Tezele cu privire la politica bancară” au fost întocmite de V. I. Lenin la una din consfătuirile care au avut loc în martie—aprilie 1918 cu cadre de conducere de la Comisariatul poporului pentru finanțe și de la Banca de Stat. — 231.
- 88 La 14 (27) decembrie 1917, Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia a aprobat decretul: „Cu privire la naționalizarea băncilor” și „Cu privire la verificarea seifurilor la bănci” (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 1, Moscova, 1957, p. 225—231). — 231.
- 89 Ședința comună a reprezentanților Consiliului central al sindicatelor din Rusia, ai Comitetului central al sindicatului metalurgiștilor și ai Consiliului economic superior a fost consacrată examinării proiectului de creare a trustului „Societatea națională”, prezentat de un grup de capitaliști în frunte cu A. P. Meșcerski, administrator-delegat al uniunii industriale „Sormovo-Kolomna”. Proiectul prevedea ca întreprinderile constructoare de locomotive, vagoane, nave, șine de cale ferată și utilaj greu, precum și o mare parte din minele de cărbuni ale bazinului Donețului și din întreprinderile metalurgice ale Uralului și Sudului să fie grupate în cadrul unui singur trust; în afară de aceasta, se prevedea ca statul să pună la dispoziția trustului vaste terenuri pentru organizarea unei producții agricole proprii. Trustul urma să aibă un capital social de un miliard și jumătate de ruble și să grupeze în întreprinderile sale un număr de trei sute de mii de muncitori. Prezentînd proiectul, oamenii de afaceri burghezi încercau să sustragă de la naționalizare principala ramură a industriei. Proiectul rezerva Statului sovietic un rol secundar: din capitalul social inițial, numai 33% urmau să fie ale statului, iar restul — capital privat; partea statului urma să fie vărsată în numerar, ceea ce însemna de fapt că finanțarea trustului cădea în sarcina statului.

Tratatul în jurul creării trustului au durat din noiembrie 1917 pînă în aprilie 1918. Guvernul sovietic a respins proiectul prezentat de monopolii, care, în fond, nu urmăreau altceva decît să-și păstreze proprietatea capitalistă. În același timp, el s-a declarat dispus să atragă pe specialiștii burghezi în munca organelor economice. Deoarece conducerea Uzinelor „Sormovo-Kolomna”, în frunte cu Meșcerski, a organizat sabotajul în uzine și a încercat să le închidă, muncitorii au cerut energic trimiterea „întregii companii în fața justiției” și naționalizarea

uzinelor, prezentînd totodată planuri proprii pentru unificarea întreprinderilor naționalizate. La 14 aprilie 1918, Prezidiul C.E.S. a hotărît să sisteze tratativele cu Meșcerski; la 18 aprilie, Consiliul Comisarilor Poporului a respins proiectul lui Meșcerski și a hotărît să se treacă la naționalizarea uzinelor. Pentru naționalizare s-a pronunțat și Conferința reprezentanților întreprinderilor constructoare de mașini, care a avut loc între 12 și 18 mai 1918 (vezi volumul de față, p. 368—369). — 234.

- 90 *Primul Congres al Sovietelor din Republica Sovietică de la Don*, care s-a declarat organ suprem al Puterii sovietice pe Don, a avut loc între 9 și 12 aprilie 1918. Au participat 750 de delegați. V. I. Lenin a fost ales președinte de onoare al congresului. Rezoluția la care se referă Lenin a fost adoptată la 12 aprilie cu o majoritate covârșitoare de voturi; rezoluția prezentată de menșevici a întrunit numai două voturi. Aprobînd politica de pace a guvernului sovietic, congresul a subliniat în această rezoluție că Republica de la Don este o parte integrantă a R.S.F.S.R. și că sarcina principală este lupta pentru refacerea economiei naționale, pentru crearea Armatei Sovietice. Congresul a proclamat hotărîrea căzăcimii muncitoare de a se ridica în apărarea Puterii sovietice. — 235.
- 91 Proiectul de decret cu privire la înregistrarea acțiunilor elaborat de A. E. Akselrod, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanțe, a fost trimis de V. I. Lenin locțiitorilor comisariatului poporului pentru finanțe, D. P. Bogolepov și I. E. Gukovski, împreună cu un bilețel în care le scria: „Vă trimit proiectul de lege cu privire la înregistrarea acțiunilor. *Obligatoriu și urgent* 1) discutați-l, 2) formulați amendamentele *voastre*, 3) consultați *imediat* specialiștii pe care îi cunoașteți (cereți-le să-și dea avizul; e de preferat să-l dea în scris); dacă sînt profesori universitari, le puteți *comanda* un asemenea aviz...” („Culegeri din Lenin”, vol. XXI, p. 170—171). La 17 aprilie 1918, fără a intra în dezbaterile proiectului, Consiliul Comisarilor Poporului a însărcinat Comisariatul poporului pentru afacerile externe și Comisariatul poporului pentru justiție să-l examineze împreună cu specialiști în materie și să-și dea avizul pînă la ședința următoare. Documentul de față a fost inclus în „Decretul cu privire la înregistrarea acțiunilor, obligațiilor și a altor titluri purtătoare de dobîndă”, al cărui proiect a fost redactat și completat de Lenin, care i-a dat și titlul, și, după discuții, a fost aprobat în ședința din 18 aprilie a Consiliului Comisarilor Poporului și publicat în nr. 78 din 20 aprilie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia” (Vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 130—138). — 236.
- 92 Problema alocării de fonduri pentru acordare de avansuri cultivatorilor de sfeclă de zahăr a fost ridicată de Direcția ge-

nerală a zahărului; această cerere a fost susținută de congresul lucrătorilor din industria zahărului, la care au participat și reprezentanți ai comitetelor agrare. Examinând la 17 aprilie 1918 cererea Consiliului economic superior de a se aloca Direcției generale a zahărului un fond de 20 milioane de ruble, Consiliul Comisarilor Poporului a aprobat proiectul de hotărîre prezentat de V. I. Lenin. — 237.

- 93 Această cuvîntare a fost rostită de V. I. Lenin în timpul dezbaterilor pe marginea raportului cu privire la situația financiară a țării și la politica financiară a Puterii sovietice, prezentat de I. E. Gukovski în ședința din 15 aprilie a C.E.C. al Sovietelor din Rusia. Raportul fundamenta necesitatea desființării contribuțiilor (care împiedicau introducerea planificării în finanțele publice) și a trecerii la un sistem de impunere regulată, recomanda sporirea impozitelor existente și instituirea unor noi impozite directe și indirecte, reorganizarea radicală a aparatului instituțiilor de credit, reducerea cheltuielilor administrative etc.

Propunerile lui Gukovski au fost vehement criticate de „comuniștii de stînga“, pentru care ele nu erau decît dovada unei cotituri spre dreapta în politica economică și financiară a Puterii sovietice, a unei renunțări la linia de pînă atunci a partidului. — 238.

- 94 „*Schița unui plan de lucrări tehnice-științifice*“ reflectă o etapă importantă în acțiunea de atragere a forțelor științifice din Rusia la elaborarea problemelor economiei naționale.

Discuțiile cu Academia de Științe au fost începute din inițiativa lui V. I. Lenin și a guvernului sovietic în ianuarie 1918. Lenin îndruma activitatea Comisariatului poporului pentru învățămînt, care ducea nemijlocit aceste discuții. La sfîrșitul lunii martie, Academia de Științe a comunicat guvernului sovietic că acceptă propunerea lui de a lucra în domeniul studierii resurselor naturale ale țării. Ca urmare, în ședința din 12 aprilie a Consiliului Comisarilor Poporului, ținută sub președinția lui Lenin, a fost adoptată o hotărîre care trasa Academiei de Științe „sarcina imediată de a rezolva sistematic problema unei juste repartizări a industriei în țară și a folosirii cît mai raționale a forțelor ei economice“ și declara necesară finanțarea lucrărilor Academiei în acest domeniu. Primind un sprijin financiar substanțial din partea guvernului, Comisia Academiei de Științe pentru studierea forțelor de producție naturale ale Rusiei și-a început lucrările.

În „*Schița unui plan de lucrări tehnice-științifice*“, Lenin a tratat un vast program de activitate pentru Academia de Științe, pentru toate forțele tehnice-științifice din Rusia. Ulterior, indicațiile lui Lenin au fost concretizate într-o serie de documente ale C.E.S., în special în programul aproximativ de lucrări ale comisiilor de specialiști de pe lîngă Academia de Științe, în-

tocmit la 25 aprilie de secția C.E.S. pentru organizarea producției. Călăuzindu-se după indicațiile lui Lenin, departamentele economice sovietice, Academia de Științe, precum și o serie de institute și asociații de cercetări științifice au desfășurat lucrări pentru cercetarea bogățiilor naturale, a surselor de energie, precum și pentru studierea problemelor legate de electricizarea economiei țării. Încă în primele luni de existență a Puterii sovietice au fost organizate la Petrograd și la Moscova comitete și birouri pentru electricizarea principalelor regiuni industriale. În toamna anului 1918, la indicația lui Lenin, a fost creat un Consiliu electrotehnic central, a cărui principală sarcină era „rezolvarea cât mai judicioasă și mai rapidă a problemelor tehnice și de deviz ce se pun în domeniul construcției de noi centrale electrice”. În 1918 au fost începute în domeniul electricității lucrări de proporții destul de mari pentru acea vreme. — 240.

- 95 V. I. Lenin se referă la materialele Comisiei pentru studierea forțelor de producție naturale ale Rusiei, creată de Academia de Științe în 1915. La indicația lui Lenin, activitatea editorială a comisiei a fost considerabil lărgită: a început să apară seria de lucrări intitulată „Bogățiile Rusiei” și o culegere în mai multe volume intitulată „Forțele de producție naturale ale Rusiei”. În primii trei ani de existență a Puterii sovietice (1918—1920), comisia a publicat de patru ori mai multe lucrări decât în cei trei ani de activitate dinainte de revoluție. — 240.
- 96 În aprilie 1918 apăruse în ziare știrea că generalul Kornilov a fost ucis de propriii lui soldați. Ulterior s-a aflat că el a fost ucis de explozia unui proiectil de artilerie la 13 aprilie 1918, în timpul unei lupte cu unități ale Armatei Roșii în apropiere de Ekaterinodar (astăzi Krasnodar). — 245.
- 97 În primii ani de existență a Puterii sovietice, în Rusia mai bîntuia șomajul, în mare măsură moștenit de la vechiul regim. Demobilizarea armatei, reducerea (sau sistarea completă) a comenzilor pentru armată într-o serie întreagă de ramuri industriale — legată de faptul că, în perioada primului răgaz de pace, a fost începută reorganizarea industriei în vederea trecerii la producția de pace — apoi închiderea multor întreprinderi din lipsă de materie primă și de combustibil, evacuarea în masă a populației muncitorești din regiunile ocupate de trupele germane și de alte trupe dușmane, — toate acestea au dus la o creștere a șomajului în 1918. Numărul total al șomerilor înregistrați la bursele de muncă se ridica în 1918 la aproape 800 000. Cu toată lipsa de mijloace, Puterea sovietică a dat un mare ajutor șomerilor; au fost întocmite planuri de lucrări publice și alocate fondurile necesare pentru înfăptuirea lor.

Industrializarea socialistă a țării și colectivizarea agriculturii au dus, încă în perioada primului plan cincinal, la lichidarea totală și definitivă a șomajului în U.R.S.S. — 247.

- 98 Proiectul de decret a figurat pe ordinea de zi a ședinței din 22 aprilie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, dar examinarea lui a fost amânată pentru ședința următoare. După ce a studiat proiectul, V. I. Lenin l-a completat cu alineatul ce se publică în volumul de față. La 23 aprilie, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat decretul în ansamblu, cu completarea făcută de Lenin, iar a doua zi l-a aprobat definitiv, cu unele modificări și completări (a fost adăugat un articol nou). De aceea, completarea făcută de Lenin la textul publicat în nr. 84 din 27 aprilie 1918 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia” se referă la punctul 7 al „Decretului cu privire la aprovizionarea agriculturii cu unelte de producție și cu produse metalice” (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 169—172). — 250.
- 99 La ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. al Sovietelor din Rusia a fost invitat activul muncitoresc din Moscova, precum și numeroși activiști de partid și de stat.
Despre cuvântarea rostită de V. I. Lenin la această ședință, N. K. Krupskaia scria: „Pentru ca activul muncitoresc din Moscova să asculte raportul lui Ilici despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice, ședința s-a ținut la Muzeul politehnic. Ilici a fost primit cu ovații furtunoase și ascultat cu o atenție încordată; se vedea cât de preocupat era publicul de această problemă. Ilici a vorbit atunci cu o deosebită pasiune” („Amintiri despre V. I. Lenin”, vol. 2, București, Editura politică, 1958, p. 248). — 251.
- 100 Este vorba despre Congresul al II-lea al partidului socialiștilor-revoluționari de stînga, care a avut loc între 17 și 25 aprilie 1918 la Moscova. În cursul dezbaterilor desfășurate în problema sarcinilor imediate ale acestui partid s-au conturat la congres două curente. O parte dintre delegați, în frunte cu B. D. Kamkov, aprobau atitudinea adoptată de Comitetul Central al partidului lor împotriva încheierii păcii de la Brest și considerau just refuzul socialiștilor-revoluționari de stînga de a participa la activitatea organelor centrale ale Puterii sovietice, după ce tratatul de pace de la Brest a fost ratificat de cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia. Ceilalți delegați, în frunte cu M. A. Spiridonova, criticau C.C., învinuindu-l de „ultrastîngism”, și insistau ca socialiștii-revoluționari de stînga să intre în guvern, pentru a-și putea promova programul agrar. După dezbateri furtunoase, congresul a adoptat o hotărîre de compromis: aprobînd poziția C.C. al partidului lor în problema păcii de la Brest și ieșirea socialiștilor-revoluționari din Consiliul Comisarilor Po-

porului, congresul s-a pronunțat în același timp pentru participarea la activitatea organelor centrale și locale ale puterii, cu scopul „de a îndrepta linia generală a politicii sovietice” — 255.

- 101 „*Znamea Truda*” — cotidian; organ de presă al Comitetului din Petrograd al partidului socialiștilor-revoluționari; a început să apară la 23 august (5 septembrie) 1917. De la nr. 59 din 1 (14) noiembrie 1917 a devenit organul de presă al Comitetului din Petrograd al partidului socialiștilor-revoluționari și al fracțiunii socialiștilor-revoluționari de stînga din C.E.C. ales la cel de-al doilea Congres general al Sovietelor din Rusia. După primul congres general al partidului socialiștilor-revoluționari de stînga, începînd cu nr. 105 din 28 decembrie 1917 (10 ianuarie 1918), ziarul a devenit organul central al partidului socialiștilor-revoluționari de stînga. A fost interzis în iulie 1918, în timpul rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga. — 258.
- 102 Este vorba de revista săptămînală „*Kommunist*” — organ fracționist al grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”; a apărut la Moscova cu începere de la 20 aprilie 1918, ca organ al Biroului regional Moscova al P.C. (b) din Rusia; în cadrul acestui birou aveau pe atunci o influență precumpănitoare „comuniștii de stînga”. Ultimul număr, al patrulea, al acestei reviste a apărut în iunie 1918 ca publicație a grupului „comuniștilor de stînga”, deoarece, după conferința regională din mai, care adoptase „Tezele despre situația politică actuală”, elaborate de V. I. Lenin (vezi volumul de față, p. 339—344), Biroul regional Moscova a încetat s-o considere drept organ al său. — 258.
- 103 Este vorba de punctul al treilea al tezelor adoptate, la propunerea lui I. A. Isuv, de plenara Comitetului regional Moscova al social-democraților menșevici (plenara a avut loc în aprilie 1918). Comparînd această teză, care reprezenta o „mostră de limbaj provocator al burgheziei”, cu tezele economice formulate de „comuniștii de stînga”, în articolul său „Despre «stîngismul» pueril și despre spiritul mic-burghez”, V. I. Lenin a scos la iveală asemănarea dintre ele și a arătat că poziția pe care s-au situat „comuniștii de stînga” înseamnă „o renegare completă a comunismului în fapt, o trecere totală de partea micii burghezii” (volumul de față, p. 325). — 258.
- 104 „*Tezele cu privire la momentul actual*”, prezentate de „comuniștii de stînga”, au fost discutate în ședința comună din 4 aprilie 1918 a membrilor C.C. al partidului și a grupului „comuniștilor de stînga”. În articolul său „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez” (vezi volumul de față, p. 297—331), V. I. Lenin a supus aceste teze unei amănunțite analize critice. — 261.

- 105 Este vorba de votul în problema ratificării tratatului de pace la Congresul al VII-lea extraordinar al P.C. (b) din Rusia. Denaturînd faptele, „comuniștii de stînga” indicau numărul voturilor date pentru încheierea păcii după rezultatele votării preliminare a celor două rezoluții — rezoluția prezentată de V. I. Lenin și cea prezentată de „comuniștii de stînga” (prima a întrunit 28 de voturi, iar cea de-a doua numai 9 și a fost din capul locului respinsă), iar numărul voturilor date împotriva încheierii tratatului de pace — după rezultatele votului definitiv dat exclusiv asupra rezoluției lui Lenin (30 de voturi pentru, 12 contra, 4 abțineri). — 261.
- 106 *Cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina* a avut loc la Ekaterinoslav (azi Dnepropetrovsk) între 17 și 19 martie 1918. La congres au participat 964 de delegați, din care: 428 bolșevici, 414 socialiști-revoluționari de stînga, 82 fără de partid, 40 diverși. Bolșevicii au trebuit să ducă o luptă îndârjită nu numai împotriva socialiștilor-revoluționari de stînga și a naționaliștilor burghezi, ci și împotriva „comuniștilor de stînga”, care au încercat să folosească acest congres pentru a-și promova linia lor aventuristă, prezentînd o propunere scizionistă în care se cerea congresului să condamne încheierea păcii de la Brest. Dar fracțiunea bolșevică, în frunte cu I. B. Gamarnik, A. V. Ivanov, F. A. Sergheev (Artem) și N. A. Skripnik, a apărut cu fermitate poziția leninistă în problema păcii. Bolșevicii au obținut la congres aprobarea hotărîrii celui de-al IV-lea Congres general al Sovietelor din Rusia cu privire la ratificarea tratatului de pace cu Germania.
- În rezoluția „Cu privire la momentul politic”, congresul, exprimînd voința poporului ucrainean, a declarat că masele muncitoare din Ucraina, împreună cu muncitorii și țărani din Rusia și din celelalte republici, vor lupta cu hotărîre pentru Puterea sovietică. Avînd în vedere situația creată după pacea de la Brest, congresul a declarat Ucraina republică sovietică independentă și a chemat pe oamenii muncii din Ucraina să ducă un război necrușător împotriva ocupanților austro-germani și a Radei centrale. În același timp, congresul a subliniat că silnicul tratat de pace impus Rusiei Sovietice de Germania imperialistă rupe numai formal legătura federativă dintre Ucraina și Rusia și că, în fond, relațiile ei cu R.S.F.S.R. rămîn neschimbate. — 261.
- 107 În articolul „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez”, V. I. Lenin a criticat din nou această teză (vezi volumul de față, p. 324—328). — 269.
- 108 V. I. Lenin se referă la uniunile capitaliste de stat din industria zahărului, a pielăriei și din industria textilă. La începutul anului 1918, sindicatul muncitorilor pielari încheiasse cu

Asociația generală a fabricanților de pielărie o înțelegere care prevedea că fabricile de pielărie vor lucra pe bază de comenzi și cu subvenții din partea statului, iar întreaga lor producție va fi pusă la dispoziția acestuia din urmă. În forul conducător al industriei pielăriei — Direcția generală a industriei pielăriei — două treimi din locuri reveneau muncitorilor, iar o treime întreprinzătorilor particulari și reprezentanților intelectualității tehnice burgheze. Înțelegeri similare au fost încheiate în industria textilă, în industria zahărului și în alte câteva ramuri ale industriei ușoare și alimentare. Statul își păstra dreptul de a confisca întreprinderile grupate în cadrul uniunilor capitaliste de stat.

Lenin a apreciat pozitiv „încercările proletariatului de a încheia acorduri cu asociațiile fabricanților” în condițiile dictaturii proletariatului, arătând că astfel de acorduri pot „asigura muncitorilor conducerea unor întregi ramuri ale industriei” (Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 286). — 271.

- 109 „*Levi's Kommunist*” — denumire ironică dată de V. I. Lenin revistei „*Kommunist*”, organul grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”. — 273.
- 110 V. I. Lenin se referă la emisiunea de bani și hîrtii de valoare la care s-a văzut nevoit să recurgă guvernul sovietic din cauză că nu obținea suficiente fonduri din sursele normale de venituri ale statului (acumulările din industrie și transporturi, impozitele etc.). Cu toate că în prima perioadă de existență a Puterii sovietice emisiunea de bani a fost una dintre principalele surse de finanțare a economiei naționale, a Armatei Roșii și a acțiunilor social-culturale, Lenin a subliniat că „sporirea emisiunii de bani-hîrtie” „poate fi justificată doar ca o măsură provizorie” (volumul de față, p. 372). În urma măsurilor luate de partid și de guvern în vederea îmbunătățirii situației financiare, la mijlocul anului 1918 emisiunea de bani a fost simțitor redusă. — 276.
- 111 Este vorba de lucrarea lui V. I. Lenin „Statul și revoluția” (vezi Opere complete, vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—120), al cărei conținut a fost analizat într-o recenzie publicată la 20 aprilie 1918 în nr. 1 al revistei „*Kommunist*”, organ al „comuniștilor de stînga”. — 276.
- 112 „*Grupul de stînga de la Zimmerwald*” — stînga zimmerwaldiană —, grupul internaționaliștilor de stînga, creat din inițiativa lui V. I. Lenin la Conferința socialistă internațională care a avut loc la Zimmerwald în septembrie 1915. — 282.
- 113 Luînd cuvîntul pe marginea raportului prezentat de V. I. Lenin la ședința C.E.C. din Rusia, anarhistul A. I. Ghe a declarat că „speranța într-un ajutor din partea proletariatului german

este o utopie", întrucît acesta, ca și întregul proletariat vest-european, „este infectat, hipnotizat de educația social-democrată ortodoxă, care-l pervertește". — 282.

- 114 Despre posibilitatea trecerii pașnice la socialism — în anumite condiții — a vorbit K. Marx în cuvîntarea sa la mitingul din 8 septembrie 1872 de la Amsterdam (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 164). Marx considera că una dintre căile concrete ale unei asemenea treceri este răsкупărarea mijloacelor de producție de la capitaliști. „Nu considerăm — scria Engels — că o despăgubire ar fi în orice împrejurări inadmisibilă. Marx și-a exprimat — și încă de cîte ori! — față de mine părerea că prin răsкупărare am scăpa cel mai ieftin de toată banda". (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 499). — 286.
- 115 Cele „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice" au fost scrise de V. I. Lenin din însărcinarea C.E.C. din Rusia, după ce în ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia a fost discutat raportul său cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice. Cu mici modificări, tezele lui Lenin au fost în unanimitate adoptate de Comitetul Central al partidului în ziua de 3 mai, iar la 4 mai Prezidiul C.E.C. din Rusia le-a trimis Sovietelor locale, arătînd în scrisoarea sa circulară că aceste teze „trebuie să stea la baza activității tuturor Sovietelor". — 291.
- 116 Proiectul de decret a fost dezbătut în ședința din 25 aprilie 1918 a Comisiei de pe lîngă C.C.P.; Comisariatului poporului pentru agricultură i se ceruse „să prezinte, în cîteva exemplare și cu semnăturile respective, un proiect de decret cu avizul Comisariatului aprovizionării". Decretul a fost adoptat de Comisia de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului la 2 mai 1918 și în aceeași zi a fost aprobat de C.C.P., cu completarea făcută de Lenin; la 10 mai a fost publicat în nr. 91 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" (vezi „Decretele Puterii sovietice", vol. 2, Moscova, 1959, p. 212—216). — 295.
- 117 Această scrisoare a fost scrisă în legătură cu faptul că Tribunalul revoluționar din Moscova, judecînd la 2 mai 1918 procesul celor patru colaboratori ai Colegiului de anchetă din Moscova care erau învinuiți de luare de mită și de șantaj, a aplicat inculpaților pedepse prea blînde. În prealabil, Lenin a trimis această scrisoare lui N. V. Krîlenko, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru justiție, cu rugămintea de a indica Comitetului Central al partidului numele celor condamnați și ale judecătorilor. Primind răspunsul, care fusese scris pe dosul documentului de față, Lenin a trimis scrisoarea la C.C., atrăgînd în mod deosebit atenția asupra datelor furnizate de Krîlenko. La insistențele lui Lenin, C.E.C. din

Rusia a rejudecat procesul; trei dintre inculpați au fost condamnați la câte 10 ani închisoare.

Concomitent cu scrisoarea către C.C., Lenin i-a trimis lui D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiție, un bilețel în care îi cerea „să prezinte *imediat*, cu o promptitudine demonstrativă, un proiect de lege care să prevadă că mita (luarea de mită, darea de mită, traficul de influență etc. etc.) se pedepsește cu cel puțin zece ani închisoare și, în afară de aceasta, zece ani de muncă forțată” (Opere, vol. 35, București, E.S.P.L.P. 1958, p. 309). Din inițiativa lui Lenin, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat la 4 mai 1918 o hotărâre care obliga Comisariatul poporului pentru justiție să elaboreze un proiect de decret pentru stabilirea unui minim de pedeapsă mai ridicat pentru luare de mită și pentru complicitate la acest delict. În proiectul de „Decret cu privire la luarea de mită”, prezentat de Comisariatul poporului pentru justiție și examinat în ședința din 8 mai a C.C.P., Lenin a precizat unele formulări, după care decretul a fost adoptat (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 236—237 și 240—242). — 296.

118 V. I. Lenin citează cuvintele lui K. Marx, reproduse de F. Engels în lucrarea „Problema țărănească în Franța și Germania” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 499). — 319.

119 V. I. Lenin se referă la una dintre principalele teze formulate de menșevici împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie și a dictaturii proletariatului. Menșevicii afirmă că luarea puterii este „prematură”, că Rusia n-a atins încă acel nivel de dezvoltare a forțelor de producție în condițiile căruia este posibil socialismul. După Revoluția din Octombrie, menșevicii au continuat să lupte împotriva Puterii sovietice, împotriva transformărilor socialiste revoluționare.

Acest punct de vedere al menșevicilor și-a găsit o expresie concentrată în cartea „Însemnări despre revoluție”, de N. Suhanov, carte a cărei analiză critică a fost făcută de Lenin în articolul său „Despre revoluția noastră (Pe marginea însemnărilor lui N. Suhanov)”. Combătînd concepția menșevică potrivit căreia în Rusia revoluția socialistă ar fi „prematură” din cauza înapoierii economice și culturale a țării, Lenin scria în acest articol că clasa muncitoare din Rusia a trebuit să înceapă cu cucerirea pe cale revoluționară a puterii de stat, „urmînd ca apoi, pe baza puterii de stat muncitorești-țărănești și a orînduirii sovietice, să ne punem în mișcare pentru a ajunge cît mai repede celelalte popoare” (Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 473). — 322.

120 În ședința comună din 11 (24) iunie 1917 a Comitetului Executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților

din Petrograd cu membrii prezidiului primului Congres general al Sovietelor din Rusia, cu prilejul dezbaterilor desfășurate în legătură cu demonstrația pașnică a muncitorilor și soldaților din Petrograd pe care o organizase Comitetul Central al partidului bolșevic, I. G. Ţereteli s-a dat la mirșave calomniei împotriva bolșevicilor, acuzându-i de complot împotriva guvernului și de complicitate cu contrarevoluția, și a amenințat că va lua măsuri energice pentru dezarmarea muncitorilor care-i urmează pe bolșevici. — 324.

- 121 V. I. Lenin parafrazează un pasaj dintr-o epigramă scrisă de V. L. Pușkin la adresa unui poet mediocru care îi trimisese lui Apolo niște poezii. Epigrama se încheie cu următoarele versuri :

Citind, Apolo plictisit căsca, și-n fine :
— Ce vîrst-are poetul — vru să știe bine —
Și ce sonore ode a scris mai pe-ndelete ?

— Ani cincisprezece abia — răspuns Erato-i dete.
— Se poate ? Doar atîția ? — Nici un an în plus.
— Să-i trageți o bătaie — Apolo atunci a spus.

(vezi „Poeți satirici de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea”, Leningrad, 1959, p. 288). — 326.

- 122 Problema situației internaționale a fost discutată în Comitetul Central al partidului în legătură cu înrăutățirea relațiilor cu Germania, care ceruse ca forțul Ino (situat pe frontiera cu Finlanda și apărînd împreună cu Kronstadtul căile de acces spre Petrograd) să fie cedat Finlandei, precum și în legătură cu faptul că, în pofida protestelor repetate ale guvernului sovietic, englezii continuau să țină sub ocupație Murmanskul și se pregăteau să înainteze în interiorul țării. La 14 mai 1918, luînd cuvîntul în ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova, V. I. Lenin a făcut o expunere amănunțită în legătură cu aceste două probleme (vezi volumul de față, p. 361—363). — 332.

- 123 Propunerile lui V. I. Lenin au fost adoptate în ședința din 8 mai 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, cu prilejul discursului unui raport prezentat de A. D. Ţiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, și a decretului cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului pentru aprovizionare. Documentul de față conține instrucțiuni pentru comisia instituită la această ședință a Consiliului Comisarilor Poporului, cu însărcinarea de a reface proiectul de decret care fusese prezentat de Comisariatul poporului pentru aprovizionare.

Decretul întocmit pe baza tezelor formulate de Lenin a fost aprobat la 9 mai 1918 de Consiliul Comisarilor Poporului, la 13 mai de C.E.C. al Sovietelor din Rusia, iar la 14 mai a fost publicat în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 94 (vezi

- „Decretele Puterii sovietice“, vol. 2, Moscova, 1959, p. 261—266). — 333.
- 124 Acest proiect de hotărâre a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 9 mai 1918, cu prilejul discutării decretului cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului poporului pentru aprovizionare. — 336.
- 125 „*Protestul adresat guvernului german împotriva ocupării Crimeii*“ a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu faptul că în primăvara anului 1918 imperialiștii germani au ocupat Ucraina și, încălcând tratatul de pace de la Brest, au pătruns în Crimeea și s-au apropiat de Sevastopol, unde era concentrată flota din Marea Neagră. Din ordinul guvernului sovietic, la 29—30 aprilie o parte din navele flotei au fost transferate la Novorossiisk. La Sevastopol nu rămăseseră decât navele care nu s-au supus ordinului și acelea care din cauza unor defecțiuni tehnice nu se puteau deplasa. La 11 mai, comandamentul german a cerut ultimativ readucerea flotei la Sevastopol, declarând că transferarea ei la Novorossiisk ar contraveni prevederilor tratatului de la Brest și amenințând că va continua ofensiva pe țărmul Mării Negre.
- „Protestul“ scris de Lenin a stat la baza notei din 13 mai 1918 a Comisariatului poporului pentru afacerile externe către Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei. — 337.
- 126 Este vorba despre radiograma din 30 martie 1918 a guvernului german, în care acesta declara că din Ucraina fac parte 9 gubernii, inclusiv gubernia Taurida, dar fără Crimeea. Ocuparea Crimeii de către Germania era, prin urmare, în contradicție cu această declarație oficială a guvernului german. — 337.
- 127 Proiectul de „*Teze despre situația politică actuală*“ a fost scris de V. I. Lenin la 10 mai 1918 și discutat în aceeași zi la o ședință a C.C. al P.C. (b) din Rusia. În forma lor definitivă, tezele au fost aprobate de C.C. la 13 mai; pentru aprobarea lor au votat toți membrii C.C. prezenți la ședință, în afară de G. I. Sokolnikov și I. V. Stalin; ulterior au aderat la ele majoritatea membrilor C.C. care locuiau la Petrograd. Comitetul Central l-a însărcinat pe Lenin să prezinte un raport la Conferința organizației orășenești Moscova a P.C. (b) din Rusia și la ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova și să propună ca aceste teze să fie adoptate ca rezoluții. Pe baza lor, Lenin a prezentat în aceeași zi un raport la Conferința orășenească de partid din Moscova. Cu majoritate de voturi, conferința a adoptat tezele lui Lenin.
- O expunere mai amănunțită a „Tezelor despre situația politică actuală“ a fost făcută de Lenin în raportul asupra politicii externe prezentat în ziua de 14 mai la ședința co-

mună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova (vezi volumul de față, p. 341—364). La 14 mai, tezele lui Lenin au fost adoptate de Conferința organizației districtuale Moscova, iar la 15 mai de Conferința organizației regionale Moscova a P.C. (b) din Rusia, în urma raportului asupra momentului actual prezentat de V. I. Lenin.

În manuscris, în dreptul celui de-al doilea alineat din paragraful II, Lenin a scris de două ori: „Nu se va publica”. — 339.

- 128 Raportul prezentat de V. I. Lenin a stîrnit atacuri vehemente din partea menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari, care au încercat să profite de agravarea situației interne și externe pentru a declanșa o campanie împotriva partidului bolșevic și a Puterii sovietice. Deoarece, chemat de treburi urgente, Lenin a trebuit să părăsească ședința, în urma unei înțelegeri stabilite cu el, cuvîntul de încheiere a fost rostit de I. M. Sverdlov, care a dat o ripostă energetică atacurilor eseromenșevice (vezi Sverdlov, I. M. Opere alese, vol. 2, Moscova, 1959, p. 198—204). Rezoluțiile menșevicilor și ale socialiștilor-revoluționari, în care se cereau convocarea Adunării constituante, denunțarea tratatului de la Brest, încheierea unei alianțe cu țările Antantei în vederea continuării războiului împotriva Germaniei, au fost respinse; cu mare majoritate de voturi a fost adoptată rezoluția bolșevică, scrisă de Sverdlov, în care se aproba politica Puterii sovietice (vezi ibidem, p. 204—205).

Planul raportului asupra politicii externe, prezentat de Lenin la ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova, a fost publicat în „Culegeri din Lenin”, vol. XI, p. 92. — 345.

- 129 *Rada* — Rada centrală — organizație burghezo-naționalistă contrarevoluționară, creată în aprilie 1917 de blocul partidelor și grupurilor naționaliste burgheze și mic-burgheze ucrainene la Congresul național ucrainean care a avut loc la Kiev. Președintele Radei a fost ideologul burgheziei ucrainene M. S. Grușevski, iar locțiitorul său — V. K. Vinnicenko. Din Radă au făcut parte Petliura, Efremov, Antonovici și alți naționaliști.

După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, Rada s-a declarat organ suprem al „Republicii populare ucrainene” și a pornit lupta împotriva Puterii sovietice, devenind unul dintre principalele centre ale contrarevoluției din Rusia.

În decembrie 1917, la primul Congres general al Sovietelor din Ucraina, care a avut loc la Harkov, Ucraina a fost proclamată republică sovietică. Congresul a declarat dizolvată Rada centrală. Consiliul Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R. a recunoscut guvernului sovietic ucrainean calitatea de unic guvern legal al Ucrainei și a hotărît să-i acorde imediat ajutor

în lupta împotriva Radei contrarevoluționare. În decembrie 1917 și ianuarie 1918 au avut loc în întreaga Ucraină răscoale armate împotriva Radei centrale, pentru instaurarea Puterii sovietice. În ianuarie 1918, trupele sovietice din Ucraina au trecut la ofensivă și la 26 ianuarie (8 februarie) au ocupat Kievul, doborând dominația Radei burgheze.

Alungată de pe teritoriul Ucrainei Sovietice, Rada centrală s-a aliat cu imperialiștii germani în scopul de a răsturna Puterea sovietică și de a restaura regimul burghez în Ucraina. În timpul tratativelor de pace dintre Republica sovietică și Germania, Rada a trimis la Brest-Litovsk o delegație proprie și, fără știrea delegației sovietice, a încheiat cu Germania o pace separată, asumându-și obligația ca în schimbul unui ajutor militar împotriva Puterii sovietice să livreze Germaniei grâne, cărbune și materii prime din Ucraina. În martie 1918, împreună cu ocupanții austro-germani, Rada s-a înapoiat la Kiev, devenind o simplă marionetă în mâna acestora. Convinsându-se de incapacitatea totală a Radei de a înăbuși mișcarea revoluționară din Ucraina și de a asigura livrările de produse alimentare și de materii prime, la sfârșitul lunii aprilie germanii au dizolvat-o. — 356.

- 130 Este vorba de „Tratatul dintre Republica socialistă rusă și Republica socialistă finlandeză”, ratificat la 1 martie 1918 la Petrograd (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. I, Moscova, 1957, p. 505—510). — 362.
- 131 *Conferința organizației regionale Moscova a P.C. (b) din Rusia* a avut loc între 14 și 17 mai 1918. Conferința a ascultat rapoartele organizațiilor locale (din guberniile Tver, Vladimir și Iaroslavl) cu privire la starea muncii de partid, întărirea Armatei Roșii și alte probleme; de asemenea au fost discutate dările de seamă prezentate de Biroul organizației regionale Moscova și de Comitetul organizației orășenești Moscova ale partidului, precum și de organizația de partid a districtului Moscova. La 15 mai s-au desfășurat la conferință dezbateri în legătură cu momentul actual. În numele „comuniștilor de stînga”, A. Lomov (G. I. Oppokov) a prezentat un raport în care a fost aspru criticată poziția C.C. al partidului în politica externă. A urmat apoi raportul prezentat de V. I. Lenin. După dezbateri și după cuvîntările de încheiere rostite de Lenin și de Lomov, cu o majoritate de 47 voturi contra 9, conferința a hotărît ca la baza rezoluției să fie puse „Tezele despre situația politică actuală”, elaborate de Lenin (vezi volumul de față, p. 339—344). În urma acestei hotărîri, „comuniștii de stînga” au refuzat să facă parte din noul birou regional ales de conferință. — 365.
- 132 *Conferința reprezentanților uzinelor metalurgice supuse naționalizării* a avut loc la Moscova între 12 și 18 mai 1918. La

conferință au participat câte șase reprezentanți din partea fiecărei întreprinderi, dintre care : 3 muncitori, 2 ingineri și 1 funcționar. Conferința a fost convocată pentru a discuta problemele legate de naționalizarea marilor uzine din țară (din Breansk, Kolomna, Sormovo, Belorețk, Zlatoust, Tver etc.).

Înainte de conferință, aceste probleme au fost dezbătute în cadrul diferitelor organe economice și sindicale, precum și în Consiliul Comisarilor Poporului. În cursul acestor dezbateri a fost respinsă propunerea capitaliștilor și a specialiștilor burghezi ca principalele uzine constructoare de mașini să fie grupate într-o societate anonimă capitalistă de stat (proiectul lui A. P. Meșcerski) și s-a stabilit că este necesară naționalizarea acestor întreprinderi. La 17 mai, conferința a aprobat cu majoritate de voturi propunerea de naționalizare. Numai grupul de specialiști burghezi, care au participat la conferință cu drept de vot consultativ, a apărut proiectul lui Meșcerski.

Scrisoarea lui V. I. Lenin, citită în ședința din dimineața zilei de 18 mai, a fost întâmpinată cu aplauze furtivoase. La propunerea lui Lenin, conferința a ales un comitet provizoriu pentru organizarea unirii uzinelor metalurgice de stat și a aprobat Regulamentul de funcționare a acestui comitet, precum și instrucțiunile cu privire la administrarea întreprinderilor naționalizate.

La 18 iunie 1918 au fost naționalizate societățile pe acțiuni „Sormovo“, „Uzinele metalurgice Belorețk“, „Uzina constructoare de mașini din Kolomna“ și altele. Ele au fost grupate în cadrul „Administrației centrale provizorii a uzinelor metalurgice naționalizate unite «Sormovo-Kolomna»“, care, după ce uzinelor de mai sus li s-au alăturat cele din Breansk, Mîtișci, Tver și din alte localități, a fost denumită : Uniunea de stat a uzinelor constructoare de mașini. — 368.

- 133 „Regulamentul de la Breansk“ — „Regulamentul provizoriu de ordine interioară“ — a fost elaborat de comitetul de întreprindere și de direcția muncitorească a Uzinei metalurgice naționalizate „Breansk“ din Bejița (astăzi uzina „Krasnii Profintern“). Regulamentul a fost pus în vigoare la 9 mai 1918, printr-o decizie a comitetului de întreprindere și a directorului uzinei. El a fost întocmit pe baza hotărîrii cu privire la disciplina în muncă adoptată la 3 aprilie 1918 de Consiliul central al sindicatelor din Rusia și a contribuit la reglementarea strictă a muncii în uzină și la întărirea principiului conducerii unice în producție. Regulamentul prevedea organizarea unei evidențe stricte a productivității muncii, răspunderea muncitorilor pentru rebuturi ; muncitorii și funcționarii urmau să primească salariu exclusiv pentru munca efectiv depusă ; se interzicea ținerea de mitinguri și adunări în orele de lucru ; muncitorii și funcționarii care încălcau disciplina muncii erau pasibili de sancțiuni severe, inclusiv concedierea. Datorită introducerii acestui regulament, întăririi disciplinei în muncă și unei

serii de alte măsuri, uzina a atins repede nivelul de productivitate dinainte de război. — 368.

- 134 *Primul Congres general al reprezentanților secțiilor financiare ale Sovietelor regionale, guberniale și județene din Rusia* a avut loc la Moscova între 17 și 21 mai 1918. La congres au participat 230 de delegați. Pe ordinea de zi a congresului au figurat următoarele probleme: rapoartele organelor locale; politica financiară generală; finanțele locale; băncile; administrațiile financiare și inspecția fiscală; folosirea justă a creditelor; probleme organizatorice.

V. I. Lenin a luat cuvântul în ședința din seara zilei de 18 mai. Tezele sale cu privire la sarcinile politicii financiare sovietice au fost puse la baza rezoluției prezentate de fracțiunea bolșevică a congresului; rezoluția a fost aprobată de majoritatea delegaților. Socialiștii-revoluționari de stînga prezentaseră o rezoluție proprie, dar după dezbateri au retras-o și au aderat la rezoluția prezentată de comuniști. Congresul a numit o comisie care, împreună cu Comisariatul poporului pentru finanțe, urma să elaboreze în termenul cel mai scurt posibil o serie de hotărîri: cu privire la impozitul progresiv pe venit și pe avere, „pe baza tezelor tov. Lenin”; cu privire la un sistem de impozite indirecte, ținîndu-se seama de existența monopolurilor de stat; cu privire la centralizarea impunerii și unitatea serviciului de casierie; cu privire la centralizarea sistemului bancar; cu privire la înlocuirea semnelor monetare cu altele noi; cu privire la „organizarea centralizată unitară a întregului aparat financiar (local și central)”. — 370.

- 135 Problema pregătirii reformei bănești a fost pusă de V. I. Lenin în decembrie 1917, în proiectul de decret cu privire la înfăptuirea naționalizării băncilor (vezi *Opere complete*, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 185). În primăvara anului 1918, Lenin a elaborat un plan de reformă bănească prin care se urmărea crearea unei valute sovietice stabile și lichidarea inflației generate de război, de nechibzuita politică economică a guvernului țarist și a guvernului provizoriu burghez.

Pregătirile pentru înfăptuirea reformei au început din primele luni ale anului 1918. Aceste lucrări se desfășurau sub conducerea directă a lui Lenin, care cerea insistent să fie grăbită pregătirea și punerea în circulație a banilor noi, sovietici, și se ocupa îndeaproape de toate amănunțele confecționării respectivelor modele (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XXI, p. 179—180; vol. XXXV, p. 31—32). Războiul împotriva intervenționiștilor străini și a contrarevoluției interne, precum și trecerea la politica „comunismului de război” au împiedicat înfăptuirea reformei bănești în acea perioadă. Prima reformă

bănească sovietică a fost efectuată, pe baza principiilor preconizate de Lenin, în anii 1922—1924. — 374.

- 136 *Completarea la „Chemarea către muncitorii din Petrograd cu privire la organizarea de detașamente de aprovizionare”* (în edițiile anterioare documentul a fost publicat sub denumirea de „Concept de telegramă către muncitorii din Petrograd”) a fost scrisă de V. I. Lenin la ședința din 20 mai 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului și remisă lui A. D. Țiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, cu următorul bilețel: „Nu s-ar putea insera în telegramă și punctele c. 1 — c. 5 ?”. Completarea a fost inclusă în textul definitiv al chemării, care a fost transmisă telegrafic Comitetului din Petrograd al partidului, cu următoarea indicație: „Publicați chemarea de față, afișați-o în toate uzinele și fabricile și luați măsuri pentru organizarea imediată a înscrierilor în detașamentele de aprovizionare”.

La 22 mai 1918 chemarea a fost publicată, sub semnăturile lui V. I. Lenin și A. D. Țiurupa, în ziarul „Petrogradskaia Pravda” nr. 103, iar la 29 mai în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 107 și în alte ziare. Ideile expuse în această completare au fost mai pe larg dezvoltate de Lenin într-o scrisoare către muncitorii din Petrograd, intitulată „In legătură cu foamea” (vezi volumul de față, p. 378—386). — 376.

- 137 *Articolul „In legătură cu foamea (Scrisoare către muncitorii din Petrograd)”* a fost scris de V. I. Lenin în urma unei convorbiri cu A. V. Ivanov, președintele comisiei de achiziții a Uzinelor „Putilov” (astăzi Uzinele „Kirov”). După ce l-a ascultat cu multă atenție pe reprezentantul muncitorilor de la Uzinele „Putilov”, Lenin l-a rugat să transmită oamenilor muncii din Petrograd că „guvernul ia măsuri energice pentru a îmbunătăți aprovizionarea cu alimente a țării” și i-a înmînat, spre a fi adus la cunoștința muncitorilor de la Uzinele „Putilov”, textul decretului prin care se acordau comisarului poporului pentru aprovizionare împuterniciri extraordinare în lupta împotriva foametei (vezi „Amintiri despre V. I. Lenin”, vol. 2, București, Editura politică, 1958, p. 382). Într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, Lenin, informîndu-l asupra convorbirii avute cu Ivanov, scria: „I-am spus părerea mea: dacă cei mai buni dintre muncitorii Petrogradului nu vor crea o armată muncitorească de nădejde, formată din elemente selecționate”, care să pornească imediat la luptă împotriva burgheziei satelor, „foamea și pieirea revoluției vor fi inevitabile” („Culegeri din Lenin”, vol. XVIII, p. 163). Totodată, el a recomandat Comisariatului poporului pentru aprovizionare să dea tot concursul detașamentelor muncitorești petrogrădene.

Urmînd indicația lui Lenin, la începutul lunii iunie 1918 muncitorii din Petrograd au trimis primul lor detașament de aprovizionare, cu un efectiv de 400 de oameni. — 378.

- 138 *Cel de-al doilea Congres general al comisarilor muncii* a avut loc la Moscova între 18 și 25 mai 1918. La congres au luat parte reprezentanți ai comisariatelor regionale, guberniale și județene ale muncii, ai burselor muncii, ai caselor de asigurări și de ajutor în caz de boală, ai caselor de ajutor pentru șomeri, ai Consiliului central al sindicatelor din Rusia și ai altor organizații. În total au participat circa 600 de delegați. Pe ordinea de zi a congresului au figurat următoarele puncte: raportul Comisariatului poporului pentru problemele muncii; situația industriei; disciplina în muncă și ridicarea productivității muncii; normele de retribuire și normele de productivitate; situația economică a clasei muncitoare și altele. La congres au funcționat 5 comisii (comisarii muncii, bursele muncii, protecția muncii, asigurări, statistică). Congresul a aprobat hotărârea cu privire la disciplina în muncă adoptată de C.C.S. din Rusia la 3 aprilie 1918 și hotărârea cu privire la normele de aprobare a tarifelor; pornind de la aceste documente, congresul a adoptat rezoluții cu privire la disciplina în muncă, la politica tarifară, la situația economică a clasei muncitoare și altele. Congresul a adoptat, de asemenea, un regulament pentru protecția muncii și o hotărâre cu privire la înființarea unor birouri locale de normare a salariilor și a muncii. — 387.
- 139 Problema combustibilului a fost dezbătută în ședința din 24 mai 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului; rapoartele în legătură cu această problemă au fost prezentate de N. I. Soloviev, din partea secției combustibil a C.E.S., și de S. S. Dikanski, din partea întreprinderii „Combustibilul” din Moscova. — 393.
- 140 Problema înființării unei Academii socialiste de științe sociale a fost discutată de Consiliul Comisarilor Poporului la 25 mai 1918. Găsind că proiectul de hotărâre cu privire la înființarea acestei Academii, prezentat de Comisariatul poporului pentru învățământul public, este nesatisfăcător, V. I. Lenin a scris, probabil în timpul ședinței, propunerile de față, care au fost apoi adoptate de Consiliul Comisarilor Poporului.
- La 7 iunie guvernul a examinat proiectul refăcut pe baza indicațiilor lui Lenin. Aprobându-l în principiu, Consiliul Comisarilor Poporului a numit o comisie pentru elaborarea amănunțită a statutului Academiei, recomandându-i să se călăuzească după directivele date de Lenin. În forma sa definitivă, statutul a fost aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului la 15 iunie. Decretul (hotărârea) C.E.C. din Rusia cu privire la înființarea Academiei socialiste a fost publicat la 12 iulie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 145 (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 468—479). Deschiderea festivă a Academiei a avut loc la 1 octombrie 1918.
- La sfârșitul anului 1923, denumirea Academiei socialiste a fost schimbată, hotărându-se ca ea să se numească Academie

comunistă. În februarie 1936, C.C. al P.C.(b) al U.R.S.S. și C.C.P. al U.R.S.S. au adoptat o hotărâre în care se spunea că „în scopul de a grupa pe oamenii de știință într-un singur centru științific de stat“, Academia comunistă se desființează, urmînd ca institutele ei și cadrele ei de bază să treacă la Academia de Științe a U.R.S.S. — 394.

- 141 Lista membrilor și profesorilor Academiei socialiste de științe sociale, aprobată de Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia, a fost publicată la 9 august 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 169.

La 5 februarie 1922, V. I. Lenin a fost ales membru al Academiei socialiste. Primind din partea prezidiului Academiei o înștiințare în acest sens, Lenin i-a trimis următorul răspuns: „Vă mulțumesc din inimă. Spre marea mea părere de rău, fiind bolnav, sînt pus în imposibilitatea de a îndeplini îndatoririle de membru al Academiei socialiste. Și, deoarece nu vreau să fiu membru fictiv al acestei Academii, rog să fiu șters de pe listă sau, dacă n-a fost încă întocmită, să nu fiu trecut pe ea“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXIV, p. 432). — 395.

- 142 „Tezele cu privire la momentul actual“ au fost scrise într-o perioadă de extremă înrăutățire a aprovizionării în Rusia. Că-lăuzindu-se după aceste teze, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat la 28 mai 1918 o hotărâre cu privire la politica de aprovizionare (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XVIII, p. 95), însărcinînd Comisariatul poporului pentru aprovizionare să întocmească în termen de 24 de ore un apel către muncitori și țărani cu privire la organizarea de detașamente înarmate în vederea luptei pentru cereale. Apelul, întocmit pe baza tezelor lui V. I. Lenin, a fost aprobat de guvern la 29 mai 1918, iar la 31 mai a fost publicat în ziare, sub semnătura Consiliului Comisarilor Poporului. — 396.

- 143 *Primul Congres general al consiliilor economice din Rusia* a avut loc între 26 mai și 4 iunie 1918, la Moscova. Au participat 252 de delegați, care reprezentau 5 consilii economice regionale, 30 de consilii economice guberniale și un număr considerabil de consilii economice județene, precum și secții ale Consiliului economic superior, organizații sindicale și comitete de întreprindere.

Lenin a participat în mod nemijlocit la pregătirea congresului. La ședința din 23 mai a prezidiului C.E.S., care s-a ținut la Kremlin și la care a participat și V. I. Lenin, au fost examinate în mod amănunțit problemele legate de desfășurarea lucrărilor congresului, a fost stabilită ordinea de zi, au fost aprobate, cu modificări și completări, tezele pentru o serie de rapoarte. Cu prilejul discutării tezelor raportului lui G. D. Vainberg cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate, Lenin a propus ca sistemul de conducere a întreprinderilor națio-

nalizate să se rezume la două verigi : direcția uzinei pe plan local, iar la centru — secția C.E.S. pentru organizarea producției, urmînd să fie lichidate toate verigile intermediare ale aparatului de conducere. Pe ordinea de zi au fost înscrise următoarele probleme : consecințele economice ale tratatului de la Brest ; situația economică generală a Rusiei și politica economică ; activitatea C.E.S. ; situația financiară a Rusiei ; bugetul de stat ; comerțul exterior ; cu privire la Comitetul construcțiilor de stat ; rapoartele organelor locale. O parte din probleme au fost examinate în cadrul comisiilor pentru organizarea producției, organizarea muncii, schimbul de mărfuri, agricultură.

În prima ședință a congresului, Lenin a rostit o cuvîntare în care a trasat sarcinile imediate ale construcției economice și ale organizării conducerii întreprinderilor naționalizate. Împotriva planului leninist de organizare a producției socialiste și a aparatului de conducere pe baza principiului centralismului democratic s-au ridicat la congres „comuniștii de stînga“, anarho-sindicaliștii, menșevicii și socialiștii-revoluționari de stînga. Într-o serie de probleme, „comuniștii de stînga“ au prezentat rapoarte și rezoluții proprii. Sub presiunea „comuniștilor de stînga“, comisia pentru organizarea producției a adoptat un proiect de „hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate“, care contravenea orientării partidului spre introducerea conducerii unice și centralizarea conducerii întreprinderilor naționalizate. În observațiile sale pe marginea acestui proiect de „hotărîre“, pentru prima oară incluse în Opere, Lenin a dezvăluit esența anarho-sindicalistă a proiectului (vezi volumul de față, p. 414). Sub îndrumarea lui Lenin a fost elaborat un nou proiect de „hotărîre“, care a fost aprobat de congres. Pornind de la indicațiile principale date de Lenin, congresul a adoptat hotărîri importante și într-o serie de alte probleme : cu privire la necesitatea continuării naționalizării socialiste, cu privire la schimbul de mărfuri dintre oraș și sat, cu privire la reorganizarea C.E.S. ; congresul a elaborat măsuri pentru întărirea disciplinei în muncă și pentru ridicarea productivității muncii, stabilind totodată că producția de mașini și unelte agricole este de o importanță primordială pentru stat.

— 399.

- 144 Documentul de față a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 29 mai 1918 și inclus, fără modificări, în hotărîrea C.C.P. privind colectările de produse alimentare pe cont propriu, publicată la 1 iunie în „Izvestia C.E.C. din Rusia“ nr. 110 (vezi „Decretele Puterii sovietice“, vol. 2, Moscova, 1959, p. 344—348). — 409.
- 145 Acest document a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu demersurile făcute de diferite organizații care cereau să li se acorde dreptul de a se aproviziona cu alimente pe cont propriu. În ședința din 29 mai 1918 a Consiliului Comisarilor

Poporului, la care au participat reprezentanți ai acestor organizații, a fost discutat proiectul de chemare către muncitori și țărani cu privire la organizarea unor detașamente înarmate în vederea luptei pentru cereale, întocmit pe baza „Tezelor cu privire la momentul actual“, scrise de V. I. Lenin (vezi volumul de față, p. 396—398). În timpul dezbaterilor, Lenin i-a trimis lui A. D. Ţiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, un bilețel cu următorul conținut: „Nu vor mai fi și alte demersuri pentru aprovizionarea cu alimente pe cont propriu? N-ar fi indicat să publicăm în presă documentul anexat? Dacă da, din partea cui să-l publicăm?“ („Culegeri din Lenin“, vol. XVIII, p. 106). La acest bilețel, Ţiurupa a răspuns: „Demersuri vor mai fi: publicarea este necesară și trebuie făcută din partea Consiliului Comisarilor Poporului“. „Documentul anexat“ — prezentul proiect de chemare — a fost, cu mici modificări, adoptat la 1 iunie ca hotărâre a Consiliului Comisarilor Poporului și publicat la 4 iunie în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 112, sub titlul „Hotărârea Consiliului Comisarilor Poporului în problema aprovizionării cu alimente pe cont propriu“.

În edițiile anterioare ale Operelor lui V. I. Lenin, acest document a fost publicat sub titlul „Mesaj către muncitorii de la căile ferate, muncitorii de la transportul pe apă și muncitorii metalurgiști“. — 410.

- 146 Proiectul de „Hotărâre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate“, elaborat de Consiliul economic superior, a fost discutat în ședințele din 28 și 30 mai 1918 ale comisiei pentru problemele de organizare a producției, aleasă de primul Congres general al consiliilor economice din Rusia. Raportul în această problemă a fost prezentat de G. D. Vainberg, autorul proiectului și membru al prezidiului C.E.S.; corapoarte au fost prezentate de „comunistul de stînga“ V. M. Smirnov și de V. N. Andronnikov, reprezentantul industriei din Ural. După dezbateri amănunțite, sub presiunea „comuniștilor de stînga“, comisia a adoptat o „Hotărâre“ care contravenea politicii P.C.(b) din Rusia și a guvernului sovietic.

Aflînd de atitudinea adoptată de „comuniștii de stînga“ în problema conducerii întreprinderilor naționalizate (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXI, p. 130) și luînd cunoștință de textul „Hotărîrii“ elaborate de comisie, V. I. Lenin a propus ca ea să fie examinată de o comisie de coordonare anume creată în acest scop la 2 iunie. Din această comisie au făcut parte: V. I. Lenin, din partea Consiliului Comisarilor Poporului, iar din partea C.E.S. — A. I. Rîkov și G. D. Vainberg. Comisia de coordonare a refăcut „Hotărîrea“, călăuzindu-se după observațiile de față ale lui V. I. Lenin. În pofida „comuniștilor de stînga“, congresul a aprobat cu majoritate de voturi proiectul elaborat de comisia de coordonare.

„Hotărîrea” prevedea că întreprinderile naționalizate vor avea în fruntea lor direcții; două treimi din numărul membrilor acestora din urmă vor fi desemnate de Consiliul economic regional sau de Consiliul economic superior (în întreprinderile direct subordonate conducerii centrale), care au dreptul de a invita uniunea sindicală regională să propună jumătate din candidaturi. O treime din membrii direcției urmau să fie aleși de muncitorii sindicalizați ai întreprinderii. „Hotărîrea” prevedea de asemenea că direcția întreprinderii trebuie să fie în proporție de $\frac{1}{3}$ formată din specialiști din rîndurile personalului tehnic și comercial. — 414.

- 147 *Ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova, a Consiliului central al sindicatelor din Rusia și a sindicatelor, a comitetelor de întreprindere și a altor organizații muncitorești* a avut loc la 4 iunie 1918 în sala Teatrului Mare. Pe ordinea de zi figura o singură problemă: lupta împotriva foametei, în legătură cu situația generală. Deschizînd ședința, I. M. Sverdlov, președintele C.E.C. din Rusia, a arătat că această adunare cu o participare atît de largă a fost convocată dată fiind importanța excepțională a problemei în discuție și are drept scop să cheme pe toți muncitorii din Moscova la o luptă energetică împotriva foametei. Raportul a fost prezentat de V. I. Lenin. Socialiștii-revoluționari de stînga și de dreapta, precum și menșevicii s-au datat în ședință la atacuri vehemente împotriva Puterii sovietice și au criticat politica ei în domeniul aprovizionării. Cu majoritate de voturi a fost adoptată rezoluția propusă de fracțiunea bolșevică, la baza căreia a stat proiectul de rezoluție întocmit de Lenin (vezi volumul de față, p. 444—445). — 415.
- 148 V. I. Lenin expune ideea enunțată de F. Engels în „Introducere la broșura lui Borkheim «În amintirea patrioților de paradă germani din anii 1806—1807»” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1965, p. 343—348). — 419.
- 149 V. I. Lenin se referă la Consfătuirea generală a menșevicilor (ținută între 21 și 27 mai 1918 la Moscova), la care a reieșit cît se poate de pregnant caracterul contrarevoluționar al activității lor. În rapoartele și cuvîntările lor, menșevicii (N. Cerevanin, V. G. Groman și alții) au încercat să folosească în scopuri antisovietice greutățile de aprovizionare prin care trecea țara. După părerea lor, organizarea detașamentelor de aprovizionare și a „cruciadei” pentru cereale, la care Lenin îi chema pe muncitori, nu erau decît „ultimele încercări convulsive” ale Puterii sovietice de a se salva de la pieire, pe care ei, menșevicii, o considerau iminentă. Exprimînd punctul de vedere al menșevicilor-„activiști” (care lansaseră lozinca „înainte spre capitalism” și care militau pentru o luptă „activă” împotriva Puterii sovietice), P. N. Kolokolnikov a îndemnat consfătuirea

„să doboare Sovietele... cu prețul foamei”; într-o rezoluție propusă conferinței, menșevicul M. I. Liber i-a cerut acestuia să dea Sovietelor „o sentință de moarte”, să revoce imediat pe deputații menșevici din Soviete, să organizeze boicotarea Puterii sovietice; liderul menșevic F. I. Dan și-a încheiat cuvântarea cu lozinca: „Jos socialismul întemeiat pe puterea comisarilor, trăiască capitalismul controlat”. La această consfătuire s-a dat citire de asemenea tezelor lui L. Martov, care chema la luptă pentru „o republică cu adevărat democratică”.

Un caracter fățiș contrarevoluționar au avut și luările de poziție ale menșevicilor în problemele politicii externe; într-o rezoluție adoptată de consfătuire s-a pus din nou problema denunțării tratatului de pace de la Brest și a reluării războiului împotriva Germaniei, problema alianței dintre Rusia și coaliția antigermană.

Activitatea contrarevoluționară antisovietică a menșevicilor a determinat C.E.C. din Rusia să adopte la 14 iunie 1918 o hotărâre prin care menșevicii și socialiștii-revoluționari (de dreapta și de centru) au fost declarați excluși din Comitetul Executiv Central; în aceeași hotărâre se recomanda tuturor Sovietelor „să îndepărteze din rândurile lor pe reprezentanții acestor fracțiuni”. — 425.

- 150 „Jizn” — ziar care a apărut la Moscova de la 23 aprilie pînă la 6 iulie 1918, sub redacția publiciștilor anarhizanți A. Borovoi și I. Novomirski. Ziarul a fost folosit de diferite elemente antisovietice; a fost interzis o dată cu alte ziare contrarevoluționare. — 425.
- 151 V. I. Lenin se referă la decretele C.E.C. din Rusia: „Cu privire la acordarea de împuterniciri excepționale comisarului poporului pentru aprovizionare” din 13 mai („Decretul cu privire la dictatura în domeniul aprovizionării”) și „Cu privire la reorganizarea Comisariatului aprovizionării și a organelor de aprovizionare locale” din 27 mai 1918 (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 261—264 și 307—312). Aceste decrete prevedeau o centralizare deplină a aprovizionării atât în domeniul colectărilor cît și în domeniul distribuirii, precum și măsuri în vederea organizării luptei muncitorilor pentru cereale și în vederea ajutorării săracimii satelor în lupta împotriva chiaburimii. — 429.
- 152 V. I. Lenin se referă la rezoluția pe care partidul socialiștilor-revoluționari (de dreapta și de centru) a prezentat-o la cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia și în care aceștia s-au pronunțat în mod categoric împotriva tratatului de pace de la Brest, cerînd totodată lichidarea imediată a Puterii sovietice și convocarea Adunării constituante. — 440.
- 153 Este vorba de rebeliunea armată contrarevoluționară a corpului de armată cehoslovac, organizată de imperiaștii Antantei

cu participarea activă a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari. Corpul de armată cehoslovac, alcătuit din prizonieri de război cehi și slovaci, a fost organizat în Rusia încă înaintea victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În vara anului 1918, el număra peste 60 000 de oameni (în Rusia se aflau aproape 200 000 de prizonieri cehi și slovaci). După instaurarea Puterii sovietice, finanțarea corpului a fost preluată de puterile Antantei, care hotărâseră să-l folosească în lupta împotriva Republicii sovietice. Th. Masaryk, liderul partidului popular ceh și președintele Consiliului național cehoslovac, a declarat corpul cehoslovac parte integrantă a armatei franceze, iar reprezentanții Antantei au pus problema evacuării lui în Franța. Guvernul sovietic a consimțit la evacuarea cehoslovacilor, punând însă condiția ca soldații ruși aflați în Franța să fie repatriați. Prin acordul intervenit la 26 martie 1918, corpului cehoslovac i-a fost acordată posibilitatea de a părăsi Rusia prin Vladivostok, cu condiția de a preda armamentul și de a îndepărta cadrele de comandă contrarevoluționare recrutate din rândurile ofițerimii ruse. Dar comandamentul contrarevoluționar al corpului cehoslovac a încălcat cu perfidie acordul încheiat cu guvernul sovietic în ceea ce privește predarea armamentului și, la ordinul imperialiștilor Antantei, a declanșat la sfârșitul lunii mai o rebeliune armată. Guvernele S.U.A., Angliei și Franței au pornit pe calea sprijinirii fățișe și multilaterale a rebeliunii; la ea au participat nemijlocit și ofițeri francezi. Acționând în strânsă legătură cu albgardiștii și cu chiaburimea, rebelii cehoslovaci au ocupat o bună parte din Ural, regiunea Volgăi și Siberia, restaurând pretutindeni puterea burgheziei. În regiunile ocupate de rebelii cehoslovaci au fost formate, cu participarea menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari, guverne albgardiste: la Omsk — „guvernul“ Siberiei, la Samara — Comitetul membrilor Adunării constituante ș.a.m.d.

Curînd după izbucnirea rebeliunii, la 11 iunie, Comitetul executiv central al grupurilor comuniste cehoslovace din Rusia a adresat soldaților corpului cehoslovac un apel în care demasca caracterul ei contrarevoluționar și chema pe muncitorii și țărani cehi și slovaci să-i pună capăt și să se înroleze în unitățile cehoslovace ale Armatei Roșii. Majoritatea prizonierilor cehi și slovaci nutreau simpatii față de Puterea sovietică și nu s-au lăsat influențați de propaganda antisovietică a clicii reacționare din fruntea corpului cehoslovac. Dîndu-și seama că au fost înșelați, mulți soldați l-au părăsit, refuzînd să lupte împotriva Rusiei Sovietice. Circa 12 000 de cehi și slovaci au luptat în rândurile Armatei Roșii.

Regiunea Volgăi a fost eliberată de Armata Roșie în toamna anului 1918. Cehii albi au fost definitiv înfrînți o dată cu lichidarea aventurii lui Kolceak. — 440.

- 154 Este vorba de rapoartele prezentate Comitetului Executiv Central din Rusia de către A. D. Țiurupa, comisarul poporului

pentru aprovizionare, (în ședința din 9 mai 1918) și A. I. Sviderski (în ședința din 27 mai) cu privire la reorganizarea organelor de aprovizionare și la situația alimentară a țării. — 441.

- 155 Proiectul de rezoluție la raportul cu privire la lupta împotriva foametei a stat la baza rezoluției propuse de fracțiunea bolșevică în ședința din 4 iunie 1918. Ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a sindicatelor a adoptat-o, respingând totodată rezoluția prezentată de socialiștii-revoluționari de stînga și care era îndreptată împotriva organizării sărăcimii, împotriva prețurilor fixe la cereale și a altor măsuri ale Puterii sovietice. — 444.
- 156 *Asociația învățătorilor și profesorilor internaționaliști* a fost creată la începutul lunii decembrie 1917, în opoziție cu contra-revoluționara Asociație generală a învățătorilor și profesorilor din Rusia. În cadrul noii asociații s-au grupat învățătorii și profesorii care au trecut de partea Puterii sovietice. Asociația învățătorilor și profesorilor internaționaliști își propunea să grupeze în rîndurile ei partea democratică a cadrelor didactice și să atragă alături de Puterea sovietică pe cei șovăielnici. Într-un apel publicat la 6 (19) decembrie în ziarul „Pravda”, asociația i-a îndemnat pe învățători și profesori să intre în noua organizație, pentru ca, împreună cu poporul, „să creeze o școală nouă, socialistă”. Cadrele didactice au început să se grupeze în jurul Asociației învățătorilor și profesorilor internaționaliști; în primăvara anului 1918, ea număra nu mai puțin de 12 000 de membri. Ulterior, ea a format nucleul de bază al Asociației generale a lucrătorilor din învățămînt, care a luat ființă în august 1919.

Primul Congres general al învățătorilor și profesorilor internaționaliști din Rusia s-a ținut la Moscova între 2 și 6 iunie 1918; la lucrările lui au participat circa 150 de delegați cu vot deliberativ. Congresul a ascultat și a dezbătut rapoartele prezentate în legătură cu următoarele probleme: sarcinile Asociației învățătorilor și profesorilor internaționaliști; reforma școlii; planul general de organizare a învățămîntului public; învățămîntul politehnic; sarcinile organizatorice și propagandistice ale învățătorului și profesorului de tip nou; situația materială a cadrelor didactice; proiectul de statut al Asociației învățătorilor și profesorilor internaționaliști; școala și statul (raportul în această problemă a fost prezentat de N. K. Krupskaja) și altele. Primul a luat cuvîntul A. V. Lunacearski, comisarul poporului pentru învățămînt, care a vorbit despre rolul cadrelor didactice sovietice în domeniul învățămîntului public. În rezoluțiile adoptate, congresul a chemat la „sprîjinirea hotărîită a puterii muncitorilor și țăranilor în lupta pentru consolidarea socialismului”, a definit sarcinile școlii sovietice ca școală a muncii, ca școală politehnică bazată pe

activitate practică și pe muncă productivă; el a aprobat statutul Asociației învățătorilor și profesorilor internaționaliști și a recomandat Comisariatului poporului pentru învățământ crearea unei Academii de Pedagogie.

V. I. Lenin a luat cuvântul în ședința a patra a congresului. — 446.

- 157 Din primele zile de după instaurarea Puterii sovietice, V. I. Lenin a acordat o deosebită atenție problemei unei juste organizări a activității bibliotecilor și extinderii rețelei de biblioteci în țară. Încă în noiembrie 1917, Lenin a schițat un plan de reorganizare a rețelei de biblioteci din Rusia — vezi „Despre sarcinile bibliotecii publice din Petrograd” (Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 137—138). La 26 aprilie 1918, după ce a ascultat un raport cu privire la organizarea Direcției centrale a arhivelor și bibliotecilor și la înființarea arhivei și bibliotecii mișcării revoluționare din Rusia, Consiliul Comisarilor Poporului a recomandat Comisariatului poporului pentru învățământ să convoace o consfătuire „pentru elaborarea amănunțită a unui proiect în vederea organizării Direcției centrale a arhivelor, precum și a unui proiect pentru reorganizarea întregii rețele a bibliotecilor după sistemul elvețiano-american”.

Proiectul de hotărîre care se publică în volumul de față a fost adoptat în ședința din 7 iunie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului.

Scrisorile, cuvîntările, articolele, însemnările, precum și proiectele de hotărîri ale Consiliului Comisarilor Poporului și alte documente scrise de V. I. Lenin în legătură cu organizarea activității bibliotecilor au fost adunate și publicate în cartea Nadejdei Krupskaiia „Ce a scris și a spus Lenin despre biblioteci”, Moscova, 1956. — 448.

- 158 Acest proiect de hotărîre a fost adoptat în ședința din 14 iunie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului, la raportul prezentat de V. I. Nevski, locuitor al comisarului poporului pentru căile de comunicație. La 18 iunie C.C.P. a aprobat lista de membri ai colegiului acestui comisariat; colegiul era format din 9 persoane, dintre care: 4 bolșevici, 2 menșevici-internaționaliști și 3 socialiști-revoluționari de stînga. — 449.
- 159 V. I. Lenin se referă la „Regulamentul de organizare a conducerii căilor ferate din Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă”, aprobat de C.E.C. din Rusia la 8 iunie 1918 și publicat la 16 iunie în ziarul „Izvestia C.E.C. din Rusia” nr. 122 (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 365—367). — 449.
- 160 Cuvîntarea lui V. I. Lenin „Cu privire la detașamentele de aprovizionare”, rostită la diferite adunări muncitorești din Moscova, a fost publicată în cotidianul „Bednota”, editat de C.C. al P.C.(b) din Rusia. Primele detașamente de aprovizionare au fost

trimise din Petrograd și Moscova în guberniile cerealiere în noiembrie 1917. În proporții de masă, crearea de detașamente de aprovizionare formate din muncitori înaintați a început în vara anului 1918, în perioada de maximă creștere a foametei în țară. De formarea detașamentelor de aprovizionare se ocupau organizațiile de partid, de stat și cele sindicale din Moscova, Petrograd și din alte centre industriale. La mijlocul lunii iunie aceste detașamente numărau circa 3 000 de oameni, iar spre sfârșitul lunii august — circa 17 000 de oameni. În 1918 ființau 122 de detașamente, iar în 1919 — peste o mie, numărând circa 30 000 de oameni. Detașamentele muncitorești de aprovizionare au avut un rol deosebit de mare în colectarea de produse alimentare pentru nevoile populației și ale Armatei Roșii, în lupta împotriva chiaburimii și în organizarea sărăcimii satelor. — 450.

- 161 V. I. Lenin se referă la detașamentul de aprovizionare care acționa în satul Kulikovo din județul Usman, gubernia Tambov. Cu ajutorul țăranilor săraci, detașamentul a confiscat de la chiaburi arme dosite și importante cantități de cereale: 4 073 de puduri de secară, 1 006 puduri de ovăz, 428 de puduri de mei, 188 de puduri de făină; mai mult de jumătate din cerealele rechiziționate au fost puse la dispoziția sărăcimii înfometate din acest sat. Cu sprijinul detașamentului a fost ales un nou Soviet sătesc în locul celui vechi, care era format din chiaburi. — 456.
- 162 Telegrama cu privire la organizarea detașamentelor de aprovizionare a fost trimisă celui de-al II-lea Congres al Sovietelor din gubernia Penza, ca răspuns la o scrisoare a lui A. E. Minkin, președintele Sovietului gubernial Penza. În prima sa ședință, din 24 iunie 1918, congresul l-a ales pe V. I. Lenin președinte de onoare. — 457.
- 163 *Comitetele sărăcimii* au fost instituite prin decretul „Cu privire la organizarea și aprovizionarea sărăcimii satelor”, adoptat de C.E.C. din Rusia la 11 iunie 1918. Decretul a consfințit practica creării de comitete ale sărăcimii din inițiativa maseilor. Sub conducerea partidului comunist, în perioada iunie-noiembrie 1918 au fost create circa 105 000 de comitete ale sărăcimii. Decretul prevedea că în sarcina acestor comitete intră: evidența rezervelor de produse alimentare ale gospodăriilor țărănești, stabilirea rezervelor și a surplusurilor de produse alimentare ale gospodăriilor chiaburești, acordarea de ajutor organelor sovietice de aprovizionare în confiscarea acestor surplusuri; paza și transportul cerealelor confiscate la centrele de recepție ale statului, aprovizionarea sărăcimii cu produse alimentare confiscate de la gospodăriile chiaburești, distribuirea uneltelor agricole și a mărfurilor industriale; organizarea campaniei de însămânțări și de recoltare, paza semănăturilor; lupta împotriva desăgarilor și împotriva speculei cu cereale. În prac-

tică însă, munca desfășurată de comitetele sărăcimii îmbrățișa toate aspectele activității la sate. În fapt, ele au fost puncte de sprijin, organe ale dictaturii proletariului la sate; organizarea acestor comitete a însemnat dezvoltarea în continuare a revoluției socialiste la sate.

Comitetele sărăcimii au avut un rol deosebit de mare în reprimarea contrarevoluției chiaburești, în subminarea puterii economice a chiaburimii, prin exproprierea ei parțială. Într-o perioadă relativ scurtă, comitetele sărăcimii au luat de la chiaburi și au dat țăranilor săraci și mijlocași 50 000 000 ha de pământ, au confiscat de la chiaburi o bună parte din mijloacele lor de producție, pe care le-au pus la dispoziția țăranilor săraci și a mijlocașilor neavuți. Deosebit de mare a fost meritul acestor comitete în desăvârșirea lichidării proprietății funciare moșierești și în aprovizionarea centrelor muncitorești înfometate și a Armatei Roșii. Comitetele sărăcimii au participat activ la organizarea artelurilor și a comunelor agricole, care împreună cu sovhozurile au constituit primele focare ale orânduirii socialiste la sate; din momentul organizării comitetelor sărăcimii, numărul artelurilor și comunelor agricole a început să crească, ridicându-se de la 240 la 1 600 — după date incomplete — la sfârșitul anului 1918. Din inițiativa comitetelor sărăcimii au fost create detașamente și regimente de voluntari pentru Armata Roșie, formate din țărani săraci. Comitetele sărăcimii au adus o contribuție esențială la întărirea Sovietelor locale și la curățirea lor de elemente chiaburești.

Activitatea desfășurată de comitetele sărăcimii a avut o mare însemnătate pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țăranimea, pentru atragerea țăranului mijlocaș de partea Puterii sovietice. Lenin a subliniat în repetate rânduri că organizarea și activitatea comitetelor sărăcimii trebuie îndrumate în așa fel încât să se țină seama nu numai de interesele sărăcimii, ci și de cele ale țăranului mijlocaș. Cu prilejul discutării proiectului de decret cu privire la comitetele sărăcimii, el a arătat că la activitatea acestor comitete trebuie să fie atrași și țăranii mijlocași (vezi în: „Decretele Puterii sovietice”, vol. 2, Moscova, 1959, p. 413—416, modificările aduse de Lenin proiectului de decret).

În scurtul răstimp de la înființarea lor și pînă în toamna anului 1918, comitetele sărăcimii, care au avut un rol istoric în desfășurarea revoluției socialiste, au îndeplinit cu succes sarcinile care le-au fost trasate. Pornind de la acest fapt și avînd în vedere necesitatea „de a desăvîrși construirea aparatului de stat prin unificarea organizării Sovietelor pe întregul teritoriu al Republicii Sovietice”, cel de-al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc în noiembrie 1918, a recomandat să se organizeze noi alegeri de deputați în toate Sovietele sătești și de plasă și a însărcinat comitetele sărăcimii să efectueze aceste alegeri. În conformitate cu instrucțiunile electorale ale C.E.C. din Rusia, publicate la 4 decem-

brie 1918, după efectuarea alegerilor comitetele sărăcimii urmau să-și înceteze activitatea și să transmită noilor Soviete toate fondurile și scriptele lor. — 459.

164 *Conferința a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova* a avut loc între 27 iunie și 2 iulie 1918. La conferință au participat 472 de delegați cu vot deliberativ și 71 cu vot consultativ, dintre care: 341 comuniști, 34 socialiști-revoluționari de stînga, 24 menșevici, 9 socialiști-revoluționari de dreapta, 64 fără partid și reprezentanți ai altor grupări. Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme: aprovizionarea populației, în legătură cu momentul actual; instrucția militară generală și mobilizarea; disciplina în muncă; activitatea burselor muncii; statutul comitetelor de întreprindere și altele. Raportul cu privire la problema aprovizionării, care era principala problemă de pe ordinea de zi, a fost prezentat de V. I. Lenin. La acest raport, conferința a adoptat o rezoluție la baza căreia a stat proiectul propus de Lenin. Cu toată opoziția menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari, conferința a adoptat în toate problemele rezoluțiile propuse de fracțiunea comunistă. — 461.

165 În mai-iunie 1918 au avut loc în Austro-Ungaria numeroase greve, demonstrații și acțiuni muncitorești de masă cu caracter politic, antimilitarist. La mijlocul lunii iunie, în urma reducerii rației de pâine, a fost declarată la Viena o grevă de masă; la Viena, Budapesta și în alte orașe au fost create Soviete de deputați ai muncitorilor. Sovietul din Viena a prezentat guvernului revendicările greviștilor: încheierea păcii, majorarea salariilor, reducerea zilei de muncă și revenirea la vechea rație de pâine. Neputînd împiedica izbucnirea grevei, liderii social-democrați au insistat ca Sovietul de deputați ai muncitorilor din Viena să-i pună capăt.

Primele Soviete de deputați ai muncitorilor și de deputați ai soldaților au fost create în cursul luptei greviste la Viena, Budapesta și în alte orașe, în ianuarie 1918. La 14 ianuarie, în semn de protest împotriva cererilor anexioniste pe care guvernele blocului austro-german le-au formulat Rusiei Sovietice în cursul tratativilor pentru încheierea tratatului de pace, a început la Viena o grevă politică care s-a extins asupra regiunilor industriale ale Austro-Ungariei. Greviștii cereau încheierea imediată a unei păci generale pe baza condițiilor propuse de Rusia Sovietică, abrogarea legilor din timp de război, desființarea cenzurii, amnistierea deținuților politici, distribuirea echitabilă a produselor ș.a.m.d. Mișcarea a fost înăbușită, și Sovietele au fost desființate cu concursul direct al liderilor oportuniști ai social-democrației austriece. — 465.

166 Întîlnirea lui V. I. Lenin cu delegații Sovietului de deputați din Eleț a avut loc la 30 mai 1918. După convorbirea avută cu

ei, Lenin le-a înmînat o scrisoare către redacția ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia” în care se spunea: „Aducătorii prezentei sînt reprezentanții Sovietului de deputați din Eleț. Rog stăruitor să le luați un interviu și să-l publicați în ziar. Elețul este un județ exemplar în ceea ce privește ordinea, evidența *întreprinderilor agricole model* și gospodărirea lor, un județ model în ceea ce privește *reprimarea burgheziei*” („Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI, p. 45). La 26 iunie, cu o zi înainte de a lua cuvîntul la conferință, Lenin s-a întîlnit cu I. G. Pravdin, locșiorul comisarului poporului pentru afacerile interne, care se întorsese dintr-o inspecție făcută în Tula, Eleț și Orel, și a discutat cu el despre situația din aceste raioane (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII, p. 116 și 179). — 479.

- 167 V. I. Lenin se referă la articolul „Dezvăluirea tratatelor secrete”, publicat în nr. 326 din 28 noiembrie 1917 al ziarului „Vorwärts”; în acest articol se recunoștea că, „dînd publicității schimbul de telegrame secrete dintre Petersburg și Paris, guvernul bolșevic al Rusiei a săvîrșit un act cu adevărat revoluționar”.

„Vorwärts” — cotidian, organ central al Partidului social-democrat din Germania; a început să apară la Berlin în 1891, sub denumirea de „Vorwärts. Berliner Volksblatt”, în baza unei hotărîri a Congresului de la Halle al partidului; era o continuare a ziarului „Berliner Volksblatt”, care apăruse din 1884. În coloanele acestui ziar, F. Engels a combătut diversele manifestări ale oportunismului. Începînd din a doua jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut, după moartea lui F. Engels, redacția ziarului „Vorwärts” a ajuns pe minile aripiei de dreapta a partidului și a început să publice sistematic articole scrise de oportuniști. În perioada războiului imperialist mondial (1914—1918), „Vorwärts” s-a situat pe pozițiile social-șovinismului; după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a desfășurat propagandă antisovietică. A apărut la Berlin pînă în 1933. — 485.

- 168 Este vorba de V. A. Tihomirov, reprezentantul Sovietului de deputați ai muncitorilor din Bogorodsk, care era pe atunci președintele Uniunii cooperativelor din Bogorodsk. — 488.
- 169 V. I. Lenin se referă la articolul „Milioanele franceze”, apărut la 28 iunie 1918 în ziarul „Prûkoptnik Svobody” — organul central al Comitetului Executiv Central al grupurilor comuniste cehoslovace din Rusia Sovietică. În acest articol se arăta că guvernele francez și englez au pus la dispoziție albgardiștilor cehoslovaci circa 15 milioane de ruble; în aceeași zi, articolul a fost reprodus în nr. 130 al ziarului „Pravda” și, parțial, în nr. 132 al ziarului „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia”. — 489.

- 170 V. I. Lenin se referă la grupul de muncitori tipografi care s-au aflat mult timp sub influența menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari de dreapta din conducerea „Sindicatului muncitorilor tipografi”, care era un sindicat galben. După Revoluția din Octombrie, acest sindicat a desfășurat o activitate îndreptată împotriva Puterii sovietice, organizând greve la Moscova, Petrograd și în alte câteva orașe. Bolșevicii și internaționaliștii de stînga au avut în toate marile tipografii grupuri de aderenți ai lor și au înființat un sindicat propriu — „Sindicatul roșu al tipografilor”. O dată cu organizarea acestui sindicat, influența sindicatului galben al tipografilor a scăzut simțitor. — 491.
- 171 Din ordinul guvernului sovietic, la 29—30 aprilie 1918 flota maritimă-militară din Marea Neagră a fost transferată de la Sevastopol la Novorossiisk, în urma ocupării Crimeii de către imperialiștii germani. Împrejurările care au determinat această transferare a flotei și condițiile unei eventuale reveniri a ei la Sevastopol au fost expuse de V. I. Lenin în „Protestul adresat guvernului german împotriva ocupării Crimeii” (vezi volumul de față, p. 337—338). Neavînd posibilitatea de a salva flota și nevrînd s-o predea imperialiștilor germani, care ceruseră în termeni ultimativi să fie readusă la Sevastopol, Lenin a dat Consiliului Militar Superior următoarea indicație: „Dat fiind că, după cum arată autoritățile militare superioare competente, situația este lipsită de orice ieșire, se va proceda imediat la distrugerea flotei” (vezi „Istoria războiului civil din U.R.S.S.”, vol. 3, ed. rusă, 1957, p. 139). În zilele de 18 și 19 iunie, ordinul guvernului a fost adus la îndeplinire: majoritatea navelor au fost sabotate în apropiere de țărmul Novorossiiskului. — 492.
- 172 Este vorba de alegerile din iunie 1918 pentru Sovietul din Petrograd. În timpul alegerilor, menșevicii și socialiștii-revoluționari au desfășurat o luptă înverșunată împotriva bolșevicilor, fără a se da în lături nici de la acte de teroare (în ziua alegerilor, la 20 iunie, un socialist-revoluționar de dreapta a ucis pe V. Volodarski, militant activ al partidului comunist). În alegeri, majoritatea voturilor a fost obținută de comuniști. La prima ședință, din 27 iunie, a Sovietului au participat 405 bolșevici și simpatizanți ai lor, 75 de socialiști-revoluționari de stînga, 59 de menșevici-defensiști și socialiști-revoluționari de dreapta și 43 de deputați fără partid. — 497.
- 173 La 28 iunie 1918, din indicația Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia, s-au ținut în toate raioanele Moscovei mitinguri avînd ca temă „Războiul civil”. Caracterul de masă al acestor mitinguri, care s-au desfășurat într-o atmosferă în-suflețită, atesta că masele muncitorești acordă tot mai multă încredere partidului comunist, aprobă politica lui și condamnă partidele contrarevoluționare ale menșevicilor și socialiștilor-re-

voluționari, care sprijineau burghezia, vinovată de dezlănțuirea războiului civil. La mitinguri au luat cuvântul militanți de seamă ai partidului, precum și o serie de delegați la cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, sosiți din Ural, regiunea Volgăi și din alte regiuni; delegații au vorbit despre activitatea contrarevoluționară desfășurată de menșevici și de socialiștii-revoluționari, despre lupta înverșunată pe care chiarburii o duc împotriva Puterii sovietice.

V. I. Lenin a luat cuvântul la Uzina „A.M.O.” (subraionul Simonovski), uzina fostă Michelson (raionul Zamoskvorecie) și în parcul „Sovetskii” din raionul Rogojsk.

La mitingul ținut la uzina fostă Michelson, cei patru mii de muncitori și funcționari ai uzinei, după ce au ascultat cu o deosebită atenție cuvântarea lui Lenin, au adoptat o rezoluție în care au declarat că aprobă hotărârea din 25 iunie 1918 a Sovietului din Moscova cu privire la excluderea „definitivă din Soviet” a menșevicilor și socialiștilor-revoluționari (de dreapta și de centru), care, în calitate de membri ai Sovietelor, sabotau în scopuri provocatoare activitatea lor și urmăreau să răstoarne Puterea sovietică cu ajutorul imperialiștilor străini. Participanții la miting au adresat tuturor oamenilor muncii chemarea „de a revoca din toate Sovietele și din instituțiile lor pe socialiștii-revoluționari de dreapta și pe menșevici, care dau dovadă de o atitudine infamă și criminală, făcând front comun cu forțele întunecate ale contrarevoluției, cu scopul de a trăda cauza noastră muncitorească”. — 499.

174 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1965, p. 347—348. — 502.

175 Interviu acordat de V. I. Lenin a fost transmis în aceeași zi redacției ziarului „Folkets Dagblad Politiken” printr-o telegramă specială, care, din motive tehnice, a fost însă primită cu întârziere și publicată la 4 iulie 1918. La 6 iulie, conținutul interviului a fost publicat în „Leipziger Volkszeitung” nr. 155.

„Folkets Dagblad Politiken” — ziar al social-democraților de stînga din Suedia, care în 1917 înființaseră Partidul social-democrat de stînga din Suedia; a apărut la Stockholm începînd din aprilie 1916, inițial o dată la două zile, iar apoi zilnic (pînă în noiembrie 1917 a apărut sub denumirea de „Politiken”). În anii 1918—1919 redactorul lui a fost F. Ström. În 1921, după ce Partidul social-democrat de stînga din Suedia s-a afiliat la Internaționala Comunistă și a adoptat denumirea de partid comunist, ziarul a devenit organul lui de presă. După scindarea partidului Comunist din Suedia, în octombrie 1929, ziarul a devenit organul de presă al aripii de dreapta a partidului. Și-a încetat apariția în mai 1945. — 512.

176 Este vorba de dezarmarea anarhiștilor, întreprinsă de organele Comisiei extraordinare (Ceka) la Moscova în noaptea de 11 spre 12 aprilie 1918. Această măsură a fost determinată de faptul că sub paravanul diferitelor grupuri de anarhiști se ascundeau elemente vădit contrarevoluționare și certate cu legea, care terorizau populația cu atacurile și cu jafurile lor și-și găseau adăpost în vilele ocupate de anarhiști. „Cu prilejul dezarmării — se arăta în comunicatul oficial publicat la 13 aprilie în ziarul „Pravda” — a fost ridicată o mare cantitate de arme și muniții: bombe, grenade de mână, câteva zeci de mitraliere și aruncătoare de bombe, numeroase puști, revolve și cartușe”. În timpul perchezițiilor au fost găsite mari cantități de aur și pietre prețioase. Anarhiștii din Petrograd, care refuzaseră să predea armele, au fost dezarmați la 23 aprilie 1918.

„Anarhiia” — ziar anarhist; a apărut la Moscova din septembrie 1917 până în iulie 1918; în octombrie 1917 a devenit organul de presă al Federației grupurilor anarhiste din Moscova; inițial a apărut săptămînal, iar din martie 1918 — zilnic; la 13 aprilie a fost interzis printr-o hotărîre a Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia; și-a reluat apariția la 21 aprilie. — 513.

177 La 2 iulie 1918 au avut loc la Moscova mitinguri ale celor mobilizați în Armata Roșie. La mitingul de la manejul Alekseevski au participat circa 1 500 de mobilizați și de voluntari care plecau în Armata Roșie. După cuvîntările rostite de V. I. Lenin și de alți vorbitori a avut loc un concert. Mitingul s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de însuflețită.

În aceeași zi, Lenin a venit la mitingul de la ciroul Salamonski, dar nu a putut lua cuvîntul, deoarece deschiderea mitingului întârziase. — 515.

178 Ședințele fracțiunii comuniste a celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia au avut loc în zilele de 1—3 iulie 1918, înainte de deschiderea congresului; la ele au participat circa 500 de delegați comuniști care veniseră la congres. Prima ședință a fost deschisă de I. M. Sverdlov, președintele Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia. După ce a arătat pe scurt sarcinile congresului, el a informat pe participanți despre lucrările pregătitoare pentru întocmirea proiectului de Constituție a R.S.F.S.R. V. I. Lenin a luat cuvîntul la 3 iulie și a vorbit despre situația internă și externă a republicii. După cuvîntarea lui a fost adoptată în unanimitate o rezoluție care aproba politica C.C. al partidului și a Consiliului Comisarilor Poporului. Fracțiunea a ascultat rapoartele prezentate de delegați ai Sovietelor locale, a examinat și a aprobat ordinea de zi a congresului. — 517.

179 *Imperialiștii din țările Triplei Înțelegeri* sau *Antanta* — bloc de state imperialiste (Anglia, Franța și Rusia) care a fost creat la începutul secolului al XX-lea; blocul era îndreptat împotriva imperialiștilor Triplei Alianțe (Germania, Austro-Ungaria, Italia). Și-a luat numele de la înțelegerea anglo-franceză — „Entente cordiale” — încheiată în 1904. În timpul războiului imperialist mondial (1914—1918) au aderat la Antantă S.U.A., Japonia și o serie de alte țări. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, principalii participanți la acest bloc — Anglia, Franța, S.U.A. și Japonia — au fost inspiratorii și organizatorii intervenției militare împotriva Țării Sovietelor și au participat efectiv la această intervenție. — 517.

180 *Al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia* și-a deschis lucrările la 4 iulie 1918, la Moscova, în clădirea Teatrului Mare. La congres au participat 1164 de delegați cu vot deliberativ, dintre care 773 bolșevici, 353 socialiști-revoluționari de stînga, 17 maximaliști (grupare desprinsă din partidul socialiștilor-revoluționari de stînga), 4 anarhiști, 4 menșevici-internaționaliști, 3 membri ai altor partide, 10 delegați fără partid. Printre delegați erau și reprezentanți ai regiunilor ocupate ale Ucrainei, Letoniei și Transcaucaziei, care au adus congresului salutul acestor regiuni și l-au informat asupra stării de lucruri de acolo. I. I. Fineberg, reprezentantul Partidului socialist britanic, a rostit la congres o cuvîntare de salut în numele acestui partid și a dat citire unei rezoluții în care conferința P.S.B. declara că sprijină revoluția socialistă din Rusia; congresul a primit, de asemenea, mesaje de salut din partea oamenilor muncii din Germania și Norvegia și din partea prizonierilor de război ruși aflați în diferite țări.

Congresul a aprobat următoarea ordine de zi, propusă de Prezidiul C.E.C. al Sovietelor din Rusia: raportul Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia și raportul Consiliului Comisarilor Poporului, problema aprovizionării, organizarea Armatei Roșii socialiste, Constituția Republicii Sovietice Ruse, alegerea C.E.C. al Sovietelor din Rusia. Congresul a respins cererea socialiștilor-revoluționari de stînga ca pe ordinea de zi să fie înscrise două puncte suplimentare: rapoartele delegaților Sovietelor locale și discutarea hotărîrii guvernului sovietic cu privire la instituirea pedepsei capitale pentru înaltă trădare.

După aprobarea ordinii de zi, congresul a discutat, în afara ei, problema evenimentelor din zona de frontieră cu Ucraina, a agitației instigatoare desfășurate de menșevici și de socialiștii-revoluționari, care urmăreau să provoace ciocniri între unitățile militare din această zonă și trupele germane, cu scopul de a torpila tratatul de pace cu Germania și de a tîrî țara într-un război. Dînd explicații în această problemă, socialiștii-revoluționari de stînga au adus partidului comunist acuzația demagogică că nu vrea să vină în ajutorul oamenilor

muncii din regiunile ocupate; ei au refuzat să dezbată rezoluția propusă de fracțiunea comunistă și au părăsit în mod demonstrativ ședința. Congresul a stabilit în unanimitate că „orice hotărâri în problema războiului și a păcii sînt de competența exclusivă a Congresului general al Sovietelor din Rusia” și a organelor centrale ale Puterii sovietice — C.E.C. din Rusia și Consiliul Comisarilor Poporului — și a propus guvernului sovietic să curme cu hotărîre acțiunile provocatorilor.

Raportul de activitate al C.E.C. din Rusia a fost prezentat de I. M. Sverdlov, iar raportul de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului — de V. I. Lenin. După dezbateri furtunoase pe marginea acestor rapoarte, a fost adoptată cu majoritate de voturi rezoluția propusă de fracțiunea comunistă, în care se spunea că congresul „aprobă în întregime politica internă și externă a guvernului sovietic”. El a respins rezoluția prezentată de socialiștii-revoluționari de stînga, în care i se cerea să dea un vot de neîncredere în guvern, să denunțe tratatul de pace de la Brest și să schimbe orientarea politicii interne și externe a Puterii sovietice.

Înfrînți la congres, socialiștii-revoluționari de stînga au trecut la acțiune armată fățișă, declanșînd la 6 iulie o rebeliune contrarevoluționară la Moscova. Datorită acestui fapt, congresul și-a întrerupt lucrările și le-a reluat apoi la 9 iulie. După ce a ascultat comunicatul guvernului cu privire la evenimentele din zilele de 6 și 7 iulie, congresul a aprobat întru totul acțiunile energice întreprinse de guvern în vederea lichidării aventurii criminale a socialiștilor-revoluționari de stînga și a arătat că socialiștii-revoluționari de stînga care împărtășesc vederile clicii lor conducătoare „nu au ce căuta în Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor”.

În rezoluția la raportul cu privire la problema aprovizionării, prezentat de A. D. Ţiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, congresul a confirmat că politica bazată pe monopolul cerealelor rămîne neștirbită, a subliniat necesitatea unei reprimări hotărîte a împotrivrării chiaburimii și a aprobat organizarea comitetelor sărăcimii.

La 10 iulie, în ședința sa finală, congresul a ascultat raportul cu privire la organizarea Armatei Roșii și a adoptat în unanimitate rezoluția propusă de fracțiunea comunistă, în care erau trasate o serie de importante măsuri pentru organizarea și întărirea Armatei Roșii, pe baza serviciului militar obligatoriu pentru toți oamenii muncii.

Congresul și-a încheiat lucrările printr-un act de mare importanță istorică, adoptînd prima Constituție a R.S.F.S.R., care consfințează prin lege cuceririle oamenilor muncii din Țara Sovietelor. — 519.

- 181 „Antevorbitoria mea” — M. A. Spiridonova, fruntașă a partidului socialist-revoluționar de stînga; a prezentat la congres un coraport cu privire la activitatea secției țărănești a C.E.C.

din Rusia, care conținea o serie de atacuri contrarevoluționare la adresa politicii Puterii sovietice și a partidului comunist. — 521.

- 182 „*Golos Trudovogo Krestianstva*” — cotidian; a început să apară la Petrograd, la sfârșitul lunii noiembrie 1917, ca organ al Comitetului Executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia (până la 9 (22) decembrie s-a numit „*Izvestiia Vserossiiskogo Krestianskogo Siezda*”); de la 20 ianuarie (2 februarie) 1918 a apărut ca organ al secției țărănești a C.E.C. din Rusia. Până la 10 iulie 1918, conducerea ziarului s-a aflat în mâinile socialiștilor-revoluționari de stînga. Începînd de la 6 noiembrie 1918, ziarul a devenit organul de presă al Comisariatului poporului pentru agricultură; a apărut pînă la 31 mai 1919. — 526.

- 183 Este vorba de proiectul de Constituție (Lege fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse, prezentat spre aprobare celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Hotărîrea cu privire la elaborarea proiectului de Constituție a R.S.F.S.R. a fost adoptată în ianuarie 1918 de cel de-al III-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Dar lucrările de elaborare propriu-zisă a proiectului de Constituție au putut fi începute de guvernul sovietic numai după cucerirea răgazului de pace. Rolul hotărîtor în elaborarea textului primei Constituții Sovietice l-a avut V. I. Lenin.

Proiectul a fost întocmit de o comisie pentru elaborarea Constituției, numită de C.E.C. al Sovietelor din Rusia la 1 aprilie 1918 și prezidată de I. M. Sverdlov.

La propunerea acestuia, în ședința sa din 14 iunie C.E.C. al Sovietelor din Rusia a hotărît ca pe ordinea de zi a celui de-al V-lea Congres general ordinar al Sovietelor din Rusia să fie inclusă problema adoptării Constituției sovietice. Cu elaborarea definitivă a proiectului de Constituție, în vederea prezentării lui la Congresul al V-lea al Sovietelor, a fost însărcinată o comisie specială a C.C. al P.C. (b) din Rusia, în frunte cu V. I. Lenin. La 3 iulie, comisia C.C., prezidată de Lenin, a examinat două proiecte de Constituție sovietică: proiectul comisiei pentru elaborarea Constituției, numită de C.E.C. al Sovietelor din Rusia, și proiectul propus de Comisariatul poporului pentru justiție. Comisia C.C. al P.C. (b) din Rusia a pus la baza Constituției proiectul comisiei C.E.C. din Rusia, introducînd în acest proiect unele prevederi din proiectul Comisariatului poporului pentru justiție. Totodată, la propunerea lui Lenin, în textul Constituției R.S.F.S.R. a fost inclusă — cu titlu de preambul — „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat”, a fost adăugat un articol cu privire la egalitatea în drepturi a naționalităților și raselor în Republica Sovietică, au fost formulate articolele prin care se acordă drepturi politice străinilor care locuiesc și muncesc

pe teritoriul R.S.F.S.R. (vezi în volumul de față, p. 553 „Conceptul punctului 20 din secțiunea a doua a Constituției R.S.F.S.R.“, scris de Lenin, care definește drepturile lor) și drept de azil tuturor străinilor urmăriți pentru convingerile lor politice și religioase (vezi în : „Decretele Puterii sovietice“, vol. 2, Moscova, 1959, p. 546—549, modificările aduse de Lenin). Comisia C.C. al P.C. (b) din Rusia a adus proiectului de Constituție o serie de completări și modificări cu caracter principal. Proiectul elaborat de comisia C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost prezentat spre aprobare Congresului al V-lea al Sovietelor.

La propunerea lui Sverdlov, chiar în prima zi a lucrărilor congresului a fost numită o comisie formată din reprezentanți ai diferitelor fracțiuni, care a fost însărcinată să examineze proiectul de Constituție și să prezinte congresului un raport asupra acestui proiect. Comisia numită de congres a adus proiectului de Constituție unele modificări redacționale, a adăugat o serie de articole în secțiunea consacrată drepturilor în materie bugetară și a introdus o secțiune nouă cu privire la stema și la drapelul R.S.F.S.R. La 10 iulie, în ultima sa ședință, congresul a ascultat raportul comisiei cu privire la proiectul de Constituție, după care a aprobat în unanimitate Constituția R.S.F.S.R. și a însărcinat noul Comitet Executiv Central s-o redacteze în formă definitivă.

La 19 iulie 1918, Constituția Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse a fost publicată ca Lege fundamentală, care a intrat în vigoare din momentul publicării ei. — 530.

- 184 Este vorba de Comisia extraordinară (Ceka) de pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului, al cărei președinte a fost F. E. Dzerjinski.

Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia a fost instituită la 7 (20) decembrie 1917, printr-o hotărâre a Consiliului Comisarilor Poporului, în scopul de a duce „o luptă necruțătoare împotriva contrarevoluției, sabotajului și speculei“. Fiind unul dintre cele mai importante organe ale dictaturii proletarietului, Comisia extraordinară din Rusia a jucat un rol deosebit de mare în lupta împotriva activității subversive a contrarevoluției și în apărarea securității de stat a Republicii sovietice. Apreciind activitatea acestei comisii, V. I. Lenin arăta în raportul său la cel de-al IX-lea Congres general al Sovietelor din Rusia din decembrie 1921 : „Aceasta este o instituție care a fost arma noastră nimicitoare împotriva nenumăratelor comploturi, a nenumăratelor atentate îndreptate împotriva Puterii sovietice“ (Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 164). Subliniind, în a sa „Rezoluție cu privire la Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia“, munca eroică pe care organele acestei comisii au desfășurat-o pentru apărarea cuceririlor Revoluției din Octombrie și ținând seama de consolidarea Puterii sovietice, Congresul al IX-lea al Sovietelor a recoman-

dat să se procedeze la o restrângere a sferei de activitate a comisiei. În această rezoluție și-au găsit expresia propunerile făcute de Lenin în proiectul său de hotărâre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia, scris la 1 decembrie 1921 (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 369). La 6 februarie 1922, C.E.C. al Sovietelor din Rusia a adoptat un decret prin care Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia a fost desființată. — 534.

- 185 Încă din primele luni ale existenței sale, Statul sovietic a acordat un ajutor substanțial gospodăriilor colective țărănești în ceea ce privește dotarea lor cu mijloace materiale și financiare. Prin bugetul Comisariatului poporului pentru agricultură, pe semestrul al doilea al anului 1918 a fost alocată o sumă de 15 milioane de ruble pentru împrumuturi fără dobândă în scopul finanțării măsurilor de organizare a comunelor și artelurilor agricole. În afară de aceasta, în iulie 1918 guvernul a repartizat Comisariatului pentru agricultură, în același scop, alte 10 milioane de ruble. Printr-un decret din 2 noiembrie 1918, „pentru îmbunătățirea și dezvoltarea agriculturii și pentru grabnica ei reorganizare pe baze socialiste“, a fost creat un fond de un miliard de ruble, destinat acordării de ajutor tehnic și financiar întovărășirilor și comunelor agricole ale țăranilor muncitori. Suma efectiv acordată comunelor și artelurilor în baza acestui decret a depășit considerabil cifra prevăzută prin decret.

Gospodăriile colective s-au bucurat de mari avantaje la repartizarea mașinilor agricole complexe, a inventarului viu și mort, a fondurilor de semințe. Centrele de stat pentru închirierea de unelte agricole și atelierelor de reparații deserveau în primul rând, alături de sovhozuri, gospodăriile colective. — 543.

- 186 *Comitetul pentru legături internaționale* — „Comitetul pentru restabilirea legăturilor internaționale“ — a fost creat în ianuarie 1916 de un grup de internaționaliști francezi. Formarea acestui comitet a fost prima încercare de a se crea în Franța o organizație revoluționară internaționalistă a socialiștilor, în opoziție cu organizațiile social-șovine. V. I. Lenin considera necesară folosirea „Comitetului pentru restabilirea legăturilor internaționale“ în vederea unirii elementelor internaționaliste; din indicația lui Lenin, I. F. Armand a participat la activitatea acestui comitet.

Sub influența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie din Rusia și a intensificării mișcării muncitorești din Franța, comitetul a devenit un centru de grupare a elementelor revoluționare internaționaliste. În 1920, el a intrat în Partidul Comunist din Franța.

Apelul la care se referă Lenin a fost publicat în „Pravda“ nr. 131 din 29 (16) iunie 1918. — 544.

- 187 V. I. Lenin se referă la cuvîntarea lui Svetlov, reprezentantul fracțiunii eserilor maximaliști. — 547.
- 188 V. I. Lenin se referă la istoricul „Decret al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la naționalizarea mării industrii“, aprobat la 28 iunie 1918 (și publicat în nr. 134 din 30 iunie 1918 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia“). „Conform unui plan de mult stabilit — scria Lenin despre acest decret —, după o îndelungată muncă de pregătire, în sfîrșit, la 28 iunie a fost aprobat decretul a cărui apariție a fost așteptată cu nerăbdare de masele populare din Rusia“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 27). Prin acest decret au fost naționalizate toate marile întreprinderi industriale. Datorită muncii organizatorice a partidului comunist și contribuției active a maselor muncitorești, în pofida greutăților enorme, naționalizarea a fost înfăptuită într-un termen scurt. Pînă la 31 august 1918 au fost efectiv naționalizate peste 3 000 de întreprinderi.
- Prin același decret au fost naționalizate toate căile ferate particulare, precum și întreprinderile comunale (alimentarea cu apă, uzinele de gaz, transportul urban etc.), care treceau în administrarea Sovietelor locale. — 549.

- 189 *Rebeliunea contrarevoluționară a socialiștilor-revoluționari de stînga din Moscova* (6—7 iulie 1918) a fost organizată în urma unei hotărîri adoptate de C.C. al partidului socialist-revoluționar de stînga la 24 iunie și constituia o parte din ofensiva generală a contrarevoluției interne și a imperialiștilor Antantei împotriva Rusiei Sovietice; rebelii se bucurau de sprijinul ocult al unor misiuni diplomatice străine.

Rebeliunea a izbucnit în zilele în care se desfășurau lucrările celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Cuvîntările antisovietice ale socialiștilor-revoluționari de stînga fuseseră dezaprobatе de majoritatea covîrșitoare a delegaților. Înfrînți la congres, socialiștii-revoluționari de stînga, urmărind să torpileze tratatul de pace de la Brest și să tîrască Țara Sovietelor într-un război cu Germania, l-au asasinat la 6 iulie, la Moscova, pe contele Mirbach, ambasadorul Germaniei, și imediat după aceasta au declanșat o rebeliune armată, a cărei principală forță o constituia un detașament comandat de socialistul-revoluționar de stînga D. I. Popov, colaborator al Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia. Rebelii, în total vreo 1 800 de oameni, au bombardat Kremlinul cu artileria, au ocupat centrala telefonică și telegraful, pe care le-au păstrat timp de 2 ore, transmițînd în numele C.C. al socialiștilor-revoluționari de stînga cîteva apeluri, buletine și telegrame provocatoare, în care afirmau că puterea se află în mîinile socialiștilor-revoluționari de stînga și că acțiunile lor sînt salutate de întreaga populație.

Congresul al V-lea al Sovietelor a dat guvernului directiva de a lichida imediat rebeliunea. Membrii fracțiunii socialist-revoluționare de stînga au fost arestați. Datorită măsurilor

energice ale guvernului sovietic și acțiunilor unite ale muncitorimii și garnizoanei din Moscova, rebeliunea a fost înăbușită în termen de 24 de ore; ultimele ei focare de rezistență au fost lichidate în după-amiaza zilei de 7 iulie.

Socialiștii-revoluționari de stînga au încercat să declanșeze rebeliuni și la Petrograd, Vologda și în alte orașe. Primind din partea Comitetului Central al partidului socialist-revoluționar de stînga o telegramă în care se afirma că la Moscova eserii de stînga au reușit să pună mîna pe putere, comandantul Frontului de răsărit, eserul de stînga M. A. Muraviov, ordonînd trupelor să pornească la luptă, chipurile, împotriva germanilor, a încercat să ocupe orașul Simbirsk (astăzi Ulianovsk) și să înainteze spre Moscova, pentru a veni în ajutorul rebelilor. Ca și celelalte rebeliuni, aventura lui Muraviov a fost repede lichidată.

Reluîndu-și lucrările după lichidarea rebeliunii, Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia a hotărît ca toți socialiștii-revoluționari de stînga care împărtășeau linia aventuristă a conducerii lor să fie excluși din Soviets. Din toate colțurile țării congresul a primit numeroase telegrame în care, apărînd acțiunile întreprinse pentru reprimarea rebelilor, muncitorii și țărani îi exprimau hotărîrea de a apăra cu arma în mînă Puterea sovietică. — 551.

- 190 Documentul de față a stat la baza articolului 20 din secțiunea a doua a Constituției R.S.F.S.R., adoptată la 10 iulie 1918 de cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — 553.
- 191 În prima sa ședință, din 15 iulie 1918, după ce a ascultat cuvîntarea și declarația lui V. I. Lenin, Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia al celei de-a cincea legislaturi a adoptat în unanimitate următoarea rezoluție: „Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia aprobă întru totul declarația Președintelui Consiliului Comisarilor Poporului și hotărăște ca ea să fie adusă la cunoștința celor mai largi mase muncitoare“. Sub titlul „Apelul tov. Lenin către muncitori, țărani și soldații Armatei Roșii, aprobat la ședința din 15 iulie 1918 a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia“, declarația guvernamentală a fost publicată în nr. 149 din 17 iulie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia“.
- În edițiile anterioare documentul a apărut sub titlul „Declarație făcută la ședința C.E.C. din Rusia. 15 iulie 1918“. — 556.
- 192 La 19 iulie 1918 s-au desfășurat în toate raioanele Moscovei, într-o atmosferă deosebit de însuflețită, obișnuitele mitinguri pe care le organiza în fiecare vineri Comitetul din Moscova al P.C. (b) din Rusia. La mitingul din raionul Lefortovo, la care V. I. Lenin a vorbit despre situația internă și internațională, au participat circa 2 000 de oameni. — 560.

- 193 Conferința comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din gubernia Moscova a avut loc în zilele de 22 și 23 iulie 1918. Au participat 500 de delegați, în covârșitoarea lor majoritate comuniști și simpatizanți ai partidului comunist. După cuvîntarea lui V. I. Lenin despre momentul actual, comuniștii au prezentat o rezoluție identică cu cea pe care o adoptase, la raportul lui Lenin, Conferința a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova, care a avut loc între 27 iunie și 2 iulie 1918. Cu mici modificări, rezoluția a fost adoptată cu o majoritate zdrobitoare de voturi. — 562.
- 194 „*The Workers' Dreadnought*” — a apărut la Londra din martie 1914 pînă în iunie 1924; pînă în iulie 1917 a apărut sub denumirea de „*Woman's Dreadnought*”. În anii 1918—1919 a fost organul de presă al Federației muncitorești socialiste din Anglia; în anii 1920—1921 — organ al Partidului Comunist din Anglia. — 563.
- 195 La 26 iulie 1918 s-au ținut în toate raioanele Moscovei mitinguri în cadrul cărora a fost dezbătută tema „Ce aduce popoului muncitor Constituția Sovietică”? La aceste mitinguri au luat cuvîntul militanți de seamă ai partidului, care au explicat în ce constă esența și importanța Constituției R.S.F.S.R., adoptată la 10 iulie 1918 de către Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia.
- V. I. Lenin a luat cuvîntul, în amfiteatrul arhiplin al Școlii superioare de fete, în fața unui auditoriu de peste 1 000 de oameni. — 567.
- 196 V. I. Lenin a luat cuvîntul la mitingul care a avut loc în seara zilei de 26 iulie 1918 în sala mare a Asociației crescătorilor de cai de curse din Hodînka. O asistență numeroasă, formată din muncitori și ostași ai Armatei Roșii, umpluse sala pînă la refuz. În numele brigăzii 1 de artilerie de rezervă a luat cuvîntul un ostaș al Armatei Roșii, care a declarat că în persoana lui Lenin ostașii brigăzii 1 salută Consiliul Comisarilor Poporului și că la prima lui chemare se vor ridica în apărarea Puterii muncitorești-tărănești. Rezoluția propusă după cuvîntarea lui Lenin a fost adoptată în unanimitate, cu o abținere.
- În încheiere, referentul Znamenski a făcut o scurtă expunere a biografiei lui Lenin. — 568.
- 197 La 13 martie 1918 a avut loc o ședință a fracțiunii comuniste a Congresului al IV-lea extraordinar al Sovietelor din Rusia, la care V. I. Lenin a luat cuvîntul în problema războiului și a păcii. Textul cuvîntării sale, așa cum a fost ea consemnată în timpul ședinței, este incomplet și inexact, din care cauză cuvîntarea nu a fost inclusă nici în edițiile anterioare și nici în ediția de față a Operelor lui Lenin (vezi textul ei în „Culegeri din Lenin”, vol. XI, p. 68—70). — 573.

- 198 V. I. Lenin reproduce cifrele care exprimă rezultatele votului asupra rezoluției cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest în ședința din 13 martie 1918 a fracțiunii comuniste a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia. Pentru ratificare au votat 453 de delegați, contra 36, 8 delegați s-au abținut de la vot. — 574.
- 199 Aceste însemnări au fost făcute de V. I. Lenin în ședința comună a Secției electrotehnice a C.E.S. și a Secției (Comitetului) de politică economică a C.E.S., la care șefii ambelor secții — P. G. Smidovici și I. Larin — au prezentat informații asupra măsurilor proiectate de C.E.S. pentru electrificarea regiunii industriale Petrograd și a celei centrale. Printre altele, a fost discutată problema reluării lucrărilor pregătitoare pentru construirea unei centrale electrice de 60 000 CP pe râul Volhov, după proiectul elaborat de G. O. Graftio și aprobat de Lenin, precum și proiectul folosirii cataractelor de pe Malaia Imatra, unde se preconiza construirea unei centrale electrice de 1 000 000 CP. — 576.
- 200 În primele luni ale anului 1918, V. G. Glușkov a deținut în cadrul Comisiei pentru studierea forțelor de producție naturale a Academiei de Științe funcția de șef al secției „cârbune alb”. Din mai 1918 a condus Biroul pentru electrificarea Rusiei, iar ulterior — Biroul pentru electrificarea Regiunii de nord. — 576.
- 201 Prin tratatul de pace de la Brest, regiunea cu bogate zăcăminte de șisturi combustibile a trecut sub stăpânirea Estoniei. — 576.
- 202 Este vorba de centralele electrice „Obșcestvo 1886 goda” și „Electroperedacea” (care astăzi poartă numele lui R. E. Klasson, eminent inginer-energetician sovietic, constructorul ei). — 576.
-

INDICE DE LUCRĂRI ȘI IZVOARE
CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

Al cincilea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, soldaților și cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografiată. Moscova, 4—10 iulie 1918. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918. 254 p. (R.S.F.S.R.). — 521, 524, 525, 527, 528, 531, 537, 542—544, 546—550.

„*Anarhiia*”, Moscova. — 513.

Apel către popoarele din toate țările — vezi *Către popoarele din lumea întreagă*.

Apelul comitetului pentru restabilirea legăturilor internaționale. — „*Pravda*”, Moscova, 1918, nr. 131, 29 (16) iunie, p. 4, la rubrica : Știri externe. — 544.

Apelul [Consiliului Comisarilor Poporului]. — „*Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia*”, Moscova, 1918, nr. 109 (373), 31 mai, p. 2. — 435.

Apelul lui Krîlenko și Podvoiski — vezi *Tovarăși !*

Bogaevski s-a predat. — „*Pravda*”, Moscova, 1918, nr. 58, 29 (16) martie, p. 3. — 139, 356—357, 440, 488—489.

Buharin, N. I. Cu privire la revizuirea programului partidului. — „*Spartak*”, Moscova, 1917, nr. 4, 10 august, p. 4—7. — 50.

— [*Recenzie la cartea :*] V. Ilin (N. Lenin). *Statul și revoluția.* (Învățătura marxistă despre stat și sarcinile proletariatului în revoluție). Petrograd. Editura „*Jizn i Znanie*”. Prețul 2 r. 50 c. — „*Kommunist*”, Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 19, la rubrica : Bibliografie. — 276, 329, 330—331.

Către popoarele din lumea întreagă. — „*Izvestiia Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd*”, 1917, nr. 15, 15 martie, p. 1. Semnat : Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. — 124.

- Către toate comitetele Partidului Comunist din Rusia. Către fracțiunile bolșevice de pe lângă Sovietele de deputați. [Lozincile de 1 Mai ale C.C. al P.C. (b) din Rusia]. — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 82, 27 (14) aprilie, p. 1. — 280.*
- Cehov, A. P. Omul în cutie. — 322, 404, 504.*
- Condițiile de pace prezentate de Germania Consiliului Comisarilor Poporului. Petrograd. Răspunsul guvernului german la apelul guvernului rus [din 19 (6) februarie 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 33 (297), 24 (11) februarie, p. 3. Sub titlul comun: Un nou război. — 132.*
- Consfătuirea generală a menșevicilor. — „Jizn“, Moscova, 1918, nr. 26, 26 (13) mai, p. 2. Sub titlul comun: Menșevicii. — 425—426, 431, 588.*
- Constituția (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse. Hotărîrea celui de-al 5-lea Congres general al Sovietelor din Rusia adoptată în ședința din 10 iulie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — 567, 568.*
- Culegere de documente secrete din arhiva fostului Minister al Afacerilor Externe. Nr. 1—7. Editat de Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Petrograd, tip. Com. pentru afacerile externe, decembrie 1917—februarie 1918. 7 volume. — 15, 133, 359, 484—485.*
- Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 14 (278), 19 ianuarie, p. 5. Sub titlul comun: Hotărîrile adoptate de Congresul general al deputaților, muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia. — 567.*
- Declarație prezentată Comitetului Central. — „Soțial-Demokrat“, Moscova, 1918, nr. 35, 28 (15) februarie, p. 4, la rubrica: Viața de partid. Semnat: G. I. Oppokov-Lomov, N. I. Buharin, A. Bubnov și alți membri ai C.C. al P.M.S.D.R. — 31.*
- Decret cu privire la anularea împrumuturilor de stat [adoptat la ședința din 21 ianuarie (3 februarie) 1918 a C.E.C.], — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 20 (284),*

26 ianuarie, p. 2, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului.
— 133.

Decret cu privire la reorganizarea Comisariatului aprovizionării și a organelor de aprovizionare locale, adoptat de C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, cazacilor și țăranilor din Rusia în ședința din 27 mai 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 109 (373), 31 mai, p. 4—5, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 429.

Decret cu privire la tribunalele pentru judecarea infracțiunilor de presă — vezi Hotărârea C.C.P. cu privire la tribunalul revoluționar pentru judecarea infracțiunilor de presă.

Decret pentru organizarea și aprovizionarea sărăcimii satelor, adoptat de Comitetul Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia în ședința din 11 iunie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 119 (383), 12 iunie, p. 3, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 539—542.

Decretul C.C.P. cu privire la cooperativele de consum. [29 martie (11 aprilie) 1918]. — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 71, 13 aprilie (31 martie), p. 1, la rubrica : Acte și dispoziții ale C.E.C. din Rusia, ale C.C.P. și ale Sovietului de deputați ai muncitorilor și țăranilor. — 196.

Decretul C.C.P. cu privire la încetarea plății cuponului și a dividendului [23 decembrie 1917 (5 ianuarie 1918)]. — „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva“, Petrograd, 1917, nr. 43, 29 decembrie (11 ianuarie), p. 1, la rubrica : Acte ale guvernului. — 236.

Decretul [C.C.P. cu privire la reducerea efectivului armatei. 10 (23) noiembrie 1917]. — „Pravda“. Ediția de seară, Petrograd, 1917, nr. 8, 23 (10) noiembrie, p. 1. — 15, 112.

Decretul (C.C.P.) pentru centralizarea conducerii căilor de comunicație, organizarea pazei lor și ridicarea capacității lor de tranzit. [23 martie 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 59 (323), 28 martie, p. 2, la rubrica : Acte ale guvernului. — 209, 279, 284, 287, 288—289, 294, 328, 580, 581.

Decretul (C.C.P.) pentru naționalizarea flotei comerciale. [23 ianuarie (5 februarie) 1918]. — Gazeta Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva“, Petrograd, 1918, nr. 18 (63), 26 ianuarie (8 februarie), p. 1, la rubrica : Acte ale guvernului. — 221.

- Decretul C.E.C. din Rusia cu privire la naționalizarea băncilor.* [14 (27) decembrie 1917]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1917, nr. 252, 15 decembrie, p. 1. — 192.
- Decretul Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia [și al C.C.P. cu privire la acordarea de împuterniciri excepționale comisarului poporului pentru aprovizionare].* 13 mai 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia”, Moscova, 1918, nr. 94 (358), 14 mai, p. 3, la rubrica: Acte și dispoziții ale guvernului. — 429, 436.
- Decretul Consiliului Comisarilor Poporului [cu privire la naționalizarea marilor întreprinderi din industria minieră, metalurgică și de prelucrare a metalelor, textilă, electrotehnică, de prelucrare a lemnului și din alte ramuri industriale.* 28 iunie 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1918, nr. 134 (398), 30 iunie, p. 3, la rubrica: Acte și dispoziții ale guvernului. — 549.
- De la Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților.* — „Rabocii Puti”, Petrograd, 1917, nr. 18, 6 octombrie (23 septembrie), p. 3. — 112.
- „*Delo Naroda*”, Petrograd — Samara — Moscova. — 36, 108, 212, 255, 505.
- Demian Bednii, Liberdan.* — 135, 324.
- Engels, F. Anti-Dühring.* Domnul Eugen Dühring revoluționează știința. Septembrie 1876—iunie 1878. — 216.
- *Introducere la broșura lui Borkheim „În amintirea patrioșilor de paradă germani din anii 1806—1807”.* 15 decembrie 1887. — 50—51, 418—419, 501—507.
- *Problema țărănească în Franța și în Germania.* 15—22 noiembrie 1894. — 286, 319, 320, 321—322.
- *Scrisoare către A. Bebel [cu privire la Programul de la Gotha].* 18—28 martie 1875. — 48.
- „*Gazeta Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva*”, Petrograd, 1918, nr. 18 (63), 26 ianuarie (8 februarie), p. 1. — 221.
- „*Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva*”, Petrograd, 1917, nr. 43, 29 decembrie (11 ianuarie), p. 1. — 236.
- „*Golos Trudovogo Krestianstva*”, Petrograd — Moscova. — 526
- Moscova, 1918, nr. 162, 2 iulie, p. 1—2. — 526.

Gorbunov, I. F. *La stație.* — 12.

Griboedov, A. S. *Prea multă minte strică.* — 524.

Hertling despre asasinarea lui Mirbach. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1918, nr. 147 (411), 14 iulie, p. 4, la rubrica: Rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga. — 557.

Hotărîrea [C.C.P.] cu privire la tribunalul revoluționar pentru judecarea infracțiunilor de presă. 28 ianuarie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 25 (289), 14 (1) februarie, p. 5, la rubrica: Acte și dispoziții ale guvernului. — 222.

Hotărîrea [C.E.C. din Rusia și a C.C.P.] cu privire la controlul muncitoresc. [14 (27) noiembrie 1917]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1917, nr. 227, 16 noiembrie, p. 6, la rubrica: Actele guvernului. — 8, 184, 195, 201—202.

Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului [cu privire la cuantumul remunerării comisarilor poporului și a funcționarilor superiori. 18 noiembrie (1 decembrie) 1917]. — „Pravda“. Ediția de seară, Petrograd, 1917, nr. 16, 3 decembrie (20 noiembrie), p. 1, la rubrica: Activitatea guvernului. — 189—190.

„Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“. Moscova, 1918, nr. 46 (310), 12 martie, p. 1. — 367.

— 1918, nr. 49 (313), 16 martie, p. 3—4. — 99, 121, 122, 123, 125, 128, 129—130.

— 1918, nr. 59 (323), 28 martie, p. 2. — 209, 279—280, 284, 286, 287—289, 294, 328, 580, 581.

— 1918, nr. 85 (349), 28 aprilie. Supliment la nr. 85 al ziarului „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, p. 1—2. — 253, 282, 577—586.

— 1918, nr. 87 (351), 1 mai, p. 5. — 282, 283, 284, 285, 286, 287—288, 289, 290, 316, 322—324.

— 1918, nr. 91 (355), 10 mai, p. 4—5. — 441.

— 1918, nr. 94 (358), 14 mai, p. 3. — 429—430, 436—437.

— 1918, nr. 98 (362), 18 mai, p. 4—5. — 368.

- 1918, nr. 106 (370), 28 mai, p. 5. — 441.
- 1918, nr. 109 (373), 31 mai, p. 2, 4—5. — 429—430, 435.
- 1918, nr. 113 (377), 5 iunie, p. 5. — 439—443, 444, 587—588.
- 1918, nr. 119 (383), 12 iunie, p. 3. — 539—542.
- „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țărănilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”. — 551.
- 1918, nr. 132 (396), 28 iunie, p. 3. — 489.
- 1918, nr. 134 (398), 30 iunie, p. 3. — 549—550.
- 1918, nr. 138 (402), 5 iulie, p. 3. — 529—530.
- 1918, nr. 147 (411), 14 iulie, p. 4. — 557.
- 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — 567, 568.
- „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țărănilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1918, nr. 40 (304), 5 martie, p. 1. — 30.
- 1918, nr. 45 (309), 10 martie, p. 3. — 114, 561—562.
- „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țărănilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1918, nr. 14 (278), 19 ianuarie, p. 5. — 567.
- 1918, nr. 20 (284), 26 ianuarie, p. 2. — 135.
- 1918, nr. 25 (289), 14 (1) februarie, p. 5. — 222.
- 1918, nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3. — 8—9, 61, 77, 146, 158—159, 184.
- 1918, nr. 33 (297), 24 (11) februarie, p. 3. — 132.
- „Izvestiia Comitetului Executiv Central și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. 1. — 15—16, 133, 523, 563.
- 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — 8—9, 61, 543.
- 1917, nr. 227, 16 noiembrie, p. 6. — 8—9, 184, 195, 201—202.
- 1917, nr. 252, 15 decembrie, p. 1. — 192—193.
- „Izvestiia Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1917, nr. 15, 15 martie, p. 1. — 125.
- 1917, nr. 90, 13 iunie, p. 7. — 563.

- „*Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia*”. Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — 542—543.
- „*Jizn*”, Moscova, 1918, nr. 26, 26 (13) mai, p. 2. — 425—426, 431, 588.
- * „*Kommunist*”, Geneva, 1915, nr. 1—2. 196 p. — 135.
- „*Kommunist*”, Moscova. — 258, 259, 265, 266, 273, 305.
- 1918, nr. 1, 20 aprilie. 20 p. — 260, 261, 265, 269, 273—274, 276, 284, 299—315, 317, 318, 325—327, 328, 329, 330—331.
- 1918, nr. 2, 27 aprilie. 24 p. — 284.
- „*Kommunist*”, Petrograd. — 21, 22, 23, 258.
- 1918, nr. 5, 9 martie, p. 3. — 56.
- 1918, nr. 8, 14 martie, p. 2—3. — 20.
- [*Krîlenko, N. V. De ce mă duc la Petrograd*. Apel]. — „*Pravda*”, Petrograd, 1917, nr. 72, 16 (3) iunie, p. 1, în: Lenin, V. I. Bolșevismul și „descompunerea” armatei. — 30, 123—125.
- Krîlov, I. A. Elefantul și javra*. — 204.
- Legea fundamentală cu privire la socializarea pământului*. [27 ianuarie (9 februarie) 1918]. — „*Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd*”, 1918, nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3, la rubrica: Acte și dispoziții ale guvernului. — 8, 61—62, 77, 146, 158—159, 184.
- [*Lenin, V. I.*] *Apel către soldații tuturor țărilor beligerante*. — „*Pravda*”, Petrograd, 1917, nr. 37, 4 mai (21 aprilie), p. 1—2. Semnat: Comitetul Central al P.M.S.D.R. Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. Redacția ziarului „*Pravda*”. — 125.
- * — *Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei*. Petrograd, „*Priboi*”, 1917, 32 p. (P.M.S.D.R. „Biblioteca soldatului și țăranului”, nr. 13). Înaintea titlului, autor: N. Lenin. — 268, 317—318.
- * — *Cîteva teze*. Din partea redacției. — „*Soțial-Demokrat*”, Geneva, 1915, nr. 47, 13 octombrie, p. 2. — 32, 36—37, 256.
- *Completare la rezoluția asupra războiului și a păcii*. [Congresul al șaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia. 1918]. — 45.

* Cu asterisc sînt notate cărțile, ziarele, articolele și documentele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin și care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

- *Concept de proiect de program, prezentat de tov. Lenin.* — „Kommunist“, Petrograd, 1918, nr. 5, 9 martie, p. 3. — 56.
- *Cu privire la revizuirea programului partidului.* — „Prosvetșenie“, Petrograd, 1917, nr. 1—2, septembrie-octombrie, p. 81—99. Semnat : N. Lenin. — 50, 58—59, 76.
- *Cuvîntarea rostită de tov. Lenin [la Ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova și a sindicatelor. 4 iunie 1918].* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 113 (377), 5 iunie, p. 5. Sub titlul comun : Ședința comună. — 439—443, 444, 587—588.
- *Cuvîntarea rostită de tov. Lenin [la Ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova. 14 mai 1918].* — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 93, 15 (2) mai, p. 2 ; nr. 94, 16 (3) mai, p. 2. Sub titlul comun : Ședința C.E.C. din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor din Moscova. — 431.
- *Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la ședința din 14 martie [1918], a celui de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.* — „Pravda“ („Soșial-Demokrat“), Moscova, 1918, nr. 47, 16 (3) martie, p. 3—4 ; nr. 48, 17 (4) martie, p. 2—3. Sub titlul comun : Congresul Sovietelor de la Moscova. — 121—131, 574—575.
- *Cuvînt de încheiere la raportul asupra războiului și a păcii. [Congresul al șaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia], 8 martie [1918].* — 40, 41—42, 43, 73.
- *Cuvînt de încheiere la raportul asupra sarcinilor imediate ale Puterii sovietice [rostit la ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia].* — 318.
- *Decret asupra păcii, adoptat în unanimitate la ședința din 26 octombrie 1917 a Congresului general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Rusia.* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. 1. — 15, 133—134, 523, 563.
- *Decret asupra pămîntului, adoptat de Congresul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților (la ședința din 26 octombrie, ora 2 noaptea).* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — 8, 61, 543.
- *Despre „stîngismul“ copilăros și despre spiritul mic-burghez.* — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 88, 9 mai (26 aprilie), p. 2 ; nr. 89, 10 mai (27 aprilie), p. 2—3 ; nr. 90, 11 mai (28 aprilie) p. 2—3. Semnat : N. Lenin. În nr. 88 data a fost indicată greșit : 9 mai (25 aprilie). — 281, 367.

- *Principala sarcină a zilelor noastre.* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 46 (310), 12 martie, p. 1. Semnat : N. Lenin. — 367.
- *Principala sarcină a zilelor noastre.* [Moscova, 1918]. 47 p. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — 367.
- *Raport asupra luptei împotriva foametei. 4 iunie 1918* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvântarea rostită de tov. Lenin la Ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova și a sindicatelor. 4 iunie 1918.
- [*Raport asupra momentului actual, prezentat la Conferința a IV-a a comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din orașul Moscova. 27 iunie 1918*]. — În : Procesele-verbale ale Conferinței a IV-a a comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din orașul Moscova. Editat de C.C.S. din Rusia. Moscova, tip. Smirnov, 1918, p. 5—20. Pe copertă ca an de apariție figurează 1919. — 455—497, 499.
- *Raport asupra politicii externe, prezentat la Ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova. 14 mai 1918* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvântarea rostită de tov. Lenin la Ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova, 14 mai 1918.
- *Raport asupra războiului și a păcii [prezentat la Congresul al șaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia] 7 martie [1918].* — 302.
- *Raport cu privire la ratificarea tratatului de pace, 14 martie* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvântarea rostită de tov. Lenin la ședința din 14 martie 1918 a celui de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.
- *Raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice [prezentat la ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia].* — 281—290, 528—529.
- [*Raportul Consiliului Comisarilor Poporului prezentat la cel de-al cincilea Congres general al Sovietelor din Rusia. 5 iulie 1918*]. — În : Al cincilea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, soldaților și cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică. Moscova, 4—10 iulie 1918. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, p. 61—73. (R.S.F.S.R.). — 546—550.
- *Rezoluția prezentată de bolșevici [la cel de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia].* — „Pravda“ („Soțial-Demokrat“), Moscova, 1918, nr. 47, 16 (3) martie, p. 2. Sub titlul comun : Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputați ai soldaților, muncitorilor și țăranilor din Rusia. — 164, 177, 205, 253, 291, 560.

- *Rezoluție asupra războiului și a păcii [adoptată la Congresul al șaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia 1918].* — 40—41, 44, 45, 47, 59.
- *Rezoluție cu privire la ratificarea tratatului de la Brest, adoptată la cel de-al patrulea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia — vezi Lenin, V. I. Rezoluția prezentată de bolșevici...*
- *Rezoluție cu privire la război [adoptată la Conferința a șaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917].* — „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 44, 12 mai (29 aprilie), p. 1. — 4.
- *[Rezoluție cu privire la schimbarea denumirii partidului și ia modificarea programului partidului, adoptată la Congresul al șaptelea extraordinar al P.C. (b) din Rusia. 1918].* — „Pravda“, Petrograd, 1918, nr. 45 (271), 9 martie (24 februarie), p. 2. Sub titlul comun : Congresul partidului. — 65—66, 69, 71.
- *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice.* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 85 (349), 28 aprilie. Supliment la nr. 85 al ziarului „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor“, p. 1—2. Semnat : N. Lenin. — 253, 282, 377—385.
- *— *Sarcinile imediate ale Puterii Sovietice.* Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918. 30 p. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — 299, 528.
- *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice.* — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 83, 28 (15) aprilie, p. 3—5. Semnat : N. Lenin. — 253.
- *— *Statul și revoluția.* Învățătura marxistă despre stat și sarcinile proletariatului în revoluție. Partea I. Petrograd, „Jizn i Znanie“, 1918. 115 p. („Biblioteca științelor sociale“, nr. 40). Înaintea titlului, autor : V. Ilin (N. Lenin). — 55, 276—278, 279, 329—331.
- *— *Vechiul text și cel nou al programului.* — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Redactate și prefațate de N. Lenin. Petrograd, „Priboi“, 1917, p. 18—32. (P.M.S.D.R.). — 51, 76.
- *Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat ?* — „Prosvetșenie“, Petrograd, 1917, nr. 1—2, septembrie-octombrie, p. 3—40. Semnat : N. Lenin. — 79.
- [*Lenin, V. I. și Zinoviev, G. E.] Impotriva curentului.* Culegere de articole apărute în „Soțial-Demokrat“, „Kommunist“ și „Sbornik Soțial-Demokrata“. Editat de Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. Petrograd, tip. „Rabooce Delo“, 1918. XVI. 550 p ; 2 file portrete. Înaintea titlului, autor : G. Zinoviev și N. Lenin. — 135.

„*Levii Kommunist*“ — vezi „*Kommunist*“, Moscova.

Mandatul model. Întocmit pe baza a 242 de mandate prezentate de deputații locali la primul Congres general al Sovietelor de deputați ai țăranilor, care a avut loc la Petrograd în 1917. — „*Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia*“, Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — 542—543.

Marx, K. Critica Programului de la Gotha. Note marginale la programul partidului muncitoresc german. Aprilie — începutul lunii mai 1875. — 316—317.

— [Cu privire la Congresul de la Haga. Cuvîntare rostită la 8 septembrie 1872 la mitingul de la Amsterdam]. — 286.

Marx, K. și Engels, F. Manifestul Partidului Comunist. Decembrie 1847—ianuarie 1848. — 68, 482.

Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de V. Miliutin ș.a. Moscova. Biroul regional al P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917. 40 p. (P.M.S.D.R.). — 49—50, 51—52.

* *Materiale pentru revizuirea programului partidului.* Redactate și prefațate de N. Lenin. Petrograd, „*Priboi*“, 1917. 32 p. (P.M.S.D.R.). — 49—50, 76.

Milioanele franceze. (Articol din Organul central al Partidului Comunist Cehoslovac, ziarul „*Průkopnik Svobody*“ din 27 iunie). — „*Pravda*“, Moscova, 1918, nr. 130, 28 (15) iunie, p. 2. — 489.

„*Milioanele franceze*“. — „*Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova*“, 1918, nr. 132 (396), 28 iunie, p. 3, la rubrica : Ultimele știri. — 489.

N. K. Singura cale. (Din cuvîntarea rostită de M. A. Spiridonova în ziua de 30 iunie la ședința deschisă a secției țărănești). — „*Golos Trudovogo Krestianstva*“, Moscova, 1918, nr. 162, 2 iulie, p. 1—2. — 526.

„*Narodnoe Hozeaistvo*“, Moscova, 1918, nr. 2, aprilie, p. 38. — 200, 224, 387.

„*Naș Vek*“, Petrograd. — 212, 255.

Nekrasov, N. A. Cine o duce bine în Rusia. — 84, 85—86, 89.

[Notă la „*Tezele cu privire la momentul actual*“]. — „*Kommunist*“, Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 4. — 284—285, 328.

„*Novaia Jizn*“, Petrograd — Moscova. — 36, 190, 212, 213, 284, 287, 317, 505.

- O *declarație de solidaritate cu bolșevicii în landtagul din Württemberg*. — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 124, 21 (8) iunie, p. 1 ; nr. 127, 25 (12) iunie, p. 1. Semnat : Tribunalul în luptă. — 487—488.
- Osinski, N. *Cu privire la construcția socialismului*. — „Kommunist“, Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 12—16. — 269, 326—327, 328.
- *Teze cu privire la problema războiului și a păcii*. — „Kommunist“, Petrograd, 1918, nr. 8, 14 martie, p. 2—3. Semnat : V. Obolenski. — 20.
- O *teză a lui Isuv* — vezi Plenara Comitetului regional Moscova al P.M.S.D.R.
- Planurile cehoslovacilor sînt sortite eșecului*. — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 122, 19 (6) iunie, p. 3, la rubrica : Lupta împotriva cehoslovacilor. — 489.
- Plenara Comitetului regional Moscova al P.M.S.D.R.* (13—15 aprilie). — „Vpered“, Moscova, 1918, nr. 71 (317), 25 (12) aprilie, p. 4. la rubrica : Regiunea centrală. — 258—259, 324—325.
- Pomealovski, N. G. *Amintiri din seminar*. — 330.
- „Pravda“, Petrograd, 1917, nr. 37, 4 mai (21 aprilie), p. 1—2. — 124.
- 1917, nr. 44, 12 mai (29 aprilie), p. 1. — 4.
- 1917, nr. 72, 16 (3) iunie, p. 1. — 123—124.
- 1918, nr. 37 (263), 28 (15) februarie, p. 2. — 25.
- 1918, nr. 45 (271), 9 martie (24 februarie), p. 2. — 65—66, 69—70, 71.
- („Soțial-Demokrat“), Moscova, 1918, nr. 47, 16 (3) martie, p. 2, 3—4 ; nr. 48, 17 (4) martie, p. 2—3. — 121—131, 164, 177, 205, 253, 291, 560, 574—575.
- 1918, nr. 58, 29 (16) martie, p. 3. — 139, 356, 440, 488—489.
- 1918, nr. 71, 13 aprilie (31 martie), p. 1. — 196—197.
- 1918, nr. 73, 16 (3) aprilie, p. 4. — 235.
- 1918, nr. 82, 27 (14) aprilie, p. 1. — 280.
- 1918, nr. 83, 28 (15) aprilie, p. 3—5. — 253.
- 1918, nr. 88, 9 mai (26 aprilie), p. 2 ; nr. 89, 10 mai (27 aprilie), p. 2—3 ; nr. 90, 11 mai (28 aprilie), p. 2—3. — 281, 367.
- 1918, nr. 93, 15 (2) mai, p. 2 ; nr. 94, 16 (3) mai, p. 2. — 431.
- 1918, nr. 122, 19 (6) iunie, p. 3. — 489.
- 1918, nr. 123, 20 (7) iunie, p. 2. — 455.

- 1918, nr. 124, 21 (8) iunie, p. 1 ; nr. 127, 25 (12) iunie, p. 1. — 487—488.
- 1918, nr. 130, 28 (15) iunie, p. 2. — 489.
- 1918, nr. 131, 29 (16) iunie, p. 4. — 544—545.
- „*Pravda*“. Ediția de seară, Petrograd, 1917, nr. 8, 23 (10) noiembrie, p. 1. — 15, 112.
- 1917, nr. 16, 3 decembrie (20 noiembrie), p. 1. — 189.
- Procesele-verbale ale Conferinței a IV-a a Comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din orașul Moscova*. Editat de C.C.S. din Rusia. Moscova, tip. Smirnov, 1918. 143 p. Pe copertă ca an de apariție figurează 1919. — 484—497, 498.
- * *Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia*. — În : Programul și statutul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, adoptate la Congresul al II-lea al partidului din 1903, cu modificările adoptate la Congresul de unificare de la Stockholm din 1906. Petrograd, „Priboi“, f. a., p. 3—13. (P.M.S.D.R.). — 48, 49—50, 51—52, 58—59, 63—64, 80, 81, 535.
- Proiectul de Constituție a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse (prezentat la cel de-al V-lea Congres al Sovietelor de către Comisia numită de C.E.C. din Rusia)*. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1918, nr. 138 (402), 5 iulie, p. 3. — 529—530.
- „*Prosvetșenie*“, Petrograd. — 50.
- 1917, nr. 1—2, septembrie—octombrie, p. 3—40, 81—99. — 50, 58—59, 76, 79.
- Pușkin, A. S. Boris Godunov*. — 23, 86.
- Pușkin, V. L. Epigramă*. — 326.
- „*Rabocii Puti*“, Petrograd, 1917, nr. 18, 6 octombrie (23 septembrie), p. 3. — 112.
- Regiunea Donului despre momentul actual*. (Rezoluția Congresului Sovietelor din Republica de la Don). [12 aprilie 1918]. — „*Pravda*“, Moscova, 1918, nr. 73, 16 (3) aprilie, p. 4. Sub titlul comun : Momentul actual. — 235.
- Regulament cu privire la disciplina în muncă, adoptat de Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia*. — „*Narodnoe Hozea-istvo*“, Moscova, 1918, nr. 2, aprilie, p. 38. — 199—200, 224, 387.

Rezoluția Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia, adoptată în ședința din 29 aprilie 1918 la raportul tov. Lenin „Cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice“. — În: Lenin, V. I. Sarcinile imediate ale Puterii sovietice. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, 27 p. Înaintea titlului, autor: N. Lenin. — 528—529.

Rezoluția minorității social-democrate și a socialiștilor-revoluționari asupra războiului [adoptată la primul Congres general al Sovietelor din Rusia, 12 iunie 1917]. — „Izvestiia Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1917, nr. 90, 13 iunie, p. 7. — 563.

Rezoluție cu privire la disciplina în muncă [adoptată la cel de-al II-lea Congres general al comisarilor muncii, 21 mai 1918]. — În: Procesele-verbale ale celui de-al II-lea Congres general al comisarilor muncii, reprezentanților burselor muncii și ai caselor de asigurări. 18—25 mai st. n. 1918. Moscova, 1918, p. 238—239 (Comisariatul poporului pentru problemele muncii, nr. 19). — 387, 389, 390.

[Rezoluție cu privire la naționalizarea uzinelor metalurgice, adoptată la Conferința reprezentanților întreprinderilor supuse naționalizării. 17 mai 1918]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 98 (362), 18 mai, p. 4—5, la rubrica: Congrese. Sub titlul comun: Conferința reprezentanților întreprinderilor supuse naționalizării. — 368.

Saltikov-Șcedrin, M.E. Inmormintare. — 300, 301.

— *Insemnările unui provincial în Petersburg.* — 300, 301.

Smirnov, V.M. Despre revizuirea programului economic minimum. — În: Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de Miliutin ș.a. Moscova. Biroul regional al P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917, p. 34—40 (P.M.S.D.R.). — 51—52.

[Sokolnikov, G. I.] Cu privire la revizuirea programului partidului. (Introducere și programul-maximum). — În: Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de V. Miliutin ș.a. Moscova, Biroul regional P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917, p. 8—22. (P.M.S.D.R.) Semnat: V. Sokolnikov. — 51—52.

Sosnovski, L. S. Despre lupta împotriva foametei și despre „cruciadă“. — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 123, 20 (7) iunie, p. 2. — 454—456.

„Soțial-Demokrat“, Moscova, 1918, nr. 35, 28 (15) februarie, p. 4.
— 31—32.

„Soțial-Demokrat“, [Petersburg—Vilno] — Geneva — Paris. — 135.
* — Geneva, 1915, nr. 47, 13 octombrie, p. 2. — 33, 37, 256.

„Spartak“, Moscova. — 50.
— 1917, nr. 4, 10 august, p. 4—7. — 50.

Ședința Comitetului Executiv Central din Rusia [29 aprilie 1918].
— „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 87 (351), 1 mai, p. 5. — 282, 283, 284, 285—286, 287, 288, 289, 290, 316—317, 323.

Ședința Comitetului Executiv Central din Rusia (9 mai). — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 91 (355), 10 mai, p. 4—5. — 441—442.

Ședința Comitetului Executiv Central din Rusia (27 mai). — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 106 (370), 28 mai, p. 5. În ziar e greșit indicat 22 mai. — 441—442.

Ședința Congresului [al IV-lea general extraordinar al Sovietelor din Rusia]. 15 martie 1918. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 49 (313), 16 martie, p. 3—4. Sub titlul comun: Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia. — 121, 122, 123—124, 125, 128, 129—130.

Telegrama lui Wilson. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia“, Moscova, 1918, nr. 49 (313), 16 martie, p. 3. Sub titlul comun: Al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia. Ședința din 14 martie 1918. — 99.

[Text explicativ la rezoluția din 24 februarie 1918 a Biroului regional Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia]. — „Pravda“, Petrograd, 1918, nr. 37 (263), 28 (15) februarie, p. 2, în articolul: [Lenin, V. I.]. Un lucru straniu și monstruos. — 24—25.

Teze cu privire la momentul actual. — „Kommunist“, Moscova, 1918, nr. 1, 20 aprilie, p. 4—9. — 260, 261, 264—265, 272—274, 299—315, 317, 318, 324—326, 328.

- Tovarăși!* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 40 (304), 5 martie, p. 1. — 30.
- Tratatul dintre Republica socialistă rusă și Republica socialistă finlandeză.* — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 45 (309), 10 martie, p. 3. — 114, 361—362.
- V. L. O lecție. — „Znamea Truda“, Moscova, 1918, nr. 188, 25 (12) aprilie, p. 1. — 258—259, 323.
- Veresaeu, V.V. *Insemnările unui medic.* — 505.
- „Vpered“, Moscova. — 212, 272, 317, 505.
— 1918, nr. 71 (317), 25 (12) aprilie, p. 4. — 258—259, 323—325.
- Zola, E. *Bucuria de a trăi (La joie de vivre).* — 505.
- „Znamea Truda“, Petrograd — Moscova. — 323.
— Moscova, 1918, nr. 188, 25 (12) aprilie, p. 1. — 258—259, 323.
-
- Borkheim, S. *Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten. 1806—1807. Mit einer Einleitung von Fr. Engels. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1888. 68 S. (Sozialdemokratische Bibliothek. XXIV).* — 501—507.
- Clausewitz, K. *Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung.* Bd. 2, T. 2. Vom Kriege. Berlin, Dümmler, 1833. 456 S. — 307.
- „Daily News“, London. — 136.
- Engels, F. *Einleitung [zur Arbeit von S. Borkheim „Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten“].* — In: Borkheim, S. *Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten. 1806—1807. Mit einer Einleitung von Fr. Engels. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1888, S. 3—8. (Sozialdemokratische Bibliothek. XXIV).* — 501—507.
- Die enthüllten Geheimverträge.* Aus der Hexenküche der Ententdiplomatie. — „Vorwärts“, Berlin, 1917, Nr. 326, 28. November, S. 1. — 485.

„Folkets Dagblad Politiken“, Stockholm. — 512.

Francouzské miliony. — „Průkopnik Svobody“, Moskva, 1918, číslo 4, 28 června, str. 1. — 489.

Der Imperialismus. [Rezoluție adoptată la Congresul de la Chemnitz al Partidului social-democrat german. 1912]. — In: Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten in Chemnitz von 15. bis 21. September 1912. Berlin, Singer, 1912, S. 529—530, la rubrica: Anhang. — 54.

Kautsky, K. Die soziale Revolution. II. Am Tage nach der sozialen Revolution. Berlin, Exped. der Buchh. „Vorwärts“, 1902. 48 S. — 289.

[*Lenin, W. I.*], *Decree on the land*. — In: Decrees issued by the revolutionary peoples government. Vol. 1. Petrograd, february 1918, p. 2—6. — 61.

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel]. — In: Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel am 24. und 25. November 1913. Berlin, Buchh. „Vorwärts“, 1912, S. 23—27. — 54.

Mr. Balfour on Japanese Intervention. — „The Times“, London, 1918, No. 41, 738, March 15, p. 9. — 136.

„Průkopnik Svobody“, Moskva, 1918, číslo 4, 28 června, str. 1. — 489.

„The Times“, London, 1918, No. 41, 738, March 15, p. 9. — 136.

„Vorwärts“, Berlin. — 485.

— 1917, Nr. 326, 28. November, S. 1. — 485.

„The Workers' Dreadnought“, London. — 563.

INDICE DE NUME

A

Alekseev, M. V. (1857—1918) — general în armata țaristă ; după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comandant suprem, apoi, un timp, șef al statului-major al comandantului suprem Kerenski. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice în fruntea „armatei de voluntari” organizate de albgardiști în Caucazul de nord. — 257, 279.

Alexandru I (Romanov) (1777—1825) — împărat al Rusiei (1801—1825). — 119.

Avksentiev, N. D. (1878—1943) — unul dintre liderii partidului socialist-revoluționar, membru al Comitetului Central. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia, ministru de interne în cel de-al doilea guvern provizoriu de coaliție prezidat de Kerenski, iar mai târziu președinte al „Consiliului provizoriu al Republicii ruse” (Preparlament), instituție contra-revoluționară. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor contrarevoluționare. În 1918 a fost președinte al așa-numitului „Directorat de la Ufa”, apoi a emigrat în străinătate, unde a continuat să lupte activ împotriva Puterii sovietice. — 4.

B

Balfour, Arthur James (1848—1930) — om de stat englez, diplomat ; unul dintre liderii conservatorilor. În anii 1902—1905 a fost prim-ministru ; în 1915—1916 — ministru al marinei ; în anii 1916—1919 — ministru de externe. În perioada 1918—1920 a fost unul dintre organizatorii intervenției Antantei împotriva Rusiei Sovietice. — 136.

Belevski, A.S. — vezi Belorussov, A.S.

Belorussov (Belevski *), A.S. (1859—1919) — publicist burghez, narodnic de dreapta. În 1918 a făcut parte din „Consiliul” de pe lângă generalul Kornilov în calitate de reprezentant al centrului ilegal contrarevoluționar din Moscova; ulterior s-a alăturat lui Kolceak. În Siberia a fost redactor al ziarului contrarevoluționar „Otecestvennîe Vedomosti”, președinte al comisiei pentru alegeri în Adunarea constituantă, comisie creată de guvernul lui Kolceak. — 204.

Bogaevski, M.P. (1881—1918) — unul dintre conducătorii caza-cilor contrarevoluționari de la Don. De la 18 iunie 1917 pînă la 29 ianuarie 1918 a fost adjunct al atamanului Oastei Donului (generalul Kaledin); concomitent, de la începutul lunii ianuarie 1918, a făcut parte din „Guvernul regiunii Don”, guvern contrarevoluționar. A fost arestat, judecat, condamnat și, la 1 aprilie 1918, executat pentru activitate contrarevoluționară. — 139, 182, 187—188, 214, 323, 440, 489.

Borkheim, Sigismund Ludwig (1825—1885) — publicist german, democrat. A participat la revoluția din 1848—1849 din Germania; după înfrîngerea revoluției a emigrat. A întreținut relații de prietenie cu K. Marx și F. Engels. — 501.

Bubnov, A.S. (1883—1940) — militant de seamă al partidului bolșevic și al Statului sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1903. A dus muncă de partid la Ivanovo-Voznesensk, Moscova, Petersburg și în alte orașe. A avut de suferit de pe urma reperițiilor guvernului țarist. La Conferința a VI-a (de la Praga) din 1912 a fost ales membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R.; a lucrat în redacția ziarului „Pravda”. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Biroului regional Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia, membru al Comitetului din Petersburg și al C.C. al partidului. A luat parte activă la pregătirea și înfăptuirea Revoluției din Octombrie, a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd și al Centrului militar-revoluționar pentru conducerea insurecției, creat de C.C. al partidului. Începînd din 1918 a avut munci de răspundere pe linie de partid, de stat și în armată. A făcut parte din grupul antipartinic al „comuniștilor de stînga”. A fost membru al guvernului sovietic al Ucrainei și al C.C. al P.C.(b) din Ucraina, membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului ucrainean și al Consiliului militar-revoluționar al districtului militar Caucazul de nord. În 1920—1921 a făcut parte din grupul oportunist „centralismul democratic”. În anii 1922—1923 a condus Secția de agitație și propagandă a C.C. al P.C.(b) din Rusia. În 1923 a semnat declarația troțkistă a celor 46; ulterior a participat la lupta împotriva troțkismului. Începînd din 1924 a fost șeful Direcției politice a Armatei Roșii muncito-

* În paranteze sînt scrise cu litere cursive adevăratele nume de familie.

rești-țărănești și membru al Consiliului militar-revoluționar al U.R.S.S.; în 1925 — secretar al C.C. al P.C.(b) din Rusia. Din 1929 pînă în 1937 a fost comisar al poporului pentru învățămînt al R.S.F.S.R. A fost ales în repetate rînduri membru și membru suplent al C.C. al partidului. — 31.

Buharin, N.I. (1888—1938) — membru al partidului bolșevic din 1906; a activat ca propagandist în diferite raioane ale Moscovei. În 1911 a emigrat. În 1915 a colaborat la revista „Kommunist”; s-a situat pe poziții nemarxiste în problema statului, a dictaturii proletariatului, a dreptului națiunilor la autodeterminare etc. La Congresul al VI-lea al partidului a prezentat o schemă antifleninistă de dezvoltare a revoluției, bazată pe negarea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea săracă.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost redactor al ziarului „Pravda”, membru al Biroului Politic al C.C., membru al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. S-a pronunțat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului: În 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”; în timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat mai întîi pe o poziție „tampon”, iar apoi a aderat la grupul lui Troțki; începînd din 1928 a condus opoziția de dreapta din rîndurile partidului. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C. În 1937 a fost exclus din rîndurile partidului pentru activitate antipartinică. — 29—30, 31, 33, 34, 36, 51, 66, 71, 72, 83, 277, 281—282, 284, 286, 287, 319, 321, 323, 329, 331, 512.

C

Cavaignac, Louis-Eugène (1802—1857) — general și om de stat reacționar francez, în mai-iunie 1848, ministru de război. Investit cu puteri dictatoriale, a înăbușit cu cruzime insurecția din iunie 1848 a proletariatului parizian. Între 29 iunie și 10 decembrie 1848 a fost șeful guvernului celei de-a doua Republici. Numele lui a căpătat semnificația de călău al proletariatului, a întrupat, după cum a spus Marx, „dictatura burgheziei prin sabie”. — 205, 313.

Cerevanin, N. (Lipkin, F. A.) (1868—1938) — unul dintre liderii menșevismului. În 1917 a fost redactor la „Raboceaia Gazeta”, organul central al menșevicilor, și membru în C.C. al menșevicilor. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. — 425, 427, 429.

Cernișevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluționar și socialist-utopist rus, om de știință, scriitor și critic literar; unul dintre precursorii de seamă ai social-democrației ruse. Cernișevski a fost inspiratorul și conducătorul ideologic al mișcării democrat-revoluționare din perioada 1860—1870 din Rusia. — 217.

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii și teoreticienii partidului socialist-revoluționar. Din mai pînă în august 1917 a fost

ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez; a dus o politică de crunte represii împotriva țăranilor care trecuseră la ocuparea pământurilor moșierești. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat. În străinătate a continuat să desfășoare activitate antisovietică. — 108, 112, 114, 117, 121, 124, 130, 181, 205, 254, 268, 355, 574.

Caesar, Caius Iulius (100—44 î.e.n.) — unul dintre cei mai de seamă oameni de stat ai vechii Rome, comandant de oști și scriitor. Sprijinindu-se pe armată, el a reușit ca în anul 45 î.e.n. să fie proclamat dictator pe viață. — 284, 287, 289.

Cihenkeli, A. I. (n. 1874) — social-democrat, menșevic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost reprezentantul guvernului provizoriu burghez în Transcaucazia. În anii 1918—1921 a fost ministru de externe în guvernul menșevic al Gruziei, apoi — emigrant alb. — 255, 266.

Clausewitz, Karl (1780—1831) — general prusian, mare teoretician militar burghez, autor a o serie de lucrări privind istoria războaielor napoleonene și a altor războaie. — 307.

D

Dobrolinbov, N. A. (1836—1861) — mare democrat-revoluționar rus, critic literar de seamă și filozof materialist, prieten apropiat și tovarăș de luptă al lui N. G. Cernîșevski. Alături de A. I. Herzen, V. G. Belinski și N. G. Cernîșevski, el a fost unul dintre precursorii social-democrației revoluționare în Rusia. — 217.

Dutov, A. I. (1864—1921) — colonel în armata țaristă, ataman al oastei cazacilor din Orenburg; unul dintre conducătorii contra-revoluției cazace. După Revoluția Socialistă din Octombrie, împreună cu menșevicii și socialiștii-revoluționari, a organizat la Orenburg „Comitetul salvării patriei și revoluției“, care, la mijlocul lunii noiembrie, a pus mâna pe putere. La 18 (31) ianuarie 1918, Dutov a fost izgonit din Orenburg de către detașamentele Gărzii roșii. În anii 1918—1919, el a comandat o unitate de cazaci din armata lui Kolceak. După zdrobirea acestei armate, în martie 1920, Dutov, împreună cu rămășițele trupelor sale, a trecut granița chineză. — 187, 212, 214, 226, 247, 385, 489.

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — eminent militant al partidului comunist și al Statului sovietic, membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democrației din Polonia și Lituania. A desfășurat muncă de partid în Polonia și Rusia. Participant activ și unul dintre conducătorii luptei proletariatului polonez în anii primei revoluții ruse. În repetate rânduri a avut de suferit de pe urma represiiunilor guvernului țarist: a stat mai bine de 11 ani în închisori, la ocnă și în deportare. De la Congresul al IV-lea al partidului membru al C.C. După revoluția burghezo-democratică din

februarie 1917 a desfășurat muncă de partid la Moscova. În perioada de pregătire și de înlăptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd și al Centrului militar-revoluționar pentru conducerea insurecției creat de Comitetul Central al partidului. După victoria revoluției a fost președintele Comisiei extraordinare pe întreaga Rusie pentru lupta împotriva contrarevoluției și sabotajului (Ceka). La începutul anului 1918 s-a situat pe o poziție greșită în problema încheierii păcii de la Brest. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicație, rămânând și în funcțiile de președinte al Ceka și de comisar al poporului pentru afacerile interne; din 1924 — președinte al Consiliului economic superior. Începând din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia și membru al Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — 534.

E

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului științific, conducător și învățător al proletariatului internațional, prieten și tovarăș de luptă al lui K. Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels“. Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14). — 48, 50—51, 216, 418, 482, 492, 501—507.

F

Fürstenberg, I. S. — vezi Ganețki, I. S.

G

Ganețki (Fürstenberg), I.S. (1879—1937) — militant de seamă al mișcării revoluționare poloneze și ruse, membru al partidului social-democrat din 1896. A participat la o serie de congrese ale social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania, precum și la congresele al II-lea, al IV-lea și al V-lea ale P.M.S.D.R. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. În 1917 a fost membru al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru finanțe, apoi în diplomație; a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru comerț și al prezidiului Consiliului economic superior. Din 1935 — director al Muzeului de stat al Revoluției din U.R.S.S. — 231, 232.

Ghe, A. I. (m. 1919) — anarhist rus. După Revoluția Socialistă din Octombrie a trecut de partea Puterii sovietice. A fost membru al C.E.C. din Rusia în a 3-a și a 4-a legislatură; a făcut parte din guvernul sovietic al Caucazului de nord. — 282, 285, 316, 323.

Gheghecikori, E. P. (n. 1879) — menșevic, din noiembrie 1917 a fost președinte al guvernului contrarevoluționar din Transcaucazia (Comisariatul din Transcaucazia), apoi ministru de externe și vicepreședinte al guvernului menșevic din Gruzia. Din 1921 — emigrant alb. — 187, 188, 207, 212, 214, 257, 357, 358.

Gluşkov, V. G. (1883—1939) — hidrolog, profesor. Începînd din 1918 a condus secția „cărbunele alb” din cadrul Comisiei pentru studierea forțelor de producție naturale a Academiei de Științe. Din mai 1918 a condus Biroul pentru electricizarea Rusiei, iar apoi Biroul pentru electricizarea Regiunii de nord. Din 1922 — director al Institutului hidrologic de stat din Leningrad. — 576.

Goldendah, D. B. — *vezi* Reazanov, D. B.

Goldstein, M. M. — *vezi* Volodarski, V.

Goț, A. R. (1882—1940) — unul dintre liderii partidului socialiștilor-revoluționari. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd; a făcut parte din „Comitetul salvării patriei și revoluției”, organizație contrarevoluționară. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice; a fost implicat în procesul socialiștilor-revoluționari de dreapta din 1922 și condamnat. După ce a fost amnistiat a lucrat în domeniul economic. — 187, 203, 207, 212, 214.

Groman, V. G. (n. 1874) — social-democrat, menșevic, în anii reacțiunii — lichidator. De la începutul revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a condus aprovizionarea Petrogradului. În 1918 a fost președintele consiliului pentru problemele aprovizionării din Regiunea de nord; ulterior a lucrat în domeniul economic și administrativ. În 1931 a fost judecat și condamnat pentru activitate contrarevoluționară. — 426—427, 429, 431.

Gukovski, I. E. (1871—1921) — și-a început activitatea revoluționară în 1898, bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru finanțe, apoi reprezentant plenipotențiar al R.S.F.S.R. în Estonia. — 231, 232, 238.

H

Hindenburg, Paul (1847—1934) — militar și om de stat german, feldmareșal, reprezentant al elementelor reacționare și șoviniste ale imperialismului german. În anii primului război mondial — comandant al armatei germane pe Frontul de est, apoi șeful marelui stat-major. Unul dintre organizatorii intervenției militare împotriva Rusiei Sovietice. A participat la înăbușirea revoluției din noiembrie 1918 din Germania. În 1925—1934 a fost președinte al Germaniei. În 1933 l-a însărcinat pe Hitler cu formarea guvernului, trecînd astfel întregă putere în mîna fasciștilor. — 116.

Hoffmann, Max (1869—1927) — general german. Din septembrie 1916 — șeful statului-major, de fapt, comandantul trupelor germane pe Frontul de est. A avut un rol important în timpul tratativelor de la Brest dintre Rusia Sovietică și țările coaliției austro-germane. Unul dintre reprezentanții activi ai cercurilor reacționare militariste din Germania. — 21, 24, 26, 35.

Hohenzollern — vezi Wilhelm al II-lea (Hohenzollern).

Hoschka, Ferdinand (n. 1872) — social-democrat german; din 1909 pînă în 1932 s-a aflat în fruntea sindicatului muncitorilor textiliști din Württemberg. A fost deputat în Landtagul din Württemberg (1912—1924). — 488.

I

Iakovleva, V. N. (1885—1944) — membră a partidului bolșevic din 1904. A desfășurat muncă de partid la Moscova. În 1917 a fost secretar al Biroului regional Moscova al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat și pe linie de partid: a fost membră a colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile interne și a colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare, director în Consiliul economic superior, secretar al Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia, secretar al Biroului regional Siberia al C.C. al P.C. (b) din Rusia, locțiitor al comisarului poporului pentru învățămînt al R.S.F.S.R., comisar al poporului pentru finanțe al R.S.F.S.R. În 1918 s-a alăturat grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”; în timpul discuției din 1920—1921 cu privire la sindicate a făcut parte din grupul „tampon”, care ulterior s-a unit cu Troțki; în 1923 a semnat declarația troțkistă a celor 46. În anii 1924—1926 a dus muncă organizatorică în centrul troțkist, apoi a rupt cu troțkismul. — 83.

Ioffe, A. A. (1883—1927) — diplomat sovietic de seamă. A intrat în mișcarea social-democrată la sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut; la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit împreună cu interraioniștii în partidul bolșevic și ales în C.C. În zilele lui octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”. În timpul tratativelor de pace de la Brest a fost președinte, apoi membru al delegației sovietice, iar în ultima perioadă — consultant. În anii următori a lucrat în diplomație. În 1925—1927 a aderat la opoziția troțkistă. — 363.

Isvv, I. A. (1878—1920) — social-democrat, menșevic. În 1917 a fost membru al Comitetului din Moscova al menșevicilor, a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului din Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Muzeul muncii. — 258, 323.

J

Jordania, N. N. (1870—1953) — social-democrat, lider al menșevicilor din Caucaz. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Tiflis; în anii 1918—1921 a fost șeful guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia; din 1921 — emigrant alb — 357.

K

Kaiurov, V. N. (1876—1936) — membru al partidului bolșevic din 1900. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Viborg al P.M.S.D.(b) din Rusia și membru al Comitetului executiv al Sovietului raional Viborg. Din 1921 a lucrat în sectorul economic. În 1932 a fost exclus din partid ca participant activ al grupului antipartinic al lui Riutin. — 554, 555.

Kaledin, A. M. (1861—1918) — general în armata țaristă, ataman al cazacilor de la Don. În august 1917, la Consfătuirea de stat de la Moscova, a prezentat un amplu program de înăbușire a revoluției; participant activ la rebeliunea lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre conducătorii mișcării contrarevoluționare a cazacilor de la Don, a participat la crearea „armatei de voluntari“ a albgardiștilor. Aflînd de înfrîngerea de pe front din ianuarie 1918, s-a împușcat. — 235, 385.

Kamkov (Kaț), B. D. (1885—1938) — membru al partidului socialiștilor-revoluționari. Unul dintre organizatorii și liderii partidului socialiștilor-revoluționari de stînga. În 1918 s-a pronunțat împotriva încheierii păcii de la Brest, a fost unul dintre inițiatorii asasinării ambasadorului german Mirbach și unul dintre organizatorii rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga din Moscova. Pentru activitatea sa contrarevoluționară a fost arestat, judecat și condamnat de Tribunalul militar. Ulterior a lucrat în domeniul statisticii. — 122, 123, 126, 127, 128, 129.

Karelin, V. A. (1891—1938) — unul dintre organizatorii partidului socialiștilor-revoluționari de stînga și membru al C.C. al acestui partid. În decembrie 1917 a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru bunurile statului; în 1918 a fost membru al delegației sovietice pentru tratativele de pace de la Brest. În martie 1918, în legătură cu semnarea păcii la Brest, s-a retras din Consiliul Comisarilor Poporului. A fost unul dintre conducătorii rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga din iulie 1918. După înăbușirea rebeliunii a emigrat. — 285, 287, 289, 316, 323.

Kaț, B. D. — vezi Kamkov, B. D.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a, ideolog al centrismului (kautskismului).

A aderat la mișcarea socialistă în 1874. Concepțiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și, sub influența lor, a trecut la marxism. În această perioadă a activității sale, el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca „Doctrina economică a lui Karl Marx“ (1887), „Problema agrară“ (1899) ș.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania și în alte țări. În 1883 a înființat revista „Die Neue Zeit“, organ teoretic al social-democrației germane. Totuși, încă în această perioadă, el a dat dovadă de inconștiență ideologică, a făcut concesii revizionismului, care, la începutul secolului al XX-lea, s-au accentuat pe linia renunțării treptate la esența revoluționară a marxismului. El a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat, în esență, pe pozițiile social-șovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului“, care estompa contradicțiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluției din Germania intrând în guvernul contrarevoluționar Ebert-Scheidemann. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Kautsky și-a manifestat deschis adversitatea față de ea. El a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunându-i teoria utopică, neștiințifică a democrației „pure“, situată deasupra claselor. Concepțiile antimarxiste ale lui Kautsky au fost combătute de Engels, ca și de fruntașii aripii de stînga ai social-democrației germane, și supuse unei aspre critici de către V. I. Lenin, mai ales în lucrarea „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“ (1918). — 66, 289.

Kerenski, A. F. (n. 1881) — socialist-revoluționar. Deputat în Duma a IV-a de stat. În Dumă s-a alăturat un timp grupului trudovicilor și a fost președintele acestui grup. În anii primului război mondial a fost un social-șovinist înveterat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiției, ministru de război și ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez și comandant suprem. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice; în 1918 a fugit peste graniță. În prezent trăiește în S.U.A., unde desfășoară propagandă antisovietică. — 4, 5, 8, 13, 18, 91, 92, 93, 102, 104, 108, 112, 114, 117, 122, 124, 130, 138, 181, 183, 184, 187, 189, 203, 226, 227, 254, 257, 259, 268, 275, 279, 282, 296, 322, 324, 355, 380, 384, 388, 423, 424, 432, 436, 485, 522, 524, 535, 563, 574, 587.

Kișkin, N. M. (1864—1930) — unul dintre liderii partidului cadet; de profesiune medic. Ministru al prevederilor sociale în ultimul guvern provizoriu burghez. În ajunul Revoluției Socialiste din Octombrie a fost numit „dictator“ al Petrogradului. În 1919 a fost unul dintre participanții activi la „Centrul tactic“, organiza-

ție contrarevoluționară albgardistă din Moscova. În ultimii ani ai vieții a lucrat la Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătății. — 181, 268.

Kolokolnikov, P. N. (1871—1938) — meșnic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru adjunct al muncii în guvernul provizoriu de coaliție. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru în Consiliul cooperăției muncitorești; ulterior a desfășurat activitate didactică. — 426.

Kornilov, L. G. (1870—1918) — general țarist, monarhist. În iulie-august 1917 — comandant suprem al armatei ruse. În august a organizat o rebeliune în scopul zdrobirii forțelor revoluționare. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a fost unul dintre organizatorii armatei contrarevoluționare care acționa în sudul țării. A fost ucis în timpul luptelor de lângă Ekaterinodar (astăzi Krasnodar). — 13, 18, 195, 198, 203, 205, 207, 212, 214, 226, 245, 247, 279, 382, 388.

Krasnov, P. N. (1869—1947) — general țarist, participant activ la rebeliunea lui Kornilov din august 1917. La sfârșitul lunii octombrie 1917 a comandat detașamentele de cazaci trimise de Kerenski împotriva Petrogradului în timpul unei rebeliuni antisovietice. În 1918—1919 a condus o armată albgardistă de cazaci de la Don. În 1919 a fugit în străinătate, unde și-a continuat activitatea contrarevoluționară, antisovietică. În anii 1941—1945 a colaborat cu hitleriștii. A fost luat prizonier, judecat și executat în baza unei sentințe a Colegiului militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. — 5, 187, 257, 524, 534, 587.

Krilenko, N. V. (1885—1938) — membru al partidului bolșevic din 1904, remarcabil om de stat sovietic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat la ziarul „Soldatskaia Pravda“, a participat la Conferința generală a organizațiilor P.M.S.D. (b) din Rusia din armata de pe front și din spatele frontului. A fost delegat la primul Congres general al Sovietelor din Rusia. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a fost ales în Consiliul Comisarilor Poporului ca membru al Comitetului pentru problemele militare și maritime, iar mai târziu a fost numit comandant suprem. Începând din 1918 a lucrat în diverse organe ale justiției sovietice: a fost președinte al Tribunalului revoluționar suprem al C.E.C. din Rusia, locțiitor al comisarului poporului la justiție, procuror al republicii; în 1931 a fost numit comisar al poporului pentru justiție al R.S.F.S.R., iar în 1936 comisar al poporului pentru justiție al U.R.S.S. La congresele al XV-lea și al XVI-lea ale partidului a fost ales membru al Comisiei centrale de control. — 30, 124.

L

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menșevic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a pronunțat pentru formarea unui guvern de coaliție la care să participe și menșevicii și socialiștii-revoluționari. A lucrat în aparatul de stat și în diferite organizații economice. — 68.

Lazzari, Constantino (1857—1927) — militant de seamă al mișcării socialiste italiene. În 1882 a fost unul dintre întemeietorii Partidului muncitoresc italian, în 1892 — unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian și chiar din același an membru al C.C. al acestui partid. În anii 1912—1919 a fost secretar general al Partidului socialist italian. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a pronunțat pentru sprijinirea Statului sovietic, a participat la lucrările congreselor al II-lea și al III-lea ale Internaționalei Comuniste. În 1922 a rupt-o din punct de vedere organizatoric cu reformiștii, dar n-a fost în stare să se delimiteze definitiv de ei. În 1926 a fost arestat; a murit curînd după eliberarea din închisoare. — 544.

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Lenin, N.) (1870—1924) — vezi date biografice. — 4, 20, 22, 23—24, 29, 30, 32, 33, 34, 40, 41, 50, 51, 58, 65, 66, 73, 76, 106, 117, 119, 121, 124, 127, 129, 135, 137, 164, 221, 222, 228, 231, 232, 237, 238—239, 244, 253, 256, 260, 261, 262, 266, 269, 277, 281, 282, 284, 299, 306, 316, 317, 318, 358, 363, 368, 371, 382, 399, 431, 441, 442, 450, 479, 497, 521, 528, 531, 538, 542, 551, 552, 555, 557, 563.

Liebnecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale, unul dintre conducătorii aripii de stînga a social-democrației germane. A luptat activ în rîndurile social-democrației împotriva oportunismului și militarismului. În 1912 a fost ales deputat în Reichstag. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste revoluționare. K. Liebnecht a fost unul dintre organizatorii și conducătorii grupului „Die Internationale”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus”. Pentru propaganda antimilitaristă desfășurată de el, în 1916 a fost condamnat la muncă silnică. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania s-a aflat, împreună cu R. Luxemburg, în fruntea avangărzii revoluționare a muncitorilor germani. A fost redactor al ziarului „Die Rote Fahne” și unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania și dintre conducătorii insurecției din ianuarie 1919 a muncitorilor din Berlin. După înăbușirea insurecției a fost ucis în mod bestial de către contrarevoluționari. Apreciînd activitatea lui K. Liebnecht, Lenin scria: „Acest nume este... simbolul conducătorului devotat intereselor proletariatului, simbolul de-

votamentului față de revoluția socialistă... Acest nume este simbolul luptei... neîmpăcate împotriva imperialismului, nu în vorbe, ci în fapte..." (Opere, vol. 28, București, Editura politică, 1959, p. 433—434). — 21, 113.

Lipkin, F. A. — vezi Cerevanin, N.

Litvinov, M. M. (1876—1951) — revoluționar de profesie, bolșevic, diplomat sovietic remarcabil. Și-a început activitatea revoluționară în 1898; a fost agent al „Iskrei“, a participat la prima revoluție rusă din 1905—1907. Din iunie 1914 a fost reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internațional. A fost membru al secției bolșevice de la Londra a P.M.S.D.R. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în diplomație. Din 1921 Litvinov a fost locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe. Din 1930 pînă în 1939 — comisar al poporului pentru afacerile externe. În anii 1941—1943 a fost locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe și ambasador al U.R.S.S. în S.U.A.; după întoarcerea din S.U.A. pînă în 1946 — locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe. La Congresul al XVII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia; a fost membru al C.E.C. al U.R.S.S. și deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. în prima și a doua legislatură. În 1936, la Montreux, a căzut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistență mutuală între U.R.S.S. și România. — 490.

Lomov, A. (Oppokov, G. I.) (1888—1938) — membru al partidului bolșevic din 1903, revoluționar de profesie, om de stat sovietic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a devenit membru al Biroului regional Moscova și al Comitetului Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia. În octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Moscova, vicepreședinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Moscova. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru justiție. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga“. A fost membru al prezidiului și vicepreședinte al Consiliului economic superior, vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării, membru al C.C. al P.C. (b) din Bielorusia, membru supleant și membru al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — 30, 74.

Lurie, M. A. — vezi Larin, I.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaționalei a II-a și unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania. A participat la crearea Partidului social-democrat din Polonia. Începînd din 1897 a participat activ la mișcarea social-democrată germană, a luptat împotriva bernsteinismului și millerandismului. A luat parte la prima revoluție rusă (la Var-

șovia). În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori.

De la începutul primului război mondial s-a situat pe o poziție internaționalistă. A fost unul dintre inițiatorii creării în Germania a grupului „Die Internationale“, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus“, iar mai târziu în „Uniunea Spartacus“. După revoluția din noiembrie 1918 din Germania a participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1919 a fost arestată și ucisă în mod bestial de contrarevoluționari. Lenin, care o aprecia foarte mult pe R. Luxemburg, a criticat în repetate rînduri greșelile ei, legate în special de problema națională și de problema alianței muncitorești-tărănești, ajutînd-o astfel să adopte o poziție justă.

— 563.

M

Maclean, John (1879—1923) — militant de seamă al mișcării muncitorești engleze, de profesiune învățător. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, a desfășurat o intensă propagandă revoluționară și antirăzboinică, fapt pentru care a fost pus de nenumărate ori sub urmărire de către guvernul englez. În aprilie 1916 a fost ales în conducerea Partidului socialist britanic. În 1918, Comisariatul poporului pentru afacerile externe l-a numit consul sovietic la Glasgow, dar guvernul englez nu i-a dat posibilitatea să-și desfășoare activitatea. În ultimii ani ai vieții s-a retras din activitatea politică. — 489.

Martov, L. (Federbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar — lichidator. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania; a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Sozialisteskii Vestnik“. — 122, 128, 135, 203, 205, 217, 255, 257, 260, 271, 276, 284, 285, 288, 296, 426.

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietor al comunismului științific, gînditor genial, conducător și învățător al proletariatului internațional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)“, Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92). — 58, 204, 207, 287, 318, 319, 321, 470, 482, 492, 505.

Mehring, Franz (1846—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești din Germania, unul dintre liderii aripii de stînga a social-democrației germane. Teoretician de seamă al marxismului. A fost unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit“, organul teo-

retic al partidului, iar mai târziu redactor al ziarului „Leipziger Volkszeitung“. Mehring a dus o luptă susținută împotriva oportunismului și revizionismului din rândurile Internaționalei a II-a și a condamnat kautskismul, dar s-a făcut și el vinovat de greșelile celor de stînga din Germania, care s-au temut s-o rupă din punct de vedere organizatoric cu oportuniștii. A apărut în mod consecvent internaționalismul. A salutat Revoluția Socialistă din Octombrie. A fost unul dintre conducătorii grupului revoluționar „Uniunea Spartacus“. A jucat un rol de seamă în crearea Partidului Comunist din Germania. — 487, 544.

Mgheladze, I. V. (1890—1943) — membru al partidului bolșevic din 1907. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al Comitetului gubernial Saratov al partidului, șef al secției politice a Armatei I cavalerie și șef al subsecției pentru presă a C.C. al P.C.(b) din Rusia. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga“. În 1925 — participant activ la „noua opoziție“, apoi a intrat în blocul troțkist-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C.(b) din Rusia l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1930 a fost reprimat în partid. În 1935 a fost din nou exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 67.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, iar apoi președinte al Comitetului Central al acestui partid și redactor al ziarului „Reci“, organul central al cadeților. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat. În 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez; a promovat politica de continuare a războiului imperialist pînă la „victoria finală“. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice; militant activ al emigrației albe. — 255, 257, 260, 271, 276, 527.

Mirbach, Wilhelm (1871—1918) — conte, diplomat german. În anii 1915—1917 a fost ambasador al Germaniei la Atena. Din aprilie 1918 — ambasador al Germaniei la Moscova. La 6 iulie 1918 a fost asasinat de socialiștii-revoluționari de stînga cu scopul de a se provoca un război între Germania și Rusia Sovietică. — 332, 338, 552, 557, 560, 565.

N

Napoleon I (Bonaparte) (1769—1821) — împărat al francezilor în 1804—1814 și în 1815. — 24, 87, 109, 116, 117, 119, 129, 130, 313.

Napoleon al III-lea (Bonaparte, Ludovic) (1808—1873) — împărat al Franței din 1852 pînă în 1870; nepot al lui Napoleon I. După înfrîngerea revoluției din 1848 a fost ales președinte al Repu-

blicii Franceze; în noaptea de 1 spre 2 decembrie 1851 a săvârșit o lovitură de stat. O caracterizare a lui Napoleon al III-lea a fost făcută de K. Marx în lucrarea „Oprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 8, București, Editura politică, 1960, p. 115—217). — 284, 287, 289.

Nevski, V. I. (1876—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, revoluționar de profesie, bolșevic. A participat activ la insurecția armată din Octombrie și a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut diverse funcții pe linie de stat și de partid și a desfășurat activitate științifică. — 449.

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei; a domnit de la 1894 până la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost executat la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în baza unei hotărâri a Sovietului regional de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ural. — 16, 92, 93, 104, 127, 227, 282, 380, 384, 389, 503.

Novîh, G. E. — vezi Rasputin, G. E.

O

Obolenski, V. V. — vezi Osinski, N.

Oppokov, G. I. — vezi Lomov, A.

Osinski, N. (Obolenski, V. V.) (1887—1938) — membru al partidului bolșevic din 1907. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 — membru al Biroului organizației regionale Moscova a P.M.S.D.(b) din Rusia; a făcut parte din redacția ziarului bolșevic „Soțial-Demokrat”.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în diferite organizații economice. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”, fiind autorul principal al platformei acestora. În 1920—1921 a fost membru activ al grupului antipartinic al „centralismului democratic”, iar în 1923 a aderat la opoziția troțkistă. În 1921—1923 a fost locțiitor al comisarului poporului pentru agricultură; în 1926 a fost numit director la Direcția centrală de statistică a U.R.S.S.; ulterior a avut munci de conducere pe linie de partid și în diplomație. — 83, 269, 326.

P

Paderin — delegat la Conferința a IV-a a sindicatelor și comitetelor de întreprindere din Moscova, care a avut loc în iunie-iulie 1918; a fost coraportor din partea menșevicilor și socialiștilor-revoluționari la raportul lui V. I. Lenin cu privire la momentul actual. — 484, 488.

Pelše, R. A. (1880—1955) — membru al partidului bolșevic din 1898. A desfășurat muncă de partid în Letonia; a fost membru în comitetele orășenești de partid din Elgavsk, Liepaisk și Riga, membru al colegiului de redacție al ziarului „Zihna”, membru al C.C. al Social-democrației din Ținutul leton. În anii 1911—1915 s-a aflat în emigrație. Din 1917 — membru al Comitetului orășenesc Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia; în 1918 a făcut parte din biroul secției pentru aprovizionare a Sovietului din Moscova. În anii 1922—1924 a condus departamentul artelor din Comisariatul poporului pentru învățămînt al R.S.S. Ucrainene, apoi o serie de instituții de artă din Uniunea Sovietică; concomitent a desfășurat o activitate științifică. Din 1945 a lucrat în învățămînt și a desfășurat o activitate științifică în Letonia. — 69.

Petliura, S. V. (1877—1926) — unul dintre liderii naționaliștilor burgezi ucraineni. În 1917 a fost secretar general pentru problemele militare în Rada centrală contrarevoluționară din Ucraina. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil a fost una dintre căpeteniile contrarevoluției din Ucraina. La începutul anului 1918 a restabilit, cu ajutorul ocupanților germani, Rada centrală care fusese izgonită de muncitorii răsculați din Kiev. În noiembrie 1918 a intrat în Directorat (guvernul naționalist al Ucrainei în perioada 1918—1919), apoi s-a aflat în fruntea acestuia. La sfîrșitul anului 1919 a încheiat o alianță militară cu Polonia și în 1920 a luat parte la ofensiva declanșată de trupele Poloniei panilor asupra Ucrainei. După instaurarea Puterii sovietice în Ucraina — emigrant alb. A fost ucis la Paris în mai 1926. — 29.

Petru I, cel Mare (1672—1725) — țar al Rusiei din 1682 pînă în 1725, primul împărat al întregii Rusii. — 316.

Podvoiski, N. I. (1880—1948) — remarcabil activist de partid și militar. Membru al partidului bolșevic din 1901, participant activ la prima revoluție rusă. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia; în perioada de pregătire și înfăptuire a insurrecției armate din Octombrie — președinte al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd, unul dintre conducătorii asaltului împotriva Palatului de iarnă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al Comitetului pentru problemele militare și maritime, comandant al districtului militar Petrograd. În 1919 a fost numit comisar al poporului pentru problemele militare și maritime din Ucraina. A fost ales în repetate rînduri membru al Comisiei centrale de control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În ultimii ani de viață a dus activitate propagandistică și publicistică. — 30.

Pomealovski, N. G. (1835—1863) — scriitor democrat rus, autorul „Amintirilor din seminar”. — 330.

R

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primul deceniu al secolului al XX-lea a participat la mișcarea social-democrată din Galiția, Polonia și Germania. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, dar a manifestat șovăieli în direcția centrismului; o poziție greșită a adoptat în problema dreptului națiunilor la autodeterminare. În partidul bolșevic a intrat în 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru afacerile externe, a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. La congresele VIII-XII ale P.C.(b) din Rusia a fost ales membru al C.C. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului; în 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”; începînd din 1923 — adept activ al opoziției troțkiste. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C.(b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid pentru activitatea sa fracționistă. În 1929 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar nu și-a încetat activitatea antipartinică și, în 1936, a fost din nou exclus. — 31, 35, 43, 512.

Ransome, Arthur (n. 1884) — scriitor burghez englez; a colaborat la o serie de reviste și ziare. A vizitat de mai multe ori Rusia; a fost corespondent al ziarelor „Daily News” (în anii 1916—1919) și „The Manchester Guardian” (în anii 1919—1924) în Rusia Sovietică. — 136, 137.

Raskolnikov, F. F. (n. 1892) — membru al partidului bolșevic din 1910. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Kronstadt al P.M.S.D.(b) din Rusia, vicepreședinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Kronstadt și redactor al ziarului „Golos Pravdi”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost locțiitor al comisariatului poporului pentru problemele maritime, comandant al flotei de pe Volga și al flotei din Marea Caspică și din Marea Baltică. În timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) a fost adept al platformei lui Troțki. Din 1921 pînă în 1938 a lucrat în diplomație: a fost reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Afganistan, Estonia, Danemarca, Bulgaria. — 492.

Rasputin (Novih), G. E. (1872—1916) — aventurier, s-a bucurat de o mare influență la curtea lui Nicolaie al II-lea. — 16.

Reabușinski, P. P. (n. 1871) — mare bancher și industriaș din Moscova, una dintre căpeteniile contrarevoluției. A participat activ la crearea partidului burghez al progresiștilor. În august 1917 a amenințat că va înăbuși revoluția „cu mîna scheletică a foamei”; a fost unul dintre inițiatorii și organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie a emigrat în Franța, unde a desfășurat activitate contrarevoluționară împotriva Statului sovietic. — 124.

Reazanov (Goldendab), D. B. (1870—1938) — social-democrat, menșevic. La Congresul al VI-lea al partidului (1917) a fost primit în P.M.S.D.(b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în mișcarea sindicală. La începutul anului 1918, nefiind de acord cu hotărîrea adoptată în problema păcii de la Brest, a ieșit temporar din rîndurile partidului; în timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe o poziție antipartinică, ceea ce a dus la înlăturarea lui din munca în sindicate. Începînd din 1921 a fost director al Institutului K. Marx și F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din rîndurile P.C.(b) al U.R.S.S. pentru sprijinul dat menșevicilor în activitatea lor contrarevoluționară. — 29.

Riezler, Kurt (Ruedorffer) (1882—1955) — diplomat, filozof și publicist german, autorul unor lucrări de politică mondială. — 556.

Romanov — vezi Nicolaie al II-lea (Romanov).

Romanovii — dinastia țarilor și împăraților ruși care au domnit din 1613 pînă în 1917. — 112.

S

Savinkov, B. V. (1879—1925) — fruntaș al partidului socialist-revoluționar, unul dintre conducătorii „organizației de luptă” a acestui partid. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost adjunct al ministrului de război, iar apoi guvernator general militar al Petrogradului. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluționare și a intervenției militare împotriva Republicii sovietice; emigrant alb. În 1924 a venit clandestin în U.R.S.S. și a fost arestat. Colegiul militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. l-a condamnat la moarte prin împușcare, dar printr-o hotărîre a C.E.C. al U.R.S.S. pedeapsa capitală i-a fost comutată în închisoare pe timp de 10 ani. În 1925 s-a sinucis în închisoare. — 187, 188, 207, 527.

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii oportuniste de extremă dreaptă a social-democrației germane. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din așa-zisul Consiliu al împuterniciților poporului, a fost inspiratorul agitației pogromiste împotriva membrilor organizației „Spartacus”. În februarie-iunie 1919 a condus guvernul de coaliție al Republicii de la Weimar; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mișcării muncitorești germane din anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viața politică. — 217.

Semenov, G. M. (1890—1946) — ataman al oastei cazacilor din Transbaikal, dușman inveterat al Puterii sovietice, agent al imperialismului japonez; începînd din 1918 a dus o luptă armată intensă împotriva Puterii sovietice în Extremul Orient, a fost organizatorul guvernelor contrarevoluționare din Transbaikal și din Priamurie.

După terminarea războiului civil a fugit în Manciuria, unde a condus emigrația albă; a participat la activitatea diversionistă, teroristă și de spionaj împotriva U.R.S.S., a pregătit împreună cu japonezii un atac armat împotriva Uniunii Sovietice. În 1945 a fost luat prizonier de Armata Sovietică, iar în 1946, în baza unei sentințe a Colegiului militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S., a fost spânzurat. — 266, 339, 348, 489.

Sereda, S.P. (1871—1933) — remarcabil om de stat sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1903. A desfășurat muncă de partid la Smolensk, Kiev, Kaluga. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Reazan. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții de răspundere pe linie de stat și pe tărâm economic: a fost comisar al poporului pentru agricultură al R.S.F.S.R. (1918—1921), din 1921 — membru al prezidiului Consiliului economic superior și al Comisiei de stat a planificării, director-adjunct și director al Direcției centrale de statistică a R.S.F.S.R., din 1930 — vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării. — 543.

Skoropadski, P.P. (1873—1945) — general în armata țaristă, mare proprietar funciar în guberniile Cernigov și Poltava, octombrist. În timpul primului război mondial a comandat un corp de armată. Din aprilie pînă în decembrie 1918 a fost hatman al Ucrainei, fiind protejatul imperialiștilor germani. A fugit în Germania, unde a desfășurat activitate antisovietică. — 355, 361, 410, 431, 452, 453, 457, 473, 500, 538, 539.

Smidovici, V.V. — *vezi* Veresaev, V.

Smirnov, V.M. (1887—1937) — membru al partidului bolșevic din 1907. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a activat la Moscova, a fost membru al colegiului de redacție al publicațiilor bolșevice „Soșial-Demokrat” și „Spartak”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al prezidiului Consiliului economic superior. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”. Unul dintre liderii „opoziției militare” la Congresul al VIII-lea al partidului din 1919. În 1920—1921 — militant activ al grupului antipartinic „centralismul democratic”. În 1923 a aderat la opoziția troțkistă. Pentru activitatea sa fracționistă, în 1926 a fost exclus din partid. La scurt timp după aceea a fost reprimat, dar, în 1927, la Congresul al XV-lea al P.C.(b) al U.R.S.S., a fost exclus din nou pentru activitate antipartinică. — 51, 83.

Sokolnikov (Brilliant), G.I. (1888—1939) — membru al partidului bolșevic din 1905. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului organizației Moscova și al Biroului organizației regionale Moscova ale P.M.S.D.(b) din Rusia, membru al redacției ziarului „Pravda”. După Revoluția So-

cialistă din Octombrie a deținut o serie de funcții în aparatul de partid și de stat. În 1925 s-a alăturat „noii opoziții”, apoi a intrat în blocul unit troțkisto-zinovievist. În 1936 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 51.

Spiridonova, M. A. (1884—1941) — unul dintre liderii partidului eserilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la aripa de stînga a socialiștilor-revoluționari, iar după constituirea partidului socialiștilor-revoluționari de stînga, în noiembrie 1917, a făcut parte din C.C. al acestui partid. S-a pronunțat împotriva încheierii păcii de la Brest și a luat parte activă la rebeliunea contrarevoluționară a socialiștilor-revoluționari de stînga din iulie 1918. După înăbușirea rebeliunii a continuat să desfășoare o activitate ostilă Puterii sovietice. Ulterior, s-a retras din viața politică. — 521, 526, 527, 531, 537, 543.

Spunde, A. P. (1892—1962) — membru al partidului bolșevic din 1909. A dus muncă de partid la Riga și a avut de suferit presiuni din partea guvernului țarist. În 1917 a fost membru în biroul Comiterului regional din Perm și în Comitetul regional din Ural ale P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost adjunct al comisarului general al Băncii de Stat din Petrograd, apoi a lucrat în aparatul de partid și de stat în diverse orașe. În 1931 i s-a acordat pensie personală. — 231—232.

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — om de stat din Rusia țaristă, mare moșier. În anii 1906—1911 a fost președinte al Consiliului de miniștri și ministru de interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacțiune politică în care pedeapsa cu moartea a fost folosită pe scară largă ca mijloc de înăbușire a mișcării revoluționare (reacțiunea stolîpinistă din anii 1907—1910). În 1911, Stolîpin a fost asasinat la Kiev de eserul Bogrov, agent al ohranei. — 18, 109, 127.

Ș

Șaumian, S. G. (1878—1918) — activist de seamă al partidului comunist și al Statului sovietic, membru de partid din 1900; a fost arestat și deportat; de la sfîrșitul anului 1902 pînă în 1904 s-a aflat în emigrație. În anii 1904—1908 a fost unul dintre conducătorii organizației de partid din Transcaucazia și unul dintre organizatorii și redactorii organelor de presă bolșevice legale și ilegale. În anii 1905—1907 a luptat intens împotriva menșevicilor și dașnacilor. În anii reacțiunii a luptat împotriva lichidatorilor și troțkiștilor. Comitetul Central ales la Conferința a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. l-a cooptat ca membru supleant al C.C. În timp ce se afla în deportare la Astrahan (1911—1914) a scris, din însărcinarea lui Lenin, lucrarea „Despre autonomia național-culturală”, în care a apărut principiile internaționalismului proletar. În 1914.

întorcându-se din deportare, a condus organizația bolșevică din Baku. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ales președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Baku; după Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar extraordinar provizoriu al Caucazului, președinte al Consiliului Comisarilor Poporului din Baku și în același timp comisar pentru afacerile externe. Membru al C.C. al partidului. După căderea Comunei din Baku, în august 1918, Șaumian a fost arestat, împreună cu alți activiști cu munci de conducere, de către intervenționiștii englezi, cu sprijinul socialiștilor-revoluționari și menșevicilor, și împușcat, la 20 septembrie 1918, în grupul celor 26 de comisari din Baku. — 227.

Șleapnikov, A. G. (1885—1937) — membru al partidului bolșevic din 1901. A dus muncă de partid la Sormovo, Murom, Petersburg și Moscova. În 1914 a fost trimis la Stockholm de C.C. al P.M.S.D.R., cu însărcinarea de a stabili legătura dintre Biroul din străinătate al C.C. și partea din Rusia a C.C. și Comitetul din Petersburg. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.(b) din Rusia, membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd și președinte al Sindicatului metalurgiștilor din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului, avînd funcția de comisar al poporului pentru problemele muncii; apoi a lucrat pe linie sindicală și în sectorul economic. În anii 1920—1922 a fost organizator și lider al grupului antipartinic „opozitia muncitorească”. În 1933, în timpul curățirii rîndurilor partidului, a fost exclus din P.C.(b) al U.R.S.S. — 387, 492.

T

Taylor, Frederick Winslow (1856—1915) — inginer american, președinte al asociației americane a inginerilor mecanici în anii 1905—1906, întemeietorul unui sistem de organizare a muncii care urmărește folosirea la maximum a zilei de muncă și utilizarea rațională a mijloacelor de producție și a uneltelor de muncă. În condițiile capitalismului, acest sistem servește la intensificarea exploataării oamenilor muncii. — 151, 200, 224, 272, 293, 324, 578, 579, 581, 583.

Troțki (Bronștein), L. D. (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, camuflîndu-se sub masca „nefracționismului”, s-a situat de fapt pe pozițiile lichidatorilor. În 1912 a organizat Blocul antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. Înapoiindu-se din emigrație, după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul interraioniștilor și, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia, a

fost primit în partidul bolșevic. Dar Troțki nu a trecut pe pozițiile bolșevismului și a dus o luptă fățișă și camuflată împotriva leninismului, împotriva politicii partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, comisar al poporului pentru problemele militare și maritime, președinte al Consiliului militar-revoluționar al Republicii, membru al Biroului Politic al C.C. și membru al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. În 1918 s-a opus încheierii păcii de la Brest, în 1920—1921 s-a situat în fruntea opoziției în discuția cu privire la sindicate, iar începînd din 1923 a dus o înverșunată luptă fracționistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului; a propagat ideea imposibilității victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascînd troțkismul ca o deviere mic-burgheză în partid, l-a zdrobit din punct de vedere ideologic și organizatoric. În 1927 Troțki a fost exclus din partid, în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea sa antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetățenia sovietică. În străinătate, Troțki, dușman înrăit al leninismului, a continuat lupta împotriva Statului sovietic și a partidului comunist, împotriva mișcării comuniste internaționale. — 32, 34, 35, 40, 41, 43, 283, 486, 523, 524, 573.

Turgheniev, I. S. (1818—1883) — mare scriitor rus. A înfățișat în operele sale contradicțiile caracteristice vieții sociale ruse. Protestul vehement împotriva iobăgiei se împletea la el cu un liberalism moderat. — 217.

T

Tederbaum, I. O. — vezi Martov, L.

Tereteli, I. G. (1882—1959) — unul dintre liderii menșevismului. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și membru al C.E.C. al Sovietelor în prima legislatură. În mai 1917 a intrat în guvernul provizoriu burghez ca ministru al poștelor și telegrafului, iar după evenimentele din iulie a fost ministru de interne, unul dintre inspiratorii prigoanei pogromiste dezlănțuite împotriva bolșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre conducătorii guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia. După victoria Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — 108, 114, 122, 123, 124, 130, 181, 205, 254, 259, 268, 324, 355, 357, 524.

U

Urițki, M. S. (1873—1918) — participant activ la mișcarea revoluționară din Rusia. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la interraioniști și, împreună cu ei, a fost

primit în partidul bolșevic. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia a fost ales membru al C.C., iar în octombrie 1917 a făcut parte din Centrul militar-revoluționar, înființat de C.C. în vederea conducerii insurecției. În problema păcii de la Brest s-a situat pe pozițiile „comunismului de stînga”. La Congresul al VII-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia a fost ales membru supleant al C.C. În 1918 a fost numit președinte al Comisiei extraordinare din Petrograd pentru lupta împotriva contrarevoluției și a sabotajului. A fost asasinat de un eser. — 31, 35, 36, 74.

V

Veresaeu, V. (Smidovici, V.V.) (1867—1945) — scriitor rus ; prin pregătirea și începuturile activității sale — medic. — 505.

Vinnicenko, V.K. (1880—1951) — scriitor ucrainean, naționalist burgez. Unul dintre conducătorii Partidului muncitoresc social-democrat menșevico-naționalist din Ucraina. După revoluția burgezodemocratică din februarie 1917 a fost unul dintre organizatorii și liderii Radei centrale ucrainene contrarevoluționare, apoi, împreună cu Petliura, s-a aflat în fruntea Directoratului (guvernul naționalist al Ucrainei din 1918—1919), fiind în slujba intereselor imperialismului german și ale celui anglo-francez. După instaurarea Puterii sovietice în Ucraina — emigrant alb. — 73, 108, 130, 574.

Volodarski, V. (Goldstein, M.M.) (1891—1918) — membru al partidului bolșevic din 1917. Și-a început activitatea revoluționară în 1905 în organizațiile Bundului, apoi a aderat la menșevici. A fost în repetate rînduri arestat ; a fost în deportare și în emigrație. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile menșevicilor-internaționaliști. Întors în Rusia în mai 1917, a făcut parte un timp din organizația interraioniștilor din Petrograd, apoi a fost primit în partidul bolșevic. Volodarski a dus muncă de agitație în raionul Peterhof-Narva din Petrograd, a fost membru al Comitetului de partid din Petrograd și al prezidiului Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, membru al C.E.C. în prima legislatură. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar pentru problemele presei, propagandei și agitației, redactor al publicației „Krasnaia Gazeta” din Petrograd. La 20 iunie 1918 a fost asasinat mișelește de un eser. — 453, 512.

W

Wilhelm al II-lea (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat al Germaniei și rege al Prusiei (1888—1918). — 116.

Wilson, Woodrow (1856—1924) — președinte al S.U.A. în anii 1913—1921 ; unul dintre principalii organizatori ai intervenției militare a statelor imperialiste împotriva Rusiei Sovietice. — 99.

Z

Zetkin, Clara (1857—1933) — militantă de seamă a mișcării muncitorești germane și internaționale, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania; scriitoare de talent, orator și tribun înflăcărat. Făcînd parte din aripa de stînga a social-democrației germane, Clara Zetkin, împreună cu R. Luxemburg, F. Mehring și K. Liebknecht, a participat activ la lupta împotriva lui Bernstein și a celorlalți oportuniști. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile internaționalismului revoluționar și a luptat împotriva social-șovinismului. În 1916 a intrat în grupul „Die Internationale“, iar apoi în „Uniunea Spartacus“. În 1919 a devenit membră a Partidului Comunist din Germania; a fost aleasă în C.C. al partidului. La Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste a fost aleasă în Comitetul Executiv al Internaționalei, în cadrul căruia a condus Secretariatul internațional pentru problemele femeilor. Din 1924 pînă la sfîrșitul vieții a fost președintă a Comitetului Executiv al Organizației internaționale pentru ajutorarea luptătorilor revoluției (Ajutorul Roșu). — 487, 544.

Zinoviev (Radomîlski), G. E. (1883—1936) — membru al partidului bolșevic din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigrație, a făcut parte din redacția ziarelor „Proletarii“ și „Sozial-Demokrat“, Organul central al Partidului. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. În perioada de pregătire și de înlăptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a avut o atitudine șovăitoare. S-a pronunțat împotriva insurecției armate. Declarația publicată de Kamenev, în numele lui și al lui Zinoviev, în ziarul semimenșevic „Novaia Jizn“, în care era exprimat dezacordul lor cu rezoluția Comitetului Central cu privire la insurecția armată, a constituit o divulgare a unei hotărîri secrete a partidului, o trădare a revoluției.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al Comitetului Central, președinte al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a declarat pentru crearea unui guvern de coaliție din care să facă parte și menșevicii și socialiștii-revoluționari, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții“, iar în 1926 unul dintre conducătorii blocului antipartinic troțkist-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar, întrucît nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost din nou reprimat în partid. În 1934 a fost, pentru a treia oară, exclus din partid pentru activitatea lui antipartinică. — 45.

Zola, Emile (1840—1902) — scriitor francez remarcabil. — 505.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA
LUI V. I. LENIN

(6 martie — 27 iulie 1918)

- Martie, 6 —
iulie, 27* Lenin se află la Petrograd, iar la 11 martie se mută la Moscova.
- Martie, 6* Lenin participă la deschiderea Congresului al VII-lea extraordinar al P.C. (b) din Rusia. El este ales în prezidiul congresului.
- Martie, 6 sau 7* Lenin primește pe colonelul Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, care cere să se amâne ratificarea tratatului de pace de la Brest pînă se va primi răspunsul guvernului Statelor Unite ale Americii la nota guvernului sovietic din 5 martie 1918.
- Martie, 7* La ședința a doua (de dimineață) a Congresului al VII-lea al P.C. (b) din Rusia, Lenin prezintă raportul politic al Comitetului Central; în timpul cînd N. I. Buharin prezintă coraportul, Lenin își face însemnări.
- La ședința a treia (de seară) a Congresului al VII-lea al P.C. (b) din Rusia, Lenin își face însemnări în legătură cu discuțiile purtate pe marginea raportului C.C.
- Martie, nu mai
tîrziu de 8* Lenin scrie „Conceptul de proiect de program” și proiectul de rezoluție a Congresului al VII-lea al P.C. (b) din Rusia asupra războiului și a păcii.
- Martie, 8* Lenin scrie planul cuvîntului de încheiere la raportul politic al C.C.
- La ședința a patra (de dimineață) a congresului, în timpul cuvîntului de încheiere rostit de N. I. Buharin, Lenin își ia note, dă replici. Lenin rostește la congres cuvîntul de încheiere

la raportul politic al C.C. ; la discutarea rezoluției asupra războiului și a păcii, el se pronunță împotriva amendamentelor lui L. D. Troțki, a declarației lui K. B. Radek și a propunerii lui G. E. Zinoviev. Prin vot nominal, congresul adoptă cu majoritate de voturi rezoluția lui Lenin asupra războiului și a păcii.

Lenin scrie proiectul de rezoluție a congresului cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului partidului.

La ședința a cincea (de seară) a congresului, Lenin prezintă raportul cu privire la revizuirea programului și la schimbarea denumirii partidului și pune în discuție proiectul său de rezoluție cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului partidului. La discutarea proiectului de rezoluție, Lenin se pronunță împotriva propunerilor lui I. V. Mghe-ladze (Vardin), I. Larin, R. A. Peșe și N. I. Bu-harin. Rezoluția lui Lenin este adoptată de congres în unanimitate. Congresul alege pe Lenin în comisia pentru elaborarea programului partidului.

La discutarea problemei alegerilor pentru Comitetul Central al partidului, Lenin propune să se respingă declarația grupului „comuniștilor de stînga” prin care aceștia anunță că refuză să facă parte din C.C. ; prezintă un proiect de rezoluție în care se arată că un asemenea refuz este principial inadmisibil și constituie un pericol pentru unitatea partidului. Rezoluția propusă este adoptată de congres.

Congresul îl alege pe Lenin membru în C.C. al partidului.

*Între 8 și
18 martie*

Lenin scrie „Nota în legătură cu comportarea «comuniștilor de stînga»”.

Martie, 9

Lenin semnează hotărîrea Consiliului Comisariilor Poporului cu privire la crearea unei comisii de specialiști militari pentru elaborarea planului de organizare a unui centru militar și de reorganizare a armatei.

La ședința Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd, Lenin este ales delegat la cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia din partea fracțiunii bolșevice a Sovietului din Petrograd,

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema evacuării industriei din Petrograd, a exilării fostului mare duce M. A. Romanov și a altor persoane în gubernia Perm, precum și decretul cu privire la naționalizarea exploatărilor petrolifere și altele.

*Martie, nu mai
tirziu de 10*

Lenin discută cu I. I. Mejlauk și F. A. Sergheev (Artem) problema recunoașterii Republicii Doneț-Krivoi Rog ca parte autonomă a Republicii Sovietice Ucrainene și problema creării unui front unic de luptă al republicilor sovietice din sudul Rusiei împotriva invaziei ocupanților austro-germani.

Martie, 10

În legătură cu mutarea guvernului sovietic la Moscova, Lenin, împreună cu alți membri ai C.C. al partidului și ai Consiliului Comisarilor Poporului, pleacă la ora 10 seara cu un tren special din Petrograd la Moscova.

Martie, 11

În trenul în care călătorește de la Petrograd la Moscova, Lenin scrie articolul „Principala sarcină a zilelor noastre“.

Lenin sosește la Moscova în jurul orei 8 seara și se stabilește la hotelul „Național“.

Martie, 12

Insoțit de I. M. Sverdlov, N. K. Krupskaia și V. D. Bonci-Bruevici, Lenin intră în Kremlin (pe poarta Troițki), vizitează încăperile clădirii instanțelor judecătorești — viitorul sediu al C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului, precum și Corpul cavalerilor, unde urma să locuiască pînă i se pregătea o locuință permanentă; vizitează Kremlinul.

Lenin rostește o cuvîntare la ședința Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova, ședință consacrată aniversării revoluției din februarie 1917.

La mitingul de la manejul fostei școli militare Alekseevski consacrat aniversării revoluției din februarie 1917 Lenin rostește, în fața a zeci de mii de oameni, o cuvîntare despre momentul actual.

*Martie, 12
sau 13*

Lenin scrie planul unei cuvîntări pentru ședința fracțiunii comuniste a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.

- Martie, 13* La ședința fracțiunii comuniste a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, Lenin rostește o cuvîntare cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest.
- Martie, 13 sau 14* Lenin scrie planul raportului care urmează să fie prezentat la cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia și proiectul de rezoluție cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest.
- Martie, 14* Lenin scrie, împreună cu I. V. Stalin, o scrisoare lui G. K. Ordjonikidze, comisar extraordinar al Ucrainei, prin care i se face cunoscut că trebuie luate toate măsurile în vederea creării unui „front unic de luptă” al republicilor sovietice din sudul Rusiei împotriva invaziei trupelor austro-germane.
- Lenin primește pe colonelul Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, care îi înmînează mesajul președintelui S.U.A., W. Wilson, adresat celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.
- Lenin scrie proiectul de rezoluție a congresului în legătură cu mesajul lui Wilson.
- Lenin participă la prima ședință a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia.
- Congresul îl alege în prezidiu și adoptă proiectul de rezoluție scris de el în legătură cu mesajul lui Wilson.
- Lenin prezintă la congres raportul cu privire la ratificarea tratatului de pace.
- Martie, 15* Lenin participă la ședința Comitetului Central al partidului la care se discută probleme privind munca de partid și starea de lucruri din organizațiile sovietice din Ucraina (problema convocării unui congres al Sovietelor din Ucraina, a creării unui front unic de apărare al republicilor sovietice din sudul Rusiei, a evacuării Donbassului în cazul apropierii trupelor germane), editarea ziarului „Pravda”, organul central al partidului, la Moscova, componența redacției și altele.
- În ședința de seară a celui de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia,

Lenin rostește cuvîntul de încheiere la raportul cu privire la ratificarea tratatului de pace. Cu majoritate de voturi (prin vot nominal), congresul aprobă proiectul de rezoluție cu privire la ratificarea tratatului de pace de la Brest, proiect scris de Lenin și prezentat în numele fracțiunii comuniste a congresului.

*Între 15 martie
și 8 aprilie*

Într-o convorbire cu A. V. Lunacearski, comisar al poporului pentru învățămînt, Lenin emite ideea desfășurării „propagandei prin monumente“, în sensul ca în piețe și în alte locuri vizibile să se ridice monumente ale unor revoluționari, oameni de știință și scriitori, recomandînd totodată să se atragă la această muncă cei mai buni sculptori, pictori și scriitori.

*A doua jumătate a
lunii martie —
prima jumătate
a lunii aprilie*

Lenin întocmește planurile articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“.

Martie, 17

Lenin discută cu P. A. Kobozev, comisar extraordinar al guvernului în Asia Centrală și în gubernia Baku, semnează și-i înmînează mandatul prin care acesta are dreptul să ia măsurile necesare în vederea consolidării puterii Sovietelor locale; îi remite o scrisoare pentru tovarășii din Baku.

Martie, 18

Lenin participă la ședința comună a Secției pentru electrotehnică și a Comitetului pentru politica economică a Consiliului economic superior, la care se discută problema electrificării regiunii Petrograd și a Regiunii industriale centrale; scrie „Insemnări cu privire la electrificarea industriei Petrogradului și Moscovei“.

Martie, 19

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema instituirii unei Comisii extraordinare de evacuare, a organizării unui Consiliu militar superior și altele.

*Între 19 și
26 martie*

Lenin scrie prefața la culegerea „Împotriva curentului“.

Martie, 21

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei conducerii căilor ferate ale Republicii, el redactează proiectul de „Decret pentru centralizarea conducerii căilor de comunicație, organizarea pazei lor și ridicarea capacității lor de tranzit“;

ia cuvîntul în sprijinul acestui proiect de decret. La ședința Consiliului Comisarilor Poporului se discută, de asemenea, problema evacuării metalelor și a armamentului, proiectul de statut al Băncii cooperatiste și altele.

Martie, 22

Lenin participă la ședința Comitetului pentru politică economică al Consiliului economic superior la care se discută planul de cheltuieli pentru construirea hidrocentralei de pe râul Volhov.

*Martie, înainte
de 23*

Lenin are o convorbire cu I. V. Mamin, inventator autodidact, constructor al unuia dintre primele tractoare fabricate în țară, care lucra la Uzina constructoare de mașini agricole „Vozrojdenie” din Ekaterinenstadt (astăzi orașul Marx, regiunea Saratov).

Martie, 23

Lenin acordă un interviu lui A. Ransom, corespondentul ziarului englez „Daily News”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul cînd se discută problema modificării „Decretului pentru centralizarea conducerii căilor de comunicație, organizarea pazei lor și ridicarea capacității lor de tranzit”, Lenin face modificări în textul decretului și, în cadrul unei polemici cu reprezentanții Comitetului executiv al sindicatului feroviarilor din Rusia, eșeri de stînga, susține necesitatea introducerii principiului conducerii unice în administrarea transportului feroviar.

*Între 23 și
28 martie*

Lenin dictează stenografului I. Hlebnikov varianta inițială a articolului „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice”.

Martie, 24

Lenin prezidează o ședință a Comisiei speciale, învestită cu dreptul de a lua hotărîri în numele Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută probleme privind planul producției de bumbac, lucrările de irigație și ameliorare din Turkestan, căile ferate înguste pentru nevoile aprovizionării, modul de examinare a bugetelor întreprinderilor industriale.

*Martie, înainte
de 25*

Lenin duce tratative cu un grup de prizonieri de război unguri în legătură cu crearea unui grup ungar al P.C. (b) din Rusia și editarea de către acesta a unui ziar sub titlul „Revoluția socială”.

Martie, 25

Lenin prezidează o consfătuire a conducătorilor Comisariatului poporului pentru problemele ni-

litare și maritime, ai districtului militar Moscova și a unor specialiști militari, la care se discută problema organizării Armatei Roșii. În cuvîntarea sa, Lenin vorbește despre necesitatea folosirii specialiștilor militari, ridică problema introducerii serviciului militar obligatoriu, a unei discipline severe și propune să se creeze instituția comisarilor militari.

Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior, la care se discută problema cooperăției.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul la discuțiile pe marginea proiectului de decret cu privire la alocarea de fonduri Comisariatului poporului pentru aprovizionare în vederea organizării schimbului de mărfuri cu satul și arată că în decret trebuie să se prevadă măsuri de luptă împotriva chiaurimii. Lenin prezintă, de asemenea, raportul cu privire la alegerea unei comisii pentru delimitarea și coordonarea activității Consiliului Comisarilor Poporului și a Consiliului Comisarilor Poporului al regiunii Moscova; el este ales în această comisie.

Martie, 26

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie proiectul de hotărîre cu privire la conducerea transporturilor pe apă. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la schimbul de mărfuri cu satul și altele.

Martie, 27

Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior, la care se discută următoarele probleme: obligativitatea muncii, propunerea unui grup de ingineri și industriași (în frunte cu A. P. Meșcerski) cu privire la crearea unui trust capitalist de stat al industriei metalurgice și constructoare de mașini, informarea în legătură cu tratativele duse cu reprezentanții cooperăției și altele.

Martie, 29

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea hotărîrii Comisiei de pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.) din 28 martie 1918 cu privire la cerearea Comisariatului poporului pentru agricultură de a se aloca fonduri pentru nevoile organelor agricole locale, Lenin propune să se acorde împrumuturi în cazurile în care Sovietele locale

vor face dovada că nu pot face față nevoilor cu mijloace proprii. La discutarea raportului președintelui prezidiului Sovietului din Moscova, N. N. Pokrovski, cu privire la necesitatea de a se emite bonuri locale garantate de guvern, deoarece în regiunea Moscova se simte o mare lipsă de semne monetare, Lenin se pronunță împotriva acestei propuneri și pentru accelerarea emiterii banilor-hîrtie de către Imprimeriile statului. În ședință se discută, de asemenea, proiectul de „Hotărîre cu privire la conducerea flotei din Marea Baltică” și alte probleme.

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută: munca desfășurată de partid și de Soviete la Moscova, editarea ziarelor „Vecerneaia Bednota” și „Vecerneaia Pravda”, raporturile dintre Consiliul Comisarilor Poporului și C.C.P. al regiunii Moscova, convocarea conferinței organizației regionale de partid Moscova, activitatea Comitetului Central și altele.

Martie, 30

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul la discutarea bugetului Comisariatului poporului pentru învățămînt. La discutarea proiectului de „Decret cu privire la tribunalele revoluționare”, prezentat de Comisariatul poporului pentru justiție, Lenin propune ca decretul să fie refăcut, scrie un proiect de hotărîre în această privință și o scrisoare către membrii colegiului Comisariatului poporului pentru justiție, în care cere ca proiectul de decret să fie refăcut în mod radical.

Martie, 31

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută problema folosirii vechilor șpecialiști și alte probleme de politică generală.

*Sfîrșitul lunii
martie*

Lenin este inclus în Comisia pentru comerțul exterior, creată pe lîngă Comitetul pentru politică economică al Consiliului economic superior în vederea unificării tuturor lucrărilor și a coordonării tuturor măsurilor din domeniul comerțului exterior cu planul general de stat.

Aprilie, 1

Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior; ia cuvîntul la discutarea rezoluției cu privire la disciplina în muncă, rezoluție elaborată de Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia. La ședință este aprobată Hotărîrea cu privire la înființarea Direcției generale a industriei textile.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută măsurile pentru combaterea paralelismului în activitatea instituțiilor, întreținerea ostașilor roșii și altele.

Aprilie, 2

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema începerii imediate a unor tratative de pace cu Rada centrală ucraineană, deoarece germanii au pornit ofensiva asupra Harkovului, problema organizării unei Comisii centrale de evacuare și altele.

Aprilie, 3

Lenin are o convorbire cu A. Popov, președintele Comitetului executiv gubernial Arhanghelsk, despre situația din Arhanghelsk și despre activitatea Comitetului executiv gubernial; propune ca în cazul unei amenințări din partea intervențiștilor să fie minate gurile Dvinei; îi promite că-l va invita la viitoarea ședință a Consiliului Comisarilor Poporului la care urmează să se discute problema alocării de fonduri guberniei Arhanghelsk în vederea efectuării unor lucrări de plutărit și de altă natură.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se adoptă rezoluția cu privire la declarația Soliei extraordinare a Secretariatului poporului din Ucraina și la hotărârea celui de al II-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina ca Republica populară ucraineană să fie proclamată Republică Sovietică Federativă independentă.

Aprilie, 4

Lenin participă la ședința Biroului C.C. al partidului la care se discută problema tratativelor cu Rada centrală ucraineană, problema organizării unei consfătuiri cu „comuniștii de stînga“ la care să se examineze posibilitatea încadrării lor în activitatea practică și altele.

Lenin participă la consfătuirea comună a membrilor C.C. al P.C. (b) din Rusia și a grupului „comuniștilor de stînga“ la care se discută tezele acestora din urmă cu privire la momentul actual. Lenin rostește cu acest prilej o cuvîntare cu privire la problema capitalismului de stat, subliniază necesitatea folosirii experienței organizatorilor de trusturi, relevă importanța decretului cu privire la centralizarea conducerii căilor ferate și promite că în viitorul apropiat își va publica tezele cu privire la sarcinile Puterii sovietice.

Aprilie, 5

Lenin primește o delegație a asociației tăbăcariilor care îl roagă să sprijine acțiunea de reorganizare a comitetelor raionale pentru industria pielăriei, astfel ca $\frac{2}{3}$ din locuri în aceste comitete să fie acordate muncitorilor, iar $\frac{1}{3}$ reprezentanților patronilor.

Lenin telefonează la locuința lui S. N. Sulimov, unde se afla președintele Comitetului executiv gubernial Arhanghelsk, A. Popov, și-l invită pe acesta să participe, la ora 7 seara, la o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea problemei alocării de fonduri Comitetului executiv gubernial Arhanghelsk, el prezintă următorul proiect de hotărâre: „Se confirmă hotărârea Băncii din Petrograd de a acorda 20 de milioane de ruble și se propune ca cererea Sovietului din Arhanghelsk să fie satisfăcută pe măsură ce vor spori rezervele de bani“; proiectul de hotărâre este adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului. Lenin sprijină cererea delegației muncitorilor din orașul Lugansk și împrejurimi de a se acorda semne monetare filialei din Lugansk a Băncii de stat. La ședință se discută, de asemenea, propunerea colegiului Comisariatului poporului pentru problemele maritime de a se începe tratative cu guvernele puterilor centrale în legătură cu eliberarea vaselor sovietice capturate la Nikolaev, precum și alte probleme.

Aprilie, 6

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de decret cu privire la înființarea unui Consiliu superior pentru problemele prizonierilor de război, Lenin scrie proiectul de hotărâre cu privire la instituirea unei comisii care să coordoneze munca de evacuare și schimbul de prizonieri; proiectul este adoptat pentru a servi drept bază a unei hotărâri. Lenin face — în afara ordinii de zi — o declarație în care arată că a dispus arestarea eserului de stînga V. B. Spiro, comisar extraordinar pe frontul românesc, pentru grave abateri săvîrșite în exercițiul funcțiunii. La ședință se discută, de asemenea, problema salvării vaselor comerciale care aparțin departamentului militar și care se află în Finlanda, precum și alte probleme.

Aprilie, 7

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al partidului; rostește cuvîntul introductiv în cadrul discuției asupra politicii generale a C.C., vorbește despre necesitatea folosirii specialiștilor burgezi în diferitele ramuri ale economiei naționale, despre noua perioadă a revoluției etc. Plenara îl însărcinează să elaboreze tezele cu privire la sarcinile momentului actual.

Lenin rostește o cuvîntare la mitingul organizat la manejul fostei școli militare Alekseevski pentru a protesta împotriva masacrării, de către guvernul menșevic al Gruziei, a participanților la mitingul muncitoresc de la Tiflis din 23 februarie 1918, ziua convocării seimului din Transcaucazia.

Lenin trimite o telegramă, la Irkutsk, Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Siberia, în care dă directive Sovietului din Vladivostok în legătură cu organizarea apărării, în vederea eventualei ofensive a japonezilor.

Aprilie, 8

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de hotărîre cu privire la organizarea armatei, problema convocării unei consfătuirii interdepartamentale în vederea aplicării tratatului de la Brest, problema drapelului de stat al Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse și altele.

*Aprilie, nu
înainte de 8*

Lenin scrie „Principiile fundamentale ale politicii economice și în special ale politicii bancare“.

Lenin conduce lucrările consfătuirii consacrate discutării politicii bancare a guvernului sovietic, scrie „Conceptul hotărîrii consfătuirii“, „Tezele cu privire la politica bancară“ și însemnările „Cu privire la păstrarea obligatorie a banilor la bănci“.

*Aprilie,
înainte de 9*

Lenin îl primește pe academicianul S. F. Oldenburg și pe alți academicieni din Petrograd, discută cu ei despre hotărîrea Academiei de științe cu privire la studierea bogățiilor naturale ale Rusiei Sovietice, despre diverse probleme de știință și lucrări practice de care se ocupă sau urmează să se ocupe Academia de științe.

Aprilie, 9

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei coope-rației, el scrie planul unei cuvîntări, ia de patru

ori cuvîntul, își face însemnări. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la instituirea unui comisariat extraordinar al Regiunii de sud și alte probleme.

Aprilie, 10

Luînd cunoștință de o comunicare oficială făcută de reprezentantul american la Moscova, și anume că japonezii au debarcat trupe la Vladivostok fără știrea amiralilor și ambasadorilor englezi și americani și că „această măsură a fost luată numai în vederea protejării vieții și avutului supușilor japonezi“, Lenin dă dispoziție ca această explicație să fie publicată și ridiculizată în presă.

Lenin are o convorbire cu G. V. Cicerin, comisar al poporului pentru afacerile externe, și-i recomandă să dea un răspuns pe jumătate diplomatic, pe jumătate ironic la declarația ipocrită a reprezentantului american la Moscova cu privire la cauzele debarcării trupelor japoneze la Vladivostok.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea problemei alocării unor fonduri pentru flota comercială de pe Volga, el face o modificare în proiectul de hotărîre, își notează procentul care s-a consumat din fondurile alocate, schițează o propunere cu privire la prezentarea unor situații săptămînale; semnează hotărîrea adoptată. Lenin redactează și completează proiectul de decret cu privire la cooperatie, propus de niște cooperatori burghezi. La ședință se discută, de asemenea, proiectele de decrete cu privire la decontările dintre întreprinderile naționalizate și cele sechestrate, la sistemul de acordare a avansurilor și alte probleme.

Aprilie, 11

La ședința comună a reprezentanților C.C.S. din Rusia, ai Comitetului central al sindicatului muncitorilor metalurgiști, ai Consiliului economic superior, ai marilor întreprinderi și ai cadrelor de ingineri, Lenin insistă să se naționalizeze toate întreprinderile trustizate și să fie atrași în muncă specialiștii burghezi.

Aprilie, 12

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind dărîmarea monumentelor ridicate țarilor și ridicarea de monumente în cinstea revoluției, unificarea Comisariatului poporului pentru învăță-

mînt cu Comisariatul poporului pentru bunurile Republicii, propunerea Academiei de științe cu privire la studierea bogățiilor naturale ale Rusiei Sovietice și alte probleme.

Aprilie, 13

Luînd cunoștință de rezoluția primului Congres al Sovietelor din Republica de la Don, adoptată la 12 aprilie 1918, Lenin trimite o telegramă de felicitare prezidiului acestui congres.

Lenin semnează decretul Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la monumentele Republicii” — cu privire la dărîmarea monumentelor ridicate în cinstea țarilor și a slugilor lor și la crearea de proiecte de monumente „care trebuie să marcheze mărețele zile ale Revoluției socialiste din Rusia”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema apărării Murmanskului și altele.

*Între 13 și
26 aprilie*

Lenin scrie articolul „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice”.

Aprilie, 15

Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior. După ce inginerul N. I. Dîrenkov, președinte al Consiliului economic din Rîbinsk, prezintă raportul cu privire la situația economică din Rîbinsk, Lenin propune să se acorde de urgență acestui oraș un împrumut.

Aprilie, 16

Lenin redactează și completează proiectul de decret cu privire la înregistrarea acțiunilor, obligațiunilor și a celorlalte titluri purtătoare de dobîndă, elaborat de Consiliul economic superior.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema trecerii stațiilor de radiotelegrafie în subordinea Comisariatului poporului pentru poștă și telegraf, proiectul de „Decret al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la organizarea administrației poștelor și telegrafului din Republica Sovietică” și altele.

Aprilie, 17

Lenin primește o delegație a congresului reprezentanților industriei zahărului din Rusia Sovietică, ascultă raportul cu privire la situația din această ramură industrială și face cunoscut că Consiliul Comisarilor Poporului este îngri-

jorat de situația din industria zahărului și va lua toate măsurile necesare pentru dezvoltarea acesteia.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. Participanții la ședință îl felicită pe Lenin în legătură cu împlinirea unui an de când a prezentat Tezele din aprilie. În timpul când se discută problema alocării de fonduri pentru acordarea de avansuri țăranilor care cultivă sfecla de zahăr, Lenin scrie textul hotărârii în această problemă. În ședință se discută, de asemenea, problema presei, proiectul de decret cu privire la măsurile pentru prevenirea incendiilor și alte probleme.

Aprilie, 18

Lenin participă la ședința C.E.C. din Rusia, unde rostește o cuvîntare în problema financiară.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de decret cu privire la înregistrarea acțiunilor, obligațiunilor și a celorlalte titluri purtătoare de dobîndă, Lenin îl redactează, îl completează, scrie titlul și, după ce proiectul de decret este adoptat, îl semnează.

*Între 18 și
25 aprilie*

Lenin scrie „Schița unui plan de lucrări tehnice-științifice“.

Aprilie, 19

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei relațiilor dintre Consiliul Comisarilor Poporului din Rusia Sovietică și Consiliul Comisarilor Poporului al regiunii Moscova, el scrie „Proiectul de rezoluție a Consiliului Comisarilor Poporului“ cu privire la crearea unei comisii pentru delimitarea strictă a funcțiilor și drepturilor acestor organe. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la instituirea unei Comisii centrale de evacuare, problema examinării prealabile a tuturor bugetelor de către Consiliul economic superior, problema creării pe lângă Consiliul colegiului medical a unei secții pentru combaterea tuberculozei și altele.

Aprilie, 20

Lenin discută cu inginerul N. I. Dîrenkov, președintele Consiliului economic din Rîbinsk, despre situația economică a Republicii, despre starea de lucruri în industria din Rîbinsk și despre măsurile adoptate de consiliul economic. Pe instrucțiunile date lui Dîrenkov, Lenin scrie

că este de acord cu măsurile întreprinse de Consiliul economic din Rîbinsk și își exprimă speranța că acesta „va munci cu și mai multă energie și va obține succese și mai mari pe acest tărîm“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de decret cu privire la exploatarea de turbă, el face unele propuneri în legătură cu centralizarea instituțiilor care răspund de extracția turbei; ia, de asemenea, cuvîntul la discutarea proiectului de decret cu privire la prizonierii de război și la examinarea conflictului din cadrul colegiului Comisariatului poporului pentru controlul de stat.

*Aprilie,
înainte de 22*

Lenin scrie un bilet lui G. V. Cicerin, comisar al poporului pentru afacerile externe, în care arată că, întrucît urmează să sosească la Moscova ambasadorul german W. Mirbach, trebuie pregătită o interpretare a Constituției R.S.F.S.R. în sensul că ambasadorii trebuie să-și prezinte scrisorile de acreditare președintelui C.E.C. din Rusia.

Aprilie, 22

Lenin discută cu prizonieri de război internaționaliști germani și austrieci (J. Eckert ș.a.) și scrie un mandat pentru Eckert, în care confirmă că-l cunoaște personal și roagă toate organele de stat și de partid să-i acorde tot sprijinul. Ca răspuns la mesajul de salut primit din partea celui de-al V-lea Congres al Sovietelor din Ținutul Turkestan, Lenin, împreună cu Stalin, trimite o telegramă prin care aduce la cunoștința congresului că Consiliul Comisarilor Poporului sprijină hotărîrea acestuia cu privire la autonomia Turkestanului pe baze sovietice.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema tratativelor cu Ucraina, proiectul de decret cu privire la naționalizarea comerțului exterior și altele.

Lenin semnează dispoziția dată Comisariatului poporului pentru problemele militare de a lua imediat, în conformitate cu hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului adoptată la 22 aprilie, orele 23, toate măsurile pentru apărarea hotarelor de est ale guberniei Harkov, îndeosebi a gării Certkovo, împotriva atacurilor dezlănțuite de trupele germane și de haidamaci.

Lenin semnează „Decretul cu privire la naționalizarea comerțului exterior“.

Aprilie, 23

Lenin rostește o cuvîntare la ședința Sovietului din Moscova.

Lenin rostește o scurtă cuvîntare la Conferința regională a muncitoarelor din Moscova, salută conferința în numele Consiliului Comisarilor Poporului, face o caracterizare a situației externe și interne a Republicii Sovietice.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de decret cu privire la aprovizionarea agriculturii cu unelte de producție și cu articole de metal, proiectul de „Hotărîre cu privire la comisia transporturilor mixte pe calea ferată și pe apă“, proiectul de decret cu privire la Colegiul central pentru problemele prizonierilor de război și refugiaților, problema aprobării bugetului pentru întreținerea personalului de control la lucrările de ameliorare a solului și la achiziționarea bumbacului în Ținutul Turkmeniei și altele.

Aprilie, 24

Lenin discută cu o delegație a muncitorilor de la Uzina de tunuri din Țariîn problema trecerii uzinei la producția de pace și face însemnări cu privire la situația din uzină și la nevoile ei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de decret cu privire la abrogarea dreptului de succesiune, raportul colegiului pentru problemele prizonierilor de război, problema aprovizionării agriculturii cu unelte de producție și cu articole de metal (modificări la proiectul de decret adoptat la 23 aprilie).

*Aprilie,
înaintea de 26*

Lenin participă la lucrările Comisiei speciale, investită cu dreptul de a lua hotărîri în numele Consiliului Comisarilor Poporului, care aprobă proiectul de decret cu privire la alocarea de fonduri pentru lucrările de irigație din Turkestan pe anul 1918.

Aprilie, 26

La ședința C.C. al partidului la care se discută și se adoptă „Tezele cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual“, Lenin prezintă un referat cu privire la aceste teze. C.C. hotărăște ca ele să fie publicate ca supli-

ment la ziarele „Izvestiia C.E.C. din Rusia” și „Pravda”, precum și în broșură, și-l însărcinează pe Lenin să pregătească o scurtă expunere a tezelor, sub formă de rezoluție, și să prezinte la ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia un raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice. La ședința C.C. al partidului se discută, de asemenea, probleme privind confirmarea Direcției generale pentru problemele editoriale a C.C. al partidului, lozincile de 1 Mai, ziarul „Pravda” și altele.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind organizarea Direcției centrale a arhivelor și bibliotecilor, precum și înființarea arhivei și bibliotecii mișcării revoluționare din Rusia, schimbarea denumirii Comisariatului poporului pentru asistență în Comisariat al poporului pentru prevederi sociale și altele.

Aprilie, 27

Lenin se întreține cu A. Homberg, scrie un bilet lui T. L. Akselrod, șeful Biroului de presă de pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului, prin care îl roagă să-l ajute pe Homberg să adune toate materialele tipărite despre Revoluția din Octombrie în vederea informării opiniei publice din America și din întreaga lume.

Lenin semnează o telegramă, adresată Sovietului din Astrahan, în care se cer informații amănunțite asupra cauzelor pentru care au fost sistate lucrările la exploatarea de turbă de pe Emba, asupra măsurilor luate și a ajutorului care ar trebui să vină de la centru.

Lenin participă la consfătuirea membrilor delegației R.S.F.S.R. pentru tratativele de pace cu Ucraina și a reprezentanților Comisariatului poporului pentru afacerile externe, consfătuire consacrată elaborării bazelor unui tratat de pace cu Ucraina.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută: planul de cheltuieli pentru lucrările de pregătire și exploatare a zăcămintelor de turbă din Regiunea de nord pe anul 1918, proiectul de decret cu privire la Comitetul construcțiilor de stat și lucrărilor publice de pe lângă Consiliul economic superior și alte probleme.

Aprilie, 28

Potrivit hotărîrii C.C. al partidului, în ziarul „Pravda” și în suplimentul la nr. 85 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia” se publică articolul lui Lenin „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice” („Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual”).

Aprilie, 29

Lenin are o convorbire prin fir direct cu I. V. Stalin, președintele delegației R.S.F.S.R., care a sosit la Kursk pentru a duce tratative de pace cu Republica Populară Ucraineană.

Lenin discută cu V. I. Boițov, reprezentantul flotei militare din Marea Caspică, și-i cere să trimită din Marea Baltică în Marea Caspică patru torpiloare și un detașament întărit de infanterie și artilerie în vederea apărării orașului Baku; citește scrisoarea din 13 aprilie primită de la S. G. Șaumian, președintele Consiliului Comisarilor Poporului din Baku, prin care acesta îl informează asupra situației politice din Baku și cere să se trimită bani, un aparat de radiotelegrafie și ziare; Lenin citește hîrțile și ziarele primite și scrie un mandat pentru Boițov și o scrisoare la Comisariatul poporului pentru problemele militare și maritime prin care cere să se ia măsuri urgente pentru apărarea orașului Baku.

Lenin scrie o telegramă lui S. G. Șaumian, în care îl roagă să-l informeze prin fir direct, prin Astrahan sau Kușka și Tașkent, despre situația din Baku.

Lenin participă la ședința C.E.C. din Rusia, prezintă raportul cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice, scrie planul cuvîntului său de încheiere și rostește cuvîntul de încheiere. C.E.C. din Rusia aprobă tezele de bază ale raportului lui Lenin și însărcinează Prezidiul C.E.C. din Rusia ca, împreună cu raportorul, „să redacteze tezele de bază ale raportului într-o formă prescurtată, publicîndu-le ca sarcini fundamentale ale Puterii sovietice”.

Între 29 aprilie și 3 mai

Lenin scrie „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice”.

Aprilie, 30

Lenin scrie (în limba engleză) o scrisoare colonelului Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, în care își exprimă convingerea că democrația proletară se va instaura

în toate țările din Lumea Nouă și Lumea Veche.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută situația instituțiilor guvernamentale din regiunile ocupate de Germania, proiectul de „Decret cu privire la donații”, proiectul de „Hotărâre obligatorie cu privire la colegiul Comisariatului poporului pentru problemele maritime” și altele.

*Sfârșitul
lunii aprilie*

Lenin discută cu ziaristul american Robert Minor despre atitudinea clasei muncitoare și a sindicatelor din S.U.A. față de Revoluția din Octombrie din Rusia, despre perspectivele revoluției în Europa și despre organizarea primirii unor informații veridice din străinătate.

*Nu mai devreme
de luna aprilie*

Lenin discută cu T. V. Sapronov, președintele Sovietului gubernial Moscova, despre situația grea în care se află gubernia Moscova în ceea ce privește aprovizionarea cu alimente și scrie despre acest lucru lui A. D. Ţiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare.

*Începutul
lunii mai*

Lenin se întreține cu reprezentanții centrului insurecțional sovietic, pe care Comitetul Executiv Central din Ucraina l-a format în ziua de 18 aprilie la Taganrog și în care au intrat membrii guvernului sovietic al Ucrainei.

Lenin discută cu O. V. Kuusinen și K. Manner, reprezentanți ai social-democrației finlandeze, probleme ale mișcării revoluționare din Finlanda.

Mai, 1

Lenin rostește o cuvântare de salut la mitingul din Piața Roșie consacrat zilei de 1 Mai.

Lenin rostește în fața muncitorilor demonstrați din raionul Sușcevsco-Mariinski o scurtă cuvântare despre importanța zilei de 1 Mai.

Lenin asistă la parada militară de pe câmpul Hodînka.

Lenin asistă, împreună cu I. M. Sverdlov, la mitingul pușcașilor letoni și al activiștilor din Kremlin și rostește o scurtă cuvântare în care povestește în ce condiții i se întâmpla să sărbătorească altădată ziua de 1 Mai.

Mai, 2

Lenin discută cu reprezentanții ținutului Murmansk și scrie o scrisoare adresată Consiliului economic superior și Comisariatelor poporului pentru afacerile interne și pentru finanțe în care cere ca ei să fie primiți în aceeași zi.

Lenin are o convorbire prin fir direct cu I. V. Stalin, președintele delegației R.S.F.S.R. pentru tratativele de pace cu Republica Populară Ucraineană, aflat la Kursk.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută: naționalizarea industriei zahărului, dezvoltarea ținutului Murmansk, înființarea unei secții pentru organizarea teritoriului și altele.

Mai, 3

Lenin participă la o consfătuire cu membrii bolșevici ai colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură la care se discută pretențiile socialiștilor-revoluționari de stînga de a li se acorda conducerea comisariatului, scrie proiectul de hotărîre a consfătuirii și punctele I și II din proiectul declarației adresate C.C. al partidului în numele consfătuirii.

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută și se adoptă în unanimitate, cu unele modificări, „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice“, scrise de Lenin. La ședință se anunță că Lenin a ținut o consfătuire cu membrii bolșevici ai colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură în legătură cu cererea socialiștilor-revoluționari de stînga de a dispune de acest comisariat. La ședință se discută, de asemenea, problema înființării unui partid comunist de sine stătător în Ucraina, problema organizării unei consfătuiri cu activiștii de partid din Moscova în vederea întăririi organizațiilor de partid.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema autorizării reprezentanților celor 12 gubernii înfometate de a achiziționa pe cont propriu și de a expedia cereale din gubernia Ufa, decretul cu privire la reorganizarea Societății de Cruce Roșie din Rusia și alte probleme.

Mai, 4

Prezidiul C.E.C. din Rusia aprobă indicația dată tuturor Sovietelor de deputați de a se călăuzi în activitatea lor după principiile expuse de Lenin în „Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de „Decret cu privire la tribunalul revoluționar“, comunicarea lui N. V. Krilenko în legătură cu sentința dată de Tribunalul revoluționar din

Moscova în procesul celor 4 membri ai Comisiei de anchetă din Moscova de pe lângă Tribunalul revoluționar, care s-au făcut vinovați de luare de mită, decretul cu privire la înființarea districtelor militare și numirea conducătorilor militari în comitetele districtuale, situația la calea ferată Murmansk și altele.

Lenin scrie o scrisoare către C.C. al P.C. (b) din Rusia în care cere să se includă în ordinea de zi problema excluderii din partid a judecătorilor care au dat o sentință prea blândă în procesul celor care s-au făcut vinovați de luare de mită.

Mai, 5

Lenin scrie articolul „Despre «stîngismul» copi-lăros și despre spiritul mic-burghez”.

Mai, 6

Lenin pleacă să se odihnească la vila profesorului V. A. Obuh din satul Iliinskoe; seara participă la o vînătoare organizată în pădurea situată între satele Usovo și Novaia Jukovka. Lenin participă la ședința extraordinară a C.C. al partidului la care se discută situația internațională a Rusiei Sovietice în legătură cu înrăutățirea relațiilor cu Germania, care cerea ca fortul Ino să treacă la Finlanda burgheză, și în legătură cu debarcarea trupelor engleze la Murmansk și a celor japoneze în Extremul Orient. Lenin scrie proiectul de „Hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la situația internațională”, care este adoptat în unanimitate, și proiectul radiotelegramei adresate delegației R.S.F.S.R. la tratativele de pace cu Ucraina, în care delegația este informată asupra evenimentelor.

*Între 6 și
10 mai*

Lenin scrie proiectul tezelor cu privire la situația politică actuală.

Mai, 7

Lenin primește pe R. Lökkart, reprezentantul diplomatic al Marii Britanii în Rusia Sovietică.

Mai, 8

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea referatului comisarului poporului pentru aprovizionare, A. D. Tiurupa, Lenin scrie „Principiile fundamentale ale decretului cu privire la dictatura în domeniul aprovizionării”. La ședința Consiliului Comisarilor Poporului se discută, de asemenea, proiectul de „Decret cu privire la măsurile pentru combaterea luării de mită”, problema aplicării legii cu privire la separarea bisericii de stat și altele.

Mai, 9

Lenin îl vizitează pe I. I. Skvorțov-Stepanov la locuința acestuia.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie proiectul de hotărîre cu privire la mobilizarea muncitorilor în vederea ajutorării sărăcimii satelor în lupta pentru cereale și împotriva chiaburilor, introduce modificări și completări la proiect. În legătură cu discutarea interpelării lui V. P. Noghin cu privire la situația politică generală, Consiliul Comisarilor Poporului hotărăște ca Lenin să prezinte o informare. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului poporului pentru aprovizionare, proiectul de decret cu privire la Comitetul construcțiilor de stat de pe lângă Consiliul economic superior și alte probleme.

Mai, 10

Lenin discută cu A. V. Ivanov, președintele comisiei pentru aprovizionare de la Uzinele Putilov (astăzi Kirov), despre situația grea în care se află Petrogradul în ceea ce privește aprovizionarea, îl roagă să transmită muncitorilor din Petrograd că guvernul sovietic va lua măsuri hotărîte pentru normalizarea situației aprovizionării în țară. Lenin scrie o scrisoare lui A. D. Țiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare, în care îl roagă să-i dea lui Ivanov o scurtă „declarație” cu privire la împuternicirile acordate detașamentelor de aprovizionare, „pentru a fi citită la Petrograd”.

Lenin discută cu P. I. Voevodin, președintele Consiliului economic din Ținutul Siberia de vest, despre situația și perspectivele dezvoltării economiei Siberiei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută decretul cu privire la măsurile pentru refacerea și dezvoltarea economiei Siberiei, bugetul Comitetului construcțiilor de stat pe căile de navigație și alte probleme.

Între 10 și
13 mai

În prezența lui I. M. Sverdlov și a lui I. V. Stalin, Lenin discută cu participanții la consfătuirea pentru convocarea Congresului de constituire a Sovietelor în Republica Tataro-Bașkîra.

Mai, 11

Lenin scrie „Protestul adresat guvernului german împotriva ocupării Crimeii — proiectul

notei Comisariatului poporului pentru afacerile externe în legătură cu cererea ultimativă a germanilor ca flota din Marea Neagră să fie readusă de la Novorossiisk la Sevastopol.

Lenin are o întrevvedere cu Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, înainte de plecarea acestuia în S.U.A.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută decretul cu privire la păduri și alte probleme.

*Mai, 12
sau 13*

Lenin scrie „Tezele despre situația politică actuală“.

Lenin discută cu reprezentanții Congresului lucrătorilor din domeniul aprovizionării din gubernia Moscova.

Mai, 13

Lenin semnează telegrama adresată tuturor Sovietelor locale cu privire la crearea Armatei Roșii.

Lenin semnează „Decretul C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la împuternicirile extraordinare ale comisarului poporului pentru aprovizionare“.

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se aprobă „Tezele despre situația politică actuală“, scrise de el. Lenin prezintă un raport cu privire la aceste teze. C.C. hotărăște ca ele să fie prezentate ca rezoluție la Conferința organizației orășenești de partid Moscova. Lenin este însărcinat să prezinte la conferință și la Ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova raportul C.C. La ședință se discută, de asemenea, problema organizării unei consfătuiri consacrate convocării Congresului de constituire a Sovietelor în Republica Tataro-Başkiră și altele.

La Conferința organizației orășenești de partid Moscova, Lenin prezintă raportul cu privire la situația politică actuală, face însemnări pe marginea coraportului prezentat de N. I. Buharin și a unor intervenții, scrie planul cuvântului de încheiere, apoi rostește cuvântul de încheiere.

Mai, 14

Lenin întocmește planul raportului său cu privire la politica externă pentru Ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova. Într-o scrisoare adresată lui S. G. Șaumian, președinte al Sovietului din Baku, Lenin își ex-

primă satisfacția în legătură cu politica fermă și hotărâtă dusă de acesta și-l sfătuiește „s-o îmbine cu o diplomatie foarte precaută, dictată, indiscutabil, de situația actuală extrem de grea“.

Lenin scrie un bilet lui M. G. Bronski, locuitor al comisariatului poporului pentru comerț și industrie, în care dă indicații în legătură cu intervențiile pe care reprezentanții sovietici urmau să le facă în ședința din 15 mai 1918 a comisiei comerciale ruso-germane pentru restabilirea relațiilor economice dintre Rusia și Germania.

Lenin scrie o scrisoare colonelului Raymond Robins, șeful misiunii americane a Crucii Roșii, în care își exprimă speranța că „Planul de dezvoltare a relațiilor economice dintre Rusia Sovietică și Statele Unite ale Americii, elaborat de Comisia pentru comerțul exterior de pe lângă Consiliul economic superior“, plan preliminar, atașat la scrisoare, îi va folosi lui Robins în discuțiile pe care le va purta la Ministerul Afacerilor Externe, al S.U.A. și cu specialiștii americani în domeniul exportului.

Lenin verifică șpaltul articolului său „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)“, scris în 1914 pentru Dicționarul enciclopedic Granat și care apare în broșură în editura „Priboi“. Scrie prefața la broșură.

La ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a reprezentanților sindicatelor și ai comitetelor de întreprindere, Lenin prezintă raportul cu privire la politica externă.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisariatului Poporului la care se discută proiectul de „Hotărâre cu privire la păduri“, decretul cu privire la asigurarea cu fonduri a Regiunii de nord, hotărârea cu privire la înființarea unei secții pentru propuneri legislative și codificare pe lângă Comisariatul poporului pentru justiție și alte probleme.

Mai, 15

Lenin discută cu M. G. Bronski, locuitorul comisariatului poporului pentru comerț și industrie, despre ședința comisiei comerciale ruso-germane, care urma să aibă loc în aceeași zi, citește și aprobă tezele principale ale raportului pe care acesta urma să-l prezinte la ședință.

La Conferința organizației regionale Moscova a P.C. (b) din Rusia, Lenin prezintă raportul

cu privire la momentul actual și rostește cuvântul de încheiere la raport. Conferința adoptă cu majoritate de voturi „Tezele despre situația politică actuală“, scrise de Lenin.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind naționalizarea băncilor ruse cu deponenți străini, sistemul de eliberare a banilor și a obiectelor de valoare din conturile curente și safeurile străinilor, vânzarea platinei către germani și englezi, convențiile cu privire la concesiunile acordate unor capitaliști din țările care nu recunoscuseră formal Puterea sovietică și altele.

Mai, 16

Lenin dă dispoziție Consiliului militar superior să trimită parlamentari pe Frontul de sud-est (de la Don) pentru a încheia armistițiul și a stabili linia de demarcație.

Lenin primește pe contele W. Mirbach, ambasadorul Germaniei la Moscova.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; pune în discuție proiectul de decret cu privire la lărgirea împuternicirilor lui A. G. Slihter, comisar extraordinar pentru aprovizionare în Siberia. La ședință se discută, de asemenea, problema punerii la dispoziția fiecărui comisar al poporului a copiilor proceselor-verbale ale ședințelor Consiliului Comisarilor Poporului, problema publicării proceselor-verbale ale Consiliului Comisarilor Poporului, problema petrolului și altele.

Mai, 17

Lenin scrie prefața la broșura „Principala sarcină a zilelor noastre“, care conține două articole ale sale: „Principala sarcină a zilelor noastre“ și „Despre «stîngismul» copilăros și despre spiritul mic-burghez“.

Lenin discută cu o delegație de muncitori aleasă la conferința reprezentanților întreprinderilor naționalizate de prelucrare a metalelor. În timpul discuției, Lenin face însemnări cu privire la uzinele din Sormovo, din Ural, din Zlatoust etc.

Lenin scrie „Scrisoare adresată conferinței reprezentanților întreprinderilor supuse naționalizării“. Lenin conduce ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de „Decret pentru înființarea inspecției muncii“ (punctele

8—17), problema acordării de avansuri întreprinderilor naționalizate sau sechestrate, proiectul de „Decret pentru înființarea Direcției generale a petrolului” și alte probleme.

Mai, 17 sau 18

Lenin scrie planul cuvântării pentru primul Congres general al reprezentanților secțiilor financiare ale Sovietelor.

Mai, 18

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută despre corpul de armată polonez care a trecut din Austria în Ucraina și a fost încercuit de trupele germane, despre conflictul dintre fracțiunea bolșevică din consfătuirea consacrată convocării Congresului de constituire a Sovietelor în Republica Tataro-Bașkiră, de o parte, și consfătuire și I. V. Stalin, de altă parte, despre componența redacției ziarelor „Pravda” și „Bednota”, despre intensificarea activității organizațiilor și membrilor de partid, despre Comisia extraordinară din Rusia.

La primul Congres general al reprezentanților secțiilor financiare ale Sovietelor, Lenin prezintă raportul cu privire la situația financiară a țării și la măsurile întreprinse de guvernul sovietic. Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută decretul cu privire la controlul sovietic, proiectul de „Hotărâre cu privire la reorganizarea organelor de conducere a transportului pe apă”, problema repartizării cărbunelui și altele.

*Între 18 și
21 mai*

Lenin discută cu A. E. Akselrod, care a cerut explicații în problema impozitelor, ridicată de Lenin în raportul prezentat la primul Congres general al reprezentanților secțiilor financiare ale Sovietelor.

Mai, 19

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se discută probleme privind repartizarea forțelor, Finlanda, Petrogradul, agitația desfășurată de cler, congresul Sovietelor, consfătuirea militarilor, Conferința organizației orășenești de partid Moscova, activitatea Tribunalului revoluționar și altele.

Lenin sosește la Malțevo-Brodovo, fosta proprietate a doctorului N. V. Soloviov, unde rămâne circa 2 ore.

Mai, 20

Lenin scrie o completare la „Chemarea către muncitorii din Petrograd cu privire la organizarea de detașamente de aprovizionare”.

Lenin participă la ședința C.E.C. din Rusia la care se discută probleme privind sarcinile Sovietelor la sate și proiectul de decret cu privire la donații.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul ședinței, el face un schimb de note cu A. D. Ţiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare, în legătură cu proiectul de reorganizare a organelor locale pentru aprovizionare. La ședință se discută propunerea lui A. D. Ţiurupa de a se trece pe ordinea de zi proiectul de decret cu privire la reorganizarea organelor locale pentru aprovizionare și a Comisariatului poporului pentru aprovizionare și alte probleme.

Mai, 21

Lenin semnează „Chemarea către muncitorii din Petrograd cu privire la organizarea de detașamente de aprovizionare“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută probleme privind crearea Consiliilor regionale ale comisarilor și relațiile dintre ele și Centru, transformarea Comitetului științific pentru agricultură și a secțiilor lui științifice-experimentale și speciale în Institutul de științe agricole din Rusia, precum și alte probleme.

Mai, 22

Lenin scrie o scrisoare către muncitorii din Petrograd „În legătură cu foamea“.

Lenin rostește o cuvântare la cel de-al II-lea Congres general al comisarilor muncii.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se aprobă hotărîrea comisiei economice cu privire la alocarea de fonduri secției combustibilului din Consiliul economic superior pentru transportul petrolului din Baku și achitarea salariilor muncitorilor; se discută problema expedierii unor cantități de cereale din Țariîn la Baku pentru a se asigura transportul petrolului, chestiunea examinării problemelor economice în ședințele de luni, miercuri și vineri ale Consiliului Comisarilor Poporului, proiectul de „Hotărîre cu privire la Tribunalul revoluționar de pe lângă C.E.C. al Sovietelor din Rusia“ și altele.

Mai, 23

Lenin comunică, în scris, lui V. D. Bonci-Bruevici, directorul treburilor, și lui N. P. Gorbunov, secretarul Consiliului Comisarilor Poporu-

lui, că îi sancționează cu admonestare severă pentru că, începînd de la 1 martie 1918, i-au majorat în mod ilegal salariul de la 500 la 800 ruble pe lună, încălcînd astfel decretul Consiliului Comisarilor Poporului din 23 noiembrie 1917.

Lenin participă la ședința prezidiului Consiliului economic superior la care se discută probleme legate de convocarea primului Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face o informare în legătură cu instituirea unei comisii pentru examinarea chestiunilor ridicate în raportul cu privire la problema căzăcească. La ședință se discută, de asemenea, despre invitarea unei delegații din Kuban și despre alte probleme.

*Între 23
și 26 mai*

Lenin scrie planul unei cuvîntări pentru primul Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Mai, 24

Lenin, într-o scrisoare adresată lui A. A. Ioffe, reprezentantul plenipotențiar al R.S.F.S.R. în Germania, și lui V. R. Menjinski, consul general la Berlin, se ocupă de relațiile economice și politice cu Germania.

Lenin îi scrie lui S. G. Șaumian la Baku, pe care îl sfătuiește ca, avînd în vedere situația internațională dificilă a acestui oraș, să încerce să încheie un bloc cu guvernul menșevic al Gruziei.

După ce citește raportul pe care E. A. Berens, șeful statului-major al marinei, l-a adresat la 24 mai 1918 Consiliului militar superior al Republicii, căruia îi făcea cunoscut că flota din Marea Neagră, aflată la Novorossiisk, nu poate fi apărută împotriva trupelor germane aflate în ofensivă, Lenin scrie pe el următoarea rezoluție: „Avînd în vedere că nu există altă soluție, lucru dovedit de militari competenți în materie, flota trebuie distrusă imediat”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei combustibilului, Lenin scrie planul și proiectul de hotărîre, care este aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului. La ședință se aprobă hotărîrea comisiei economice și se discută proiectul de decret cu privire la taxele vamale, propu-

nerea delegației suedeze cu privire la schimbul de mărfuri cu Suedia și alte probleme.

Mai, 25

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării problemei trecerii serviciilor auto ale diferitelor departamente la secția auto a serviciului transporturi din Consiliul economic superior, Lenin scrie proiectul de hotărâre în această problemă, critică proiectul Consiliului economic superior. Consiliul Comisarilor Poporului aprobă proiectul lui Lenin. În timpul discutării raportului cu privire la înființarea Academiei socialiste de științe sociale, prezentat de M. N. Pokrovski, locțiitor al comisarului poporului pentru învățământ, Lenin aprobă și salută ideea creării Academiei și scrie proiectul de hotărâre în această problemă.

Mai, 26

Lenin scrie „Tezele cu privire la momentul actual“.

Lenin rostește o cuvântare la primul Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Mai, 28

Lenin semnează directiva secretă către comandantul-șef și comisarul principal al flotei din Marea Neagră de a distruge toate navele flotei din Marea Neagră și vasele comerciale care se află la Novorossiisk, date fiind intențiile evidente ale Germaniei de a le captura și imposibilitatea transferării lor în alt port și a apărării Novorossiiskului de pe uscat.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face o comunicare, în afara ordinii de zi, cu privire la mașinile agricole deja achitate care se află în Suedia. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la înființarea pazei frontierelor maritime și terestre ale R.S.F.S.R., luarea unor măsuri urgente pentru aprovizionarea feroviarilor cu alimente, acordarea de concesiuni și altele.

Între 28 mai și 1 iunie

Lenin scrie o telegramă muncitorilor din Viiksa care plecau să ia cu forța cereale de la chiaburi; el își exprimă speranța că muncitorii vor procura cereale nu numai pentru ei, ci și pentru alți oameni care flămânzesc.

Mai, 29

Lenin scrie proiectul de chemare către muncitori și țărani muncitori care a stat la baza „Hotărârii Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la aprovizionarea cu alimente pe cont propriu“ din 1 iunie 1918.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de apel către populație cu privire la aprovizionarea cu alimente pe cont propriu, propus de Comisariatul poporului pentru aprovizionare, Lenin scrie proiectul primei părți a hotărârii în această problemă ; face un schimb de note cu A. D. Ţiurupa în legătură cu organizarea unei campanii de lămurire împotriva aprovizionării pe cont propriu. După ce hotărăște să publice o chemare către cazacii de la Don și din Kuban și un apel către populație în legătură cu necesitatea mobilizării urgente a tuturor forțelor militare în vederea ajutorării regiunilor Don și Kuban, și să proclame starea de război la Moscova, Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează pe V. I. Lenin ca, împreună cu G. V. Cicerin și L. D. Troțki, să elaboreze chemarea, apelul și hotărârea Consiliului Comisarilor Poporului. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de „Decret cu privire la instituțiile și taxele vamale“, problema elaborării instrucțiunilor pentru comisia care urma să plece în Siberia pentru a controla minele de aur și a studia problema naționalizării lor, sistemul de întocmire a proiectelor de execuție de către Comitetul construcțiilor de stat și altele.

Lenin semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către populație cu privire la lupta împotriva foametei, apel adoptat în legătură cu demersurile făcute de o serie de organizații pentru a li se acorda dreptul de a se aproviziona cu cereale pe cont propriu.

Mai, 30

Lenin discută cu reprezentanții Sovietului județean Eleț și adresează o scrisoare redacției ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia“, prin care o roagă să publice convorbirea avută cu ei în legătură cu experiența dobândită în ceea ce privește introducerea ordinii, reprimarea burgheziei, înregistrarea proprietăților cu culturi speciale și organizarea gospodăririi lor.

Lenin semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către populație cu privire la situația de pe frontul aprovizionării și la lupta împotriva contrarevoluției, apel întocmit de o comisie a Consiliului Comisarilor Poporului, la ale cărei lucrări a participat și Lenin.

Lenin semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către cazacii muncitori de la Don și din Kuban cu privire la lupta împotriva contrarevoluției, apel la a cărui elaborare a participat și Lenin.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de decret cu privire la stabilirea orei oficiale, proiectul de apel al Crucii Roșii din Rusia către Comitetul internațional al Crucii Roșii de la Geneva, regulamentul de funcționare a Direcției generale a arhivelor, proiectul de decret cu privire la casarea sentințelor pronunțate de tribunalele revoluționare și alte probleme.

Mai, 31

Lenin primește pe reprezentanții Siberiei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În problema emiterii unor hotărâri suplimentare în legătură cu aprovizionarea cu alimente pe cont propriu, Consiliul Comisarilor Poporului hotărăște să publice o relatare cu privire la ședința Consiliului Comisarilor Poporului din 29 mai. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la organizarea administrației regiunilor căzăcești, proiectul de decret cu privire la reorganizarea și centralizarea administrației parcului de automobile al Republicii sovietice și alte probleme.

A doua jumătate a lunii mai sau începutul lunii iunie

Lenin scrie ciorna articolului „Cu privire la măsurile pentru combaterea foametei” (neterminat).

Sfârșitul lunii mai

Lenin discută prin fir direct cu V. V. Kuibîșev, președintele Sovietului din Samara, despre ajutorul militar ce trebuie acordat orașelor Orenburg și Samara în lupta împotriva trupelor de cazaci albi ale lui Dutov.

Mai

Lenin discută cu ziaristul american A. R. Williams, înainte de plecarea acestuia în S.U.A., despre perspectivele dezvoltării revoluției în țările civilizate și despre posibilitatea unei intervenții armate americane în Orient. Lenin scrie o scrisoare socialiștilor internaționaliști americani și o înmânează lui Williams. Lenin scrie, de asemenea, o scrisoare către muncitorii și funcționarii de la căile ferate în care le cere să ia toate măsurile ca țeamanul lui Williams cu literatură revoluționară să nu se piardă pe drum.

Articolul lui V. I. Lenin „Um Brot und Frieden“ („Pentru pâine și pace“), scris la 14 (27) decembrie 1917, se publică în nr. 11 al revistei „Jugend-Internationale“ — organul Uniunii internaționale a organizațiilor socialiste de tineret, care apărea la Zürich.

*Mai sau
iunie*

Lenin scrie schița unei înțelegeri cu Consiliul economic superior și cu Comisariatul poporului pentru comerț și industrie în legătură cu condițiile schimbului de mărfuri între oraș și sat.

Iunie, 1

Lenin semnează hotărârea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la ridicarea unui monument la mormântul lui Karl Marx.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută condițiile în care Siberia se poate aproviziona cu metale și mașini din Ural, hotărârea suplimentară cu privire la aprovizionarea pe cont propriu și altele.

Iunie, 2

Lenin scrie o serie de observații critice pe marginea proiectului de „Hotărâre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate“, elaborat de o comisie a primului Congres general al consiliilor economice din Rusia.

Lenin conduce lucrările comisiei de coordonare a Consiliului Comisarilor Poporului, care examinează proiectul de „Hotărâre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate“.

Lenin participă la o consfătuire cu membrii delegației sovietice care urma să plece la Berlin pentru a duce tratative cu privire la încheierea unui acord economic cu Germania. În timpul ședinței, el scrie o scrisoare lui A. A. Ioffe, reprezentantul plenipotențiar al R.S.F.S.R. în Germania.

Lenin scrie textul unei telefonograme adresate Sovietului din Petrograd, în care cere să se trimită de urgență la Moscova cei mai buni lucrători în domeniul aprovizionării.

Lenin asistă la spectacolul Teatrului de artă din Moscova cu piesa „Satul Stepancikovo“.

Iunie, 3

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă un raport cu privire la repartizarea fondurilor și a bunurilor confiscate care se află la Ceka. La ședință se discută, de asemenea, problema efectuării unui control special asupra tuturor mijloacelor financiare ale

- presei burgheze, proiectul de „Hotărâre cu privire la întocmirea, examinarea, aprobarea și executarea bugetelor instituțiilor de stat și a bugetului general al Republicii Ruse pe perioada iulie-decembrie 1918“, politica în domeniul aprovizionării și altele.
- Iunie, nu mai târziu de 4* Lenin scrie, pentru ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a sindicatelor, planul raportului cu privire la lupta împotriva foametei.
- Iunie, 4* Lenin scrie proiectul de rezoluție la raportul cu privire la lupta împotriva foametei. La ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a sindicatelor, Lenin prezintă raportul cu privire la lupta împotriva foametei. În timpul discutării raportului, el își face însemnări, apoi rostește cuvântul de încheiere.
- Iunie, 5* Lenin rostește o cuvântare de salut la a patra ședință a primului Congres general al învațătorilor și profesorilor internaționaliști din Rusia. Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema retribuirii muncitorilor prin mărfuri, problema băncilor, a contribuțiilor și altele.
- Iunie, 6* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema înființării Comitetului construcțiilor de stat și al lucrărilor publice pe lângă Consiliul economic superior și altele.
- Iunie, 7* Lenin îi scrie lui A. D. Țiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare, o notă în care îi propune să publice și să difuzeze în uzine un apel către muncitori, îndemnându-i să nu creadă pe cei care seamănă panică, ci să treacă ei înșiși la acțiune, să trimită oameni de încredere în ajutorul detașamentelor de aprovizionare. Lenin discută cu reprezentanții Sovietului din Vișni Volocek despre organizarea detașamentelor de aprovizionare. Lenin discută cu reprezentanți ai organelor locale despre alegerile în Soviete, le arată că oamenii muncii au dreptul să revoce pe reprezentanții lor din Soviete. Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul discutării proiectului de „Hotărâre cu privire la înființarea Academiei

socialiste de științe sociale“, el scrie „Directivele pentru Comisia“ creată în vederea examinării „Hotărârii“, care sînt adoptate de Consiliul Comisarilor Poporului, și proiectul de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la organizarea bibliotecilor în Rusia. La ședința se mai discută, de asemenea, raportul unei comisii de specialiști asupra utilității tehnice și economice a trecerii șoselelor sub administrația Consiliului economic superior și alte probleme.

Iunie, 8

Lenin discută cu V. V. Vorovski, care a sosit din Suedia, despre situația din Rusia Sovietică. Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută proiectul de „Hotărîre cu privire la încheierea lucrărilor bugetare pe semestrul ianuarie-iunie 1918“, proiectul de „Decret pentru organizarea și aprovizionarea săracimii satelor“ și alte probleme.

Iunie, 9

Împreună cu N. K. Krupskaia și M. I. Ulianova, Lenin se odihnește la Malțevo-Brodovo.

Lenin discută cu reprezentanții muncitorilor de la uzinele din Malțevo despre situația aprovizionării, îi trimite la Comisariatul poporului pentru aprovizionare cu un bilet în care cere ca muncitorii din Malțevo să fie ajutați să organizeze detașamente de aprovizionare.

Iunie, 10

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timp ce se discută problema confirmării componenței Comitetului construcțiilor de stat de pe lângă Consiliul economic superior, Lenin scrie un proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului prin care prezidiul Consiliului economic superior este însărcinat să dea publicității principiile de bază ale politicii guvernului sovietic în problema atragerii în muncă a vechilor specialiști ingineri; proiectul a fost inclus în hotărîrea adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului în această problemă. La ședința se discută, de asemenea, apelul către populație în legătură cu rebeliunea cehoslovacilor și alte probleme.

Iunie, 11

Lenin scrie textul unei telegrame adresate lui G. E. Zinoviev, președintele Sovietului din Petrograd, în care îl sfătuiește insistent să folosească momentul pentru a trimite cît mai urgent un număr cît mai mare de detașamente de aprovizionare în Ural prin Veatka.

Lenin semnează „Decretul pentru organizarea și aprovizionarea sărăcimii satelor“, care e adoptat la ședința din 11 iunie 1918 a Comitetului Executiv Central din Rusia.

Lenin discută cu reprezentanții Uzinei Breansk din Bejița și îi trimite la A. D. Țiurupa cu un bilet în care cere Comisariatului poporului pentru aprovizionare să ia toate măsurile pentru satisfacerea necesităților muncitorilor în ceea ce privește alimentele.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema unificării conducerii tuturor operațiilor împotriva rebeliunii cehoslovacilor și a contrarevoluției, decretul pentru chemarea sub arme a contingentelor supuse încorporării din unele județe ale districtelor din regiunea Volgăi, din Ural și din Siberia de vest, hotărârea provizorie cu privire la Comitetul construcțiilor de stat de pe lângă Consiliul economic superior și la instituțiile aflate în subordinea acestuia, precum și alte probleme.

Iunie, 12

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul când se discută raportul lui P. A. Kozmin cu privire la fondul de finanțare a construcțiilor de mașini agricole, Lenin face un schimb de bilețele în această problemă cu I. E. Gukovski, V. P. Miliutin și A. D. Țiurupa. La ședință se discută, de asemenea, decretul cu privire la remunerarea funcționarilor și muncitorilor din instituțiile de stat.

Iunie, 13

Lenin semnează ordinul de înființare a Consiliului militar revoluționar „pentru conducerea tuturor detașamentelor și operațiilor îndreptate împotriva rebeliunii cehoslovacilor și a contrarevoluției moșierilor și capitaliștilor sprijinite de ea“.

*Iunie,
înainte de 14*

Lenin discută cu A. F. Martînov și P. S. Sazonov, membri ai Sovietului gubernial Oloneț, despre situația din gubernie și semnează un mandat prin care aceștia au dreptul să transporte produse alimentare în gubernia Oloneț.

*Iunie, nu mai
tîrziu de 14*

Lenin discută cu comisarul poporului pentru aprovizionare, A. D. Țiurupa, și cu locuitorul acestuia, A. I. Sviderski, despre necesitatea de a trimite din Petrograd sute de agitatori la sate.

Iunie, 14

Intr-o scrisoare adresată lui G. E. Zinoviev, președinte al Sovietului din Petrograd, Lenin îi

propune să depună toate eforturile pentru a trimite din Petrograd sute de agitatori la sate. Lenin semnează apelul „Către toți oamenii muncii musulmani“, prin care aceștia sînt chemați să intre în rîndurile armatei socialiste musulmane. Lenin discută cu președintele Sovietului din Sestroretk, N. A. Emelianov, la care el a stat ascuns la Razliv în perioada iulie-august 1917, și îi dă o dovadă din care rezultă că acesta este delegat cu însărcinări speciale în Ural și în regiunea Volgăi.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul cînd se discută raportul lui V. I. Nevski, locțiitor al comisarului poporului pentru căile de comunicație, cu privire la confirmarea colegiului comisariatului, Lenin scrie proiectul de hotărîre „Cu privire la îmbunătățirea transportului feroviar“, care este adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului. La ședință se discută, de asemenea, „Normele provizorii cu privire la acordarea de concedii“ și alte probleme.

Iunie, nu mai devreme de 14

Lenin scrie textul unei telegrame adresate lui G. E. Zinoviev, președintele Sovietului din Petrograd, și lui Bobrov, împuțernicitul Comisariatului poporului pentru aprovizionare la Petrograd, în care cere să se intensifice trimiterea de detașamente pentru aprovizionare și de agitatori la sate.

Iunie, 15

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. El scrie proiectele de hotărîre ale Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la finanțarea Direcției generale a industriei de pielărie din cadrul Consiliului economic superior și a Centralei textilelor, care sînt adoptate de Consiliul Comisarilor Poporului. La ședință se discută, de asemenea, Hotărîrea cu privire la înființarea Academiei socialiste de științe sociale și alte probleme.

Iunie, 17

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema majorării soldei soldaților Armatei Roșii, a cumpărării imediate a tuturor produselor textile care sînt duse peste graniță și altele.

Iunie, 18

Lenin scrie lui A. A. Ioffe, reprezentantul plenipotențiar al Rusiei Sovietice în Germania, o scrisoare în care îi cere să organizeze în Elveția

strângerea și publicarea materialelor cu privire la mișcarea social-democraților de stînga din Germania și din Austria.

Lenin semnează o telegramă adresată lui S. G. Șaumian, președintele Consiliului Comisarilor Poporului din Baku, în care se specifică termenul la care urmează să se emită decretul cu privire la naționalizarea industriei petroliere și se indică măsurile ce trebuie luate pentru expedierea cît mai urgentă a produselor petroliere din Baku în regiunea Volgăi.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută hotărîrea cu privire la organizarea învățămîntului public, problema necesității de a evacua urgent încărcăturile de materiale explozive, problema presei oficiale și altele.

Iunie, 19

La adunarea reprezentanților celulelor de partid din uzinele raionului Zamoskvorecie din Moscova, Lenin rostește o cuvîntare cu privire la campania pentru aprovizionare, în curs de desfășurare.

*Iunie,
înainte de 20*

Lenin discută cu A. G. Șlihter despre necesitatea unei organizări exemplare a achizițiilor de cereale într-unul din județe.

Iunie, 20

Lenin rostește la diferite adunări ale muncitorilor din Moscova cuvîntări în legătură cu detașamentele de aprovizionare.

Lenin are o convorbire cu A. D. Țiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, și arată că este inadmisibil să nu se publice materiale în legătură cu lupta împotriva foamei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. El pune în discuție problema știrilor false apărute în ziare în legătură cu focurile de armă trase la 20 iunie 1918 la calea ferată Aleksandrovskaia. La ședință se discută, de asemenea, despre cererea Consiliului militar superior de a se institui un control asupra activității organizațiilor hidrotehnice din zona Frontului de nord, despre proiectul de „Decret cu privire la naționalizarea industriei petroliere“, despre asasinatul comis împotriva lui V. Volodarski și despre altele.

Lenin semnează „Decretul cu privire la naționalizarea industriei petroliere“.

Lenin semnează „Hotărîrea cu privire la organizarea învățămîntului public în Republica Sovietică Socialistă Rusă“.

Lenin discută cu S. V. Ivanov, președintele Sovietului regional Smolensk, despre ajutorul financiar ce trebuie acordat Regiunii de vest.

*Iunie,
după 20*

Lenin scrie conceptul de plan al raportului său cu privire la momentul actual pentru Conferința a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova.

*Iunie, nu mai
tîrziu de 21*

Lenin îi trasează lui D. I. Kurski sarcina de a organiza traducerea în limba germană a „Noului cod al familiei“ (sub redacția lui A. G. Gohlbarg), în vederea popularizării legislației sovietice.

Iunie, 21

Lenin rostește la mitingul muncitorilor din raionul Sokolniki o cuvîntare pe tema „Lupta împotriva foametei și a contrarevoluției“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema acordării de fonduri Sovietului gubernial Smolensk, drept avans în contul viitorului buget, pentru finanțarea Sovietelor din Vitebsk și Moghilev, precum și alte probleme.

Iunie, 22

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care prezintă un raport cu privire la apelul întocmit de Comitetul central al sindicatelor feroviarilor. La ședință se discută, de asemenea, hotărîrea cu privire la normele de retribuire a corpului didactic, proiectul de decret cu privire la lichidarea drepturilor bănești ale persoanelor care și-au părăsit locurile de muncă datorită încorporării lor în armată, precum și alte probleme.

*Iunie,
după 22*

Lenin semnează apelul „Către toate Societele de deputați“, în care li se dă indicația ca în lupta lor împotriva dușmanilor Republicii sovietice să nu facă arestări ilegale.

Iunie, 24

Lenin se odihnește, împreună cu N. K. Krupskaja și M. I. Ulianova, la Mațevo-Brodovo.

Iunie, 25

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se dezbate proiectul de lege cu privire la sistemul de aprobare a contractelor colective (tarifelor), care stabilesc normele de salarizare și condițiile de muncă, se discută

declarația comisarului poporului pentru afacerile externe, G. V. Cicerin, cu privire la nota ambasadorului german, W. Mirbach, în legătură cu dificultățile întâmpinate de germani în restituirea banilor și valorilor lor depozitate la bănci, precum și alte probleme.

*Iunie,
înainte de 26*

Lenin discută cu reprezentanții Sovietului județean Eleț despre organizarea sărăcimii satelor în județul respectiv.

Iunie, 26

Lenin scrie lui G. E. Zinoviev, M. M. Lașevici și celorlalți membri ai C.C. aflați la Petrograd, o scrisoare în care protestează cu vehemență împotriva faptului că „membrii C.C. care se află la Petrograd sau membrii Comitetului din Petrograd” i-au împiedicat pe muncitori să răspundă la asasinarea lui V. Volodarski printr-o teroare de masă împotriva contrarevoluționarilor. Lenin arată că trebuie folosită victoria obținută în noile alegeri în Soviete pentru a trimite 10 000—20 000 de muncitori din Petrograd în detașamentele de aprovizionare din Ural, gubernia Tambov etc.

Lenin scrie o notă pentru a fi transmisă prin fir direct lui A. M. Iuriev, președintele Sovietului din Murmansk, pe care îl avertizează că activitatea lui de subminare a politicii guvernului sovietic, care e îndreptată spre organizarea unei riposte hotărâte împotriva intervenționiștilor englezi și germani, este inadmisibilă.

Lenin discută cu I. G. Pravdin, locțiitorul comisarului poporului pentru afacerile interne, care s-a întors dintr-o călătorie făcută la Tula, Eleț și Orel, despre situația cerealelor în aceste regiuni, despre organizarea sărăcimii și înlăturarea tuturilor chiaburilor din Sovietele din județul Eleț.

Lenin discută cu o delegație din Tambov despre situația cerealelor din această gubernie și despre perspectivele recoltei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie secretarilor Consiliului Comisarilor Poporului o notă în care le cere să respecte cu strictețe hotărârea C.C.P. din 18 (31) decembrie 1917 cu privire la sistemul de trecere a problemelor pe ordinea de zi a ședințelor C.C.P.; el amintește secretarilor că problemele trecute pe ordinea de zi trebuie să poarte semnătura raportorilor sau a acelor

care le pun în discuție, consultându-se în prealabil departamentele în cauză. La ședință se discută raportul comisarului poporului pentru armată și flotă, L. D. Troțki, cu privire la introducerea serviciului militar obligatoriu, problema ajutorării refugiaților armeni, declarația lui I. M. Sverdlov în legătură cu hotărârea adoptată de C.E.C. din Rusia cu privire la unificarea Biroului pentru presă cu Agenția telegrafică din Petrograd și trecerea lor la C.E.C. din Rusia, precum și alte probleme.

Iunie, 26—27

Lenin scrie două variante ale planului raportului cu privire la momentul actual, care urmează să fie prezentat la Conferința a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova.

Iunie, 27

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută raportul lui M. N. Pokrovski cu privire la măsurile întreprinse de Comisariatul poporului pentru învățământ în vederea introducerii sistemului elvețiano-american de organizare a bibliotecilor, proiectul de decret cu privire la înființarea unei Comisii centrale a spațiului locativ, care să controleze repartizarea și folosirea rațională a locuințelor și să organizeze evacuarea din Moscova a elementelor parazitare, proiectul de decret cu privire la crearea unei comisii speciale care să examineze proiectul de organizare a unei statistici de stat centralizate și proiectele de plan elaborate de Congresul general al lucrătorilor din domeniul statisticii, precum și alte probleme.

Lenin scrie proiectul de rezoluție a Conferinței a IV-a a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova la raportul cu privire la momentul actual; prezintă un raport la conferință.

Lenin scrie o telegramă lui A. E. Minkin, președintele prezidiului Sovietului gubernial Penza, cu privire la organizarea detașamentelor de aprovizionare.

La ședința Sovietului din Petrograd, Lenin este confirmat pe lista bolșevicilor ca delegat la Congresul al V-lea general al Sovietelor din Rusia.

*Iunie,
după 27*

Lenin citește și semnează apelul Consiliului Comisarilor Poporului către soldații englezi „Why have you come to Mourmansk ?” („De ce ați venit la Murmansk ?”).

Iunie, 28

Lenin semnează decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la naționalizarea mării industrii.

La ședința Conferinței a IV-a a sindicatelor și comitetelor de întreprindere din Moscova, Lenin rostește cuvîntul de încheiere la raportul cu privire la momentul actual. Conferința adoptă cu majoritate de voturi proiectul său de rezoluție la raport.

La mitingul muncitorilor de la Uzina „A.M.O.” din subraionul Simonovski, Lenin rostește o cuvîntare pe tema „Războiul civil”. După miting, el vizitează secțiile uzinei, discută cu muncitorii despre perspectivele ei.

La mitingurile muncitorilor din raioanele Zamoskvorecie și Rogojski, Lenin rostește cuvîntări pe tema „Războiul civil”.

Lenin discută cu S. I. Lebedev, președintele Sovietului din Temnikov, gubernia Tambov, despre starea de lucruri din județ și scrie o notă la Comisariatul poporului pentru afacerile interne și la Comisariatul poporului pentru finanțe, în care cere să se aloce credite Sovietului județean.

Lenin discută cu reprezentanții Centralei textilelor despre achiziționarea produselor textile și confiscarea magazinelor de textile.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută problema proiectului de Constituție al Republicii Sovietice Ruse, proiectul de „Decret cu privire la achiziționarea și distribuirea țesăturilor”, raportul prezidiului Consiliului economic superior cu privire la înfăptuirea naționalizării industriei și alte probleme.

*Între 28 iunie și
3 iulie*

Lenin citește proiectul de Constituție al R.S.F.S.R., elaborat de colegiul Comisariatului poporului pentru justiție, face pe el însemnări, introduce modificări și scrie observații pe margine.

Iunie, 29

Lenin scrie articolul „Cuvinte profetice”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; întocmește raportul cu privire la alocarea de fonduri Comisariatului poporului

pentru învățămînt în vederea efectuării lucrărilor pentru ridicarea unor monumente provizorii militanților de seamă ai revoluției ruse. La ședință se discută, de asemenea, proiectele de decrete cu privire la chemarea sub arme a muncitorilor născuți în 1893, 1894 și 1895 care au servit în unitățile de artilerie și de geniu, precum și a muncitorilor din Petrograd care s-au născut în 1896 și 1897 și alte probleme.

Iunie, 30

Lenin discută cu G. V. Cicerin și V. V. Vorovski probleme privind organizarea activității Comisariatului poporului pentru afacerile externe și a reprezentanțelor din străinătate ale R.S.F.S.R. Lenin vine, împreună cu I. M. Sverdlov, la Direcția operativă a Comisariatului poporului pentru armată și flotă și ia cuvîntul în fața activiștilor politici care urmează să plece pe Frontul de est; el face o caracterizare a situației generale pe fronturi și a sarcinilor muncii politice în rîndurile Armatei Roșii.

Iunie

Lenin discută cu o delegație a consfătuirii extraordinare consacrate învățămîntului tehnic și profesional.

*Sfîrșitul lunii
iunie sau începutul
lunii iulie*

Lenin are o convorbire cu K. H. Danișevski, membru al Social-democrației din Ținutul leton, care a venit în Rusia Sovietică de la Riga, unde desfășoară activitate ilegală, discută cu el despre situația de pe front, despre starea de spirit a soldaților, despre activitatea bolșevicilor, și îl sfătuiește să ia cuvîntul la cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

*Sfîrșitul lunii
iunie sau prima
jumătate a lunii
iulie*

Lenin împreună cu N. K. Krupskaia și M. I. Ulianova, se duce la Kunțevo, ca să caute o locuință unde să se odihnească vara în zilele de duminică; la o adunare a organizației de partid din plasa Kunțevo, el rostește o cuvîntare cu privire la momentul actual.

*Prima jumătate
a anului*

Lenin scrie însemnările „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice” (neterminate).

Iulie, 1

Lenin acordă un interviu corespondentului ziarului suedez „Folkets Dagblad Politiken”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisariilor Poporului; prezintă un raport cu privire la reclamațiile primite la Comisariatul poporului pentru căile de comunicație în legătură cu ac-

țiunile ilegale ale unor detașamente de rechi-ziționare și supune spre aprobare textul telegrammei C.C.P. către șefii detașamentelor de rechi-ziționare și Sovietele locale, face unele modificări în telegramă, iar după ce ea este aprobată, o semnează. La ședință se discută, de asemenea, raportul comisiei pentru industria cauciucului, problema schimbului de prizonieri cu Germania și altele.

Iulie, 2

Lenin rostește o cuvântare la mitingul celor mobilizați pentru front, organizat la manejul fostei școli militare Alekseevski.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; el face, în afara ordinii de zi, o declarație în legătură cu necesitatea asigurării țăranilor cu mașini agricole și scrie proiectul de hotărâre a C.C.P. în această problemă. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la centralizarea rețelei electrice, hotărârea cu privire la Consiliul economic superior (componenta Consiliului economic superior), problema alocării unei sume de 10 000 000 de ruble pentru sprijinirea comunelor agricole și altele.

Iulie, 3

Lenin rostește o cuvântare la o ședință a fracțiunii comuniste de la Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia.

Iulie, înainte de 5

Lenin ține o consfătuire cu un grup de activiști de partid din Ucraina — delegați la primul Congres al Partidului comunist (bolșevic) din Ucraina, discută cu ei problemele cele mai importante de pe ordinea de zi a congresului.

Iulie, nu mai târziu de 5

Lenin scrie schița de plan al raportului de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului pentru cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Iulie, 5

La Ședința a doua a celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Lenin prezintă raportul de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului și rostește cuvântul de încheiere la raport.

Iulie, 6

Lenin face o vizită la Ambasada germană, în legătură cu asasinarea ambasadorului german W. Mirbach de către socialiștii-revoluționari de stînga.

Lenin scrie textul telefonogramei „Către toate comitetele raionale ale P.C. din Rusia, către toate Sovietele raionale de deputați, către toate statele-majore ale Armatei Roșii” cu privire la asasinarea ambasadorului german Mirbach și la mobilizarea tuturor forțelor pentru prinderea criminalilor.

Lenin convoacă pe P. I. Stucika, comisar al poporului pentru justiție, pe K. A. Peterson, comisar al Diviziei sovietice letone de pușcași, și pe K. H. Danișevski și le comunică că pușcașilor letoni le revine sarcina să lichideze rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga.

Iulie, 7

Lenin scrie o telegramă pentru a fi transmisă prin fir direct la Târșiîn lui I. V. Stalin, înștiințîndu-l despre asasinarea lui Mirbach și dîndu-i indicația să țină legătura permanentă cu S. G. Șaumian, președintele Consiliului Comisarilor Poporului din Baku.

Lenin examinează planul de reprimare a rebeliunii socialiștilor-revoluționari de stînga prezentat de V. I. Vațetis, comandantul Diviziei sovietice letone de pușcași.

Lenin scrie textul unei telefonograme către Sovietul din Moscova pentru a fi transmisă de urgență raioanelor Basmann, Lefortovo și Sokolniki, dînd dispoziție să se ia toate măsurile pentru a reține pe socialiștii-revoluționari de stînga care fug cu un automobil blindat în direcția acestor raioane.

Lenin scrie textul unei telefonograme către toate Sovietele raionale și organizațiile muncitorești din orașul Moscova, dînd dispoziție să se trimită de urgență detașamente înarmate pentru a prinde pe socialiștii-revoluționari de stînga care au luat-o la fugă.

Lenin are o convorbire cu A. A. Antonov, redactor al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”, în legătură cu rebeliunea socialiștilor-revoluționari de stînga.

Iulie, 8

Lenin semnează proiectul de hotărîre a C.C. al partidului cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru clarificarea atitudinii socialiștilor-revoluționari de stînga delegați la Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia față de rebeliune.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; întrebă pe comisarii poporului

A. V. Lunacearski și P. P. Malinovski de ce n-au aplicat decretul din 14 aprilie 1918 „Cu privire la înlăturarea monumentelor ridicate țarilor și slugilor lor și la elaborarea unor proiecte de monumente consacrate Revoluției socialiste din Rusia“; scrie un proiect de hotărâre în care C.C.P. atrage atenția Comisariatelor poporului pentru învățământ și pentru administrarea bunurilor Republicii, precum și prezidiului Sovietului din Moscova că în aplicarea acestui decret au dat dovadă de o pasivitate condamabilă. La ședință se discută, de asemenea, problema acordării de urgență a unui avans Conducerii centrale a Uzinelor naționalizate unite „Sormovo-Kolomna“, a acordării dreptului Comisiei de pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.) de a rezolva problemele pe timpul în care se vor desfășura lucrările Congresului al V-lea al Sovietelor din Rusia și nu se vor ține ședințele Consiliului Comisarilor Poporului și altele.

*Iulie, înainte
de 10*

Lenin scrie conceptul punctului 20 din secțiunea a doua a Constituției R.S.F.S.R.

Iulie, 11

Lenin semnează radiograma „Către toți cetățenii Rusiei“ cu privire la rebeliunea organizată de socialistul-revoluționar de stînga M. A. Muraviov, fost comandant-șef al Frontului de răsărit (cehoslovac).

La ședința fracțiunii comuniste de la Congresul al V-lea al Sovietelor din Rusia, Lenin este ales membru al Comitetului Executiv Central al celei de-a 5-a legislaturi.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul ședinței, el scrie un bilet lui I. E. Gukovski, comisar al poporului la finanțe, în care îi propune să pregătească modelul semnelor monetare noi, sovietice; scrie un proiect de hotărâre în legătură cu pregătirea emiterii unor noi semne monetare. La ședință se discută, de asemenea, decretul cu privire la sistemul de exploatare a telefoanelor urbane la Moscova și altele.

Lenin are o convorbire cu muncitorul V. N. Kaurov din Petrograd, care și-a vizitat locurile natale din gubernia Simbirsk; discută cu el despre starea de spirit a țăranilor.

Iulie, 12

Lenin scrie o scrisoare „Către muncitorii din Petrograd“ și le-o trimite prin V. N. Kaiurov, care pleacă la Petrograd.

Lenin discută cu reprezentanții Comitetului executiv gubernial din Arhanghelsk despre situația militară din Nord în legătură cu debarcarea trupelor Antantei, care a început.

Lenin discută cu arhitectul N. D. Vinogradov, secretarul comisiei pentru înlăturarea monumentelor, și-i cere să-l informeze cu regularitate despre modul cum este aplicat decretul „Cu privire la monumentele Republicii“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută probleme privind presa burgheză și situația tipografiilor din Moscova, proiectul de decret cu privire la trecerea conservatoarelor din Petrograd și Moscova în subordinea Comisariatului poporului pentru învățământ și alte chestiuni.

Iulie, 13

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută activitatea Comisiei centrale pentru spațiul locativ, problema spațiului locativ din Moscova, măsurile pentru evacuarea cât mai urgentă a elementelor parazitare și dușmănoase din Moscova și din împrejurimile ei, proiectul de decret cu privire la pierderea cetățeniei ruse de către anumite categorii de persoane etc.

Iulie, 14

Lenin, împreună cu N. K. Krupskaja și M. I. Ulianova, își petrece ziua de duminică la Kunțevo. Lenin are o convorbire cu G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, căruia îi dă indicații în legătură cu răspunsul ce urmează să fie dat guvernului german, care pretinde să i se permită să aducă la Moscova un batalion de soldați germani pentru paza Ambasadei germane.

Iulie, 15

Lenin scrie proiectul unei declarații guvernamentale în legătură cu pretenția guvernului german de a aduce la Moscova un batalion de soldați pentru paza Ambasadei germane.

Lenin ține o consfătuire cu câțiva membri ai Consiliului Comisarilor Poporului și cu I. M. Sverdlov, președintele C.E.C. din Rusia; se discută situația creată în urma ultimatumului dat de guvernul german. La această consfătuire se hotărăște să nu se accepte în nici un caz aducerea

unui batalion german. Consfătuirea aprobă textul declarației guvernamentale, scris de Lenin.

Lenin participă la ședința C.C. al partidului la care se aprobă textul declarației guvernamentale scris de el.

Lenin însărcinează pe N. P. Gorbunov, secretarul Consiliului Comisarilor Poporului, să prezinte, în numele lui, la ședința C.C.P., la care Lenin nu poate participa, o informare cu privire la înrăutățirea într-o oarecare măsură a relațiilor cu guvernul german, în legătură cu cererea acestuia de a aduce la Moscova o unitate militară germană, și să dea citire textului declarației guvernamentale, scris de Lenin.

La ședința C.E.C. din Rusia, Lenin rostește o cuvântare în legătură cu cererea guvernului Germaniei de a aduce la Moscova un batalion de soldați pentru paza Ambasadei germane și dă citire textului declarației guvernamentale, scris de el. C.E.C. din Rusia aprobă întru totul declarația președintelui Consiliului Comisarilor Poporului și hotărăște s-o aducă la cunoștința maselor largi ale oamenilor muncii.

Iulie, 16

Lenin discută cu o delegație a muncitorilor de la Uzinele Putilov (astăzi uzinele Kirov) despre pericolul sistării producției acestor uzine, din cauza lipsei de combustibil, și despre necesitatea aprovizionării lor cu cărbuni.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; el prezintă rapoarte în problema metodelor de înlăptuire a naționalizării tuturor stocurilor de țesături din R.S.F.S.R., în problema majorării salariilor comisarilor poporului, în legătură cu îmbolnăvirea lui A. D. Ţiurupa din cauza subalimentației. La ședință se discută, de asemenea, problema organizării de către M. I. Lațis a unei comisii pe lângă C.C.P., pentru lupta împotriva contrarevoluției pe Frontul cehoslovac, problema alocării de fonduri Sovietului din Moscova pentru combaterea holerei, și altele.

Iulie, 17

Lenin scrie o telegramă lui F. I. Kolesov, președintele Consiliului Comisarilor Poporului al Republicii Turkestan, cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru acordarea de ajutor militar Turkestanului.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă un raport în problema aprobării decretului cu privire la includerea gu-

berniei Kazan în districtul militar al regiunii Volga. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la paza căilor ferate, raportul lui M. N. Pokrovski, locțiitor al comisarului poporului pentru învățămînt, cu privire la ridicarea, la Moscova, a 50 de monumente unor oameni de seamă pe tărîmul activității revoluționare și sociale, din domeniul filozofiei, literaturii, științei și artei, proiectul de decret cu privire la paza bibliotecilor și a depozitelor de cărți din R.S.F.S.R., hotărîrea cu privire la organizarea Institutului tehnico-științific alimentar din Rusia, precum și alte probleme.

Iulie, după 17

Lenin discută cu sculptorul S. D. Merkurov despre ridicarea la Moscova a 50 de monumente ale unor oameni de seamă.

Iulie, înainte de 18

Lenin discută cu P. I. Popov despre organizarea statisticii de stat.

Iulie, 18

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului la care se discută cererea Comisariatului poporului pentru problemele maritime de a se acorda fonduri pentru pregătirea militară a trupelor din raionul Arhanghelsk și a flotei din Oceanul Înghețat de Nord, declarația lui I. M. Sverdlov, președintele C.E.C. din Rusia, cu privire la executarea fostului țar Nicolaie al II-lea în baza sentinței date de Sovietul din Ekaterinburg și aprobate de Prezidiul C.E.C. din Rusia, proiectul de decret cu privire la monopolul țesăturilor, problema organizării statisticii de stat și altele.

Lenin ascultă raportul lui G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, cu privire la noua cerere a guvernului german de a i se permite să aducă la Moscova, pentru paza Ambasadei germane, 300 de soldați germani în uniformă militară.

Iulie, 19

Lenin, împreună cu G. V. Cicerin, primește pe reprezentantul diplomatic german K. Rizler și discută cu el despre cererea guvernului german de a i se permite să aducă la Moscova soldați germani.

Lenin discută cu o delegație a Congresului general al refugiaților din Bielorusia despre situația poporului bielorus, în special în acea parte din Bielorusia care a fost ocupată de germani. Lenin discută cu reprezentanții secției agricole a Sovietului gubernial Moscova despre contopirea

sovhozurilor și comunelor din gubernia Moscova și-i trimite la S. P. Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, cu un bilet în care cere să se examineze cu ei măsurile concrete ce trebuie luate pentru a le putea veni în ajutor. La mitingul oamenilor muncii din raionul Lefortovo, Lenin rostește o cuvântare pe tema „Momentul actual și situația internațională“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută proiectul de decret „Cu privire la centralizarea cercetărilor în domeniul radiotehnicii“, problema ajutorării populației din orașul Iaroslavl, care a avut de suferit de pe urma acțiunilor contrarevoluționare ale albgardiștilor, și altele.

Iulie, 20

În ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ se publică „Decretul cu privire la organizarea judecătorească (decretul nr. 3)“, semnat de Lenin.

Lenin scrie conducătorilor organizației de partid din Petrograd — G. E. Zinoviev, M. M. Lașevici și E. D. Stasova — o scrisoare în care le cere să trimită la sate un număr cât mai mare de muncitori din Petrograd.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă un raport cu privire la completarea comisiei de anchetă în problema aprovizionării cu mașini agricole, face o declarație în care arată că M. G. Bronski nu a dus la îndeplinire sarcina, ce i-a fost trasată la 15 mai 1918 de Consiliul Comisarilor Poporului, de a convoca comisia pentru elaborarea proiectului unei convenții obișnuite de concesiune. La ședința C.C.P. se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la normele de mobilizare a elementelor burgheze pentru serviciu în spatele frontului, precum și alte probleme.

Iulie, 22

Lenin scrie textul unei radiograme adresate lui S. G. Șaumian, la Sovietul din Baku.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema organizării controlului asupra transportului fluvial, pentru a împiedica deplasarea contrarevoluționarilor și a desăgarilor, proiectele de decrete cu privire la speculă, la drepturile și îndatoririle Sovietelor de deputați în ceea ce privește încasarea impozitelor de la populația locală, și alte probleme.

Iulie, 23

Lenin semnează o radiogramă adresată Consiliului Comisarilor Poporului al Republicii Turkestan, la Taşkent, căruia îi cere să informeze regulat Consiliul Comisarilor Poporului din Rusia despre situația politică și economică din Taşkent și din ținutul Turkestan.

La Conferința comitetelor de întreprindere din gubernia Moscova, Lenin prezintă un raport cu privire la situația internațională și internă a Rusiei Sovietice.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută despre dreptul comisarierii populului de a rezolva singure problemele legate de organizarea lor internă, despre situația în domeniul aprovizionării și altele.

Iulie, 24

Lenin scrie câteva note pentru a fi transmise prin fir direct la Țarișin lui I. V. Stalin; el îl informează despre situația catastrofală a aprovizionării la Moscova și Petrograd și îi cere să trimită cantități cât mai mari de diferite produse.

Lenin discută cu comunistul finlandez O. S. Pukke, reprezentant al guvernului revoluționar finlandez în Rusia Sovietică, problema ajutorării refugiaților finlandezi.

Iulie, 25

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; el face o expunere asupra proiectului de apel al Consiliului Comisarilor Poporului către toate Sovietele de deputați cu privire la necesitatea luării unor măsuri energice pentru curmarea din rădăcină a mișcării antisemite, pune în discuție propunerea Prezidiului C.E.C. din Rusia ca V. I. Nevski să fie numit comisar al poporului pentru căile de comunicație, iar P. I. Popov — director al Direcției centrale de statistică. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de hotărâre cu privire la statistica de stat și alte probleme.

Iulie, 26

Lenin are o convorbire cu Herta Gordon (Walcher), membră a Uniunii „Spartacus“, care îi transmite scrisoarea Clarei Zetkin din 27 iunie 1918 cu privire la situația din Germania.

Lenin scrie Clarei Zetkin o scrisoare în care își exprimă deplina satisfacție că ea, Mehring și ceilalți spartachiști sînt „cu gîndul și cu inima“ alături de comuniștii din Rusia Sovietică. Lenin o informează pe C. Zetkin despre desfășurarea

războiului civil din țară și își exprimă convingerea că burghezia va fi înfrântă. În timpul acesta lui Lenin i se aduce noul sigiliu de stat al R.S.F.S.R. ; el aplică sigiliul pe scrisoarea către C. Zetkin și îi traduce textul inscripției de pe sigiliu.

Lenin are o convorbire cu D. S. Korobov și V. A. Lavruhin, reprezentanții conducerii Uniunii centrale a cooperativelor de consum, cu care discută despre situația și activitatea cooperăției de consum și despre atragerea ei în acțiunea de achiziționare a cerealelor.

Lenin rostește la mitingurile din raioanele Hamovniki și Presnea cuvântări pe tema : „Ce aduce Constituția sovietică poporului muncitor”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; el face o expunere asupra proiectului de apel al Consiliului Comisarilor Poporului către toți muncitorii de la căile ferate și asupra proiectului de telegramă a Consiliului Comisarilor Poporului către raioanele Saratov și Samara în legătură cu confiscarea și rechiziționarea cerealelor de la unii coloniști germani din regiunea Volgăi. Lenin propune să se amâne trecerea asigurărilor sociale de la Comisariatul poporului pentru problemele muncii la Comisariatul poporului pentru prevederile sociale și să se traseze comisariatelor respective sarcina de a supune această problemă unei ample dezbateri de către sindicate și alte organizații. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la prestațiile cu atelaje și alte probleme.

Iulie, 27

Lenin stă de vorbă cu un grup de agitatori și propagandiști din raionul Viborg din Petrograd care urma să plece la sate.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; el prezintă un raport cu privire la neîndeplinirea de către comisie a sarcinii, ce i-a fost trasată la 15 iulie, de a prezenta a doua zi concluziile la bugetul Comisiei centrale pentru spațiul locativ. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret care prevede că refugiații care își păstrează cetățenia rusă se bucură de egalitatea în drepturi cu ceilalți cetățeni ai R.S.F.S.R., precum și alte probleme.

CUPRINS

Prefață	VII
-------------------	-----

1918

*CONGRESUL AL ȘAPTELEA EXTRAORDINAR AL P.C. (b) DIN RUSIA 6—8 martie 1918	1—82
1. RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL 7 MARTIE	3
*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL 8 MARTIE	29
*3. REZOLUȚIE ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII	38
*4. INTERVENȚII ÎMPOTRIVA AMENDAMEN- TELOR LUI TROȚKI LA REZOLUȚIA ASU- PRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII 8 MARTIE .	40
1.	—
2.	41
*5. INTERVENȚIE ÎMPOTRIVA DECLARAȚIEI GRUPULUI „COMUNIȘTILOR DE STINGA” CU PRIVIRE LA SPRIJINIREA AMENDA- MENTULUI LUI TROȚKI 8 MARTIE . . .	43
*6. COMPLETARE LA REZOLUȚIA ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII 8 MARTIE . . .	44
*7. INTERVENȚIE ÎMPOTRIVA AMENDA- MENTULUI PROPUȘ DE ZINOVIEV LA COMPLETAREA REZOLUȚIEI ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII 8 MARTIE . . .	45

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

*8. PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU REZOLUȚIA ASUPRA RĂZBOIULUI ȘI A PĂCII 8 MARTIE	47
1.	—
2.	—
*9. RAPORT CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI ȘI LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI 8 MARTIE	48
*10. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA SCHIMBAREA DENUMIRII PARTIDULUI ȘI LA MODIFICAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI LUI	63
*11. PROPUNERE ÎN LEGĂTURĂ CU REVI- ZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI 8 MARTIE	65
*12. INTERVENȚIE ÎN LEGĂTURĂ CU PRO- PUNEREA LUI MGHELADZE PRIVIND ATRAGEREA CELOR MAI IMPORTANTE ORGANIZAȚII DE PARTID LA ELABO- RAREA PROGRAMULUI PARTIDULUI 8 MARTIE	67
*13. INTERVENȚIE ÎMPOTRIVA AMENDAMEN- TULUI LUI LARIN CU PRIVIRE LA DE- NUMIREA PARTIDULUI 8 MARTIE	68
*14. INTERVENȚIE ÎMPOTRIVA AMENDAMEN- TULUI LUI PELȘE LA REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA PROGRAMUL PARTIDULUI 8 MARTIE	69
*15. INTERVENȚII ÎMPOTRIVA AMENDAMEN- TULUI LUI BUHARIN LA REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA PROGRAMUL PARTIDULUI 8 MARTIE	71
1.	—
2.	72
*16. CUVÎNTARE ÎN PROBLEMA ALEGERILOR PENTRU COMITETUL CENTRAL 8 MARTIE	73
*17. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA REFUZUL „COMUNIȘTILOR DE STINGA“ DE A FACE PARTE DIN COMITETUL CENTRAL	75
. 18. CONCEPT DE PROIECT DE PROGRAM	76
*NOTĂ ÎN LEGĂTURĂ CU COMPORTAREA „CO- MUNIȘTILOR DE STINGA“	83
PRINCIPALA SARCINĂ A ZILELOR NOASTRE	84—89

* CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN SOVIETUL DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN MOSCOVA 12 MARTIE 1918	90—95
* AL IV-LEA CONGRES GENERAL EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA 14—16 martie 1918	97—134
*1. PROIECT DE REZOLUȚIE ÎN LEGĂTURĂ CU MESAJUL LUI WILSON	99
*2. RAPORT CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE 14 MARTIE	100
*3. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATU- LUI DE PACE 15 MARTIE	121
*4. REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA RATIFI- CAREA TRATATULUI DE LA BREST	132
* PREFAȚĂ LA CULEGEREA „ÎMPOTRIVA CU- RENTULUI“	135
* INTERVIU ACORDAT LUI A. RANSOME, CORES- PONDENTUL ZIARULUI „DAILY NEWS“	136—137
* VARIANTA ÎNIȚIALĂ A ARTICOLULUI „SARCI- NILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE“	138—174
Capitolul al IV-lea	138
Capitolul al V-lea	141
Capitolul al VI-lea	142
Capitolul al VII-lea	143
Capitolul al VIII-lea	147
Capitolul al IX-lea	153
Capitolul al X-lea	155
Capitolul al XI-lea	164
Capitolul al XII-lea	169
Capitolul al XIII-lea	173
SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE	175—220
Situția internațională a Republicii Sovietice Ruse și sarcinile fundamentale ale revoluției socialiste	177
Lozinca generală a momentului de față	183
Noua fază a luptei împotriva burgheziei	185
Îsemnătatea luptei pentru o evidență și un control exercitate de întregul popor	194
Creșterea productivității muncii	198
Organizarea întrecerii	201
„Organizații bine încheiate” și dictatură	205
Dezvoltarea organizației sovietice	215
Încheiere	218

*CU PRIVIRE LA SITUAȚIA TRANSPORTULUI PE APĂ. <i>Proiect de hotărâre al Consiliului Comisarilor Poporului</i>	221
*IN LEGĂTURĂ CU DECRETUL CU PRIVIRE LA TRIBUNALELE REVOLUȚIONARE	222—223
1. CĂTRE MEMBRII COLEGIULUI COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU JUSTIȚIE ȘI, ÎN COPIE, CĂTRE PREȘEDINTELE COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL	222
*2. PROIECTUL UNEI HOTĂRÂRI A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI	223
*INTERVENȚIE ÎN CADRUL UNEI ȘEDINȚE A PREZIDIULUI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR 1 APRILIE 1918	224—225
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI 7 APRILIE 1918. <i>Dare de seamă apărută în presă</i>	226—227
*DIRECTIVE PENTRU SOVIETUL DIN VLADIVOSTOK	228
PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE POLITICII ECONOMICE ȘI ÎN SPECIAL ALE POLITICII BANCARE	229—230
TEZE CU PRIVIRE LA POLITICA BANCARĂ	231—233
*INTERVENȚIE ÎN CADRUL UNEI ȘEDINȚE COMUNE A REPREZENTANȚILOR CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA, AI COMITETULUI CENTRAL AL SINDICATULUI METALURGIȘTILOR ȘI AI CONSILIULUI ECONOMIC SUPERIOR 11 APRILIE 1918. <i>Din darea de seamă apărută în presă</i>	234
CĂTRE PREZIDIUL PRIMULUI CONGRES AL SOVIETELOR DIN REPUBLICA DE LA DON	235
*COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET CU PRIVIRE LA ÎNREGISTRAREA ACȚIUNILOR, OBLIGAȚIUNILOR ȘI ALTOR TITLURI PURTĂTOARE DE DOBÎNDĂ	236
*HOTĂRÂREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ACORDAREA DE CREDITE CULTIVATORILOR DE SFECLĂ DE ZAHĂR	237
*CUVÎNTARE ÎN PROBLEMA FINANCIARĂ, ROSTITĂ ÎN ȘEDINȚA C.E.C. DIN RUSIA 18 APRILIE 1918	238—239
*SCHIȚA UNUI PLAN DE LUCRĂRI TEHNICEȘTIINȚIFICE	240—243

*CUVINTARE ROSTITĂ LA SOVIETUL DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN MOSCOVA 23 APRILIE 1918	244—249
*COMPLETARE LA PROIECTUL DE DECRET AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA AGRICULTURII CU UNELTE DE PRODUCȚIE ȘI CU PRODUSE METALICE	250
*ȘEDINȚA C.E.C. DIN RUSIA 29 aprilie 1918	251—290
*1. RAPORT CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE	253
*2. CUVINT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL ASUPRA SARCINILOR IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE	281
*ȘASE TEZE DESPRE SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE	291—294
*COMPLETARE LA UN PROIECT DE DECRET AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA SECȚIA DE ORGANIZARE A SUPRAFETEI DE PĂMÎNT CULTIVABILE	295
CĂTRE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	296
DESPRE „STÎNGISMUL” COPILĂROS ȘI DESPRE SPIRITUL MIC-BURGHEZ	297—331
I.	299
II.	303
III.	308
IV.	315
V.	318
VI.	328
*HOTĂRÎREA C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ	332
*PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DECRETULUI CU PRIVIRE LA DICTATURA ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE	333—334
*COMPLETARE LA DECRETUL CU PRIVIRE LA DICTATURA ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII CU ALIMENTE	335
*CU PRIVIRE LA MOBILIZAREA MUNCITORILOR ÎN ACȚIUNEA DE COMBATERE A FOAMETEI. <i>Proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului</i>	336

*PROTEST ADRESAT GUVERNULUI GERMAN ÎMPOTRIVA OCUPĂRII CRIMEII	337—338
TEZE DESPRE SITUAȚIA POLITICĂ ACTUALĂ	339—344
I.	339
II.	340
III.	341
IV.	342
V.	343
*RAPORT ASUPRA POLITICII EXTERNE, PREZENTAT LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA ȘI A SOVIETULUI DIN MOSCOVA 14 MAI 1918	345—364
*RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL PREZENTAT LA CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI REGIONALE MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA 15 MAI 1918. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	365
*PREFAȚĂ LA BROȘURA „SARCINA PRINCIPALĂ A ZILELOR NOASTRE“	367
*SCRISOARE ADRESATĂ CONFERINȚEI REPREZENTANȚILOR ÎNTEPRINDERILOR SUPUSE NAȚIONALIZĂRII	368—369
*RAPORT PREZENTAT LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL REPREZENTANȚILOR SECȚIILOR FINANCIARE ALE SOVIETELOR 18 MAI 1918	370—375
Centralizarea finanțelor	371
Impozitul pe venit și pe avere	372
Obligativitatea muncii	373
Noi semne monetare	374
*COMPLETARE LA „CHEMAREA CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DE DETAȘAMENTE DE APROVIZIONARE“	376—377
ÎN LEGĂTURĂ CU FOAMETEA. (<i>Scrisoare către muncitorii din Petrograd</i>)	378—386
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEL DE-AL DOILEA CONGRES GENERAL AL COMISARILOR MUNCII 22 MAI 1918	387—392
*PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COMBUSTIBIL	393
*CU PRIVIRE LA ACADEMIA SOCIALISTĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE	394—395
*1. PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI	394
*2. DIRECȚIVE PENTRU COMISIE	395

TEZE CU PRIVIRE LA MOMENTUL ACTUAL	396—398
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL CONSILIILOR ECONOMICE DIN RUSIA 26 MAI 1918	399—408
*CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU ALIMENTE PE CONT PROPRIU	409—411
*1. PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI	409
*2. PROIECT DE CHEMARE CĂTRE MUNCITORI ȘI ȚĂRANI	410
*CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU COMBATERICA FOAMETEI	412
*SCHIȚA UNEI ÎNȚELEGERI CU CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR ȘI CU COMISARIATUL PENTRU COMERȚ ȘI INDUSTRIE ÎN LEGĂTURĂ CU CONDIȚIILE SCHIMBULUI DE MĂRFURI ÎNTRE ORAȘ ȘI SAT	413
*OBSERVAȚII PE MARGINEA UNUI PROIECT DE „HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA CONDUCEREA ÎNȚINDERILOR NAȚIONALIZATE“	414
*ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN MOSCOVA ȘI A SINDICATELOR. 4 iunie 1918	415—445
*1. RAPORT ASUPRA LUPTEI ÎMPOTRIVA FOAMETEI	417
*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI	439
*3. PROIECT DE REZOLUȚIE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI	444
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL ÎNVĂȚĂTORILOR ȘI PROFESORILOR INTERNAȚIONALIȘTI DIN RUSIA 5 IUNIE 1918. <i>Rezumat al procesului-verbal</i>	446—447
*CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA BIBLIOTECILOR. <i>Proiect de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului</i>	448
*CU PRIVIRE LA ÎMBUNĂTĂȚIREA TRANSPORTULUI FEROVIIAR. <i>Proiect de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului</i>	449

*CU PRIVIRE LA DETAȘAMENTELE DE APROVIZIONARE. <i>Cuvîntare rostită la adunări muncitorești din Moscova. 20 iunie 1918. Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	450—451
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA CLUBUL DIN SOKOLNIKI 21 IUNIE 1918. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	452—456
CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DETAȘAMENTELOR DE APROVIZIONARE	457—459
*CONFERINȚA A IV-A A SINDICATELOR ȘI A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE DIN MOSCOVA. 27 iunie—2 iulie 1918	461—498
*1. RAPORT ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL 27 IUNIE	463
*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL 28 IUNIE	484
*3. REZOLUȚIE LA RAPORTUL ASUPRA MOMENTULUI ACTUAL	498
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN SUBRAIONUL SIMONOVSKI 28 IUNIE 1918. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	499—500
CUVINTE PROFETICE	501—507
*DESPRE DEMOCRATISMUL ȘI CARACTERUL SOCIALIST AL PUTERII SOVIETICE	511
*INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI ZIARULUI „FOLKETS DAGBLAD POLITIKEN“ 1 IULIE 1918	512—514
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA MANEJUL ALEKSEEVSKI 2 IULIE 1918. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	515—516
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA O ȘEDINȚĂ A FRACȚIUNII COMUNISTE DE LA CONGRESUL AL V-LEA AL SOVIETELOR 3 IULIE 1918. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	517—518
*AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR, SOLDAȚILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN RUSIA. 4—10 iulie 1918	519—550
*1. RAPORTUL CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI 5 IULIE	521
*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORT 5 IULIE 1918	546

- *CONVORBIRE CU UN REDACTOR AL ZIARULUI „IZVESTIIA C.E.C. DIN RUSIA“ ÎN LEGĂTURĂ CU REBELIUNEA SOCIALIȘTILOR-REVOLUȚIONARI DE STÎNGA. 7 IULIE 1918. *Scurtă expunere* . . . . . 551—552
- *CONCEPTUL PUNCTULUI 20 DIN SECȚIUNEA A II-A A CONSTITUȚIEI REPUBLICII SOVIETICE FEDERATIVE SOCIALISTE RUSE 553
- CĂTRE MUNCITORII DIN PETROGRAD . . . . . 554—555
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA C.E.C. DIN RUSIA ȘI DECLARAȚIA FĂCUTĂ ÎN NUMELE GUVERNULUI 15 IULIE 1918 . . . . . 556—559
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA UN MITING DIN RAIONUL LEFORTOVO 19 IUNIE 1918. *Dare de seamă apărută în presă* . . . . . 560—561
- *RAPORT PREZENTAT LA CONFERINȚA COMITELOR DE ÎNTREPRINDERE DIN GUBERNIA MOSCOVA 23 IULIE 1918. *Dare de seamă apărută în presă* 562—566
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL HAMOVNIKI 26 IULIE 1918. *Scurtă dare de seamă apărută în presă* 567
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL PRESNEA 26 IULIE 1918 . . . . . 568—569

MATERIALE PREGĂTITOARE

- *MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL IV-LEA EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DIN RUSIA . . . 573—575
- *1. PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA ȘEDINȚA FRAȚIUNII COMUNISTE A CONGRESULUI 573
- *2. PLANUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA RATIFICAREA TRATATULUI DE PACE . . . 574
- *ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA ELECTRIFICAREA INDUSTRIEI PETROGRADULUI ȘI MOSCOVEI . . . 576
- *PLANURI PENTRU ARTICOLUL „SARCINILE IMEDIATE ALE PUTERII SOVIETICE“ . . . . . 577—586
- *PLANUL RAPORTULUI CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI, PREZENTAT ÎN ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA ȘI A SINDICATELOR . . . . . 587—588
- Lista lucrărilor lui V. I. Lenin negăsite pînă în prezent (6 martie—27 iulie 1918) . . . . . 591—593

Lista documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin	594—598
Listă de lucrări elaborate, probabil, de V. I. Lenin	599—601
Adnotări	602—672
Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de V. I. Lenin	673—689
Indice de nume	690—713
Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin	714—764

ILUSTRĂȚII

Portretul lui V. I. Lenin. — 1918	XXVI—1
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Rezoluție cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului partidului“. — Martie 1918	62—63
Prima pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Teze cu privire la sarcinile Puterii sovietice în momentul actual“. — Aprilie 1918	179
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Schita unui plan de lucrări tehnice-științifice“. — Aprilie 1918	241
Începutul manuscrisului lui V. I. Lenin „Despre democratismul și caracterul socialist al Puterii sovietice“. — 1918	509
O pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Planuri pentru articolul «Sarcinile imediate ale Puterii sovietice»“. — 1918	584—585

Dat la cules 08.07.1965. Bun de tipar 22.09.1965. Apărut 1965. Hirtie tipar înalt tip A mată de 63 g/m². 540×840/16. Coli editoriale 45.32. Coli de tipar 50. 1 planșă tipo+2 planșe offset. A. 8861/1965. C.Z. pentru bibliotecă 3C23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 50.548 5858 la Combinatul Poligrafic „Casa Științei“, Piața Științei nr. 1. București — Republica Socialistă România

